

గోండి డిక్షనరీ

గోండి శబ్ద పదకోశ

Gondi Dictionary

గోండి - ఆంగ్లము - హింది - తెలుగు

Gondi - English - Hindi - Telugu

ఆంగ్లము - గోండి

తెలుగు - గోండి

హింది - గోండి

మరియు అర్థసంవర్ధం పట్టిక

and Semantic Category Listing

Gondi Dictionary

Gondi – English – Hindi – Telugu

with

English – Gondi (Telugu script)

Telugu – Gondi (Telugu script)

Hindi – Gondi (Devanagari script)

and

Semantic Category Listing

First Published:

March 2005

Copies:

1000

Compiled by:

Mark Penny

Joanna Penny

Pendur Durnath Rao

Publishers:

Integrated Tribal Development Agency

Utnoor, Adilabad District, Andhra Pradesh

Images:

Courtesy of Asha Kiran Society, Lamtaput, Koraput, Orissa.

Copyright:

This compilation copyright © 2005. Anyone is permitted to copy and distribute copies of this text or any portion of this text. It may be incorporated in a larger work, and/or quoted from, stored in a database retrieval system, photocopied, reprinted or otherwise duplicated by anyone without prior notification, permission, compensation to the holder, or any other restrictions. All rights to this text are released to everyone and no one can reduce these rights at any time.

గోండి పరిచయం

ఆదిలాబాద్ జిల్లా తే వడ్కువలిక్ బాసాన్ రొప్స్ గోండి (కోయ) బాసా ఉంది. ఇద్ద జిల్లాతే వెల్లెటిర్ ఆదివాసి మంతేర్. ఇద్ బాసాత్ కోయాంగ్ ఇంతేర్. కరుం కరుం 1,85,000 మాంది మంతేర్. వీరకున్ గోండ్ కోయుంగ్ ఇంజేర్ ఇంతేర్. ఆంధ్రప్రదేశ్ నగ ఆదిలాబాద్ జిల్లాత గోండిబాసాతున్ తెలుగు లిపితే లెహికిమ్యవల్ ఆత, గోండి బాసా తెలుగు బాసాతల్ టెర్ అలగ్ మంత. గోండి బాసాతగ కొన్ని పదార్థ హింది, మరాతీ, తెలుగు బాసాతల్ వాతంగ్.

గోండి డిష్ట్రిక్టు ఆదివాసి బాసాతే తెలుగు లిపితే తయార్ కియన ఇత్తొం. తేన హిందల్ నార్ నాటే కరివలిర్ కాండిర్కున్ ఇద్ డిష్ట్రిక్టు కాం సీంత. తీన్ (30) సాల్కున్ మొదొల్ ఇవ్విర్ జన్క్ గోండి బాసాత్ పొర్లో కాం కితేర్. శ్రీ డాక్టర్. నెవిల్ జాన్ లింకున్, కోర్సుల్ విశ్వవిద్యాలయము యు.ఎన్.వి. అని డాక్టర్ పి. ఎన్. సుబ్రమణ్యం, అన్నమలై విశ్వవిద్యాలయము, తమిళనాడు ఇంగ్లీన్ లిపితే గోండి బాసా పదార్థ లెహికితేర్. ఇవ్ పుస్తక్ ఊర్ ప్రచార్ కియపర్గుకి. ఇద్ డిష్ట్రిక్టు వీరంగ్ పుస్తక్నల్ కొన్ని పదాల్ లెహికిమ్యవల్ ఆత. ఇద్ డిష్ట్రిక్టు ఆదివాసిత్లాసి నివిడి కిమ్యవల్ కుసిత గొప్పి ఇద్ డిష్ట్రిక్టు తయార్ కియన్సాటి ఉంది సాల్కుమెండ్ లాగ్త.

ఇద్ మొదొడ ప్రయత్నుం నగ మాకున్ పుట్తతంగ్ పదాల్కున్ మొమొట్ గోండి డిష్ట్రిక్టు పుస్తనగ లెహికితొం. ఉండే మీకున్ ఇద్ గోండి డిష్ట్రిక్టు తప్పు దిస్తుకే మిమెట్ ఇద్ అడ్రెస్ రొహాట్. ఉండే ఇద్ బాసాత్ పొర్లో పరిశోధన కీసి తేనగ వాయ్యకి అవ్ పదాల్కున్ గిర్ మీ మున్నె ఇరన ఇంజేర్ మావ ప్రయత్నుం మంత.

గోండి డిష్ట్రిక్టు తయార్ కిమ్యవల్ బారి ఇత్తికే, గోండి బాసాత అస్వల్ రూపం తాన సంస్కృతి, నిపుసన్ సాటి, ఇద్ గోండి డిష్ట్రిక్టు మీ మున్నె ఇర్సెర్ మంతొం.

మీ, భవదీయులు,
మార్క్ పెన్ని అని జొహాన్న పెన్ని,
పేందూర్ దుర్గాథ్ రావ్
మంబిర్యాల, జిల్లా ఆదిలాబాద్,
ఆంధ్ర ప్రదేశ్.
తారిక్: 05-03-2005.

తెలుగు పరిచయం

ఆదిలాబాద్ జిల్లా ప్రజలు మాట్లాడుకునే భాషలలో, గోండి భాష ఒకటి ఈ జిల్లాలో అత్యాధికులు, ఆదివాసులు నివసిస్తున్నారు. మాములుగా గోండి భాషను (కోయాంగ్) అని కోయ గోండి భాషలో ఆనబడుతుంది. దాదాపు 1,85,000 గోండులు, లేక కోయులు అని వారికి వారుగా పిలుచుకుంటారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని ఆదిలాబాద్ జిల్లా యందు మాట్లాడే గోండి భాషను తెలుగు లిపియందు వ్రాయడం జరిగినది, కాని గోండి భాష తెలుగు భాషకన్న భిన్నంగా, ఉంటుంది, ఆసక్తి కరమైన విషయము ఏమంటే గోండి భాషలో కొన్ని పదాలు, దేవనాగరి, భాష్టైన హింది, మరాతీ, నుండి కూడ ఉండడము విశేషము.

గోండి భాషలో సంక్లిష్టమైన నిఘంటువు రాష్ట్ర భాషమైన తెలుగులిపి యందు తయారు చేయాలి అని అనుకొన్నాము. దీని వలన గోండి పల్లెటూరుళ్ళలోని ఆదివాసి ప్రాంత విద్యార్థులకు వాడుకొనుటకు ఉపయోగ కరముగ ఉంటుంది మరియు స్థానిక రచయితలకు రచనలకు అనుకూలమైన సాంస్కృతిక, ఆచార వ్యవహారాలు, నమ్రకాలు, చరిత్ర మొదలైన విషయాలను రచన చేయు వరులకు సలహా ఇచ్చిన ప్రోత్సహించిన వారము అవుదాము అనే దృక్పూఢము ఒకటి 30 సంవత్సరాల క్రితం ఇద్దరు విద్యావేత్తలు, గోండి వ్యాకరణము అనే అంశముపై పరిశోధనలు చేశారు. వారు శ్రీడాక్షర్ నెవిల్ జాన్ లింకన్ కోర్చుల్ విశ్వవిద్యాలయము యు.ఎన్. ఎ డాక్షర్ పీ. వి. సుబ్రమణ్యం అన్నమలై విశ్వవిద్యాలయము తమిళనాడు వర్షత్వక వ్యాకరణం గోండిలో ప్రాయడం జరిగిన పీటిలోని కొన్ని అంశములను ఈ నిఘంటువు యందు తీసుకొన బడినవి కాని దానిని జనబహుళ్యంలోనికి విసృత ప్రచారములో తీసుక రావడము జరగలేదు మరియు అది ఎవరికి అందాలో వారికి అందలేదు. ఇది ఆదివాసుల సముదాయములో రావలని విస్తృతముగ గత సంత్సరము నుండి అహార్ణిషులు కష్టపడుతు చిన్న ప్రయత్నం చేయడము జరిగనది.

మాకు తెలుసు ఈ మొదటి ప్రయత్నంలో మాకు దొరికిన అందుబాటులో ఉన్న పరిమితులలో మాత్రమే దీనిని తయారు చేయడము జరిగినది, ఇంకను దీనికి ఏమైన సవరణలు, తప్పులు సరిచేయుటకు మీ సలహాలను సూచనలను ఆహ్వానిస్తున్నాం. ఇంకను ఈ భాష యందు పరిశోధన చేసి దీనిలో దాగివున్న విషయాలను ప్రపంచానికి చాటి చెప్పాలనే మా ప్రయత్నం.

గోండి నింఘంటవును తయారు చేయడం వలన గోండి భాష యొక్క అసలు తనమును దాని, ఉనికిని సంస్కృతిని, కాపాడుటకు దోహాద పడగలదు అనే ప్రగాఢ విశ్వాసముతో మీ ముందర ఉంచుతున్నాము.

మీ భవదీయులు,

మార్క్యు పెన్ని మరియు జొహాన్స్ పెన్ని
పేందూర్ దుర్గుథ్ రావ్ తో.

మంచిర్యాల జిల్లా ఆదిలాబాద్ ఆంధ్రప్రదేశ్.

తేది: 05-03-2005.

Introduction

The Gondi spoken in Adilabad District of Andhra Pradesh, India, (commonly referred to as *Koyang*) is spoken by approximately 185,000 Gonds, or *Koitor* as they call themselves. Though written here in the Telugu script, one can clearly see that the Gondi language is very distinct from Telugu. An interesting feature of this variety of Gondi is the high level of borrowing from the neighbouring Indo-Aryan languages, Hindi and Marathi.

We have yet to come across a comprehensive Gondi dictionary in the regional script (Telugu) which could be used in schools, to encourage local writers to be more actively involved in committing their cultural stories, beliefs, and local history to paper, and to encourage development of literature in Gondi. However, more than 30 years ago, two scholars worked on the grammar of this dialect of Gondi: Dr. Neville John Lincoln, *Cornell University*, wrote *A Descriptive Analysis of the Adilabad Dialect of Gondi* and Dr. P. S. Subrahmanyam, *Annamalai University*, wrote *A Descriptive Grammar of Gondi*. This dictionary is based on, but not limited to, the wordlists contained in these two publications. In addition, hundreds of example sentences with their meaning translated into English have been added to illustrate usage of the language. The final section shows the entries sorted by semantic domain (e.g. plants, animals, occupations, actions, parts of the body, home, relation) which is an invaluable resource.

We are very much aware of the limitations of this first edition and welcome feedback and corrections. It is our intention to continue working on this resource: to increase the number of entries – especially including words that are unique to the Gondi language and culture; to have more example sentences; to add Gond-specific pictures; to fill in the missing Hindi and Telugu entries; and to correct the occasional wrongly translated sense. A website containing the complete dictionary, along with a downloadable interactive version containing photos and audio clips, is also planned.

Our hope and prayer is that this dictionary will be an important step toward long-term Gondi language and culture preservation which should go hand in hand with development and modernisation in the region.

*Mark and Joanna Penny
with Pendur Durnath Rao
Mancherial, Adilabad, A.P., India.
5th March 2005*

FOREWORD

Gonds of Adilabad have been inheritors of a splendidly rich cultural heritage. Language plays a vital role in preserving the cultural heritage for posterity. Gondi dialect of the Adilabad variety is spoken by nearly 2 lakh Gonds of Adilabad. Though there is no Gondi script as such, attempts are underway to evolve a Gondi script. In order to further develop and enrich the dialect, a dictionary of Gondi – English – Hindi – Telugu has been a long felt need. The present work has been a commendable effort to address this long felt need.

This work is indeed an effort worthy of rich commendation. It would indeed go a long way in mainstreaming the Gondi language. It is an enduring contribution to the Gondi culture and is a significant step forward in the direction of preservation of Gondi language and culture.

I hope the work gets further expanded and more and more words get added to it. I heartily congratulate Mr. Mark Penny who has endeavoured to compile this dictionary. I hope it would be of immense use to Gondis and also to other connoisseurs of Gondi dialect.

PROJECT OFFICER
ITDA UTNOOR

మొదొడ గోప్తా

ఆదిలాబాద్ జిల్లాత కోమెటర్ (గోండి) బచోచర్ యో డగూర్ సంస్కృతి సాంప్రదాయ ఆచార్ వాలిర్. బాసా ఇన్వోల్ మానవ నాగరికతతున్ సంస్కృతి, సాంప్రదాయమున్, పీడి పీడితల్, నిపుస్వాల్ ఉండి సాధన ఆంద్. వాయువల్ పీడితున్ వెహావల్ సాధన ఆంద్ గోండి బాసాతున్ ఆదిలాబాద్ జిల్లాతగ కరుం, కరుం రండ్ లాక్ మాండి కోమెటర్ లోకూర్ వడ్కైనేర్ మంతేర్. తొల్లెడల్ మత్త ఇద్ బాసా లిపి సెల్వాక్ మన్వల్ వెల్లె విచారణ గోప్తా. గోండి బాసాతున్ ప్రచార్ కిమ్లే గోండి పదాల్కైనే గోండి-ఇంగ్లీష్- హింది తెలుగు-డిష్టనరి బచోరెయ్ అవసరం మంత ఇంకే డిష్టనరి తయార్ కిమ్లే కిమ్వాల్ ప్రయత్నం బయ్వాకొట్టు గోప్తా.

ఇద్ కాం గోండి బాసాన్ ప్రధాన స్రవంతినగ తరువల్ ఆంత. అని గోండి బాసాన్ సంస్కృతి, విషయాల్కైన్ నిష్ఠిత్ కీసి ఇర్వాల్. భవిష్యత్తునగ తేన్తోడ్ వెల్లె పదాల్కై లెహికిమ్వాల్ ఆంత. ఇద్ కార్యసాధన్ కృషి కీతోర్ శ్రీ మార్కై పెన్నిన గట్టి ప్రయత్నమును అభినందన్ కీసేర్ మన్తోన్ కీ ఇద్ డిష్టనరి ఉపయోగం నగ తచ్చి గోండి మాండితున్ అని సమీర్కై గోండి కరివలిర్కై గిర్ సహాయకారిగా మందంత ఇంజేర్ ఆస కీన్తోన్.

శ్రీ. వి. శేషాద్రి ఐ.ఎ.యన్.

ప్రాజెక్ట్ అధికారి ఐ.టీ.డి.ఎ.

ఉట్టూర్.

ముందుమాట

ఆదిలాబాద్ జిల్లా గోండులు ఎంతో వైభవ సంస్కృతికి వారసులు. భాష అనేది మానవ నాగరికతను సాంప్రదాయాలను, సాంస్కృతిక వారసత్వమును నిలిపే కీలక సాధనము. భవిష్యత్తు తరానికి తెలిపే గొప్ప సాధనము. గోండి భాషను ఆదిలాబాద్ జిల్లాలోని దాదాపు రెండు లక్షల మంది గోండులు మాట్లాడుచున్నారు. ఆనాది నుండి ఉన్న ఈ భాషకు లిపి లేదు ఆయన ఇప్పుడు లిపి తయారు చేసే కృషి కొనసాగుతుంది. గోండి భాషను విస్తృత ప్రచారమునకు తెచ్చుటకు, భాషను ఇంక అభివృద్ధి చేయుటకు గోండి మాండలికలలో గోండి-ఆంగ్లము-హింది-తెలుగు నిఘంటువులు ఎంతో అవసరమున్నవి. ప్రస్తుతము నిఘంటువును తయారు చేయడానికి చేస్తున్న ప్రయత్నము ఎంతో మెచ్చకోతగినట్టేది.

ఈ పని చేయడము వలన గోండి భాషను ప్రధాన స్రవంతిలోకి తీసుకరావడము జరుగును మరియు గోండి భాషకు సంస్కృతికి సంబంధించిన విషయాలను నిజీపు పరిచిన వారలమౌతాము.

దీని వలన భవిష్యత్తులో విస్తరముగా ఎక్కువ పదాలను చేర్చడము జరుగుతుంది. ఈ కార్యసాధనకు కృషి చేసినటువంటి శ్రీ మార్క్ష పెన్ని యొక్క గట్టి ప్రయత్నమును అభినందిస్తున్నాను. ఈ నిఘంటును అపారముగా వాడుకలోకి తెచ్చి గోండి ప్రజలకే కాక గోండి మాండలికాలు తెలిసిన వారికి కూడ సహాయకారిగా ఉంటుందని ఆశీస్తూ!

శ్రీ. వి. శేఖార్ది ఐ.ఎ.యన్.

ప్రాజెక్టు అధికారి ఐ.టి.డి.ఎ.

ఉట్టూర్.

Acknowledgement – దండోన్ ముజ్జా

బెన్ని అని మేరి కురియన్ నాకున్ ఇద్ గోండి బాసాతున్ తోహ్చార్. ఉండే ఇద్ బాసాత కాం కియన ఇంజేర్ వేహ్చార్. ఊర్గైన్ మావ దండోన్ ముజ్జా.

ఇద్ గోండి (కోయ) డిక్షనరి పుస్తక్ తయార్ కియన్సాటి వెల్లెటిర్ ఆసర (సహాయ) కీతేర్. నార్ నాటే స్టాషి పదాల్కై చెక్ కీతేర్, నాప్చైనేర్ గిర్ ఇద్ కామ్మదున్ ఆసర కీతేర్. మెస్రం సోంజి, అర్గై మానిక్ రావ్, చహ్చటి ధస్తు, డాక్టర్ తొడసం చందు, మెస్రం మనోహార్, సిడాం అర్జు. వీర్ సమ్మిర్ ఇద్ గోండి డిక్షనరి పుస్తక్ తయార్ కియన్సాటి గోండి పదాల్కై న ఆసర కీతేర్. ఇద్ డిక్షనరి పుస్తక్ వారోన్ హాందల్ ఆయ్కైకి, తేన్ తయార్ కియన్సాటి, వీర్ ఆసర కీతేర్. ఫూర్ సమ్మిర్గైన్ దండోన్ ముజ్జా.

శ్రీ. వి. శేషాద్రి సాబ్ ఐ.ఎ.యన్. ప్రాజెక్ట్ ఆఫీసర్ ఐ.టి.డి.ఎస్. ఉట్లూర్, ఆదివాసిత్ పోర్ట్ మత్త అభిమాన్ కరేమాత. గోండి సమాజన్ గోండి డిక్షనరి తయార్ కీసి సిమ్వల్ వెల్లె కుసిత గొప్పి. గోండి సమాజ్వాలిర్ పీ.ఎస్. సాబ్ కీత సేవతున్ మరుజూర్. ఇద్ గోండి డిక్షనరి పుస్తకున్ ముద్రణ కీతోర్. మావోర్ శేషాద్రి పీ.ఎస్. సాబున్ దండోన్ ముజ్జా.

We would like to express our thanks to Benny and Mary Kurian for introducing us to the Gondi language and making us aware of the need for language development in the region.

Many people have helped prepare this Gondi (Koya) dictionary. Having gone from village to village the words were checked. Even the villagers themselves have helped with this work. In addition, Dr. Thodasam Chandu, Shri Mesram Somji, Shri Arka Manik Rao, Shri Mesram Manohar, Shri Sidam Arju and Shri Chahkati Dasru have all contributed to the words in this dictionary. This dictionary has not come about by the work of one person. In order to prepare it, all these people have helped. To all of you a hearty thank you!

Shri V. Sheshadri (I.A.S.), Project Officer, I.T.D.A. Utnoor, is very understanding towards the tribal people. He has been very pleased about the preparation of a Gondi dictionary for the Gondi community. The Gondi community will never forget this Project Officer. He has made it possible to publish the Gondi dictionary. A hearty thank you to our Project Officer, ‘Sheshadri saab’!

సంకలనకర్తలు

శ్రీ మార్క్షి పెన్ని, శ్రీమతి జొహన్సు పెన్ని, అని శ్రీ పేందూర్ దుర్గాఫ్ రావ్ ఇద్ గోండి (కోయ) డిష్ట్రిక్టు పుస్తక బైపింగ్, చెక్కింగ్, డెవలపింగ్ విర్ సమీ కాం కీటేర్. ఇద్ కాం కోయ్తుర్ సంగ మీరేమాసి కుసితే కీసేర్ మంతేర్.

శ్రీ మార్క్షి పెన్ని: వేర్ భారత దేశం నే తారిక్: 29-11-1970 దున్ బిహార్ రాష్ట్రం నగ రాంచి జన్మ ఆతోర్. వేర్ సాడ బిహార్, కర్నూటక్, తమిళనాడు రాష్ట్రం నగ కరితోర్. ఇంగ్లండ్ యునివర్సిటీతగ కంప్యూటర్ ఇంజనీరింగ్ కీటోర్. ఉండే బ్యాంక్ నగ కంప్యూటర్ కాం కీటోర్.

శ్రీమతి జొహన్సు పెన్ని: అద్ న్యూజిలాయండ్ దేశం నే తారిక్: 26-02-1972 దున్ కైస్టచర్చ నగ జన్మ ఆత. అద్ ఇంగ్లండ్ యునివర్సిటీతగ ఎం.ఎ. లిఙ్గవిష్ణుక్ కీత.

వీరంగ్ మర్గుంగ్ న్యూజిలాయండ్ ఆతంగ్. మర్గుంగ్ ఆసి బాసాత డిప్లొమ ఆస్ట్రేలియా దేశనగ కీటేర్. వీర్ 1999 సాల్దున్ భారత దేశం నే యన్. ఐ. ఎల్. సంస్థతల్ కంప్యూటర్ కరుసన్సాటి మల్సు వాతేర్. వేర్ బెంగులూర్, హైదరాబాద్, నాసిక్ కంప్యూటర్ బైనింగ్ వెహాంతోర్. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఆదిలాబాద్ జిల్లా తే 2003 సాల్దున్ గోండి బాసా కరియన్ సాటి ఉండే బాసాతున్ వాయవల్ పీడితున్ డిష్ట్రిక్టురి రూపనే మున్నే వోయాన్లాసి వాతేర్. వీర్, ఆడమాడ్సు, జొహన్సు అని రెండ్ పేకింగ్ అబిగేల్, ప్రియ ఆదిలాబాద్ జిల్లా తే మంచిరావ్ల మందంతేర్.

శ్రీ పేందూర్ దుర్గాఫ్ రావ్: వలద్ మోతిరాం నార్ భీసముగూడ (దుబ్బగూడ). తారిక్: 09-07-1982 దున్ జన్మ ఆతోర్. వేనోర్ బాబాల్ ఫేతి కాం కీందూర్. వేర్ చుడూర్ మన్నెకే సాడ కరిలే మూంద్ కిలోమిటర్కు లంగ్ తాక్సుర్ సొందూర్. ఆస్క్రేవేనోర్ బాబాల్ సర్కారి సాడ ఆస్ట్రోల్తతగ సేరిక్ కీటోర్. అగ్గ సమ్మిర్ తోడ్సు మీరేమాసి మందూర్. మూడవ తరగతితల్ పదవ తరగతి వేరి మార్కువాయి ఆస్ట్రోల్తతగ కరితోర్. వేర్ ఆదిలాబాద్ ప్రైవేట్ కాలేజీనగ కరితోర్. ఉండే ఉట్టువ్వర్ ఐ.టి.ఐ. తగ స్కూల్-డిప్లొమ కీటోర్. డిగ్రీ బి. ఆర్. అంబేత్కార్ ఒపెన్ యునివర్ సిటి కాగజ్ నగర్ కరిసేర్. శ్రీ మార్క్షి అని జొహన్సు పెన్ని వీర్ తోడ్సు గోండి డిష్ట్రిక్టురి కాం కీసేర్ మంతోర్.

ఇంకే విద్యాశాఖ అని గిరిజన సంఛేమశాఖ ఐ.టి.డి.ఎ. తల్ నార్ నాటే మాతృబాసాతే సాడ కరియాన ఇంజేర్ ఉండి విచార్ ఆంధ్రప్రదేశ్ సర్కార్తున్ వాత తాన్గ వీర్ మడుక్ కాండిర్ పేకిన్ సాటి, పుస్తక తయార్ కీసేర్ మంతోర్.

About the compilers

This dictionary was developed, typed and checked by Mr. Mark Penny, Mrs. Joanna Penny and Mr. Pendur Durnath Rao. They happily do this work on behalf of the Gondi community.

Mr. Mark Penny was born in Ranchi (Bihar, India) on 29 November 1970. He completed his schooling in Bihar, Karnataka and Tamil Nadu. In England he gained a Computer Engineering degree, and later worked in computing at the headquarters of a major bank.

Mrs. Joanna Penny was born in Christchurch, New Zealand on 26 February 1972. She completed her M.A. in Linguistics in England in 1995.

They were married in New Zealand. After their marriage they both completed a Diploma in Applied Linguistics in Australia. In 1999 they returned to India with *S.I.L. International* to do linguistic related computing work. Mark instructs courses for specialized linguistic software training in Bangalore, Hyderabad and Nasik. Joanna specializes in Grammar. In 2003, they came to Adilabad district of Andhra Pradesh to learn the Gondi language and to help advance the work of producing Gondi books such as this dictionary. They presently live in Mancherial, Adilabad District, with their two daughters, Abigail and Priya.

Mr. Pendur Durnath Rao, son of Motiram, of Bheemuguda (Dubbaguda), was born on 09 July 1982. His (late) father was a farmer. When he was small he used to walk 3 kilometers to go to school. Then his father enrolled him at the Government Ashram school. The children lived there together. From the 3rd class right up until class 10 he studied at the Marlawai Ashram School. He then studied at a private college in Adilabad. Later, at the I.T.I in Utnoor, he completed a Diploma in Stenography. He is presently enrolled at B.R. Ambedkar University, Kagaznagar. He works (very hard!) with Mr and Mrs Penny on the Gondi dictionary project.

The Andhra Pradesh Government is currently implementing a programme through the State Education and Tribal Welfare (I.T.D.A.) Departments to teach children in schools in their own mother-tongue. Mark is involved in that programme – preparing books for small children.

Contact Information – సంప్రదించ వలసిన చిరునామ

Please send any corrections, suggestions for improvement, and additional words to be included in future editions to:

Mr. Mesram Manohar
P.M.R.C., I.T.D.A., Utnoor
Adilabad District
Andhra Pradesh
Pin code: 504 311

Mr. Arka Manik Rao
S.C.E.R.P.
School Complex
Mahagaon, Sirpur (U)
Adilabad District
Pin code: 504 313

Mr. Pendur Durnath Rao
Bheemuguda (Dubbaguda)
Post, Mandal: Jainoor
Adilabad District
Andhra Pradesh
Pin code: 504 313

or by e-mail:
mark_penny@sil.org

దయచేసి ఏమైన సవరణలు సూచనలు
ఉన్నచో వాటిని అభివృద్ధి పరుషుటకు
మరియు తదుపరి ప్రచురణకు
పంపవలసినదిగ మనవి:

శ్రీ మెస్రం మనోహర
పి.ఎమ్.ఆర్.సి., ఐ.టి.డి.ఎ. ఉట్టూర్
జిల్లా: ఆదిలాబాద్
ఆంధ్ర ప్రదేశ్
పిన్ కోడ్: 504 311

శ్రీ అర్క మానిక్ రావ్
ఎస్.సి.ఎస్.ఆర్.పి.
సూర్ కాంప్లెక్స్
మహాగాం, సిరూర్ (యు)
జిల్లా: ఆదిలాబాద్
పిన్ కోడ్: 504 313

శ్రీ పెందూర్ దుర్నాథ్ రావ్
ర్ఱా: భీముగూడ (దుబ్బుగూడ)
ఫోస్టు: మండలం: జైనూర్
జిల్లా: ఆదిలాబాద్
ఆంధ్ర ప్రదేశ్
పిన్ కోడ్: 504 313

Contents – విషయ సూచిక

గోండి పరిచయం.....	i
తెలుగు పరిచయం	ii
Introduction	iii
Foreword.....	iv
మొదొడ గోప్య.....	v
ముందుమాట	vi
Acknowledgement – దండోన్ ముజ్జా	vii
సంకలనకర్తలు	viii
About the compilers	ix
Contact Information – సంప్రదించ వలసిన చిరునామ	x
Pronunciation – ఉచ్చారణ	xii
Grammatical Abbreviations	xiv
Gondi Grammar Sketch.....	xv
గోండి గ్రమార్	xx

Dictionary – పదకోశం

గోండి – ఆంగ్లము – హింది – తెలుగు	
Gondi – English – Hindi – Telugu	1-88

Reverse Listing

English – Gondi.....	89-139
తెలుగు – గోండి	141-163
హింది – గాండి	165-181

మరియు అర్థసంవర్గం పట్టిక

Semantic Category Listing	183-258
---------------------------------	---------

Pronunciation – ఉచ్చారణ

గోండి: ఇద్ద గోండి (కోయ) డిక్కనరి పుస్తకనగ అష్టర్క్, ఇవ్ డబ్బన రీతితే లెహాకీసి మంతంగ్. మొదొడ డబ్బతగ లెహాకీసి మంతంగ్ అవ్ అష్టర్క్, గోండితంగ్ అష్టరమాల ఆందుంగ్.

తెలుగు: ఈ గోండి నిఘంటువు పుస్తకంలో దిగువ చూపబడిన పట్టికలలో తెల్పుబడినవి మొదటి వరుసలో వ్రాసిన అష్టరాలు గోండి అష్టరాలు.

English: These are the sounds of the Gondi language, with a pronunciation guide for English speakers referring to the romanized script.

అ	ఆ	a	cut
ఆ / ఐ	ా / ఠ	ā	far
ఇ / ఋ	ఇ / ఫి	i	hit
ఈ / ః	ఇి / ఠి	ī	feet
ఉ / ఁ	ఉ / ఱు	u	put
ఊ / ఱా	ఊ / ఱ్లు	ū	cool
ఎ / ఐ	ఎ / డై	e	pet
ఏ / ఋ	ఏ / డె	ē	pair
ఒ / ఔ	ఒ / డో	o	cot
ఓ / ఔఁ	ఓ / డో	ō	court
క	క	k	sky
గ	గ	g	good
ంంగ	ంగ	ng	song
ఝ	ఝ	n̄	singing
చ	చ	c	chilli
జ	జ	j	jug

ట	ట	t̄	sty
డ	డ	d̄	ladle
డ	డ	r̄	adapt
త	త	t̄	bath
ద	ద	d̄	there
న	న	n̄	net
ప	ప	p̄	special
బ	బ	b̄	bubble
మ	మ	m̄	man
య	య	ȳ	yellow
ర	ర	r̄	run
ల	ల	l̄	leg
వ	వ	v̄	wind
స	స	s̄	sun
హ	హ	h̄	hand

గోండి: బెన్కు బెన్కున్ పదాల్కు దుస్తా బాసాతల్ గోండి బాసాతగ వాతంగ్. అవ్ పదాల్కు లెహికియన్సాటి ఇద్ డబ్బుతంగ్ అష్కర్కు పష్టొ. గోండి బాసాతగ ఇవ్ అష్కర్కు కమ్ము వాంతంగ్.

తెలుగు: అప్పుడప్పుడు పదాలు వేరే భాషల నుండి గోండి భాషలో వచ్చినవి. ఆ పదాలు ల్రాయుటకు ఈ పట్టికలలో ఉన్న అష్కరాలు గోండి భాషలో ఈ అష్కరాలు తక్కువగా వస్తాయి.

English: These sounds are *not* native to Gondi, but are found in some borrowed words from Indo-Aryan languages such as Marathi and Hindi (and Sanskrit). Many of these sounds are not found in English either. Aspirated consonants (kh, gh, ch, jh, th, dh, ph, bh) are said with emphasis almost as if the h is pronounced.

ఐ / ఐ	ఎ / ఎ	ai	buy
ఔ / ఔ	ఓ / ఓ	au	how
ఖ	ఖ	kh	kite
ఘ	ఘ	gh	—
చ	ఛ	ch	check
ఝ	ఝ	jh	—
జు	జ	ñ	newt
ఠ	ఠ	th	top
ఫ	ఫ	dh	—
ఱ	ఱ	—	round

థ	థ	th	thing
ధ	ధ	dh	—
ఫ	ఫ	ph	pot
భ	భ	bh	—
శ	శ	s	shop
ష	ష	s	pursue
ఙ	ఙ	!	silk
క్ష	క్ష	ks	action
ఱ	ఱ	r	—

Grammatical Abbreviations

adj	adjective
adjl	adjectival
adv	adverb
advl	adverbial
attr	attributive
conj	conjunctive
corr	correlative
int	interjection
n	noun
ppn	postposition
ppnl	postpositional
ppt	past adverbial participle
pron	pronoun
vc	causative verb
vi	intransitive verb
vt	transitive verb
(sg.)	singular
(pl.)	plural
(m.)	masculine (human)
(f.)	feminine (human)
(nm.)	non-masculine
(prox.)	proximate (nearby)
(dist.)	distal (further away)
(incl.)	inclusive
(excl.)	exclusive

Gondi Grammar Sketch

Basic Tips for Understanding Gondi Morphology
by Joanna Penny, MA Linguistics

The word order in Gondi is subject, object, verb (SOV). Subjects and objects are nouns (or pronouns) which can take different suffixes which show pluralisation or case. Verbs also have suffixes marking the tense, aspect, or person to which the verb refers. A brief explanation of these suffixes follows, with examples to demonstrate how the language is used in context.

1. The Structure of the Noun

1.1 Plurals

There are three suffixes to indicate the plural in Gondi. *-ṅg* is added to nouns ending in a vowel, for example, *kōpā* ‘pot’, *kōpāṅg* ‘pots’; *kapdi* ‘cloth’, *kapdiṅg* ‘clothes’. *-k* is added to nouns ending in a consonant, for example, *pal* ‘tooth’, *palk* ‘teeth’; *janvār* ‘animal’, *janvārk* ‘animals’; *mīn* ‘fish’(sg), *mīnk* ‘fish’(pl). *-īr* is added to masculine nouns to show the plural, for example, *maynal* ‘man’, *maynalīr* ‘men’, *kāndi* ‘son’, *kāndīr* ‘sons’. However, there are a number of exceptions to the rule, as in *menj* ‘egg’, *mesk* ‘eggs’; *rōn* ‘house’, *rōhk* ‘houses’; *kēvi* ‘ear’, *kēvk* ‘ears’; *puñar* ‘flower’, *puñak* ‘flowers’.

1.2 Case

Case refers to the morpheme that identifies the role of the noun. Case can be nominative (subject), accusative (object), dative (indirect object), and genitive (possessive). In Gondi the nominative case is unmarked.

1.2.1 Oblique form

Before case markers and post-positions the noun takes an oblique form. For human nouns the suffix is *-n*. For sonorant ending words (ie. l, r, r̥, n, n̥, v, y) the oblique suffix is *-d*, elsewhere *-t* is used. In *-r* ending words the *-r* drops and the oblique suffix becomes retroflex *-ḍ*, or *-ṭ*. For example,

suffix	regular noun	oblique form	meaning
-n	bābāl	bābān	‘father’
	ātī	ātīn	‘father’s sister’
-d	mal	mald	‘peacock’
	māv	māvd	‘deer’
-t	kāsō	kāsōt	‘tortoise’
	rōn	rōt	‘house’
-ḍ	sovōr	sovōḍ	‘salt’
-ṭ	nār	nāṭ	‘village’

For plural nouns the obliques are as follows: *-ṅ* ending nouns become *-n*, *-k* ending nouns become *-kn*, and *-īr* ending verbs remain the same for singular and plural.

1.2.2 Possession

Possession is indicated by adding the suffix **-a** to the end of the oblique form of the noun, as in:

bābāna pustak	'father's book.'
khētidarana kāsur	'farmer's bullock cart.'
kāsuḍa gāre	'bullock cart's wheel.'

1.2.3 Case in pronouns

Pronouns take a different form according to their case. The first person pronouns are presented below according to case.

	<i>Nominative</i>	<i>Accusative</i>	<i>Dative</i>	<i>Genetive</i>	<i>Oblique</i>
singular	nannā	nākun	nāk	nāva	nā
plural (inclusive)	maraṭ	mākun	māk	māva	mā
(exclusive)	momoṭ	mākun	māk	māva	mā

1.3 Noun Phrase

Nouns occur with other words such as adjectives. The adjective is also inflected for number and gender to agree with the noun it modifies. There are two main sets of suffixes: (1) **-al** for singular and **-īr** (masculine) or **-ik** (non-masculine) for plural. (2) **-or** (masculine) or **-a** (non-masculine) for singular and **-er/-ur** (masculine) or **-aṅg** (non-masculine) for plural. An example of each is shown.

<i>singular</i>	<i>plural</i>	<i>meaning</i>
-al deṅgāl maynal	-īr deṅgalīr maynalīr	'tall man/men'
-al deṅgāl veylōk	-ik deṅgālik veylōk	'tall woman/women'
-or persōr dādāl	-er/-ur persūr dādālīr	'big brother/brothers'
-a persa yēni	-aṅg persaṅg yēniṅg	'big elephant/elephants'

Post-positions come after the noun and express relationships such as location of the noun (*karum* 'near', *roppo* 'inside'), accompaniment (*saṅga* 'with'), benefactive (*sāti* 'for'), etc.

id pustak priyan sāti manta	'This book is for Priya.'
vōr sōptan saṅga karser mantōr	'He is playing with his friend.'
modde rōt roppo narumser manta	'The baby girl is sleeping inside the house.'

2. The Structure of the Verb

Verbs are made up of several morphemes:

verb stem – tense/aspect marker – person number gender agreement

In the dictionary only the verb stems are listed, although most verbs do not occur in this form without any inflectional morphemes. The verbs are classified as transitive (*vt*, ie. has an object), intransitive (*vi*, ie. does not have an object) or causative (*vc*, ie. cause to do action).

All the examples will be given for the verbs *sūd-* 'see' and *kī-* 'do' with the first person singular ending meaning 'I', to enable easy comparison.

2.1 Person-number-gender Agreement

There are three sets of personal endings that are required for finite verbs. Set I occurs in the present and past tenses. Set II occurs with the imperfect tense. Set III occurs with the future tense. (See section 2.2). These suffixes indicate the person (first, second, third), number (singular or plural) and gender (masculine or non-masculine) of the subject. Even if the subject is not stated with a separate pronoun it can be deducted from this person-number-gender agreement suffix.

		I	II	III
1	singular	-ōn	-ūn	-ā(n)
	plural (inclusive)	-aṭ	-ūṭ	-aṭ
	plural (exclusive)	-ōm	-ūm	-ōm
2	singular	-i	-i	-i
	plural	-iṭ	-iṭ	-iṭ
3	singular	-ōr	-ūr	-ūr/-er
	plural	-ēr	-īr	-īr
	singular	-a	-ū	-ār
	plural	-aṅg	-ūn	-ūn

For example, the past tense (using set I, above) is expressed in the following way for the verb *sūd-* ‘see’.

subject	object	verb (stem+past+png)	
nanna	mal-d-un	sūd-t-ōn	‘I saw a peacock’
maraṭ	mal-d-un	sūd-t-aṭ	‘We (incl.) saw a peacock’
mommot	mal-d-un	sūd-t-ōm	‘We (excl.) saw a peacock’
nimme	mal-d-un	sūd-t-i	‘You (sg.) saw a peacock’
nimmet	mal-d-un	sūd-t-iṭ	‘You (pl.) saw a peacock’
(v)ōr	mal-d-un	sūd-t-ōr	‘He saw a peacock’
(v)ūr	mal-d-un	sūd-t-ēr	‘They (m.) saw a peacock’
ad	mal-d-un	sūd-t-a	‘She/it saw a peacock’
av	mal-d-un	sūd-t-aṅg	‘They (nm.) saw a peacock’

The agreement is between the pronoun (subject) and the final suffix on the verb.

2.2 Finite Verbs

Finite verbs require a person-number-gender agreement suffix.

2.2.1 Present tense

The present tense morpheme is -nt for vowel ending verb stems and -ānt for consonant ending verb stems. This suffix is also used to indicate present habitual actions, as in English.

sūd-ānt-ōn	‘I see.’
kī-nt-ōn	‘I do.’

The present negative tense has no morpheme (-ø), except when it occurs before -i/-it as in second person agreement suffixes.

sūd-ø-ōn	'I don't see.'
kī-ø-ōn	'I don't do.'
sūd-v-i	'You don't see.'
kī-v-i	'You don't do.'

2.2.2 *Past tense*

The past tense morpheme is -t .

sūd-t-ōn	'I saw.'
kī-t-ōn	'I did.'

2.2.3 *Imperfect tense*

The suffix -nd is used for vowel ending verb stems and -ānd is used for consonant ending verb stems to indicate a past habitual (imperfect) action.

sūd-ānd-ūn	'I used to see.'
kī-nd-ūn	'I used to do.'

2.2.4 *Future tense*

The future tense suffix is -k.

sūd-k-ān	'I will see.'
kī-k-ān	'I will do.'

2.3 Non-finite Verbs

Non-finite verbs do not require a person number gender agreement suffix.

2.3.1 *Past Participle*

The past participle is formed by adding the suffix -sī to the verb stem. When the verb stem ends in the consonants -d, -j, -t, -h, -c the past participle suffix -cī is used.

sūd-sī	'having seen'
kī-sī	'having done'

2.3.2 *Continuous aspect*

The continuous suffix is -sēr (or -cēr after -d, -j, -t, -h, -c ending verb stems).

sūd-sēr	'on seeing'
kī-sēr	'on doing'

The continuous sense is also used with the auxiliary verb man- in past present and future tenses.

sūd-sēr ma-tt-ōn	'I was seeing'
sūd-sēr ma-nt-ōn	'I am seeing'
sūd-sēr man-k-ōn	'I will be seeing'

2.3.3 *Gerund*

The suffix **-mād** is used when a verb is nominalized.

sūd-mād	‘(the) seeing’
kīy-mād	‘(the) doing’

2.3.4 *Gerund-Actor*

The gerund-actor refers to the person who does the action. The suffix **-vāl** is added to the verb stem.

sūd-vāl	‘the one who sees’, ‘seer’
kī-vāl	‘the one who does’, ‘doer’

2.3.5 *Supine*

The supine suffix is **-lē**.

sūd-lē	‘in order to see’
kī-lē	‘in order to do’

2.3.6 *Infinitive*

The infinitive suffix is **-ā**.

sūd-ā	‘to see’
kī-ā	‘to do’

2.3.7 *Obligatory*

The obligatory suffix is **-ānā**.

sūd-ānā	‘one should see.’
kī-ānā	‘one should do.’

2.3.8 *Imperative and Prohibitive*

The imperative suffix **-ā** is used for commands. For most verbs this is the same as the infinitive form of the verb. The verb **kī-** is irregular. Some verbs don’t take any suffix, for example **tin** ‘eat’ and **un** ‘drink’.

sūd-ā	‘Look!', ‘See!'
kī-m	‘Do (it)!'

The prohibitive suffix **-mā** is used when the command is negative. The plural imperative can be formed by adding the plural suffix **-t̄** to the singular form.

sūd-mā (-t̄)	‘Don't look!'
kīy-mā (-t̄)	‘Don't do (it)!'

గోండి గ్రమార్

ఇద్ గోండి (కోయ) డిషనరి పుస్తకనగ గ్రమార్ ఇగ్గే మంత. ఇద్ పుస్తకనగ పూర్తి పదం లెహి కియ్యకి. ఇహిన్ పదాల్క్ డిషనరి తగ మంతంగ్. అదేన్సాటి ఇహిన్ లెహి కీతొం. ఇవెన్ మిరట్ వాచి కీమ్ట్ వాచికీసి కరకీమ్ట్.

ఉదా: కీ- అష్టరం నగ పదాల్క్ లెహి కీకట్. “కీ” కీతోన్, కీతోర్, కీనూర్, కీంతేర్, కీంత, కీంతంగ్, ఇహిన్ ఉండే పదాల్క్ వెల్లై “కీ” తగ తెయార్ ఆంతంగ్.

ఉదా: ఆ- అష్టరం నగ పదాల్క్ లెహి కీకట్. “ఆ” ఆత, ఆంత, ఆతంగ్, ఆయ్వోల్, ఆయార్, ఆతోర్, ఆతేర్, ఇహిన్ ఉండే పదాల్క్ వెల్లై “ఆ” తగ తెయార్ ఆంతంగ్.

ఉదా: పా- అష్టరం నగ పదాల్క్ లెహి కీకట్. “పా” పాక, పాతోర్, పాయ్య, పానూర్, పాంతొం, పాంతంగ్, పానుంగ్, పాయార్, ఇహిన్ ఉండే పదాల్క్ వెల్లై “పా” తగ తెయార్ ఆంతంగ్.

ఉదా: సీ- అష్టరం నగ పదాల్క్ లెహి కీకట్. “సీ” సీతోన్, సీతోర్, సీనెకే, సీనూర్, సీనూంగ్, సీంత, ఇహిన్ ఉండే పదాల్క్ వెల్లై “సీ” తగ తెయార్ ఆంతంగ్.

ఉదా: వా- అష్టరం నగ పదాల్క్ లెహి కీకట్. “వా”వాతొన్, వాతొం, వాకొం, వానూర్, వాకట్, వాయార్, వానుంగ్, వాంతంగ్, వాతంగ్, వాంతిట్, వాతిట్. ఇహిన్ ఉండే పదాల్క్ వెల్లై “వా” తగ తెయార్ ఆంతంగ్.

ఉదా: ఇర్- పదం నగ పదాల్క్ లెహి కీకట్. “ఇర్” ఇర్తేర్, ఇర్తోర్, ఇర్తోన్, ఇర్తంగ్, ఇర్దూన్, ఇర్దీర్, ఇర్మాడ్, ఇర్కట్, ఇహిన్ ఉండే పదాల్క్ వెల్లై “ఇర్” తగ తెయార్ ఆంతంగ్.

ఉదా: మా- అష్టరం నగ పదాల్క్ లెహి కీకట్. “మా” అఫ్ఫేమాత, సుద్రేమాత, స్వమేమాత, హాఫ్ఫేమాత, సర్గేమాత, లజ్జేమాత, ఇహిన్ ఉండే పదాల్క్ వెల్లై “మా” తగ తెయార్ ఆంతంగ్.

ఉదా: -తేరీ పదం నగ పదాల్క్ లెహి కీకట్. “తేరీ” మాక్తేరీ, నాక్తేరీ, నన్నుతేరీ, మొమొట్తేరీ, ఊర్తేరీ, వోన్తేరీ, తాన్తేరీ, అవెన్తేరీ, ఇహిన్ ఉండే పదాల్క్ వెల్లై “తేరీ” పదం నగ తెయార్ ఆంతంగ్.

ఉదా: -తోడొ పదం నగ పదాల్కు లెహి కీకట. “తోడొ” నాతోడొ, మాతోడొ, మీతోడొ, వోనతోడొ, ఊరతోడొ, అదేనతోడొ, తానతోడొ, అవెకునతోడొ, పబ్లికునతోడొ, మయ్యననతోడొ, వెమ్మొనతోడొ, కాండినతోడొ, పేడినతోడొ, ఇహిన పదాల్కు వెల్లె “తోడొ” పదం నగ తెయార్ ఆంతంగ.

ఉదా: సూడ్- ఇద్ పదం నల్ వాక్యల్కు ఇహిన తెయార్ కియవచ్చ. ఇద్ పట్టికతగ ఉదాహరణ కీసి మంతంగ:

గోండ బాసా	గోండ గ్రమార్	తెలుగు ఆర్థం
నన్న	మల్లున్ సూడ్తోన్	(సూడ్-త్-ంన్)
మరట్	మల్లున్ సూడ్తత్	(సూడ్-త్-అట్)
మొమొట్	మల్లున్ సూడ్తోం	(సూడ్-త్-ంమ్)
నిమ్మ	మల్లున్ సూడ్తి	(సూడ్-త్-ఇ)
నిమ్మట్	మల్లున్ సూడ్తిట్	(సూడ్-త్-ఇట్)
టర్ (వోర్)	మల్లున్ సూడ్తోర్	(సూడ్-త్-ంర్)
ఊర్ (పూర్)	మల్లున్ సూడ్తేర్	(సూడ్-త్-ఎర్)
అద్	మల్లున్ సూడ్తత	(సూడ్-త్-అ)
అవ్	మల్లున్ సూడ్తతంగ్	(సూడ్-త్-అంగ్)

ఉదా: ఇహిన బద్గిర్ పదం లెహి కీసి వాక్యల్కు కియవచ్చ.

నన్న	సూడ్- తిన్- భరాబ్-కీ- బేపె-మా- భూలే-మా- తయార్-ఆ- మెయాడ్-ఆ- కరి-కీ-	-తోన్
మొమొట్		-తోం
మరట్		-తట్
నిమ్మ		-తి
నిమ్మట్		-తిట్
వేర్ / వోర్		-తోర్
ఊర్ / ఊర్		-తేర్
ఇద్ / అద్		-త
ఇవ్ / అవ్		-తంగ్

౬

అంచె [ance] *n.* small basket. చిన్న గంప.

అంటిత్ రోజ్ [anṭit̄ rōj] *n.* that day.

అంటీ [anṭī] *adv.* on that day.

అందూన్ [andūn] *n.* gift (of cattle such as cows, goats or buffaloes) for marriage usually from the bride's parents to the couple. బెయ్ బాబాల్ మియాడున్ హారే, మూర సీతేకే తాన్ అందూన్ ఇంతేర్. It is called * when a father and mother give goats and cows to their daughter (for marriage). తండ్రి కూతురుకు ఇచ్చె మేకలను, ఆపులను కట్టు ము అంటారు. *See:* అహీర్.

అంద్- [and-] *vt.* to reach. అందడము.

అంద్రీయాల్ [andrīyāl] *adj.* night-blind. సర్గుక్ దిస్స్ వోన్ అంద్రీయాల్ ఇంతేర్. He who cannot see at night is called *.

రాత్రి పూట కనిపించని వారిని రేచ్కటి వారు అంటారు. *See:* అందంద్రల్.

అంబార్ [ambārī] *n.* rosella.

అకుర్పోక్ (-మహినా) [akurpōk (-mahinā)] *n.* month 6 of the Gond year (August-September).

అక్కుల్ [akkāl] *n.* wisdom. బుద్ధి.

అక్కు [akkō] *n.* maternal grandfather.
తాతయ్.

అక్కా [akrā] *num.* eleven. గ్యారహ. పదకొండు.

అక్కుదాంగ్ [aksidāṅg] *n.* rice mixed with vermillion thrown at a wedding, or on cattle (e.g. during 'laxmi pooja') in order to bless. మర్కు మండధ్ నోవ్, నోపున్ సమ్మిర్ అక్కుదాంగ్ వాటంతేర్. Everyone throws rice on the bride and groom in the wedding shelter. పెండ్లె పందిరిలో వదు, వదులకు అక్కీంతాలు వేస్తారు.

అగటల్ [agaṭal] *n.* someone (nm.) or something from there. అక్కుడనుండి.

అగ్గ [agga] *adv-ppn.* there. వహా. అక్కుడ.

అగాటోర్ [agāṭōr] *n.* man from there. వేర్ మయ్యనల్ అగాటోర్. This man is from there. ఈ మనిషి అక్కుడి వారు.

అజే [aṇē] *n.* elder brother's wife. వదిన.

అచంద్రల్ [achandral] *adj.* night-blind. రెచ్కటి ఆయన. *See:* అంద్రీయాల్.

అచ్చోర్ [accōr] *pron.* that much, that many (nm.). అంతె.

అచ్చోడ్ రొప్పో [accōḍ roppō] *adv.* meanwhile.

అచ్చోర్ [acvīr] *pron.* that many (m.).

అజడ్-బుజడ్ [ajaḍ-bujad]

See: కబుక్-కిబుక్.

అజుక్ [ajūk] *adv.* even now.

అట్- [at-] *vt.* to cook. వండుట.

అట్యుల్ యేర్ [atval yēr] *vc.* water for cooking. రసోఇయా.

అట్టా యేర్ [attā yēr] *n.* boiled (cooked) water. గాటో అటన్ లాసి యేతున్ అటంతేర్. To cook food we boil water. అన్న ము వండుటకు నీటిని ఎసరు పెట్టుతారు.

అట్యుల్ రోన్ [atval rōn] *n.* cooking house. వంటశాల.

అట్టి - కీ - [atṭī-kī-] *vt.* to hang. టాంగనా.

ಅಣ್ಟೆದಾರ್ಲಿನ್

ಅಣ್ಟೆದಾರ್ಲಿನ್ [aṭṭēcālīś] *num.* forty-eight.
ಅಡತಾಲಿಸ.

ಅಣ್ಟೆಸಾಟ್ [aṭṭēsāt] *num.* sixty-eight. ಅಡಸಠ.

ಅಣ್ಟೆಹಾತರ್ [aṭṭēhatar] *num.* seventy-eight.
ಅಥಹತರ.

ಅಣ್ಠಾವನ್ [aṭṭhāvan] *num.* fifty-eight.
ಅಡಠಾವನ. ಯಾಜ್ಞೈ ಎನಿಮಿದಿ.

ಅಣ್ಠಾವಿನ್ [aṭṭhāvīś] *num.* twenty-eight.
ಅಡಠಾವಿಸ.

ಅಣ್ಯಾನೋವ್ [aṭyānov] *num.* ninety-eight.
ಅಡಠಾನವೆ.

ಅಣ್ಯಾನೀಸ್ [aṭyānsī] *num.* eighty-eight.
ಅಡಠಾಸೀ.

ಅಣ್ರಾ [aṭrā] *num.* eighteen. ಅಠಾರಹ.

ಅಡಾಂ [adāṁ] *n.* shelter. ಆಡ.

ಅಡೆಚ್ [arēc] ರಂಡುನ್ನರ.

ಅಡುಸೊಟ್ [arūsāt] *See:* ಅಣ್ಟೆಸಾಟ್. *num.* sixty-eight. ಅಡಸಠ.

ಅಡೆತೀನ್ [aretīś] *num.* thirty-eight. ಅಡತೀಸ.

ಅಡ್ಡಂ [adḍam] *adv.* across. ಅಡಮೂಗ.
ಸರಿಯ್ ಸೊನ್ನೆಕ್ ತರಾನ್ ಅಡ್ಡಂ ವಾತ್. While going on the road, a snake came across. ತೋವಲ್ ನಡುಸ್ತು ವೆಜ್ಞಂಗಾ ಪ್ರಾಮು ಅಡ್ಡಂ ವಚ್ಚಿಂದಿ.

ಅಡ್ಯುಣ್ಯಾಲ್ [armutyāl] *adj.* foolish. ದುಖುಳಿ.

ಅದೆನ್ ಮೊಡಿ [adēn mōṛi] *adjl.* like that, similar to that. ಉಸ ತರಹ. ಅಲಾಂಟಿದಿ.

ಅದ್ [ad] *pron.* she, it, that (nm.).
ಅದೆನ್ ಲಾಸಿ [adēn lāsi] *corr.* therefore. ಉಸ ಲಿಯೆ.

ಅದ್ಮದ್-ರಾತ್ನೆ [admad-rātne] *n.*
midnight. ಆದಿ ರಾತ. ಅರ್ಥರಾತ್ರಿ.

ಅದ್ಮ- [adma-] *vt.* to press, squeeze. ದಬಾನಾ.

ಅದ್ಲಿ [adlī] *n.* a measure. ಮಾನಿಕ.

ಅನಿ [anī] *conj.* and. ಔರ.

ಅನ್ [an] *num.* ಎನಿಮಿದಿ.

ಅನಿನ್ನ [annis] *num.* ಎನುಬದಿ.

ಅನ್ನಾನ್ [anmān] *n.* hesitation. ಅನುಮಾನಂ.

ಅಪ್ತೇ-ಮಾ- [aptē -mā-] *vi.* to hit against.

ಅಪ್ಪ್ರಾ [appā] ಪದುನೆನಿಮಿದಿ.

ಅಬ್ಬಾ [abbā] *int.* oh! (expression of surprise). ಅರೆ! ಅಬ್ಬಾ.

ಅವ್ಯಲ್

ಅಯಿನ್ [ayina] *n.* the day after the marriage day.

ಅಯಿನ್ ಜಾವ್ [ayina jāva] *n.* porridge which is made on the first day after marriage and given to the 'avval' goddess.

ಅಯೋ [ayō] *int.* expression of surprise, hurt or displeasure, ouch!

ಅಯ್ಯ್ ವಾರ್ [ayt vār] *n.* Sunday. ರವಿವಾರ.

ಅದಿವಾರಮು.

ಅಯ್ಯು [ayyō] *int.* oh no! (expression of disappointment). ಅಯ್ಯು.

ಅರೀಲ್ [arīl] *n.* chest. ಸಂದ್ರಕ್. ರೊಮ್ಮು, ಚಾತಿ.

ಅರೀ-ಸೌನ್ದರ್- [arī-sond-] *vt.* to take away, take with. *Usage:* archaic.

ಅರೀ-ವಾ- [arī-vā-] *vt.* to bring. ಲಾನಾ.
Usage: archaic.

ಅರೀ-ಕುಟ್ಟು [arē-kutta] *n.* spoke of a wheel.

ಅರ್- [ar-] *vi.* to fall. ಗಿರನಾ. ಕಾಂಡೆ ಅರ್ನ್ ಮಂತ್ರೆ. The boy is falling. ಭಾಲುಡು ಪಡುತುನ್ನಾಡು.

ಅರುನ್- [arūs-] *vc.* to cause to fall.

ಅರ್ಗ- [arg-] *vi.* to melt, dissolve, wear out. ಪಿಗಲನಾ.

ಅರ್ತ್ [arta] ಪಂಡಿ.

ಅರ್ತೋರ್ [artōr] ಪಂಡಾಡು.

ಅರ್ತ್ [art] *n.* meaning. ಮತಲಬ. ಅರ್ಥಮು.

ಅರ್ಡ್ [ardo] *adjl.* half. ಆಧಾ. ಸಗಮು.

ಅಲಂ [alam] *n.* ginger. ಅಲಂ ಗಡ್.

ಅಲವಾಟ್ [alavāṭ] *n.* habit, custom. ಆದತ.

ಅಲವಾಟು.

ಅಲ್- [alj-] *vi.* to lean against.

ಅಲ್ಲೆ [allē] *clitic.* reportative.

ಅವಿ- [avī-] *vi.* to be tired. ಥಕನಾ.

ಅವ್ [av] *pron.* they, those (nm.). ಅವಿ.

ಅವ್ಯಲ್₁ [avval] *n.* mother. ತಲ್ಲಿ, ಅಮ್ಮಾ.

ಅವ್ಯಲ್-ಭಾಬ್ [avval-bābō] *n.* parents, father and mother (pl.).

ಅವ್ಯಲ್₂ [avval] *n.* the mother god, smallpox goddess. ಪೋಚಮ್ಮೆ ದೇವತ. ಮರ್ಮಿನ ಅಯಿನ್ ಜಾವ್ ಕೆಂಟ್ಲೆ ಡಪ್ಪು ಪೌಸೆರ್ ಅವ್ಯಲ್ ಹೆನ್ದರಗ ದಾಂತೆರ್. At the beginning of a wedding,

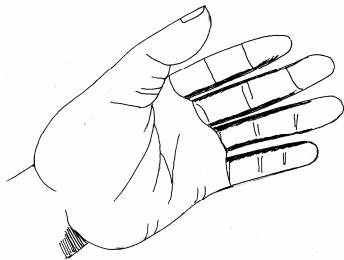
ಅನೀ

for doing pooja, the beat drums and go to the * goddess place (temple). ಪೆಂಡ್ಲೆ ಪೂಜ ಚೆಯದಾನಿಕೆ ಪೋಚಮ್ಮೆ ದೇವತ ದಗ್ಗರ ಬಾಜ ಬಾಜಾಂತ್ರೀಲಾಟ್ ವೆಚ್ಚುತ್ತಾರು. It is believed that this goddess inflicts smallpox, chickenpox or other similar 'spotty' diseases on people.

ಅನೀ [asī] *num.* eighty. ಅಸ್ಸಿ. ಎನ್ನೈ.

ಅನ್ನೆ [askē] *adv.* then. ತಬ. ಅಪ್ಪುದು.

ಅನ್ನ್ಯ- [ask-] *vt.* to cut, carve, cut throat (as in sacrifice). ಕಾಟನಾ.

ಅನ್ನುರೀ-ಕೆಯ್ [astūrī-key] *n.* palm of hand.

ಆಕ್ರ್ಯ- ಮಾ-

ಅನ್ನುರೀ-ಕಾಲ್ [astūrī-kāl] *n.* sole of foot.
ಏಕ ಮಾತ್ರ.

ಅನೀ [asī] *adj.* good. ಅचಳಾ. ಅಂದಮು.

ಅನ್ನೀಲ್ [assāl] *adj.* good. ಅಚಳಾ. ಅಂದಮೈನ.

ಅಹಾನ್ [ahan] *advl.* in that way, thus.

ಅಹೀರ್ [ahēr] *n.* gift (of things excluding cattle, such as clothes and household items) for weddings or housewarming ceremonies. ಚುಟ್ಟಾಲ್ ಬಂದುಕ್, ಮರ್ಕ್ಯೂನ್‌ಗ ನೊವ್ವಿನ್‌ರ್, ನೊತ್ತನ್‌ರ್ ಬೆಯ್ ಬಾಬಾನ್ ಕಷ್ಟಿಂಗ್ ಅಹೀರ್ ಕೀಂತೇರ್. Family members, during marriage give the brides and grooms gifts of clothes. ಚುಟ್ಟಾಲ್, ಬಂದುವುಲ್ಲು ಪೆಂಡ್ಲೆಲ್ ಹರುಡು, ವದುವು ತಲ್ಲಿ, ದಂಡುಲಕು ಬಣ್ಣಲು ಕಟ್ಟು ಮು ಚೆತ್ತಾರು. See: ಅಂದೂನ್.

ಅಹ್ಯ-₁ [ahc-] *vt.* to push or shove.

ಅಹ್ಯ-₂ [ahc-] *n.* to make a thumb impression.

ಅ

ಅ- [ā-] *vi.* to become, happen, be (by nature).

ಅಂತ [ānta] *adjl.* to be enough, sufficient, ample. ದಾಲು.

ಅಂಗುನ್ ಕಾಫ್ತಾಲ್ [āngun kāḥṭal] *n.* lazy man. See: ಅಂಗುನ್ಯಾಲ್.

ಅಂಗ್ರೆ [ānggrē] *n.* shirt. ಅಂಗಿ, ಹೊಕ್ಕು.

ಅಂಜ್- [ān̄j-] *vt.* to catch. ಪಕ್ಕನಾ.

ಅಂಡ್ರಾ [āndrā] *n.* Andhra. ಅಂಡ್ರ.

ಅಕಡ [ākada] *n.* alphabet. ಅಕ್ಷರಮು.

ಅಕಾಡಿ [ākāṛi] *n.* a festival held in July. ಪಂಡುಗ ಪೆರು.

ಅಕಾಡಿ (-ಮಹಿನಾ) [ākāṛi (-mahinā)] *n.* month 4 of the Gond year (June-July). ಆಪೋಡಂ (ಜೂಲೈ).

ಅಕಿ [āki] *n.* leaf. ಪತ್ತಾ. ಅಕು.

ಅಕಿ-ಪೆನ್ [āki-pēn] *n.* one of the Gond gods, the that stays in the centre of a village. ರಾಮದೇವತ, ಪೋಚಮ್ಮೆ.

ಅಕೀರಿ [ākīri] *adj.* in the end, finishing. ಅಂತ ಮೇ. ಚಿವರಿ.

ಅಕೂರ್ [ākūr] *adj.* short.

ಅಕೂರ್-ಅ- [ākūr-ā-] *vi.* to be insufficient to wear.

ಆಕ್ರ್ಯ-ಮಾ-₁ [ākṛē-mā-] *vi.* to shrink (as in cloth).

ಆಕ್ರ್ಯ-ಮಾ-₂ [ākṛē-mā-] *vi.* to become numb from cold.

ఆగ్- [āg-] *vi.* to stop, stand. రోకనా. ఆగింది.

ఆజీ [ājī] *See:* ఆంగ్రేస్.

ఆజుడుస్తాన్ [ājūḍastān] *n.* ritual bath.

ఆజుదుడై [ājūḍudūḍī] *n.* bathroom. స్వానము గది.

ఆజురాస్యాల్ [ājūrāsyāl] *n.* lazy man.

See: ఆంగున్ కాఫ్టాల్.

ఆచార్-విచార్ [ācār-vicār] *n.* religious observances (pl.).

ఆచ్- [āc-] *vt.* to choose.

ఆచోన్సటల్ [ācongaṭal] *n.* choose from these. చునావ.

ఆజీ [ājī] *n.* father's mother. నానమ్మ.

ఆటా-పా- [āṭā-pā-] *vt.* to twist something.

ఎంఠా. నొడెత్ కస్తూ కింట్ ఆటాపాంత్రె. We twist the rope to make reigns. త్రాదును ప్రగం చేయుటకు అల్లుతారు.

ఆటి-పా- [āṭi-pā-] *vt.* to strangle something (the way a constricting snake kills its prey).

ఆటే-మా- [āṭē-mā-] *vi.* to evaporate, to dry up (river, etc). ఎండిపోవడము.

ఆటేరా [āṭērā] *n.* attic, store area above rafters of house, loft. అటుకు. రోతగ, బుడ్డింగ్- ముడ్డింగ్ పొర్ట్ ఇర్రె ఆటేరా కీంత్రె. In order to put pots and things up, * is made in the house. ఇంటి సామాను ఉంచుటకు ఇంట్లో అటుకు తయారు చేస్తారు.

ఆట్ [āṭi] *num.* eight. ఆఠ. ఎనిమిది.

ఆడా [āḍā] *n.* oath.

ఆడా-పి- [āḍā -piy-] *vi.* to take oath. ఖసమ ఖానా. నిమ్మ కొత్తంగ్ కల్యాకి ఇంజేర్ ఆడా పియంతి. Take an oath if you say you didn't steal the money. నీవు డబ్బులు దొంగతనము చేయలేదని ఒట్టు తీసుకొంటవా.

ఆడే [āḍē] *n.* main horizontal wooden beam to support the roof of a dwelling. రోన్ వాసంగ్ హిందల్ హాందల్ పాయన్సాటి ఆడే కెట్టే వాటంత్రె. A main beam is put up so that the rafters can be nailed to both

sides. ఇంటి వాసాలు ఇటు అటు కొట్టుటకు ఆడే కట్టే ఎనీగర తయారు చేస్తారు.

ఆడ్- [āḍ-] *vi.* to cry, weep. రోనా. ఏడ్పుట.

మొడై అడ్వెర్ మంత. The baby is crying. పాప ఏడ్పుష్టుంది.

ఆడ్మాడ్స్ [āḍmāḍō] *n.* husband and wife. భార్య భర్త.

ఆడ్వా-సోన్ [āḍvā-son-] *vi.* to go and fetch the bride for the wedding ceremony (lit. don't cry and go).

ఆశాప్ [āṭāp] *adjl.* dark. అంధార.

ఆశాల్ [āṭāl] *adj.* of that kind (nm.). అటువంటిది.

ఆటీ [āṭī] *n.* father's sister, mother's brother's wife. అత్తమ్మ.

ఆటోర్ [āṭōr] *adj.* of that kind (m.).

ఆదత్ [ādat] *See:* అలవాట.

ఆనంద్యై-ఆనంద్ [ānaṇḍnē-ānaṇḍ] *advl.* with great pleasure. సంతోషం. చుడ్చాక్ కాండికున్ కర్ణ్ పల్ బొమ్మ తత్తేకే ఆనంద్యై-ఆనంద్ ఆంత్రె. Little children are so pleased when a playing doll is brought. చిన్న పీల్లలకు ఆటలాడెందు బొమ్మలు తెప్పె చాల ఆనంద పడుతారు.

ఆప్రూవ్- [āpūs-] *vt.* to stop. రోకనా. ఆపడము.

ఆపే [āpē] *adv.* with that.

ఆప్ [āp] *clitic.* like, in the manner.

ఆమున్ [āmus] *See:* ఆపున్.

ఆమ్మై [āmt] అవ్యండి.

ఆయర్ [āyar] *adj.* it is enough, (no more!). కాఫి. చాలు.

అయి [āyi] *clitic.* even, also. మీ. నన్న మీన్న ఆయి, సవింగ్ ఆయి, తిన్తోన్. Even eggs

(and) even meat I eat. నేను చేపలు, కాని మాంసము, కాని తింటాను.

ఆరూ [ārū] *n.* iron spike at the end of a driving stick.

ఆరూ-బెడ్డె [ārū-beḍḍē] *n.* stick with an iron spike, goad.

ఆరూస్- [ārūs-] *vt.* to cool.

అర్- [ār-] *vi.* to become cool, quench thirst. చల్లరింది.

అర్తి [ārti] *n.* a plate with a burning oil lamp that contains copper coins, betel nuts, dried coconut kernel, etc offered at the time of settling a marriage.

ఆర్సా [ārsā] *n.* mirror. దర్పణ. అద్దము.

ఆలీ(మర్రా) [ālī (marrā)] *n.* peepal tree. పెక్క రావి (చెట్టు).

ఆలూ [ālū] *n.* potato. ఆల్కు ఆలు గడ్డ.

ఆల్మారి [ālmāri] *n.* almirah, metal cupboard.
ఆల్మారి.

ఆవాజ్ [āvāj] *n.* sound. ఆవాజ. శబ్దము.

ఆవారా [āvārā] *n.* fence or compound.

ఆవుస్ [āvus] *n.* new moon. మహాత్ ఉంది జోక ఆవుస్ వాంత. The new moon comes once monthly. నెలకు ఒకసారి అమవాస్య వస్తుంది.
అవుసున్ నేటి [avusun nēṭi] *advl.* on the day of the new moon.

ఆవుక్ [āvuk] *n.* life. జీవన.

ఆవ్- [āv-] *vt.* to cross.

ఆవ్రి-కీ-1 [āvrī-kī-] *vt.* to embrace.

ఆవ్రి-కీ-2 [āvrī -kī-] *vt.* to tie down.

ఆశా-కీ- [āśā-kī-] *vi.* to hope.

ఆసర [āsara] సహాయం.

ఆసుక్రు [āskur] *n.* axle. ఇరు.

ఇ

ఇంకే [in̄kē] *adv.* right now. ఇప్పుడే.

ఇంగుము [ingum] *n.* kind of round tablet fed to animals during monsoon. ఇంగువ.

ఇంజేర్ [in̄jēr] *attr.* therefore. అట:

ఇగ్గె [igge] *adv.* here. ఇక్కడ.

ఇగ్గెటల్ [iggeṭal] *n.* someone (nm.) or something from here. ఇక్కడి నుండి.

ఇచే [in̄ē] *adv.* now. ఇప్పుడు.

ఇచా-కీ- [icā-kī-] *vt.* to desire.

ఇచ్చుక్ [iccuk] *advl.* a little. కొంత.

ఇచ్చుర్ [iccōr] *pron.* this much, this many (nm.). ఇంత.

ఇచ్చుర్ [icvīr] *pron.* this many (m.).

ఇట్- [it-] *vt.* to touch. ఛూనా. ముట్టుట.

ఇట్కె [itkē] *n.* brick. ఇటుక. రీహ్కు, గీడంగ్, ఉండే వెల్లె రంక్ నంగ్ దొహనసాటి తోడిత

ఇట్కు కీంతేర్. In order to make houses, walls and many structures, clay/mud

bricks are used. ఇంట్లు గీడలు కట్టుటకు మట్టితో ఇటుకలను తయారు చేస్తారు.

ఇత్తాల్ కీ- [ittāl kī-] *vt.* to announce, make known.

ఇత్తైక్ [itteke] *ppt.* (PPt of 'to say' used to mark topic or quotation) 'if-say'. అంటే వేర్ రాంగ్ సీతేర్ ఇత్తైక్ సొడితోర్. He said bad things (swore?) and went away.

ఆయన తిట్టినాడు అంటే వెళ్లినాడు.

ఇదెన్ మోడి [idēn mōri] *adjl.* like this, similar to this. ఇస తరహ. ఇలాంటిది.

ఇద్ [id] *pron.* she, it, this (n). ఇది.

ఇదెన్ లాసి [idēn lāsi] *corr.* therefore. ఇస లియే. దీని కొరకు.

ఇదే [iddē] *vt.* (here) take this. తీసుకో.

ఇన్- [in-] *vt.* to say. కహనా. అన్న.

ఇన్- [in-] *vt.* to say. కహనా. See: వ్హ్యు-; వ్హో-.

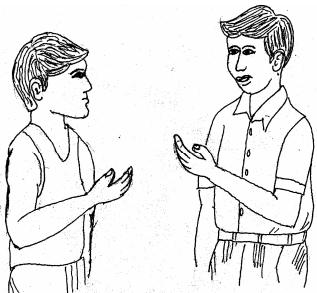
ఇయండ్ [iyanḍ] *adv.* this year. ఈ

సంవత్సరము.

ఇర్- [ir-] *vt.* to put, keep. ఉంచు.

ఇర్వు (మర్రా) [irp (marrā)] *n.* gul-mahua tree. పెడ. ఇప్పు (చెట్టు). bassia longifolia.

ఇవ్ అవ్ [iv] *pron.* these (nm.). ఇవి.

ఇవ్వీర్ [ivvīr] *pron.* these two men.

ఇనోద్ [isōb] *n.* counting. గణనా. లెక్క.

ఇనోబ్నె [isōbne] *adv.* carefully. పరచాల్.

ఇస్తుగుండి [isrugundi] *adj.* smallest. అందరి కంటే చిన్నవాడు.

ఇహిన్ [ihin] *advl.* thus, in this way.

ఇహిన్ బహాన్ [ihin bahan] *adv.* how so?

ఈ

ఈచ్- [īc-] *vt.* to blow nose.

ఈతాంగ్ [ītāṅg] *adj.* of this kind (nm., pl.).

ఈతాల్ [ītāl] *adj.l.* like this, such a, of this kind (nm.). ఇటువంటిది. మయ్యనలిర్ తిన్యల్ ఈతాల్ చిలాల్ పన్నె ఆయ్యు. People don't eat green frogs like this.

మానవులు తినె కప్పు ఆకుపచ్చ కప్పకాదు.

ఈతోర్ [ītōr] *adj.* of this kind (m.).

ఈపే [īpē] *adv.* with this.

ఈర్- [īr-] *vi.* to accumulate.

ఈసొ [īsā] *n.* part, piece. భాగ. భాగము.

ఈసాంగ్-వాట్- [īsāṅg-vāṭ-] *vt.* to split up, divide. భాగయి చేయుట.

ఈసుల్ [īsul] *n.* flying ant. ఉసుల్లు.

ఉ

ఉండే [uṇḍē] *attr.* and, also. ఔర. మరల.

ఉండే-మర్ల [uṇḍē-marla] *advl.* once again.

ఉంది [undi] *num.* one (nm.). ఒకటి.

ఉంది జోక [undi jōka] *adv.* once. ఒక్క సారి.

ఉక్కె [ukrē] *n.* sweat. పసీనా. తెములు.

ఉక్కె-మా- [ukrē-māy-] *vi.* to sweat. పసీనా.

ఉగార్-కీ- [ugarī-kī-] *vt.* to found, begin, start, open.

ఉగ్రే-మా- [ugrē-māy-] *vi.* to melt.

కల్- బండంగ్ ఉగ్రే- మాంతంగ్. the hail melted. వడబండ్లు కరుగుతాయి.

ఉచ్చె- [uṭṭ-] *vt.* to swing a cradle. డోలనా.

ఉచ్చాటీ [uccūṭī] *n.* date palm. ఖ్రూరము.

ఉజ్జ్వే-మా- [ujrē-mā-] *vi.* to dawn.

ఉట్టాడ్ [utāṛ] *n.* camel. ఊట. ఒంటి.

ఉటీ-కీ- [uṭī-kī-] *vt.* to clean.

ఉడీ- [udī-] *vt.* to spit something out (like seeds from fruit etc.), let fall from mouth. థుకనా.

ఉడీ-కి- [udī-kī-] *vt.* to strike a target (with a bullet, stone, marble).

ఉడూం [urūm] *n.* a white, large, tick found mainly on cattle.

ఉడ్-1 [ur-] *vt.* to comb (hair). యేర్ మిహ్చ కాండిర్ పీకినంగ్ తల్లంగ్ ఊడంతంగ్. After bathing boys and girls comb their hair (lit. head). స్నానం చేయించి పిల్లల తల దూస్తారు. *See:* కంగ్న.

ఉడ్-2 [ur-] *vt.* to plough. జోతనా. వాష్టై నాయుజదే ఊడంతేర్. The plough ploughs the field. నాగాలితో చేనును దున్ను తారు.

ఉడ్కృ- [urk-] *vt.* to urinate.

ఉడ్ప్రై- [urp-] *vt.* to scrape up.

ఉతార్ [utār] *n.* mountain path, steep downward slope.

ఉదార్ [udār] *n.* to have something on credit. ఉద్దేర.

ఉద్- [ud-] *vt.* to sit, take place. బైఠనా. కూర్చు. కాండిర్ బూడ్ ఊచ్చి మంతేర్. The boys are sitting on the ground. పిల్లలు కీంద కూర్చుని ఉన్నారు.

ఉదున్- [udus-] *vc.* to seat.

ఉద్రి [udri] *n.* white ant. తర్వ్యు, ఊక్కుంగ్ మన్యల్ పుతిత్థా ఉద్రి మందంత. White ants live in the places (anthills) where snakes and lizards live. పాములు, తొండలు ఉండే పుట్టలో చెదలు ఉంటాయి.

ఉన్- [un-] *vi, vt.* to drink, smoke (cigarette). పినా, పిలనా. త్రాగు. పెయ్య మురద్గ పాల్ ఉంటా. The calf is drinking milk from the cow. దూడ ఆవు దగ్గర పాలు త్రాగుతుంది.

ఉండన [undana] *vt.* drink (in the infinitive form). పినా. త్రాగు.

కాండిర్- పీకింగ్ సక్తే పాల్ ఉండన. Boys and girls [should] drink milk in the morning. పిల్లలు ప్రొద్దున పాలు త్రాగాలి.

ఉన్నోడా [unnōdā] *n.* the hot season, summer. ఎండకాలం. *See:* యెద్ది-గాలు.

ఉపున్- [upus-] *vc.* to seat, put sitting.

ఉప్యోగ్ [upyōg] *n.* use. ప్రయోగ. ఊపయోగం.

ఉబ్రి-కి- [ubrī-kī-] *vt.* to discard liquid (by pushing over container).

ఉమర్ [umar] వయస్సు.

ఉమ్ము- [um-] *vt.* to pull, drag. ఖీచనా. కాండిర్ నోడెత్ ఊమ్ముర్ మంతేర్. The children are pulling the rope. పిల్లలు తాడును గుంజాతున్నారు.

ఉయ్సార్-ఏ- [uysār ē-] *vi.* to become active.

ఉరుంగ్- [uruṅg-] *vt.* to break off.

ఉరూం [urūm] *n.* scaly pangolin, iguana, ant-eater. కేడతె, పుత్తినగ, మరక్కనంగ్ ఊబ్రునగ్, ఊరూంక మందంతంగ్. The * lives in fields, anthills and hollow trees. అడవిలో, పుట్టలలో చెట్ల తొఱ్లలలో ఉడములు ఉంటాయి.

ఉరుస్- [urūs-] *vt.* to break, or snap. తోడనా.

ఉర్- [ur-] *vi.* to be caught (in a trap) usually by the neck.

ఉర్స్- [urs-] *vt.* to plant, place, put, set up. రోపనా.

ఉర్వాల్ [ursvāl] *n.* transplanting.

ఉల్లి [ulli] *n.* onion. ఊల్లిగడ్డ.

ఉసీర్కా (మర్రా) [usīrkā (marrā)] *n.* kind of tree (the roots of which are used for curing snake bite).

ఉసీర్-కి- [usīr-kī-] *vi.* to be late.

ఉసుమ్- [usum-] *vt.* to wipe away, dust off. పోతనా.

ఉస్- [us-] *vt.* pound, crush. ఇవ్ రోకడ్ వంజింగ్ ఊస్సీర్ మంతంగ్. They are pounding grain with a pounding stick. ఏరు రోకలితో వాడ్లు దంచుతున్నారు.

ఉస్కె [uskē] *n.* sand. బాల్.

ఉస్కు- [usk-] *vi.* to spit. థుకనా.

ఉహ్- [uh-] *vc.* to cause to drink, water (animals).

ఉహ్కృ- [uhk-] *vt.* to blow (horn).

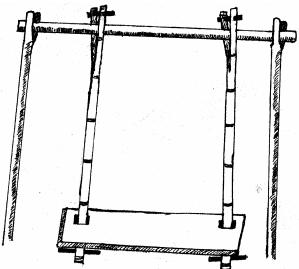
ఉప్పు- [uhc-] *vt.* to lean heavily on a stick as an old man does.

ఉ

ఉంగ్- [ūng-] *vt.* to swing. డోలనా.

ఉంచా [ūncā] *See:* ఉచ.

ఉంద్- [ūnd-] *vt.* to snatch something away. ఖీచనా.

ఉకడ్ [ūkar] *n.* swing, cradle. ఉయ్యల.

ఉచ [ūca] *n.* height.

ఉచ్ [ūc] *n.* spittle. థూక. ఉమ్ము.

ఉచ్ దేండే [ūc dēṇḍē] *n.* sugar cane. ఇక.

ఉటెడ [ūṭera] *n.* a pre-marriage ceremony where turmeric is applied to the bride and groom. వధువరులకు రాసు పసుపు పెండే.

ఉతీ [ūṭī] *n.* quail. పూర్చుడుపెట్ట. లవ్డినే, దాట బేసుం వెలినగా, ఉతింగ్ మందంతంగ్. In

rivers, where there is much growth/greenery, quails live.

వాగులోగాని, బెపరం పొరకలలో గాని పూర్చుడు పెట్టులు బాగా ఉంటాయి.

ఉత్- [ūt-] *vt.* to suck. చూసనా.

ఉమ్- [ūm-] *See:* ఉమ్-.

ఉయుల [ūyil] ఒకారము.

ఉర్ [ūr] *pron.* they, those (m.). వారు.

ఉర [ūra] *pron.* their (dist.). వారిది.

ఉల్ [ūl] *n.* urine. మూత్రము, ఉచ్.

ఉసు [ūsa] *n.* flood. త్వాన. వరద. డగూర్ పిర్ వాతెకే లవ్డితున్ ఉసు వాంత. The river gets flooded after much rain. పెద్ద వాన పడితే వాగును-వాగు పొంగింది అంటారు.

ఉన్-1 [ūs-] *vi.* to boil over while cooking.

ఉన్-2 [ūs-] *vt.* to smear floor with cow dung solution.

ఉసీ (పెట్ట) [ūsrī (pittē)] *n.* kind of bird. పక్షి. నల్లపెట్ట.

ఎ

ఎకంద [ekanda] *Variant:* యెకంది. *corr.* if. అగర.

ఎక్ చాడ్ [ek cāṛ] *num.* forty-one. ఇకతాలీస.

ఎక్ సాట [ek sāṭ] *num.* sixty-one. ఇకసఠ.

ఎక్కునిస్ [ekkūnis] *num.* nineteen. ఉన్నిస.

ఎక్కున్ అన్సి [ekkūn ansī] *num.* seventy-nine. ఉన్యాసి.

ఎక్కున్ చాలీస్ [ekkūn cālis] *num.* thirty-nine. ఉన్తాలీస.

ఎక్కున్ తీన్ [ekkūn tīs] *num.* twenty-nine. ఉనతీస.

ఎక్కున్ నోవ్వద్ [ekkūn novvad] *num.* eighty-nine. నవాసి.

ఎక్కున్ పన్నాన్ [ekkūn pannās] *num.* forty-nine. ఉనచాస.

ఎక్కున్ సత్తర్ [ekkūn sattar] *num.* sixty-nine. ఉనహతర.

- ఎక్కున్ సాట [ekkūn sāṭ] *num.* fifty-nine.
తనసఠ.
- ఎక్కు అనీ [ekkē anśī] *num.* eighty-one.
ఇక్కయాసి.
- ఎక్కు వీస్ [ekkē vīs] *num.* twenty-one.
ఇక్కఫిస.
- ఎక్కువాన్ [ekkēvān] *num.* fifty-one. ఇక్కయావన.

- ఎక్కుత్తర్ [ekyattar] *num.* seventy-one.
ఇక్కహస్తర.
- ఎక్కు నొవ్ [ekyā nov] *num.* ninety-one.
ఇక్కయానవే.
- ఎత్తిన్ [ettis] *num.* thirty-one. ఇక్కతీస.
- ఎర్చు [erce] చమటకాయ.

క

- కంగ్వా [kaṅgvā] *n.* comb. ధువ్యైన. *See:* ఉడ్-.
- కంజుటీ కోలా [kañjuṭī kōlā] *See:* సివోడా.
- కంజ్కు- [kañjķ-] *vi.* to dream. కల.
- కక్- [kak-] *vi.* to vomit.
- కక్రాంజ్ [kakrāñj] *n.* kind of partridge.
- కక్రాజ్ (పిట్టె) [kakrāñj (pitṭē)] *n.* kind of bird.
కష్టుల (పిట్టె).
- కద్- [kac-] *vt.* to hold between teeth.
- కచ్చుడ్ [kackūr] *n.* flat pan for bread making. సరాతము.
- కచ్చి [kacci] *n.* iron, steel, sword. లోహా.
ఇనుము. కచ్చి దుకన్తంగ్ కూయ్యంగ్,
పాస్కు కియన్సాటి కచ్చి యేతంత్రె. We
bring iron from the iron shops to make
plough tips and blades. ఇనుము
దుకాణముల్ కర్ కోరకు ఇనుము
తీసుకుంటారు.
- కచ్చి-వీసి [kacci-vīsi] *n.* large green fly.
- కచ్చి-టుక్కె [kacci-ṭukḍē] *n.* steel piece used with flint.
- కచ్చి-తావి [kacci-tāvi] *n.* cast iron frying pan. ఇనుప పెనం.
- కచ్చురి [kaccuri] *n.* office. ఆఫీసు,
కార్యలయము.
- కచ్చు-కాడీ [kacṛā-kāḍī] *n.* rubbish, waste, litter, trash. కచరా. చెత్త చెదరము.
- కటిన్ [katin] *adj.* difficult. ముఖికల. కష్టం.
- కటూల్ [kaṭūl] *n.* bed, cot. పలంగ. మంచము.
- కటోరాల్ [katōrāl] *n.* clan priest.
- కటోడె [katōre] *n.* priest's wife.

- కట్ [kaṭ] *n.* spleen.
- కట్- [kaṭ-] 1) *vt.* to meet. మిలనా. 2) to join.
- కట్టా [kaṭṭā] *n.* embankment, dam. యేర్
ఆపుస్న సాటి లవ్డితే కట్టా దొహంత్రె. In
order to stop the water an
embankment/dam is built in the river.
- నీటిని ఆపుటకు వాగుకు అడ్డం కట్టా
కట్టుతారు. *See:* కోండీ-కీ-.
- కట్టియాల్ (తరాన్) [kaṭṭiyāl (tarās)] *n.* kind
of snake with stripes over the body.
- కట్టుర్ది (మీన్) [kaṭṭūrī (mīn)] *n.* kind of
fish. జెల్లా.
- కట్టె [kaṭṭē] *n.* stick (for firewood etc.). కట్టె.
- కట్టెడ్-మా- [kaṭṭērē-mā-] *vi.* be exhausted,
tired.
- కట్టెనూసి [kaṭṭē nūsi] *n.* woodworm.
- కడా [karā] *See:* ఖడా.
- కడాక్ [karāk] *See:* ఖడాక్.
- కడీ- [karī-] *vi.* to become rotten,
decompose, to go off.
- కడీ [karī] *n.* curry made with ground
channa.
- కడూస్- [kaḍūs-] *vc.* to cause to rot.
- కడె [kadē] *n.* handle (round, usually
attached to large cooking vessels).
- కడ్ [kar] *n.* eye. ఆంఖ. కన్న.
- కడ్-కొడా [kar-kondā] *n.* eyebrow. కన్న
బొమ్మ.
- కడ్- [kar-] 1) *vi.* to go through narrow
space. 2)

— *vt.* to thread a needle.

కడా [karçā] *n.* stick twisted in rope or string for bringing two things together (for example in tightening a drum).

కడా [karbā] *n.* dried stalks of millet, etc used as fodder. చొప్ప.

కడ్వెడ్చి [karvērcī] *adv.* in the light, broad daylight. చాఁదనీ.

కతమ్-కి- [katam-kī-] *vt.* to kill. మారనా. చంపుట. *See:* జవ్వు- ; మొయ్- .

కత్తెరా [katterā] *n.* scissors. కేచీ. కత్తెర.

కద్ది [kaddī] *adv.* whenever. జబకి. ఎప్పుడైనా.

కప్పి [kaprī] *n.* cloth (as in clothes to wear). కపఢా. బట్ట, చీర.

కప్పర్ [kappar] *n.* forehead. మాథా. నుదురు.

కప్పె (పిట్టె) [kappē (pitṭē)] *n.* kind of bird. పక్కి. పక్షిపీరు.

కబుక్-కిబుక్ [kabuk-kibuk] *advl.* here and there.

కబ్బె-మా- [kable-mā-] *vt.* to agree. కబ్బలనా. ఒప్పుకోవడం.

కమర్-పట్టా [kamar-pattā] *n.* rainbow. ఇంద్రధను. ఇంద్రదనుస్న.

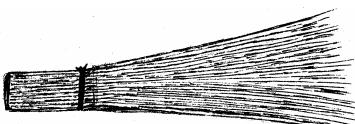
కమ్క [kamka] *n.* turmeric. పనుపు.

కమ్కురీయల్ [kankūrīyāl] *adj.* yellow. పీలా.

కమ్ముయ్-కి- [kammay-kī-] *vt.* to earn. కమానా.

కమ్మై [kammi] *n.* deficiency, want of money. తక్కువ.

కయూర్ (మర్రా) [kayūr (marrā)] *n.* kind of tree. పెడ.

కయ్యెర్ [kayser] *n.* broom. చీపురు. రోన్ సియ్యె చప్పింగ్ రచ్చంగ్ సియ్యె కయ్యెర్ కాం సీంత. A broom is used to clean the house, porch and courtyard. ఇల్లు శుభ పరుచుటకు చీపురు పనికి వస్తుంది.

కయ్యెర్-జాడి [kayser-jāri] *n.* kind of grass used for brooms. వాపై దురన్, కయ్యెర్- జాడి సిరంత. On the boundary of fields * grass grows (lit. appears, or comes up). చేనులో (చీపురు)గడ్డి చాల పెరుగుతుంది.

కరంగాడి [karaṅgārī] *n.* metal pin or bolt fitted to a cart to prevent the axle slipping. కాసూడ ఆస్మాడున్ హింద్క- హింద్క మేల్య సింమహక్, కరంగాడింగ్ దీసంతేర్. To prevent slipping bolts are fitted to the sides of the cart's axle. ఎడ్ బండి అటు ఇటు తిరుగకుండ ఇర్పును కట్టుతారు.

కరలే-కీ-కరల్ [karalē-kī-karal] *n.* to be true or not, to question the truth. వాస్తవమైన.

కరల్ [karal] నిజము.

కరియా [kariyā] *n.* bud of flower.

కరీ- [karī-] *vt.* to learn. సీఖనా, సిఖానా. నేర్చుకో. నన్న ఇంకే కోయంగ్ కరిన్సర్ మంతేన్. Now I am learning Gondi. అభి మే గాంకి సీఖ రహా హ్ నేను ఇప్పుడు గోండి భాష నేర్చుకుంటున్నాను.

కరూస్- [karūs-] *vc.* to teach. పఢానా. వోర్ తాన్ కంపూర్చలర్ కరూస్ర మంతోర్. He is teaching them computing. ఆయన ఆమెకు కంపూర్చలర్ నేర్చుతున్నాడు.

కరు- [karu-] *vi.* to be burnt. జలానా. మాడిపోని.

కరుం [karum] *adv-ppn.* near. నజదీక. దగ్గర.

కరున్కువరి [karunkuvari] *n.* unmarried person (bachelor, spinster). కన్యా. *See:* టూడాల్; టూడీ.

కరూ [karū] *n.* hunger. భూఖ. ఆకలి.

కర్ వస్తా [kar vastā] hunger strikes. వాపై కాం కీతెకే బయ్ కర్ వసుంత. Having worked in the fields one gets very hungry. చేనులో పనిచేస్త చాల ఆకల్సుంది.

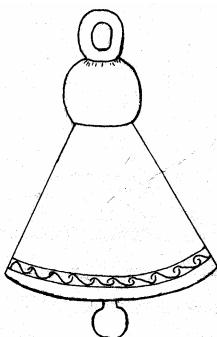
కరూజ్ [karūj] *n.* itch. గజ్జి.

కరుమ్మేర్

- కరుమ్మేర్ [karūmnēr] *n.* neighbours.
దగరవారు.
- కరెంట్ [karent] *n.* electricity, power.
విద్యుత్తు.
- కరే-మా- [karē-mā-] *vi.* to be known,
understood. తెలుసు.
- కర్కోడా [karkōdā] *n.* plane. విమానం.
- కర్సీ [karstī] *n.* game, match. ఆట. నిమ్మ
నిన్నె చోకొట్ కబడీ కర్సీ Your game of
'kabadi' was good. నీవు నిన్నె చాల
మంచిగా కబడి ఆడినావు.
- కర్కుటా [karkātā] *n.* scraps of food left on a
plate for several days (get stuck on and
dry). గాటో తింజీ దెడే నోర్చుక్ ఇర్రెక్ కర్కుటా
పియంత. After eating food if the plate
is unwashed the dried scraps get stuck.
అన్నము తిని పళ్ళోం కడుక పోతే పళ్ళోం
పొడవుతుంది.
- కర్జు [karja] *n.* debt, loan. కార్జ్. అప్పు.
See: బాకీ.
- కర్దోడా [kardōdā] *n.* ornamental belt. గుసాణ్ణు
నడితగా ముంగుక్ దొహన్ సాటి కర్దోడా
దొహంతేర్. In order to tie bells, the
'gusadi' dancers tie an ornamental belt
on their waist. గుస్సాడి వారు గజ్జెలు కట్టు
కొవాడానికి నడుముకు మొలత్తాడు కట్టు
కుంటారు.
- కర్నాట [karnāṭ] *n.* kind of stringed
instrument. కోయితుర్ కర్నాట నేకును
పరంతేర్. Only the Gond people play
the *. గోండ్ మతమే కర్నాట అనే సంగీతం
వాయిద్యం వాయిస్తారు.
- కర్పు [karpa] *n.* flock of birds. పక్షియో కా
శ్చుక్. పెట్టల గుంపు.
- కర్మజు [karbuja] *n.* watermelon. పుచ్చ
కాయ.
- కర్మజ్జు [karbūj] *n.* watermelon. కర్మజ్జు.
- కర్సా [karsa] *n.* expenditure. కర్సులు.
- కర్సు- [kars-] *vi, vt.* to play. ఖేలనా. ఆడుట.
వీర్ చేండు కర్సుర్ మంతేర్. They are
playing [with the] ball. వీరు బంతి
అడుచున్నారు.

కవ్వి లిం (మర్రా)

- సికార్-కర్సు- [sikār-kars-] *vt.* to hunt
(game).
- కల్ [kal] *n.* liquor, wine. సారాయి.
- కలాడీ [kalādī] *n.* winemaker. కలాడీ
సిందీత, తాడిమరుత కల్ రెహంతేర్. The
winemaker taps liquor from the 'sindi'
and 'tadita' trees. గౌడు ఈత చెట్టు, తాడి
చెట్టు నుండి కల్లు దించుతాడు.
- కల్- [kal-] *vt.* to steal. చురానా.
- కల్లె [kalle] *n.* thief. చోర. దొంగ. కొత్తుంగ్ ఆయి
నోన్, ఉండే బతయీగిర్ కల్లెక్ కల్లె ఇంతేర్. A
thief is someone who steals money,
gold and other things. డబ్బులు కాని
బంగారం, ఇతర వస్తువులను దొగలిప్పే దొంగ
అందురు.
- కల్తా [kaltā] *adj.* stolen.
- కల్-బండా [kal-baṇḍā] *n.* hail stone.
See: గార్-బండా.
- కల్లా-కీ- [kallā-kī-] *vi.* to shout. ఇల్లానా.
See: లొల్లీ-కీ-.
- కల్లీ- [kallī-] *vt.* to embrace, greet.
- కవుస్- [kavūs-] *vc.* to cause to laugh.
నప్పుట.
- కవ్- [kav-] *vt.* to laugh. హుసనా. నప్పు. కాండీర్
కవంతేర్. The boys are laughing. పిల్లలు
నప్పుతారు.
- కవ్వా (మర్రా) [kavṭā (marrā)] *n.* kind of tree.
feronia elephantum.
- కవ్వి లిం (మర్రా) [kavṛī liṁ (marrā)] *n.* a
variety of margosa the leaves and the
bark of which are used in medicine.
వేప (చెట్టు).

కసాటి [kasāṭī] *n.* brass animal bell. గంట.

కోందన పోరత సారి కీనెక్ (సజ్జి కీనెక్) గోటిండా కసాటింగ్ దొహంతేర్. During month 5 (July-August), having prepared, we tie bells on the necks of bullocks. ఎడ్డ మెడలో గజులు పొలాల పండుగ రోజు కట్టుతారు. *See:* టాపూర్.

కసుం [kasūṁ] *adjl.* straight (down). లోతు.

కన్కు- [kask-] *vt.* to bite, sting.

కస్రా [kasrā] పగ్గము.

కస్సా [kassā] *n.* deep pool. *See:* ధడీ.

కహ్- [kah-] *vt.* to calculate, count, measure. లోక్కించుట. బూతిక్ రొత్కెక్ కొత్తంగ్ సీతపేణ్ణె కహంతేర్. Having been given money, labourers count (it) while going. కూళీకి వెళ్ళుతే బఱ్చులు ఇచ్చిన తరువాత లోక్కు పెట్టుతారు.

కాం [kāṁ] *n.* work. కామ. పని.

కాం-దందా [kāṁ-dandā] *n.* work. కామ.

కామ్నా [kāmna] *adj.* important, crucial, useful. మహాత్మపూర్ణ.

కాం అర్- [kāṁ ar-] *vt.* to be used (or be useful) for.

కాం సి- [kāṁ sī-] *vt.* to be used (or be useful) for.

కాం వా- [kāṁ vāy] *vt.* to be used (or be useful) for.

కామున్ రొప్పో యేత్- [kāmūn roppō yēt-] *vt.* to make use of.

కాంజ్- [kān̄-] *vt.* to shoulder, carry on shoulder. సీర్దంగ్ జప్పుంగ్ కాంజ్ వోంతేర్. They carry (take and go) the plough

and ropes on their shoulder. అర్గుకు

తాళ్ళు కట్టి తీసుకెళ్ళుతారు.

కాండి [kāndī] *n.* boy. బాలక. భాలుడు, కుమారుడు, ప్లెల్లవాడు.

కాంతీ [kāntī] *n.* twig. కొమ్ము. మరుత్ కాంతింగ్ హిక్కె హిక్కె దాంతంగ్. The twigs of a tree go this way and that way. చెట్టు కొమ్ములు అటు ఇటు వెళ్ళుతాయి.

కాకడ్ [kākar] *n.* crow. కావా. కాకి.

కాకాల్ [kākāl] *n.* father's younger brother, mother's younger sister's husband.

కాకాయ్, చిన్న నాన్న.

కాకీ [kākī] *n.* father's younger brother's wife, mother's younger sister.

చిన్నమ్మ. *See:* యాయాల్.

కాకో [kākō] *n.* mother's mother. అమ్మమ్మ.

కాక్ [kāk] *n.* side. ఓర.

నాలుంగ్ కాక్ [nālūṅg kāk] *adv.* on (all) four sides.

కాక్రె [kākṛē] *n.* cucumber. ఖీరా. దీసుకాయ. *cucumis melo-utilissimus.*

కాచ్-1 [kāc-] *vt.* to dig, bore. ఖోదనా. తప్పడం. వీర్ మయ్యనలిర్ డెడ్డొంగ్ కాచ్చెర్ మంతేర్. The men are digging holes. వీరు మనుషులు గోతులు తప్పుచున్నారు.

కాచ్-2 [kāc-] *vt.* to string (as beads, flowers).

కాజూడి [kājūḍi] *n.* eye colour. కాటుక.

కాజూడి దొస్- [kājūḍi dos-] *vi.* to put on eye colour. పీకింగ్ భాయిక్ కడ్కున్

కాజూడి దొసంతంగ్. Girls and ladies put on eye colour (mascara) on their eyes.

అమ్మాలు కళ్ళలో కాటుక పెట్టుతారు.

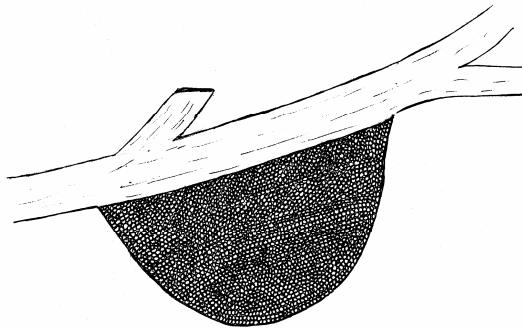
కాటూ₁ [kāṭā] *n.* sting of the bee.

కాటూ₂ [kāṭā] *n.* 1) pointer (of weighing scales). 2) hand of watch.

కాటీ [kāṭī] *n.* a decorated ritual bamboo pole used during worship of the great god.

కాట్ [kāṭ] *n.* hem of cloth. కప్పితున్, దీత్తితున్, లుంగితున్ కాట్ మందంత. Clothes, 'dhoti', and 'lungis' have a

hem. బట్టలకు, దోతులకు, లుంగిలకు,
అంచు ఉంటుంది.

కాడల్ [kāḍal] *n.* bee hive (nest). తేనెత్తులు.

కాడల్-విసి [kāḍal-vīśī] *n.* bee that lives in
the bee hive (nest). తేనెటీగ, తుమ్మెద.

కాడల్-నియ [kāḍal-niy] *n.* honey. శహద.

కాడి-కఢా [kāḍi-kacṛā] *See:* కఢా-కాడి.

కాడి [kāḍī] *n.* dried stalk (waste).

కాడి₂ [kāḍī₂] *n.* thin spoke of wheel (cycle).

కాడెల్ [kāḍēl] *n.* tear. ఆఁసు. కన్ని జు.

-కాడెకి [-kāḍekī] *conj.* because (used after a
past adj.). క్యాంకి. కొరకు.

కాత్రి-కి- [kāṭrī-kī-] *vt.* to cut with teeth or
scissors. కాటనా. కాలిరించుట.

కానార్ తోడీ [kānār tōḍī] *n.* dark (black) soil
- ideal for growing cotton. నల్ల మట్టి.

కాపున్ [kāpus] *n.* cotton. రుక్క. పత్తి.

కాపే [kāpē] *n.* shell of a mahua flower.

కాయ [kāya] *n.* unripe fruit. కాయ. మర్కు
మర్ద్దా కాయంగ్ మంతంగ్. There is
unripe fruit in the mango tree. మామిడి
చెట్టు దగ్గర కాయలు ఉంటాయి.

కారా ఉద్- [kārā ud-] *vt.* to hatch (eggs).

కారి-పెత్తె [kāri-pette] *n.* black ant. నల్లచీమ.

కారీ [kārī] *adj.l.* black. కాలా. నలుపు.

కారియాల్ [kāriyāl] *adj.* blackish. కాలా.
నలుపుగ.

కారున్ [kārun] కర్కు కాండ, దినాలు.

కారే [kārē] *n.* small louse.

కారెలా [kārēlā] *n.* the gourd Balsam pear.

కాకర కాయ. *momordica charantia.*

కార్- [kār-] *vt.* to hatch.

కార్తి (-మహినా) [kārti (-mahinā)] *n.* month
8 of the Gond year (October-
November). **కార్తికో.**

కార్వాయి [kārvāyi] *n.* planning. **కార్వాయి.**

కాల్ [kāl] *n.* leg. టుంగ. **కాళ్పు.**

కాల్కునే [kālkñē] *advl.* on foot.

కాల్-వడ్డా [kāl-vadḍā] *advl.* north (in
ceremonies), direction of feet.

కల్కు-అర్- [kalk-ar-] *vi.* to prostrate
oneself.

కల్కు-కేర్- [kalk-kēr-] *vi.* to worship (by
folding hands and touching forehead).

రోజీ యేర్తుంగి సక్కే భూమాతన్ కాల్
కెరంతేర్. Daily, after bathing in the
morning, we worship the [God of the]
earth. రోజు స్నానం చేసి ప్రోద్దున
భూమాతకు దండం పెట్టుతారు.

కావద్ [kāvar] *n.* door made of wood.

దరగాజా. తలుపు. *See:* టాటీ.

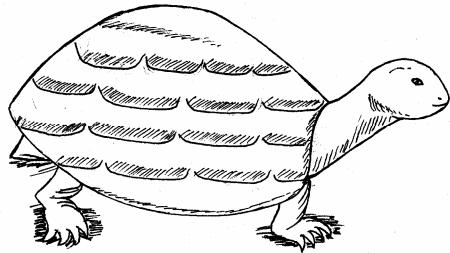
కాప్టా [kāvṭā] *n.* end of a sword.

కాప్టీ [kāvṭī] *n.* carrying yoke with slings at
each end for carrying things. సర్వ్యే
బాడల్ గుడ్డి- గుడ్డన్ కాప్టిన్గ ఉపునీసి
కాశితే వేత్తేర్. Serwan Badal seated his
blind parents in a carrying yoke and
took them to the 'Kashi' river. శ్రవణ
కుమారుడు తన తల్లి దండులను కావాడీలో
కాశీకి తెసుకెళ్నాడు.

కాసూర్ [kāsūr] *n.* bullock cart. ఎద్దులబండి.
కేడతల్ కెటంగ్ తల్లె కాసూర్ కాం సీంత. A
bullock cart is useful for bringing
wood from the forest. అడవి నుండి

కట్టెలు తీసుకరావడానికి ఎడ్డబండి పనికిస్తుంది. See: రుడ్గ్ కాసూర్.

కాసో [kāsō] *n.* tortoise. తాంబేలు. గంగాతే కాసోంగ్ యేతగ డాట్ మందంతంగ్. Many tortoises live in the water of the big river. గంగా యందు నీటిలో తాంబేలుఎక్కువగ ఉంటాయి.
See: మినేడాల్.

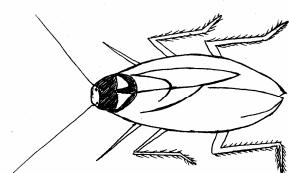
కాస్- [kās-] *vi.* to heat, become hot, to be boiled. వేడి. వేర్ గొమ్మురనగ దహ్నా కాసుసంతేర్. He is heating the branding iron in the fire. పిడికెల పైన అగ్గిలో ఇనుము వేడిచేస్తారు.

కాసూస్- [kāsūs-] *vc.* to make hot.

కాస్త [kāsta] *adj.* hot, warm. ఔషధమైన.

కికాలీ (-జాడి) [kikālī (-jāṛī)] *n.* kind of grass. ఘాస.

కిచ్- [kic-] *vt.* pick vegetables leaves. కేడంగ్, గూడెనగా పిర్ రయ్ననెక్ బాజి కిచ్చి తింతేర్. In smaller villages we pick greens [vegetables] during the wet season. గూడెలలో వ్వర్ కాలం వచ్చిన తరువాత ఆకు కూరలు తింటారు.

కిట్టూర్ [kitkūr] *n.* cockroach.

కిన్నాన్ [kinnān] *adj.* wet, cool. చల్ల.

కిన్నితా [kinnītā] *adj.* very cold. చల్లటి.

కిప్ట్యా [kiptyā] *n.* mucus crust in nose.

కిప్ట [kipṭa] *n.* scab. పుందు పైన ఎండిన తోలు.

కిరక్ [kirak] *n.* silverfish, Silver-grey wingless insect found in houses feeding on book bindings and starched clothing. అద్ బయ్ కిరక్. తానంగ్ పుస్తక్ యేత్కు! It has lots of silverfish. Don't take books from her!. ఆమె చాల ఆవేశురాలు ఆమె పుస్తకాలు తీసుకోకు.

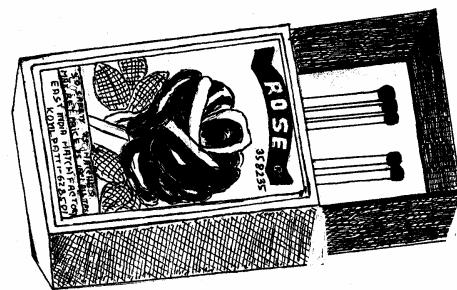
కిరూటీ [kirūṭī] *n.* metal peg used on the end of the bullock cart wheel to keep the axle on.

కిరెట్కు [kireṭk] *n.* thread on a screw.

కిల్చా [kilcā] *n.* joint (of limb).

కిల్లి- [killī-] *vi.* to scream, cry out. చీఖనా.

కిస్ [kis] *n.* fire. ఆగ. అగ్గి.

కిస్-డబ్బి [kis-dabbī] *n.* matchbox. అగ్గి పట్టి. సౌద్దాంగా తడ్డి నిరుస్సనాటి కిస్ డబ్బి పొంతేర్. To light the stove we strike the matchbox. పొయ్యలో అగ్గి చేయటకు అగ్గి పట్టి తో వెలిగిస్తారు.

కిస్-కోలా [kis-kolā] *n.* matchstick.

కిస్ డబ్బి లావీ-కీ- [kis dabbī lāvī-kī-] *vi.* to clear jungle or a field using fire. నావ జాడిత్ బోర్ కిస్ డబ్బి లావీ-కీతేర్? Who has burnt my grass (cleared my field) with fire? నా గడ్డికి ఎవరు అగ్గి పట్టినారు.

కిస్కు- [kisk-] *vt.* to pinch. గిచ్చుట. ఉంది జాగ సమీర్ చుడూక్ కాండిర్ మీర్ మత్తెక్ వోరోన్ ఒరోన్ కిస్కుంతేర్. Little boys gather together in one place and pinch each other. ఒక చోట పిల్లలు గుమిగూడితే ఒకరి నోకరు గిచ్చుకొంటారు.

కీ [ki] *pron.* whether, that.

కీ- [kī-] *vt.* to do. చెయుట.

కీకా [kīkrā] *n.* chisel for cutting wood.

కీకి [kīkri] *n.* 3-stringed violin-like instrument played with bow.

కీడా [kīḍā] *n.* nail (for carpentry etc.).
మొల్లులు.

కీడింగ్-గోడింగ్ [kīrīng-gōrīng] *adj.* zigzag, jagged. వంకరటింకర.

కీర్ [kīr] *n.* line. లీక.

కీర్ ఉం- [kīr uṁ-] *vi.* to draw a line.

కీవ్ [kīv] *n.* disapprove.

కీసా [kīsā] *n.* pocket. జెబ. జేబు.

కుందా (-జాడి) [kundā (-jārī)] *n.* kind of grass. ఘాస.

కుక్కు [kukkū] *n.* vermillion powder (used to apply a mark on the forehead).
కుంకుమ.

కుక్కు గుల్వల్ [kukkū gulval] *n.* vermillion and pink powders used for worship. పేన్గున్ పూజ కియన్సాటి కుక్కు గుల్వల్ హాటుమ్మ తరంతేర్. In order to worship the gods, they bring red and pink powder from the market. దేవుళ్ళ పూజ కోరకు కుంకుమ గులాలు అంగడి నుండి తెస్తారు.

కుక్కు కుమ్రి (పిట్టె) [kukkū kumrī (pittē)] *n.* Indian cuckoo. నోమర కాకి.

కుచ్చి కీ- [kuccī kī-] *vt.* to strike with the fist (not necessarily 'to punch').

కుటుమ్మాల్ [kuṭumyāl] *n.* fellow clan member. బంధువులు. పెర్సాగ్ పేన్గున్ అటుం కుటుమ్మాలీర్ సమ్మిర్ మీర్ మంతేర్. During [worship of the] 'big god' all the fellow clan members meet together. పెద్ద దేవుని దగ్గర చుట్టాలు, బంధువులు అందరు కలుస్తారు.

కుట్టా [kuṭṭā] *n.* stubble (dried stem of maize, millet, etc.), tree stump. కొయ్య.

కుడూస్- [kudūs-] *vc.* to take off (draped clothing).

కుడెడ్ [kuder] *n.* river, large stream. నదీ.
వాగు. పిర్ వాతెకే కుడెడున్ ఊస వాంత.
Having rained the river becomes

flooded. వర్షం వస్తే వాగులు పొంగుతాయి.
See: సీల్గు; లభ్య.

కుడ్గు [kurḍā] *n.* ear-ring.

కుత్తూల్ [kuttūl] *n.* bench, seat. చౌకి. పీట.

కుదుర్కునే-ఆ- [kudurknē-ā-] *vi.* to be surprised. భయపడుట.

కుదూర్-డొక్కె [kudūr-dokke] *See:* డొక్కె.

కున్జీ [kunjī] *n.* key. తాలము చేయి.

కున్జీ-డబ్బా [kunjī-dabbā] *n.* lock (lit. key container). తాలము.

కున్బి [kunbī] *n.* farmer. కిసాని.

వ్యవసాయము చేయువాడు.

కుప్పు [kuppa] *n.* heap. కుప్పు.

కుప్పు-కీ- [kuppa-kī-] *vt.* to heap.

కుప్పు-మా- [kupsē-mā-] *vi.* to enter into something to hide one self. చోరడము.

కుబ్రే [kubrē] *n.* cucumber. ఖీరా. దోసుకాయ.

See: కాక్కె.

కుమూడ్ (మర్రా) [kumūr (marrā)] *n.* gourd-bearing tree. పెఱ.

కుమ్మల్ [kummāl] *n.* potter. కృమహార.

కుమ్మరివాడు. కుమ్మల్ బుడ్డి కీసర్ మంతేర్. The potter is making a pot.

కుమ్మరి వాడు కుండ తయారు చేస్తున్నాడు.

కుమ్మై [kummē] potter's wife.

కుమ్మే² [kummē] *n.* hornet.

కురాడీ [kurārī] *See:* మర్జు.

కుర్కి [kurkī] *n.* animal's thigh. పిత్రెన్గా (కారుంతగా) హారే కొయ్యేకే కుర్కి అలదీ ఇరంతేర్. For the 'pitren / karum' ceremony the goat's thigh is cut and kept aside. కార్కుకాండము చేసే రోజున మేక కాలను వేరుగ ఉంచుతారు.

కుర్కుం [kurkūṁ] *n.* spot on skin.

కుర్ప [kurpa] *n.* cutting hook, small sickle.

కుర్ప. చుడుర సెట్టెడున్ కుర్ప ఇంతేర్. A small sickle is called a *. చిన్న కొడవలిని కుర్ప అంటారు.

కుర్పి-కీ- [kurpī-kī-] *vt.* to weed.

కుర్మ [kurmā] *n.* chaff.

కుర్రా [kurrā] *n.* bull calf. కంక.

కుర్వీ [kurvī] *n.* pot. భాండా. కుండ.

- కుర్చి** [kursi] *n.* chair. కస్సి. కుర్చి.
- కుర్జు** [kurs] *n.* deer. కృష్ణ జింక.
- కుసాయ్** [kusāy] *adv.* in a low tone, secretly. గ్ర్యా-చ్యా.
- కుసీ** [kusī] *adj.* liking, happy. రుచ. అనందం.
- కుసాల్** [kusāl] *adj.* happy. ఖుశ.
- కుసీ-కుసితే** [kusī-kusitē] *advl.* happily.
- కుసీ-గమత్నే** [kusī-gamatnē] *advl.* happily.
- కున్-** [kus-] *vi.* to fall, or drop (leaves, or fruit etc.).
- కున్మున్ మన్-** [kusmūs man-] *vi.* to be silent.
- కుస్కవిర్ధె** [kuskavīrē] *n.* bat (nocturnam mouselike mammal). గబ్బిలము. Nocturnal mouselike mammal with forelimbs modified to form membranous wings and anatomical adaptations for echolocation by which they navigate.
- కున్-కున్-వడ్క్ర్-** [kus-kus-varķ-] *vi.* to whisper. ఫుసఫుసానా.
- కుస్రి** [kusrī] *n.* seasoned vegetables. కూర.
- కుహి** [kuhi] *n.* well. క్రూఓఁ. బావి.
- కుహ్చె (మిన్)** [kuhcē (mīn)] *n.* kind of fish. ఆలుగు (చేప).
- కూచ్-** [kūc-] *vt.* to scrape off, strip. తల్లద్గ నోక్యల నియ్ మార్త్రెక్ డబ్బుతున్ కూచంతేర్. When the head rubbing oil is finished we scrape the container. తల నూన్ అయిపోతే నూన్ డబ్బును చూస్తారు.
- కూజా** [kūjā] *n.* pitcher. కలసా.
- కూటా** [kūṭā] *n.* cubit (the length of one's forearm).
- కూటార్** [kūṭār] *n.* millet heads fed to animals. జొన్న, తూరి కూటార్ కొందన్, మూరన్, యెద్ది-గాలుం వాటంతేర్. During summer we scatter 'millet', and 'dhal' straw for the bullocks and cows. జొన్న చోప్ప కంది చోప్ప ఎల్లకు ఎండ కాలంలో మేత పెట్టుతారు.
- కూట్-** [kūṭ-] *vi.* to limp, be lame. లెంగిణా.

- కూటాల్** [kūṭāl] *n.* lame man, disabled, cripple. కాల్ ఆయు, కెయ్ ఆయు సెల్వ్యక్ కూటాల్ ఇంతేర్. We call someone without legs or arms 'disabled'. కాళ్ళు చేతులు లేని వారిని కుంటి వారంటారు.
- కూటి** [kūṭī] *n.* lame woman. కుంటి.
- కూడి** [kūḍī] *n.* leaf plate. విస్తరి (ఆకులు). వీర్ కూడిన సాటి పాక్కి మరుతంగ ఆకింగ్ కొయ్స్ మంతేర్. They are picking leaves for making leaf plates. వీరు ఇస్తారాకుల కొరకు రాగి చెట్టు ఆకులు తెంపుతున్నారు.
- కూడ్-** [kūṛ-] *vi.* to roll over, topple over.
- కూడూన్-** [kūṛūns-] *vc.* to push over.
- కూట్లి** [kūṭlī] *n.* armpit. దంక.
- కూట్లి-కీ-** [kūṭlī-ki-] *vt.* to tickle. గుదగుదానా. చుడూక్ కాండీర్కున్ కపుసన్ సాటి కూట్లి-కీంతేర్. In order to laugh we tickle little boys. చిన్న పిల్లలను నవ్వించుటకు గులగుల (కితకితలు) పెట్టుతారు.
- కూయసా** [kūysā] *n.* steel tip of plough.
- కూరా** [kūrā] *n.* silver. చాఁది. వెండి.
- కూరీ** [kūrī] *n.* hoof.
- కూర్** [kūr] *n.* dead body. మురదా ముర్దా. శవము.
- కూర్క్-** [kūrk-] *vi.* to doze. క్షఘనా. నిద్ర. చుడూక్ కాండీర్కు బస్సున్గా పీయ్ ఉద్తేక్ కూర్కుంతేర్. While in the bus small boys doze off while sitting on a lap. చిన్న పిల్లలను బస్సులో పట్టి కూర్కుంట నిద్రపోతారు.
- కూలా** [kūlā] *n.* buttock. పిర.
- కూలుం** [kūlūṁ] *n.* pus. పున్గు, గడ్డంగ ఆతేక్ కూలుం పియంతంగ్. After getting wounds or tumours pus comes. పుండ్లు, గడ్డలు అయితే చీము పట్టుతాయి
- కూన్-** [kūns-] *vi.* to crow.
- కెంజ్కా** [kenjķā] *n.* intestine.
- కెయ్** [key] *n.* hand. హథ. ఖరము, చేతు.
- కెయ్-** [key-] *vi.* to be bitter in taste. తేరియా కాయ బయ్ కెయంత. 'theriya' is very bitter. బుడెమి కాయ బాగా చేదుగ ఉంటుంది. కుసింగ్ పొవోర్ వెల్లె ఆతేక్ కెయంత. If there is too much salt in the

కెట్టు

'dhal' it is bitter. కూరలో ఉప్పు ఎక్కువైతే, రుచి పోతుంది.

కెయ్ముల్ [keymūl] adj. bitter. కడ్, కఠా, కడ్వాహట. చేదు.

కెట్టూ [ketṭā] n. thick or long piece of firewood. కట్ట.

కెర్- [ker-] vt. to wear (not said of draped things). తొడుక్కుంది. నన్న ఆంగ్నే కెర్తోన్. I am wearing a shirt. నేను చొక్కు వేసాను

కెల్ [kel] n. hair. బాల. ఎంతుకలు.

కెవ్వీ [kevvī] n. ear. కాన. చెవి, కర్బుము.

కెవ్కు [kevk] n. ears (plural). చెపులు.

కెహ్- [keh-] vt. to shut, close. మీచనా. మూయుట.

కెంజ్- [kēn̄j-] vt. to hear. విను. కాండిర్-పికింగ్ కెంజంతేర్. The children are listening.

బాలురు, బాలికలు వింటుంన్నారు.

కెండేర్ [kēn̄dēr] n. hump.

కేడా [kērā] See: ఫేడా.

కెవ్- [kēp-] vt. to guard, keep watch, wait.

కెయ్- [kēy-] vt. to call, summon. బులానా. పిలుపు.

కేరి [kēri] n. spine.

కేరె [kēre] n. banana. కేలా. అరటి.

కేరె (మర్రా) [kēre (marrā)] n. plantain tree. పెడ. అరటి (చెట్టు).

కేల్ [kēl] n. drama, play acting. ఆట.

కేసుక్కుడ్ (సిడి) [kēskūr (sīrī)] n. ladder, steps. సిథి. నిచ్చెన.

కేసుపుడి [kēslapudi] వానపురుగు.

కేస్లా (మర్రా) [kēslā (marrā)] n. kind of tree. పెడ.

కొండ బుడ్వూం [konḍa buḍkūṁ] n. water snail. కొండ బుడ్వూంక్ గంగాతే మందంతంగ్. Water snails live in the river. శంకులు నదులలో, సముద్రంలో ఉంటాయి.

కొక్కోర్ [kokkōr] n. cock's comb.

కొబాల్ బండా [koṇāl baṇḍā] n. big rock.

కొజ్జి [kojjī] n. footprint. మరట దుబ్బుగా చిక్కదగ తాక్కుకే కొజ్జింగ్ అరంతంగ్. When we walk we leave footprints in the dust

and mud. మనము ఇసుకలో, బురుదలో నడిస్తే అడుగులు పడుతాయి.

కొటూడీ [koṭūrī] n. 1) room, sometimes used to refer to a side room for women in childbirth or menstruation. కమరా. గది, భాళీ ప్రదేశం. బాయి బాలంతి ఆన్నెక్ రోతగ ఉంది కాక్ కొటూడీ కీంతేర్. A room is made on one side of the house where a lady gives birth. శిశు జన్మ సమయంలో ఆడవారికి ప్రయోక స్థలము ఏర్పాటు చేస్తారు. 2) shed for goats. హారేంగ్ కోండి కియన్సాటి కొటూడీ (కొట్టు) కీంతేర్. An animal shed is made to keep the goats in. మేకలను ఉంచడానికి కొట్టము తయారు చేస్తారు.

కొట్ - [koṭ-] vt. to poke, sew, pierce, hoe. కుట్టు.

కొటూన్- [koṭūs-] vc. to prick, stab.

కొట్టు-పిట్టె [kotka-piṭṭē] n. sparrow. పిచ్చుక.

కొట్టు [koṭkā] n. cowshed. కొట్టము, పశువులపాక. మూరంగ్, హారేంగ్, హార్షింగ్ కోండి కియన్సాటి కొట్టు కీంతేర్. To keep all the cows, goats, and buffaloes together a cowshed is made.

జంతువులను, ఉంచడానికి కొట్టము చేస్తారు. See: డొడ్డి; కొటూడీ; కొట్టు-పిట్టె.

కొట్టెల [kottela] n. threshing stick shaped like a cricket bat. గూట.

కొట్వుల్ (మీన్) [koṭval (mīn)] n. kind of fish. జెల్లా.

కొడ్పె [koṛōp] n. receptacle made by joining both hands.

కొడ్కెలా [koṛkēlā] adj. tender, young, unripe. లేతగ.

కొడ్డి [koṛḍḍi] n. point, crest. నోక. కోన్, మూల. కాల్దగ సాప్ గండ్తెక్ సుయుద కొడ్డితే తిండంతేర్. If a thorn goes into the foot they remove it with the point of a needle. కాలకు ముల్లు గ్రచ్చినచో సూదితో తీస్తారు.

కొడ్వుంజ్ [koṛvīn̄j] n. fat.

కొడ్న-

కొడ్సీంజ్ నియ్ [korvīn̄j niy] *n.* oil prepared out of fat.

కొడ్న- [kor̄s-] *vt.* to sprout, bud green.

కొత్త [kotta] *n.* coin. సిక్కా. పైసలు.

కొత్తంగ్ [kottāng] *n.* money. పైసా. డబ్బులు.

కొద్దంగ్ [koddaṅg] *n.* the seeds of the 'mahka' fruit which can be eaten.

మహ్నా పండి తినెకే కొద్దంగ్ కిచిర్- కిచిర్ ఇంతంగ్. When eating the 'mahka' fruit the seeds make a noise. మారేడు పండు తినెటప్పుడు పండ్కు తాకుయి.

కొద్దా-పా- [kodā-pā-] *vi.* to stumble.

కొనోడా [konodā] *n.* niche in wall.

కొయ్- [koy-] *vt.* to cut (with sawing action), reap, pluck. కొయ్యడం.

కొయ్యా [koyyā] *n.* part of seed drill (tipun).

వాష్టి తిప్పున్తంగ్ కొయ్యానె సరెంగ్ వాటంతేర్. With the [vertically down part of the] seed drill we make furrows in the fields. చేనులో మూడు కాళ్ళ (మూగడలో) గీతాలు వేస్తారు.

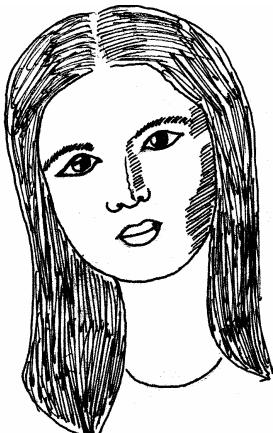
కొరాల్ [korāl] *n.* wild boar. కొమ్ములు.

కొరి-₁ [korī-] *vi.* to scuff (scrape) along the ground.

కొరి-₂ [korī-] *vt.* to shave. స్కూనా. వేర్ దాణీ కొరిసర్ మంతేర్. The man is shaving.

ఈయన గడ్డం తీస్తున్నాడు.

కొరి-₃ [korī-] *vi.* to bend while dancing.

కొరియాడ్ [korīyār] *n.* son's wife, daughter-in-law.

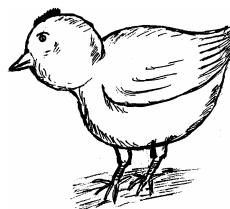
కొహ్క-

కొరే-కల్ [korē-kal] *n.* earwax. చెవీలోని జీబిలి.

కెవ్వీట్ రోప్స్ కొరే- కల్ మందంత. There is earwax inside the ear. చెవీలో జీబిలి ఉంటుంది.

కొరోప్ [korop] *vt.* buttermilk. సల్ల. దహాతున్ కస్టాద్గా కొరోప్ కీంతేర్. Buttermilk is made by churning curd. పెరుగును ఒక పాతలో చల్ల చేస్తారు.

కొర్ [kor] *n.* hen, fowl. కోడి.

కొర్-పోరి [kor-pōri] *n.* young fowl, chicken. కోడిపిల్ల.

కొర్-పోంజ్ [kor-pōnj] *n.* pullet, young hen.

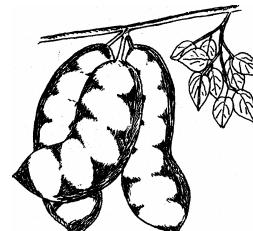
కొర్క్- [kork-] *vt.* to gnaw, bite.

కొర్-గుడా [kor-gūdā] *n.* chicken nest - for hens to lay and hatch their eggs.

కోళ్ళగుడు.

కొర్తె [kortē] *n.* thistle. కంటకటారా. ముల్ల పొద.

కొర్రి [korri] *n.* bean. చిక్కుడు.

కొర్రి-సెంగాంగ్ [korri-sēnāṅg] *n.* bean pods.

చిక్కుడు కాయలు.

కొర్వి [korvī] *n.* cheek. గాల. చెంప.

కొలుస్- [kolūs-] *vc.* to forge (implements).

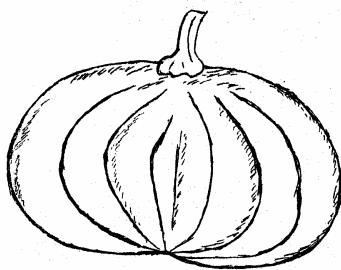
ఖాతి మర్గక్ కొలుసంతేర్. The ironsmith forges axes. కమ్మురి గొడ్డళ్ళు పదును చేస్తారు.

కొహ్కు (మర్రా) [kohkā (marrā)] *n.* bhilwa tree. పెడ. జీడి (చెట్టు).

కొహ్కు-₁ [kohk-] *vt.* 1) to pound (in a mortar). కూటనా. జీడి. 2) to beat (stalks of

millet wheat, etc. with a stick so that the seeds fall off). 3) to grind into a paste.

కోహ్కు-2 [kohk-] *vt.* 1) to gore. 2) to pierce (when having a tattoo).

కోర్రె [kohrē] *n.* pumpkin. గుమ్మడి కాయ. *beninkasa cerifera.*

కోండి-కీ- [kōndī-kī-] *vt.* 1) to block off, or restrict. *See:* కట్టా. 2) to keep a person forcibly.

కోంద [kōnda] *n.* bull. సాఁడ. ఎద్దు.

కోంద-వాడా [kōnda-vāḍā] *n.* cattle section or division. కోంద హటుం ఉదంతా. తాన్ కోంద-వాడా ఇంతేర్. The place where the bullocks sit in the market is called the *. ఎడ్డ అంగడి ఉంటుంది. ఎడ్డ ఆమ్ము ప్రలాన్ని ఎడ్డ వాడా అంటారు.

కోకో [kōkō] *n.* younger brother, also used as a term of endearment (e.g. father to son). తమ్ముడు.

సర్నుడు కోకో [serṇdu kōkō] *n.* wife's younger brother. మర్ది.

కోక్కా-కీ- [kōkkā-kī-] *vi.* to cough. ఖాసనా. దగ్గు.

కోటా [kōṭā] *See:* కోట్టు.

కోడమావ [kōdamāv] *n.* wild horse. దుప్పి.

కోడల్ [kōral] *n.* religious mask. నృత్యదేవత పేరు. ఆకాడిత్ నేటి కోడల్ పేన్ద పూజ కీంతేర్. On the day of the 'akadi' festival we worship the 'mask god'. ఆకాడి పండుగ రోజు కోడల్ లన్ దేవుని పూజ చేస్తారు.

కోడల్-పేన్ [kōral-pēn] *n.* one of the Gond gods.

కోటా [kōṭā] *n.* room. కమరా. గది.

కోడా [kōdā] *See:* భోడా.

కోడా సాప [kōdā sāp] *n.* a thorn bush.

గోఖరు. బొమ్మజెముడు.

కోట్లాల్ [kōtlāl] *n.* watchman. చౌకిదార. కావలివాడు.

కోట్లె [kōtlē] *n.* watchman's wife.

కోనా [kōnā] *n.* room. కమరా. గది.

అట్యుల్ కోనా [at̄val kōnā] *n.* kitchen. రసోఫ్. వంటగది.

కోన్ [kōn] *n.* direction. ఓర. మూల. మావ దేశున్ నాలుంగ్ కోన్న్ మంతంగ్: ఖాలాన్, తెల్బాడ్, సిద్దాయంగ్, పురాయంగ్. Our country has four directions: North, South, East, West. మాన దేశనికి నాలుగు దిక్కులున్నాయి, తూర్పు, పడమర, ఉత్తరం, ధక్కిణ.

కోపా [kōpā] *n.* earthen pot, clay vessel.

కుండలు. మర్మి బోవ్లల్దా నాలుంగ్ కోపంగ్ ఇరంతేర్. At the wedding place four small pots are kept. పెండ్లె పందిరిల్ నాలుగు చిన్న కుండలు ఉంచుతారు.

కోప్పూ [kōmtā] *n.* corner. కోనా. మూల.

పేన్-కోప్పూ [pēn-kōmtā] *n.* corner set aside for worship. రోత్ రొప్పో ఉంది మూలత్ పేన్-కోప్పూ ఇంతేర్. Inside the house, one corner is set aside for worship. ఇంటిల్ ఒక మూల దేవుడు స్థలం ఉంటుంది.

కోప్పి [kōmti] *n.* a Telugu caste name.

కోమటోడు.

కోయంగ్ [kōyaṅg] *n.* Gondi language. గోండి భాష.

కోయా [kōyā] *adjl.* Gond. గోండి.

కోయతోర్ [kōytōr] *n.* Gond man. కేడంగ్, గూడెన్గా మన్యలీర్ కోయతూర్. Those who live in small villages (lit. forest habitations) are called 'koitor' (Gonds). అడవులల్, గూడెలల్ ఉండేవారు గోండవారు.

కోయితడ్ [kōytar] *n.* Gond woman.

కోయిలల్ [kōylal] *n.* fox. నక్క. లవ్దినే నర్కు ఆడే గదినంగ్ కెక్కంగ్ తిన్నే - తాన్ కోయిలల్ ఇంతేర్. At night at the river it howls and eats crabs from their holes - that is called a fox. వాగులో రాత్రి పూట ఎండ్రికాయాలు తినె జంతువును నక్క అంటారు.

కోరా₁ [kōrā] *n.* folded arms (in order to cradle a baby). పొర.

కోరా₂ [kōrā] *See:* భోరా.

కోరి₁ [kōrī] *n.* valley. ఘాటి. పల్లా.

కోరి (కోలీ)₂ [kōrī (kōlī)] *n.* weaver caste.

కోరూం [kōrūṁ] *n.* lateness, delay. ఆలస్యం.

కోరూం-కీ- [kōrūṁ-kī-] *vi.* to be late.

కోర్ [kōr] *n.* horn. సీంగ. కోమ్ములు.

కోర్సె [kōrsē] *n.* charcoal. బోగ్గు.

కోలా [kōlā] *n.* 1) stick. ఛక్కి. పుల్ల. చచ్చోయ్ కోలాంగ్ పాసుర్ దండారి యెందంతేర్. They hit sticks together for the 'chachoy' dance for 'dandari'. చచ్చోయ్

కోలాటముతో దండారి నృత్యం చేస్తారు.

2) peg of stringed instrument.

3) arrow. తీర. బాణం.

లెక్కన్-కోలా [lekkān-kōlā] *n.* piece of chalk.

కోల్యాల్ [kōylāl] *See:* కోయిలల్.

కోవే [kōvē] *n.* red-faced monkey. బందర. కోతి.

కోసి [kōsi] *n.* slough of snake, the skin that is cast off.

కోసిస్-కీ- [kōsis-kī-] *vt.* to attempt.

ప్రయత్నము చేయుట.

కోస్ [kōs] *n.* a distance of two miles.

ఖ

ఖండీ [khaṇḍī] 1) *num.* twenty of something (used particularly for animals). ఇరువది. 2)

— *n.* a measure.

ఖజర్ [khajur] ఖర్జూరము.

ఖడా [kharā] *n.* threshing floor, special surface for ceremony. జొన్న, వంజింగ్, తూరింగ్ తెడన్ సాటి వాపై ఖడా కీంతేర్. To remove [thresh] the 'jowar', rice, and 'dhal' we make a threshing floor in the field. జొన్నలు, వరి, కంది, తీయుటకు చేసులో కల్లం చేస్తారు.

ఖడాక్ [kharāk] *n.* small stone. పట్టార. చిన్న బండలు.

ఖడె [kharē] *n.* ornament for arm or ankle.

మాతరిక్ కార్యునగ కెంచ్చునగ ఖడేంగ్ కెరంతంగ్. Old ladies wear bracelets on their ankles and wrists. ముసలివారి చేతులకు కాళ్ళకు కడెయాలు ఉంటాయి.

ఖడ్గ టాటీ [khaḍga ṭāṭī] *n.* large basket for transporting manure by bullock cart.

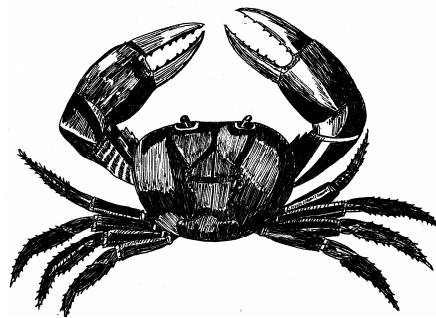
ఖడ్యాల్ [khaḍyāl] *n.* jungle cat (panther?). *See:* దువాల్.

ఖబూర్ [khabūr] *See:* ఖయ్యపత్తి.

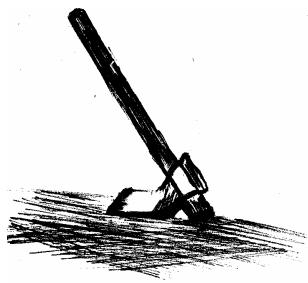
ఖయ్యపత్తి [khaypat] *n.* news. ఖబర. వార్త. కబురు.

ఖయ్యపత్తి-సీ- [khaypat-sī-] *vt.* to spread news. వార్త చెప్పుట.

ఖరాబ్ [kharāb] *adj.* bad. బురా. చెడు.
 ఖరాబ్-కి- [kharāb-kī-] *vt.* to spoil.
 బిగాడనా.
 ఖరాబ్-అ- [kharāb-ā-] *vi.* to be spoiled.
 ఖరాల్ [kharāl] *adj.* true. సచ్చా. నిజం.
 ఖరేటా [kharētā] *n.* dried stalk (used as a broom, or for firewood).
 ఖాండూం [khāñḍūṁ] *n.* piece of flesh, chunk of meat. మాంపు ముక్క.
 ఖాందా [khāñdā] *n.* branch of a tree. కొమ్మ.
 ఖాందాన్ [khāñdān] *n.* dynasty, race.
 ఖాజే [khājē] *n.* a function when the relatives of the bridegroom go to the bride's house for presenting her a sari before marriage.
 ఖాతి [khāti] *n.* blacksmith. లోహార. కమ్మురి.
 ఖాత్ [khāt] *n.* manure. ఖాద.
 ఖాత్ వాట- [khāt vāṭ-] *vi.* to spread manure. వాష్టె కాపున్ ఉర్నున్ సాటి ఖాత్ వాటంతేర్. In the fields they spread manure when planting cotton. చేనుల్ పత్తి పంట వెయుటకు ఎరువు వేస్తారు.
 ఖాప్రి [khāprī] *n.* ritual dance while putting a god back in place after a festival.
 ఖాలాన్ [khālān] *n.* north.
 ఖాస్ [khās] *adj.* important, main.
 మహాత్మవార్షణ. అవసరమైన.
 ఖిడ్డి [khidḍī] *n.* anus. గ్రూడా. నుద్ద.
 ఖుండి [khunḍī] *n.* kind of small clay pot. భాఁడా.
 ఖుల్లో [khullō] *adj.* open.
 ఖుశా [khuśā] *See:* కూయసా.
 ఖూజా [khūjā] *n.* bow of stringed instrument. కీకీ సెకుసన్ సాటి ఖూజా మందంత. In order to play a 'kikri' (stringed instrument) there is a bow. కీకీ అనే సంగీత సాధనము ప్రూగించుటకు ఖూజా ఉంటుంది.
 ఖూబ్ [khūb] *adj.* very. బहుత. చాలా ఎక్కువ.
 ఖూరీ [khūrī] *See:* కూరీ.

ఖేక్ [khēkrē] *n.* crab. ఎండ్రెకాయ.
 ఖేడ్-హెర్మి [khēḍa-hermi] *n.* wild buffalo (lit. forest buffalo). అడవి బల్ర.
 ఖేడా [khēḍā] *n.* jungle, forest. జంగల. అడవి.
 ఖేతి (-బారీ) [khēti (-bārī)] *n.* farming. ఖేతి. వ్యవసాయం.
 ఖేతి-కీయుల్ [khēti-kīyul] *n.* farmer.
 కిసాన. ఖేతి-కీయుల్ మఁడిన్గ కాం కీసెర్ మంతోర్. The farmer is working in the fields. వ్యవసాయము చేసువాడు మఁడిజ్ఞల్ పనిచేస్తున్నాడు.
 ఖోగ్రి [khōgrī] *n.* saddle.
 ఖోజా [khōjā] *n.* bowl. గన్న.
 ఖోడా₁ [khōḍā] *n.* 1) horse. ఘోడా. గురము.
 2) horizontal horse-shaped beam which sits atop a marriage pole.
 3) miniature earthenware horse used for worship.
 ఖోడా₂ [khōḍā] *n.* trigger of gun.
 ఖోడా₃ [khōḍā] *n.* grasshopper.
 ఖోడా₄ [khōḍā] *n.* stilt.
 ఖోడ్₁ [khōṛ] *n.* log, horizontal part of seed drill to which the tubes are attached.
 ఖోడ్₂ [khōṛ] *n.* bundle of dried chickpea plants.
 ఖోబ్రే [khōbrē] *n.* inner white part of coconut. నారియల. కుడుక. *See:* నారెల్.

వీర [khōrā] *n.* small digger, tool for gathering up soil. పారా. ఖాత్ రిక్ వీర కాం సీంత. To spread manure a small digger is used. ఎరువును(ఆను పేడ) విసురుటకు పారా ఉపయోగిస్తారు. వీరతే నాలీన చిక్కా తెడంతేర్. They remove mud

from the drains with a digger. నాలీలు శుభ్రపరుచుటకు పారా ఉపయోగిస్తారు.

వీరి [khōrī] *See:* కోరి.

వీరీ [khōrī] *n.* room. కమరా. గది.

వీల్ [khōl] *adjl.* deep. గహరా. లోతు.

వీసీ-కీ- [khōsī-kī-] *vt.* 1) to hang clothing, rope, or bag on something. 2) to tuck in clothing (like the end portion of a 'sari' or 'dhoti').

గ

గంగా [gaṅgā] *n.* Ganges (stream in Utnur Taluk), river. నది (**గంగా**).

గంగార [gaṅgār] *n.* large earthen vessel. గంగాళము.

గంజ [gañj] *n.* cooking vessel. బరతన. గంజ.

గంటెల్ [gantēl] *n.* ear-ring.

గండ- [gaṇḍ-] *vt.* to pierce, prick, stab, become embedded (thorn). చుభనా.

గందాల్ [gandāl] *n.* kite (bird). ర్రద్ద. గందాల నహ్కునంగ్ కోర్కున్ పియ్ హోంత్. In villages, the kite (bird) having caught a hen goes (flies) away. ర్రద్ద ఊరిలోని కోళ్ళ పిల్లలను ఎత్తుకోని పోతుంది.

గ్రా [gagrā] *n.* bronze pitcher. బిందె. బాయిక్, దాదలిర్ కుహాత్, బోరింగ్ గ్రానే యీర్ తరంతేర్. Ladies and men use a bronze pitcher to bring water from the well and bore well. స్త్రీలు, పురుషులు బావి, బోరు నీళ్ళు బిందెలతో తెస్తారు.

గచ్చు [gacnē] *advl.* suddenly. అచానక. అకస్మితుగ.

గజ్-బిజే-మా- [gaj-bijē-māy-] *vi.* to get crowded.

గట్కా [gaṭkā] *See:* ఘట్కా.

గట్టి [gaṭṭi] *n.* knot, bundle, clump, parcel (usually bound together in a piece of cloth). గాంఠ, గఠరి. ముడై.

గడించ [garinca] బిందెలుపెట్టే బల్ల.

గడీ- [garī-] *vi.* to come together.

గడోలా [gaḍōlā] *n.* kind of small metal (steel, bronze) pot or vessel. భాండా.

గడ్డా [gaḍḍā] *n.* kind of edible root.

గడ్డు [gaḍḍī] *n.* black-faced monkey.

గడ్యాల్ [garyāl] *n.* servant, ritual food server. హోటల్స్-నగా (వాష్ట్రే) దుస్తొనగ కాం కియ్యలీర్కు గడ్యాల్ ఇంతేర్. Those who work in hotels (or in the fields) [for pay] are called *. హోటలలో, చేను ఇతరులు దగ్గర పని చేస్తున్న వారిని జీతగాళ్ళు అంటారు.

గడ్సి-కీ- [gaḍsī-kī-] *vt.* to pack into a small space (too many people on a bus, or too many clothes into a trunk).

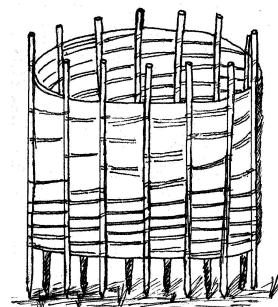
గద్ది [ghaddī] *n.* hole. ఛెద. రంద్రము.

గద్ది అరూస్- [ghaddī arūs-] *vt.* to bore hole.

గన్న [gunne] *n.* knot in wood, joint between sections of bamboo.

- గప్ (గప్పు)** [gap (gapnē)] *advl.* down(wards).
- గప్పు అర్-** [gapnē ar-] *vi.* to fall down.
- గప్ ముడుంగ్-** [gap muruṅg-] *vi.* to dive down, sink down.
- గప్పు** [gamḍī] *n.* thick (usually black) blanket, used by shepherds to shelter from rain and cold. గొంగాళి.
- గమ్మత్** [gammat] *n.* happiness, fun. ఖుశ.
- గరీ** [garī] *n.* fish hook.
- గర్-గర్** [gar-gar] *advl.* round and round.
- గరోటీ-బండా** [gargōṭī-baṇḍā] *n.* flint stone.
- గర్జే-మా-** [garjē-māy-] *vi.* to thunder. గరజనా.
- గర్డాన్** [gardān] *n.* nape (back of the neck).
- గర్బా** [garbar] *See:* గల్బలా.
- గర్సె** [garsē] *n.* stair.
- గల్బలా** [galbalā] *n.* children's noise, racket. *See:* లౌటీ.
- గసి-కీ-** [gasī-kī-] *vt.* to rub with hands.
- గహీ** [gahī] *n.* measurement for the foundation of a house.
- గాంజా** [gānjā] *n.* a drug. నవ్వునే మాత్రలీర్ గాంజా ఉన్నెకి సావనె ఉతంతేర్. Old men in the villages smoke/inhale 'ganja' (a drug). ఉర్లలో ముసలివారు గంజాయి త్రాగెటప్పుడు పొగ పీల్చుకుంటారు.
- గాగ్** [gāgrā] *n.* sacred brass ankle bell. గజ్జె డెమ్పుద్దా గాగ్రంగ్ కాల్గునగ దొహ్చ యొందంతేర్. During Demsa they tie ankle-bells on their legs and dance. డెమ్పసా నృత్యంలో కాలకి గజ్జెలు కట్టి నృత్యం చేస్తారు.
- గాగ్రి** [gāgrī] *n.* metal pitcher.
- గాజ్లీ** [gājlī] *n.* bangle. గాజు. ఇద్ గాజ్లింగ్ యేచ్చెర్ మంత. She is buying bangles. ఈమ్ గాజులు కొనుచున్నాది.
- గాటో** [gāṭō] *n.* boiled rice. అన్నము, ఆహారము.
- గాడ్వా₁** [gāḍvā] *n.* an abusive word for a bad person.
- గాడ్వా₂** [gāḍvā] *n.* a measure.

గాదీ [gādī] *n.* donkey. గథా; గదహి. గాడెద.

గాదే [gādē] *n.* cylindrical framework of bamboo or sticks. జొన్న తూరి కూటార్ నిప్పి గాదేద్దా ఇరంతేర్. The shells/peels of 'jowar' and 'dhali' are put in the *. జొన్న, కందులు కూటార్ నింపి గుమ్మిలో ఉంచుతారు.

గాబా [gābā] *n.* the hard interior of a stick or tree trunk.

గాబ్రిమంత [gābrimanta] పొట్టతో ఉన్నది.

గాయక్ [gāyki] *n.* cowherd. పశువుల కాపరి.

గారా [gārā] *n.* mahua fruit.

గారే [gārē] *n.* wheel. చక్ర. చక్క.

గార్ [gār] *n.* eyeball. కన్న గూబ. కడ్డదగా గోయ్యల్ దాపుల్-దాపుల్ గార్ మంత. An eyeball is the white-white round thing inside the eye. కళ్ళలో గుండ్రంగా తెల్లటి కనుపాప ఉంటుంది.

గార్-బండా [gār-baṇḍā] *n.* hail. ఓలా. *See:* కల్-బండా.

గార్కా [gārkā] *n.* a kind of cake prepared out of black gram. గారెలు.

గార్కా (జూడి) [gārkā (-jāṛī)] *n.* a kind of grass. *agrostis linearis*.

గార్ని [gārnī] *n.* strainer, sieve. *See:* చాఁడ్.

గారీ-కీ- [gārī-kī-] *vt.* to strain, sieve, filter.

గాలుం [gālumā] *n.* season. ఋతు.

గావార్ [gāvār] *n.* cattle shed.

గాస్ [gās] *n.* morsel, food given to cattle during festival (a small taste). గ్రాస.

గిందా [gindā] *n.* small piece of cloth. కపడా. పీలుక. కాస్త గంజ గిందాతే పియ్యి

రెహంతంగ్. Ladies use a small cloth to put hot vessels down [from the fireplace]. వేడి వంట పాతను బట్టతో పట్టి దించుతారు.

గిర్కా [girkā] *n.* winding mechanism on well.

గిర్రా [girrā] *n.* framework of branches used for dragging loads along the ground and for breaking in (training) young bullocks to pull a plough. కురంగ్ కరుసన్ సాటి గిర్రా కీంతేర్. For young bullocks to learn, a * is made. కంకలను నేర్చుట కొరకు గిర్ర అనే దానిని తయారు చేస్తారు.

గీడీ-పా- [gīrī-pā-] *vi.* to lie in coils (snake, rope).

గీతో [gītō] *n.* line. లీక. అక్షరము, లైలువు.

గీతో ఉం- [gītō uṁ-] *vi.* to draw a line.

గుంజే (మర్రా) [guṇjē (marrā)] *n.* kind of tree. పేడ.

గుండీ-కీ- [guṇḍī-kī-] *vt.* to wrap, roll up.
లిపటనా.

గుండే-మా- [guṇḍē-mā-] *vi.* to be wrapped, rolled up.

గుండూర్ కాయ [guṇḍūr kāya] *n.* internal organ.

గుండ్రాల్ [guṇḍrāl] *adj.* round. పర్ణా.

గుంతి [gunti] *n.* small bow and arrow. విల్లు.

గుంతి-కోలా [gunti-kolā] *n.* arrow. భాజా.

గుర్గి [gugrī] *n.* cooked (boiled) seeds or grain. బీజ.

గుట్ట [guṭṭa] *n.* hill. పహాడ. కొండ.

గుడ్ది [guḍdi] *n.* temple. మందిర. మందిరం.
See: మటం.

గుడుబొ [guṛuṇā] *n.* adam's apple. గొంతుక, కంఠమణి.

గుడ్డి [guḍḍi] *adj.* blind. అంధా. గుడ్డి.

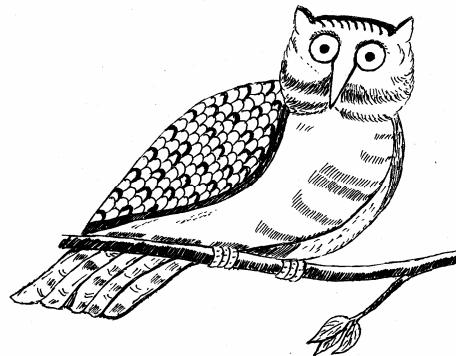
గుడ్డె [guṛsē] *n.* hut. గుడ్డె.

గుతే-మా- [gutē-mā-] *vi.* to be caught (in a trap) usually by a limb. కేడ గోర్కే పాసన్గ గుతే-మాత. Wild sheep are caught in

traps (by noose). అడవి గొళ్ళె వలలో పడిపోయింది.

గుద్- [gud-] *vi.* to quarrel. ఝాగడనా.

గుప్పుండ్ [guppūr] *n.* slingshot. ఒడిసెల.

గుబూడ్ [gubūr] *n.* owl. గూడ్గుబృ.

గుబ్ద [gubra] *n.* grove, orchard, collection of cultivated trees.

గుబ్బె [gubbē] *n.* lobe of the ear. గూబూ.

గుముల్ మర్రా [gumul marrā] బుద్దు (చెట్టు).

గుమేలా [gumēlā] *n.* small drum. వాయిద్య వస్తువు పేరు.

గుల్గుల్ [gulgul] *n.* tickle.

గుల్గుల్-కీ- [gulgul-kī-] *vt.* to tickle.

గుల్లెర్ [gullēr] *n.* catapult.

గుల్వుల్ [gulval] *n.* pink powder used for worship. See: కుక్కా.

గుసాడీ [gusārī] *n.* clown (in rituals, in Dandari festival). గోసాయి. భోగిత నేటి గుసాడ్కు ఆంతేర్. On the 'bhogit' festival day the * dancers come. భోగి రోజున గుసాడ్కి వేశం చేస్తారు.

గుస్రాల్ [gusrāl] *n.* wolf. భెడియా. తోడేలు.

గుస్రాల్ కేడతె మందంత, హర్షంగ్ మక్కు తింతా. The wolf lives in the forest and secretly eats goats. తోడేలు అడవిలో ఉంటుంది ముకలను వేటాడి తింటుంది.

గుహ్ [guh] *n.* mushroom. గోదుమలు.

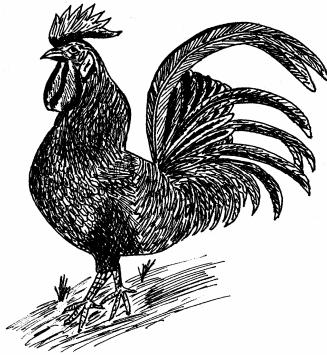
గుహ్కు [guhk] *n.* mushrooms (plural).

గూడ [gūra] *n.* small village, hamlet. గాఁవ.
చిన్న ఊరు, గూడెము.

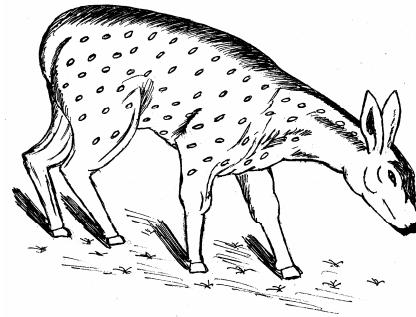
గూడా [gūḍā] *n.* nest. ఘోసలా. పుక్కిగూడ.

గూనాల్ [gūnāl] *n.* dwarf. గూనివాడు.

గూరే [gūrē] *n.* wall or partition usually of mud with wooden pillars for reinforcement. ఇంటి చుట్టు కట్టిన తడకలు. పూన రోతగ గురంగ దీసంతేర్. They put up walls for the new house. కొత్త ఇంటి ముందు ప్రవహారి గోడ కట్టుతారు.
 గెద్దా [gegrā] *n.* woman's underskirt. పేకింగ్ గెద్దంగ్ కెరంతంగ్. Girls wear underskirts. అమ్మాయిలు గొను తొడుగుతారు.
 గేండుర్ [gēnḍur] *See:* నడ్వంజ్.
 గేచూడీ [gēcūṛī] *n.* a small black tick found on cattle, particularly buffaloes.
 గొందా [gondā] *n.* sacred thread worn around waist. మొలత్తాడు.

గోగ్గి [gogṛī] *n.* rooster. ముగ్గా. కోడిపుంజు.
 గోట్టా [goṭṭā] *n.* pipe (for liquid), quiver, cylinder. బాసురి. వాషై యేర్ ఇంజన్తే గోట్టానె సుట్టుంటేర్. The pipe is used to let water into the fields from the pump.
 చేనులో నీటిని ప్రపుల ద్వార వధులుతారు.
 గోపేరా [gopērā] *n.* spider. సాలపురుగు.
 గోపేరా (పిట్ట) [gopērā (piṭṭē)] *n.* common bird.
 గోప్ప [goppa] *n.* cowpat (fecal matter of a cow).
 గోమ్మురా [gommērā] *n.* cow dung cake (used as a fuel for burning). పిడక.
 గోయిట బోక్కు [goyita bokka] *n.* ankle. కీలు బోక్కు. *See:* మొట్టీ.
 గోర్కు [gorkā] *n.* spear. భాలా. బల్లెము.

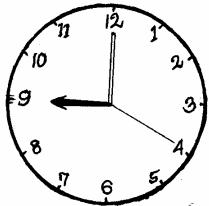
గోర్తె [gorē] *n.* deer (gazelle?). జింక.
 గోర్తె పుడీ [gorē purī] *n.* kind of centipede (reddish brown in colour and usually found in big groups, rarely alone). పురుగు.
 గోల్కా [golkā] *n.* corn of paddy.
 గోల్లలీ [gollal] *n.* shepherd (m.). గోల్లవాడు.
 గోల్లే [golle] *n.* shepherd (f.).
 గోవుర్ [govūr] *n.* compost. గోబర. ఎరువు.
 గోప్పి [gostī] *See:* గోప్పా.
 గోప్పు [gohk] *n.* wheat (pl.).
 గోప్పా [gohtī] *n.* word, news, matter, language (in pl.). భాషా. మాటలు.
 పాట్లనగ మీరే మంత సమ్మిర్ ణంది గోప్పి (గోప్పా) వడ్డవల్ మంత. Gather together at the headman's house; there is news to be told. పట్లేర్ దగ్గర అందరు కలవండి ఒక విషయము మాట్లాడాలి.
 గోప్పా-కీ- [goḥṛī-kī-] *vt.* to soil clothes (by sitting in mud etc.).
 గోప్పా-మా- [goḥṛē-mā-] *vi.* to become soiled.
 గోకూడ్ [gōkūṛ] *n.* itch. గజ్జి.
 గోచీ [gōcī] *n.* kind of small round bread. రోटి. చిన్న రోట్టి.
 గోడ [gōra] *n.* cement wall. దీవార.
 గోడ్ [gōṛ] *adj.* sweet. మిఠాఫ. తియటి.
 గోడ్ లిం (ముర్రా) [gōṛ lim (marrā)] *n.* curry-leaf tree. murraya koenggii.
 గోబే [gōbē] *n.* generic word for cabbage.
 పాన్ గోబే [pān gōbē] *n.* cabbage (leafy). పాన్ గోబే.
 పుజార్ గోబే [puṇār gōbē] *n.* cauliflower.
 పూల గోబే.

గోలి [gōli] *n.* pill, tablet. గోలి. గోళ.
 గోల్ [gōl] *adj.* round. పరాంతా.
 గోల్యాల్ [gōlyāl] *adj.* round. పరాంతా.
 గోలా [gōlā] *n.* ball. గేండ. గుండు.

గోవర్దాన్ గోటాం [gōvardān gōtām] *n.*
 place in the centre of a village where
 people meet (especially for marriages).
 గోహ్రాల్ [gōhṛāl] *adj.* male of animals. నర.

ఘో

ఘంటా [ghaṇṭā] *n.* hour. ఘంటా.
 ఘట్ [ghat̄] *adj.* hard, strong.

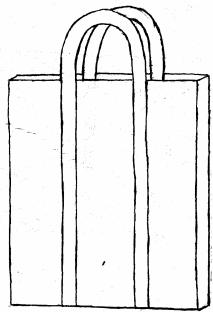

ఘటకా [ghaṭkā] *n.* time, hour. బార, బారా.
 ఘడి [ghar̄i] *n.* a watch, timepiece. ఘడి.
 గడియారము.
 ఘడ్లా [ghar̄olā] *See:* గడ్లా.
 ఘన్నెర్ (ఘర్రా) [ghannēr (marrā)] *n.* kind
 of tree, oleander. *nerium odoratum*.
 ఘస్రె-ఘా- [ghasrē-mā-] *vi.* to slip.
 ఘాడీ [ghārī] *n.* smell. గంధ. వాసన.
See: వాసన.
 ఘావ్ [ghāv] *n.* scar.
 ఘుంగుర్ [ghuṅgur] *n.* small spherical
 animal bell usually made of brass.

పోర్త నేటి కోందనంగ్ గోటిన్గ ఘుంగుక్
 దొహంతేర్. On the 'pora festival' day (in
 August) they tie bells to the necks of
 the bulls. పోలాల పండుగ రోజున ఎడ్డ
 మెడలలో గజ్జలు కట్టుతారు.

ఘుసి-కి- [ghusī-kī-] *vt.* to plant. రోపనా.
 ఘుసి [ghūsī] *n.* bandicoot, large rat.
 పందికొక్కు.
 ఘుషేరా [ghoñērā] *n.* bumble bee.
 ఘుట్టి [ghottī] *n.* ankle. టఖనా. చీలమండ.
 ఘాందీ [ghōndī] *n.* 1) large forest. 2) place
 where the god 'jangubai' lives.
 ఘూటీ [ghōṭī] *n.* throat. గరదన. ఘుడ.
 ఘూటీ-కి- [ghōṭī-kī-] *vt.* to rub 'pan' in palm.
 ఘూనాడీ (-జాడీ) [ghōnāḍī (-jāṛī)] *n.* kind of
 grass. ఘాస.
 ఘోర్ [ghōr] *n.* worry, sorrow.

చ

చంచి [canči] *n.* bag. ఝోగా. సంచి.

చండ్కల్ [cañḍkāl] *n.* man of the Harijan caste.

చండ్కె [cañḍkē] *n.* woman of the Harijan caste.

చంది [candī] *n.* provisions, supplies.

చందోడా [candōḍā] *n.* kind of trap for catching small animals (rabbits, pigs, deer, etc.). పీకారి వస్తువు.

చంబారాల్ [cambārāl] *n.* cobbler.

చంబారే [cambārē] *n.* wife of cobbler.

చక్కార్-వా- [cakkār-vā-] *vi.* to swoon.

చద్చేల [caccola] *adv.* completely. పూర్తిగా.

చడి-కీ- [carī-kī-] *vt.* to hoist (a flag), pull something up.

చడ్డా [carīnā] *n.* drumstick.

చప్పి [capri] *adj.* tasteless, insipid, bland, flavourless. చప్పానెన, చప్పగా.

చట్టి [caprī] *n.* roof, covering. ఛత.

చమిక్కి-కీ- [camki-kī-] *vt.* to shine, polish. చమకనా. రాజుల తన్న కొడ్డత్త బయ్య చమిక్కితీర్. The king shines his horse very much. రాజు తన గుళ్లమును చాల శుద్ధం చేసాడు.

చమ్మె-మా- [camkē-mā-] *vi.* to shine, polish. చమకనా.

చమచ్చా [camcā] *n.* spoon. చెమ్మా.

చర్చి [carvī] *n.* brass container for liquids.

చవూర్ [cavūr] *See:* చహూర్.

చవ్వేర్ [cavvēra] *n.* kind of short green bean. చవ్వేర్ సెబొంగ్ కుమ్మి అట్టి తింటేర్. They cook and eat the green beans. గోరు చిక్కుడు కాయలను కూరచేసి తింటారు.

చహూర్ [cahūr] *n.* ceremonial fly-whisk with long hair or strips of cloth ties to one end (used for giving blessing). సపురము.

చహ్కి [cahki] *n.* mortar for grinding spices. రోలు.

చాంగ్లో [cāṅglō] *See:* చోంత.

చాకు [cākū] *n.* small knife. ఛీరి. కత్తి.

చాచగోయిందల్ [cācgōyindal] పుక్కిపేరు.

చాట్ [cāṭ] *n.* whip. కోడా. కమ్ము.

చాడె [cāḍē] *n.* funnel part of seed drill.

చాడ్చి [cāḍnī] *n.* sieve. *See:* గార్చి.

చానల్ [cānal] *n.* chisel for use with rocks.

చాపా బండా [cāpā bandā] *n.* large slab of stone (typically used as a place for bathing or laundry, also used as part of a trap for rats). *See:* డప్పు.

చాప్రా [cāprā] *n.* mat.

చాబుక్కు [cābuknē] *n.* a prod or poke.

చారో [cārō] *n.* animal feed (grass, hay, etc). జంతువుల (గడ్డి).

చాలీస్ [cālīs] *num.* forty. చాలీస. నల్యాలై.

చాహ్- [cāh-] *vi.* to stretch. తాననా.

చాహ్కు- [cāhk-] *n.* thorn(s), fishbone(s) (same word is used for s. and pl.).

చిక్కాల్ [cikkāl] *n.* mouse.

చిక్కా [ciklā] *n.* mud (often used in pl.). కిచక. బురద.

చిచాల్-బోట్టా [cicāl-botṭā] *n.* little finger.

చిచాల్ వర్ణ్ణ [ciccāl varṇj] *n.* little finger.

చిట్టి-కీ- [citkī-kī-] *vi.* to snap fingers.

చిట్ట [cittē] *n.* half pound (approx.) measure.

చివ్ టుండ్- [cip tūnd-] *vi.* to stick, fix, join, bond, attach, glue. చిపకనా.

చిప్పి [cipṛī] *n.* dried rheum of eye, dry nose mucus, dry secretion. కంట్యైల్.

చిప్పు-కి- [cipnē-kī-] *vt.* to hide from harm, protect (in the way a mother hen hides her chicks under her feathers). ఛిపనా, ఛుపనా. కాగిలించుట.

చిమ్మా [cimṭā] *n.* pincers, tongs.

చిమ్మి [cimni] *n.* kerosene lamp. చిరాక. దీపము. *See:* దీవ్య.

చిరాల్₁ [cirāl] *n.* ring-worm.

చిరాల్₂ [cirāl] *n.* cricket insect.

చిర్కూల్ [circāl] *n.* kind of insect. కీమరాయా.

చిర్కు [cirkā] *n.* kind of bell. గంట.

చిలట్ (ముర్రా) [cilaṭī (marrā)] *n.* kind of tree. పెడ.

చిలల్ [cillal] *adj.* unripe, green. అకుపచ్చ.

చిల్కు-ఇ- [cilkē-ā-] *vi.* to be finished (work). ఖండమ హోనా.

చిల్కులాట్ [cilkōlāṭī] *n.* kind of game. బాజీ.

చిహ్న [ciho] *n.* lion. సింహ, శేర. సింహా.

చీచె [cīcē] *n.* immature, young fruit, fruit just formed after blossom.

చీచోకా [cīcōkā] *n.* seed of tamarind.

చీచోరా-బండా [cīcōrā-baṇḍā] *n.* kind of rock (usually white, sometimes black).

చీత్దు [cītarū] *n.* cheetah, leopard.

చీతాకి [cītāki] *n.* bead necklace (long).

చీపా [cīpā] *n.* splint.

చీరి-కి- [cīrī-kī-] *vt.* to cut open, incise.

చీర్ని [cīrnī] *n.* file.

చీలా [cīlā] *n.* peg for keeping wheel on the axle.

చుక్- [cuk-] *vi.* 1) to commit a mistake.

2) to be avoidable.

చుక్చుక్-మూ- [cukcukē-mā-] *vi.* to repent, feel sorry.

చుక్కు [cukkī] *n.* mistake.

చుక్కు-మూ- [cukkē-mā-] *vi.* to get lost.

చుక్-చుక్-మూ- [cuk-cuke-mā-] *n.* the noise one makes when disappointed by something, or unexpectedly missing something.

చుక్కు (-జాడి) [cukḍā (-jāṛī)] *n.* kind of grass. ఘాస.

చుట్టా [cuṭṭā] *n.* pipe. బాసురి.

చుట్టా-ఇకి [cuṭṭā-ākī] *n.* leaf for smoking used to wrap tobacco in. చుట్టా- ఇకిళ్ల తమ్ముక్ నిహాచ్ ఉంటేర్. They put tobacco in the 'cuta' leaf and smoke (drink) it.

చుట్టా ఆకులలో తంబాకు నింపి త్రాగుతారు.

చుడూర్ [cuḍūr] *adj.* small. ఛోటా. చిన్నది.

చుడూర్ బెయే [cuḍūr beyē] *n.* mother's sister.

చుడూర్ బాబాల్ [cuḍūr bābāl] *n.* father's younger brother.

చున్న [cunna] సున్నము.

చుబూక్-చుబూక్ [cubūk-cubūk] *n.* a person who habitually goes from one house to the next gossiping. రొహ్కు రొహ్కు నెంగ్యన్ చుబూక్ చుబూక్ ఇంటేర్. Someone who goes visiting from house to house is called a *. ఇంటేంటా తిరుగేవాని, అడ్డా తిరుగుడు అంటారు.

చుమ్మార్ [cummār] *n.* head pad (for carrying pots). చుట్ట.

చుయ్-ముయ్-ఇ- [cuy-muy-ā-] *vi.* to shrivel up.

చురీ-కి- [curī-kī-] *vt.* to massage to relieve pain.

చుహ్గు- [cuhk-] *vt.* to suck, smack ones' lips. చ్యసనా.

చూచో [cūcō] *n.* penis.

చూన్ [cūn] *n.* chickpea curry. పిట్ల.
 చెంచి-కి- [cenčī-kī-] *vi.* to farm.
 చెక్కుంగ్ [cekkāng] *n.* wood chips (pl.).
 చెక్కులు.
 చెక్కా [cekrā] *n.* small bullock cart for carrying people. చిన్న ఎద్దుల బండి.
 పున్మున్ యేర్ మిష్టా వోనెక్ చెక్కుంగ్, కాసూక్ పుహ్స్ దాంత్రీ. During the time to take the gods for a dip in the water they take *s and bullock carts and go.
 దేవుళ్ళను స్నానానికి ఎద్దు బండ్లు గట్టి తీసుకెళ్ళుతారు.
 చెప్పుల్ [ceppul] *n.* sandal. చప్పల.
 చెరుపాన్ [cerupān] *num.* fifty-four. చౌయన.
 చెరెచాలీన్ [cerecālis] *num.* forty-four.
 చవాలీస.
 చెర్చొండా [cercōndā] *n.* plait of hair. జడ.
 చెప్పాల్ [cevtāl] *See:* చెప్పాల్.
 చెప్పాల్ [cevrāl] *n.* deaf man.
See: బెప్పాయాల్.
 చెప్పి [cevṛī] *n.* deaf woman.
 చెవ్వాలి [cevbāli] *n.* earring worn on the top of the ear (in contrast to those that hang below).
 చెహా [ceha] *n.* tea. చాయ, చాయ-వాయ. తేనేరు, వాయ.
 చెహాలీన్ [cehtīs] *num.* thirty-six. ఛతీస.
 చెప్పా [cehlī] *n.* coarse flour of millet.
 చెండు [cēṇḍu] *n.* ball often made out of rags. గేండ. బంతి.
 చెడి-కి- [cēdī-kī-] *vt.* to tease. ఛిలనా. డగూక్ చుడూక్ కాండిర్-పీకికున్ చెడి-కీంత్రీ.
 People tease little boys and girls.

పెద్దవారు చిన్న మొగ, ఆడ పిల్లలను హోళన చేస్తారు.

చేడె [cēdē] *See:* చాడే.
 చేతో [cētō] *adjl.* awake. మేల్కొని.
 చేవ్ [cēv] *n.* wakefulness. మెళుకువ.
 చేస్టెంగ్ [cēstēng] *n.* acts of fun.
 చేహ్- [cēh-] *vi.* to make jokes at a marriage. During the marriage ceremony, the women sing songs while showing mirrors to each other.
 చైత్ (-మహినా) [cait (-mahinā)] *n.* month 1 of the Gond year (March-April).
 చొండ్కా [conḍkā] *n.* musical instrument.
 చొకొట్ [cokot̄] *advl, adjl.* good, well. అచ్చా. మంచిగ.
 చొకొట్లు [cokoṭnā] *adj.* beautiful, proper. అంద్మైన.
 చొరు సాట్ [coru sāṭ] *num.* sixty-four. చౌసఠ.
 చొరే నొవ్ [corē nov] *num.* ninety-four.
 చౌరానయే.
 చొరేయాన్ని [corēyānsī] *num.* eight-four.
 చౌరాసీ.
 చొరేహత్తర్ [corēhattar] *num.* seventy-four.
 చౌహత్ర.
 చొవ్తిన్ [covtīs] *num.* thirty-four. చౌతీస.
 చొవ్దా [covdā] *num.* fourteen. చౌదహ.
 చొవ్వీన్ [covvis] *num.* twenty-four. చౌబీస.
 చోప్పి-కి- [cōprī-kī-] *vi.* to pat on the back.
 చోరీ [cōri] *n.* blouse.
 చోర్చోర్ పిట్టె [cōrcōr pitṭē] పక్కిపీరు.
 చోర్నా [cōrnā] *n.* short pants, shorts.
 చోహ్- [cōh-] *vi.* to itch.

చ

ఛాటీ [chāṭī] *n.* the side of a drum which is beaten by hand (rather than with a drumstick).
 ఛానోవ్ [chānov] *num.* ninety-six. ఛియానయే.

చెక్కా [chekrā] *See:* చెక్కా.
 చెడీ [chedī] *n.* cane stick. ఛడీ.
 చెప్పాన్ [cheppan] *num.* fifty-six. ఛప్పన.
 చే అన్ని [chē ansī] *num.* eighty-six. ఛియాసీ.

చే దాలీన్ [chē cālīs] *num.* forty-six.

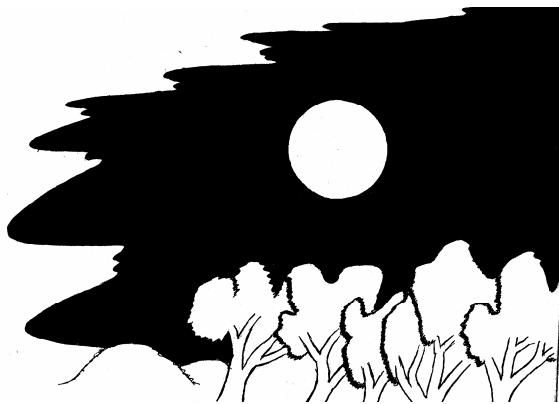
ఛియాలీస.

చే సాట్ [chē sāt̄] *num.* sixty-six. ఛియాసఠ.

చే హత్తుర్ [chē hattar] *num.* seventy-six.

ఛిహతర.

జ

జంగో [jaṅgō] *n.* moon. చాఁడ. జంద్రుడు.

జంగ్-పీ- [jang-pī-] *vi.* to rust. సెయ్మకల్ చిక్కా ఆతెకే జంగ్- పియంత. Having got muddy, the cycle will rust. స్నికీల్ బురద అయితే తుప్పు పటుతుంది.

జక్కుక్ [jakmak] *n.* lighter (usually using flint and steel together).

జగదు [jagarā] *n.* fight, argument, quarrel. గొడవ.

జగ్రాన్ (పిట్టె) [agrās (piṭṭē)] *n.* kind of bird. పక్షి.

జటుమ్మెన్ [jaṭumnenē] *adv.* carefully.

జడీ-కీ- [jarī-kī-] *See:* రుడీ-కీ-.

జత్తు [jatta] *n.* stone for grinding flour. సాన. జ్ఞస్తురాయి.

జత్తుర్ [jattūr] *n.* kind of stringed musical instrument.

జత్తే [jattē] *n.* fresh-water shrimp. రొయ్య.

జత్రా [jatrā] *n.* travelling fair, market, bazaar. మెలా. యాత్.

జన్కు [jank] *n.* people (pl.). లోగ. ప్రజలు.

జన్మా [janmā] *n.* birth. జన్మ. పుటుక, ఉర్ధువం.

జన్వార్ [janvār] *n.* animal. జంతుపులు.

See: జిప్రాన్.

జప్పి [jappī] *n.* kind of green slime in water or on stone, moss.

జమ-కీ- [jama-kī-] *vt.* to gather. తమినా.

See: మీరి-కీ-.

జమే-మా- [jamē-mā-] *vi.* to gather. తమినా.

జమానా [jamānā] *n.* period, time.

తోల్లెతా-జమానాతే [tollētā-jamānātē] *advl.* at an earlier time, a long time ago.

జమియా [jamiyā] *n.* large knife. కళి.

జర్ [jar] *corr.* if. అగర.

జర్ర-జర్ర [jarra-jarra] *adv.* a little. కొదీగ, కొదిగ.

జల్యా- [jalū-] *vt.* to chew. చబానా.

జల్ [jal] *n.* underground water (like a spring, or stream). జలము.

జల్కర్ [jalkara] *n.* lampstand. జ్వత్తడితో చేసిన దీపముల సమూహము.

జవాబ్ [javāb] *n.* answer. తతర. జవాబు.

జవాబ్-సి- [javāb-sī-] *vt.* to answer. తతర దెనా.

జవ్క్- [javk-] *vt.* to kill. మారనా. చంపు.

See: మొయ్య-.

జవ్-గోహ్కు [jav-gohk] *n.* barley (pl.). జౌ. బాల్.

జాంపర్ [jāmpar] *n.* blouse. రవిక.

జాగ [jāga] *n.* place. అఙ్గడా. స్థలము.

జాగ్రి [jāgli] *n.* watching or guarding of crops. రాత్రి కావలి, జాగరణ. నర్కుక్ వాష్టే మాల్దున్ కేప్ల దాంతేర్ - తాన్ జాగ్రి ఇంతేర్. Going to the fields at night to guard

the crops - that is called *. రాత్రి పూఅ పంటలను కాపాడుటకు వెళ్ళారు వారిని కాపాల దారులు అంటారు.

జాగ్లింగ్-పి- [jāglīng-pī-] *vi.* to take spells of guard duty over crops.

జాట [jāṭā] *n.* kind of bean. అనుములు.

జాడి [jāḍī] *n.* grass. ఘాస. గ్లైడ్.

జాతి [jāti] *n.* caste, kind, sort. జాతి. కులము.

జానుసా [jānūsā] *n.* lodging of bridegroom's party. విడెది గృహము.

జామి [jāmī] దాడి.

జామ్ (మర్రా) [jām (marrā)] *n.* guava tree. జామ (చెట్టు).

జార్ [jār] *n.* flame, spark, hot coals.

జార్- [jār-] *vt.* to trample, tread on.

జావ [jāva] *n.* kind of porridge. అంబలి.

జావార్డ్-పోర్డ్ [jāvard-pōrd] *n.* morning, before 9 O'clock.

జాస్తా [jāstā] *adjl.* more, too much, too many. బహుత. ఎక్కువ.

జిన్నానీ-కి- [jingānī-kī-] *vi.* to live. జీనా; జిలానా.

జివ్రాస [jivrās] *n.* animals, living things. జంతు. జంతువులు. *See:* జన్మార్.

జీక-సి- [jīka-sī-] *vi.* to lean on.

జిలా [jīlā] *n.* small cattle bell used on the necks of cattle, but also tied to the waist or ankles for ceremonial dancing.

జుట్టి [juttī] *n.* 1) frayed end of a rope. జుట్టు. 2) the tuft of hair remaining after a head has been shaved.

జులుక్ [juluk] *adv.* a little while.

జువ్వా [juvvā] *n.* yoke (for oxen).

జుడ్డా [jūḍā] *n.* bunch of hair. జడ.

జుడ్డ [jūḍḍ] *n.* shrub.

జునా [jūnā] *See:* పడానా.

జునోర్ [jūnōr] *See:* పడాలోర్.

జెండా [jeṇḍā] *n.* flag. జెండా.

జెండా-పెన్ [jeṇḍā-pēn] *n.* flag god.

జెండా పుషార్ [jeṇḍā puṇār] *n.* kind of flower. బంతి పుష్యలు.

జేవి [jēvi] *n.* meal.

జేవి-కి- [jēvi kī-] *vt.* to eat, have a meal. ఖానా, ఖిలనా.

జేవున్ [jēvun] *n.* feast.

జైతుర్ [jaitūr] *n.* minor Gond god.

జొన్నా [jonnā] *n.* millet. జోవార. జొన్నలు.

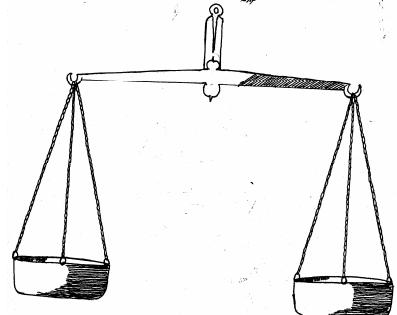
జొల్ [jol] *n.* saliva. పొల్లు.

జోహ్రె-మా- (రుహూరె-మా-) [johrē-mā-] *(jhūrē-mā-)* *vi.* to feel sorry, repent. పఛ్చానా.

జో [jō] *corr.* if. అగర.

జోక [jōka] *n.* time, occurrence. బార, బారా.

మూండ్ జోకంగ్ [mūṇḍ jōkaṅg] *adv.* three times.

జోకి-కి- [jōkī-kī-] *vt.* to weigh.

జోక్నె [jōknē] *advl.* slowly, carefully, in measured steps. ధీరే. మెల్లగా.

జోడీ-కి- [jōḍī-kī-] *vt.* to join, fold. జోడనా.

జంటలేయుట.

జోడె-మా- [jōḍē-mā-] *vi.* to be suitable, similar, fitting, proper.

జోతా [jōtā] *n.* a pad which is tied around the neck of a bullock for plowing. జోతై.

జోతాడ [jōtāra] *n.* beam. లటా. దూలము.

జోపా [jōpā] *n.* compound gate. గల్గె తడక.

జోపు [jōpu] *n.* sleep, rest, snooze. నిధ.

జోర్తె [jōrte] *advl.* with force, loudly, strongly, quickly. జోరుగా.

రు

- రుక్కె-మా-** [jhakkē-mā-] *vi.* to become very tired, exhausted.
- రుగ్గా** [jhagā] *n.* bloom, blossom.
- రుగ్గాం-రుగ్గాం** [jhagūm-jhagūm] *adv.* onomatopoeic word for glittering, (cat's eyes reflecting, stars shining).
- రుడీ-కీ-** [jharī-kī-] *vt.* to shake off (dust from clothes, or fruit from tree), thresh lightly.
- రుదూన్** [jhārūn] *post.* whole. సారా.
- రుడే-మా-** [jharē-mā-] *vi.* to collapse, wither, fall. ఢహనా.
- రుధ్రా** [jhārtā] *n.* shudder.
- రుధ్రా సీ-** [jhārtā sī-] *vi.* to shudder (animals have to do this before they can be sacrificed).
- రుడ్పా** [jharpā] *n.* bamboo mat.
- రుడ్పా కాసుర్** [jharpā kāsūr] *n.* bullock cart with a bamboo mat covering.
- రుధ్ప్య-** [jharp-] *vt.* to fan air (for a fire, or to cool someone or thing).
- రులీ-కీ-** [jhalī-kī-] *vt.* to catch (something) while it falls down. పక్కనా.

- రుల్కా** [jhalkā] *n.* swaying movement (hips) while dancing.
- రుల్కె-** [jhalk-] *vi.* to be spilt.
- రురీ** [jhārī] *n.* kind of bronze vessel. పూజ ముంత.
- రుర్** [jhār] *n.* fishing net.
- రుష్ణూర్** [jhunjūr] *adj.* dense, thick (of forest). సఘన.
- రుముక్కా** [jhumka] *n.* bell (often used on heads of cattle).
- రులుక్నె** [jhuluknē] *advl.* in short steps, dragging one's feet (in dancing).
- రులె-మా-** [jhūlē-mā-] *vi.* to swing. డోలనా.
- రులుల్** [jhūl] *n.* decorative bullock blanket on which patterns are embroidered.
- రులా₁** [jhēlā] *n.* the free end of a woman's sari which is worn over the shoulder and wrapped around the back.
- రులా₂** [jhēlā] *n.* the flower that stands at the top of the maize plant.
- రుమే-మా-** [jhōmē-mā-] *vi.* to embrace.
- రుప్ప** [jhōp] *n.* sleep. నీంద.
- రురీ** [jhōrī] *n.* shoulder bag.

ట

- టక్కె-మా-** [takkē-mā-] *vi.* to be wearied (as in old persons).
- టచ్చంతా** [tacpāntā] *adv.* shining brightly (beam of light).
- టచ్చయో** [tacpāyō] *adv.* shining dimly (beam of light).
- టవ్వె (పిట్టె)** [tavvē (piṭṭē)] *n.* Indian roller bird. పాలపిట్టె.

- టహ్కా (మర్రా)** [tahkā (marrā)] *n.* behera tree. పెడ.
- టాంగీ-కీ-** [tāngī-kī-] *vt.* to hang meat (a sheep or goat in order cut it up into pieces). టాంగనా.
- టాక** [tāka] *n.* crore, one hundred lakhs, (ten million). కోటి.
- టాటర్** [tātar] పైకప్పులేని ఇల్లు.

టూటూ [tātā] *n.* vessel made of metal sheeting.

టూటీ [tātī] *n.* 1) bamboo matting used for walls. తడక. 2) door made of bamboo matting. *See:* కావడ్.

టూడ్వా [tādvā] *See:* తాడ్వా.

టూపుర్ [tāpūr] *n.* 1) stick used for making noise to frighten away animals from crops. ద్వనించే కట్టగంట. *See:* లిక్కి. 2) cow bell made of wood.

టూరెల్ [tārēl] *n.* churning stick.

టారో [tārō] *n.* fontanelle, the soft or weak spot on a child's head. తపోలము. Usually when a baby's hair is shaved, a tuft of hair is left to remain over the fontanelle (weak spot on head).

టిక్కా [tiklā] *n.* forehead mark. టిక్కా (బోట్లు). టిక్కా ముద్ద [tiklā mudda] *n.* signet ring.

టిప్కా [tipkā] *n.* spot, blot. మక్క.

టిప్లి-దాండూ [tiplī-dāṇḍū] *n.* kind of game. గిల్లి డండ.

టిట్రీ (పిట్టె) [titrī (pitṭē)] *n.* crane bird.

టుండ్- [tund-] *vi.* to stick, be stuck (to clothing). చిపకనా.

టుక్కె [tukrē] *n.* piece. టుక్క. ముక్క.

టుక్కె-కీ- [tukrē-kī-] *vt.* to break into pieces.

టుప్సి [tupsi] *adj.* short in height. పొళ్ళి. *See:* లాండీ.

టెండ్- [tend-] *See:* తెండ్-.

టెప్పా [teppā] *n.* cloud. బాదల. మేఘం.

టెప్సి (మీన్) [tepsi (mīn)] *n.* kind of fish (flat). బుడ్డ పరడ.

టెడ్పా [teddpā] *n.* wooden peg used for snares.

టేబల్ [tēbal] *n.* table. మెజ్. బల్. *See:* మేజ్.

టేమ్ [tēm] *n.* rain drop.

టోంగి [tōngi] *n.* elbow, kneecap. ముంజేయి.

టోంగ్రా [tōngrā] *n.* knee. ఘటనా. మోకాలు, మోకాలి-కీలు.

టోక్సా వాడె (పిట్టె) [tōksā vādē (pitṭē)] *n.* wood-pecker. వడ్డపిట్టె.

టోబాల్ [tōbāl] *adj.* tallest. ఎత్తు. *See:* డెబాల్.

టోబాల్ (పిట్టె) [tōbāl (pitṭē)] *n.* stork bird (lit. tall bird).

టోట్ [tōṭṭē] *adjl.* female of animal. అడది.

టోడ్డి [tōḍḍi] *See:* తోడ్డి.

టోప్లి [tōplī] *n.* basket. టాకరి. గుల్ల, గంప. టోప్లినె కెడతల్ హిర్ తచ్చేర్ మంతంగ్. They are bringing 'hirp'-fruit from the forest in baskets. గుల్లలలో అడవి నుండి ఇప్పపులు తెస్తున్నారు.

టోవ్రి [tōvri] *n.* small earthen pot which is used to make a lamp 'diva' for 'pooja'.

టోసుర్ [tōsūr] *adj.* thick, fat. సోటా. దొడ్డు.

టోహ్తురి [tōhṭuri] *n.* a musical instrument made of bamboo which is hit with a stick. ధ్వనినిఇచ్చే బొంబు వాయిద్యం.

టోండ్రి [tōṇḍri] *n.* tondla vegetable.

బొండకాయ.

టోక్కె [tōkrē] 1) eggshell. 2) shell of crab. 3) stone of fruit.

టోట్కా [tōṭkā] *n.* turai vegetable, sponge gourd. భీరకాయ.

టోడ్మా [tōḍmā] *n.* point where stem joins fruit. తోడిమె.

టోపి [tōpi] *n.* hat. టాపి. టోపి.

టోయి [tōyi] *n.* stone of fruit (used primarily for mangoes). *See:* పెడే.

రావా [thāvā] *n.* leg of a bed.

రాష్టుక్ [thāvuk] *n.* knowledge. తెలియడం.

ಡ

ಡಂಡಾರಿ [dandārī] *n.* Gond ritual song and dance. ನೃತ್ಯ ಬುಂದಮು.

ಡಂಡುಗ್ [dandug] *adj.* good-for-nothing.

ಡಂಡೂಲ್ [dandūl] *n.* good-for-nothing person.

ಡಕ್ಕೆ-ಮಾ- [dakrē-mā-] *vi.* to roar. ದಹಾಡನಾ.

ಡಗುರ್ [dagūr] *adj.* big. ಬಡ. ಪೆಡ್.

ಡಗುರ್ ಆ- [dagūr ā-] *vi.* to grow up.

ಡಗ್ಗಾರೀ [daggārī] *n.* male samba. ಡುಪ್ಪಿ.

ಡಪ್ [dap] *n.* tambourine shaped drum. ಡಪ್.

ಡಪ್ಕಾ [dapkā] *n.* falling stone trap (used to kill small animals such as rats and birds). ಫಂಡಾ. ಕುತಂತ್ರಂ.

ಡಬ್ಬಾ [dabbā] *n.* container. ಡಬ್ಬಾ.

ಡರ್ಡಿ [dardī] *See:* ದರ್ಡಿ.

ಡಪ್ರಾ [davrā] *n.* grass-pulling tool attached to bullocks like a plough. ಕಾಪುನ್ನನಾ

ಜಾಡಿ ಆತೆಕೆ ಡಪ್ರಾ ಪಾಂತೆರ್. When grass comes between the cotton they make use of the *. ಪತ್ತಿಲೋ ಗಡ್ಡಿ ಮೊಲಚಿನಚ್ಚು ಗುಂಟುಕು ಕೊಟ್ಟುತ್ತಾರು.

ಡವ್ವಾರಿಂಗ್-ಕಿ- [davvāring-kī-] *vt.* to make fun of.

ಡಾಂಡ [dānḍa] *n.* handle, shaft (of tool such as an axe, or digger).

ಡಾಂಡೆ [dānde] ವದ್ದು.

ಡಾಂಡ್ [dānd] *n.* compensation. ಜರುಮನ.

ಡಾಂಡ್ವಿ [dāndvī] *n.* barber. ಮಂಗಲಿ. *See:* ಮಂಗಳಿ.

ಡಾಕ್ [dākā] *n.* heel. ಏಡಿ.

ಡಾಜೆಂಡ್ [dāñur] *n.* a horizontal pole used to hang clothes on while drying. ದಂಡಮು.

ಡಾಟ [dāṭ] *adj.* much, many. ಬಹುತ.

ಡಾರಿ [dāri] *n.* pulses. ಪಪ್ಪು.

ಡಾಲಾ [dālā] *n.* basket. ಟೋಕರಿ. ಗುವ್ಯು.

ಡಾವ್ [dāv] *n.* time or turn to cast or play.

ಬಾರ, ಬಾರಾ.

ಡಿಡ್ಡಿ [diḍḍi] *n.* backyard. ಇಲ್ಲಿ ಚಟ್ಟುಸ್ಥಲಮು.

ಡಿಬ್ಬಲ್ [dibbal] ಬೋರಗಲವಾಡು.

ಡಿಯೂರ್ [riyōr] *n.* young man. ಯುವಕುಡು.

ಡಂಡಾರಿ ಪಿಯು ಡಿಯೂರ್ ದುಸ್ತೋ ನಾಟೆ ಯೆಂದ್ದೆ ದಾಂತೆರ್. Having gathered (everything) together for 'dandari' the young men go to a different village in order to dance. ದಂಡಾರಿತೋ ಪಡುಮಲು ವರೆ ಉರಿಕೆ ವೆಳ್ಳುಮನ್ನಾರು.

ಡಿಯಾ [riyā] *n.* young woman. ಯುವತೆ.

ಮರ್ಪಿನ ಬೋವೆಲ ಡಿಯಂಗ್ ವಾಟಂತಂಗ್. The young women make the wedding platform. ಪೆಂಣ್ಣಿ ಪಂದಿರಿ, ಗಡ್ಡೆಲು ಆಡವಾರು ವೆಸ್ತಾರು.

ಡಿಲ್ಲುಲ್-ಕಿ- [dillal-kī-] *vt.* to loosen something that is tight.

ಡಿವ್ರಲ್ [dīvral] *n.* fisherman. ಮಛಾಆ. ಚೆಪಲು ಪಟ್ಟೆಹಾಳ್ಳಿ. *See:* ಭೋಯಾಲ್.

ಡಿವ್ವೆ [dīvvē] *n.* kerosene lamp. ಚಿರಾಕ. *See:* ಚಿಮಿನ್.

ಡಿವ್ಾ [dīvā] *n.* earthen oil lamp. ದೀಪಮು.

ಡುಂಡ್ [dūnḍ-] *vi.* to burn. ಜಲ ಗಯಾ.

ಡುಂಡೂನ್- [dūnḍūn-] *vc.* to burn. ಜಲಾನಾ.

ಡುಡೂನ್ [dūdūn] *n.* dust. ಧೂಲ. ದುಮ್ಮು.

ಡುಡ್ಡೆ [dūḍḍē] *n.* young of a buffalo.

ಬಲ್ರೆಬೊಕ್ಕು.

ಡುಡ್ಮಾ [dūrma] *n.* cattle bell. ಧ್ವನಿಜಚ್ಚೆ ಇತ್ತಡಿಗಂಟ.

ಡುಬೀ-ಕಿ- [dubī-kī-] *vt.* to sink, drown.

ಡುಬೇ-ಮಾ- [dubē-mā-] *vi.* 1) to sink, drown, set (of sun). 2) to make a loss (either on an investment, or a loan to someone).

ಡುಮಾಲ್ [dumāl] *n.* uncovered head.

ರುಮಾಲುಲೇನಿವಾಡು. ಪೆನ್ನದಗ ತಲ್ಲ ದೊಪೆಚ್ಚು

ಡುಮ್ಮೇರಾ

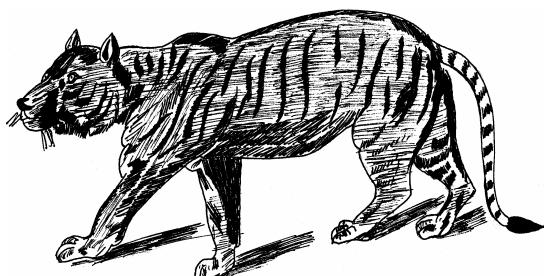
ಕಾಲ್ ಕರೀರ್ ಹೇನ್ ಡುಮಾಲ್ ಇಂತೆರ್. Those that don't tie/cover their heads and worship at their god are called *.

ದೆಪುನಿ ದಗ್ಗರ ದಂಡಂ ಪೆಟ್ಟಿಪ್ಪುಡು ತಲಪಾಗ ಕಟ್ಟಿ ಮೆಯಕ್ಕನಿ ವಾರಿನಿ ಬೋಡಿ ತಲ ಅಂಟಾರು. During worship, it is expected (and usual practice) to cover one's head (hair) with a scarf or handkerchief.

ಡುಮ್ಮೇರಾ [dummērā] *n.* 1) partially ripe fruit. ಇಪ್ಪಣಿಪ್ಪು. 2) mahua flowers that have just fallen down from the 'hiruk' tree.

ಡುರ್ಡಾ [durḍā] *n.* dust. ಧೂಲ. ದೂಳಿ.

ಡುಲ್ಲೆ [dullē] *n.* grain store. ಗುಮ್ಮೆ. *See:* ಸಿಬ್ಬೆ.

ಡುವಾಲ್ [duvāl] *n.* tiger. ಬಾ�. ಪುಲಿ.

ಡುಹ್ಕಿ [duhkī] *n.* bamboo fish trap.

ಡೆಗ್ಗಲ್ [deggal] *n.* parrot. ರಾಮ ಚಿಲುಕ. *See:* ರಾಗೆ.

ಡೆಜಾಲ್ [deñāl] *adj.* tall, high. ಎತ್ತು.

ಡೆಜಾಲ್ ಬೋಟ್ಟಾ [deñāl bottā] *n.* middle finger (lit. tall finger).

ಡೆಭ್ರಾ [debṛā] *n.* sweet made from water and cooked rice.

ಡೆಮ್ಮಾ [demmā] *adj.l.* left. ಎಡಮ.

ಡೆಮ್ಮಾ ಕೆಯ್ದೆ [demmā keydē] *n.* on the left hand.

ಡೆಮ್ಮಾ ಕಾಕ್ [demmā kāk] *adj.* on the left hand side.

ಡೆರೀ [derī] *n.* pole (vertical). ಗುಂಜ.

ಡೆರ್ಕಾ [derka] *n.* belch. ತೆನ್ನು.

ಡೆರ್ಕಾ-ಕಿ- [derka ki-] *vi.* to belch.

ಡೆಪ್ಪು - [dehk-] *vi.* 1) to jump. ತಳಲನಾ.

ರುನುಕು. ನನ್ನ ಡೆಪ್ಪುನ್ನರ್ ಮಂತೋನ್. I am jumping. ನೆನು ಎಗುರು ಚುನ್ನಾನು. 2) to bubble while boiling. 3) to beat (as in a person's heart or pulse).

ಡೆಪ್ಪಾ [dehṛā] *n.* mud. ಬುರದ.

ಡೆಂಡೆ [dēṇḍē] *n.* stalk.

ಡೊಕ್ಕೆ [dokke] *n.* lizard. ತೊಂಡ.

ಕುದೂರ್ ಡೊಕ್ಕೆ [kudūr dokke] *n.* house lizard (usually found within houses). ಬಲ್ಲಿ.

ತರಾಸ್ ಡೊಕ್ಕೆ [tarās dokke] *n.* snake-like lizard (usually found outdoors, under stones, logs etc.).

ಡೊಗ್ಗಿ [doggī] *adj.* old (of cattle). ಪುರಾನಾ. ಮುಸಲಿ ಪಶುವು.

ಡೊಡ್ಡೆ [doddī] *n.* open-roofed enclosure for animals. ಪಶುವುಲ ಪ್ರಾಕ.

ಡೊಡ್ಡೊ [doddo] *n.* pit. ಗರ್ತ. ಬೊಂದ.

ಡೊಪ್ಪೋ [doppo] *n.* cup or bowl made of leaves.

ಡೊಬ್ಬಲ್ [dabbal] *adj.* fat, plump, chubby. ಮೋಟಾ. ದೊಡ್ಡು.

ಡೊಪುನ್ [dohūn] *n.* 1) water mixed with chaff, etc given to animals for drinking. 2) a wooden tub for holding water given to animals. 3) food scraps fed to cattle.

ಡೊಪ್ಪೋ [doho] *n.* deep pool in a stream. ಮಡಗು.

ಡೊಕ್ಕಾ [dōkā] *n.* mind. ಮನಸ್ಸು.

ಡೊಡೆರ (ಮರ್ರಾ) [dōndera (marrā)] *n.* kind of tree. ಜಮ್ಮು (ಚೆಟ್ಟು).

ಡೊಭ್ರಾ [dōbrā] *n.* 1) a hollow space or cavity that birds, and insects can live in.

2) fireplace, brazier. ಚಲಿಮಂಟವೆನ್ನಬೋಟು.

ಡೋರಿಯಲ್ [dōriyal] *n.* beast. ಪಶುವು.

డ

డగ్గి-కీ- [dhaglī-kī] *vt.* to push. డకెలనా.
 డయ్- [dhay-] *vi.* to jump, leap, hop.
 తచలనా.
 డహకి [dhahki] *n.* a small double-sided drum. డమురు.
 డాస్ [dhās] *n.* big jungle fly.
 డూటి [dhūtī] *n.* fish basket.
 డెండ్కి [dhenḍkī] *n.* back, trunk. పీఠ. శరీర వెనుక భాగము.
 డెప్లా [dheplā] *n.* clump of earth (as in soil).
 డెమ్మ [dhemsa] *n.* kind of dance. నృత్యము. లగ్నిన్ నేటి నర్జు డెమ్మ యొందంతేర్. On the third marriage day night they do the

'demsa' dance. పెళ్ళి రోజు రాత్రి పూట డెమ్మ నృత్యము చేస్తారు.
 డేక్కా [dhekklā] *See:* డెప్లా.
 డోకాలుం [dhōkālūṁ] *n.* the hot season, summer. ఎండకాలం. *See:* యెద్ది-గాలుం.
 డోకూం [dhōkūṁ] *n.* vulture. గిఛ. రాబందూ.
 డోర్కాల్ [dhōrkāl] *n.* man who tends cattle.
 పశువులు మెపువాడు.
 డోర్కె [dhōrke] *n.* woman who tends cattle.
 డోల్ [dhōl] *n.* large drum.
 డోల్కి [dhōlkī] *n.* small drum.
 డోల్క్యాల్ [dhōlkyāl] *n.* drummer, person who drums.

త

తక్కా [takkā] *n.* elder sister. అక్క.
 తక్కిర్ [takdīr] *n.* luck. అద్భుతం. *See:* నీటి.
 తక్కిచ్ [taklib] *n.* difficulty. కథినతా. కష్టం.
 తగ్- [tag-] *vi.* to last, wear well.
 తగ్గోర్ [tagtōr] *vi.* to become weak. దుర్బల. మయ్యనల్ యెడ్కితే జరసి తగ్గోర్. After fever, the man became a little weak.
 మనిషి జ్వరము వలన కొద్దిగ తగ్గినాడు.
 తణోరాడ్ [taṇōrār] *n.* wife's elder sister.
 తణోమరీ [taṇomarī] *n.* grandson. బిడ్డ కుమారుడు మన్మాడు.
 తణోమియాడ్ [taṇomiyār] *n.* granddaughter. బిడ్డ కూతురు మన్మరాలు.
 తణ్ణోడ్-మణ్ణోడ్ [taṇṇār-maṇṇār] *adv.* hurriedly (work not done well). పని ఆత్మధాగ చేయుట.
 తణ్ణె [taṇṇē] *n.* spouse's elder sister; elder brother's wife (used only with

reference to second and third persons). వదిన.
 తత్- [tat-] *vi.* to get stuck (choke on food, or clothing gets caught on a protruding object).
 తడాకీ [tarākī] *n.* liver. కార్బము.
 తడాయి [tarāyī] *n.* dam. చెరువు.
 తడి- [tarī-] *vi.* to think, occur to mind to come to mind. సోచనా.
 తడెంజాల్ [tarēnājāl] *n.* wolf. భెడియా. తోడెలు.
 తడ్-కెయ్ [tar-key] *n.* palm of hand.
See: అస్తూర్-కెయ్.
 తడ్-కాల్ [tar-kāl] *n.* sole of feet.
 తడ్మి [tar̄mi] *n.* fire. ఆగ. అగ్ని, నిప్పు.
 తన్వా [tanvā] *pron.* his own, her own.
 తన్వా-తనాయ్ [tanvā-tanāy] *pron.* by oneself.
 తమ్మ [tamma] *n.* copper. రాగి.

తమ్ముక్-ఆకి

తమ్ముక్-ఆకి [tammuk-āki] *n.* tobacco leaf.
వేర్ తమ్ముక్ ఆకింగ్ వోమ్స్ మంతోర్. He
is selling tobacco. ఆయన పొగకూ
ఆకులు అమ్ముతన్నాడు.

తమ్ముర్ [tammur] *n.* younger brother.
తమ్ముదు.

తమ్మున్-కోరీయాడ్ [tammun-korīyār] *n.*
younger brother's wife. తమ్ముని భార్య.

తమ్మో-తమ్ముక్ [tammō-tammok] *pron.*
reflective pronoun - themselves.

తమ్మ్య [tamva] *pron.* their own.

తమ్మ్య-తమాయ్ [tamva-tamāy] *pron.* by
themselves.

తయార్-కీ- [tayār-kī-] *vt.* to make ready.
డండారిధా ఎర్తలీరంగ్ కాల్గ్ నీరన్సాటి యేర్
తయార్ కీంతేర్. The relatives of the
Dandari (dancers) get water ready in
order to wash their feet (lower legs).
డండారిలో చుట్టులకు కాళ్ళు కడుగుటకు
నీళ్ళు ఉంచుతారు.

తయార్-ఆ- [tayār-ā-] *vi.* to be ready.

తయ్యా [taylā] *n.* bag. ఝోలా. సంచి.

తర-తర-ఆ- [tara-tara-ā-] *vi.* గజ్ గజ్
వణికెండు.

తరాస్ [tarās] *n.* snake. సాంప. పొము.

తరాస్-డోక్కు [tarās-dokke] *See:* డోక్కు.

తర్- [tar-] *vt.* to bring. లానా. తెచ్చుట.

తర్- [targ-] *vt.* to climb. చఢనా.

-తర్సో [- tarsō] *post.* amongst. తోటి.

తలూర్ కోర్ [talūr kor] *n.* young hen, pullet.

తల్గ్- [talk-] *vt.* to beg, ask for. అడుగుట.

తల్ల [talla] *n.* head. సిరి. తల.

తల్ల-నోంతా [talla-nōntā] *n.* headache.

తల్ల-వడ్డా [talla-vaddā] *n.* south. దక్షిణ.

తల్వార్ [talvār] *n.* sword. అసి.

తన్గ్- [task-] *vt.* to scrape.

తహ్- [tah-] *vt.* to raise the position
something.

తాక్- [tāk-] *vi.* to walk, be in progress.
నడుచుట. మయ్ నలిర్ హాటుమ్ము తాక్కోర్
మంతోర్. The man is walking to the

తానడి తోడీ

market. జనము అంగడికి లో
నడుచుకుంటు ఉన్నారు.

తాకుస్- [tākūs-] *vc.* to drive, to lead.
చుడూర్ కాండిన్ కెయ్ పియ్ తాకుసంతోర్.
They hold the little boy's hand and
lead him along. చిన్న పిల్లలను చేతులు
పట్టి నడిపిస్తారు.

తాకుస్వాల్ [tākūsvāl] *n.* beater (when
hunting).

తాగ్రి [tāgrī] *n.* plate used in weighing scales.
తరాజు, త్రాను. *See:* పోస్తి.

తారి (మర్రా) [tāri (marrā)] *n.* a very tall
palm tree from which country liquor is
extracted. తాటి (చెట్టు).

తాడై-కల్ [tāri-kal] *n.* palm liquor.

తాడీ [tādī] *n.* ear-ring with bells.

తాడ్- [tād-] *vt.* to burrow.

తాడ్క్- [tārk-] *vt.* to scratch. నోచనా. గోకుట.

తాడ్వా [tādvā] *n.* chin. ఠ్రెక్కి. గద్యబాగము.
గర్భి ఆతేకే మావ్ కీం ఇంజెర్ తాడ్వా
పియంతోర్. Having done wrong they ask
for forgiveness and hold (stroke?) the
chin. తప్పు అయితే కమాపన అడుగుతు
గడ్డం పట్టుతారు. The guilty party
holds/strokes the chin of the non-guilty
party as they plead for forgiveness.

తాతో [tātō] *adjl.* fresh food or water (not
used for fruit).

తాదల్ [tādal] *See:* దాదల్.

తాదో [tādō] *n.* father's father. తాతా(నాయన
తండ్రి..). బావనోర్ బాబాన్ తాదో ఇంతట.
Father's father is called *. నాన్న తండ్రిని
తాతా అంటాము.

తాదో-బాబాల్ [tādō-bābāl] *n.* ancestors
(pl.). పూర్వీకులు.

తాద్-మురీయాల్ [tād-murīyāl] *n.* elder
brother in law. బయ్ కోనోర్ తాదన్
తాద్-మురీయాల్ ఇంతట. The wife's
elder brother is called *. ఇల్లాలి
అన్న దమ్ములను, బావ, బామద్ది అంటారు.

తాన [tāna] *pron.* her, its. ఆమెది.

తానడి తోడీ [tānari tōrī] *See:* కానార్ తోడీ.

తాన్ పిర్నె

తాన్ పిర్నె [tān pīrnē] *n.* four days from now, (or possibly even later). ఎలుండి.

తాప్రా-పా- [tāprā-pā-] *vt.* to slap.

తార్ [tār] *n.* 1) wire. 2) web of a spider. సాలేగూడ. 3) instrument string.

పెన్సింగ్ తార్ [pensiñg tār] *n.* fencing wire (usually barbed).

తార్- [tār-] *vt.* to spread something out (blanket, paper, etc.).

తాలి [tāli] *n.* pail, jug, tumbler. ముంత.

తావా [tāvā] *n.* earthen frying pan. పెనం.

తావి [tāvi] *n.* iron frying pan. పెనము.

తావ్- [tāv-] *vt.* to dish up, spoon out. కుప్పిత్ గంజీనల్ సుఖుదే తావంతేర్. 'dhal' is dished out of the pot with a spoon/ladle. కూరను గంజునుండి తెడ్డుతో తీస్తారు.

తాస్ [tās] *n.* furrow dug along by the plough.

తాహ్- [tāh-] *vt.* to raise, lift. ఉభారనా.

తికల్ యేర్ [tikal yēr] *n.* clean water. శుభ్రమైన నీరు.

తికాడీ (-జాడీ) [tikādī (-jārī)] *n.* kind of grass from which scented oil is extracted.

తిడీంజ్ [tīrīñj] *n.* claw, nail. గోరు. పీకింగ్ తిడీంజ్కనగా నక్-పాలిన్ సోకంతంగ్. Girls put nail polish on their fingernails. అమ్మాయిలు గోరుళకు పెంటు వేసుకుంటారు.

తిత్తి [tittī] *See:* పొప్పోన్.

తిన్- [tin-] *vt.* to eat. ఖానా, ఖిలనా. తినుట.

తిన్నా [tinnā] *adj.* right. దాహినా. కుడి.

తిన్నా కెయ్దె [tinnā keydē] *adj.* on the right hand. కుడిచేతితో.

తిన్నా కాక్ [tinnā kāk] *adj.* on the right hand side.

తిపున్ [tipūn] *n.* seed drill. తిపున్తే జొన్ను, సోయాబిన్ యెదంతేర్. 'jowar' and soya-beans are sowed using a *. మూడు కాళ్ళ వెలుగడతో జొన్ను విత్తునాలు నాటుతారు.

తుమ్మా (ముర్రా)

తిరి హత్తర్ [tiri hattar] *num.* seventy-three. తిహతర.

తిరి- [tiri-] *vi.* to turn. ముడనా.

తిరున్ [tirūs] *vc.* to cause to turn. ముడనా. కొందనే జొన్ను సెన్డగా బంతి తిరుసీసి జొన్నుంగ్ టండంతేర్. Having made the bullocks go around on the 'jowar' heads at the threshing place, they remove the 'jowar'. ఎడ్డను జొన్నుచెలిలో కట్టి బంతి తింపుతారు.

తిరుపాన్ [tirupān] *num.* fifty-three. తిరపన.

తిరుసాట్ [tirusāt] *num.* sixty-three. తిరసఠ.

తిరేచాలీస్ [tirēcālīs] *num.* forty-three. తేంతాలీస.

తివ్- [tiv-] *vi.* to break off while cutting. తోడనా.

తివ్రూస్- [tivūs-] *vc.* to break off while cutting. తోడనా.

తిస్రో [tisrō] *adj.* third. తిహాఇ.

తిహ్- [tih-] *vt.* to feed. ఖిలా.

తీకూర్ [tīkūr] *n.* kind of fly (wasp, or hornet).

తీక్యా [tīkyā] *n.* mustard seed. రాఇ. *See:* మోవేర.

తీజ్-బీజ్ [tīj-bīj] *n.* thunderbolt. పీడుగు.

తీరునీ [tīrūnī] *n.* a blackish centipede. జెరి.

తీర్ [tīr] *n.* kind, sort. ప్రకార. రకాలు.

తీర్-తీర్నునా [tīr-tīrknā] all kinds of. అనేక రకాలు. మర్కున్గ తిన్యల్ తీర్- తీర్నునా అటుంతేర్. For weddings they cook all kinds of food. పెండ్లెలో రకరకాలు వంటకాలు చేస్తారు.

తీర్ప్- [tīrp-] *vt.* to sift, removing small stones from rice.

తీస్ [tīs] *num.* thirty. తీస. ముపై.

తుంగ్- [tuñg-] *vt.* to do. చెయుట.

తుడూం [tuñum] *n.* drum. డంక.

తుడ్కాల్ [tuñkāl] *n.* Muslims. ముస్లింవాడు.

తుత్తుత్తు- [tut-t-] *vt.* to suck. చూసనా.

తుత్తారి-బెడ్డె [tuttāri-bedḍē] *See:* బెడ్డె.

తుమ్మా (ముర్రా) [tummā (marrā)] *n.* babul tree. పెక్క. తుమ్మా (చెట్టు). *acacia arabica.*

తుమ్మి (మర్రా) [tumri (marrā)] *n.* ebony tree. పెడ. తున్ని (చెట్టు). *diospyros tomentosa*. తుమ్మి మర్రతంగ్ ఆకీన్ బీడింగ్, చుబంగ్ కీంతేర్. They make 'beedis' and leaf-pipes from the leaves of the * tree. తునికి ఆకులతో బీడీలు తయారు చేస్తారు.

తుర్రా [turrā] *n.* blowing horn. ఔదెకొమ్ము.

తుల్సి (మర్రా) [tulsi (marrā)] *n.* sacred Tulsa tree. పెడ. తుల్సి (చెట్టు). బ్రహ్మ్ న్ (హిందు) యేర్ తుగ్గి తుల్సి మర్రత రోజీ పూజ కీంతేర్. Daily, after Brahmins (Hindus) take bath, they worship the 'Tulsa' tree. హిందువులు స్నానం చేసి తుల్సి మొక్కను (చెట్టును) రోజీ పూజిస్తారు.

తువాల్ [tuvāl] *n.* towel. తువాల.

తుహ్క్- [tuhk-] *vi.* to sneeze. ఛీకనా.

తుడ్- [tūḍ-] *vi.* to blow away.

తూడూన్- [tūḍūs] *vt.* winnow.

తూరింగ్ [tūrin] *n.* kind of lentil, pulse. కందులు. *cajamus indicus*.

తూర్- [tūr-] *vi.* to spill, drop.

తుహ్- [tuh-] *vc.* to cause to spill, drop.

తుస్- [tūs-] *vt.* to share, divide.

తెండ్- [tēnd-] *vt.* to take out, remove, draw (water). నికాలనా. తియ్యడము.

See: టండ్-.

తెగ్గోర్ [tegtōr] *vi.* to get ready. దుర్బల. వేర్ వోన్ పాయన్ సాటి తెగ్గోర్. He is getting ready to hit him. ఈయన ఆయనను కొత్తుడానికి తెగించాడు.

తెరీ- [terī-] *vt.* to open. ఖోలనా. తెర్చుట. నన్న కావడ్ తెరిసీర్ మంతోన్. I am opening the door. నేను తలుపు తీసున్నాను.

తెరూన్- [terūs-] *vc.* to fight, quarrel. లక్నా. ఉంది బాయి వోరోర్ మయ్యనల్ బయ్ తెరుస్త్రుర్. One woman and man fought much. ఒక మనిషి ఒక ఆడ ఆమె చాల కొట్టాడుకున్నారు.

తెర్- [ter-] *vt.* to pull out, uproot. పీకు.

కస్న్-తెర్- [kasnē-ter-] *vt.* to uproot something.

కన్-కన్-తెర్- [kas-kas-ter-] *vt.* to uproot many things quickly. సదాయి మొరోల్గు కన్- కన్ తెరంతేర్. They uproot the channa plants. శనగ మొక్కలను తొదర తొదరగా తీస్తారు.

తెగ్- [terg-] *vt.* to climb up, mount. వీర్ సమీర్ మర్రత పొర్రో తెగ్గేతేర్. They all climbed up the tree. వీరందరు చెట్లు పై ఎక్కునారు.

తెర్వి (జాడి) [tervī (jāṭī)] *n.* kind of grass, the root of which is a fragrant bulb. *cyperus rotundus*.

తెల్హార్ [telñār] *n.* south. దక్షిణ.

తెహ్- [teh-] *1) vt.* to rouse from sleep. లేపు. *2) vt.* to revive to life. *3) vt.* to build.

తెహ్తిస్ [tehtīs] *num.* thirty-three. తేంతీస.

తెహ్చ్- [tehc-] *vt.* to clean rice or lentils using an open-ended basket.

తే [tē] *attr.* emphatic particle.

తే [tē] *corr.* if. అగర.

తేక (మర్రా) [tēka (marrā)] *n.* teak tree. పెడ. టేకు (చెట్టు). *tectona grandis*.

తేద్- [tēd-] *vi.* to rise, get up, fly up. లామ్ము.

తేదూన్- [tēdūs-] *vc.* to raise, cause to rise. ఉభారనా.

తేనా [tēnā] *pron.* her, its. ఈమెది.

తేరా [tērā] *num.* thirteen. తెరహ. పీకు.

-తేరీ [-tērī] *attr.* (so)ever.

తేర్ [tēr] *attr.* also. మీ. కూడా.

తేర్ [tēr] *corr.* although. యయిపి.

-తేర్ [-tēr] *clitic.* 1) than. 2) even though (used after a past or negative conditional form).

తేర్యా [tēryā] *n.* bitter gourd (looks somewhat like a cucumber). దోసకాయ.

తేవిస్ [tēvis] *num.* twenty-three. తేఁస.

తొక్కుడ్-బండా [tokkur-bandā] *n.* a children's game. తొక్కుబండ.

తోడ్డి [toddi] *n.* beak, mouth. నీరు.

తోడ్డింగ్-వా- [todding-vā-] *vi.* the tonsils (pl.) have come.

తొత్తోర్ [tottōr] *adj.* past, former, earlier, old man. ముసలయ్య.

తొత్త [totta] *n.* old woman. పూరానా.

తొత్తూర్ [tottūr] *n.* ancestors. పూర్వీకులు. **తొల్లే** [tollē] *adjl.* first, previous, earlier. పూర్వా.

తొల్లే-జమానాతే [tollē-jamānātē] *advl.* in earlier or ancient times. పూర్వము.

తోహ- [toh-] *vt.* to show, point out. దిఖానా. చూపుము.

నెలేంజ్ తోహ్ [nelēn̄j tohta] *vi.* the moon appeared. దురాడితా నెలేంజ్ తోహ్ కాండెర్ బోమ్లి కీంతేర్. When the moon appears during the 'duradi' festival the boys make a noise while tapping their lips. దురాడి పండుగ చందమామ కనిపించింది పీల్లులు అల్లరి చేస్తారు.

తోహల్ బోట్టా [tohval bottā] *n.* index finger (lit. the finger that shows).

తోకోర్ [tōkōr] *n.* tail. ప్యాచ్. **తోక**.

తోచ్- [tōc-] *vt.* to carry on head.

తోడీ [tōdī] *n.* dry earth, ground, clay, or mud. మిట్టి. మట్టి.

-తోడో [-tōrō] *ppnl.* with. **తోడు**.

తోంగ్- [tōrg-] *vi.* to be spilt.

తోయా (మర్రా) [tōyā (marrā)] *n.* glomerous fig tree. పెడ. మేడి (చెట్లు). *ficus glomerata*.

తోయ్- [tōy-] *vi.* to swell. స్వస్తి. ఉబ్బుడము.

తోయ్యటల్ [thōyṭal] *adj.* talkative. కులము ఏరు.

తోర్- [tōr-] *vt.* to scoop liquid in order to transfer to a different container.

తోల-పుడీ [tōla-purī] *n.* rash, hives.

తోల-పుడీ ఆతెకే ముందీల్ బయ్ దదూల్గ్ వాంత. After getting rash many itchy spots appear on the body. తోలపుడి అయితే శరీరమంత పొక్కులు అవుతాయి. An itchy skin eruption characterized by weals with pale interiors and well-defined red margins; usually the result of an allergic response to insect bites or food or drugs.

తోల్ [tōlē] *n.* tortoise. *See:* కాసో; మినోడాల్.

తోల్ [tōl] *n.* skin, hide, bark. ఖాల. తోలు, చర్చుము.

తైయాన్సి [treyānsī] *num.* eighty-three. తిరాసి.

తైనోవ్ [trēnov] *num.* ninety-three. తిరానవే.

ఈ

థడీ [tharī] *n.* place at a river where there is always water (used for immersing idols). పున్మున్ యేర్ మిహ్లా థడీతే వోంతేర్ (ఉదా: జంగుబాయి, భీమాల్). In order to immerse the gods they go to the *.

(e.g. Jangubai, Bheemal). దేవుళ్ళను స్వానము చెయించడానికి గంగకు తీసుక వెళ్ళారు. *See:* కసో.

ధోడ్ [thōrō] *adjl.* some. కుష.

ర

దంచ్యాల్ [dan̄cvāl] *n.* 1) pain, ache.
2) person threatening to hit.

దండారి [dandāri] *See:* దండారి.

దండెడ [dandēda] *n.* wreath. దండ.

దండ్ [dand] *n.* arm. ఆయుధం.

దండ్-ఖడ్ [dañḍ-khaṛē] *n.* upper arm bracelet.

దండోన్ [dañḍōs] *n.* greeting. నమస్కార.

రాణి రాజున్ దండోన్ కీంత. The queen greets the king. రాణి రాజుకు వందనం చేసింది.

దండోన్ కీ- [dañḍōs kī-] *vt.* to greet.

దందా [dandā] *n.* work. కామ.

దక్- [dak-] *vi.* to remain, survive, be spared. బచ గయా.

దక్కున్- [dakkūs-] *vc.* to cause to remain, save.

దడుబ- [daṛuṇ-] *vi.* to be cold (of weather), when the heat recedes.

దడ్మి [daṛmi] *n.* shade. ఛాయా. నీడ. మర్గు మర్పు బూడ్ చోకోట్ దడ్మి మందంత. Below the mango tree is nice shade. మామిడి చెట్లు కీంద మంచిగా నీడ ఉంటుంది.

దదూల్ [dadūl] *n.* spot that appears after being stung by an insect. నుల్లెంగ్ కస్కుతేక్ మేందోల్ బయ్ దదూల్కు వాంత. Having been bitten by mosquitoes many spots come on the body. దోమలు కుట్టితే శరీరమంత పొక్కులు వస్తాయి.

దవ్ [dab] *adj.* quiet, silent. గమ్ముగ.

దర్మీ [darḍī] *n.* bank, embankment, house foundation. ఒడ్డు. డగూర్ పిర్ వాతేక్ ఊన దర్మీ నించీ దాంత. Having rained much the flood (water) goes to the top of the embankment. పెద్దవాన పడితే వాగు ఒడ్డు నిండ ప్రవోస్సుంది.

దల్ [dal] *adj.* thick (used for flat things). మోటా. *See:* రట్.

దవ్వి-కీ- [davṛī-kī-] *vi.* to get lost.

దహ్వాల్ [dhavral] *adj.* white. సఫేద. తెలుపు. కాపితంగ్ పాన్కు దర్వాలిక్ మందంతంగ్. The pages of a notebook are white. నేటు పుస్తకములోని కమ్ములు తెల్లగ ఉంటాయి.

దస్తి [dastī] *n.* handkerchief. దస్తి, చేతిగుడ్డ.

దహ [daha] *num.* ten. దస. పది.

దహాన్ [dahān] *advl.* thus, in that way. దహాన్ . . . అహాన్ . . . [dahān . . . ahān . . .] *advl.* like . . . like . . .

దహి [dahī] *n.* curds. పెరుగు.

దహ- [dah-] *vi.* to rise, go up (as in waves).

దా- [dā-] *vi.* to go. పద. *See:* సౌన్-.

దాండ [dāñḍa] *See:* డాండ.

దాట [dāṭ] *See:* డాట.

దాడా [dāḍā] *n.* jaw. దంతము.

దాడీ [dāḍī] *n.* beard. గడ్డము.

దాతడ [dātarā] *n.* rake.

దాత్ [dāṭ] *ppnl.* like, resemblance.

దాదల్ [dādal] *n.* elder brother. అన్కు.

దాద్రా [dādrā] *n.* lower abdomen.

దాన [dāna] *n.* grain. గొజ.

దాపి-బెడ్డె [dāpi-beḍḍē] *See:* బెడ్డె.

దాపుకుర్ [dāpkūr] *n.* part of cart holding body to axle.

దాబీ-కీ- [dābī-kī-] *vt.* to press with great force. దబానా.

దామ్రి [dāmṛī] *n.* rope for leading or tying up cattle (halter). తనుగు. మూరన్

దామ్రినే కుటన్గ దొహంతేర్. Cows are tied to the stake. ఆపులను కుట్టులలో కట్టుతారు.

దిక్కి [dikṛī] *n.* sari tied in such a way (between legs) that enables ladies to work more comfortably. చీర. నార్ నాట్

దియ్య

కోయ బాయిక్ జూస్తు దిక్కింగ్ పోండంతంగ్. In villages Koya (Gond) ladies usually wear local saris (a regular sari but worn differently). ఊళ్లు చాల మంది ఆడవాళ్లు చీరలు కట్టుతారు.

దియ్య [diyya] *n.* day. దిన. రోజు.

దిర్మాన్ పోద్దు [dirmān pōḍḍu] *n.* the time of sun rise.

దిల్లార్యాల్ [dildāryāl] *adj.* generous.

దివాడి (-మహినా) [dīvāṛi (-mahinā)] *n.* month 7 of the Gond year (September-October).

దివోన్ [divos] *n.* day. దిన. దినము.

దివ్స్- [divs-] *vt.* to tread down, trample.

దిస్- [dis-] *vi.* to appear, seem.

దిహిన్ . . . ఇహిన్ . . . [dihin . . . ihin . . .] *adv.* like this.

దీడి [dīṛi] *n.* interest rate. అప్పు.

దీరా- [dīrā-] *vi.* to wait a while, or stop.

ఆగు. బగ్గ దాంతీ? దీరా, నన్న గీర్ వాంతీన్. Where are you going? Wait, I also will come. ఎక్కుడికి వెళ్లుతున్నా పు ఆగు నేను కూడ వస్తాను.

దీసోడ [dīsōṛa] *n.* lampstand. దీపము స్థాండు.

దుకాన్ [dukān] *n.* shop. దుకాన. దుకాణము.

దుక్-లావీ-కి- [duk-lāvī-kī-] *vi.* to work hard.

దుఖ్ [dukh] రోగము.

దుడ్కు [duṛma] *See:* దుడ్కు.

దున్యు [duniya] ప్రపంచము.

దుపారి [dupāri] *adv.* at midday, in the afternoon. మధ్యహ్నాం. యెద్దితే దుపార్ దుపారి ఆతేకే స్టర్కు సుట్టి కీంతేర్. In summer, after midday comes the field workers (including equipment and oxen etc.) take a break. వేసవిలో ప్రార్థు ఎక్కు ఎండెకుటైతే మధ్యహ్నాం నాగలి పని విడిచి పెట్టుతారు.

దుప్ప [duppa] *See:* మావ్.

దుబ్బు [dubba] *n.* dust, dirt. థూల. దుమ్ము.

దోర్నా

దుబ్బు-దుబ్బు-ఆ- [dubba-dubba-ā-] *vi.* to be completely burnt up, reduced to ashes.

దుమ్మె [dummē] *n.* necklace for religious purposes (c.f. prayer beads).

దురుస్త్-కి- [durūst-kī-] *vt.* to cure a disease.

దుర్నాగి [durnāgi] *n.* kind of snake.

చిన్న శరీరముగల విషపూరితమైన పాము.

దుర్గు- [durs-] *vt.* to insert, push in, fit in, to thrust.

దులాల్ [dulāl] *n.* wooden cross beam of house. దూలము. రోన్ దులాల్తగ ఊకడ్ దొహంతేర్. We tie a swing to the wooden cross beam in the house. ఇంటి దూలలకు ఉయ్యాల కట్టుతారు.

దుస్రో [dusro] *pron.* second, another, next. దూసరా.

దూది [dūdī] *n.* wool off fruit of 'savri' tree used for fire making with 'cakmak'.

దూది (మర్రా) [dūdī (marrā)] *n.* silk-cotton tree. *eriodendron anfractuosum*.

దూదో [dūdō] *n.* breast of woman. స్తన.

దెడె [derē] *n.* plate.

దేగో [dēgō] *n.* eagle, hawk. డేగపిట్ట.

దేనా [dēnā] *n.* ritual song.

దేవారీ [dēvāṛī] *n.* village priest. పూజారి.

దోంగ్-దింగ్-ఆ- [dōng-diṅg-ā-] *vi.* to dangle. లటకనా.

దోబ్బా [dobbā] *See:* పొప్పోన్.

దోస్- [dos-] *vt.* to lay (eggs), put down, apply.

దోహా [doha] *v.* lash, bind, tie together. కట్టు.

దోహ్- [doh-] *vt.* to tie, attach, bind. లగానా.

దోం-దోం-ఆ- [dōṁ-dōṁ-ā-] *vi.* to be completely destroyed.

దోత్రె [dhōt̄re] *n.* 'dhoti' (cloth worn by males, wrapped around waist). దోవతి.

దోర్నా [dōrnā] *n.* seeder.

ర

ధక్కు-ఆ- [dhaknē-ā-] *vi.* to be shocked (by bad news, etc).

ధడియా [dhariyā] *n.* plate for eating from. పల్లెము.

ధడీ [dhari] *n.* mountain path, steep upward slope.

ధడ్కు-మా- [dharkē-mā-] *vi.* to beat (heart).

ధనవాన్ [dhanvān] *n.* rich man. ధనము గలవాడు.

ధని [dhani] *n.* donor. దాత.

ధన్ [dhan] *n.* wealth (often specifically meaning 'wealth in cattle'). ధన. ధనము.

ధన్కా [dhankā] *n.* stroke.

ధప్కా [dhapkā] *See:* డప్కా.

ధానుడీ [dhānūḍī] *See:* ధావాన్.

ధాబా [dhābā] *n.* roof. ఛత.

ధావాన్ [dhāvān] *n.* herd of cattle tethered together by rope. *See:* ధానుడీ.

ధిర్య [dhirya] *n.* courage, daring, brave. హిమత. దైర్యము.

ధుందాడ్ [dhundār] *n.* storm. గాలి వాన. వడీ, గ్ర్షీవల్, మిడ్చివల్, పిర్, తేన్ ధుందాడ్ ఇంతేర్. We call the wind, thunder, lightening, and rain a storm. ఉరుములు, మెరుపులు వాన, జోరుగా ఉన్న దానిని తుపొన్ అంటారు.

ధూరా₁ [dhūrā] *n.* boundary. నాకా. వాటటున్ పాక్ కీనెకే ధూరా వాటంతేర్. Having divided a plot of land a boundary is put down. చేను పంచెటప్పుడు హద్దులు వేస్తారు.

ధూరా₂ [dhūrā] *See:* నేగ్.

ధూరాడి (-మహినా) [dhūrādi (-mahinā)] *n.* month 12 of the Gond year (February-March).

ధెడియా [dheriyā] *See:* దెడే.

ధేండే [dhenḍē] *See:* దేండే.

ధోబే (మర్రా) [dhōbē (marrā)] *n.* kind of tree. పెడ.

న

నక్క [naksā] *n.* drawing.

నగుర్ [nagūr] *n.* city, town. శहర. పట్టా ०.

నఽా [naṭā] *adv.* earlier.

నట్పు [naṭpē] *adj.* middle in terms of order of occurrence. మధ్యవాడు.

నడీ [narī] *n.* waist, barrel (of gun). కమర. నడుము.

నడీ-పట్టా [narī-patṭā] *n.* waist belt.

నడీ- [narī-] *vi.* to swim (humans). ఇశత.

నణ్ [nar] *n.* bug.

నడ్డుం [naḍḍum] *adv-ppn.* centre in terms of location, in between, among, in the middle (of). నడ్డు.

నడ్వంజ్ [naṛvanj] *n.* earthworm. వానపొము. నడ్వంజ్ గరీతగా దోస్సు మీన్కు పియంతేర్. We put an earthworm on a hook and catch fish. వాన పొములను గాలనికి తగిలించి చేపలు పట్టుతారు. *See:* గెండుర్.

నత్తు [natnī] *n.* nose stud. న్హ్నునంగ్ బాయిక్ మెనొడ్డా నత్తుంగ్ కెరంతంగ్. In villages the ladies put nose studs in

their noses. ర్రామలలో ఆడవారు ముక్కుకు ముక్కుపుల్ల పెట్టుకుంటారు.

నద్దూర్ [naddūr] *n.* a look, or glance. దృష్టి. దృష్టి.

నద్దూర్-కి- [naddūr-kī-] *vt.* to glance, look briefly, 'keep an eye out' for something. ఇగ్గ బోర్ వానిర్, నాసాటి

నద్దూర్-కీం. If someone comes here, keep an eye out for me. ఇక్కడికి ఎవరైన వస్తారు నా కొరకు కోద్దిగచూడు.

నన్న [nanna] *pron.* I. నేను.

నమ్- [nam-] *vi.* to break, be broken, snap a rope. తోకనా.

నమీస- [namīs-] *vc.* to break. తోకనా.

నరుమ్ [narum] *adj.* soft. కోమల. మెత్తగ.

నరుమ్- [narum-] *vi.* to sleep. సోనా. నిద్రపో. పీడి కటుడ్ పొర్లో నరుమంతా The girl is sleeping on the bed. అమ్మాయి మంచం పై నిద్రపోతుంది

నర్కా [narkā] *adv.* at night. రాత్రి.

నర్కా-పడింగ్ [narkā-pariṇing] *advl.* all night long. చుడూర్-డగుర్ నర్కా-పడింగ్ నర్కాంతేర్. Everybody (lit. small and big) sleeps all night long. చిన్నలు, పెద్దలు రాత్రంత నిద్రపోతారు.

నసీబ్ [nasīb] *n.* luck. *See:* తక్కిర్.

నస్₁ [nas] *n.* snuff.

నస్₂ [nas] *adj.* brown (the colour of snuff).

నస్-పన్నె [nas-panne] *n.* kind of small brown toad.

నహ్- [nah-] *vt.* to make wet.

నాందే-మా- [nāndē-mā-] *vi.* to live. జీనా.

నాంద్- [nānd-] *vi.* to get wet, become wet, to be soaked.

నాక్- [nāk-] *vt.* to lick. చాటనా. మూర పియుత్త నాకంత. The cow is licking the calf. ఆపు దూడను నాకు తుంది.

నాగోబాల్ [nāgōbāl] *n.* a snake God worshipped by Gonds; a temple of this God is in Keslapur which is situated at about 30 kilometres from Utnoor. నాగు దేవుని పేరు.

నాగ్-తరాస్ [nāg-tarās] *n.* cobra snake. నాగ్. నాగుపాము. పంచమిత నేటి సమీర్ నాగ్ (నాయుం) తరాస్ నాగ్ కీంతేర్. On the 'panchami' festival day everyone does cobra snake worship. పంచమి రోజు అందరు నాగు పామును పూజ చేస్తారు.

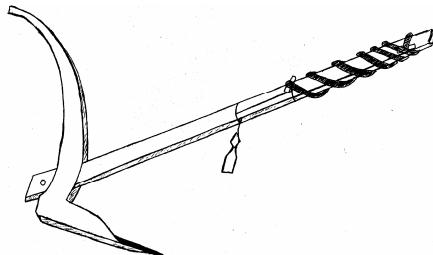
నాట్ [nāṭ] *n.* log.

నాడీ [nāḍī] *adv.* tomorrow. రెపు.

నాడె [nāḍē] *n.* a measure.

నాయుం-తరాస్ [nāyum-tarās]

See: నాగ్- తరాస్.

నాయమొల్ [nāyamol] *n.* plough, ploughshare.

హల. నాగలి. వాష్ట్ర ఉడ్డె నాయమొల్ కాం సీంత. In order to plough the field a ploughshare is used. చేమ దున్న టకు నాగలి పనికిస్తుంది.

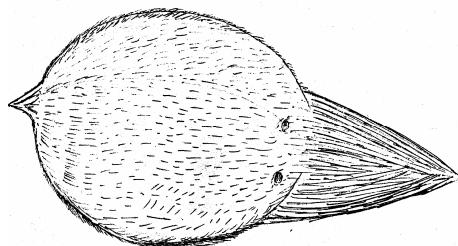
నాయముల్ [nāyamal] *n.* dancer.

నారాజ్ [nārāj] *adj.* displeased.

నారీ- [nārī-] *vt.* to drill.

నారీ (నారు) [nārī (nārū)] *n.* leech.

నారీ (మీన్) [nārī (mīn)] *n.* a kind of fish that has a razor-like like back. చేప.

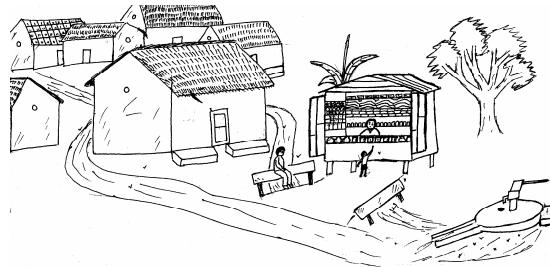
నారేల్ [nāreli] *n.* coconut. నారియల.

కొబ్బరికాయ. పొరత్ నేటి సమీర్ పాన్చుంతన్గ నారేల్ వోహంతేర్. On the 'pora' festival day everyone breaks a coconut at the Hanuman (temple).

పొలాల పండుగ రోజున అందరు

అంజనేయుని గుడిలో టంకాయ కొట్టుతారు.
This happens in the morning, whereas
the offering of food happens in the
evening of the same day. See: భోవ్.

నారెల్ (మర్రా) [nārēl (marrā)] *n.* coconut
tree. కొబృరి (చెట్టు).

నార్ [nār] *n.* village. గ్యాంగ్. రామము.

నార్-నాట్చే (-నాటెన్) [nār-nāṭē (-nāṭēn)]
advl. from village to village.

నాట్నా [nāṭna] *n.* villager (nm.).

నాట్నోర్ [nāṭnōr] *n.* villager (m.). వోర్
మయ్యనల్ మా నాట్నోర్. That man is our
villager (of our village). ఆయన మా
ఊరి మనిషి

నాలుంగ్ [nāluṅg] *num.* four (nm.). చార.
నాలుగు.

నాల్విర్ [nālvīr] *pron.* four (m.). చార.

నాల్లి [nālli] *n.* ditch, trench. గిణా.

నావ [nāva] *pron.* my, mine. నాది.

నావ్కరి [nāvkari] *n.* service. నౌకరి.
ఉద్దీగము.

నింద్- [nind-] *vi.* to be full.

నిత్తీ- [nit-] *vt.* to be standing.

నిత్తున్- [nitūs-] *vc.* to put standing.
కట్టుల్ అర్ధెక్ నిత్తుసంతేర్. The bed,
having fallen over is put standing.
మంచం పడితే లేపుతారు.

నిన్నె [ninnē] *adj.* yesterday. నిన్న.

నిప్- [nip-] *vi.* to rise, to stand up.

నిపూన్- [nipūs-] *vc.* 1) to raise, put
standing, to make erect. తభారనా. 2) to
cause to stop (a moving vehicle).

నిమ్మె [nimme] *pron.* you (s.). మీరు, నీవు.

నిమ్మెత్ [nimmet] *pron.* you (pl.).

నియ్ [niy] *n.* oil. తెల. నూన్.

పాల్-నియ్ [pāl-niy] See: పాల్.

నియ్ గడ్డా [niy gaddā] *n.* part of the honey-
comb where the honey is.

నిరూ- [nirū-] *vi.* to burn, light. జలనా.

నిరూన్- [nirūs-] *vc.* to burn, light. జలానా.
సక్క హాడైడగా తడ్డు నిరూసంతేర్. In the
morning we light fire in the fireplace.
ప్రాధున పొయ్యలో అగ్గి చేస్తారు.

నిల్- [nil-] *vi.* to stand, to rise. ఖడా హో.

నిల్వండు. కాండిర్ సెయ్కల్యూన్ కర్యాం
నిల్సి మంతేర్. The boys are standing
beside their cycles. పిల్లలు సైకలు ప్రకన
నిలబడి ఉన్నారు.

నిలూన్- [nilūs-] *vc.* to put standing, to
stop.

నివోద [nivōd] *n.* food offering. నైవేద్యము.

పోర్తీ సేటి హన్ముంతనగా నివోద వోంతేర్.
On the 'pora' festival day they bring a
food offering to the Hanuman
(temple). పొలాల పండుగ రోజు
అంజనేయునికి నైవేద్యము చూపుతారు.
This happens in the evening, whereas
the coconut breaking happens in the
morning of the same day.

నివ్వే-మా- [nivrē-mā-] *vi.* to be ready.
తయారైనది.

నివ్వి-కీ- [nivrī-kī-] *vt.* to make ready.

నిహ- [nih-] *n.* to fill. భర. వీర్ నల్లా యేర్
నిహంతేర్. They are filling water at the
tap. వీరు నల్లా దగ్గర నీళ్ళు
నింపుకుంటున్నారు.

నీడాల్ [nīrāl] *adj.* dark blue. నీలా. నీలి
రంగు.

నీడ్ [nīr] *n.* kind of deer or antelope.

నీరే [nīrē] *adj.* last year. గత సంవత్సరము.

నీర్ [nīr] *n.* ash. బూడిద.

నీవ [nīva] *pron.* your (sg.). తథ. నీది.

నుక్కాన్ [nuksān] *n.* destruction. నాశ.

నురై [nurme] సూక్ష్మమైన.

నుల్కా [nulkā] *n.* webbing for bed. కటుడున్

నుల్కాతే సరియంతేర్. They weave the webbing for/on the bed. మంచంను

నుల్కాతే అల్లుతారు.

నుల్పె [nulpē] *adv.* during the evening, after the sun has set. సాయంత్రం.

నుల్లె [nullē] *n.* mosquito. దోమ.

నూంగ్ [nūng] *n.* sesame. నుపులు.

sesamum indicum.

నూడీ [nūrī] *n.* the powder that is produced by woodworms in wood or weevils in food. బొంతపురుగు.

నూర్ [nūr] *num.* hundred. వంద.

నూల్ [nūl] *n.* thread. ధరము.

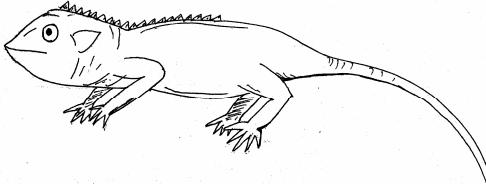
నూసి [nūsi] *n.* insect rust on plants, weevil. నూసి.

నెం [nēm] *adv.* straight. సీధా. నిజనముగ.

నెట్కు- [neṭk-] *vt.* to cut down (a tree, or grass), split (wood).

నెత్తుర్ [nettūr] *n.* blood. ఖూన. రక్తము.

నెయ్ [ney] *n.* dog. కృతా. కుక్క.

నెయ్ నొడొంజ్ [ney noḍōṅ] *n.* chameleon.

నెయ్ నొడొంజ్ కేడతె చిలల్ మందంత, యేడూంగ్ రంక్ మారీయంత. The chameleon which is green exists in the forest, it changes into seven colours.

ఉసిరవెల్లి అడవిలో ఉంటుంది ఏడు రంగులు మార్చుంది.

నెరోండా [nerōṅḍā] *n.* castor plant.

కాసుడ్ సాటీ, డివెత్ సాటీ నెరోండాన నియ్ తెండంతేర్. Oil is extracted from the castor plant (beans) for bullock carts

and lamps. ఎడ్డ బండి కొరకు ద్వీపము

కొరకు ఆముదము నూనే తీస్తారు.

నెలేంజ్ (లెలేంజ్) [nelēn̄j (lelēn̄)] *n.* moon.

చొండుడు. సర్వాక్ నెలేంజ్ ఉండే

సుక్కుక్ దిసంతంగ్. At night the moon

and stars are seen. రాత్రి పూట చందుడు నక్కలు కనిపిస్తాయి.

నెల్లి (ముర్రా) [nellī (marrā)] *n.* kind of tree.

పెక్. ఉసిరి (చెట్టు). *emblic myrobalan, phyllanthus emblica.*

నెహలీ [nehālī] *n.* meal - breakfast, lunch or dinner. నెహలీ కీసి వొత్తోర్. Having eaten

he went out. అల్పహరము చేసి వెళ్లినాడు.

నెహ్రి [nehrī] *n.* eating. సక్కే నెహ్రి కీలి? Have

you had breakfast? (lit. Is your

morning eating done?) ప్రొద్దున

అల్పహరము చేశావా. See: నెహలీ.

నేంగ్- [nēṅg-] *vi.* to enter. ఘుసనా. చొచ్చుట.

నెంగ్కుకే [neṅgnekē] *n.* inauguration.

నేండ్ [nēṅd] *adv.* today. ఆజ. ఇవ్వాల.

నేండ్- [nēṅd-] *vi.* to take root.

నేక్- [nēk-] *vi.* to sound.

నేకున్- [nēkūs-] *vc.* to play (musical instrument).

నేక్-నెక్ [nēk-neke] *advl.* at the time of sound (O'clock).

నేటి [nēti] *clitic.* used after the name of a day.

నేస్కు- [nēsk-] *vi.* to breathe, pant.

నేహార్ [nēhār] *advl.* slowly. ధీరె. మెల్లగా.

చెహా కాసు మంత, నేహార్ ఉన్. The tea is hot, drink it slowly. చాయ వేడిగా ఉంది మెల్లగా త్రాగు.

నేహ్- [nēh-] *vt.* to put in.

నీగ్ [nogga] *n.* part of the chassis of a bullock cart (main length-wise piece of wood; two are required for each cart).

కాసుడున్, చెక్కత్ రెండ్-రండ్ నీగాంగ్

మందంతంగ్. Bullock carts and small carts have two length-wise pieces of

wood (each) [for the chassis]. ఎడ్డ బండికి, రెండు పోడుగాటి కట్టేలు ఉంటాయి.

నొడ్క- [nōrk-] *vi.* to crawl (on stomach).
రేగనా.

నోర- [nor-] *vt.* to wash (not used for washing clothes). కడుగుట.

నోవోంగ్ [nōvōṅg] *n.* kind of agricultural ceremony (pl.). సమీర్ కుటుమ్బులీర్ ఉంది రోన్ మీర్ మాసి నోవోంగ్ కీంతేర్. All the members of the clan (family, saga) gather together to perform the * ceremony. ఒక కుటుంబీకులందరు కలిసి కొత్త దినుసుల పండుగ చేసి తింటారు.

నోవ్ [nov] *num.* nine. తొమ్మిది.

నోవ్రాల్ [novrāl] *n.* bridegroom. దూల్హా. వరడు, పెండ్లీకొడుకు. ఇజ్జె మర్క్కింగ్ అయ్యవన్ నోవ్రాల్ ఇంతేర్. The man getting married is called the bridegroom. ఇప్పుడు పెళ్ళి అయ్యె అబ్బాయిని పెండ్లీ కొడుకు అంటారు.

నోవ్రి [novrī] *n.* bride. దులఫన. వధువు, పెండ్లీకూతురు. ఇజ్జె మర్క్కింగ్ ఆయ్యేన్ నోవ్రి ఇంతేర్. The woman getting married is called the bride. ఇప్పుడు పెళ్ళి అయ్యె అమ్మాయిని పెండ్లీ కూతురు అంటారు.

నోవ్రి-నోవ్రాల్ [novrī-novrāl] *n.* bride and groom, the wedding couple.

నోవ్వద్ [novvad] *num.* ninety. నాబో.

నోవ్వానోవ్ [novvānov] *num.* ninety-nine.
నిన్యానయె.

నో- [nō-] *vi.* to hurt.

నోంతా [nōntā] *n.* pain. నోప్పి.

నోట్- [nōt-] *vt.* to make rope by twisting, entwine. బుయ్యుత నోడే నోటంతేర్. Hemp is used to make (twist) rope. జనుమల్ తాడు అల్లుతారు.

నోడే [nōdē] *n.* rope. రస్సి. త్రాడు.

నోర్- [nōr-] *vt.* to grind. పీసనా. ఇప్పుట.

నోస్కా [nōskā] *n.* yam.

ప

పంగద్ [paṅgad] *n.* feast.

పంచానోవ్ [pančānov] *num.* ninety-five.
పచానయె.

పంచావన్ [pančāvan] *num.* fifty-five.
పచపన.

పంచీన్ [pančīs] *num.* twenty-five. పచ్చిస.

పంచే అన్సి [pančē ansī] *num.* eighty-five.
పచాసో.

పంచే చాలీన్ [pančē cālīs] *num.* forty-five.
పేంతాలీస.

పంచే సాట్ [pančē sāṭ] *num.* sixty-five.
పేంసఠ.

పంచే హత్తర్ [pančē hattar] *num.* seventy-five. పచహతర.

పంజ్- [panj-] *vi.* to be replete, satisfied, filled, full up.

పండి మిచ్చు [panḍi miccō] *See:* మిచ్చు.

పండ్- [panḍ-] *vi.* to ripen.

పండి [panḍī] *n.* ripe fruit.

పంటా [panṭā] *n.* crop, harvest.

పంద్రా [pandrā] *num.* fifteen. పంద్రా. పదిహొను.

పక్కా-కీ- [pakkā-kī-] *vt.* to decide, settle.

పక్క [pakkī] *n.* bamboo strip. వెదురు బద్ద.
రోతుగ వాసన పొర్రో పక్కింగ్ పొంతేర్.

Bamboo strips are fastened

(horizontally) on the beams of a house (usually for attaching tiles). ఇంటిలో వాసాల పై బద్దలు కొట్టుతారు.

పగ్రి-కీ [pagrī-kī] *vt.* to spread out on the ground. ఫైలనా. జొన్నుంగ్ నూసింగ్ ఆతేకే బూడ్ యెద్దితే పగ్రి కీంతేర్. When weevils come in the millet it is spread out on the ground in the sun. జొన్నులలో పురుగులు అయితే ఎండ బెట్టుతారు.

పగ్రి-మా [pagrī-mā] *vi.* to be spread.

పజ్జు (పెజ్జె) [pajja (pejje)] *adv-ppn.* behind, after, since. కె పీథే. వెనుక.

పటూకా [paṭākā] *n.* firework. చౌటు.

పటూడి [paṭāri] *n.* the Pardhan caste, hereditary musician of Gonds. ప్రధాన్ (కులంపేరు). మర్మన్గ పటూడి హప్పుంగ్ డహ్కుంతేర్. During weddings the * play (blow) the 'phepre' (woodwind) instruments. ఎండ్లిలో ప్రధాన్ వారు సన్నాయి వాయిస్తారు. *See:* పాట.

పట్- [pat̪-] *vi.* to lie down, sleep.

పట్కు [paṭkā] *n.* turban with a 'train' of cloth at the back, worn only by men. రుమ్ములు. *See:* పాగోటా.

పట్టా [pattā] *n.* belt. పెటీ. దళ్ళి. సాడ కాండిర్ అంగ్గె కోస్కిసి పట్టా కెరంతేర్. School boys having tucked in their shirts wear a belt. బడి పిల్లలు చోక్క తోపల వేసి బెట్టు వేసుకుంటారు.

పట్టి [patti] *n.* area, region. భాగ.

పట్టపటి [paṭpaṭi] మోటర్ స్కూల్.

పడానా [parānā] *adj.* old. పురానా. పాతది.

పడానోర్ [parānōr] *n.* old man. పురానా.

పడింగ్ [pariṇg] *clitic.* entirely (occurs only after the word 'narka' night). బిలకుల.

పడిద్ [parid] *n.* wilderness, barren area. బియాబాన. మరక్, పొదెలంగ్ మనేంగ్, అద్ జాగతున్ పడిద్ ఇంతేర్. Where there are no trees and bushes, that place is called a wilderness. చెట్లు, చేమ ఉండని ఆ స్థలమును పడిద్ అంటారు. గాయకీర్ సారింగ్ తిస్తె పడిద్నగ మూరంగ్

ఆపుసీంతేర్. Cowherds in order to eat chapatis (bread) stop their cows in a barren area. ఆపులను కాస్వారు అన్నము తినుటకు ఆపులను మైదాన ప్రాంతములో నిలుపుతారు.

పడీ [parī] *n.* ladle.

పడీ [parī] *n.* point in a game.

పడీయా [parīyā] *n.* comb (large, double-sided, used by ladies). దువ్వెన.

పడెమెన్ [paremēn] *adjl.* quarter. ఉంది

సారిత్ నాలుంగ్ టుక్కెంగ్ కీతెక్ ఉంది టుక్కెం పడెమెన్ ఇంతేర్. If we break bread into four pieces, we call one of the pieces a quarter. ఒక రోటీను నాలుగు ముక్కులు చేస్తే ఒక ముక్కును పాపు అంటారు.

పడ్డ [padḍda] *n.* cow calf, heifer. ఆడ దూడ.

పడ్సాంగ్ [parsāṅg] *n.* cold (to have a cold).

పతంగ [patang] *n.* kite (that children fly). పంటగ. గాలి పటం.

పత్తి [pattī] *n.* blade.

పత్సార్ [patpār] *n.* upbringing. పాలన-పోషణ.

పెంపకం. వోన్ బెయ్- బాబాల్ సెల్రోర్, అదేన లాసి మొమొట్ పత్సార్ కీంతో. He is an orphan (parents are not there), so we brought him up. ఆయనకు అమ్మా నాన్నాలు లేరు అందుకని మేము అతనిని పెంచుతున్నాము.

పత్రంగ్ [patran] రేకులు.

పత్తో [patlō] *adj.* thin (used for flat things).

పద్ది [paddi] *n.* pig. సుఅర. పంది.

పద్ధుర్ [paddūr] *n.* end portion of a dhoti.

పద్నా₁ [padnā] *n.* sharpness.

పద్నా₂ [padnā] *adj.* wet soil, almost muddy.

పన్నాస్ [pannās] *num.* fifty. పచాస. యాజ్ఞై.

పన్నె [panne] *n.* muscle. కండరము. కాండిర్ కర్నునెక్ కెమ్ ముడ్డుసీసి పన్నె తోపాంతేర్. When boys play they flex their arms to show off their muscles. పిల్లలు ఆటలాడు కొనే ముందు చేతిని ముడెచి కండలు చూపుతారు.

పన్నె [panne] *See:* పన్నె.

పరాడ్ (తరాన్) [parād̄ (tarās)] *n.* kind of snake with spots on its body.

పరాత్ [parāt̄] *n.* plate (large). పరాత్నగ బాయిక పిండి పిస్కుంతంగ్. Ladies knead flour on a large plate. పళ్ళములో ఆడవారు పిండిని పిసుకుతారు.

పరీ- [parī-] *vi.* to fly. ఉడ్నా. ఎగిరింది.

పరేండా [parēṇḍā] *adj.* year before last.

పర్- [par-] *vi.* to be able.

పర్కూడా [parkāṛā] *n.* track, marks, line.

పల్ [pal] *n.* tooth, tusk, fang. దాంత. దంతాలు.

పల్కునే కాత్రి-కీ- [palknē kātri-kī-] to bite off with the teeth. కప్పింగ్ కొట్టే సీపి నూల్ దున్ పల్కునే కాత్రి- కీంతోర్. The tailor bites off the thread with his teeth.

బట్టలు కుట్టె దర్జి దారమును పళ్ళతో తెంపుతాడు.

పల్లు₁ [pal] *n.* dawn. ప్రభాత.

పల్ వీయ్- [pal viy-] *vi.* to dawn.

పల్లా [pallā] *n.* plain, meadow, cleaned-up place. రుఖా. నీటిగ.

పసీ-కీ- [pasī-kī-] *vt.* to deceive. భరమానా. మోసం చేయుట.

పస్తిస్ [pastis] *num.* thirty-five. పేంతిస.

పస్పర [paspara] *n.* the scraps of rice left over after eating. అంట్లు.

పహరా (టహరా) [pahārā (ṭahārā)] *n.* finger board of musical instrument.

పహిలే [pahīlē] *adv-ppn.* first, at first, earlier, before. మొదలు. *See:* మొదోల్.

పహ్యా [pahje] *adj.* is necessary, needed. జరురీ.

పహ్న [pahna] *adj.* 1) wet. పచ్చిది. 2) raw, green, tender.

పా- [pā-] *vt.* to beat, strike. పీటనా. కొట్టు.

పాంజోల్ [pānĝōl̄] *n.* anklet (chain). అందె.

పాంత [pānta] *n.* large pot for heating bath water. నీళ్ళు కాగించేకుండ.

పాక్కి (మర్రా) [pākṛi (marrā)] *n.* fig tree. పెక్క.

పాగోటా [pāgōṭā] *n.* turban with a 'train' of cloth at the back, worn only by men. రుమ్ములు. పాగోటా (పట్టు) దొహ్నా ఉండారి

యేందంతోర్. Having tied a turban, the 'dandari' dancers dance. పట్టు కట్టి ఉండారి ఎగురుతారు. *See:* పట్టు.

పాజ్డు [pājñūr̄] *n.* cloth. కపడా. బట్టలు.

పాచ్వి [pācvī] *n.* naming ceremony. పురుడు.

పాట₁ [pāṭa] *n.* song, tune. గానా. పాట.

కాండిర్- పీకింగ్ పాట వార్గ్ మంతోర్ The children are singing a song.

అబ్బాయిలు, అమ్మాయిలు పాట పాడుచున్నారు. *See:* పటాడి.

పాట₂ [pāṭa] *n.* small beam. *See:* వాసా.

పాటబండా [pāṭabandā] స్నేహం చేయబండ.

పాటి [pāṭi] *n.* board, plank, slate. పటరా. చెక్క, పలక.

పాటూం పోరి [pāṭūṁ pōri] *n.* young of a goat or a sheep (f.). మేక పిల్ల.

పాత్ పాత్ [pāṭ] *n.* second marriage. పాటు (2వ పెండ్లై).

పాట్లాల్ [pāṭlāl̄] *n.* headman of village. గ్రామ పెద్ద మనిషి. నాటున వోరోర్ పాట్లాల్ మందంతోర్. In each village there is one headman. ఊరికి ఒక్క కు పట్లేల్ ఉంటారు.

పాట్లీ [pāṭlē] *n.* headman's wife.

పాడీ₁ [pāṭī] *n.* obstruction (dam), used to trap fish.

పాడీ₂ [pāṭī] *n.* clan, surname. ఇంటిప్పరు.

పాడీతోర్ [pāṭītōr̄] *n.* fellow clan member (m.).

పాడీతా [pāṭītā] *n.* fellow clan member (f.).

పాడ్-ఏ- [pāḍ-ā-] *vi.* to be spoilt. చెడిపోయింది.

పాతీ [pāṭī] *n.* row of bulls for threshing paddy.

పాతూర్ [pāṭūr̄] *adj.* thin, dilute, watery, weak, adulterated, impure.

పాన్ గోబే [pān gōbē] *See:* గోబే.

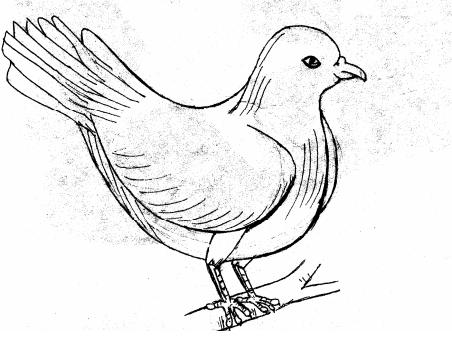
పాన్పూట [pāngħāṭ] నీళ్ళరెపు.

పాపీ₁ [pāpē] *n.* uvula. అతిజిహ్వ.

పాపీ₂ [pāpē] *See:* సుర్పాపీ.

పాప్ [pāp̄] పెపము.

పాయ్ద [pāyda] *n.* profit, use.

- పాయ్ద యేత్- [pāyda yēt-] *vt.* to make use of.
- పాయ్దతే అర్- [pāydatē ar-] *vi.* to be useful.
- పాయ్ది [pāyri] *n.* step. పగ.
- పాయ్లి [pāyli] *n.* measure for measuring grain. మానిక.
- పారండు [pārandu] *num.* పన్నెండు.
- పారా₁ [pārā] *n.* aerial root of a banyan tree.
- పారా₂ [pārā] *vt.* to bless (as in marriage).
- పారింగ్-బోడ్డింగ్ [pāring-boḍḍing] *n.* amount (clothes, etc) given to the bride's father by the bridegroom.
- పారీ₁ [pāri] *n.* dowry. దహేజ. వియుంకుడు.
- పారీ₂ [pāri] *n.* son's father-in-law, daughter's father-in-law.
-
- పార్వా (పిట్ట) [pārēvā (piṭṭē)] *n.* rock pigeon, homing pigeon. కబ్బర.
- పాపురము. న్యూనే పార్వంగ్ పోనీకీంతేర్. In the villages pigeons are raised. డారుళ్లో పాపురాలను పెంచుతారు.
- పార్వాక్ [pāryāk] *n.* the assembly in which the members of the bride's party and the bridegroom's party sit together during marriage. వియుంకురాలు.
- పార్వాడ్ [pāryār] *n.* son's or daughter's mother-in-law. వియుంకు ఆమె.
- పాలకి [pālaki] *num.* లక్.
- పాలా [pālā] *n.* tender leaf. ఆకు.
- పాలాన్-కి- [pālān-kī-] *vt.* to waken.
- పాలుండీ (మర్రా) [pālūṇḍī (marrā)] *n.* ray tree. పెడ. జీల్లోడు (చెట్టు).

- పాలె [pāle] *n.* stick which is attached to the plough in order to hold it at a higher level. నాగలికి అనుకొని ఉండే కట్ట.
- పాల్ [pāl] *n.* milk. ద్వధ. పాలు. మ్యుడ్సై, మ్యుడ్లుల్ బెయెన పాల్ ఉంటేర్. Mothers feed milk to their babies. అమ్మాయి, అబ్బాయి తల్లిపాలు త్రాగుతారు.
- పాల్-నియ్ [pāl-niy] *n.* ghee. నెయ్య.
- పాల్ గొమ్మి [pāl gomtri] *n.* cow's urine. ఆవు మూత్రము.
- పాల్కి [pālkī] *n.* palanquin (a covered chair or bed carried on two poles by bearers).
- పావే-మా- [pāvē-mā-] *vi.* to be got, be obtained.
- పాస [pāsa] *n.* loop of snare, trap, noose.
- పాసోడీ [pāsōṛī] *n.* blanket. కంబల. ఫీని గాలుం పాసోడీ ముచ్చి నర్మంతేర్. In winter we sleep having covered ourselves with a blanket. చలికాలం గొంగాళి కప్పి పడుకుంటారు.
- పాస్ [pās] *n.* blade of agricultural implement. పలుగు.
- పాస్కు- [pāsk-] *vt.* to dislike. కాండి పేడిన్ పాస్కుతేర్. The boy dislikes the girl. అబ్బాయి అమ్మాయిని అయిష్ట పడ్డాడు.
- పాస్రి [pāsri] *n.* weighing stone. *See:* తాగ్గి.
- పింజూ [pinjārā] *n.* cage. పంజరము. రాగో పింజూత్ రోపో మందంత. The parrot lives inside a cage. చిలుక పంజరంలో ఉంటుంది.
- పిండి [piṇḍi] *n.* flour. ఆటా. పిండి. జౌన్న పిండితంగ్ పారింగ్ తుజంతంగ్. They make 'roti' (bread) from 'jowar' flour. జౌన్న పిండితో రోట్లు చేస్తారు.

పిట్టె [pitṭē] *n.* bird. పక్షి. పక్షి.

పిట్టె-పురాద్ [pitṭē-purād̄] *n.* the birds (generic term meaning all the birds). చుడూర్ డగూర్ సమీ పిట్టెన్ పిట్టె-పురాద్ ఇంతేర్. Together (collectively), the small and big birds are called *. చిన్ పెద్ద పిట్టెను పిట్టె గువ్య అంటారు.

పిండి- [piri-] *vi.* to be boiling hot.

పిండ- [pir-] *vi.* to pop (grain).

పిడున్- [pirūs-] *vc.* to dry, parch (grain). స్కునా. పంచిమిత్ నేటి లోహంగ్ పిడుసంతేర్. On the 'panchami' festival day (various) grains/lentils are parched (fried without oil). పంచమి రోజు ప్రాలాలు చేస్తారు.

పిడ్కా [pirkā] *n.* tile. పెంకట్లు.

పించు- [pirc-] *vi.* to grow grey (haired). తెల్ల వెంత్తుకలు.

పింపు [pirp] *n.* bamboo matting. తడక.

పిత్తుడ్ [pittur] *adj.* brass. పీతల. ఇత్తడి.

పియాల్ [piyāl] *adj.* by day. పగలు.

పియాల్-పోద్డు [piyāl-pōrd̄] *advl.* all day long. పగలంత. భేతి కాం కియ్వులీర్ పియాల్-పోద్డు కాం కీంతేర్. Those who work in the fields work all day long. వ్యవసాయ పనులు చేస్తారు దినమంత పని చేస్తారు.

పియ్య [piyya] *n.* calf of cow. లేగ, దూడ.

పియాంగ్-కాల్కు [piyāng-kālk] *n.* cattle (pl.). ఆపులు, బర్రెలు, మేకలు. నాట్చుంగ్ సమీ చుడూర్ డగూర్ ఊర్యలికున్

(జన్యర్తున్) పియాంగ్- కాల్కు ఇంతేర్. All the small and big animals of the village are (collectively) called cattle. ఔరిలోని చిన్ పెద్ద జంతువుల, తెగదూడలు అంటారు.

పిరాది [pirādi] *n.* complaint. శికాయత.

పిరుత [piruta] మొల్చింది.

పిర్ [pir] *n.* rain. బారిశ. వర్షము, వాన.

పిర్-గాలుం [pir-gālum̄] *n.* the rainy season, monsoon. వర్షకాలము. ఆకాడి తల్ కార్తి వేరి పిర్-గాలుం ఇంతేర్. The time from July to November is called the rainy season. ఆకాడి నుండి కార్తి మాసం వరకు వర్షకాలం అంటారు.

పిర్-యేర్ [pir-yēr] *n.* rainwater.

పిర్- [pir-] *vi.* to have gone out (a fire is extinguished, or seeds sprouted).

ఆరిపొయింది.

పిర్ను [pirnē] *adv.* three days from now.

పిర్పిహూ (పిట్టె) [pirpīhō (pitṭē)] *n.* koyal (kind of bird). కోకిల.

పిల్లా [pillā] *n.* young of animal. పిల్ల.

పివ్రాల్ [pivrāl̄] *adj.* light blue. పీలా. నీలి.

పిసంగ్ [pisang] *n.* madness. పిచ్చితనము.

పిస్సాల్ [pissāl̄] *n.* mad person (m.).

పిచ్చివాడు, పిసొడు. వదూర్సర్ మన్యన్ పిస్సాల్ ఇంతేర్. A person who goes on talking (to himself) is called a mad person. బాగా వాగే వానిని పిచ్చేడు అంటారు.

పిస్సె [pissē] *n.* mad person (f.).

పిన్- [pis-] *vi.* to be saved, spared, be alive, survive. బచనా.

పిసున్- [pisūs-] *vc.* to save. బచా.

పిస్మార్డు [pismār̄] *n.* salvation, saving. మృకి.

పిస్తా [pistā] బ్రతికింది.

పిస్కు- [piska-] *vt.* knead, squeeze. పిండి కల్పుట.

పిహ్- [pih-] *vt.* to extinguish, (to cover?).

పిహ్కు- [pihk-] *vi.* to break wind, to fart.

పిహ్కా [pihkā] *n.* fart.

- పీ- [pī-] *vt.* to hold, seize. పకడనా. పట్టు.
 పింగ్ [pīng] *n.* human excrement.
 పింజ్ (మర్రా) [pīn̄j (marrā)] *n.* kind of tree.
 పిచీ [pīcī] *n.* oil cake. అంబడిత నియ్
 తెండ్ తెకే పిచీ పెసియంత. After extracting
 oil from rosella, an oil cake comes out.
 అంబలి యొక్క నూనే తీస్తే పీచు
 వెలుతుంది.
 పిడీ- [pīrī-] *vt.* to screw.
 పీని [pīni] *n.* cold. జ్ఞాకామ. చలి.
 పీని-గాలుం [pīni-gālum] *n.* the cold
 season, winter. చలికాలము.
 పిపా [pīpā] *n.* square-shaped cooking oil tin.
 డబ్బా.
 పిరి [pīri] *n.* straw, fodder, hay. పీరి మూరంగ్
 కోందన్ వాళ్ల కాం సీంత. The straw is
 giving to the cows and bullocks. వరి
 గడ్డి ఎడ్డకు వెయుటకు పనికి వస్తుంది.
 పీరికుప్పు [pīrikuppa] *n.* haystack. వరిగడ్డ.
 పిర్ [pīr] *n.* pregnant stomach, (womb?).
 గర్భము.
 పీర్- [pīr-] *vt.* to squeeze out. నిచోడనా.
 తియ్యడము.
 పాల్ పీర్- [pāl pīr-] *vt.* to milk. దృహనా.
 పాలు తియ్యడము. బాయి హార్షిత పాల
 పీర్స్ మంత. The lady is milking the
 buffalo. అక్క బరె పాలు తిస్తుంది.
 పీర్- [pīr-] *vt.* to wring (clothes).
 పుంద్- [pund-] *vt.* to know, guess. జాననా.
 పుకీ-కీ- [pukī-kī-] *vi.* to fire (gun).
 పుకోట్ [pukot̄] *adj.* free. పుక్కము.
 పుజాంక్న హర్ [puñākna hār] పూలదండ.
 పుజార్ [puñār] *n.* flower. ఫూల. పుప్పులు.
 పీకింగ్ తల్లద వేనిధ్మ పుజార్ దొసంతంగ్.
 Girls put a flower in the plait on their
 head. ఆడ పిల్లలు జడలలో పూలు
 పెట్టుతారు.
 పుజార్ గోచే [puñār gōbē] *See:* గోచే.
 పుజారి [pujāri] *n.* Kolam man. కోలామి (జాతి
 పీరు).
 పుట్- [put̄-] *vi.* to be gotten, born, found,
 discovered.

- పుట్టుల్ [putvāl] *n.* birth. జన్మ.
 జన్మించుట.
 పుటూస్- [putūs-] *vc.* to get, acquire,
 procure, search and find. పానా.
 సంపాదించుట, ఆర్థించుట.
 పుడీ [purī] *n.* insect, worm. కిడా. పురుగు.
 పుడీ- [purī-] *vi.* to proliferate, infest
 (insects in fruit, or wound on an
 animal). పిర్ గాలుం మూరంగ్ పుడితెకే
 పుడ్క ఆంతంగ్. During the rainy season
 worms (maggots) infest a wound on
 cows. వర్ష కాలం జంతుపులకు పుండ్లు
 అయితే పురుగులు పడుతాయి.
 పుడ్పుల్ [purpūl] *n.* urad dhal (kind of
 lentil). మినుములు.
 పుత్తి [puttī] *n.* anthill. పాము పొట్ట. పుత్తిత్తగ
 గూడంగ్ కీసి హుంది మందంత. White ants
 having made a nest live in an anthill.
 పుట్టులలో చెదలు ఉంటాయి.
 పునాక్ [punāk] *n.* full moon. పూళ్లిమ.
 పున్ [pun] *n.* sore, boil, wound. పుండు.
 పున్- [pun-] *vt.* to solve a riddle.
 చెప్పుడము.
 పురవ్ [purav] సాక్ష్యము.
 పురాణ్ (పిట్టె) [purār (pitṭē)] *n.* bronze-
 winged dove.
 పురాణ్-దేగో (పిట్టె) [purār-dēgō (pitṭē)] *n.*
 pigeon hawk.
 పురున్ సారీ [purun sārī] *n.* kind of
 sweetmeat. బూరె, పొల్లెల.
 పురే-మా- [purē-mā-] *vi.* to suffice. ఇచ్చోర్
 గాటో ఇచ్చోర్ మందిత్ పురే- మాయర్?.
 Will this much food be sufficient for
 this many people?. ఇంత అన్న ము ఇంత
 మందికి సరిపోతుందా?
 పుర్క [purkā] *n.* kind of gourd used for
 making dishes, spoons, bottles,
 musical instruments. లోరకాయ. లోల్లెత
 జమానాతే పుర్కతే యేర్ ఉండీర్. In olden
 times (long ago) they used to drink
 from a 'purka'. పూర్యపు కాలంలో

పుర్క

చేదుబుర్లాతో తయారు చేసిన దానితో నీరు త్రాగేవారు.

పుర్కా [purkā] పోరకాయ.

పుర్కి [purki] *n.* louse (lice). పుర్కింగ్ పేకినంగ్ తల్లనుగ్ జాదు మందంతంగ్. Girls' heads have a lot of lice. పేలు ఆడపిల్లల తలలో ఎక్కువగ ఉంటాయి.

పుర్తా [purtā] *adj.* sufficient, enough, adequate. కాఫి. నా పుర్తా ఇరా. Keep enough for me. మేరె లియె రఖో. నా వంతు ఉంచు.

పుస్తక [puṭak] *n.* book. కితాబ. పుస్తకం.

పుస్తె [puṭe] *n.* pendant of necklace. మంగల సూత్రం.

పుహ్-1 [puh-] 1) *vt.* to harness. 2) — *vi.* to be troubled, face difficulty.

పుహ్-2 [puh-] *vt.* to wet. భిగోనా.

పూజ [pūja] *n.* worship. ఆరాధనా. పూజ.

పూడె [pūḍē] *n.* vagina. పూకు.

పూడ- [pūr-] 1) *vt.* drive. నడుపు. ఇవ్ లూన పూడ్స్ మంతంగ్. They are riding the moped. ఏరు లూన నడుపు తున్నారు. 2) — *vt.* to chase.

పూనా [pūnā] *adj.* new (nm.). నయా. కొత్త.

పూనోర్ [pūnōr] *adj.* new (m.). నయా.

పూరీ [pūrī] *n.* part of the honey-comb where the honey is. తేనెతట్టు.

పూరో [pūro] *adj.* all, the whole. పూర్తి.

పూరో-కీ- [pūro-kī-] *vt.* to complete, finish. పూర్తిగ.

పూర్- [pūr-] *vi.* to get wet, be wet.

తడుచుట.

పూసి-కీ- [pūsi-kī-] *vt.* to question, ask. పరిచయం చెయుట. వెర్తల ఆసి పొత్తెక్క చోకొట పూసి-కీతీర్. The guest having gone was received well (lit. asked good questions). చుట్టుపైయి వెళితే చాల మూర్యద చేస్తారు.

పూస్ (-మహినా) [pūs (-mahinā)] *n.* month 10 of the Gond year (December-January). పుష్యం.

పెండ్యా [pendyā] *n.* bundle of grass (tied together). గఠరి.

పెందో [pendō] *n.* riddle. పొడుపు కథ. నర్క్ తడ్డినుగ ఉచ్చి పెందోంగ్ వాటంతేర్. (ఉదా: ఆకి మరూం బాకీ? సాప). At night having sat by the fire they say (lit. throw) riddles. (e.g. What is behind the leaf? Brinjal). రాత్రి పూట నెగళ్ళ ముందర కూర్చోని, సామేతలు, పొడుపు కథలు చెప్పశారు.

పెందో పుంద్- [pendō pund-] *vi.* to guess a riddle.

పెట్టి [petṭi] *n.* stomach. కడుపు.

పెడె [perē] *n.* seed, stone of fruit (other than mango). గింజ. కాపున్ పెడే వాపై ఉర్గంతేర్. Cotton seed is planted in the field. పత్తి గింజలు చేనులో నాటుతాయి. See: టోయా.

పెత్తే [petṭē] *n.* ant. చీమ. పెత్తెంగ్ సాకుడ్డా ఆంతంగ్. Ants come in the sugar. చీమలు చక్కరలో అపుతాయి.

పెన్నె [pennē] *n.* frog. సెంటక. కప్ప.

పెయ్- [pey-] *vi.* to be split.

పెయుస- [peyūs-] *vc.* to split. కటంగ్ తడ్డుదీగా యెదన్సాటి పెయుసంతేర్. They split wood in order to burn wood at the fire. కట్టెలను మండుటకు పొయ్యలో పెట్టుతాయి.

పెయ్సా [peysā] *n.* money. పైసా. రూపోలు.

పెరా బోక్కి [perā bokkī] *n.* honeycomb of large bees. పెద్ద తేన. See: చెరాల్.

పెరెండె [perēṇḍē] See: పరెండా.

పెరెక్ [perēk] *n.* rice (pl.). చావల. బియ్యము.

పెర్- [per-] *vt.* pick up.

పెర్సా [persā] *adj.* big (nm.), older woman.
బడా. పెద్దది.

పెర్సర్ [persōr] *adj.* older man, big, fat,
important (m.). బడా. పెద్దవారు.

పెర్సా పెన్ [persā pēn] *n.* the big god; one
of the Gond gods, the big god.

పెర్సా బోటా [persā botṭā] *n.* thumb. అంగూఠా.
పెసి- [pesi-] *vi, vt.* to go out, come out, bring
out, emerge, rise (sun). ఎల్లడం.

పెసెల్క్ [peselk] *n.* moong dhal (kind of
lentil), green gram pulse (pl.). పెసలు.

పెండా [pēndā] *n.* anus. గుదా. సుద్ద.

పేకూర్ [pēkūr] *n.* children (pl.). కుమారులు.
పేకూర్-వేకూర్ [pēkūr-vēkūr] *n.* many
children. కుమారులు.

పేటి [pēti] హర్షిని.

పేడాల్ [pēdāl] *n.* boy, son. బాలక. కొడుకు,
బాలుడు.

పేడి [pēdi] *n.* girl. లడక. కూతురు, బాలిక.

పేన్ [pēn] *n.* god. ఇశ్వర. దేవుడు.

పేన్-గడా [pēn-garā] *n.* holy place, place
where god is kept. దేవుని ప్రాలము.

పేపి [pēpi] *n.* fathers elder brother, mother's
elder sister's husband. పెద్ద నాన్న.

పేప్రె [pēprē] *n.* kind of woodwind
instrument. సన్నాయి.

పేము [pēm] భూమిలో ధాన్యం ఉంచుపొరంగం.

పేరి [pēri] *n.* mother's elder sister, father's
elder brother's wife. పెద్దమ్మ.

పేల్క్- [pēlk-] *vi.* to defecate. పాఖానా. మరుగు
దొడ్డు.

పేవ్రె [pēvrē] *n.* step of a ladder. నిచ్చెన
మర్యాదలును చెక్కు.

పోంటిన్ [ponṭin] *n.* pen. కలము.

కెట్ట-పోంటిన్ [ketṭē-ponṭin] *n.* pencil (lit.
stick pen). పెన్సిల్.

పోక్కు [poknē] *n.* swollen area. ఉప్పుడము.

పొట్ [pot] *n.* skin of fruit, fish, husk. పొట్లు.

కేర పండి తింజీ పొట్ పెక్క కీంటేర్. Having
eaten a banana they throw away the
peel. అరటి పండు తిని తోక్క పారెస్తారు.

పొట్టి [potṭi] See: టుప్పి.

పొత్తి- [pot-] *vi.* to fan into flame, light,
blaze, burn. మండుట.

పొతూన్- [potūs-] *vc.* to light, burn. గాటో
అటన్ సాటి నొద్దిడగా తడ్డు పొతూనంతేర్. In
order to cook food they light the fire at
the fireplace. అన్న ము వండుటకు
పొయ్యలో అగ్గి చేస్తారు.

పొత్తంత [pottanta] మండుతుంది.

పొదూర్ [podūr] *n.* insides, entrails. పేగు.

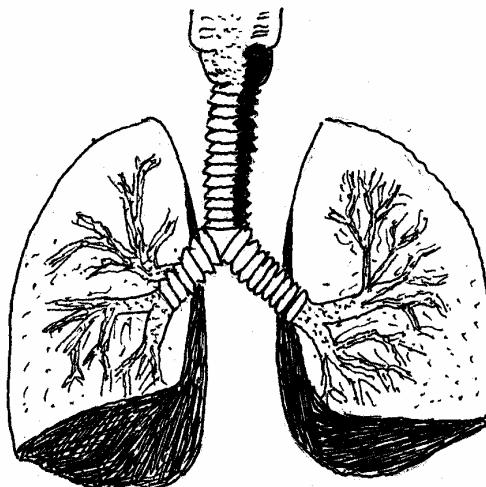
పెండా పొదూర్ [pēndā podūr] *n.* bowels.
ఎరటి పేగు.

పొదెలా [podēlā] *n.* small tree, bush, shrub.
పొర్క.

పొద్- [pod-] *vi.* to go inside, enter.

పొప్పుయ్ (మర్రా) [poppay (marrā)] *n.*
papaya tree. పెక. బోప్పుయ్ (చెట్లు).

పొప్పోటా [poppōtā] *n.* bubble.

పొపోస్ [poppōs] *n.* lungs.

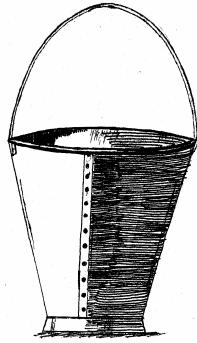
పొయుస్ [poyūs] *vt.* to season (curry).
ఛౌకొనా. తాలింపువేయు.

పొరొడ మోటార్ [poroḍa mōṭār]
See: కర్ణోడా.

పొరోల్ [porōl] *n.* name. నామ. పేరు.

పోర్కె (తరాస్)

- పోర్కె (తరాస్)** [porkē (tarāś)] *n.* water-snake.
- పోర్కె (మర్రా)** [porkē (marrā)] *n.* kind of tree. పరికి (చెట్టు).
- పోర్లో** [porro] *adv-ppn.* on, upon. పైన, మీద. పొర్రిడల్ [porrodāl] *adv.* from above. పైనండి.
- పోలేసా (మర్రా)** [polēsā (marrā)] *n.* kind of tree. పెడ.
- పోవ్వా** [povvā] *n.* flute. వంశి.
- పోహెన్యాల్** [pohānyāl] *See:* వెర్ల.
- పోహున్చార్** [pohūncār] *n.* a big meal together before guests leave (last supper).
- పోహ్పి** [pohpī] *n.* big chisel.

- పోర్రా** [pohrā] *n.* bucket. బాలటి. బోక్కనా.
- పోంచే-మా-** [pōncē-mā-] *vi.* to reach. చేరడము. మిమెట సమ్మిర్ ఇగ్గ సక్క పోంచే మాయన. You must all reach here (tomorrow) morning. మీరందరు ఇక్కడ ప్రొద్దునే చేరుకోవాలి. *See:* యెవ్-.
- పోంజ్** [pōng] *See:* కోర్-పోంజ్.
- పోండ్-** [pōnd-] *vt.* to put on, wear, (draped clothes such as dhoti). కట్టుకోవడము. దండారిత సమ్మిర్ దోతెంగ్ పోండ్ యెందంతేర్. The 'dandari' dancers all put on their 'dhotis' and dance. దండారిలో అందరు ధోవతులు కట్టి నుత్యం చేస్తారు.
- పోణ్-** [pōṇ-] *vi.* to flow, drown, wash away, overflow. బహ్నా. కుహిత యేర్ నించ్ పోజంత. Having been filled the well

పోర్కా

- over flows. బావిలో నీరు నిండి పోంగి పొద్దుతుంది.
- పోచమ్మె** [pōcmma] *See:* అవ్యల్.
- పోడ్** [pōṛ] *n.* boil, pustule.
- పోటుడి (పోడ్-కుడీ)** [photkuri (pōṛ-kuri)] 1) *n.* chicken pox. 2) insect bites.
- పోడ్డు** [pōṛd] *n.* sun. సూర్య. సూర్యుడు.
- పోడ్డు-పెసినాల్** [pōṛd-pesināl] *n.* daybreak, sunrise. భోర.
- పోడ్డు (మీన్)** [pōṛd (mīn)] *n.* kind of fish.
- పోతీ** [pōti] *n.* necklace of married woman. మంగలసూత్రా. నల్లపూసల మంగల సూత్రం. నొన్నిగా నొఱాల్ పోతి దోషాంతోర్. The groom ties the marriage necklace (mangal sutra) on the bride. వరుడు వధువు మెడలో మంగళ సూత్రం కట్టుతాడు.
- పోతే** [pōtē] *n.* large bag.
- పోద్రెక** [phōṛdrek] *advl.* afternoon. మధ్యానం.
- పోనడ్** [pōnar] *n.* kind of pigeon that lives in the forest. కబూరా. పోనడ్ పిట్టంగ్ కేడతె మందంతంగ్. Wild pigeons live in the forest. గువ్వ రకపు పక్కలు అడ్చివిలో ఉంటాయి.
- పోయ్-1** [pōy-] *vi.* to smoke (fire).
- పోయా** [pōyā] *n.* smoke, fume. ధూఓా; ధూఓా. పొగ.
- పోయ్-2** [pōy-] *vi.* to flower. ఫూలనా. పూస్తుంది. మర్గ మర్గా సాదన్ సాటి పోయంత. The mango tree flowers in order to (bear) fruit. మామిడి చెట్టు కాయలు కాసుటకు పూలు పూస్తుంది.
- పోరా (-మహినా)** [pōrā (-mahinā)] *n.* month 5 of the Gond year (July-August). శ్రావణం.
- పోరాడ్** [pōrāṛ] *n.* mother in law, wife's mother, husband's mother. అత్తమ్మె. బయ్కొన బెయ్ నాక్ పోరాడ్ ఆంతా. My wife's mother is my mother in law. భార్య తల్లి నాకు అత్త అవుతుంది.
- పోరి** [pōri] *n.* young one of animal. కోడపిల్ల.
- పోర్కా** [pōrkā] *n.* sapling, young tree. పెడ.

పోసటి పోరల్

పోసటి పోరల్ [pōsaṭi pōral] *n.* orphan boy.
ఆనాద పీల్లహాడు.
పోసటి పోరి [pōsaṭi pōri] *n.* orphan girl.
ఆనాద ఆడ పీల్ల.

బదూర్-బదూర్

పోసి-కీ- [pōsi-kī-] *vt.* to train up (a child),
raise (horses, etc.).
పోహె-మా- [pōhē-mā-] *vi.* to swim
(animals).

ఫ

ఫడీ [pharī] *n.* small spoon.
ఫడే [pharē] *n.* hood of cobra.
ఫరాయింగ్ [pharāyīng] *n.* west. పరిచిమ.
ఫడమర.
ఫర్రా [pharrā] *n.* small drum.
ఫాకి-కీ- [phāki-kī-] *vt.* to divide, separate,
spread.
ఫాకే-మా- [phākē-mā-] *vi.* to be spread,
separated.

ఫకీ-కీ- [phēkī-kī-] *vt.* to throw. ఝౌకనా.
విపుడము. కాండి చేండు ఫకీ-కీనీర్ మంతోర్.
the boy is throwing the ball. అబ్మాయ
బంతిని విసురు తున్నారు.
ఫోటుక్కుడి [photkuri] *See:* ఫోణ.
ఫోక్రాల్ [phōkrāl] *adv.* hollow. ఖోఖలా.
ఫోడ్యా [phōdyā] *See:* పురున్ సారి.
ఫోడ్రి [phōdri] *n.* calf (of leg).

బ

బంటి [baṇṭi] *adv.* on what day? when. జబ.
ఎప్పుడు.
బండా [baṇḍā] *n.* rock, stone. చట్టాన. బండ.
బందీ-కీ- [band-kī-] *vt.* to close, finish.
బంద్-అ- [band-ā-] *vi.* to close, finish.
బక్రా [bakrā] *See:* బోక్కుడ.
బగ్గ [baggā] *adv.* where? ఎక్కుడ.
బగ్గన్ [baggan] *advl.* anywhere,
somewhere. ఎక్కుడైనా.
బగ్గన్-సెల్లె [baggan-selle] *advl.* nowhere.
బచ్చోంగ్ [baccōng] *pron.* how many? ఎన్న.
బచ్చోర్ [baccōr] *pron.* how much? ఎంత.
బచ్చె [baclē] *pron.* how many? (nm.). ఎన్న.
బచ్చీర్ [bacvīr] *pron.* how many?(m.).
ఎందరు. నీకు బచ్చీర్ కాండీర్ మంతోర్? How
many boys do you have? నీకు ఎంత
మంది పీల్లలున్నారు.
బడీ-కీ- [baṛī-kī-] *vt.* to increase. బఢనా.

బడే-మా- [baṛē-mā-] *vi.* to increase.
బడనా.
బడ్గా [bargā] *n.* medium thickness stick,
rod. ఛడీ. *See:* బెడ్డె.
బడ్డె [badḍē] *See:* బెడ్డె.
బత [bata] *pron.* what?
బతల్ [batal] *pron.* what? ఏమిటి.
బతయ్ [batāy] *advl.* anything,
something. ఏదో ఒకటి.
బతయ్-సెల్లె [batāy-selle] *advl.* nothing
at all. ఏమి లేదు.
బత్తంగ్-పుత్తింగ్ [battaṅg-putting] *pron.*
whatever, anything, this or that.,
బత్తి [batti] *advers.* but. పర.
బత్తిన్ [battīs] *num.* thirty-two. బతీస.
బదూర్-బదూర్ [badūr-badūr] *adjl.*
blurred. వెడీల్-వెంట్యున్ లష్టనోర్ కాండి
బదూర్-బదూర్ దిసంతోర్. Boys at a
distance appear blurred to old men and

women. ముసలి వాళ్కు దూరం నుండి కనిపించే బాలుడు మసక, మసక కనిపిస్తాడు.

బదెన [badena] *pron.* whose? (nm.).

బద్ [bad] *pron.* which ,any, who (nm.).

బద్దె [baddē] *pron.* anybody (nm.) anything, somebody (nm.) something. ఎవరో ఒకరు.

బద్దె-సల్లె [baddē-selle] *pron.* nobody (nm.) nothing.

బద్రంగ్ (బద్ రంగ్) [badraṅg (bad raṅg)] *pron.* which colour?

బద్లి-కీ- [badlē-kī-] *vt.* to change. బదలనా.

బద్లి-మా- [badlē-mā-] *vi.* to change. బదలనా. నావ తయ్యా బస్సనగ బద్లి మాత. My bag got changed on the bus. నా సంచి బస్సులో మారిపోయినది.

బయ్ (బై) [bay (bai)] *adjl.* much, many. బహుత.

బయ్యా [bayḍā] *See:* బెడ్డె.

బవ్ [bav] *pron.* which, who, what.

బస్కె [baskē] *adv.* when? ఎప్పుడు. బస్కె వాతిట్?. When did you come?. ఎప్పుడు వచ్చినారు.

బస్కెన్ [baskēn] *advl.* anytime, sometimes.

బస్కెన్-సల్లె [baskēn-selle] *advl.* never.

బస్కె-బస్కె [baskē-baskē] *advl.* sometimes. బస్కె-బస్కె మా నాట్ సూఫ్ట్ డాంటేన్. I go sometimes in order to see my village. అప్పుడప్పుడు మా ఊరు చూడడానికి వెళ్లాను.

బస్తూర్ వార్ [bastūr vār] *n.* Thursday. గురువారము.

బహాన్ [bahan] *advl.* how?

బహాన్ . . . అహాన్ . . . [bahan . . . ahan . . .] as....so.....

బహితాడ్యాల్ [bahitāḍyāl] *adj.* wild man, savage, thug, terror. జంగలీ.

బహ్రి [bahri] *adv-ppn.* outside. కె బాహర. బయట.

బాకీ [bākī] *n.* debt, loan. కాజీ. అప్ప. *See:* కర్డ.

బాగీ-కీ- [bāgī-kī-] *vt.* to bend. సరోడనా. పండింగ్ కొయన్ సాటి కాంతి బాగీ-కీంతోర్. In order to pluck fruit he bent the branch. పండ్లు తెంచడానికి కొమ్మును వంచుతాడు *See:* వరున్ - .

బాగ్రియాల్ [bāgrīyāl] *adj.* curved, bent, slightly crooked. *See:* వాళ్లాల్.

బాజ్ [bāj] *n.* side. పైపు.

బాతాల్ [bātāl] *pron.* of what kind? (nm.).

బాతోర్ [bātōr] *pron.* of what kind? (m.).

బాద్రా [bādرا] *num.* వెయ్యి.

బాన్ [bān] *n.* arrow. బాణము.

బాపే [bāpē] *pron.* with which?

బాబాల్ [bābabāl] *n.* father. పితా. తండ్రి.

బాబుర్ (మర్రా) [bābūr (marrā)] *n.* babul tree. పెక్క. దంతే (చెట్టు).

బాబో [bābō] *n.* father. పితా. తండ్రి.

బాబ్రే (మర్రా) [bābrē (marrā)] *n.* kind of tree. పెక్క.

బాయి [bāyi] *n.* elder sister. అక్క.

బాయలాల్ [bāylāl] *n.* eunuch. నయుసక.

బాయ్కో [bāykō] *n.* wife. పట్ని. భార్య.

బాయిక్ [bāyik] *n.* wives, ladies. అక్కలు.

బార [bāra] *num.* twelve. బారహ. పన్నె ०డు.

బారి [bāri] *advl.* why? ఎందుకు.

బారిత్కె [bārittekē; bāri-ittekē] *Variant:* బారి- ఇత్కె. *corr.* because, (lit. 'if say why'). కయోకి.

బారిక్ [bārik] *adj.* thin (used for long objects such as pipes, sticks, finger, people, but not flat objects such as paper or cloth).

బార్చి [bārcī] *n.* carving tool used primarily for on wood. బార్చితే కటూల్ టావంగ్ చెక్కుంతోర్. The legs of a bed are carved with a *. బాడిశ్తో మంచం కొళ్లు చెక్కుతారు.

కెంచు బార్చి [key bārcī] *n.* small tool for carving wood.

నిల్లో బార్చి [nilo bārcī] *n.* large tool for carving (digging out) wood which is swung while standing.

బార్-వా- [bār-vā-] *vi.* to flower. ఫులనా.
 బావన్ [bāvan] *num.* fifty-two. బావన.
 బావిస్ [bāvis] *num.* twenty-two. బాఈస.
 బాసాట్ [bāsāṭ] *num.* sixty-two. బాసఠ.
 బాహ్కె-మా- [bāhkē-mā-] *vi.* to go wrong,
 be in vain.
 బిందే [bindē] *n.* vessel. బరతన.

బిచ్చగాండల్ [biccegāṇḍal] *n.* beggar (m.).
 అడుక్కునేవాడు.
 బిచ్చగాండే [biccegāṇḍē] *n.* beggar (f.).
 బిజ్జరీ (మర్రా) [bijjūrī (marrā)] *n.* lemon
 tree. నిమ్మ (చెట్టు). *citrus medica acida*.
 See: లింబూ (మర్రా).
 బిత్తి [bitti] *n.* span.
 బిబూత్ (మర్రా) [bibūt (marrā)] *n.* ash tree.
 పెడ.
 బియె [biyē] *n.* spouse's younger sister.
 మర్ఱలు.
 బిర్ [bir] *adj.* tight.

బిల్లు [billa] *n.* coin. సిక్కా.
 బీ [bī] *attr.* also, emphatic particle. భీ.
 కూడ.
 బీడా [bīdā] *n.* inner room. కమరా. గది.
 బీడీ [bīdī] *n.* cigar, 'bidi', local cigarette.
 బీడీలు.
 బీబాట్ [bībāṭ] *n.* young tiger. చిరుత పులి.
 బుక్కు [bukkā] *n.* handful (of food). ముద్ద.

బుక్కీ [buknī] *n.* fine particles. పిండి (పొడర్).
 బుగ్గా [buggā] *n.* balloon, bulb.
 బుచ్చి₁ [bucci] *n.* fruit of maize.
 బుచ్చి₂ [bucci] *n.* little girl.
 బుజ్జెడా [bujjēṛā] *n.* scarecrow. జెదురు.
 బుడ్డుం [burkūṁ] *n.* snail.
 బుడ్కు- [burk-] *vi.* to spring up, gush out.
 బుడ్డి [budḍi] *n.* clay pot, earthen vessel,
 dish-shaped hollow. కుండ. బుడ్డింగ్
 కుమ్మల్ కీంతోర్. A potter makes pots.
 కుండలు కుమ్మరి చేస్తాడు.
 బుడ్-బావేయ్ (-మహినా) [bur-bhāvēy (-
 mahinā)] *n.* month 3 of the Gond year
 (May-June). మార్గశిరమాసం.
 బుద్లా [budlā] *n.* rear, or tail of bird.
 బుద్వార్ [budvār] *n.* Wednesday.
 బుద్వారము.
 బుయ్ సేబ్ [buy sēbā] *n.* groundnut.
 బుయ్లూ [buylī] *n.* hemp. బుయ్లుత నోడే
 నోటంతోర్. With hemp they twist (make)
 rope. జనుమలో తాడు అల్లుతారు.
 బురుక [buruka] *n.* small pieces of trash,
 rubbish, or waste. తుక్క.
 బుర్- [bur-] *vt.* to kiss, nuzzle. చ్చమనా.
 ముద్దు.
 బుర్కుల్ [burkāl] *n.* tiger. బాఘ. పులి.
 బుర్సాల్ [bursāl] *adj.* furry, covered with
 hair. యెష్ట్ (ఎడ్డ) బుర్సాల్ మందంత.
 Bears are covered with hair.
 ఎలుగుబంటి వెంటుకలతో ఉంటుంది.
 బుర్సిక్ [bursik] *n.* 1) harvest festival
 (during which freshly harvested grain
 is offered to the ancestors). 2) during
 the 'divadi' festival a small pot of rice
 is prepared with a burning wick which
 is placed at the door, and later fed to
 the animals.
 బుల్లు [bulla] *n.* hole (nest) in a tree used by a
 wood-pecker or owl.
 బూందా [būndā] *n.* collection, girls or ladies
 collect money from others in the
 village in a cloth.

బూడా [būrā] *n.* bread prepared with ghee.
 బూడ్ [būd] *adv-ppn.* under, underneath.
 కీంద. టేబుల్ బూడ్ పుస్తక మంత. The book is under the table. బల్ కీంద పుస్తకము ఉన్నది.
 బూడ్-అర్- [būd-ar-] *vi.* to fall down.
 బూడ్-ఆరుస్- [būd-ārūs-] *vt.* to defeat.
 హరానా.
 బూరా [būrā] *n.* feather. ఈక, రోమము.
 బూర్ [būr] *pron.* who? which? (m.pl.).
 ఎవరు.
 బూస్ [būs] బుస్.
 బెడ్డె [bedḍē] *n.* bamboo stick. మాత్రల్ బెడ్డె (బయ్యా) ఉప్పాచెర్ తాకంతోర్. The old man is walking leaning on his stick.
 ముసలివాడు కట్టే సహాయముతో నడుస్తారు. *See:* బడ్డా.
 తుత్తారి-బెడ్డె [tuttāri-bedḍē] *n.* a spiked bamboo stick used for urging bullocks forward.
 దాపి-బెడ్డె [dāpi-bedḍē] *n.* a bamboo stick with a sharpened metal spike at one end used to prod bullocks while plowing, and a blunt blade-like instrument at the other end for removing mud from the plough.
 బెయ్యె [beyē] *n.* mother. మాఁ.

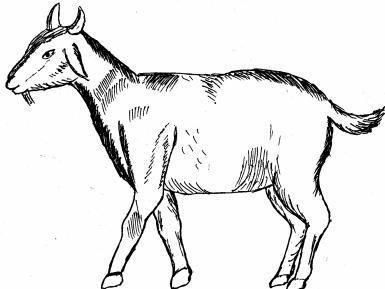

బెయ్యె-బాబాల్ [beyē-bābāl] *n.* mother and father, parents. బెయ్యె-బాబాల్ మాకున్ జన్మ సీతేర్. Mother and father gave birth to me. అమ్మా నాన్న మాకు జన్మానిచ్చారు.
 బెరాల్ [berāl] *n.* honeycomb of large bees. తేసపట్టు. *See:* పెరా బొక్కె.

బెరులీ (మర్రా) [berūlī (marrā)] *n.* the banyan tree. పెడ. రావి (చెట్టు). *ficus bengalensis.*
 బెర్రె [berrē] *clitic.* reportative.
 బెర్గ్- [bers-] *vi.* to grow.
 బెహ్రియాల్ [behriyāl] *adj.* deaf (m.). బహరా. చెవిటివాడు. *See:* చెప్పాల్.
 బెహ్రి [behri] *adj.* deaf (f.). బహరా. చెవిటిరాలు. *See:* చెప్పాల్.
 బేంగ్- [bēng-] *vi.* to creep, crawl.
 బేంచి [bēnci] *n.* desk, table. మెజ. బల్ల.
 బేకె [bēke] *adv.* where? whither?
 బేంద్ [bēnd] *adv.* where?, in which side?
 బేందాల్ [bēndāl] *adv.* from where?
 బేందా-హక్కె [bēndā-hakkē] *advl.* from all sides.
 బేచార్ [bēcār] *num.* forty-two. బయాలీస.
 బేటె-మా- [bēte-mā-] *vi.* to meet. మిలనా. కలుసుట.
 బేత్ బెడ్డె [bēt bedḍē] *n.* measuring stick made of bamboo.
 బేరె [bēre] *n.* thin strip of bamboo used for tying things. బేరెలు.
 బొం [bōṁ] *n.* nipple. రోమ్మ.
 బొకెనా [bokēnā] *See:* పొప్పు.
 బొక్క- [bok-] *vi.* to erupt, to irritate. కొప్పు పెడెత నియ్ తోలున్ బొక్కుంత. The oil of the 'kohka' nut irritates the skin.
 జీడిగింజ నూనే అంటుతే పొక్కుల వస్తాయ.
 బొక్క [bokka] *n.* bone. అస్థి. బొక్క.
 బొగ్రా [bogṛā] *n.* high place.
 బొట్ [bot] *n.* red spot on forehead. బొట్లు. హిందు భాయిక్ దాదలిర్ బొట్ కెరంతేర్. Hindu ladies and men wear a * (spot on the forehead). హిందువులు, పురుషులు, శ్రీలు, బొట్లు పెట్టు కుంటారు.
 బొట్టా [botṭā] *n.* finger. కాంగలీ. టేలు.
 బొట్టె [botṭē] *n.* kind of fish. మణలీ. చేప.
 బొండ్- [bōrs-] *vt.* to roast, fry. భూననా.
 బొదేలా [bodēlā] *n.* small wild gourd.
 బొమ్మ [bomma] *n.* toy, doll. బొమ్మ.

బోవ్ల [bovla] *n.* platform for weddings.
మర్కున్గ వేలి, నొప్పాల్ ఉదన్సాటి బోవ్ల
వాటంతంగ్. At a marriage, in order for
the bride and groom to sit, (the ladies)
put a platform. పెండ్లిలో వధు, వరులు
కూర్చువడానికి గడ్డలు వేస్తారు.

బోంగా [bōṅgā] *n.* kind of wind instrument
that produces only one note for
accompaniment. సన్నాయి. పటాడి,
తోయీటల్ బోంగా ఉహ్మాంతేర్. 'Pardhan'
and 'Thoytal' people play (blow) the *.
ప్రధాన, తోట, సన్నాయి వాయిస్తారు.
బోంతా [bōntā] *n.* quilt. పీని గాలుం బోంతా
ముంచేర్. During the winter season
they cover (themselves) with a quilt.
చలికాలం బోంతలు కప్పకుంటారు.

బోకుడ్ [bōkuḍ] *n.* male goat. బకరా.
మేకపోతు.

బోకుడ్ పిల్లా [bōkūṛ pillā] *n.* male young of
goat or sheep. మేకపోతు (పిల్ల).

బోడీ [bōṛī] *adj.* shaven-headed. బోడీగుండు.
మొడై మొడైన మొడ్ అర్టెక్ బోడీ కీంతేర్.
After small babies lose their umbilical
cord, they have their heads shaven.
అమ్మాయి, అబ్బాయి, బోడ్డు ఊడిన
తరువాత వెంటుకలు తీస్తారు.

బోడ్కాల్ [bōṛkāl] *adj.* bald. బట్టతలగల.

బోన [bōna] *pron.* whose? (m.). ఎవరిది.
బోమాల్ [bōmrāl] *n.* Brahmin. బ్రహ్మానుడు.
బోమ్రె [bōmrē] *n.* female Brahmin.

బోర్ [bōr] *pron.* who, which (m.). ఎవరు.
బోరే [bōrē] *pron.* anybody (m.),
somebody (m.). ఎవరో ఒకరు.

బోరే-సల్లె [bōrē-selle] *pron.* nobody (m.).

బోర్ . . . బోర్ . . . [bōr . . . bōr . . .] *pron.*
the one... the other.

బ్యానోవ్ [byānov] *num.* ninety-two. బానఖె.

బ్యాస్టి [byānsī] *num.* eighty-two. బయాసీ.

బ్యాహాత్తర్ [byāhattar] *num.* seventy-two.

బహతర.

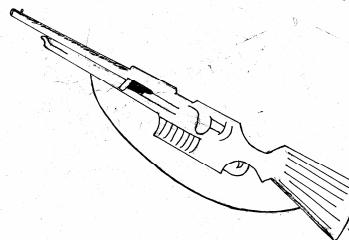
భ

భక్తల్ [bhaktal] *n.* medicine man who uses
traditional herbal (ayurvedic)
medicines. పూజారి. డగూర్ భేమారి వాతేక్
భక్తల్ చోకోట్ కీంతేర్. When there is a
major illness the medicine man makes
it better. పెద్ద రోగము వస్తు పూజారి మంచిగ
చేస్తాడు.

భరోస [bharōsa] *adj.* trustworthy. ఖరా.
నమ్మకం.

భరోసతోర్ [bharōsatōr] *n.* trustworthy
man.

భర్మాడీ [bharmāṭārī] *n.* rib cage.

భాండె [bhāṇḍē] *n.* gun. తుపాకి.

భాజీ [bhāṛī] *n.* hair parting.

భాటో [bhāṭō] *n.* older sister's husband.
బావ.

భాదీ [bhādī] *n.* a small grain.

భాయ్ [bhāy] *See:* బయ్ (బై).

భాయ్-భాయ్-ఆ- [bhāy-bhāy-ā-] *vi.* to dawn.

భావేయ్ (-మహినా) [bhāvēy (-mahinā)] *n.* month 2 of the Gond year (April-May). ప్రేశాఖము.

భికర్యాడాల్ [bhikarvārāl] *See:* బిచ్చగాండల్.
భివ్వా [bhivdā] *n.* large basket.

భిసుడ్గ్ర్యు- [bhisūḍg-] *vi.* to slip, slide.
తడయితే మీన్స్ పియ్ నెక్ మీన్స్ బయ్
భిసుడ్గ్ర్యుంతంగ్. At the dam, while
catching fish, the fish slip (slide) a lot.
చెరువులో చేపలు పట్టేటప్పుడు చాల చేపలు
తప్పేంచు కుంటాయి.

భీడా [bhīḍā] *See:* భీడా.

భీమాల్ [bhīmāl] *n.* name of one of the
Gond gods. భీము దేవుడు. సట్టి మహినా
భీమాల్ పేన్ద పూజ కీంతేర్. In
November-December they do
'Bheemal' god pooja. మార్గశిర
మాసమందు భీము దేవుని పూజ చేస్తారు.

భూడే-మా- [bhudē-mā-] *n.* loss.

నష్టపోయిందు.

భూతీ [bhūtī] *n.* employment, work. నౌకరి.
కూళీ. నహ్న్యనే బాయ్క మయ్ నలిర్ భూతీ
కాం కియ్యో దుస్తో నాటే దాంతేర్. In the
villages ladies and men in order to
work (be employed) go to other
villages. ఊళ్ళోని ఆడవారు, మొగవారు
కూళిపని కొరకు వేరే ఊరికి వెళ్ళుతారు.

భూమ్కాల్ [bhūmkāl] *See:* దేవారీ.

భూయారీ [bhūyārī] *n.* cave. ఖోహ. గుహ.

భూయ్తాల్ [bhūytāl] *n.* worker (m.).
కుళీవాడు.

భూయ్తె [bhūytē] *n.* worker (f.).

భూలే-మా- [bhūlē-mā-] *vi.* to forget. భూలనా.
డగూర్ కేడతె పొన్ని సరి భూలే- మాతోర్.
Having gone to the big forest he forgot
the way. పెద్ద అడవిలోకి వెళ్ళి తోప మరిచి
పోయాడు.

భేండీ [bhēṇḍī] *n.* ladies-finger vegetable
(okra). మింకి. బెండా కాయ.

భేగీ-భేగి [bhēgi-bhēgi] *See:* వెయ్య- వెయ్య.

భేడ్గ్రీ [bhēṛkī] *n.* wild sheep. జింక. కేడ గోర్తే
(గోప్పాడున్) భేడ్గ్రీ ఇంతేర్. A wild (male)
sheep is called a *. అడవి బట్టే పోతును
భేడ్గ్రీ అంటారు.

భేబ్రీ [bhēbrē] *n.* tomato. ఉమాట.

భేలీ [bhēlī] *n.* jaggery, coarse brown sugar.
గ్రూ. బెల్లం. ఊచ్ డెండెన భేలీ కీంతేర్. They
make 'jaggery' from sugarcane. చెఱుకు
గడ్డ నుండి బెల్లం తీస్తారు.

భోవ్రీ [bhovrī] *n.* whirlpool. సుడి.

భోడాల్ [bhōḍāl] *adj.* yellow. పీలా. కమ్మ
భోడాల్ మందంత. Turmeric is yellow.
పసుపు పసుపు పచ్చగ ణంటుంది.

భోడూం [bhōḍūṁ] *n.* a bull dedicated to the
temple to be worshipped.

భోయాల్ [bhōyāl] *n.* fisherman. సభ్యా.

భోయే [bhōyē] *n.* fisherman's wife.

భోరాడీ [bhōrāḍī] *n.* evil spirit. దయ్యం.

మ

మంగాలీ [maṅgālī] *n.* barber. మంగలోడు.
See: డాండీ.

మంగీ (మర్రా) [maṅgī (marrā)] *n.* kind of
tree. పెడ.

మంగుర వార్ [maṅgūr vār] *n.* Tuesday.
మంగళవారము.

మంగ్ [maṅg] *See:* మర్ల.

మంజే [manjē] *adv.* after. బాట. తర్వాత.

మండా [maṇḍā] *n.* shelter. పందిరి.

మంత [manta] *vi.* existential verb 'is', there is. ఉన్నది.

మందా [mandā] *n.* herd, group of cattle or sheep. మంద. గోరెంగ్ వాలీర్ బయ్ పెల్ల మండాంగ్ గోరెంగ్ తరంతేర్. Shepherds bring big herds (flocks) of sheep. గోళ్వారు ఎక్కువ గోళ్లెల మందలను తెస్తారు.

మందూడీ [mandūrī] *n.* group. దల.

మందే [mandē] *n.* pleasure. వినోద.

మందే-వా- [mandē-vā-] *vi.* it is pleasing.

మందే-పి- [mandē-pī-] *vi.* to take pleasure.

మంద్- [mand-] *vi.* to be, live, stay, continue.

మన్నాడ్ [manmār] *gerund.* to stay.

మక్- [mak-] *vi.* to hide. ఛిపనా, ఛుపనా.

మకీ-సి- [makī-sī-] *vt.* to hide something. దాచుట.

మక్కెంగ్ [makkeṅg] *n.* maize. మక్కలు.

మగ్- [mag-] *vi.* to be healed (wound).

మగ్గూర్ [maggūr] *n.* crocodile. మకర. మొసలి.

మచ్ [mac] *n.* dew. పీని గాలుం నర్క్ బయ్ మచ్ అరంతా. During the winter much dew falls. చలికాలం రాత్రి పూట చాల మంచు కురుష్మాంది.

మజ్బుత్ [majbūt] *adjl.* strong. మజ్బూత.

గట్టిగ.

మటం [matam] *n.* temple. మందిరం.

మడింగ్ [marīn] బంగారు గుండ్లు.

మడీ [marī] *n.* bead of a necklace. మణిపూస.

మడూ- [marū-] *vi.* to be charred (for example food at the bottom of a cooking vessel). మాడింది.

మడ్గుంజ్ (మడ్గున్) [markānī (markās)] *n.* kind of small fish (sg.). నల్ల చేప.

మడ్గున్ను [markāsk] *n.* kind of small fish (pl.). నల్ల చేపలు.

మతీ [matī] *advers.* but. పర.

మత్ [mat] *n.* medicine, lotion, potion, drug. మందు. భక్తల నాక్ ఇద్ భేమారిత మత్

సీకా ఇత్తేర్. The medicine man prescribed me medicine for this illness. పూజారి నాకు ఈ రోగం మందు ఇస్తను అని అన్నారు.

మన్ను [mannu] *v.* to be. ఉండు.

మన్నే [mannē] *adv.* day after tomorrow. ఎలుండి.

మయ్యనల్ [maynal] *n.* man. ఆదమి. మనిషి.

మయ్యా [mayjā] *n.* barber's razor, blade. మంగలోన కత్తి.

మయ్యాన్-సో- [maydān-son-] *vi.* to go to toilet (lit. 'field').

మయ్యుస్- [mayyūs-] *vt.* 1) to spare, cause to remain. బచా. 2) to cause to win.

మరకొండల్ (తరాస్) [marakondal (tarās)] *n.* kind of snake that lives in trees. చెడుగుపొము.

మరట్ [marat] *pron.* we (excl.). మనము.

మరుంగ- [maruṅg-] *vt.* to forget. భూలనా. మర్యాదం. నన్న రోన్ కొత్తంగ్ మరుంగనీ వాతోన్. I came, having forgot the money at home. నేను డబ్బులు ఇంటికి వద్ద మరిచి వచ్చాను.

మరుం [marūṁ] *adv-ppn.* behind. కె పిఛె. ప్రక్కక. వోర్ హక్కె మరుం బతల్ కీనర్ మంతేర్. He is doing something back (behind) there. ఆయన కనిపించకుండా ఏం చేస్తున్నాడు.

మర్కు బేలంగ్ [marka bēlan] మామిడి కాయ తొక్కు.

మర్కు (మర్రా) [markā (marrā)] *n.* mango tree. పెడ. మామిడి (చెట్లు).

మర్ద్ (మర్రా) [mard (marrā)] *n.* saj tree. పెడ. మద్ది (చెట్లు).

మర్నుడాడ్ [marndārī] *n.* father's sister's daughter.

మర్నుడూ [marndū] *n.* male cross-cousin.

మర్కుంగ్ [marmīṅg] *n.* marriage ceremony. పెండ్లెలు. కాండి ఆయి పేడి ఆయి డగూక్ ఆతేకే మర్కుంగ్ కీంతేర్. Boys and girls, having become big (matured), they get

married. అబ్బాయి కాని అమ్మాయి కాని పెద్దవాళ్ళు అయ్యక పెళ్ళి చేస్తారు.

మరు [marra] *n.* insecticide, pesticide.

మరు-డబ్బా [marra-ḍabbā] *n.* back-mounted pesticide pump.

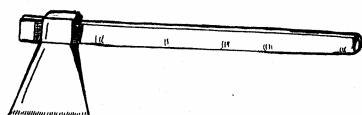
మర్రా [marrā] *n.* tree. పెట్ల. చెట్లు.

మర్రి [marri] *n.* son. పుత్ర. కుమారుడు.

మర్రి-ఇవ్విర్ [marri-ivvīr] *n.* father and son (pl.).

మర్రి-మియాడ్ [marri-miyāḍ] *n.* boys and girls, sons and daughters (pl.).

మర్ల [marla] *advl.* 1) again. ఫిర. ఇంక, మళ్ళ. 2) afterwards. బాద సే. తర్వాత.

మర్స్ [mars] *n.* axe. గొడ్డలి.

మలంజ్ (మీన్) [malan̄j (mīn)] *n.* kind of fish. మచలి. చేప పీరు.

మలెద [maleda] *n.* రోట్లె ముక్కలు బెల్లం.

మల్ [mal] *n.* peacock. నెమలి.

మల్-పట్టా [mal-pattā] *n.* peacock feather belt.

మల్- [mal-] *vi.* to return. లౌటనా. మల్లు.

మలుస్- [malūs-] *vc.* to return, bring back. లౌటనా.

మల్సుడుం [malsurum] పక్షిపరు.

మల్ల [mallā] *See:* మర్ల.

మల్వా (-జాడి) [malvā (-jāṛi)] *n.* kind of grass. ఘాస.

మసేమా-పెన్ [masēmā-pēn] *n.* one of the Gond gods. దేవుడు.

మస్క్యాల్ [maskyāl] *n.* a man who tends buffaloes. బరెలు మేపువాడు.

మస్తరల్ [mastaral] *n.* teacher. అధ్యాపక.

ఆచార్యుడు. తోల్లెత జమానాతే సాడ వెహ్వాన్ మస్తరల్ ఇందిర్. A long time ago school teachers were called *. పూర్వాపు కాలం యందు బడి చెప్పే ఆచార్యుడుని మస్తరల్ అనే వారు.

మస్రాల్ [masrāl] *adj.* 1) dirty. గంధా. ముర్ఖి, నల్లగా. 2) blackish. కొంచెం నలుపైన.

మహినా [mahinā] *n.* month. మహినా. నెల.

మహీత్ [mahit] *See:* హతు.

మహో (-మహినా) [maho (-mahinā)] *n.* month 11 of the Gond year (January-February). మాషుం.

మహో- [mah-] *vt.* to finish.

మహ్కు (మర్రా) [mahkā (marrā)] *n.* Bengal quince, 'bel' tree. పెట్ల. మారేడు (చెట్లు). aegle marmelos.

మహ్కు- [mahk-] *vt.* to search for. వెతుకు.

మాంజా-పుడీ [māñjā-purī] *n.* glow worm. మినుగురు పురుగు. మాంజా పుడీ నర్క్ మిడ్చంత. Glow worms flash (spark) at night. మినుగురు పురుగు రాత్రి వేళల్లో మెరుస్తుంది.

మాండి [māñḍi] *n.* thigh, lap. జాంఘ.

మాండి-కీ- [māñḍi-kī-] *vt.* to arrange, tidy, set (trap). సంజోనా.

మాంది [māndi] *n.* crowd of people, big affair. ప్రజలు.

చుక్కె మాంది [cukkē māndi] *n.* thought. చిత్తా.

మాచ్ [māc] *n.* dirt on skin. మైల.

మాచ్- [māc-] *vt.* to plaster, smear, daub.

మాటీ [māṭī] *n.* kind of edible root from the forest. గడ్డ (దుంప).

మాట్యాల్ [māṭyāl] *n.* whirlwind, tornado.
బాయ్యా.

మాడీ [māḍī] *n.* house (with multiple levels). మకాన. బంగ్గా.

మాడ్క్- [māḍk-] *vi.* to glance. ఝాఁకనా.

మాడ్సో [māḍsō] *n.* husband. పతి. భర్త.

మాతెర [māṭera] ధావ్యంలో కస్సు.

మాత్రల్ [māṭral] *n.* old man. ముసలివాడు.

మాతరి [māṭari] *n.* old woman.

ముసలమ్ము.

మాదీ [māḍgi] *n.* tanner (person who tans animal hides). మాదిగ. మాదీ మూరంగ్ సాతెక్ మూరన తోల్ తెండంతోర్. When cows die, the tanner removes the skin of the cow. మాదిగ జంతువులు చస్తే తోలు తోస్తాడు.

మాన్ [mān] *n.* honour, respect. లాజ.

మర్యాద.

మాన్-మర్యాద-కీ- [mān-maryāda-kī-] *vt.* to honour.

మాన్-పాన్ తుంగ- [mān-pān tuṅg-] *vt.* to honour.

మానే-మా- [mānē-mā-] *vi.* to be respectful.

మాన్- [mān-] *vi.* to be made. బన గయా. సరి తాక్సి-తాక్సి మాంత. Having walked and walked, a path was made. చలకె-చలకె రాస్తా బన గయా. తోవ నడిచి, నడిచి ఎరడినది.

మామల్ [māmal] *n.* mother's brother, father's sister's husband. మామ.

మాయా [māyā] *n.* kindness. ఉపకార.
మాయము.

మాయ్టు [māyṭa] *n.* bangle, anklet (worn by married ladies). కడెయం. నొవ్రి ఆతెక్ కెందగ మాయ్టు కెరుసీంతంగ్. Having become a bride they (ladies) wear a bangle on their arm (wrist). పళ్ళి కూతురుకు చేయికి కడెయాలు తోడేగిస్తారు.

మాయ్యా [māyyā] *n.* love. ఏయార.

మారుస్- [mārus-] *vt.* to tease, to pull faces.

ఊర్ నాకున్ మారుసీస్ర మంతేర్. They are teasing me. వారు నన్ను హాళన చేస్తున్నారు.

మారేల్ [mārēl] *n.* wing. పంఖ. రెక్క.

మార్ [mār] *n.* blow, beating.

మార్- [mār-] *vi.* to be finished. ఖతమ హోనా.

మార్వెలి (-జాడి) [mārvēlī (-jāṛi)] *n.* kind of grass. ఘాస.

మాలుండీ (తరాన్) [māluṇḍī (tarāś)] *n.* two headed snake. రెండుతలుపాము.

మాల్ [māl] *n.* produce, cultivated goods, wares. ఫసల.

మాల్కాల్ [mālkāl] *n.* head of household, owner. యజమాని.

మావ [māva] *pron.* our (sg.). మనది.

మావంగ [māvāng] *pron.* our (pl.). మనది.

మావ్ [māv] *n.* deer. దుప్పి. మావ్క డగూర్ కేడతె మందంతంగ్. Deer live in the big forest. దుప్పులు అడవిలో ఉంటాయి.

మాసూల్ [māsūl] *n.* python. అజగార.

కొడచిలువ. మాసూల్ తరాన్ జన్యర్తున్ ఆచీ కీసి జక్కు తింతా. The python wraps around animals and having killed, it eats. కొడ చిలువ జంతువులను పట్టి చంపి తింటది.

మాస్- [mās-] *vi.* to start a fire, get a fire going.

మింగ్- [miṅg-] *vt.* to swallow. నిగలనా.

మింగుట. యెడ్కై వాతెకే గోలింగ్ మింగంతేర్. Having got fever they swallow tablets. జ్వరము వస్తే గోళ్లు వేసుకుంటారు.

మింజ్-

మింజ్- [minj-] *vi.* to be covered over, buried, immersed.

మిండ్- [minđ-] *vi.* to sleep. సోనా. పండుకో.

మిండూస్- [minđūs-] *vc.* to put to sleep. పండబెట్టుట.

మిందీ [mindī] *n.* eyelash. కన్న రెపు.

మిచ్చుక్-ముచ్చుక్ [miccuk-muccuk] *adj.* flashing. మెరుసుట. పూన రోన్ నెంగ్నుకే మిచ్చుక్-ముచ్చుక్ ఆయ్యలీర్ లైట్స్ దీహంతేర్. While inaugurating a new house, they tie flashing lights. మాతన గృహావ్రవేశం చేసటప్పుడు చిన్న విద్యుత్ దీపలు ఇల్లుకు కట్టుకుంటారు.

మిచ్చు [micco] *n.* scorpion. బిచ్ఛు. తేలు.

పండి మిచ్చు [pandi micco] *n.* a reddish coloured scorpion. ఎరటి తేలు.

మిటుస్- [mitus] *vt.* to apply (rice, or vermillion) in order to bless. లక్ష్మీ పూజత సేటి పియ్యంగ్ కాల్కున్ అక్షిదాంగ్ మిటుసంతేర్. On 'laxmi pooja' day they apply rice (as a blessing) on their cattle. లక్ష్మీ పూజ రోజు ఆపుల కాళ్ళకు లక్ష్మింతాలు చేస్తారు.

మిడుంగ్- [mirung-] *vi.* to turn over.

మిడూస్- [mirūs-] *vi.* to turn over.

మిచ్చ- [mirc-] *vc.* flash of light (as in lightning, or glow worms). చమకనా. మెరుసుంది.

మిచ్చవల్ [mircval] *n.* lightning.

మినూంగ్- [minūng-] *vi.* to taste sweet.

మినోడా (మర్రా) [minōrā (marrā)] *n.* kind of tree. పెడ.

మినోడాల్ [minōrāl] *n.* tortoise. తాంబెలు.
See: కాసో.

మిన్నూల్ [minnūl] *n.* spark.

మియాడ్ [miyār] *n.* daughter. పుత్రి. కూతురు. బెయ్ బాబాల్ తమ్ము పేడిన్ మియాడ్ ఇంతేర్. A mother and father's girl is called a daughter. అమ్మ నాన్నలు వారి కూతురులను చిన్న రులు అంటారు.

మియ- [miy-] *vi.* to sprout, become abundant.

మిరట్ [mirat] *pron.* you. మీరు.

మిరుగ్ [mirūg] *n.* start of rainy season (in June).

మిర్- [mir-] *vi.* to splash.

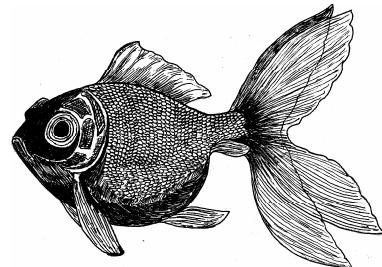
మిర్కుట్ [mirkut] *n.* chilli (pounded into flakes). గొడ్డుకారము.

మిస్- [mis-] *vt.* to bury. దఫనానా. బొంద పెట్టుట. భోరే ఆయి సాతెక్ డొడ్డు కాచ్చి మిసంతేర్. If anyone dies, a hole is dug and they buried them. ఎవరైన చనిపోతే బొంద తవ్వి పాతి పెట్టుతారు.

మిస్టి-కీ- [mis̄ti-kī-] *vt.* to mix. మిలానా.

కల్పడము. మయ్యనల్ రోత్సాటి చిమిట మిస్టి-కీంతేర్. The worker is mixing cement for the house. మనిపి ఇల్లు కట్టుటకు సిమెంట్ కలుపుతున్నాడు.

మిహ- [mih-] *vt.* to bathe. నహానా; నహలానా; నహలవానా. స్వానము చేయించుట.

మీన్ [mīn] *n.* fish. మఛలీ. చేప.

మీన్ టొబాల్ (పిట్టె) [mīn ṭonāl (pitṭē)] *n.* stork. కొంగ.

మీరి-కీ- [mīri-kī-] *vt.* to gather, collect. జమ చెయడము. పేకింగ్ డబ్బంగ్ కర్గన్ సాటి పొద్దింగ్ పొద్దింగ్ మీరి-కీంతంగ్. Girls, in order to play with small containers, gather them (from) the rubbish heaps. ఆడపిల్లలు ఆటాలాడెప్పుడు ఆపు పేడ కుప్పులలో డబ్బాలు జమ చేస్తారు.

మీరే-మా- [mīre-mā-] *vi.* to gather. గుమికూడారు.

మీవ [mīva] *pron.* your (pl.). తావ. మీది.

మీసెల్ [mīsel] *n.* whisker, fin (of fish). మీసము.

మీసెల్గ్ [mīselk] *n.* moustache. మీసాలు. మయ్యనన్ మీసెల్గ్ మందంతంగ్. Men

- have moustaches. పురుషులకు మీసాలు ఉంటాయి.
- ముంగూర్** [muṅgūr] *n.* roof, lean to. ఛత.
- ముంగే (మర్రా)** [muṅgē (marrā)] *See:* ముళ్లే (మర్రా).
- ముండి** [mundī] *adj.* lazy. మొండితనం. *See:* లెండాల్.
- ముండేల** [muṇḍēl] *n.* vertical pole (with a pointed end to attach the cross beam ‘patti’) used for the side of a house.
- ముక్కేరా** [mukērā] *n.* nose ring. ముక్కు పుడక. మాతరిక్ ముక్కేరంగ్ ముసోక్కనగ కెరంతంగ్. Old ladies wear nose rings on their noses. ముసలి ఆడవారు ముక్కుకు ముక్కేర తొడుగుతారు.
- ముగూస్** [mugūs] *n.* mongoose. ముంగేసు. ముగూసు తలాసున్ తన్య తొడ్డె టుక్కెంగ్ కీంత. A mongoose cuts (makes) a snake into pieces using its mouth. ముంగేస పామును తననోటిలో ముక్కులు చేస్తుంది.
- ముగ్గి** [muggī] *n.* bud of flower.
- ముచ్చ-** [muc-] *vt.* to cover. తెఱిపనా, తుపనా. కప్పుట. నర్కు సమీర్ ముచ్చి నర్కుంతేర్. At night everyone sleeps having covered themselves. రాత్రి పూట అందరు బట్టలు కప్పి పడుకుంటారు.
- ముచ్చడీ** [muccar] *n.* cover, lid, stopper, capping. మూత.
- ముచ్చుక్** [muccuk] *ppnl.* without. కె బినా. నీ ముచ్చుక్ మొమొత్ సొన్నొ. Without him we will not go. నీ తప్ప మేము వెళ్లుటము.
- ముజ్జూ-కి-** [mujrā-kī-] *vi.* 1) to salute. వందనలు, నమస్కారాలు. 2) to put hands together to greet someone (not a handshake!).
- ముట్ట-** [mut-] *vt.* to recognize.
- ముట్టీ** [mutṭī] *n.* 1) fist. సుట్టర. పిడికెలి. 2) short handle (of implement, weapon, whip etc.) that can be gripped by the fist.

- ముట్టీ-మేన్** [mutṭī-mēn] *n.* handful.
- ముడీ-** [muṛī-] *vi.* to snore. మాతలీర్ నర్కు నరుమైకే ముడీయంతేర్. Old men snore while sleeping at night. ముసలివారు నిద్రపోయెటప్పుడు బుర్దు గొట్టుతారు.
- ముడ్-** [muḍ-] *vi.* to tip over, be immersed. కుబానా.
- ముడూస్-** [muḍūs-] *vi.* to drown, etc. కుబానా; కుబోనా.
- ముడుంగ్-** [muḍuṅg-] *vi.* to dive.
- ముడ్హాస్-** [muḍḍhās-] *vt.* to fold (a cloth).
- ముడ్గ-** [muṝs-] *vi.* to stoop.
- ముద్ద** [mudda] *n.* ring. అంగూఠి. ఉంగరము. నీని నీటాల్ మర్కుంగ్ ఆతేక్ హాటుమై బొట్టనగ ముద్దంగ్ కర్లె దాంతేర్. The bride and groom having got married go to the market in order to wear rings. వధువు, వరుడు పెంట్లె అయ్యక అంగడికి వెళ్లి ఉంగరములు తొడుగుతారు.
- ముద్ద బొట్టా** [mudda botṭā] *n.* ring finger, second finger.
- ముద్దా** [muddā] *num.* thirteen. తెరా. పదమూడు.
- మున్నిస్** [munnis] ముప్పది.
- మున్నె** [munne] *adv-ppn.* forward, before, in front of. పెశ. ముందర.
- ముష్టా** [muptā] *n.* fold. తఫ.
- మురాడీ₁** [murāṭī] *n.* cowshed.
- మురాడీ₂** [murāṭī] *n.* a large basket for storing paddy.
- మురుంగ్త** [muruṅgta] *adj.l.* cold (water). ఠకా. చల్లటి (సీరు).
- ముర్-** [mur-] *vi.* to grow, to ripen.
- ముర్చా** [murtā] *n.* full grown (nm.).
- ముర్తోర్** [murtōr] *n.* full grown (m.).
- ముర్ (మర్రా)** [mur (marrā)] *n.* flame of the forest tree. పెడ. మోదుగు (చెట్టు). *butea frondosa*.
- ముర్గుడీ-కీ-** [murgurī-kī-] *vt.* 1) to wring the neck of an animal. 2) to twist someone's arm or skin. ఐఠనా.
- ముర్రె** [murrē] *n.* fried gram. పుట్టులు.

ముల్లే (మర్రా) [mulgē (marrā)] *n.* Indian horse-radish tree.

ముసూర్ [musūr] *n.* monsoon. రుతుపవనం. రండ్ మూంద్ దియుంగ్ దుమ్ పెర్మ్యాతేక్ శాన్ ముసూర్ ఇంతేర్. If it goes on raining for two or three days or more they call that monsoon. రెండు మూడు రోజులు ఒకే మాదిరిగ వర్షం వస్తు దానిని ముసూర్ అంటారు.

ముస్కై [muskē] *n.* animal's muzzle. ముస్కై. కాపున్, జొన్సున్డగ డెప్రా పానెక్ కోందన్గా ముస్కైంగ్ దొహంతేర్. While using the 'daura' for cotton or 'jowar' muzzles are tied on the bullocks. చేలలో గుంటుకు కొట్టెటప్పుడు ఎట్లు ముఖులకు తొడుగు తొడిగిస్తారు.

ముస్కేర్కా-పి- [musdērkā-pī-] *vi.* to be bloated due to indigestion.

ముస్-ముస్-కవ్- [mus-mus-kav-] *vi.* to giggle.

ముహ్- [muh-] *vt.* to block, plug.

ముహ్- [muhc-] *vi.* to bark. భౌకనా.

మూంద్ [mūnd] *num.* three (nm.). తీని. మూడు.

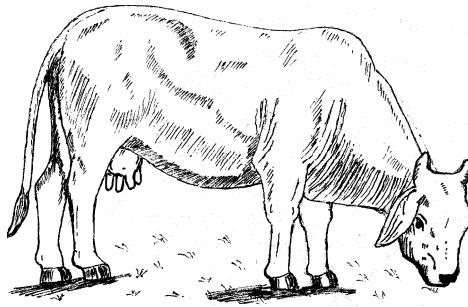
మువ్వీర్ [muvvīr] *pron.* three (m.). తీని. ముగ్గురు.

మూకా [mūkā] *adjl.* dumb, mute, person who cannot speak. గ్ంగా. మూగవాడు.

చుడూర్ మనెక్కాల్ వడ్క్ వాయ్ వోన్ మూకాల్ ఇంతేర్. Someone who since birth cannot speak is called dumb.

చిన్న గున్న పుటీ నుండి మాట్లాడరాని అతనిని మూగ అంటారు.

మూకే [mūkē] *adjl.* feminine dumb, mute, person who cannot speak.

మూరా [mūrā] *n.* cow. గాయ. ఆవు.

మూరీయాల్ [mūrīyāl] *n.* father-in-law. ససురా. మామయ్.

మూరే మర్న్డాడ్ [mūrē marndār] *n.* mother's brother's daughter.

మూరే మర్రి [mūrē marri] *n.* husband's brother's son.

మూర్- [mūr-] *vi.* to be blocked.

మూస్కై- [mūsk-] *vt.* to sniff, muzzle, inhale. *See:* ముస్కై.

మెట్టా [metṭā] *n.* mountain. పహాడు; పహాడీ. రుట్లు.

మెదూర్ [medūr] *n.* brain. దిమాగు. మెదడు.

మెయంత [meyanta] మిగులుతుంది.

మెయాడ్-ఏ- [meyār-ā-] *vi.* to disappear.

మాయము అవ్యాడం. నన్న కొత్త ఇగెన్ ఇర్చి, బేక మెయాడ్ ఆయర్? I left money right here, where has it disappeared?.

నేను డబ్బులు ఇక్కడే ఉంచాను ఎటు మాయం అయినవి.

మెయ్- [mey-] *vt.* to win. జీతనా. గెల్చింది.

మెలీ- [melī-] *vi.* to shake. డింఝోడనా.

మెలుస్- [melūs-] *vi.* to shake. డింఝోడనా.

మెసి- [mesī-] *vt.* to sharpen.

మెసెల్-బండా [mesel-baṇḍā] *n.*

sharpening stone. మర్పక్, బార్చింగ్, కీకంగ్ మెసెల్- బండాదీగ మెసియంతేర్.

They sharpen axes, carving tools and chisels are on a sharpening stone.

గొడ్డలి, బాడిశ, ఉల్లి నూరడనికి బండ పై రాకుతారు.

మెన్ [mes] *n.* small bee-hive.

మేంజీ [mēn̄j̄] *n.* egg (sg.). అండా. రుట్లు.

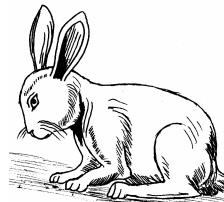
మెస్కై [mēsk] *n.* egg (pl.). అంకె. రుట్లు.

మేంది

యెక్కి-కీ-

మేంది [mēndī] *n.* henna. *lawsoina alba*.
 మేందోల్ [mēndōl] *n.* body. తన. శరీరము.
 మేందోల్-పి [mēndōl-pi-] *vi.* to get fat.
 మేజ్ [mēj] *n.* table. మెజ్. బ్ల్ల. *See:* టీబల్.
 మేడా [mēdā] *n.* eaves of roof. గుంజ.
 మేతింగ్ [mētīng] *n.* fenugreek seeds.
 -మేన్, -మేండ్ [-mēn, -mēnd] *clitic.*
 equivalent to English -ful. పూరా.
 మేయ్- [mēy-] *vi.* to graze. చరనా.
 మేహ్- [mēh-] *vt.* to cause to graze. చరనా.
 మొకొట [mokoṭa] *n.* mask.
 మొకొం [mokōṁ] *n.* face. ముఖ. మొఖం.
 మొక్కో-కీ- [mokrō-kī-] *vt.* to stretch oneself.
 మొక్కల్ [moksal] ముఖ్య వ్యక్తి.
 మొడోకా [modōkā] *n.* shoot of a seed.
 సోయాబిన్ పూర్తెక జల్లి మొడోకాంగ్
 వాంతంగ్. If soya beans get wet the
 shoots come quickly. సోయాబిన్ నానితే
 తొందరగా మొలకెత్తు ఉంది.
 మొడ్ [mod̄] *n.* navel, bellybutton. బొడ్డు.
 మొడ్డల్ [modḍāl] *n.* newborn boy. బాలక.
 చిన్న మొగపాప.
 మొడ్డె [modḍe] *n.* newborn girl. లక్క.
 చిన్న ఆడపాప.
 మొదోల్ [modōl] 1) *n.* beginning. శురు.
 మొదలు. 2)
 — *adv-ppn.* earlier, before. ఇద్ కాం
 మొదోల్ బోర్ సురు కీతేర్. Who started

this work before. ఈ పని ముందు ఎవరు ప్రారంభించారు. *See:* పీలో.
 మొద్ [mod] *n.* tree trunk. మొద్దు, కట్ట.
 మొమొట్ [momot̄] *pron.* we (incl.). మేము.
 మొయ్- [moy-] *vt.* to murder, finish off.
 హత్యా. *See:* జవ్వ- ; మొయ్- .
 మొరోల్ [morol] *n.* stalk. మొక్క.
 మొరోన్ [morōs] *n.* bark for rope making.
 చుట్టా ఆకినంగ్ కట్టంగ్ మొరోన్ వేలిన్
 దొహంతేర్. Bundles of leaves for 'bidis'
 are tied with strips of 'moros' bark.
 తునికి ఆకులను తీగలతో కట్టులు కటుతారు.
 మొర్రో [morrō] *n.* birthmark(?), mole.

మొల్లోల్ [mollōl] *n.* rabbit, hare. కుందెలు.
 మొనోర్ [mosor] *n.* nose. నాక. ముక్క.
 మొక్కా-కీ- [mōkṭā-kī-] *vt.* to fold.
 మొతీ [mōti] *n.* pearl. మౌతీ.
 మొప్-అ- [mōp-ā-] *vi.* to be founded.
 మొర [mōra] *n.* leaf hat.
 మొలా [mōlā] *n.* iron-nail.
 మొవేర [mōvēra] *n.* mustard seed. రాఫ్.
 ఆవలు. *See:* తీక్కు.

య

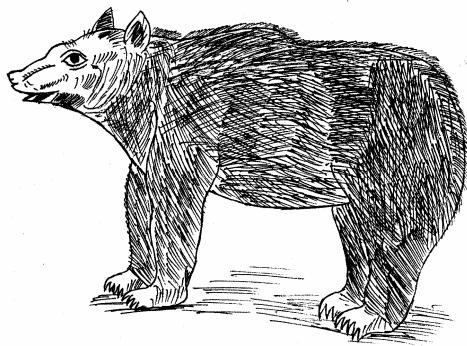
యాది [yādi] *n.* memory, recollection. యాద.
 జూపకం.
 యాదీ-కీ- [yādī-kī-] *See:* హాతు- కీ- .
 యాయాల్ [yāyāl] 1) *n.* mother's younger
 sister, father's younger brother's wife.
 చిన్న మృ. *See:* కాకీ. 2)
 — *n.* maternal aunt. చిన్న మృ.
 యెంజె [yenjē] *n.* kernel of chironji fruit.
 chironjia sapida. సార్గు పెడెక్నంగ్

యొంజంగ్ కొహ్మ్ముని తింతేర్. Having
 cracked open the nuts of the chironji
 fruit they eat the kernels. మొర్రి పండ్లను
 పగుల గొట్టి సారాపలుకులు తింటారు.
 యొంద్- [yend-] *vi.* to dance. నాచనా, నచనా.
 నృత్యం. బాయిక్ యొంచెర్ మంతంగ్. The
 ladies are dancing. స్త్రీ, నృత్యం
 చేస్తున్నారు.
 యెక్కి-కీ- [yekṭī-kī-] *vi.* to hiccup. ఎక్కుజ్ఞ.

యెఫీన పీ- [yekhīn pī-] *vt.* to believe. వోర్ ఇహాన్ వెప్పులార్ కరలేకీ కరల్. ఆయన ఇలా చెప్పుడు నిజమే నా! *See:* మానే- మా- ; కరలే- కీ- కరల్.

యెడ్కా [yerkā] *n.* ram.

యెడ్కి [yerki] *n.* fever. బుఖార. జ్వరము. రోజీ- రోజీ రెయ్యుర్ మంతోర్ భారి ఇత్తైకే వోర్ యెడ్కితే మంతోర్. Day by day he is getting weaker because he has fever. రోజు రోజుకు తగ్గుతున్నాడు ఎందుకంటే జ్వరముతో ఉన్నాడు.

యెడ్జ్ [yerj] *n.* bear. భాల్. భల్లాకము, ఎలుగుబంటి.

యెత్- [yet-] *vt.* to take to lap, take on shoulder.

యెద్- [yed-] *vt.* to sow, (with drill, not by scattering). బీజనా.

యెద్దా కట్టె [yeddā kattē] *n.* firewood. వంటచెరకు.

యెద్ది [yeddi] *n.* sunlight. ఎండ. సక్కే పోద్దీ పెసితేకే యెద్ది వాంత. In the morning after the sun rises sunlight comes. ఉదయం అయితే ఎండ వస్తుంది.

యెద్ది-గాలుం [yeddi-gālum] *n.* the hot season, summer. ఎండకాలం.

యెద్ది- గాలుం సకడల్ పోడ్డొనొనల్ బయ్య యెద్ది తెరంత. During summer it is very hot from morning till evening. వేసవి కాలంలో ఉదయం నుండి సాయంత్రం వరకు చాల వేడిగ ఉంటుంది.

యెస్చూర్ [yenjūr] *n.* sweet preparation made by pounding 'jaggery' and sesame seeds together. నువ్వులపోడి.

యెరీ- [yerī-] *vt.* to drag, pull along. తెనెతట్టు.

యెల్లి [yelli] *n.* rat. చుఆ. ఎలుక.

యెవ్- [yev-] *vt.* to reach. *See:* పోంచే- మా- .

యెవ్నల్ [yevnal] *ppnl.* up to, until. వరకు.

యెవ్హ- [yeh-] *vt.* to cause to dance.

యేం [yēm] *n.* spirit of death. సాతకే యేమ్గు జీవత్ వోయ్ వాంతేర్. Having died the spirits (of death) come to take away the soul. మరణించిన తరువాత యముడు ప్రాణము తీసుకెళ్ళడానికి వస్తాడు.

యేడూంగ్ [yērūng] *num.* seven (nm.). సాత. ఏడు.

యేడీర్ [yērīr] *num.* seven (m.).

యేత్- [yēt-] *vt.* to take, buy, fetch. తీసుకొ.

యెత్మా [yētmā] *n.* a Gond god, deity. దేవుని పేరు.

యెనీ [yēnī] *n.* elephant. హథి. ఏనుగు. యెనీ తన్న నోండుమ్ము కాండిర్గు యేర్ మిహంత. The elephant showers boys with water using its trunk. ఏనుగు తన తోండంతో పీల్లల పై నీరు జల్లుతుంది.

యెమల్ [yēmal] *n.* twin boy.

యెమే [yēmē] *n.* twin girl.

యెమలిర్ [yēmalir] *n.* twin boys.

యెమెక్ [yēmek] *n.* twin girls.

యెమల్-యెమే [yēmal-yēmē] *n.* twins (one boy, one girl).

యెరీ [yērī] *n.* dry part of the honey-comb where there is no honey.

యెర్ [yēr] *n.* water. పానీ. నీరు. ఇవ్వ కస్తున్. They are bringing water. ఏరు చిన్న బిందెలతో నీళ్ళు తెస్తున్నారు.

యెర్-తుంగ్- [yēr-tung-] *vi, vt.* to bathe, wash. నహానా.

ర

రంగ్ [raṅg] *n.* colour, dye. రంగు.

రంగ్-రంగ్నా [raṅg-raṅgnā] *adj.* many coloured. రంగు రంగులు.

రండ్ [raṇḍ] *num.* two, both (nm.). దో. రెండు.
See: ఇవ్వీర్.

రక్తపింజీర్ [raktapinjōr] పెంజెరపాము.

రగ్గాల్ [raggāl] *adj.* red. లాల. ఎరువు.

రగ్గి-కీ- [ragṛī-kī-] *vt.* to scrape.

రచ్చా [raccā] *n.* courtyard. ఆంగన. రీత్త మున్నెత జాగత్త రచ్చా ఇంటీర్. The place in front of the house is called the courtyard. ఇంటిలో ముందు స్థలాన్ని వాకెలి అంటారు.

రచ్చి-కీ- [racci-kī-] *vt.* to heap.

రట్ [rat] *adj.* thick (used for flat things). మొటా. See: రల్.

రహే-మా- [rahē-mā-] *vi.* to live, stay. జీనా; జిలానా. ఇద్ నాట్వుల్ సొన్ని అద్ నాట్ హనే రహే- మాతో. Having gone from this village they stayed there in that village. ఈ డారి నుండి వెళ్ళి ఆ డారలో అలాగ ఉండిపోయము.

రహో- [rah-] *vi.* to gather, assemble. తమినా.

రాంగ్- [rāṅg-] *vt.* to abuse, scold, revile. తిట్టుట, దూపించుట.

రాండే [rāṇḍē] *n.* 1) widow. విధవా.

వదవరాలు. 2) term of abuse for women or animals.

రాకీ-కీ- [rākī-kī-] *vt.* to do the gardening, to watch over, take care of (young plants etc.). పెంచడము.

రాగో [rāgō] *n.* parrot. చిలుక. రాగో పుంచంగం టిండంత. The parrot took out the fate (fortune telling). చిలుక పుంచాంగం చూపిస్తూంది. See: డెగ్గల్.

రాచ్- [rāc-] *vt.* to cut by striking (with an axe).

రాజూల్ [rājāl] *n.* king. రాజు. రాజు.

రాజ్-వాడ్ [rāj-vāḍā] *n.* palace. రాజ్యము.

రాన్జీ [rāṅjī] *n.* bamboo (thin variety). బంకు. వెదురుకంక. రాన్జీ బయ్య కాం వాంత.

Bamboo is very useful. వెదురు చాల పనికి వస్తుంది.

రాయాల్ [rāyāl] *n.* vulture. గిభ. రాబందూ.

రాయాలిక్ మూర సాతెకే తిన్నె వాంతంగ్.

When a cow dies, vultures come in order to eat it. జంతువులు చనిపోతే రాబందూవులు తినడానికి వస్తాయి.

రాయిసిడిమాటో [rāyisirīmāṭō] పక్షిపేరు.

రాయ్తా [rāytā] *n.* pickles. పచ్చడి.

రావ్లాల్ [rāvrlāl] *n.* parrot. రామ చిలుక. See: రాగో.

రాసి [rāsi] *num.* hundred. వంద.

రికాం [rikāṁ] *adj.l.* empty, clear. ఖాలి.

రికాం-కీ- [rikāṁ-kī-] *vt.* to empty out, clear out, take out everything.

రికా బాకా ఆ- [rīkā bākā ā-] *vi.* to be scattered. తిటకనా.

రికా బాకా ఇర్- [rīkā bākā ir-] *vt.* to place things in a disordered manner. బిఖేరనా.

రిక్- [rīk-] *vt.* to scatter.

రితి [rītī] *n.* way, manner. రాహ. దారి.

రుద్దె (మీన్) [ruddē (mīn)] *n.* kind of fish. సన్న జిమ్ము.

రుప్య [rupya] *n.* Rupee. రుప్యా. రూపాయి. ఇంకే దహ రుప్యన ఉంది కొత్త వాత. Now a ten rupee coin has come. ప్రస్తుతము 10 రూపాల విలువ గల ఒక ప్రైస్ అయ్యంది.

రుప్యంగ్ [rupyaṅg] *n.* money (pl.). పైసా.

రూపాలు. టూక్కర్ యేతన్సాటి బయ్య వెళ్ల రుప్యంగ్ పట్టా. In order to buy a tractor

very much money is needed. ట్రాక్టరు కొనుగోలు చేయుటకు చాల రూపాలు కావలేను. See: కొత్త.

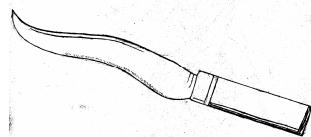
రుమాల్ [rumāl] *n.* turban. రుమ్మలు.

రుమ్మ [rumna] *n.* handle. రుమడ. రుమ్మ పీయ్సు సెర్ పాంటెర్. Having held the handle they start to plough. రుమ్మన పట్టి అరక దున్ను తారు.

రుయ్ [ruy] *n.* cotton padding used in mattresses, pillows etc. పత్తి దూది.

రూంద్ [rūnd] *n.* breadth. వెడల్పు.

రూక [rūka] *n.* boat. నావ. నౌక. వెల్లె యేతగ రూకాతె దాంతెర్. Where there is a lot of water they go by boat. లోతైన నీటిలో పడవతో ప్రయాణము చేస్తారు.

రూసిన్ [rūsī] *n.* large knife. కత్తి.

రెప్సె-మా- [repse-mā-] *vi.* to be broken down (as in a vehicle), damaged, collapsed. కూళిపోయిన.

రెయ్- [rey-] *vi.* to descend (from a mountain), alight (from a vehicle).

తతరనా. దిగు. కెటెంగ్ పియ్య గుట్ట రెయ్తంగ్. Holding the (bundle of) wood she descended the mountain. కట్టెలు పట్టుకొని గుట్ట దిగుతారు. అద్ బస్సుల్ రెయ్త. She got down from (alighted) the bus ఆమె బస్సు నుంచి దిగింది.

రెహ్- [reh-] *vt.* to lower. దించు.

రెంగ- [rēng-] *vi.* to come loose (rope).

రెఖ [rēkha] పదిహాడు.

రెజూ [rēkā] *n.* wild plum. రెగు పండు.

zizyphus jujuba.

రెస్క్- [rēsk-] *vi.* to fan.

రో- [rom-] *vi.* to rest. విత్తాంతి. యెద్దితే తాక్సెర్ సొన్నుకే నడ్డుం మరుత దడ్డై సూడ్సై రోమంతెర్. While walking in summer, having seen a shady place on the way,

they rest. వేసవి కాలంలో నడుస్తు వెళ్గంగా మధ్యన చెట్టు నీడ చూసి విత్తాంతి తీసుకుంటారు.

రోండి [rondi] *n.* thigh of animals. తొడ.

రోక్- [rok-] *vi.* to be digested.

రోపో [roppō] *adv-ppn.* in, inside. లోపల. రోపోడా బనిన్ [roppōḍā banin] *n.* undershirt, vest.

రోబేకాల్ [robēkāl] *n.* stone pestle.

రచ్చబండ, రుబ్బెరాయి. చహ్మాద్గ రోబేకాల్ డారి రోబంతంగ్. (Ladies) grind lentils with the stone pestle at (in) the mortar.

రుబ్బు రోలుతో పప్పును రుబ్బుతారు.

రోహా [roha] పంపుము.

రోహి [rohī] See: మావ.

రోహ- [roh-] *vt.* to send. భేజనా, భిజానా.

రోహకా- [rohka-] *vi.* to chew cud; ruminate. మూరంగ్, హార్షింగ్, గోర్ంగ్ సమ్మి

రోహ్ము- పాంతంగ్. Cows, buffaloes and sheep all chew cud. ఆపులు, బట్టెలు, గోర్మెలు అని జంతువులు నెమరు వేస్తాయి.

రోంజ్- [rōñg-] *vi.* to hum, buzz. గునగునానా.

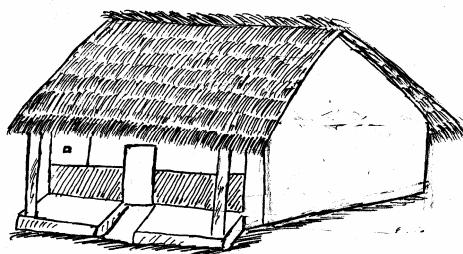
శబ్దము.

రోండా [rōñdā] *n.* weed. ఖరపతవార. కలుపు.

రోకాల్ [rōkāl] *n.* wooden pestle. రోకలి. మిర్చ వాటి కియ్యె రోకాల్ కాం సీంత. In order to pound chillies the wooden pestle is used. కారం నూరిటకు రోకలి పనికి వస్తుంది.

రోజ్ [rōj] *n.* day. దిన. రోజు.

రోజీ [rōjī] *adv.* daily. రోజు.

రోన్ [rōn] *n.* house, home. మకాన. ఇల్లు.

రోతోర్ [rōtōr] *n.* male member of household.

- రోతు [rōta] *n.* female member of household.
- రోత్-కారూమ్మార్ [rōt-kārūmnōr] *n.* neighbour. పడోసీ.
- రోమీ (మర్రా) [rōmī (marrā)] *n.* tree under which people habitually rest on a journey. పెక్క. విశ్రాంతి (చెట్టు).

రోస్కు- [rōsk-] *vt.* to bale out. బాయిక్ మీన్కు పియన్సాటి లవ్వడితే యేర్ రోస్కుంతంగ్. Ladies in order to catch fish at the river bale out the water. మహిలలు (స్త్రీ) చేపలు పట్టడానికి వాగు నీళ్ళను తోడుతారు.

రోహ్కు-పా- [rōhkā-pā-] *vi.* to.chew.cud.

ల

- లంగ్ [laṅg] *adjl.* far. దూర. దూరము.
- లంగాల్ [laṅgāl] *n.* vagabond, wanderer, someone unable to pay back a loan, loser. దేశదిమ్మురి. కొత్తంగ్ తచ్చి మలుసి సియ్యుకే వోన్ లంగాల్ ఇంతేర్. Those who borrow money and can't repay it are called *. రూపొలు తీసుకొని తిరిగి ఇవ్వని వారిని చెడ్డ వాడు అంటారు. నష్టా కాడ్ గోలింగ్, వేర్ లంగాల్ ఆతేర్. The marbles are with me. He is the loser. అతను నా వద్ద గోళీలు ఒడిపోయినాడు.
- లండీ [laṅdī] *n.* idle person, lazy.
See: లెండాల్.
- లంబో [lambō] *adj.* long. చోగా.
- లక్ [lak] *adjl.* far. దూర.
- లక్క [lakka] *n.* licker (polish), wax. లక్క.
- లగం [lagam] *n.* bridle. లగామ.
- లగు [lagu] బలము.
- లగ్నింగ్ [lagniṅg] *n.* betrothal ceremony (pl.) involving a time of joking (or spoof negotiating) with the ladies in the bride's party with those in the groom's party. లగ్నము, పెండ్లి. నొని వెన్నాన్ భటి కీసి లగ్నింగ్ చెపంతేర్. After the bride and groom have met, the ladies do the betrothal ceremony (a part of the marriage). పెండ్లి కూతురు, పెండ్లి పీల్లపాడు కలిపి పెళ్లిలో అక్కింతాలు చల్లుతారు. *See:* మర్గింగ్.
- లజ్జ [lañ] *n.* menstruation, monthly period.

- లంగ్యాల్ [laṅgyāl] *adj.* bare, barren. వట్టి.
- లజ్జె-మా [lajjē-mā-] *vi.* to be shy, ashamed. సీగ్గుపడుట.
- లడాయి [ladāyi] యుద్ధము.
- లప్పంగీ [lappaṅgī] *n.* falsehood, dishonesty, deception.
- లబాడ్ [labāḍ] *n.* a lie. ఝ్యార్, ఝ్యారా. అబద్ధము.
- లబాడ్ వర్కు- [labāḍ varķ-] *vi.* to tell a lie. లబాడ్ వర్కుమా. Do not lie.
- అబద్ధము మాట్లాడకు
- లబానాల్ [labānāl] *n.* Lambadi man. బంజార మనిషి.
- లబానే [labānē] *n.* Lambadi woman.
- లమ్గా [lamgā] *n.* cloves. ముక్కుపుడక.
- లవ్రి [lavṛī] *See:* కుడ్డె.
- లసున్ [lasūn] *n.* garlic. ఎల్లపాయ. లసున్ కుస్తితగ వాటుంతేర్. Garlic is put into the 'dhal' (lentils). ఉల్లి పాయాలు కూరలో వేస్తారు.
- లహెంగ్ [lahēṅg] *n.* parched grain.
- లహ్కి [lahki] *adv.* hurriedly. తొందర.
- లాం [lāṁ] *adjl.* long. చోగా. పొడువు.
- లాండీ [laṅdī] *adj.* short in length. మొండీ, కురుచ. *See:* టుప్పి.
- లాగ్- [lāg-] *vt.* to touch, be necessary, start. ఛూనా. తగిలింది.
- లాటీ [lāṭī] *n.* fishing rod. వెదురుబోంగు. మీన్కు పియన్ సాటి లాటిధ్యా గరి దొహంతేర్. In order to catch fish a hook is tied to the

fishing rod. చేపలు పట్టుటకు కట్టేకు గాలం కట్టుతారు.

ల్యాడ్ [lār̥] *n.* love. ఏయార. ప్రమ.

ల్యాడ్-కీ- [lār̥-kī-] *vt.* to love. ప్రమ చూపడం. బెయ్య బాబాల్ చుదూక్ కాండిర్- పేకిన్ బయ్ ల్యాడ్-కీంతేర్. Father and mother love their little boys and girls very much. అమ్మా నాన్నలు చిన్న పిల్లలను చాల ప్రమిస్తారు.

ల్యాడాల్ [lār̥āl] *n.* bridegroom, lover (m.). ద్వుల్హా.

ల్యాడీ [lār̥ī] *n.* bride, lover (f.). దులహన.

ల్యాడ్గాల్ [lāndgyāl] *See:* గుష్టాల్.

ల్యాత [lāta] *n.* a kick. లాత. కాలు దెబ్బ.

ల్యావీ-కీ- [lāvī-kī-] *vt.* to make use of, put on. పెట్టుకోవడము.

ల్యాసి [lāsi] *ppnl.* for, in order to, on behalf of. లిఏ. కొరకు.

లింబూ (మర్రా) [limbū (marrā)] *n.* lemon tree. నిమ్మ (చెట్టు). *citrus acida*. *See:* బిజ్జారీ (మర్రా).

లిక్కీ [likr̥i] *n.* noise-making stick on snare. జొన్నుత్ పిట్టెంగ్ తింతంగ్ ఇంజేర్, వాపై మూలంగ్, మూలంగ్, సుమ్మునె లిక్కీంగ్ దొహంతేర్. If birds are eating the 'jowar' then, in the corners of the field, *s are tied. జొన్ను పంటల రఙ్గాణ కొరకు చేను మూల మూలలో కట్ట గంటలు కట్టుతారు. *See:* టూపూర్.

లీం (మర్రా) [līm (marrā)] *n.* 'neem' tree. వేప (చెట్టు). *azadirachta indica*.

లూటి-కీ- [lūtī-kī-] *vt.* to loot, rob, steal, thieve. చౌరి. దొగలించుట.

లోండ [lenda] *n.* animal droppings (not dung) from sheep, goats etc. పేడ కుప్ప.

లోండాల్ [lenḍāl] *adj.* lazy. ఆలసి. మొండెపైకరి. లోండాల్ మయ్యనల్ కాం కియ్యె సొన్నోర్. The lazy man is not going to work. పోమరి మనిపి పనిచేయుటకు వెళ్లడు. చుదూక్ కాండిర్ పేకింగ్ లంగ్ తాక్క లోండాల్ ఆంతేర్. When little children walk long distances they become lazy.

చిన్న పిల్లలు దూరం నడవడానికి మొండికేస్తారు. *See:* లండీ.

లోక్- [lek-] *vt.* to count. గిననా. లెక్క.

లోప్పి-కీ- [leptī-kī-] *vt.* 1) to attach, hit. లగానా. 2) to dent.

లోహి-కీ- [lehi-kī-] *vt.* to write. లిఖనా.

ప్రాయుము. వేర్ చిట్టి లోహి కీసీర్ మంతోర్. He is writing a letter. ఈయన ఉత్తరం ప్రాప్తున్నాడు.

లోహింగా [leheṅgā] *n.* dress.

లేంగ్ [lēng] *n.* tone, voice. కంరము, రాగము.

తాన చోకీట లేంగ్ మంత, పాట వారంత.

Her voice is good, she will sing a song.

ఆమె రాగం మంచిగా ఉంది పాట పాడుతుంది.

లేంగ్రాల్ [lēṅgrāl] *adj.* lame. లెంగా.

కుంటివాడు.

లేండీ (మర్రా) [lēnḍī (marrā)] *n.* 'jamun' tree.

పెడ. అల్లనేరడు (చెట్లు). *eugenia jambolana*. లేండీ మర్రతంగ్ పండింగ్ కారిక్ మందంతంగ్. The fruit of the jamun tree are black. అల్ల నేరడి పంటు నల్లగా ఉంటాయి.

లేండ్యా (మర్రా) [lēnḍyā (marrā)] *n.* kind of tree similar to eugenia jambolana.

లేకాల్ [lēkāl] *n.* man or boy (used with contempt).

లోటోన్-నొంద్- [loṭōs-sond-] *vi.* to shrink (cheeks). చిక్కె పోవడము. వోన్ భేమారి మంత అద్దన్సాటి వోనంగ్ కొన్చింగ్ లోటోన్-నొత్తంగ్. He has fever (is sick), so his cheeks have shrunk. ఆయనకు రోగం ఉంది అందుకని ఆయన చెంపలు లోనికి వెళ్లిన్నాయి.

లోద్ది [loddī] *n.* valley. ఘాటి.

లోల్లి [lolli] *n.* noise, racket. అల్లరి.

లోల్లీ-కీ- [lolli-kī-] *vi.* to make a noise, or racket. అల్లరి చెయుట.

లోకూర్ [lōkūr] *n.* people (pl.). ప్రజలు.

లోనీ [lōnī] *See:* వోండి.

లోమీ-కీ- [lōmī-kī-] *vt.* to swing. టాంగనా.

లోమే-మా- [lōmē-mā-] *vi.* to swing.
టాఁగెనా.

వ

వంజి [van̄jī] *n.* paddy (sg.). వరి.

వంజింగ్ [van̄jing] *n.* paddy (pl.) (used mostly in the plural form). వరి.

వకీలు [vakkīlu] *n.* lawyer, advocate, barrister, attorney. న్యాయవాది.

వకుత్ (వక్తు) [vakut (vakt)] *n.* instance, time. బార, బారా.

వక్తున్-వక్తు [vaktūn-vakt] *advl.* recurring time.

వకూర్ [vakūr] *n.* harrow. కాపున్ కుటంగ్ టిండై వకూర్ కాం సీంత. In order to remove the cotton stems a * is useful. పత్తిచెట్లను తీసేవేయుటకు గుంటుకు పనికి వస్తుంది.

వగ్గార్ [vaggār] *n.* male buffalo (m.).

వత్కు- [vatk-] *vi.* to be thirsty. దాహం.

వట్టు [vattā] *n.* fight. జగడం. కాండీర్ వరోన్ వరోర్ వట్టు వాంతేర్. Boys fight with each other. పీలులు ఒకరి జోలికి ఒకరు వస్తున్నారు.

వట్టియె [vattīye] వట్టిగా.

వట్టియ్ [vattīy] *adj.* unnecessary, not needed. అక్కరకురాని.

వట్టెదు [vattēra] బట్టాని.

వదై [varī] *n.* wind, air, spirit. పవన. గాలి.

వడ్- [var-] *vi.* to leak. చ్ఛనా.

వడ్ (మర్రా) [var (marrā)] *n.* banyan tree. మర్తి చెట్టు. *ficus indica*.

వడ్కు- [vark-] *vt.* to speak, talk. బాత కరనా. మాట్లాడు. See: ఇన్-; వెహ్-.

వడ్డు [vaddā] *n.* neighbourhood, section of town, colony.

వత్తు- [vat-] *vi.* to dry up, be dry. బహ్నా కప్పింగ్ వత్తు మంతంగ్, వత్తుకే రొప్పో తచ్చి ఇరా. The clothes are outside in order to dry;

having dried bring and put them inside. బయట బట్టులు ఆరడానికి ఉన్నాయి ఆరాక ఇంట్లో తెచ్చి ఉంచు.

వత్తా [vattā] *adj.* dry, dried. సూఖ.

వయ్యియాల్ [vaydyāl] *n.* doctor. డాక్టర.

వయ్యుక్ [vayyūk] *n.* yawn. ఆవలించు. వయ్యుక్-సీ- [vayyūk-sī-] *vi.* to yawn.

వర [vara] రమ్య.

వరీ- [varī-] *vi.* to bend. మరోడనా. వంగింది.

వరున్- [varus-] *vt.* to bend something around in order to fit it to something.

వరోర్ [varōr] *num.* one (m.).

వర్- [var-] *vt.* to cross, ford, climb up/over, ascend, go up. ఎక్కుడం. కెటంగ్ తరన్సాటి గుట్ట వర్తంగ్. In order to bring wood they are ascending the mountain. కట్టెలు తేవడానికి గుట్ట ఎక్కురు.

వర్తాల్ [vartāl] *n.* washerman. ధోబి.

వర్తే [vartē] *n.* washerwoman.

వరోన్సే [varsōnē] *advl.* at the same time, all at once. నిమ్ముట్ సమ్మిర్ వరోన్సే వాతిట్! You all came at the same time! మీరు అందరు ఒక్కు సారి వచ్చారా!

వస్- [vas-] *vi.* to be felt, to experience (hunger, thirst, etc.), to want to. లగనా.

వహ్- [vah-] *vt.* to give birth to (animal). మూర పియ్ వహ్. The cow gave birth to a calf. ఆపు దూడకు జన్మనిచ్చింది.

వహ్చు- [vahc-] *vi.* to boil.

వహుచు-సీ- [vahcu-sī] *vc.* to boil.

వహ్చు-కీ- [vahcī-kī-] *vt.* to boil. జోన్న గాటో అటన్ సాటి ముదోల్ యేతున్

వహ్చు-సీయలాగర్. In order to cook 'jowar' food the water must be boiled

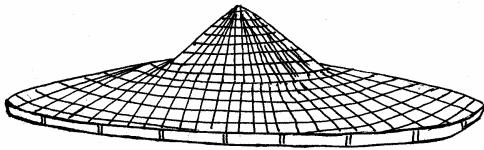
first. జొన్న అన్నము వండడానికి ముందు నీటిని వేడి చేయవలెను.

వా- [vā-] *vi.* to come. ఆనా. రాపాలి.

వాగాటీ [vāgāṭī] *n.* an evil spirit which stays on trees and captures animals (it is believed that the hair of an animal killed by a tiger becomes this spirit). భూత.

వాక్కాల్ [vākrāl] *adj.* crooked, bent. కుటిల. *See:* బాగ్గియాల్.

వాక్కియాల్ [vākṛīyāl] *See:* వాక్కాల్.

వాగుడ్ [vāgur] *n.* large round net for catching animals. వల్ల.

వాగ్చేయ్ (వేలి) [vāgcēyn (vēlī)] *n.* a creeper that is used in curing snake bite.

వాచ్- [vāc̄-] *vi.* to leak profusely. చ్ఛా. టేర్ తర్వాల్ బిందె గద్ది అర్థ వాజంత. If a hole comes in the pot for bringing water, it leaks. నీరు తెచ్చు చర్చి రంద్రం అయ్యంది నీరు కారుతుంది.

వాచీ-కీ- [vācī-kī-] *vt.* to read. పఢనా. చదవడము. సాడ కాండిర్ పేకింగ్ నర్కూక్ పుస్తక వాచీ-కీంతేర్. School boys and girls read books at night. బడి పీల్లలందరు రాత్రి పూట పుస్తకాలు చదువుతారు.

వాజ-గాజతే [vāja-gājatē] *advl.* with much noise.

వాటీ-కీ- [vātī-kī-] *vt.* to pound. క్రూనా.

వాటే- [vātē-] *n.* idea. ఉపాయము.

వాట్- [vāt-] *vt.* to throw, sow, scatter. ఝోకనా. విసురుట, వేయుము.

వాట్టీ [vātñī] *n.* division, heap. బట్టవారా.

వాడీ [vārī] *n.* garden. ఉయాన. తోట.

సాపంగ్-మిర్చంగ్ వాడీతే ఉర్నుంతేర్. They

plant vegetables in the garden.

వంకాయలు, మిర్జు, తోటలో పండిస్తారు.

వాడే [vāḍē] *n.* carpenter. బఢక్. ఏర్ వాడీర్ టెబుల్ కీసర్ మంతేర్. The carpenters are making a table. ఏరు వడుంగి వారు టెబుల్ చేస్తున్నారు.

వాతి [vāti] *n.* wick of a lamp. వత్తి.

వాయిట్ [vāyīṭ] *adj.* bad. బద. చెడు.

వారీ [vārī] *n.* string (of musical instrument).

వార్- [vār-] *vt.* to sing. గానా. పాండుట. వేర్ పాట వార్తేర్. He sang a song. ఈయన పాట పాడినాడు.

వార్తి [vārtī] *n.* leather rope or strap. వార్గ. సీర్ పుష్టా వార్తి కాం సీంత. In order to harness the plough a * is used.

వార్గు తాడు అర్చకు పనికి వస్తుంది.

వాపుర్ [vāvūr] *n.* field. ఖెత. చేను.

వాసా [vāsā] *n.* rafter, each of the sloping beams forming the framework of a roof. లటా. గుంజ, వాసము. రోతగ ఆడేతల్ వాసంగ్ బూడ్ పట్టి యెవ్వల్ వాంతంగ్. In a house, the rafters come down from the main beam to the side beams. ఎనీగర కట్టే నుండి కీంది పట్టే వరకు వాసాలు వస్తాయి.

వాసి [vāsi] *ppnl.* for, on behalf of. కె లిఏ. *See:* లాసి.

వాస్ [vās] *n.* smell. గథ. వాసన. *See:* ఘూసీ.

వాస్ యెత్- [vās yēt-] *vt.* to smell. స్వంగనా. వోర్ పుజడా వాస్ యెచ్చేర్ మంతేర్. He is smelling the flower. అతను పుప్పు వాసన చూస్తున్నాడు.

విక్ [vik] *n.* poison. విష. విషము.

విచ్చుడ్ (మీన్) [vickār (mīn)] *n.* a kind of fish. చేప పీరు.

విజ్ఞా [vijjā] *n.* seed. బీజ. విత్తనము.

విజ్ఞా వాట్- [vijjā vāt-] *vt.* to sow seed. పిర్ గాలుం సుష్టిర్ శేతి దారలీర్ వాపై విజ్ఞా వాటుంతేర్. In the rainy season all the farmers sow seed in the fields. వర్ష కాలంలో వ్యవసాయ దారులు అందరు విత్తనాలు వేస్తారు.

వింద [vittār] ముట్టుడు.

విడ్యా [vidyā] *n.* metal collar to attach the blade of an agricultural implement.

విదుర్కు- [vidūrk-] *vt.* to lay down (offering), scatter. మందిరంతగ నివోద విదుర్కుసీ రోన్ వాసి గాలో తించేర్. Having scattered the food offering at the temple they come home and eat.
గుడిలలో నైవేద్యము చూపి ఇంటికి వచ్చి తింటారు.

విద్రింగ్ [vidrīng] *n.* agricultural festival which takes place before sowing (pl.).

వియ్- [viy-] *vt.* to transplant.

వియ్యార్ [viyyār] *n.* rubbish, garbage, refuse.

విస్- [vis-] *vt.* to thresh (with bullocks).
జోన్న సెన్డున్ ఖడాడ్లు కోందన్తోడ్
విసంతేర్. The heads of 'jowar' are threshed by bullocks at the threshing floor. జోన్న పంట కల్లులను ఎడ్డ బంతి కట్టుతారు.

విస్కుడ్ [viskūr] *n.* charred wood, a partly burned stick from the fireplace, or a stick still burning. సశాల. కట్టి నిరుత పెజ్జెతాన్ విస్కుడ్ ఇంతేర్. After a stick has been burned it is called *. కట్టు కాలిన తరువాత దానిని విస్కుడ్ కట్టు అంటారు.

విచ్ [vīc] *n.* tomb, grave. గోరి.

విడా (మర్రా) [vīdā (marrā)] *n.* betel nut tree.

విడా-ఆకి [vīdā-āki] *n.* betel, 'paan' leaf.
విడా- ఆకి తిత్కే టొడ్డి రగ్గాల్ ఆంతా. Having eaten a 'paan' leaf the mouth becomes red. తమలపాకు తింట నోరు ఎద్ద బడతుంది.

విత్- [vit-] *vi.* to run. డౌకెనా. ఉర్ముత.

వియ్- [viy-] *vi.* to dawn, emerge.

విర్ [vīr] *pron.* they, these (m.). వీరు.

వీర [vīra] *pron.* their (prox.). వీరిది.

విసా [vīsā] *num.* twenty. బీస. ఇరువై.

విసీ [vīsī] *n.* fly. ఇగ.

విస్- [vīs-] *vi.* to wear out. గస జానా. కానుడ ఆస్కుడ్ విస్తో. The axle of the bullock

cart has worn out. ఎడ్డ బండి ఇర్చు అరిగి పోయంది.

విస్కు- [vīsk-] *vt.* to pull down. మరతగ

పండిన సాటి తెర్తుతా పెజ్జె కోడ్డితంగ్

విస్కుంతేర్. Having climbed a tree in order to get fruit, they pull down the branches. చెట్టును పండ్లు కొరకు కొమ్ములను వంచుతారు.

వుర [vūrā] *See:* ఉర.

వుర్ [vūr] *See:* ఉర్.

వెంజేర్ [venjēr] *n.* tongue. జీభ. నాలుక.

వడ్కులే అని సవ్యాద్ సూడ్లే వెంజేర్ కాం సీంత. The tongue is used for speaking and tasting food. మాళ్లాడుటకు, రుచికి నాలుక పనికేస్తుంది.

వెజార్ (మర్రా) [veñūr (marrā)] *n.* kind of tree. పెక.

వెట్లా [vetṭā] *n.* a small copper coin.

వెట్టె [vetṭē] *n.* small drum-like instrument.
సృత్యవాయిద్య వస్తువు. చచ్చోయ్
యొంద్చుకే వెట్టె పాంతేర్. While doing the 'chachoy' dance they beat the * drum.
చచ్చోయ్ సృత్యం చేసెటప్పుడు (వెట్టె) అనే సంగీత సాధనం వాయస్తారు.

వెడీ- [vedī-] *vt.* to pour out.

వెడీల్ [vedil] *n.* old man. ముసలివారు.

వెడ్మా (మర్రా) [vermā (marrā)] *n.* kind of tree. పెక. తిర్మున్ చెట్టు.

వెద్దూర్ [veddūr] *n.* bamboo (thick variety).
బంకు. వెదురు. వెద్దుకునంగ్ కోడంగ్ తాకంతేర్.
They walk with stilts of bamboo.

వెదురు కట్టులను గుర్తులు చేసి నడుస్తారు.

వెయ్యి [veyne] *adv.* immediately, right away, quickly. జల్ది. తోందరగా. హాటుం వయ్యి కీమ్ట, రోన్ వయ్యి దాక్త. Let's do the shopping quickly, and quickly go home. అంగది(బజారు) తోందరగా
చేయండి ఇంటికి వెళ్లుదాం. *See:* సప్పు.

వెయ్యి-వెయ్యి [veyya-veyya] *advl.*
quickly. జల్ది-జల్ది. *See:* సప్ప- సప్ప.

వెయ్యు [veylo] *n.* wife, woman. పట్ని. భార్య, ఆడది.
వెయ్యు-మయ్యనల్ [veylo-maynal] *n.* man and woman, (sometimes husband and wife). స్త్రీలు, పురుషులు.
వెయ్యు-జ్ఞాల్ [veylo-junñāl] *n.* 1) a man who is always with the ladies. 2) a man with a female complexion.
వెరీ- [verī-] *vi.* to be afraid.
వెరూస్- [verūs-] *vc.* to frighten, threaten.
 డరనా.
వెరే [verē] *n.* fear. కర. భయము. వోర్ బయ్ వెరే కొండల్, అగ్గ పొన్నోర్. He is very afraid, he won't go there. ఆయనకు భయమెక్కువ అతను అక్కడికి వెళ్డు.
వెరే -పీ- [verē -pi-] *vi.* to take fright.
వెరే-కీ- [verē-kī-] *vt.* to warn, or scare away. జాము పండింగ్ తిణ్ణ కాండిర్ రోజీ వాంతేర్, ఊర్కు వెరే-కీయలాగర్. Everyday the boys come to eat guavas, they must be scared away. జామ పంటు తినడానికి పిల్లలు రోజు వస్తారు వారిని బయపెట్టవలెను.
వెర్కార్ [verkar] *n.* cat. పీల్లి.
వెర్చె [vercē] *n.* squirrel. ఉడుత.
వెర్తల్ [vertal] *n.* guest (m.). చుట్టుము. మారోన్ వెర్తల్ వాతోర్. A guest (male) has come to my house. మా ఇంటికి చుట్టుము వచ్చినారు.
వెర్తే [vertē] *n.* guest (f.).
వెర్స్- [vers-] *vt.* to brand. వీర్ కురత్ డహింగ్ వాటంతేర్. They are marking the young bull with the branding iron. వీరు ఎద్దు కంకు వాతాలు పెట్టుతారు. గుసాడీర్ లాసున్ నేటి తడ్డితీగ కైసర్ కోలా నిరుసీని సమ్మిర్చు గోటిధ్యా వెర్గంతేర్. On the Laxmi festival day, the 'gusadi' clowns light a broom in the fire and burn everyone's necks. గుస్సాడి వారు లక్ష్మీ పూజ రోజు చీపురు కట్ట పుల్లను అగ్గిలో పెట్టి అందరిని కలుస్తారు.

వెలీ- [velī-] *vi.* to stroll, roam, wander.
 టఫలనా. తీగ.
వెలూం [velūṁ] *n.* compound wall or fence.
 దడి. మూరంగ్ సేంగ్యుక్ రోత్ బోవుతల్ వెలూం కీంతేర్. To prevent cows entering a compound wall is made surrounding the house. జంతువులు రాకుండ ఇంటి చుట్టు కంచే చేస్తారు.
వెల్కి (మర్రా) [velkī (marrā)] *n.* silk-cotton tree.
వెల్లె [velle] *advl.* very. బహుత. ఎక్కువ.
వెహ్- [veh-] *vt.* to tell. బోలనా. చెప్పండి.
 See: ఇన్- ; వడ్కు- .
వే- [vē-] *vi.* to cook. ఉడుకుట.
వేయూస్- [vēyūs-] *vc.* to cook. ఉడికింది.
 మక్కుంగ్ చోకొట వేయూస్తేర్. They cooked the corn well. మక్కలు మంచిగా కాల్చినారు.
వేగ్రో (వెగోరా) [vēgrō (vēgōrā)] *adjl.* separate, different. అలగ.
వేగ్-వేగ్రో [vēg-vēgrō] *adjl.* separate, different (emph). అలగ.
వేట [vēṭ] *n.* outer-most metal rim of a bullock cart wheel. కాసుడ ఘరెత్ కచ్చిత వేట మందంత. There is a metal rim on a bullock cart wheel. ఎడ్డ బండి చకనికి ఇనుప కమ్ము ఉంటుంది.
వేడా [vēḍā] *n.* yard of a house, or small plot of land near to the house for growing vegetables etc. పెరడు. వేడద్గ మక్కుంగ్ యెదంతేర్. They grow corn in the *. పెరడిలో మొక్కజోన్ వస్తారు.
వేడీ [vēḍī] *n.* light (from fire, lamp, sun, etc.). జ్యోతి. వెలుతురు. నర్మక్ పుస్తక్ వడ్కులో వేడీ ప్రొజెక్ట్ లో In order to read books at night, (a) light is needed. రాత్రి పుస్తకం దమువుటకు వెలుతురు అపసరము. పోర్ట్ నల్ వేడీ వాంత. Light comes from the sun. ప్రొద్దున సూర్యుని వెలుతురు వస్తుంది.
వేన [vēna] *pron.* his (prox.). ఇతని.
వేరి [vēri] *clitic.* up to, until. తక. దాకా.

వేర్ [vēr] *pron.* he, this (m.) referring to someone near by. యహ. ఇతడు.

వేర్మాయ్తా [vērmāyṭā] *n.* a function for fixing the marriage during which vermillion and an anklet will be given to the bride by the bridegroom's party.

వేర్ని [vērnī] *n.* bowl made of clay. మట్టి పల్లము.

వేలాడ్ [vēlāṛ] *n.* queen. రానీ. రాణి.

వేలి [vēli] *n.* kind of creeper. లతా.

వేసుని [vēsuni] *n.* halter (rope for leading or tying bullocks).

వేసూడి [vēsūṛi] *n.* story, tale. కథానీ. కథ.

వేస్- [vēs-] *vt.* to cover a house (e.g. with thatch, tiles, or corrugated sheets).

కప్పట.

వోజ్జె-వాట్- [vojjē-vāṭ-] *vt.* to load. లాదనా. కట్టేలమోపు.

వోడూంగ్- [vodūṅg-] *vi.* to be peeled. తొలినా.

వోడ్కి [vodki] *n.* knowledge. జ్ఞాన. జ్ఞాపకం, పరిచయము.

వోడ్కి-ఇర్- [vodki-ir-] *vt.* to remember, recognize.

వోడ్కె-మా- [vodkē-mā-] *vi.* to be known, recognized. జాననా. గుర్తు చేసాను.

వోదాల్-ఏ- [vodāl-ā-] *vi.* to sag (mattress, or woven surface, basket, etc.), sink.

కటుడ్గా వెల్లేటీర్ ఉత్కేక్ నోడే వోదాల్- ఆంతా. When many people sit on a bed, the (criss-crossed, weaved) rope sags.

మంచంలో ఎక్కువ మంది కూర్చుంటే నుల్క వదులు అపుతుంది.

వోనోన్యు [vorōnay] *advl.* alone (m.). అకెలా. ఒక్కితనే.

వోరోయ్ [varōy] *advl.* alone (nm.). అకెలీ. ఒక్కితను.

వోరోర్ [vorōr] *See:* వరోర్.

వోర్కె [vorke] ప్రక్కకు.

వోహో [vohō] *n.* udder.

వోహ- 1) *vi.* to hatch (of young bird).
2)

— *vt.* to burst, break open.

వో- [vō-] *vt.* to carry away, take and go. ఢోనా. తీసుకపోవడం.

వోండి [vōṇḍi] *n.* butter. మక్కణ. మీగడ.

వోందల్ [vōṇḍal] జాతి పేరు.

వోటా [vōṭā] *n.* verandah, porch, threshold, covered entrance area of a house. రోత్ మున్నె వోస్తిత జాగత్ వోటా ఇంతేర్. In front of a house, the area covered by the roof is called *. ఇంటి ముందు ఉన్న ప్రాంతమును అరుసు అంటారు

వోటి [vōṭi] *n.* pouch (usually for collecting cotton) formed by tucking cloth it in at the waist and folding the other half upwards.

వోదా [vōḍā] *n.* boat, trough. నావ. నోక.

వోడూ-సీ- [vōḍū-sī-] *vt.* to peel or remove the shell or cover of food items (boiled eggs, beans, peas, corn, bananas, peanuts, etc.). తొలినా. కొర్రింగ్ కొయ్యి కుస్తి అటన్ సాటి వోడూ-సీంతేర్. Having plucked beans, in order to cook it the shell is removed. చిక్కుడు కాయలు వండుటకు విరగొట్టుతారు.

వోతాడ్ [vōṭāṛ] *n.* woman. ఔరత. స్త్రీ.

వోన [vōna] *pron.* his (dist.). అతని.

వోపా [vōpā] *n.* section of a field.

వోమ్- [vōm-] *vt.* to sell. బెచ్చనా. అమ్మాడం.

వోర్ వత్తంగ్ మీన్కు వోమ్స్ మంతోర్. He is selling dried fish. ఆయన ఎండుచాపలు అమ్ముతున్నాడు.

వోరీ [vōri] *n.* long section of a field, aisle, (when planting cotton, the field is divided into sections by planting single rows of other crops such as lentils).

వోర్ [vōr] *pron.* he that (m.). అతను.

వోర్- [vōr-] *vi.* to burst. పగిలింది. పుగాతూన్ బయ్య ఉహ్మాసీ వోష్టోర్. Having blown a balloon too much, it bursts. గాలి బుగ్గను బాగా ఉది పగుల గోట్టినారు.

వోర్పి-కి- [vōrpī-kī-] *vt.* to remove or strip something without permission, steal.

నొచనా. కల్గీర్ రోతల్ దెడెంగ్- తాలింగ్ వోర్- కీసి వోతేర్. The thieves, having removed the plates, pots and pans and

went. దొంగలు, ఇంటి నుండి పీట్లు, ముంతలు, దేపులాడి తీసుకెళ్ళయి. వోస్రి [vōsri] n. verandah. బరామదా. వసారా.

స

- సంజీ-** [sanjī-] *vt.* to become numb, knock out, deadened. ఉంది కెయ్యదే సామన్ లంగ్ వేయన ఇత్తైకే బయ్య సంజంత. When carrying some load for a distance with one hand, it becomes numb. ఒక చేతితో వస్తువులు దూరం తీసుకెళ్ళలంట చాల ఇబ్బందిగా ఉంటుంది.
- సంతార్** [sāntār] *n.* orange. నారింజ.
- సంతార్ (మర్రా)** [sāntār (marrā)] *n.* kind of citrus tree. నారిజ చెట్టు.
- సక్రే** [sakrē] *advl.* in the morning. ప్రోద్ధున.
- సక్రేన్** [sakrēn] *advl.* early in the morning (emph). ప్రోద్ధునే.
- సగుడ్** [sagūḍ] *n.* a pre-wedding tradition, ritual or procedure. సగుడ్ సాటి నొనిన రోని సారింగ్ పియ్య దాంతేర్. For the * ritual, they take the 'chapatis' and go to the bride's house. అల్లు కొరకు పెండ్లే కూతురు ఇంటికి రోట్లెలు తీసుక పోతారు. Prior to a wedding, senior members of the groom's family take 'chapatis' to the bride's house and discuss wedding plans etc., later the bride's family reciprocate in a similar way.
- సగున్** [sagūn] *n.* sneeze. తుమ్ము. పడ్మాంగ్ ఆతేకే బయ్య సగున్చ్ వాంతంగ్. After getting a cold, many sneezes come. జలబు అయితే తుమ్ములు వస్తాయి.
- సగ్గ** [saggā] *n.* phratry (related to the number of gods that are worshipped).
- సగ్గాల్** [saglāl] *n.* wife's sister's husband. సడకుడు.

- సజీ** [sañī] *n.* friend (m.). మేన మామ కొడుకు.
- సజో** [sañō] *n.* friend (f.). మేన మామ కూతురు.
- సట్టా** [satṭā] *num.* పదహారు.
- సట్టి (-మహినా)** [satṭi (-mahinā)] *n.* month 09 of the Gond year (November-December). మార్గశిర (డిసెంబర్).
- సదా₁** [sārā] *n.* the horizontal beam(s) of wood used to hold up the eaves of a house, or shelter (such as a marriage shelter). మండధ్య డెరిన్గ సడంగ్ వాటంతేర్. They put horizontal beams on the vertical pillars of a shelter. పందిరిలో గుంజల పైన వాసాలు వేస్తారు.
- సదా₂** [sārā] *n.* — *n.* cow dung mixed with water (used to keep courtyards looking clean). *See:* సదాపి.
- సదా₃** [sārā] *n.* — *n.* leash, rope for controlling bullocks.
- సదాంగ్** [sārāṅg] *n.* sound of a drum. ఢాల కా ఆగాజ.
- సదాపి** [sārāpi] *n.* cow dung. పీడ. సదాపి యేతగ మిసిడి కీసి రచ్చతే సదా వాటంతంగ్. Having mixed cow dung with water they spread (throw) the mixture on the courtyard. ఆవు పీడ నీటిలో కలిపి కల్లపి చల్లుతారు.
- సదాపి సిత్రి** [sārāpi sitri] పీడతీసె గంప.

సద్యా [sarāyi] *n.* the chickpea, Bengal gram, 'channa'. శెనగలు. *cicer arietenum*.

సడే [sarē] *n.* daughter's husband. అల్లుడు.

సడే-మర్రీ [sarē-marri] *n.* sister's son. చెల్లు, అక్క కొడుకు.

సడే-మియాడ్ [sarē-miyād] *n.* sister's daughter.

సడేతీన్ [sarētīs] *num.* thirty-seven. సేంతీస.

సడే-మా- [sarē-mā-] *vi.* to rot, decay, decompose, become spoilt. యెద్ది గాలుం మర్కునంగ పోలంగ సడే- మాంతంగ్. In summer the leaves of the trees decay. వేసవి కాలంలో చెట్ల ఆకులు రాయశాయి.

మర్కు కాయంగ వెల్ల జీల్ మిస్సి ఇర్కెక్ సడే- మంత. If you leave (lit. bury) mangoes for a long time they will become rotten. మామిడి కాయలను చాల రీజులు కప్పి ఉంచితే చెడిపోతాయి.

సడ్ [sar] *n.* a festival which lasts for several days.

సడ్- [sar-] *vi.* to run, drip. దౌడునా.

సత్తర్ [sattar] *num.* seventy. సత్తర.

సత్తావీన్ [sattāvīs] *num.* twenty-seven. సత్తావీస.

సత్తిపెన్ [sattipēn] *n.* one of the gods. దేవుని ఏరు.

సత్తి-ధోల్ [sattī-dhōl] *n.* kind of drum used for dances.

సత్తేచాలీన్ [sattēcālīs] *num.* forty-seven. సేంతాలీస.

సత్తేవాన్ [sattēvān] *num.* fifty-seven. సత్తావన.

సత్తేసాట్ [sattēsāṭ] *num.* sixty-seven. సరసఠ.

సత్తేహత్తర్ [sattēhattar] *num.* seventy-seven. సతహత్తర.

సత్యానోవ్ [satyānov] *num.* ninety-seven. సతానయె.

సత్యాన్సి [satyānsī] *num.* eight-seven. సతాసి.

సత్రా [satrā] *num.* seventeen. సత్రహ. పదిహ్యాడు.

సత్రీ [satrī] *n.* umbrella. ఛత్రి. గొడుగు.

సన్ [san] *n.* festival. పండుగ.

సన్వార్ [sanvār] *n.* Saturday. శనివారము.

సపోటు (మర్కు) [sapōta (marrā)] *n.* chickoo tree. సపోటు (చెట్టు).

సప్నై [sapne] *advl.* quickly. జల్ది. త్వరగా. *See:* వెయ్యై.

సప్ప-సప్ప [sap-sap] *advl.* quickly. జల్ది-జల్ది. *See:* వెయ్యు-వెయ్యు.

సప్పుర్ [sappūr] *adj.* lean, thin. సన్నము.

సప్రీ [saprī] *n.* verandah. బరామదా.

సబుద్ [sabur] *adj.* hard, solid, durable, stiff, firm, strong. గట్టిగ.

సబ్బా [sabbā] *n.* feast, banquet.

సబ్బాల్ [sabbāl] *n.* crowbar. గడ్డపోర.

సమ్మి-కీ- [samjī-kī-] *vt.* 1) to console. 2) to remove misunderstanding.

సమ్మే-మా- [samjē-mā-] *vi.* to be understood.

సమ్మి [samdi] *pron.* all, everything, everybody (nm.). సబ. అన్ని, మొత్తము.

సమ్దిర్ [samdir] *pron.* all, everybody (m.). సబ. అందరు. పెర్మ పీన్దదగ సమ్దిర్ మీరే మాంతేర్. Everybody gathers together at the temple (lit. god's place). పెద్ద దేవుని దగ్గర అందరు కలుస్తారు.

సమ్మూర్ [samdur] సముద్రము.

సమ్మార్ [sammār] *n.* coriander. కొత్తురి.

సమ్మిన్ [sammis] *num.* ఆరువది.

సరి [sari] *n.* road, path. సడక. దారి, భాట.

సరి-తాక్- [sari-tāk-] *vi.* to go along the road. భాటసారి.

సరి-సూడ్- [sari-sūḍ-] *vt.* to wait for, expect (lit. to watch the road).

సరి- [sari-] *vt.* to weave. బుననా. పుజార్కు టొక్కింగ్ సరియంతేర్. The 'pujari' (Kolams) weave baskets. కొలాములు, గుల్లలు తయారు చేస్తారు.

సరూప్ [sarūn] *n.* funeral pyre. సాతోర్ మయ్యన్ తడ్డు లావి కీంతేర్ అద్నే సరూప్ ఇంతేర్. When a dead man is burned that is called a funeral pyre. చనిపోయిన

మనిషిని కాల్పుతారు దానిని సరూన్
అంటారు.

సర్- [sar-] *vi.* to be torn. చీరనా.

సరూన్- [sarūs-] *vc.* to tear. చీరనా.

సరి-కీ- [sari-kī-] *vt.* to tear, make a way.
చీరనా.

సర్తా [sartā] *adj.* torn.

సర్కె-మా- [sarkē-mā-] *vi.* to shift.

సర్రి [sarrī] *n.* silver neck ornament.
మెడకంట.

సర్వా [sarvā] *n.* the grain that remains in
the field after threshing.

సల్లే [sallē] *n.* sacred spear head. దేవ ప్రతిమ.

సవీ- [sav-] *vi.* to curdle, go sour.
పాసిపోవడము. గాటో ఆయి కుస్తి ఆయి
యెద్ది గాలుం వెయ్యు సపంతా. In the
summer, even rice and 'dhal' go sour
quickly. అన్నము కాని, కూర కాని
ఎండలంలో తొందరగానే పాసి పోతుంది.

సవీ- [savī-] *vi.* to be sour.

సవ్తా [savtā] *adj.* sour (bad taste).

సవ్రి-కీ- [savri-kī-] *vt.* to prepare, get ready.
సెంవారనా.

సవ్రే-మా- [savrē-mā-] *vi.* to be ready.

సవ్వా [savvā] *num.* one and a quarter.

సవ్వాద్ [savvād] *n.* taste. స్వాద. రుచి.

సవ్వి [savvi] *n.* meat. మాంసము. జేపుంతగ
ఉంది ఉంది సవ్వి వహ్మి కీతేర్. During a big
feast they dish out a piece of meat
each. ఏందు భోజనములో ఒక్కొక్క
మాంసం ముక్కు వడ్డించారు.

సవ్విన్ [savvīs] *num.* twenty-six. తణ్ణిస.

సవ్వీస్ [sāvīs] యాబది.

సా- [sā-] *vi.* to die. మరనా. చావడం.

సాతోర్ [sātōr] *adj.* dead. మृత.
మరిణించాడు.

సాంగ్- [sāng-] *vi.* to spread out (plants, etc.),
to stretch something. లైలోన్ నోడ్ బయ్
సాంగంత. Nylon rope stretches a lot.
సైలోన్ తాడు బాగా సాగుతుంది. వాష్టె
తెరియా వెలి హిక్కు-హాక్కు సాంగంత. In the
field, the 'tediya' vine spreads out all

over. చేసులో దోసు కాయ తీగ ఇటు అటు
సాగుతుంది.

సాకుర్ [sākur] *n.* sugar. పంచదార(చక్కెర).

సాక్రి [sākrī] *n.* chain. జంజిర. గొల్పు. హార్మోంగ్
సాక్రిన్ దొహంతేర్. They tie the buffaloes
with a chain. బళ్ళెలను గొల్పుసులతో
కట్టుతారు.

సాటా [sātā] *n.* frame of cart.

సాటి [sāti] *ppnl.* for, in order that, for the
sake of. లిఏ. కొరకు.

సాట్ [sāt̄] *num.* sixty. సాఠ.

సాడ [sāda] *n.* school. స్కూల. బడ్, పొరశాల.
కాండెర్ పేకింగ్ కరియన్ సాటి నార్ నాటే
సాడ మంత. In order for boys and girls
to learn, there is a school in each
village. బాలురు, బాలికలు,
చదువుకోవడానికి ఊళ్ళలో
పొరశాలలున్నాయి.

సాతీ [sātī] *n.* chest. సందూక. చాతి.

సాదు [sādu] స్ఫూర్తినుడు.

సాద్- [sād-] *vi.* to fruit. కాయడం.

సాద్రాల్ [sādrāl] *adj.* good, normal,
beautiful, handsome.

సాద్రి [sādrī] *adv.* good, well.

సాద్రె [sādrē] *adj.* lovely, gorgeous,
charming, wonderful.,

సానల్ [sānal] *n.* corpse, dead man. లాశ.

సానే [sānē] *n.* corpse (f.).

సాప [sāpa] *n.* brinjal, egg plant. వంకాయ.

సాపంగ్-మిర్చుంగ్ [sāpanq-mircang] *n.*

vegetables (lit. eggplants-chillies).

కూరగాయలు. వోమన్ సాటి హటుమ్ము

సాపంగ్-మిర్చుంగ్ తరంతేర్. They take
vegetables to the market in order to

sell them. అంగడెలో అమ్ముడానికి
వంకాయలు, మిరపకాయలు తెస్తారు.

సాప్ [sāp] *n.* thorn. కాండ. ముల్లు. చెప్పుల్గై
కెర్చుకే కాల్కున్ సాప్గై గండంతంగ్.
Without wearing 'chappals' (slippers)
thorns will prick your feet. చెప్పులు
వేసుక్కోక పోతే పాదలకి ముల్లు
రుచ్చుకుంటాయి.

సాప్-కీ- [sāp-kī-] *vc.* to clean. శబ్దపరుచు.
 సాప్-సాపాయ్-కీ- [sāp-sāpāy-kī-] *vt.* to clean up. పరి శుభ్రపరుచుట.
 సాప్రి-కీ- [sāpri-kī-] *vt.* to catch up with. దోరక పట్టుట.
 సాప్రే-మా- [sāprē-mā-] *vi.* to be caught up to.
 సామన్ [sāman] *n.* goods, materials. సామాన.
 సామా [sāmā] *n.* sanva corn.
 సాయి [sāyi] *n.* ink. స్యాహి.
 సారీ [sārī] *n.* bread. రోటి. రొట్లె.
 సారుంగ్ [sāruṅg] *num.* six (nm.). ఆరు.
 సార్విర్ [sārvīr] *num.* six (m.). ఆరుగురు.
 సార్ని [sārnī] *n.* row, in a line. పంగత. వరుసగ.
 సారీల్ [sārlī] *advl.* annually, once a year. హర సాల. ప్రతి సంవత్సరము. సారీ సారీ జెండా పోరా మహినా 15 పూర్ మహినా 26 తారికున్ చదెకీంతేర్ Every year on the days of August 15 and January 26 the flag is flown. సంవత్సరంలో తేది: 15 ఆగష్టు 26 జనవరి నా జెండాను ఎనురువ్వేస్తారు.
 సాలే (మర్రా) [sālē (marrā)] *n.* kind of tree especially used during marriage ceremony. పెడ. *strychnos potatorum*. సాలే మరుత మర్మిన్గ ముండా భోడా కీంతేర్. They use the * tree to make the center pole and horse-shaped beam for a wedding. అందున చెట్లు కట్టేతో పెళ్ళి వీటలు చేస్తారు.
 సాలేవాడాల్ [sālēvārāl] *n.* a person of the weaver caste. నేతపనివారు. తోల్లెత జమూనాతే సాలేవాడాల్ కఫ్ఫింగ్ కీందుర్. In olden times the people of the weaver caste used to make clothes. పాత కాలంతో సాలేవారు బట్టలు చేస్తారు.
 సాలేవాడే [sālēvārē] *n.* a female person of the weaver caste.
 సాల్ [sāl] *n.* year. సాల. సంవత్సరము.
 సావరి (మర్రా) [sāvari (marrā)] *n.* kind of tree much used for firewood. పెడ.
 సావు [sāvu] శీ మంతుడు.

సావీ [sāvī] *n.* shadow. ఛాయా. నీడ.
 సింగార్ [singār] *n.* tattoo. సింగారం, పచ్చబోట్లు. గుజరాత్ నంగ్ బాయుక్ బయ్ సింగార్ కెయ్యునగ్ కొహ్యుసీంతంగ్. Gujarathi ladies get pierced with many tattoos on their arms. గుజారతీ ఆడవాళ్ళు చేతుల పై ఎక్కువ చుక్క బోట్లు వేసుకుంటాయి.
 సిందేర్ [sindēr] *n.* splinter. కిరచ. బీరెంగ్ టండ్రుకే కెయ్యునగ్ సిందెక్ దాంతంగ్. While removing bamboo strips splinters go into ones hands. సంరాలు తీసిటపుడు చేతులకు రుచ్చుకుంటుంది.
 సికాటి [sikātī] *n.* darkness. అంధకార. రాత్రి, చీకటి. నర్కుక్ కరంట సొత్తెక్ సికాటి ఆంతా. When the electricity goes off at night, darkness comes. రాత్రి వేళ్ళలో (విద్యుత్) కరంట పోతే చీకటి అవుతుంది.
 సికార్ [sikār] *n.* hunting. వేట.
 సికార్-కీ- [sikār-kī-] *vi.* to hunt (work).
 సిక్కా [sikkā] *n.* net bag to hang things in. ఉట్టి.
 సిడాయింగ్ [sirāyīng] *n.* east. పూర్బ. తూర్పు దిక్కు.
 సిడొపోరో [sidōporō] *adv.* one on top of the other, stacked. ఒక్క దాని మీద ఒకటి.
 సిడ్కు- [sirk-] *vi.* to sprinkle. చినుకులు వచ్చుట.
 సితపడ్ (మర్రా) [sitapar (marrā)] *n.* custard apple tree. సితాపలం (చెట్లు).
 సితూర్-ఏ- [sitūr-ā-] *vi.* to become cool. చల్లబడెంది.
 సితూరీ (మర్రా) [sitūlī (marrā)] *n.* kind of tree. పెడ.
 సిత్త జోమ్మో [sitta jommō] *n.* soup. పులుసు.
 సిత్త (మర్రా) [sitta (marrā)] *n.* tamarind tree. పెడ. చింత (చెట్లు).
 సిత్రి (మర్రా) [sitri (marrā)] *n.* date palm. *phoenix dactylifera*.
 సిన్నారీ-కీ- [sinnārī-kī-] *vt.* to kick, flog.
 సిన్నుం [sinnūṁ] *n.* bracelet.

సిబ్బి [sibbi] *n.* large basket for storing grain made of bamboo and mud.
గుమ్మి. జోన్వంగ్ సిబ్బిత్గ నిహిచ్ ఇరంతేర్. 'Jowar' is filled in the * and kept (for storage). జోన్వలు గుమ్మిలలో నింపి ఉంచుతారు. See: దుల్లో.

సిమ్మా [simgā] *n.* 'holi', the festival when colours are thrown. హోళి.

సియుంగ్ [siyung] *num.* five (nm.). పాచ్ ఐదు.

సియివీర్ [siyvir] *pron.* five (m.). పాచ్ ఐదుగురు.

సిరిప్ [sirip] *attr.* only.

సిరుం [sirum] *n.* 'pins and needles', numbness, tingling, prickling. వెల్లె జేల్ ఉత్కోక్ కాల్గ్ సిరుం సాంతంగ్. After sitting for a long time you get pins and needles in your legs. చాల సేపు కూర్చుంటే కాలకు తిమ్మిరి ఎక్కుతాయి.

సిరుల్లి [sirulī] *n.* cow-itch plant. దూల గొండే.

సిర్ద్యాల్ [sirdyāl] *adj.* uncontrollable (of animals). కోపంగల.

సిర్నా [sirnā] *n.* cattle-bell. గంట.

సిర్పుట్ (-జాడి) [sirput (-jāri)] *n.* kind of grass. ఘాస.

సిర్ముట్ [sirmut] *adv-ppn.* around, surrounding. కె ఆసపాస. చుట్టు. వాపై సిర్ముట్ పెన్సిన్ తార్ పాసి మంత. Barbed wire has been put around the field. చేను చుట్టు ఫెనిపింగ్ కంచే చేసి ఉంది.

సిల్కి [silki] *n.* backbone. వెనుక భాగము.

సిల్పామ [silpam] సిల్పా.

సిల్లే (సెల్లే) [sillē (sellē)] *vi.* not to be.

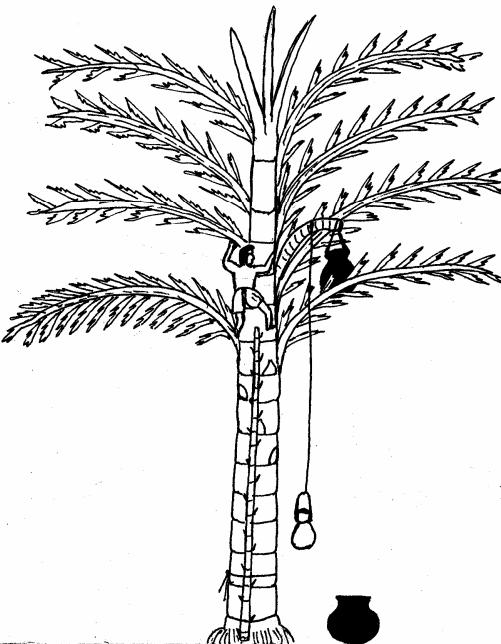
సివోడా [sivōrā] *n.* peg at side of yoke. కోందంగ్ పుహన్ సాటి జవ్యతగ సివోడంగ్ వాటంతేర్. In order to harness bullocks pegs are put into the yoke. ఎడ్డను నడుపుటకు బండికి జాత్తెలు వేస్తారు.

సివీ [sivlī] *n.* lip. అధర. పదవి.

సీ- [sī-] *vt.* to give, allow (with Inf.).

ఇప్పు.

సింగ్ [sing] See: కోర్.

సిందీ (మర్రా) [sindī (marrā)] *n.* kind of tree from which country liquor is make. పెడ. ఇత (చెట్టు).

సిందీ-కల్ [sindī-kal] *n.* kind of liquor.

సిటె [sītē] *n.* shell of chironji.

సిడో యేర్ [sīdō yēr] *n.* yesterday's water.

సిప [sīpa] *num.* fifteen. పదిహాను.

సిపి [sīpi] *n.* tailor. దౌర్జి. దర్జి. కష్టింగ్ కోటంతేర్ వోన్ సిపి ఇంతేర్. The person who stitches clothes is called a tailor. బట్టలు కుట్ట వారిని దర్జి అంటారు.

సిపి [sīpi] *n.* shell. ఇలు చిపు.

సియ్- [sīy-] *vt.* to sweep. ఝాడ్నా.

కాండిర్- పెకింగ్ ఊర సాడత్ సియ్నుర్ మంతేర్. The students are sweeping their school. అబ్బాయిలు, అమ్మాయిలు వారి యొక్క బడిని ఊడుస్తున్నారు.

సిరా [sīrā] *n.* vein. నరము.

సిర్₁ [sīr] *n.* root. జడ. వెద్దు. మరకనంగ్ సిర్గ్ బొమ్మిత్ బూడ్ దాంతంగ్. The roots of trees go below the ground. చెట్టు వెద్దు భూమిలోపలికి వెళ్ళుతాయి.

సీర్₂ [sīr] *n.* nit (white louse). పుర్ము సీర్ తల్లద్గ మందంతంగ్. The nit (lice-like bug) stays on the head. పేలు తలలో ఉంటాయి.

సీర్కునే-కీ- [sīrknē-] *vi.* to sniffle.

సీల్కా [sīlkā] *n.* brook, rivulet. చిన్న వాగు. See: కుడెడ్.

సీసా [sīsā] *n.* bottle. సీసా.

సీస్రి [sīsrī] *n.* whistle. సీఠి.

సుకీర వార్ [sukir vār] *n.* Friday.

శుక్రవారము.

సుక్ [suk] సుఖము.

సుక్- [suk-] *vt.* to launder. ఉతుకు.

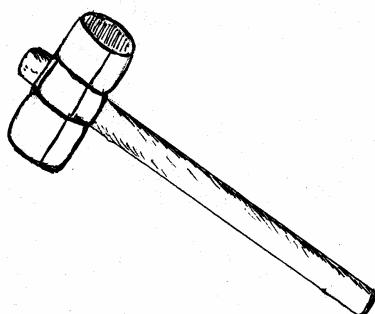
సుక్కుం [sukkūṁ] *n.* star. సితారా. మక్కలు, నక్కతు.

సుక్కుడ్ [sukūr] *n.* wooden ladle, spoon. అన్నం కలిపు కట్ట. కాస్త కుస్తి సుక్కుడె తాపంతేర్. Hot 'dhal' is dished out with a ladle. వేడి కూరను తెడ్డుతో తీస్తారు.

సుజారాంగ్ [sujārāṅg] *n.* sacrificial animals (pl.). పెర్మ హేన్దగ సుజారాంగ్ (హారేంగ్ ఆయి, హార్మోంగ్ ఆయి) పొంతేర్. At the place (temple) of the great god the kill (sever) sacrificial animals (goats, buffaloes). పెద్ద దేవుని దగ్గర జంతు బల్లలు ఇస్తారు.

సుట్టి-కీ- [sutṭi-kī-] *vt.* to release, leave, quit, give up. విడువు.

సుట్టే-మా- [sutṭē-mā-] *vi.* to escape.

సుత్తె [sutte] *n.* hammer. సుత్తె.

సుత్తి [sutṭi] *n.* string, thin rope. తనీ.

సుద్దో [suddō] *adjl.* good, beautiful. అచ్ఛా. నీటిగ.

సుద్రి-కీ- [sudrī-kī-] *vt.* to clean, mend, sharpen (an instrument).

సుద్రే-మా- [sudrē-mā-] *vi.* to be well, healthy.

సున్న [sunna] *num.* zero. సున్న.

సుఫై [suple] *n.* small basket. ఛోటా టోకరి. చిన్న గంప.

సుయు [suy] *n.* needle or injection.

సుయు లింబూ (మర్రా) [suy limbū (marrā)] *n.* kind of lemon tree. నిమ్మ (చెట్టు).

సుయు-పది [suy-padi] *n.* porcupine. ఏదుపంది.

సుయు-కోర్ [suy-kor] *n.* kind of jungle fowl. సుయు-కోర్దంగ్ బూరంగ్ మున్నె మల్కు మందంతంగ్. The feathers of a jungle fowl are curved back.

సుయ్యాల్ [suyyal] *adj.* sharp. కొచ్చగా.

సురూ-కీ- [surū-kī-] *vt.* to start, begin. శరు కరనా. ప్రారంబించు.

సురూస్- [surūs-] *vt.* to throw, discard.

సుర్- [sur-] *vt.* to bake.

సుర్పాప్ [surpāpē] *n.* butterfly. తితలి. కొడనాలుక.

సుర్పాప్లై [surpāpṛe] సీతాకోక చిలుక.

సుర్వెర్తాల్ [survertāl] *n.* mediator of a marriage.

సుర్వె [survē] *n.* a kind of bee that makes its hive within hollow trees and anthills. తుమ్మెద. సుర్వెంగ్ పుత్రినుగ్, మర్కనంగ్ డౌబున్గ దీసంతంగ్. The * bees make their homes in anthills and in hollow trees. తేనే పుట్టలలో, చెట్ల తొరులలో పెట్టుతుంది.

సులూడీ [sulūḍī] *n.* bamboo flute. వేణువు.

సులూడీ కీష్టన కెయ్దె మందంత. The * is in Krishna's hand. పిల్లలన గ్రోవి కృష్ణుఁజి చేతిలో ఉంటుంది.

సూడ్- [sūḍ-] *vt.* to see, look at. దేకనా.

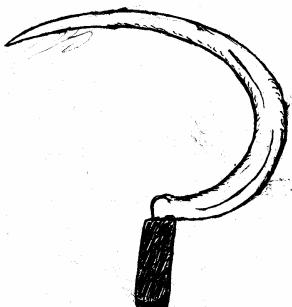
చూచుట. వీర్ పూటుంగ్ సూడ్స్ర్ మంతేర్.

They are looking at photos. వీరు పోటోలు చూస్తూన్నారు.

సూపే [sūpē] *n.* small mouse. చిట్టెలుక.

సూప్లి [sūpli] *n.* small winnowing basket.
చిన్న దాట.

సూరె (మర్రా) [sūrē (marrā)] *n.* churni tree, oblique-leaved jujube. పిక. *Zizyphus oenoplia*.

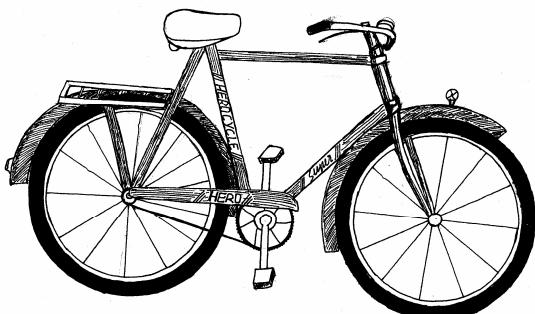

సెట్డెన్ [setēr] *n.* sickle. హిసియా. కొడవలి. వాష్ట జూడి యెహన్ సాటి సెట్డెన్ కాం సీంత. A sickle is used for removing field grass. చేనులోని గడ్డి కోయుటకు కొడవలి పని చేస్తుంది.

సెట్తా-సెవ్ [settā-sev] *n.* end portion of saree that hangs over the shoulder. కొంగు.

సెట్టా [settā] *n.* shoulder. కంధా. భజము.

సెన్ [sen] *n.* head of corn, jowar, etc. కంకి. జొన్న సెన్ మియంత. The 'jowar' head will sprout. జొన్న చేను పంటతో కళకల లాడుతుంది.

సెయ్కల్ [seykal] *n.* bicycle. సైకిలు.

సెరూలీ (మర్రా) [serūlī (marrā)] *n.* kind of banyan tree without aerial roots.

సెర్కా (మర్రా) [serkā (marrā)] *n.* chironji tree. పిక. మొర్కిచ్చు.

సెర్కా సీట్ (మీన్) [serkā sītē (mīn)] *n.* kind of fish. పెడ్డ పార్క చేప.

సెర్పుం [serpūṁ] *n.* sandal. చప్పల. చెప్పులు.

యెద్ది గాలుం కాల్చు వెంతంగ్ ఇంజేర్
సెర్పుంక్ కెరంతేర్. In the summer their feet get burnt, so they wear sandals.
వేసవిలో కాళ్ళు కాలుతాయి అని చెప్పులు తొడుగుతారు.

సెవ్వెర్ [sevvēr] *n.* gum, sap. బంక. సెర్క్ మరుతగ బయ్ సెవ్వెర్ పెసియంత. Much gum (sap) comes out from a 'serka' tree. బంక చెట్టుకు దాల బంక వెళ్ళుతుంది.

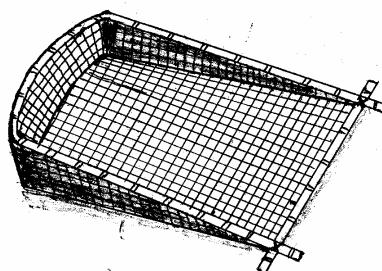
సెకే-మా- [sēkē-mā-] *vi.* to warm oneself.

సెబొ [sēbō] *n.* pod (of bean, etc.).

సెటెంగ్ [sētēng] *n.* pubic hair (pl.). ఆతులు.

సెర్క్ యాల్ [sērkyāl] *n.* a man who tends goats and sheep. మేకలు మెపువాడు.

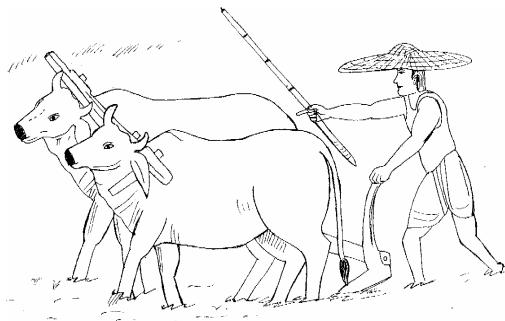
సెడ్వా (-జూడి) [sēdvā (-jārī)] *n.* kind of grass. ఘాస. కొందంగ్ సెడ్వా జూడితే బయ్ తింతంగ్ Bullocks eat very much * grass. ఎడ్డు సెడ్వా అనే గడ్డిని బాగా తింటాయి.

సెతీ [sētī] *n.* winnowing basket. దాట. సెతితే పెర్క తెహ్చాంతంగ్. They (ladies) clean rice with a winnowing basket. దాట తో బియ్యము చెరుగుతారు.

సెమేర్ [sēmēr] *n.* mucus of the nose.
చీమిడి.

సేరీ (తరాన్) [sērī] *n.* kind of snake. సాంప. జెరిపోతుపాము. సేరీ తరాన్ మయ్నన్ సూడ్కోక్ బయ్ సౌడియంత. When the * snake sees a man it goes away quickly. జెరిపోతు పాము మనుషులను చూస్తే పరుగులు తీస్తుంది.

సేర్ [sēr] *n.* complete plough system including oxen. హల. అరక.

సేర్నుడు [sērn̄du] *n.* wife's younger brother. మరది.

సేర్నుడాడ్ [sērndār] *n.* wife's younger sister. మరదలు.

సేర్యార్ [sēryār] *n.* younger brother's wife.

సేర్యార్-అవ్వాల్ [sēryār-avvāl] *n.* step-mother.

సేలడ్ [sēlad̄] *n.* younger sister. బహన, బహినచ్చెల్ల.

సేలడ్-ఇవీర్ [sēlad̄-ivvīr] *n.* brother and sister.

సేలడ్-మియాడ్ [sēlad̄-miyār] *n.* young girls.

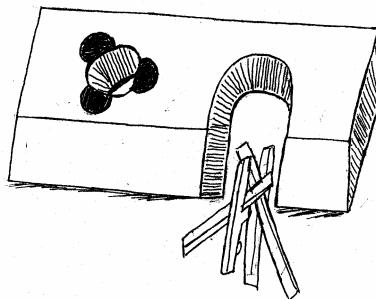
సేలా [sēlā] *n.* hand cloth, larger than a handkerchief. తువ్వాలు.

సేవ్త [sēvt̄a] *adj.* last.

సేవ్తతోర్ [sēvt̄atōr] *n.* youngest brother, last son.

సేవ్తత [sēvt̄ata] *n.* youngest sister, last daughter.

సేవ్యంగ్ [sēvyāng] *n.* noodle-like food preparation made from wheat flour. బాయిక్ సేవ్యంగ్ కీసర్ మంతంగ్. The ladies are making noodles. శ్రీ సేమియాలు చేస్తుతున్నారు.

సొద్దెల్ [soddēl] *n.* fireplace. పొయ్య.

సొనారాల్ [sonārāl] *n.* goldsmith. సునార.

షోసాలోడు. ముడ్చంగ్, చయున్క, పుణ్ణంగ్, కీంతోర్ వోన్ సొనారాల్ ఇంతేర్. He who makes rings, chains, necklaces is called a goldsmith. మట్టలు, గోలుసులు, చేసే వారిని షోసాలోడు అంటారు.

సొన్- [son-] *vi.* to go. జా. పొమ్ము, పో. అద్ సాడతే సొంజేర్మంత. She is going to school. ఆమె బడికి వెళ్ళుచున్నది.

సొమర్ [samar] *n.* Monday. సోమవారము.

సొవీ- [sovī-] See: సువీ-.

సొవోర్ [sovōr] *n.* salt. నమక. ఉప్పు.

సొసానీ [sosānī] *n.* 1) thinking. చింతన.

అలోచించుట. See: సోంచ-కీ- . 2) advice. సలాహ. సలహ.

సోంచీతాల్ [sōnōcītāl] *n.* panther. సోంచీతాల్ కేడతె మందంత. The panther lives in the forest. చిరుత పులి అడవిలో ఉంటుంది.

సోంచ-కీ- [sōnōc-kī-] *vi.* to think. సోచనా. అలోచించుట.

సోక్- [sōk-] *vi.* to apply, anoint, administer (medicine).

సోంగ్ [sōn̄] *n.* anger. క్రోధ. కోపము.

సోబున్-వా- [sōn̄būn-vā-] *vi.* to become angry. కోపపడాడము.

సోటా [sōtā] *n.* thick rod, stick. జాగ్గి సొన్నుకే సోటా పియ్య దాంతేర్. While going to guard they hold a stick and go. చేను కావలి వెళ్ళివారు దుడ్లు కర్ల పట్టే వెళ్ళుతారు.

సోడీ- [sōdī-] *vi.* to set (sun), go away, disappear, run away. పోయింది.

సోడున్- [sōdūs-] *vc.* to drive away.

సోడ్- [sōr-] *vi.* to be sharp.

సోదె [sōdē] *n.* witch-doctor. మంతుగాడు.
సోని-వోతార్ [sōnī-vōtār] *n.* midwife, lady that attends to deliveries of babies. దాసి.
సోనే [sōnē] బంగారము.
సోప్తి [sōpti] *n.* companion. సహాయంగ. నాక్ సోప్తి నిమ్మ అగయెవ్వల్ వా. Be a companion to me and come up to there. నాకు అందక తోడుగ వస్తోవా.
సోప్తుల్, సోప్త [sōptyal, sōpta] *n.* friend. స్నేహితుడు.
సోబా [sōbā] *n.* beauty. బహార. అందం.
సోబాతా [sōbātā] *adj.* beautiful. సుందర; సుందరతా. అందంగ. గులాబి పుష్టార్ బత

సోబాతా మంత! How beautiful the rose (flower) is! గులాబి పువ్వు చాల అందంగా ఉంది. మల్ బయి సోబాతా మంత. The peacock is very beautiful. నెమలి చాల అందంగా ఉంది.

సోయరీక (సోరిక) [sōyrik (sōrik)] *n.* relationship. సంబంధ.

సోరా [sōrā] *n.* large earthen vessel. తవ్వ.
సోరాయ్ [sōrāy] *n.* a measure. తవ్వ.
సోలా [sōlā] *num.* sixteen. సోలహ. పదహారు.
సోసి-కీ- [sōsī-kī-] *vi.* to ponder, think over.
స్టూల్ [estūl] *n.* stool. ప్లూల్.

హా

హండంగ్ [handang] *n.* testicles. శిన్నము కింద రెండు కోలిలు.
హందూర్ [handūr] *n.* men from a long way away. అక్కడిపారు.
హక్కె [hakkē] *n.* there, thither. తద్దర. అక్కడ.
హంద [handa] *advl.* from there, belonging to there.
హందల్ [handal] *advl.* from there.
హజార్ [hajār] *num.* thousand. వెయ్య.
హాట్ [hat̄] *n.* perseverance, obstinacy.
హాట్-మా- [hat̄ē-mā-] *vi.* to become tired. అలిసి పోవడము.
హత్తి [hatti] *See:* యెనీ.
హనట్-నెటి [hanat-nēti] *adv.* day before yesterday. నిన్న సెల్లే హనట్-నెటి సార్ వాసి. Sir came, not yesterday, but the day before yesterday. నిన్న కాక మొన్న ఆచార్యుడు వచ్చి ఉండెను.
హన్న(త) నెటి [hannē(t) nēti] *n.* day before yesterday.
హయ్లాల్ [haylāl] *n.* female buffalo.

హరీ సొన- [hari son-] *vi.* to elope with a man to marry another man while having a child.

హార్ [har] *clitic.* each. ప్రత్యేక.

హర్రా [harrā] *n.* room. కమరా. గది.

హల్కాల్ [halkāl] *adj.* light, easy.

హల్కు [halkō] *adjl.* light, easy.

హా (హా, హో) [hā (hē, ho)] *int.* yes. హాఁ.

హోక-సి- [hāka-sī-] *vi.* to shout, call out. ఝాలానా.

హటుం [hātum] *n.* small fair, bazaar.

అంగడి. హటుం ఆట రోజుకున్ ఉంది దియూ ఉదంతా. The bazaar happens (lit. sits) once every week (lit. on the eighth

day). అంగడి వారం రోజులకొక్కుసారి ఉంటుంది.

హోబర్ [hābar] *n.* sky. అంబర. ఆకాశము.

హోరా [hārā] *n.* long basket. *See:* డాలా.

హోలీ-కీ- [hālī-kī-] *vt.* to shake. జింఝోడనా.

హీందా [hindā] *advl.* belonging to here.

హీందల్ (హీందక్) [hindal (hindak)] *advl.* from here. ఇటునుండి.

హీందక్-హీందక్ [hindak-handak] *advl.* from all sides.

హిక్కె [hikke] *adv.* hither, to this place. ఇటు.

హిక్కె-హిక్కె [hikke-hakke] *advl.* here and there.

హిక్మాత్ [hikmāt] *n.* contrivance, thought. ఉపాయము.

హిమ్మాత్ [himmāt] *n.* boldness, courage. సాహస. తైర్యము.

హిరుక్ (మర్రా) [hiruk (marrā)] *n.* gul-mahua tree. పెడ. ఇప్ప (చెట్టు). హిరుక్ మర్రా హిరుక్ అర్పి మర్ల మరంగ్ సాదంత. After the 'hiruk' nuts fall, the 'hiruk' tree bears fruit. ఇప్ప చెట్టు ఇప్పుపూలు తరావాత ఇప్పుకాయలు కాస్తుంది.

హిరుక్-కల్ [hiruk-kal] *n.* kind of liquor.

ఇరుక్ [iruk] *n.* flowers of the gul-mahua tree (nm.pl.). ఇప్పు పూలు.

హిరోడా (మర్రా) [hirōdā (marrā)] *n.* kind of tree (fruit used for making black dye). పెడ. కరక్కాయ. కోక్ వాతెకే హిరోడా కాయన తోల్ తింటేర్. After getting a cough, they eat the skin of the 'hiroda' nut. దగ్గు అయితే కరక్కాయ కాయ తోలు తింటారు.

హిర్దా [hirḍā] *n.* gum, socket of a tooth.

హిర్దూం [hirḍūṁ] *n.* kind of insect that bites and spoils clothes.

హిర్దూలీ (మర్రా) [hirdūlī (marrā)] *n.* kind of tree. సీమ చింత.

హిర్పు (మర్రా) [hirp (marrā)] *See:* ఇర్పు (మర్రా).

హిర్వాల్ [hirvāl] *advl.* green. హరా.

హిరా [hīrā] *n.* diamond.

హుండీ₁ [hunḍī] *n.* butter. మక్ఖన. మీగడ.

హుండీ₂ [hunḍī] *n.* collection box used by religious people.

హుండీ-కీ- [hunḍī-kī-] *See:* ఉండీ-కీ-.

హుండూం [hunḍūṁ] *See:* ఉండూం.

హుంటాం [hūṭāṁ] *See:* ఉంటాం.

హుంటాంగ్ [hūṭāṅg] *n.* corn or grains or peas of tender and immature ears or pods of great millet which have been parched. అటుకులు.

హూడె (పిట్టె) [hūṭē (pitṭē)] *n.* kind of bird. పక్షి. గోరెంక.

హౌర్మీ [hermī] *n.* buffalo. భేస. బల్ర. యెద్ది గాలుం యేతగ మీడ్నె హౌర్మీంగ్ మందంతంగ్. In the summer buffaloes lie sleepily in the water. వేసవి కాలంలో నీటిలో బల్రులు పడుకుంటాయి.

హౌరే [herrē] *n.* goat. బకరి. మేక.

హౌల్వా [helva] నీటి ప్రహాము.

హీండూర్ [hēndūr] *n.* a person who performs human sacrifices. నరహంతకులు. When a large (building) project is embarked on, a human (usually child) sacrifice is sometimes performed.

హీతు [hētu] *n.* remembrance. జ్ఞాపకము.

హీతు-కీ- [hētu-kī-] *vi.* to remember. యాది కరనా. జ్ఞాపకము చెయుట.

Total number of entries: 2572

A

a little *advl.* ఇచ్చుక్క.
able (to be) *vi.* పర్-.
abuse *vt.* రాంగ్-.
abuse (term of) *n.* రాండే (2).
abusive word *n.* గాంచ్యి.
accumulate *vi.* ఈర్-.
ache *n.* దంచ్యాల్ (1).
acquire *vc.* పుట్టున్-, *see:* పుట్-.
across *adv.* అడ్డం.
active (become) *vi.* ఉయ్యార్-ఆ-.
acts of fun *n.* చేసేంగి.
adam's apple *n.* గుడుబొ.
adequate *adjl.* పుర్ణా.
administer medicine *vi.* పోక్క-.
adulterated (liquid) *adj.* పాతూర్.
advice *n.* పోసానీ (2).
advocate *n.* వకీలు.
aerial root of banyan tree *n.* పారా.
afraid (to be) *vi.* వెర్-.
after *adv.* మంజే; *adv-ppn.* పజ్జె (పెజ్జె).
afternoon *advl.* పోద్దెక్.
afternoon (in the) *advl.* దుపారి.
afterwards *advl.* మర్గ (2).
again *advl.* మర్గ (1).
agree *vt.* కట్టె- మూ-.
agricultural ceremony *n.* నోవోంగ్; *n.* ఏద్దింగ్.
agricultural implement *n.* పాన్; *n.* ఏడ్యా.
air *n.* వాయి.
alight *vi.* రెయ్-.
alive (to be) *vi.* పిన్-.
all at once *advl.* వర్గేనే.
all day long *advl.* పీయాల్-పోడ్డ, *see:* పీయాల్.
all kinds of — తీర్-తీర్చునా, *see:* తీర్.
all night long *advl.* నర్చు-పడింగ్, *see:* నర్చు.
all (nm.) *pron.* సమ్మి.

all (whole) *adjl.* పూర్ణి.
all (m.) *pron.* సమ్మిర్, *see:* సమ్మి.
allow *vt.* నీ-.
almirah *n.* ఆల్మారి.
alone (nm.) *advl.* వోరోయ్, *see:* వోరోనయ్.
alone (m.) *advl.* వోరోనయ్.
alphabet *n.* ఆకడ.
also *attr.* ఉండే; *attr.* తేర్; *attr.* బీ; *clitic.* ఆయి.
although *corr.* తేర్.
among *adv-ppn.* నడ్డుం.
amongst *post.* -తర్లుని.
ample *adjl.* అంత, *see:* ఆ-.
ancestors *n.* తాదో-బాబాల్, *see:* తాదో; *n.* తోతూర్, *see:* తోత్తోర్.
ancient times *advl.* తోల్లే-జమానాతే, *see:* తోల్లే.
and *attr.* ఉండే; *conj.* అని.
and then *advl.* మర్గ (2).
Andhra *n.* ఆంధ్రా.
anger *n.* పోష్ట.
angry (to become) *vi.* పోజాన్-హా-, *see:* పోష్ట.
animal *n.* జన్మార్.
animal bell *n.* ఘుంగుర్.
animal droppings *n.* లండ.
animal enclosure *n.* డోడ్డి.
animal feed (grass) *n.* చార్ట.
animal shelter *n.* కొట్టు.
animal (young) *n.* పిల్లా.
animals *n.* జిత్రాన్.
animals (for sacrifice) *n.* సుజారాంగ్.
animal's muzzle *n.* మున్గు.
animal's thigh *n.* కుర్కు.
ankle *n.* గొయిట బోక్కు; *n.* ఘెఱ్చు.
ankle bell (small) *n.* గాగ్.

ankle bell (large)

ankle bell (large) *n.* జీలా.
 anklet (bangle) *n.* మాయు.
 anklet (chain) *n.* పాంజోల్.
 announce *vt.* ఇత్తాల్ కీ-.
 annually *advl.* సారీ.
 anoint *vi.* పోక్-.
 another *pron.* దుస్తో.
 answer *n.* జవాబ్;
 vt. జవాబ్-సీ-, *see:* జవాబ్.
 ant *n.* పెత్తె.
 ant (black) *n.* కారి- పెత్తె.
 ant (flying kind) *n.* ఈనుల్.
 anteater *n.* ఉరూం.
 antelope *n.* నీడ్.
 anthill *n.* పుత్తీ.
 anus *n.* ఖిడ్డీ;
 n. పీండొ.
 any (nm.) *pron.* బద్.
 anybody (nm.) *pron.* బద్దె, *see:* బద్.
 anybody (m.) *pron.* బోరె, *see:* బోర్.
 anything *advl.* ఒత్తయ్, *see:* ఒత్తల్;
 pron. ఒత్తంగ్- పుత్తింగ్.
 anything (nm.) *pron.* బద్దె, *see:* బద్.
 anytime *advl.* బన్స్క్నె, *see:* బన్స్క్.
 anywhere *advl.* బగ్గన్, *see:* బగ్గ.
 appear *vi.* దిన్-.
 appear (moon) *vi.* నెలేంజ్ తోప్పా,
 see: తోప్పా-.
 apply *vi.* పోక్- ;
 vt. దొన్- ;
 vt. మిటున్-.
 area *n.* పట్టి.
 argue *vc.* తెరూన్-.
 argument *n.* జగడ.
 arm *n.* దండ్.

bag

armpit *n.* కూట్లి.
 around *adv-ppn.* సిర్పూట.
 arrange (to) *vt.* మాండి-కీ-.
 arrogant person *n.* గాడ్యా1.
 arrow *n.* కోలా (3);
 n. గుంతి-కోలా, *see:* గుంతి;
 n. బాన్.
 ascend *vt.* వర్- .
 ash *n.* నీర.
 ash tree *n.* బీబూత్ (మర్లా).
 ashamed (be) *vi.* లజ్జె- మా.
 ask *vt.* పూసి-కీ- .
 assemble *vi.* రహి- .
 as....so.... — బహాన్ . . . అహాన్ . . .,
 see: బహాన్.
 astonished (be) *vi.* కుదుర్చున్- ఆ- .
 at first *adv-ppn.* పహిలే.
 at night *adv.* నర్క.
 at the same time *advl.* వర్స్నెన్.
 attach *vi.* చివ్ టుండ్- ;
 vt. దొహి- ;
 vt. లెప్పి- కీ- (1).
 attempt *vt.* కోన్ని-కీ- .
 attic *n.* ఆటరా.
 attorney *n.* వకీలు.
 aunt (maternal) *n.* యాయాల్.
 avoidable (be) *vi.* చుక్- (2).
 awake *adjl.* చేత్తి;
 vt. పాలాన్- కీ- .
 axe *n.* మర్గ.
 axle *n.* ఆస్క్రూడ్.
 axle bolt *n.* కరంగాడీ.
 ayurvedic practitioner *n.* భక్తల్.

B

babul tree *n.* తుమ్మి (మర్లా);
 n. బాబూర్ (మర్లా).
 bachelor *n.* కరున్కువరి.
 back (of body) *n.* డెండ్ర్.
 backbone *n.* సీల్ర్స.
 backyard *n.* డెడ్డీ.

bad *adj.* వాయిట;
 adjl. ఖరాబ్.
 bad person *n.* గాడ్యా1.
 bag *n.* చంచి;
 n. తయ్యా;
 n. పోతె.

bake

bake	<i>vt.</i> సుర్-.
bald	<i>adj.</i> బోడ్కూల్, <i>see:</i> బోడీ.
bale out	<i>vt.</i> రోస్కు-.
ball	<i>n.</i> గోల్, <i>see:</i> గోల్; <i>n.</i> చేండు.
balloon	<i>n.</i> బుగ్గా.
Balsam pear gourd	<i>n.</i> కారెల్గా.
bamboo fish trap	<i>n.</i> దుహీగ్రా.
bamboo flute	<i>n.</i> సులూడీ.
bamboo mat (for covering)	<i>n.</i> యుడ్వా.
bamboo matting	<i>n.</i> టాటీ (1); <i>n.</i> పిడ్డ.
bamboo stick	<i>n.</i> బెడ్డె.
bamboo strip (thick)	<i>n.</i> పక్కు.
bamboo strip (thin)	<i>n.</i> బేరె.
bamboo (thick)	<i>n.</i> వెద్దూర్.
bamboo (thin variety)	<i>n.</i> రాన్జి.
banana	<i>n.</i> కేరె.
bandicoot	<i>n.</i> ఘూసీ.
bangle	<i>n.</i> మాయ్.
bangle (glass)	<i>n.</i> గాణ్ణీ.
bangle (thick)	<i>n.</i> ఖడ్డె.
Banjara (m.)	<i>n.</i> లబానాల్.
Banjara (f.)	<i>n.</i> లబానే, <i>see:</i> లబానాల్.
bank	<i>n.</i> దర్రీ.
banyan tree	<i>n.</i> బెరూళీ (మర్గా); <i>n.</i> వడ్ (మర్గా).
barber	<i>n.</i> డాండీయి; <i>n.</i> మంగాళి.
barber's razor	<i>n.</i> మయ్యా.
bare	<i>adj.</i> లంగ్యాల్, <i>see:</i> లఙ్.
bark for rope making	<i>n.</i> మొరోన్.
bark (to)	<i>vi.</i> ముహ్చు-.
bark (tree)	<i>n.</i> తోల్.
barley	<i>n.</i> జవ్-గోవ్గ్రా.
barrel (of gun)	<i>n.</i> నడీ.
barren	<i>adj.</i> లంగ్యాల్, <i>see:</i> లఙ్.
barren area	<i>n.</i> పడిద్.
barrister	<i>n.</i> వకీలు.
basket (kind of)	<i>n.</i> ఖడ్ టాటీ; <i>n.</i> టోప్పి; <i>n.</i> డాలూ; <i>n.</i> దుల్లీ; <i>n.</i> మురాడీ ₂ ; <i>n.</i> సిబిం;

become cool

<i>n.</i> సూప్పి;
<i>n.</i> సేతీ;
<i>n.</i> హరా.
basket (small) <i>n.</i> అంచె.
bat (mammal) <i>n.</i> కుస్కవీడ్.
bathe <i>vi, vt.</i> యేర్-తుంగ్- <i>, see:</i> యేర్;
<i>vt.</i> మిహ్-.
bathroom <i>n.</i> ఆజ్జదుడీ.
bazaar <i>n.</i> జత్తా;
<i>n.</i> హటుం.
be (to) <i>v.</i> మన్న.
bead <i>n.</i> మడీ.
bead necklace <i>n.</i> చీతాకి.
beak <i>n.</i> తోడ్డి.
beam <i>n.</i> జోతాడ;
<i>n.</i> పాట ₂ ;
<i>n.</i> వాసా;
<i>n.</i> సడ్డా ₁ .
beam (main) <i>n.</i> ఆడె.
bean (kind of) <i>n.</i> కొర్రి;
<i>n.</i> చవ్వేర;
<i>n.</i> జాటా.
bean pod <i>n.</i> సేబొ.
bean pods (kind of) <i>n.</i> కొర్రి-సెబాంగ్, <i>see:</i> కొర్రి.
bear <i>n.</i> యెష్ట్.
beard <i>n.</i> దాడీ.
beast <i>n.</i> డోరియల్.
beat <i>vt.</i> కొవ్వు- ₁ (2); <i>vt.</i> పో-.
beat (heart) <i>vi.</i> డెహ్వ్- (3); <i>vi.</i> ధడ్చ్-మూ-.
beater (for hunting) <i>n.</i> తాకూస్యాల్, <i>see:</i> తాక్-.
beating <i>n.</i> మార్.
beautiful <i>adj.</i> చోకొట్లు, <i>see:</i> చోకొట్; <i>adj.</i> సాద్రాల్;
<i>adj.</i> సోబాతా, <i>see:</i> సోబా;
<i>adjl.</i> సుద్దో.
beauty <i>n.</i> సోబా.
because <i>conj.</i> -కాడ్డు;
<i>corr.</i> బారిత్తుక్, <i>see:</i> బారి.
become <i>vi.</i> ఆ-.
become angry <i>vi.</i> సోబాన్-వా-, <i>see:</i> సోబా.
become cool <i>vi.</i> సితూర్-ఆ-.

bed	<i>n.</i> కటూల్.
bee (kind of)	<i>n.</i> కాడల్-వీసీ, <i>see:</i> కాడల్;
	<i>n.</i> ఫెయిజేరా;
	<i>n.</i> సుర్యై.
bee sting	<i>n.</i> కాట్చా_1.
beehive	<i>n.</i> కాడల్;
	<i>n.</i> పెరా బోక్కు;
	<i>n.</i> బెరాల్.
before	<i>adv-ppn.</i> పహీల్;
	<i>adv-ppn.</i> మున్న;
	<i>adv-ppn.</i> మొదీల్.
beg	<i>vt.</i> తల్గు_-.
beggar (m.)	<i>n.</i> బిచ్చెగాండల్.
beggar (f.)	<i>n.</i> బిచ్చెగాండ్, <i>see:</i> బిచ్చెగాండల్.
begin	<i>vt.</i> ఉగడ్-కీ-;
	<i>vt.</i> సురూ-కీ-.
beginning	<i>n.</i> మొదీల్.
behera tree	<i>n.</i> టుప్పు (మర్ఱా).
behind	<i>adv-ppn.</i> పజ్జ (పెజ్జె);
	<i>adv-ppn.</i> మరుం.
bel tree	<i>n.</i> మహ్ముద్ (మర్ఱా).
belch	<i>n.</i> డెర్గు.
believe	<i>vt.</i> యెబ్బన ఫీ-.
bell (ankle)	<i>n.</i> గార్.
bell (brass)	<i>n.</i> కసాటీ.
bell (for animals)	<i>n.</i> ముంగుర్.
bell (kind of)	<i>n.</i> చిర్మా;
	<i>n.</i> రుముమ్ము;
	<i>n.</i> డుడ్గు.
bell (wood)	<i>n.</i> టాపుర్చ (2).
bell (small)	<i>n.</i> జీలా.
bellybutton	<i>n.</i> మొడ్డ.
belonging to here	<i>advl.</i> హిందా.
belonging to there	<i>advl.</i> హాంద, <i>see:</i> హాక్కు.
belt	<i>n.</i> పట్టా.
belt (peacock feather)	<i>n.</i> మల్-పట్టా,
	<i>see:</i> మల్.
bench	<i>n.</i> కుత్తుల్.
bend	<i>vi.</i> కోరీ-;
	<i>vi.</i> వరీ-;
	<i>vt.</i> బాగీ-కీ-.
bend (around)	<i>vt.</i> వరుస్-.
Bengal gram	<i>n.</i> సడాయి.
bent	<i>adj.</i> బాగ్గియాల్;
	<i>adj.</i> వాక్కాల్.

betel leaf	<i>n.</i> వీడా-అకి, <i>see:</i> వీడా (మర్ఱా).
betrothal ceremony	<i>n.</i> లగ్గింగ్.
bhilwa tree	<i>n.</i> కొప్పు (మర్ఱా).
bicycle	<i>n.</i> సెయ్కల్.
big	<i>adj.</i> డగూర్.
big (nm.)	<i>adj.</i> పెరా.
big (m.)	<i>adj.</i> పెర్సైర్, <i>see:</i> పెరాన్.
bind	<i>v.</i> దొహ.
bind (to)	<i>vt.</i> దొహ్-.
bird (kind of)	<i>n.</i> ఊతీ (పిట్టె);
	<i>n.</i> కక్కాజ్జు (పిట్టె);
	<i>n.</i> కప్పు (పిట్టె);
	<i>n.</i> గోపరా (పిట్టె), <i>see:</i> గోపరా;
	<i>n.</i> జగ్గాన్ (పిట్టె);
	<i>n.</i> టవ్వు (పిట్టె);
	<i>n.</i> టీటీ (పిట్టె);
	<i>n.</i> టొబూల్ (పిట్టె), <i>see:</i> టొబూల్;
	<i>n.</i> పారేవా (పిట్టె);
	<i>n.</i> పిర్మిపొలూ (పిట్టె);
	<i>n.</i> పురాడ్ (పిట్టె);
	<i>n.</i> పురాడ్-దెగ్గె (పిట్టె),
	<i>see:</i> పురాడ్ (పిట్టె);
	<i>n.</i> హూడె (పిట్టె).
bird (part of)	<i>n.</i> బుద్దా.
bird (generic)	<i>n.</i> పిట్టె.
birds (flock)	<i>n.</i> కర్కా.
birds (generic)	<i>n.</i> పిట్టె-పురాడ్, <i>see:</i> పిట్టె.
birth	<i>n.</i> జన్మా;
	<i>n.</i> పుట్టాల్, <i>see:</i> పుట్-.
birth (animals, to give)	<i>vt.</i> వహ్-.
birthmark	<i>n.</i> మొర్లో.
bison (?)	<i>n.</i> భేడు-హెర్రై.
bite	<i>vt.</i> కచ్-;
	<i>vt.</i> కన్గు-;
	<i>vt.</i> కొర్గు-.
bite off	— పల్గునే కాత్తి-కీ-, <i>see:</i> పల్గ_1.
bitter gourd	<i>n.</i> తెర్యా.
bitter (in taste)	<i>adj.</i> కెయ్యూల్,
	<i>see:</i> కెయ్యు-.
bitter (to taste)	<i>vi.</i> కెయ్యు-.
black	<i>adjl.</i> కారీ.
black soil	<i>n.</i> కానార్ తోడీ.
black-faced monkey	<i>n.</i> గడ్డి.
blackish	<i>adj.</i> కారియాల్, <i>see:</i> కారీ;
	<i>adj.</i> మస్తాల్ (2).

blacksmith

blacksmith *n.* ఖాతి.
 blade *n.* పత్రి.
 blade (agricultural) *n.* పాన్.
 blade (razor) *n.* మయ్య.
 bland *adj.* చష్టి.
 blanket (decorative) *n.* రుమాల్.
 blanket (for indoors) *n.* పాసోడీ.
 blanket (for outdoors) *n.* గన్ని.
 blaze *vi.* పొత్త-.
 bless (as in marriage) *vt.* పారా₂.
 blind *adj.* గుడ్డి.
 bloated due to indigestion (be) *vi.*
 ముస్సర్గు-పీ-.
 block *vt.* ముహ్-.
 block (to) *vt.* కోండీ-కీ- (1).
 blocked (to be) *vi.* మూర్-.
 blood *n.* నెత్తుర్.
 bloom *n.* రుగ్గా.
 blossom *n.* రుగ్గా.
 blot *n.* టిప్పు.
 blouse *n.* చోరి;
 న. జాంపర్.
 blow *n.* మార్.
 blow away *vi.* తూడ్-.
 blow (horn) *vt.* ఉప్పు-.
 blow nose *vt.* ఈచ్-.
 blowing horn *n.* తుల్లా.
 blue (dark) *adj.* నీడాల్.
 blue (light) *adj.* పిహాల్.
 blurred *adjl.* బదూర్-బదూర్.
 board *n.* పాటి.
 boat *n.* రూకి;
 న. వేడా.
 body *n.* మేండీల్.
 boil *vc.* వహుచ్-నీ, *see:* వహుచ్-;
 vi. వహుచ్-;
 vt. వహుచ్-కీ, *see:* వహుచ్-.
 boil (on skin) *n.* పున్;
 n. పోడ్.
 boil over while cooking *vi.* ఉన్-₁.
 boiled rice *n.* గాటో.
 boiled water *n.* అట్టా యేర్, *see:* అట్-.
 boiling hot (to be) *vi.* పిడి-.
 boldness *n.* హిమ్మత్.
 bolt (for axle) *n.* కరంగాడీ.

breakfast

bond *vi.* చివ్ టుండ్- .
 bone *n.* బోక్కు.
 book *n.* పుస్తక్.
 bore *vt.* కాచ్-₁.
 bore hole *vt.* గద్ది అరూన్-, *see:* గద్ది.
 born (to be) *vi.* పుట్- .
 bosom *n.* దూడీ.
 both (nm.) *num.* రండ్.
 bottle *n.* సీసా.
 boundary *n.* ధూరా₁.
 boundary fence *n.* వెలూం.
 bow and arrow (small) *n.* గుంతి.
 bow (of instrument) *n.* ఖూజ్.
 bowels *n.* ఏండా పొదూర్, *see:* పొదూర్.
 bowl *n.* భోజ్.
 bowl (of clay) *n.* వేర్లు.
 boy *n.* కాండి.
 boy (newborn) *n.* మొడ్డల్, *see:* మొడ్.
 boy (son) *n.* పొడాల్.
 boys and girls *n.* మర్లి-మియాడ్, *see:* మర్లి.
 bracelet *n.* ఖడ్;
 న. సిన్మాం.
 Brahmin (nm.) *n.* బోమ్, *see:* బోహ్లాల్.
 Brahmin (m.) *n.* బోమ్లుల్.
 brain *n.* మెదూర్.
 branch of tree *n.* ఖాందా.
 brand (something) *vt.* వెర్గ- .
 brass *adj.* పిత్తుడ్.
 brave *n.* ధిర్య.
 brazier *n.* డోబ్రా (2).
 bread *n.* సారీ.
 bread (kind of) *n.* గోచీ;
 న. బూడా.
 breadth *n.* రూంద్.
 break into pieces *vt.* టుక్కి-కీ-, *see:* టుక్కి.
 break off *vt.* ఉరుంగ్- .
 break off (while cutting) *vc.* తివూన్-;
 see: తివ్-;
 vi. తివ్- .
 break open *vt.* హో- .
 break (snap) *vt.* ఉరున్- .
 break (snap a rope) *vc.* నమీన్- , *see:* నమ్- ;
 vi. నమ్- .
 break wind *vi.* పిహ్గు- .
 breakfast *n.* నపోలీ.

breast	<i>n.</i> దూదీ.
breathe	<i>vi.</i> నేన్ను- .
brick	<i>n.</i> ఇట్టు.
bride	<i>n.</i> నొవ్వి, <i>see:</i> నోవాల్; <i>n.</i> లాడీ, <i>see:</i> లాడ్.
bride and groom	<i>n.</i> నొవ్వి-నోవాల్, <i>see:</i> నోవాల్.
bridegroom	<i>n.</i> నోవాల్; <i>n.</i> లాడాల్, <i>see:</i> లాడ్.
bridle	<i>n.</i> లగ్గం.
bring	<i>vt.</i> అర్పి-వా-, <i>see:</i> అర్పి- నొస్త్- ; <i>vt.</i> తర్క- .
bring back	<i>vc.</i> మలుస్- , <i>see:</i> మల్- .
bring out	<i>vi, vt.</i> పెసి- .
brinjal	<i>n.</i> సాప.
broken down	<i>vi.</i> రెప్పు- మూ- .
bronze pitcher	<i>n.</i> గుర్రా.
bronze-winged dove	<i>n.</i> పురాడ్ (పిట్ట).
brook	<i>n.</i> సీల్గ్రూ.
broom	<i>n.</i> కయ్యెన్.
brother	<i>n.</i> కోడ్.
brother and sister	<i>n.</i> సేలడ్-ఇవ్వీర్, <i>see:</i> సేలడ్.
brown	<i>adj.</i> నవ్స్ ₂ .
brown sugar (coarse)	<i>n.</i> బోల్లీ.
bubble	<i>n.</i> పొప్పొటూ.
bubble while boiling	<i>vi.</i> డెహ్మ్ము- (2).
bucket	<i>n.</i> పొప్పు.
bud of flower	<i>n.</i> కరియా; <i>n.</i> ముగ్గి.
bud (to)	<i>vt.</i> కొడ్డిస్- .
buffalo	<i>n.</i> హార్చీ.
buffalo (wild)	<i>n.</i> ఖేడ- హార్చీ.
buffalo (m.)	<i>n.</i> వగ్గార్.
buffalo (f.)	<i>n.</i> హాయ్లూల్.
bug	<i>n.</i> నడ్.
build	<i>vt.</i> తెహ్సా- (3).
bulb	<i>n.</i> బుగ్గా.
bull	<i>n.</i> కోంద.
bull calf	<i>n.</i> కుర్రా.
bull (consecrated)	<i>n.</i> భోడూం.
bullock blanket	<i>n.</i> రుబూల్.

bullock cart	<i>n.</i> కాసూర్.
bullock cart (part of)	<i>n.</i> సివోడా.
bullock cart (small, for carrying people)	<i>n.</i> చెక్క.
bullock cart (with covering)	<i>n.</i> రుబ్బా కాసూర్, <i>see:</i> రుబ్బా.
bumble bee	<i>n.</i> ముజేర్.
bunch (hair)	<i>n.</i> జూడా.
bundle	<i>n.</i> గట్టి; <i>n.</i> పెండ్య.
bundle (of plants)	<i>n.</i> ఫోడ్ ₂ .
buried (to be)	<i>vi.</i> మింజ్- .
burn	<i>vc.</i> దుండూస్- , <i>see:</i> దుండ్- ; <i>vc.</i> నిరూస్- , <i>see:</i> నిరూ- ; <i>vc.</i> పొతుస్- , <i>see:</i> పొత్- ; <i>vi.</i> దుండ్- ; <i>vi.</i> నిరూ- ; <i>vi.</i> పొత్- .
burn (to start)	<i>vi.</i> మూస్- .
burnt stick	<i>n.</i> విస్తూడ్.
burnt (to be)	<i>vi.</i> కరు- .
burnt up (to be)	<i>vi.</i> దుబ్బి- దుబ్బి- ఆ- .
burrow	<i>vt.</i> తాడ్- .
burst	<i>vi.</i> వోర్- ; <i>vt.</i> వోర్- .
bury	<i>vt.</i> మిన్- .
bush	<i>n.</i> పొదెలా.
but	<i>advers.</i> ఒత్తి; <i>advers.</i> మతీ.
butter	<i>n.</i> వోండి; <i>n.</i> హంండీ ₁ .
butterfly	<i>n.</i> సుర్పాప.
buttermilk	<i>vt.</i> కొరొవ.
buttock	<i>n.</i> కూలా.
buy	<i>vt.</i> యేత్త- .
buzz	<i>vi.</i> రోంజ్- .
by day	<i>adj.</i> పియాల్.
by oneself	<i>pron.</i> తన్యా-తనాయ్, <i>see:</i> తన్యా.
by themselves	<i>pron.</i> తమ్యు-తమాయ్, <i>see:</i> తమ్య.

C

cabbage (leafy) *n.* పాన్ గోబ్, *see:* గోబ్.
 cabbage (generic) *n.* గోబ్.
 cage *n.* పీంచూ.
 cake (kind of) *n.* గార్గు.
 calculate *vt.* కమ్మా-.
 calf (of cow) *n.* పియ్య.
 calf (of leg) *n.* పోడ్లె.
 call *vt.* కేట్యు-.
 call out *vi.* హోక-నీ-.
 camel *n.* ఉటాడ్.
 cane stick *n.* బెడ్డ.
 capping *n.* ముచ్చడ్.
 carefully *adv.* ఇనోబ్జు;
 adv. జటుమ్ము;
 advl. జోక్కు.
 carpenter *n.* వాడ్.
 carry away *vt.* వో-.
 carry (in lap, or on shoulder) *vt.* యెత్త-.
 carry on head *vt.* తోచ్-.
 carry on shoulder *vt.* కాంట్-.
 carrying yoke with slings *n.* కాప్టీ.
 cart (part of) *n.* చీలా;
 n. దాపూడ్;
 n. నొగ్గ.
 cart (with covering) *n.* రుడ్డా కాసూర్,
 see: రుడ్డా.
 cart (small) *n.* చెక్కా.
 cart (large) *n.* కాసూర్.
 carve *vt.* అన్గు-.
 carving tool *n.* బార్చు.
 carving tool (small) *n.* కెయ్ బార్చు,
 see: బార్చు.
 carving tool (large) *n.* నిల్లో బార్చు,
 see: బార్చు.
 caste *n.* జాతి.
 caste (kind of) *n.* కోష్టి.
 castor plant *n.* నెరోండ్.
 cat *n.* వెర్గుడ్.
 catapult *n.* గుల్లేర్.
 catch *vt.* ఆంట్-.
 catch up *vt.* సాప్టి-కీ-.

catch while falling *vt.* రులీ-కీ-.
 cattle *n.* పియాంగ్-కాల్గ్, *see:* పియ్య.
 cattle bell *n.* డుడ్డు.
 cattle bell (small) *n.* జీలూ.
 cattle section *n.* కొంద-వాడ్, *see:* కొంద.
 cattle shed *n.* గావాడ్.
 cattle-bell *n.* సిర్మా.
 caught (to be, in a trap, by limb) *vi.*
 గుత్తె-మూ-.
 caught (to be, in a trap, by neck) *vi.* ఉర్ర-.
 caught up to *vi.* సాప్టి-మూ-, *see:* సాప్టి-కీ-.
 cauliflower *n.* పుష్టర్ గోబ్, *see:* గోబ్.
 cause to dance *vt.* యెహ్మా-.
 cause to drink *vc.* ఉహ్మా-.
 cause to laugh *vc.* కపూన్-.
 cause to remain *vc.* దక్కున్-;
 vt. మయ్యాన్- (1).
 cause to rise *vc.* తేదూన్-; *see:* తేద్-.
 cause to rot *vc.* కడూన్-.
 cause to win *vt.* మయ్యాన్- (2).
 cave *n.* భూయారీ.
 cavity *n.* డోబ్రా (1).
 cement wall *n.* గోడ.
 centipede (black) *n.* తీరూనీ.
 centipede (red) *n.* గోర్ పుడ్.
 central meeting place *n.* గోవర్దాన్ గోటాం.
 centre (location) *adv-ppn.* నడ్డుం.
 ceremonial instrument *n.* చపూర్.
 ceremony *n.* లగ్గింగ్.
 ceremony (kind of) *n.* నొవోంగ్;
 n. విద్దింగ్.
 ceremony (marriage) *n.* మర్గింగ్.
 ceremony (pre-marriage) *n.* ఉటెడ.
 ceremony (wedding related) *vi.*
 ఆడ్య-సాన్-.
 chaff *n.* కుర్చు.
 chain *n.* సాక్కి.
 chair *n.* కుర్చు.
 chameleon *n.* నెయ్ నెడ్డింజ్.
 change *vi.* బద్దే-మూ-, *see:* బద్ది-కీ-;
 vt. బద్ది-కీ-.

chappal

chappal	<i>n.</i> చెప్పుల్;
	<i>n.</i> సెర్పుం.
charcoal	<i>n.</i> కోర్కు.
charm	<i>n.</i> దుమ్ము.
charming	<i>adj.</i> సాదే.
charred	<i>n.</i> వినుగ్గుడ్.
charred (be)	<i>vi.</i> మడ్డా-
chase	<i>vt.</i> షూడ్-
chassis of cart	<i>n.</i> నీగు.
cheek	<i>n.</i> కొర్ధు.
cheetah	<i>n.</i> చీతుడ్.
chest	<i>n.</i> అరీల్;
	<i>n.</i> సాతీ.
chew	<i>vt.</i> జలుం-
chew cud	<i>vi.</i> రొహ్యు-
chicken	<i>n.</i> కొర్-పోరి, <i>see:</i> కొర్.
chicken nest	<i>n.</i> కొర్-గూడా.
chicken pox	<i>n.</i> ఫొట్టుగ్గుడి (పోడ్-కుడీ), <i>see:</i> పోడ్.
chickoo tree	<i>n.</i> సపోట (మర్లా).
chickpea (a)	<i>n.</i> సడాయి.
childbirth (room)	<i>n.</i> కొటుడీ (1).
children	<i>n.</i> పేకూర్.
children (many)	<i>n.</i> పేకూర్-వేకూర్, <i>see:</i> పేకూర్.
children's noise	<i>n.</i> గల్బలా.
child's father-in-law	<i>n.</i> పారీ ₂ .
chilli flakes	<i>n.</i> మిర్చుట్.
chin	<i>n.</i> తాడ్వు.
chironji tree	<i>n.</i> సెర్పు (మర్లా).
chisel (big)	<i>n.</i> పొహ్యు.
chisel (for rocks)	<i>n.</i> చానల్.
chisel (for wood)	<i>n.</i> కీక్కా.
choice	<i>n.</i> ఆచోన్నటల్, <i>see:</i> ఆచ్-
choose	<i>vt.</i> ఆద్-
chubby	<i>adj.</i> డైబ్బుల్.
churni tree	<i>n.</i> సూర్ (మర్లా).
churning stick	<i>n.</i> టారేల్.
cigar	<i>n.</i> బీడీ.
citrus	<i>n.</i> సంతార్ (మర్లా).
city	<i>n.</i> నగూర్.
clan	<i>n.</i> పాడీ ₂ .
clan member (m.)	<i>n.</i> పాడీతోర్, <i>see:</i> పాడీ ₂ .
clan member (f.)	<i>n.</i> పాడీతా, <i>see:</i> పాడీ ₂ .
clan priest	<i>n.</i> కటోడాల్.

cold (to have a cold)

claw	<i>n.</i> తిడీంజ్.
clay bowl	<i>n.</i> వేర్చు.
clay (dry)	<i>n.</i> తోడ్డి.
clay vessel	<i>n.</i> కోపా.
clean	<i>vc.</i> సాప్-కీ-;
	<i>vt.</i> ఉటీ-కీ-;
	<i>vt.</i> సుధీ-కీ-.
clean (rice)	<i>vt.</i> తీర్చు-.
clean rice (to)	<i>vt.</i> తెచ్చు-.
clean up	<i>vt.</i> సాప్-సాపీయ్-కీ-, <i>see:</i> సాప్-కీ-.
clean water	<i>n.</i> తికల్ యీర్.
cleaned-up place	<i>n.</i> పల్లా.
clear	<i>adjl.</i> రికాం.
clear out	<i>vt.</i> రికాం-కీ-, <i>see:</i> రికాం.
clear with fire	<i>vi.</i> కెన్ డబ్బు లావీ-కీ-, <i>see:</i> కెన్.
climb	<i>vt.</i> తగ్గ-
climb up/over	<i>vt.</i> వర్-
close	<i>vi.</i> బంద్-ఏ-, <i>see:</i> బంద్-కీ-;
	<i>vt.</i> కెప్పా-;
	<i>vt.</i> బంద్-కీ-.
cloth	<i>n.</i> పాజడ్.
cloth (clothes to wear)	<i>n.</i> కస్ట్.
cloud	<i>n.</i> టప్పు.
cloudy	<i>adjl.</i> బదూర్- బదూర్.
cloves	<i>n.</i> లఘ్నా.
clown (in ritual)	<i>n.</i> గుసాడీ.
clump of earth (as in soil)	<i>n.</i> డెఫ్లో.
coarse flour of millet	<i>n.</i> చెఫ్లో.
cob of corn	<i>n.</i> బుచ్చు ¹ .
cobbler	<i>n.</i> చంబారాల్.
cobra snake	<i>n.</i> నాగ్- తరాన్.
cockroach	<i>n.</i> కిట్టుగ్గుర్.
cock's comb	<i>n.</i> కొక్కుగ్గుర్.
coconut	<i>n.</i> నారేల్.
coconut (part of)	<i>n.</i> ఫోబ్రే.
coconut tree	<i>n.</i> నారేల్ (మర్లా), <i>see:</i> నారేల్.
coiled (to be)	<i>vi.</i> గీడీ-పా-.
coin	<i>n.</i> కొత్త;
	<i>n.</i> బీల్.
cold	<i>n.</i> పీని.
cold season	<i>n.</i> పీని-గాలుం, <i>see:</i> పీని.
cold (to be)	<i>vi.</i> దడుబు-.
cold (to have a cold)	<i>n.</i> పడ్డాంగ్.

cold (water)

cold (water) *adjl.* మురుంగీత.
 collapse *vi.* రుడ్-మా- .
 collapsed *vi.* రెప్-మా- .
 collar (metal) *n.* వీడ్య.
 collect *vt.* మీరి-కీ- .
 collection *n.* హలండీ_2.
 collection (of money) *n.* బూందా.
 colony *n.* వడ్డా.
 colour *n.* రంగీ.
 colourful *adj.* రంగీ-రంగూ, *see:* రంగి.
 comb *n.* కంగ్న.
 comb (hair) *vt.* ఉడ్డి- _1.
 comb (large) *n.* పడ్డియా.
 come *vi.* వా- .
 come loose (rope) *vi.* రేంగీ- .
 come out *vi, vt.* పెసి- .
 come to mind *vi.* తడీ- .
 come together *vi.* గడీ- .
 commit a mistake *vi.* చుక్- (1).
 companion *n.* సోప్పి.
 comparison *advl.* దహన్ ... అహన్ ...,
see: దహన్;
advl. దిహన్ ... ఇహన్ ...
 compensation *n.* డాండ్.
 complaint *n.* పిరాది.
 complete *vt.* పూర్ణ-కీ-, *see:* పూర్ణ.
 completely *adv.* చచ్చీల.
 compost *n.* గొపూర్.
 compound *n.* ఆవారా.
 compound gate *n.* జోపా.
 compound wall *n.* వెలూం.
 console *vt.* సమ్ము-కీ- (1).
 constrict *vt.* ఆటీ-పా- .
 container *n.* డబా.
 container (brass) *n.* చరీధ.
 continue *vi.* మంద్- .
 contrivance *n.* హిక్క్యుతీ.
 cook *vc.* వేయున్-, *see:* వే- ;
vi. వే- ;
vt. అట్- .
 cooking house *n.* అట్టుల్ రోన్, *see:* అట్- .
 cooking vessel *n.* గంజీ.
 cool *adj.* కిన్నాన్;
vt. ఆరూషీ- .
 cool (become) *vi.* ఆర్- .

crane bird

copper *n.* తమ్ము.
 coriander *n.* సమ్మార్.
 corn cob *n.* బుచ్చి_1.
 corn of paddy *n.* గొల్గు.
 corner *n.* కోమ్మా.
 corner (for worship) *n.* పేన్-కోమ్మా,
see: కోమ్మా.
 corpse (m.) *n.* సానల్.
 corpse (f.) *n.* సానే, *see:* సానల్.
 cot *n.* కటూల్.
 cotton *n.* కాపున్.
 cotton padding *n.* రుయ్.
 cough *vi.* కోక్కు-కీ- .
 count *vt.* కహా- ;
vt. లేక- .
 counting *n.* ఇనోట్.
 couple (wedding) *n.* నొవ్రి-నొప్రాల్,
see: నొప్రాల్.
 courage *n.* ధిర్య;
n. హిమ్మాత్.
 courtyard *n.* డిడ్డి;
n. రచ్చ.
 cousin *n.* మర్ముడూ.
 cover *n.* ముచ్చడ్;
vt. పిహా- ;
vt. ముచ్చ- .
 cover over (to be) *vi.* మింజీ- .
 covering *n.* చప్ప.
 cow *n.* మూరా.
 cow calf *n.* పడ్డ.
 cow dung *n.* సడాపి.
 cow dung cake *n.* గొమ్మురా.
 cow dung (piece) *n.* గొప్ప.
 cow dung solution *n.* సడా_2.
 cowherd *n.* గాయ్కు.
 cow-itch plant *n.* సిరులీ.
 cowpat *n.* గొప్ప.
 cow's urine *n.* హేల్ గొమ్మి.
 cowshed *n.* కొట్టగు;
n. మురాడీ_1.
 crab *n.* ఖేక్.
 crab shell *n.* టోక్కి (2).
 cradle (a) *n.* ఉకడ.
 cradle (a baby) *n.* కోరా_1.
 crane bird *n.* టీటీ (పిట్ట).

crawl	vi. బేంగ్-.
crawl (on stomach)	vi. లోడ్కు-.
credit (to have something on)	n. ఉదార్.
creep	vi. బేంగ్-.
creeper (kind of)	n. వాగ్చెయ్య (వేలి); n. వేలి.
crest	n. కొడ్డి.
cricket insect	n. చిరాల్ ₂ .
cripple (m.)	n. కూటాల్, see: కూట్-.
cripple (f.)	n. కూబి, see: కూట్-.
crocodile	n. ముగ్గూర్.
crooked	adj. బాగ్గియాల్; adj. వాక్కాల్.
crop	n. పంటా, see: పండ్-.
crore	n. టాక.
cross	vt. ఆవ్- ; vt. వర్-.
cross beam	n. దులాల్.
cross-cousin (m.)	n. మర్నుడూ.
crow (a)	n. కాకడ్.
crow (to)	vi. కూన్-.
crowbar	n. సబ్బాల్.
crowd of people	n. మాంది.
crucial	adj. కామ్ము, see: కాం.
crush	vt. ఉన్-.
cry	vi. ఆడ్-.
cry out	vi. కిల్లి-.

cub (tiger)	n. బీబాట్.
cubit	n. కూటూ.
cucumber	n. కాక్కె; n. కుబ్బె.
cup (made of leaves)	n. డొప్పొ.
cupboard (metal)	n. ఆల్ఫూరి.
curdle	vi. సవ్-.
curds	n. దహి.
cure disease	vt. దురూస్తు-కీ-.
curry	n. చూన్.
curry (kind of)	n. కడీ.
curry-leaf tree	n. గోడ్ లిం (ముర్ఱా), see: గోడ్.
curved	adj. బాగ్గియాల్; adj. వాక్కాల్.
custard apple tree	n. సితపుడ్ (ముర్ఱా).
custom	n. అలవాట్.
cut (down)	vt. నెట్కు-.
cut (open)	vt. చీరీ-కీ-.
cut (sawing action)	vt. కొయ్-.
cut (throat)	vt. అన్కు-.
cut (up)	vt. రాచ్-.
cut (with teeth/scissors)	vt. కాత్రీ-కీ-.
cutting hook	n. కుర్చు.
cycle	n. సెయ్కల్.
cylinder	n. గోట్టా.
cylindrical framework	n. గాదే.

D

daily	adv. రోజీ, see: రోజ్.
dam (a)	n. కట్టూ;
	n. తడ్డాయా.
dam (to)	vt. కోండీ-కీ- (1).
dam (small)	n. పాడీ ₁ .
damaged	vi. రెప్పు- మా-.
dance (marriage)	n. డెమ్మా.
dance (ritual)	n. ఖాల్సీ; n. డండారి.
dance (to)	vi. యెంద్-.
dancer	n. నాయ్మచల్.
dancing (part of)	advl. రుములుక్కు;
	n. రుమ్ము.
dangle	vi. దొంగ్- దింగ్- ఆ-.

daring	n. ధిర్య.
dark	adjl. ఆతావ్.
dark soil	n. కానార్ తోడీ.
darkness	n. సికాటి.
date palm	n. ఉచ్చార్టి.
date-palm	n. సిత్రి (ముర్ఱా).
daub	vt. మాచ్- ; vt. మిటున్-.
daughter	n. మియాడ్.
daughter-in-law	n. కొరియాడ్.
daughter's husband	n. సడే.
dawn	n. పల్ ₂ ;
	vi. ఉప్పే- మా- ;
	vi. పల్ వీయ్- , see: పల్ ₂ ;

day

- vi. భాయ్- భాయ్- ఆ- ;
vi. వీమ్- .
- day n. దియ్;
n. దివోన్;
n. రోజ్.
- day after tomorrow adv. మన్నే .
- day before yesterday adv. హానట- నేటి.
- day name (comes after) clitic. నేటి.
- day 01 Monday n. సొమర్.
- day 02 Tuesday n. మంగుర్ వార్.
- day 03 Wednesday n. బుద్ధార్ వార్.
- day 04 Thursday n. బస్తూర్ వార్.
- day 05 Friday n. సుకీర్ వార్.
- day 06 Saturday n. సన్వార్.
- day 07 Sunday n. అయ్ వార్.
- day-before-yesterday n. హాన్ (త) నేటి.
- daybreak n. పోడ్చ్-మెసినాల్, see: పోడ్చ్.
- daylight adv. కడ్యుడ్చ్.
- dead adj. సాతోర్, see: సా- .
- dead body n. కూర్.
- dead man n. సానల్.
- dead woman n. సాన్, see: సానల్.
- deaf man n. చెప్పాల్.
- deaf woman n. చెప్పీ, see: చెప్పాల్.
- deaf (m.) adj. బెప్పాయాల్.
- deaf (f.) adj. బెప్పా, see: బెప్పాయాల్.
- debt n. కర్;
n. బాకీ.
- debtor n. లంగాల్, see: లంగ్.
- decay vi. సడ్- మా- .
- deceive vt. పసీ- కీ- .
- deception n. లప్పంగీ.
- decide vt. పక్కా- కీ- .
- decimated (to be) vi. దోం- దోం- ఆ- .
- decompose vi. కడి- ;
vi. సడ్- మా- .
- deep adjl. ఖోల్.
- deep pool n. కస్స.
- deep pool in stream n. ఓహో.
- deer (kind of) n. కుర్ని;
n. గోలై;
n. నీడ్;
n. మావ్.
- defeat vt. బూడ్- ఆరూస్- .
- defecate vi. పేల్క్- .

disappear

- deficiency n. కమ్ము.
- deity (name of a) n. అవ్యల్;
n. ఆకి-పీన్, see: ఆకి;
n. కోడల్-పీన్, see: కోడల్;
n. జైతూర్;
n. పెర్మ పీన్, see: పెర్మ;
n. భిమాల్;
n. మన్సమా- పీన్;
n. యెత్స్యా;
n. సత్తపీన్.
- delay n. కోరూం.
- delivery lady n. సోనీ- వోతాడ్.
- dense adj. రుమునూర్.
- dent vt. లెప్పి- కీ- (2).
- descend vi. రెయ్- .
- desire vt. ఇచా- కీ- .
- desk n. బెంచి.
- destroyed (to be) vi. దోం- దోం- ఆ- .
- destruction n. నుక్కాన్.
- dew n. మచ్.
- dhal (kind of) n. పుడ్చాల్;
n. పెసెల్క్.
- dhoti n. దోత్తె.
- diamond n. హీరా.
- die vi. సా- .
- different adjl. వేరో (వెగోరా).
- different (emph) adjl. వేగ్- వేరో, see: వేరో (వెగోరా).
- difficult adj. కటిన్.
- difficulty n. తక్కిన్.
- difficulty (to face) vi. పుహ్- 1.
- dig vt. కాచ్- 1.
- digested (to be) vi. రొక్- .
- digger (small) n. ఖోరా.
- dilute adj. పొతూర్.
- dinner n. నెపోలీ.
- direction n. కోన్.
- direction (a) advl. కాల్- వడ్డా, see: కాల్.
- dirt n. దుబ్బ.
- dirt (on skin) n. మాచ్.
- dirty adj. మస్తాల్ (1).
- disabled person (m.) n. కూటాల్,
see: కూట్- .
- disabled person (f.) n. కూటి, see: కూట్- .
- disappear vi. మెయాడ్- ఆ- ;

<i>vi.</i> పోడీ-.	
disappointment (to voice) <i>n.</i>	
చుక్క-చుకె- మా-.	
disapprove <i>n.</i> కీవ.	
discard <i>vt.</i> సురూస్-.	
discard liquid <i>vt.</i> ఉప్పి- కీ-.	
discovered (to be) <i>vi.</i> పుట్ట-	
disease (on plants) <i>n.</i> నూసి.	
dishonesty <i>n.</i> లప్పుంగి.	
dislike <i>vt.</i> పోన్స్ట్రీ-.	
displeased <i>adj.</i> నారాజ్.	
dissolve <i>vi.</i> అర్గ-	
distance of two miles <i>n.</i> కోన్.	
distorted <i>adjl.</i> బదూర్- బదూర్.	
ditch <i>n.</i> నాల్చి.	
dive <i>vi.</i> ముడుంగ్- , see: ముడ్-.	
dive down <i>vi.</i> గవ్ ముడుంగ్- , see: గవ్ (గప్పు).	
divide <i>vt.</i> ఈసాంగ్-వాట్-, see: ఈసా;	
	<i>vt.</i> తుస్- ;
	<i>vt.</i> పాకి- కీ- .
division <i>n.</i> వాట్చి.	
do <i>vt.</i> కీ- ;	
	<i>vt.</i> తుంగ్- .
doctor <i>n.</i> వర్ణ్యయాల్.	
doctor (local) <i>n.</i> భక్తల్.	
dog <i>n.</i> నెయ్.	
doll <i>n.</i> బోమ్మ.	
donkey <i>n.</i> గాదీ.	
donor <i>n.</i> ధని.	
door (bamboo) <i>n.</i> టాటీ (2).	
door (wood) <i>n.</i> కావడ్.	
dove (kind of) <i>n.</i> పురాడ్ (పిట్ట).	
down <i>advl.</i> గవ్ (గప్పు).	
downwards <i>advl.</i> గవ్ (గప్పు).	
downry <i>n.</i> పారీ ₁ .	
doze <i>vi.</i> కూర్చు-.	
drag <i>vt.</i> ఉమ్ము- ;	
	<i>vt.</i> యెరీ-.
drag one's feet <i>advl.</i> రుబులుక్కు.	
dragging tool <i>n.</i> గిర్రా.	
drama <i>n.</i> కేల్.	
draw a line <i>vi.</i> కీర్ ఉం- , see: కీర్;	
	<i>vi.</i> గీతో ఉం- , see: గీతో.
draw (water) <i>vt.</i> తెండ్-.	

drawing <i>n.</i> నక్క-	
dream <i>vi.</i> కంజ్చు-.	
dress <i>n.</i> లెహంగా.	
dried <i>adj.</i> వత్తా, see: వత్త-.	
dried stalk (broom) <i>n.</i> ఖరేటా.	
dried stalk (fodder) <i>n.</i> కడ్డా.	
dried stalk (waste) <i>n.</i> కాడీ.	
drill <i>vt.</i> నారీ-.	
drink <i>vi, vt.</i> ఉన్న-	
drink (inf.) <i>vt.</i> ఉండన, see: ఉన్-	
drip <i>vi.</i> సడ్-	
drive <i>vc.</i> తాకూస్- , see: తాక్- ;	
	<i>vt.</i> పూడ్-
drive away <i>vc.</i> పోడూస్- , see: పోడీ-.	
drop (from a tree) <i>vi.</i> కున్-	
drop (something) <i>vc.</i> తుహ్యా- , see: తూర్ప- ;	
	<i>vi.</i> తూర్ప-.
droppings (animal) <i>n.</i> లెండ.	
drown <i>vi.</i> డుబే-మా- (1), see: డుబీ- కీ- ;	
	<i>vi.</i> పోబ్-
	<i>vi.</i> ముడూస్- , see: ముడ్- ;
	<i>vt.</i> డుబీ- కీ- .
drug <i>n.</i> మత్.	
drugs <i>n.</i> గాంజా.	
drum (kind of) <i>n.</i> డమ్;	
	<i>n.</i> డహ్మా;
	<i>n.</i> తుడూం;
	<i>n.</i> వెట్ట;
	<i>n.</i> సత్తె-డోల్ , see: సత్తీప్పన్.
drummer <i>n.</i> డోల్క్యాల్ , see: డోల్.	
drumstick <i>n.</i> చడ్డా.	
dry (cook) <i>vc.</i> పెడూస్- , see: పెడ్-.	
dry (to) <i>vi.</i> వత్త-.	
dry up <i>vi.</i> ఆటే- మా- .	
drying pole (for clothes) <i>n.</i> డాజడ్.	
dumb (m.) <i>adjl.</i> మూకా.	
dumb (f.) <i>adjl.</i> మూకే, see: మూకా.	
durable <i>adj.</i> సబుడ్.	
during the evening <i>adv.</i> నుట్టే.	
dust <i>n.</i> డుడూన్;	
	<i>n.</i> డుర్డా;
	<i>n.</i> దుబ్బా.
dust off <i>vt.</i> ఉసుమ్ము-.	
duty (take guard) <i>vi.</i> జాగ్గీంగ్-పీ- , see: జాగ్గి.	
dwarf <i>n.</i> గూనాల్.	

dye *n.* రంగ్.

dynasty *n.* ఖాండాన్.

E

each	<i>clitic.</i> హార్.
eagle	<i>n.</i> దేగ్.
ear (sg.)	<i>n.</i> కెవ్వీ.
ear (pl.)	<i>n.</i> కెవ్వు, <i>see:</i> కెవ్వీ.
earlier	<i>adj.</i> తోత్తోర్; <i>adjl.</i> తోల్లు; <i>adv.</i> నహో; <i>adv-ppn.</i> పహీలే; <i>adv-ppn.</i> మొద్దోల్.
earlier time (sg.)	<i>advl.</i> తోల్లేతా-జమునాతే, <i>see:</i> జమునా.
early in the morning (emph)	<i>advl.</i> సక్కేన్.
earn	<i>vt.</i> కమ్ముయ్-కీ-.
earring	<i>n.</i> చెవ్వాలి.
ear-ring	<i>n.</i> కుడ్డు.
ear-ring (kind of)	<i>n.</i> గంటల్.
ear-ring (with bells)	<i>n.</i> తాడీ.
earth	<i>n.</i> తోడీ.
earthen frying pan	<i>n.</i> తావా.
earthen pot	<i>n.</i> కోపా.
earthen vessel (large)	<i>n.</i> గంగార్.
earthworm	<i>n.</i> నడ్డయంజ్.
earwax	<i>n.</i> కొర్చి-కల్.
east	<i>n.</i> సిద్ధాయాంగ్.
easy	<i>adj.</i> హల్లుల్; <i>adjl.</i> హల్లోల్.
eat	<i>vt.</i> జేవి-కీ-, <i>see:</i> జేవి; <i>vt.</i> తిన్-.
eating	<i>n.</i> నెప్పొ.
eaves	<i>n.</i> మేడా.
ebony (tree)	<i>n.</i> తుమ్మి (మర్మా).
edge	<i>n.</i> కాట్.
edible root (kind of)	<i>n.</i> గడ్డా; <i>n.</i> మాటీ.
egg plant	<i>n.</i> సాప.
egg (sg.)	<i>n.</i> మేంజ్.
egg (pl.)	<i>n.</i> మేన్వు, <i>see:</i> మేంజ్.
eggshell	<i>n.</i> టోక్కే (1).
eight	<i>num.</i> అట్.

elbow	<i>n.</i> టొంగీ.
elder brother	<i>n.</i> దాదల్.
elder brother in law	<i>n.</i> తాద్- మురీయాల్.
elder brother's wife	<i>n.</i> అజే; <i>n.</i> తష్టే.
elder sister	<i>n.</i> తక్కు;
	<i>n.</i> బాయి.
electricity	<i>n.</i> కరంట్.
elephant	<i>n.</i> యెనీ.
elope when pregnant	<i>vi.</i> హరీ సొన్-
embankment	<i>n.</i> కట్టా;
	<i>n.</i> దర్ది.
embrace	<i>vi.</i> రెముమే- మా- ; <i>vt.</i> ఆప్టి- కీ- 1;
	<i>vt.</i> కల్లీ- .
emerge	<i>vi.</i> వీయ్- ; <i>vi, vt.</i> పెసి- .
emphatic particle	<i>attr.</i> తే; <i>attr.</i> బీ.
employment	<i>n.</i> భూతీ.
empty	<i>adjl.</i> రికాం.
empty out	<i>vt.</i> రికాం-కీ-, <i>see:</i> రికాం.
enclosure	<i>n.</i> డొడ్డి.
end (in the)	<i>adj.</i> ఆకీరి.
end (of rope)	<i>n.</i> జుట్టి (1).
end of saree	<i>n.</i> సెట్టు- సెవ్.
end of sword	<i>n.</i> కాప్పొ.
end portion of dhoti	<i>n.</i> పద్ధూర్.
enough	<i>adj.</i> ఆయర్;
	<i>adjl.</i> అంత, <i>see:</i> ఆ- ;
	<i>adjl.</i> పుర్రా.
enter	<i>vi.</i> సెంగీ- ; <i>vi.</i> పొద్ద-
enter into	<i>vi.</i> కుప్పు- మా- .
entirely	<i>clitic.</i> పడింగ్.
entrails	<i>n.</i> పొదూర్.
entrance (covered)	<i>n.</i> వేటా.
entwine	<i>vt.</i> నోట్- .

equivalent to English -ful

equivalent to English -ful *clitic.* -మేన్, -మేండ్.
 erect (make) *vc.* నిప్పాన్- (1), *see:* నిప్-.
 erupt *vi.* బోక్-.
 escape (to) *vi.* సుట్టి-మా-, *see:* సుట్టి-కీ-.
 eunuch *n.* బాయీలాల్.
 evaporate *vi.* ఆట్ట- మా-.
 even *clitic.* ఆయి.
 even now *adv.* అజూక్.
 even though *clitic.* -తేర్ (2).
 evening (during) *adv.* నుట్టే.
 every year *adyl.* సాలీ.
 everybody (nm.) *pron.* సమ్మి.
 everybody (m.) *pron.* సమ్మిర్, *see:* సమ్మి.
 everything *pron.* సమ్మి.
 evil spirit (kind of) *n.* భోరాడీ;
n. వాగాటీ.

father's sister's husband

excrement (human) *n.* పీంగ్.
 exhausted (be) *vi.* కట్టడ్- మా- .
 exhausted (become) *vi.* రుక్కే- మా- .
 expect *vt.* సరి-సూడ్- , *see:* సరి.
 expenditure *n.* కర్చి.
 experience (to) *vi.* వన్- .
 express disappointment *int.* అయ్యు.
 express surprise *int.* అబ్బా.
 expression (of surprise) *int.* అయ్యా.
 extinguish *vt.* పిప్పా- .
 extinguished *vi.* పిర్చ- .
 eye *n.* కడ్.
 eye colour *n.* కాజూడి.
 eyeball *n.* గార్.
 eyebrow *n.* కడ్-కొండా, *see:* కడ్.
 eyelash *n.* మిందీ.

F

face *n.* మొక్కొ.
 faeces *n.* పీంగ్.
 fair (big) *n.* జత్తా.
 fair (small) *n.* పోటుం.
 fall *vi.* అర్- ;
vi. రుద్దే- మా- .
 fall (cause to) *vc.* అరూన్- , *see:* అర్- .
 fall down *vi.* గప్పు అర్- , *see:* గప్ప (గప్పు);
vi. బూడ్-అర్- , *see:* బూడ్.
 fall from mouth *vt.* ఉడ్చి- .
 fall (to) *vi.* కున్- .
 falling stone trap *n.* డప్పా.
 falsehood *n.* లప్పంగీ.
 family (member, f.) *n.* రోత, *see:* రోన్.
 family (member, m.) *n.* రోతోర్, *see:* రోన్.
 fan *vi.* రేస్క్- .
 fan (air) *vt.* రుడ్డు- .
 fang *n.* పల్ల_1.
 far *adjl.* లంగ్;
adjl. లక్.
 farm *vi.* చెంచీ- కీ- .
 farmer *n.* కున్చి;
n. భేతి-కీయ్వుల్, *see:* భేతి (-బాడీ).

farming *n.* భేతి (-బాడీ).
 fart (a) *n.* పిహ్న్, *see:* పిహ్న్- .
 fart (to) *vi.* పిహ్న్- .
 fat *adj.* టోసూర్;
adj. డొబ్బల్;
n. కడ్డీంజ్.
 fat (to become) *vi.* మేందోల్-పీ,
see: మేందోల్.
 fat (m.) *adj.* పెర్చుర్, *see:* పెర్చ.
 father *n.* బాబూల్;
n. బాబో.
 father and mother *n.* అవ్వల్-బాబో,
see: అవ్వల్_1.
 father and son *n.* మర్రి-ఇవ్వీర్, *see:* మర్రి.
 father-in-law *n.* మూరీయాల్.
 father-in-law (of child) *n.* పారీ_2.
 fathers elder brother *n.* పేపి.
 father's elder brother's wife *n.* పేరి.
 father's father *n.* తాదీ.
 father's mother *n.* ఆజీ.
 father's sister *n.* ఆతీ.
 father's sister's daughter *n.* మర్నుడాడ్.
 father's sister's husband *n.* మామల్.

father's younger brother

father's younger brother *n.* చుడూర్
బాబాల్, *see:* చుడూర్.
father's younger brother's wife *n.* కాకీ,
see: కాకాల్;
n. యాయాల్.
fear *n.* వెరే.
feast *n.* జేవున్, *see:* జేవి;
n. పంగద్;
n. సబ్బా.
feather *n.* బూరా.
feed *vt.* తీవ్రా- .
feel sorry *vi.* చుక్కచుక్కే- మా- ;
vi. జ్ఞాప్తా- మా- (*రుమారే-* మా-).
fellow clan member *n.* కుటుమ్బాల్.
fellow clan member (m.) *n.* పాడీతోర్,
see: పాడీ.
fellow clan member (f.) *n.* పాడీతా,
see: పాడీ.
felt (to be) *vi.* వన్- .
female (of animal) *adjl.* టోట్టె.
fence *n.* ఆవారా;
n. వెలుం.
fencing wire *n.* పెన్చింగ్ తార్, *see:* తార్.
fenugreek seeds *n.* మేతీంగ్.
festival *n.* సన్.
festival (big) *n.* సడ్.
festival (holi) *n.* సిధ్మా.
festival(kind.of) *n.* ఆకాడి.
fetch *vt.* యెత్త- .
fetch (bride) *vi.* ఆడ్యా- సొన్- .
fever *n.* యెడ్క్స్.
fiddle-like (instrument) *n.* కీకీ.
field *n.* వాపూర్.
fifteen *num.* సీపు.
fig tree *n.* పాక్కి (*మర్లా*).
fig tree (kind of) *n.* తోయా (*మర్లా*).
fight *n.* జగడ్;
n. వట్ట;
vc. తెరువాన్- .
file *n.* చీర్లు.
fill *n.* నిహా- ;
vt. వెడీ- .
filled (to be) *vi.* పంజ్- .
filter *vt.* గారీ-కీ- , *see:* గార్లు.
fin (of fish) *n.* మీన్లు.

fish (kind of)

fine particles *n.* బుక్కీ.
finger *n.* బోట్టా.
finger board (of musical instrument) *n.*
పహూరా (*టపూరా*).
finger (little) *n.* చిచాల్- బోట్టా.
finger (middle) *n.* డెబోల్ బోట్టా,
see: డెబోల్.
fingernail *n.* తిడీంజ్.
finish *vi.* బంద్-ఆ-, *see:* బంద్- కీ- ;
vt. పూర్ణి-కీ- , *see:* పూర్ణి;
vt. బంద్- కీ- ;
vt. మహ్మా- .
finish off *vt.* మొయ్య- .
finished (to be) *vi.* మార్- .
finished work (be) *vi.* చిల్గై- ఆ- .
finishing *adj.* ఆకీరి.
fire *n.* కిన్;
n. తడి.
fire (gun) *vi.* పుక్కి- కీ- .
fire (to start) *vi.* మాన్- .
fireplace *n.* డోబ్రా (2);
n. సొద్దెల్.
firewood *n.* యెద్దా కట్టె.
firewood (thick) *n.* కెయ్యా.
firewood (thin) *n.* కట్టె.
firework *n.* పటూకా.
firm *adj.* సబుడ్.
first *adjl.* తోల్లె;
adv-ppn. పహీలే.
fish basket *n.* డూటీ.
fish bone(s) *n.* చాప్పు- .
fish hook *n.* గరీ.
fish (kind of) *n.* కట్టుఢి (మీన్);
n. కుహ్చు (మీన్);
n. కొట్టుల్ (మీన్);
n. జత్తె;
n. టెప్పె (మీన్);
n. నారీ (మీన్);
n. పోడ్డు (మీన్);
n. బోట్టె;
n. మలంజ్ (మీన్);
n. రుద్దె (మీన్);
n. విచ్చుడ్ (మీన్);
n. సెర్కు సీట్ (మీన్).

fish (kind of, small, sg.)

fish (kind of, small, sg.) *n.* మడ్గంజ్
(మడ్గన్).
fish (kind of, small, pl.) *n.* మడ్గన్స్,
see: మడ్గంజ్ (మడ్గన్).
fish (generic) *n.* మీన్.
fisherman *n.* డివల్;
n. భోయాల్.
fisherman's wife *n.* భోయే, *see:* భోయాల్.
fishing net *n.* రూర్.
fishing rod *n.* లాటీ.
fist *n.* ముట్టి (1).
fit in *vt.* దుర్గ-.
fitting (be) *vi.* జోడే- మా-.
five *pron.* సియువీర్, *see:* సియుంగ్.
five (nm.) *num.* సియుంగ్.
fix *vi.* చిప్ టుండ-.
flag *n.* జెండా.
flag god *n.* జెండా-ఎన్, *see:* జెండా.
flame *n.* జార్.
flame of the forest tree *n.* ముర్ (మర్లా).
flash *vc.* మిడ్చ-.
flashing *adj.* మిచ్చుక్- ముచ్చుక్.
flat pan *n.* కచ్చుడ్.
flats *n.* మాడీ.
flavourless *adj.* చప్పి.
flesh (piece) *n.* ఖాండూం.
flint stone *n.* గర్జోటీ-బండా.
flint (with steel) *n.* జక్కుక్.
flock (birds) *n.* కర్గ-.
flog *vt.* సిన్నారై-కీ-.
flood *n.* ఊను.
flour *n.* పిండి.
flow *vi.* పోబ్-.
flower *n.* పుజార్;
vi. బార్- వా-.
flower (kind of) *n.* జెండా పుజార్.
flower (of maize) *n.* ర్ములా₂.
flower (to) *vi.* పోయ్-₂.
flowers (kind of) *n.* ఇరుక్, *see:* హిరుక్
(మర్లా).
flute *n.* పోవ్వా;
n. సులూడీ.
fly *n.* ఢాన్;
n. వీసీ;
vi. పరీ-.

fox

fly up *vi.* తేద్- .
flying ant *n.* ఈసుల్.
fodder *n.* పీరి.
fold *n.* ముప్పా;
vt. జోడై-కీ- ;
vt. మోట్టు-కీ- .
fold (a cloth) *vt.* ముడ్డున్-.
fold hands (for worship) *vi.* కల్గై-కేర్-,
see: కాల్.
folded arms *n.* కోరా₁.
fontanelle *n.* టారో.
food (kind of) *n.* ముర్;
n. యెంజే;
n. సామా.
food offering *n.* నివోద.
food scraps *n.* కర్గుటా.
food scraps fed to cattle *n.* ఓహూన్ (3).
foolish *adj.* అడ్డుట్టాల్.
foot (part of) *n.* తడ్-కాల్, *see:* తడ్- కెయ్.
footprint *n.* కొజ్జి.
for *ppnl.* లాసి;
ppnl. వాసి;
ppnl. సాటి.
for that reason *corr.* అదేన్ లాసి,
see: అద్.
for the sake of *ppnl.* సాటి.
for this reason *corr.* ఇదేన్ లాసి, *see:* ఇద్.
ford *vt.* వర్- .
forehead *n.* కప్పర్.
forest *n.* భేడా.
forge (implements) *vc.* కొలూన్- .
forget *vi.* భూలే- మా- ;
vt. మరుంగ్- .
former *adj.* తోత్తోర్.
forward *adv-ppn.* మున్నె.
found *vt.* ఉగడై-కీ- .
found (to be) *vi.* పుట్- .
foundation (of house) *n.* దర్డు.
founded (to be) *vi.* మోవ్- ఆ- .
four days from now *n.* తాన్ పిర్గై.
four (nm.) *num.* నాలుంగ్.
four (m.) *pron.* నాల్యీర్, *see:* నాలుంగ్.
fowl *n.* కొర్.
fowl (wild) *n.* సుయ్- కొర్.
fox *n.* కోయ్లల్.

frame of cart *n.* సాటా.
 frayed rope *n.* జుట్టి (1).
 free *adj.* పుక్కిట.
 fresh (food or water) *adjl.* తాతో.
 fresh water *n.* తికల్ యేర్.
 fresh-water shrimp *n.* జత్తే.
 Friday *n.* సుకిరి వార్.
 fried gram *n.* ముర్రె.
 friend *n.* సోప్పుల్, సోప్పు, *see:* సోప్పు.
 friend (m.) *n.* సజ్జ.
 friend (f.) *n.* సబ్బో, *see:* సబ్బీ.
 frighten *vc.* వెరూన్-, *see:* వెరీ-.
 frighten away animals (stick to) *n.* టాపూర్ (1);
n. లిక్క.
 frill (?) *n.* సెట్టు-సెవ్.
 frog *n.* పెన్ని.
 frog (brown) *n.* న్నెన్-పన్నె, *see:* న్నె.
 from above *adv.* పొరొడల్, *see:* పొర్ల.
 from all sides *advl.* బేందా-హక్కు, *see:* బేకె;
advl. హిందక్-హిందక్,
see: హిందా.
 from here *advl.* హిందల్ (హిందక్),
see: హిందా.
 from here (nm.) *n.* ఇగ్గెటల్, *see:* ఇగ్గె.
 from there *advl.* హంద, *see:* హక్కు;
advl. హందల్, *see:* హక్కు.

from there (m.pl.) distant *n.* హందూర్.
 from there (nm.) *n.* అగటల్.
 from village to village *advl.* నార్-నాట్ (-
 నాట్ను), *see:* నార్.
 from where? *adv.* బేందాల్, *see:* బేకె.
 fruit (immature) *n.* చీచ్చ.
 fruit of maize *n.* బుచ్చి.
 fruit (part of) *n.* టోయా.
 fruit (ripe) *n.* పండి, *see:* పండ్-.
 fruit (to bear) *vi.* సాద్-.
 fry *vt.* బొడ్సు-.
 frying pan (earthen) *n.* తావా.
 frying pan (iron) *n.* కచ్చి-తావి;
n. తావీ.
 fuel for fire *n.* గొమ్మురా.
 full grown (nm.) *n.* ముర్రా, *see:* ముర్-.
 full grown (m.) *n.* ముర్తోర్, *see:* ముర్-.
 full moon *n.* పునాక్.
 full (to be) *vi.* నింద్-.
 full up (to be) *vi.* పంచ్-.
 fume *n.* పోయా, *see:* పోయ్-.
 fun *n.* గమ్మత్.
 funeral pyre *n.* సరూన్.
 funnel part of seed drill *n.* చాడే.
 furrow dug along by plough *n.* తాన్.
 fury *adj.* బుర్మల్.

G

game *n.* కర్ణి.
 game (kind of) *n.* చిల్కులాటీ;
n. టిప్పు-దాండూ;
n. తొక్కుడ్-బండా.
 Ganges *n.* గంగా.
 garbage *n.* వియూర్.
 garden *n.* వాడీ.
 gardening (to do) *vt.* రాక్-కీ-.
 garlic *n.* లసూన్.
 gate *n.* జోపా.
 gather *vi.* జమ్-మా-, *see:* జము-కీ-;
vi. రహ్-;
vt. జము-కీ-;
vt. మీరి-కీ-.

gather (together) *vi.* మీర్-మా-,
see: మీరి-కీ-.
 gazelle *n.* గోర్.
 generous *adj.* దిల్చార్యల్.
 get *vc.* పుట్టున్-, *see:* పుట్-.
 get crowded *vi.* గట్-బిజే- మా- .
 get down *vi.* రెయ్-.
 get fat *vi.* మేందోల్-పీ, *see:* మేందోల్.
 get lost *vi.* చుక్కు- మా- ;
vi. దఫ్ఫి-కీ-.
 get ready *vt.* సవై-కీ-.
 get stuck *vi.* తట్-.
 get up *vi.* తేద్-.
 get wet *vi.* నాంద్- ;

ghee	<i>vi.</i> షూర్- . <i>n.</i> పాల్-నియ్, <i>see:</i> పాల్.
gift	<i>n.</i> అందువ్; <i>n.</i> అహర్.
giggle	<i>vi.</i> మున్- మున్- కవ్- .
ginger	<i>n.</i> అలం.
girl	<i>n.</i> హడి, <i>see:</i> హడాల్.
girl (daughter)	<i>n.</i> మియాడ్.
girl (newborn)	<i>n.</i> మొడ్డె, <i>see:</i> మొడ్డ.
girls (young)	<i>n.</i> సీలడ్-మీయాడ్, <i>see:</i> సీలడ్.
give	<i>vt.</i> సీ- .
give birth to (animal)	<i>vt.</i> వహ్- .
give up	<i>vt.</i> సుట్టి- కీ- .
glance	<i>vi.</i> మాడ్గ్- .
glance (a)	<i>n.</i> నద్దార్.
glance (to)	<i>vt.</i> నద్దార్-కీ-, <i>see:</i> నద్దార్.
glow worm	<i>n.</i> మాంజా- పుడీ.
glue	<i>vi.</i> చిప్ టుండ్- .
gnaw	<i>vt.</i> కోర్గ్- .
go	<i>vi.</i> దా- ; <i>vi.</i> పొన్- .
go along the road	<i>vi.</i> సరి-తాక్- , <i>see:</i> సరి.
go off	<i>vi.</i> కడి- .
go out	<i>vi.</i> , <i>vt.</i> పెసి- .
go through narrow space	<i>vi.</i> కడ్- .
go up	<i>vt.</i> వర్- .
go up (as in waves)	<i>vi.</i> దహ్- .
go wrong	<i>vi.</i> బాహ్గ్- మా- .
goad	<i>n.</i> తుత్తారి-బెడ్డె, <i>see:</i> బెడ్డె.
goat	<i>n.</i> బోక్కుడ్; <i>n.</i> హార్.
goat shed	<i>n.</i> కొటూడీ (2).
god (name of a)	<i>n.</i> అవ్యల్ ₂ ; <i>n.</i> ఆకి-ఎన్, <i>see:</i> ఆకి;
	<i>n.</i> కోడల్-ఎన్, <i>see:</i> కోడల్;
	<i>n.</i> జైతూర్;
	<i>n.</i> పెర్సా-ఎన్, <i>see:</i> పెర్సా;
	<i>n.</i> భీమాల్;
	<i>n.</i> మన్సమా- ఎన్;
	<i>n.</i> యేత్స్మా;
	<i>n.</i> సత్త్వప్రేన్.
god (generic)	<i>n.</i> పేన్.
goldsmith	<i>n.</i> పొనారాల్.
Gond	<i>adjl.</i> కోయా.

Gond (m.)	<i>n.</i> కోయుతోర్, <i>see:</i> కోయా.
Gond (f.)	<i>n.</i> కోయుత్టె, <i>see:</i> కోయా.
Gondi language	<i>n.</i> కోయంగ్.
gone out	<i>vi.</i> పిర్- .
good	<i>adj.</i> అస్త్రీ; <i>adj.</i> అస్సాల్;
	<i>adj.</i> సాధ్యాల్;
	<i>adjl.</i> సుద్దీ;
	<i>adv.</i> సార్లీ;
	<i>adql, adjl.</i> చోకొట్.
good-for-nothing	<i>adj.</i> డండుగ్.
good-for-nothing person	<i>n.</i> డండూల్, <i>see:</i> డండుగ్.
goods	<i>n.</i> సామన్.
goods (cultivated)	<i>n.</i> మాల్.
gore	<i>vt.</i> కొహ్గ్- ₂ (1).
gorgeous	<i>adj.</i> సార్లీ.
gossipier	<i>n.</i> చుబూక్- చుబూక్.
got (to be)	<i>vi.</i> పావే- మా- .
gotten (to be)	<i>vi.</i> పుట్ట- .
gourd (Balsam pear)	<i>n.</i> కారేలా.
gourd (kind of)	<i>n.</i> పుర్గు; <i>n.</i> బోదేలా.
gourd (sponge)	<i>n.</i> టోట్గు.
gourd-bearing tree	<i>n.</i> కుముడ్ (మర్లా).
grain	<i>n.</i> దాన.
grain basket	<i>n.</i> డుల్లే.
grain (cooked)	<i>n.</i> గుర్రి.
grain (kind of, small)	<i>n.</i> భాడీ.
grain remaining after threshing	<i>n.</i> సర్య.
grain store	<i>n.</i> సిబ్బి.
granddaughter	<i>n.</i> తట్టమియాడ్, <i>see:</i> తట్టమరీ.
grandson	<i>n.</i> తట్టమరీ.
grass	<i>n.</i> జూడి.
grass (kind of)	<i>n.</i> కయ్యుర్-జూడి, <i>see:</i> కయ్యుర్;
	<i>n.</i> కికాలీ (-జూడి);
	<i>n.</i> కుందా (-జూడి);
	<i>n.</i> గార్గు (-జూడి);
	<i>n.</i> మొనాడీ (-జూడి);
	<i>n.</i> చుక్కు (-జూడి);
	<i>n.</i> తికాడీ (-జూడి);
	<i>n.</i> తెర్చు (-జూడి);
	<i>n.</i> మల్చు (-జూడి);

grasshopper

n.	మార్పులి (-జూడి);
n.	సిర్పాట (-జూడి);
n.	సెడ్యూ (-జూడి).
grasshopper	n. ఫీడొ ₃ .
grass-pulling tool	n. డప్పా.
grave	n. వీచ.
graze	vi. మేయు- ; vt. మేహూ- .
green	adj. చిలల్; advl. హిర్యాల్.
green bean	n. చవ్వేర.
green gram	n. పెసల్పు.
green (raw)	adj. పుహ్న (2).
greet	vt. కళ్లి- ; vt. దండోన్ కీ-, see: దండ.
greeting	n. దండోన్, see: దండ.
grey-haired (become)	vi. పిండ్చు- .
grind	vt. నోర్- .
grind into paste	vt. కొహ్కు- ₁ (3).
grindstone	n. జత్త.
ground	n. తోడ్.
groundnut	n. బుయ్ సేబొ.
group	n. మందూడీ.
group (cattle)	n. మందా.

hang (meat)

grove	n. గుబ్ల.
grow	vi. బెర్చు- .
grow grey (haired)	vi. పిండ్చు- .
grow (of plants)	vi. ముర్- .
grow up	vi. డగుర్ ఆ-, see: డగుర్.
guard	vt. కేవ్- .
guard (take)	vi. జాగ్రింగ్ పీ- , see: జాగ్రి.
guarding (crops)	n. జాగ్రి.
guava tree	n. జామ్ (ముర్ఱా).
guess	vt. పుంద్- .
guess a riddle	vi. పెందో పుంద్- , see: పెందో.
guest (m.)	n. వెర్తల్.
guest (f.)	n. వెర్తై, see: వెర్తల్.
gul-mahua flowers	n. ఇరుక్, see: హిరుక్ (ముర్ఱా).
gul-mahua tree	n. ఇర్చ (ముర్ఱా); n. హిరుక్ (ముర్ఱా).
gum	n. సెవ్వేర్; n. హిర్చా.
gun	n. భాండ్.
gun (part of)	n. ఫీడొ ₂ .
gush out	vi. బుండ్కు- .

H

habit	n. అలవాట.
hail	n. కల్- బండా; n. గార్-బండా, see: గార్.
hair	n. కెల్.
hair bunch	n. జూడా.
hair parting	n. భాజీ.
hair (pubic)	n. సెట్యంగ్.
hair (tuft)	n. జట్టి (2).
hairy	adj. బుర్మాల్.
half	adjl. అర్డో.
half pound measure	n. చిట్ట.
halter	n. దామ్మి; n. వేసుని.
ham	n. రొండి.
hamlet	n. గూడ.
hammer	n. సుత్తె.
hand	n. కెయ్.

hand cloth	n. సెలా.
hand (of watch)	n. కాటా ₂ (2).
hand (part of)	n. అస్తూరీ- కెయ్; n. తడ్- కెయ్.
handful	n. ముట్టి- మేన్.
handful (of food)	n. బుక్కు.
handkerchief	n. దస్తీ.
handle (harrow)	n. రుమ్మ.
handle (long)	n. డాండ.
handle (plough)	n. పాలె.
handle (round, metal)	n. కడె.
handle (short)	n. ముట్టి (2).
hands (open)	n. కొడ్డొవె.
handsome	adj. సాద్రాల్.
hang	vt. అట్టు- కీ- .
hang (clothing)	vt. ఫోనీ- కీ- (1).
hang (meat)	vt. టాంగీ- కీ- .

happen

happen	<i>vi.</i> అ- .
happily	<i>advl.</i> కుసీ-కుసీతే, <i>see:</i> కుసీ;
	<i>advl.</i> కుసీ-గమత్తె, <i>see:</i> కుసీ.
happiness	<i>n.</i> గమ్మత్తె.
happy	<i>adj.</i> కుసీ;
	<i>adj.</i> కుసాల్, <i>see:</i> కుసీ.
hard	<i>adj.</i> ఘట్;
	<i>adj.</i> సబుడ్.
hard interior of stick	<i>n.</i> గాబా.
hare	<i>n.</i> ముల్లోల్.
harness	<i>vt.</i> పువ్వా- ।.
harrow	<i>n.</i> వకూర్.
harvest	<i>n.</i> పంటా, <i>see:</i> పండ్-
harvest festival	<i>n.</i> బుర్జుక్ (1).
hat	<i>n.</i> టోపి.
hat (of leaves)	<i>n.</i> మౌర.
hatch	<i>vt.</i> కార్-
hatch (bird)	<i>vi.</i> వోవ్చా- .
hatch (eggs)	<i>vt.</i> కారా ఉద్-
have a meal	<i>vt.</i> జేవి-కీ-, <i>see:</i> జేవి.
hawk	<i>n.</i> దేరో;
	<i>n.</i> పురాణ-దేగో (పిట్టు), <i>see:</i> పురాణ (పిట్టు).
hay	<i>n.</i> పీరి.
haystack	<i>n.</i> పీరికుప్పు, <i>see:</i> పీరి.
he (prox.)	<i>pron.</i> వేర్.
he (dist.)	<i>pron.</i> వోర్.
head	<i>n.</i> తల్ల.
head (of corn, jowar, etc.)	<i>n.</i> సెన్.
head of household	<i>n.</i> మాల్గూల్.
head pad	<i>n.</i> చుమ్మార్.
head (soft spot)	<i>n.</i> టారో.
headache	<i>n.</i> తల్ల-నోంతా, <i>see:</i> తల్ల.
headman of village	<i>n.</i> పాట్లాల్.
headman's wife	<i>n.</i> పాట్లో, <i>see:</i> పాట్లాల్.
healed (be)	<i>vi.</i> మగ్గ- .
healthy (to be)	<i>vi.</i> సుద్రే- మా- .
heap	<i>n.</i> కుప్పు;
	<i>n.</i> వాట్లు;
	<i>vt.</i> కుప్పు-కీ-, <i>see:</i> కుప్పు;
	<i>vt.</i> రచ్చు-కీ- .
hear	<i>vt.</i> కేంచ్చే- .
heartbeat	<i>vi.</i> ధడ్డు- మా- .
heat	<i>vi.</i> కాన్స్-
heat (make)	<i>vc.</i> కాసున్స్-, <i>see:</i> కాన్స్- .

hole

heel	<i>n.</i> డాక్యా.
heifer	<i>n.</i> పడ్డ.
height	<i>n.</i> ఊచ.
hem	<i>n.</i> కాట.
hemp	<i>n.</i> బుయ్యా.
hen	<i>n.</i> కొర్.
henna	<i>n.</i> మేందీ.
her own (dist.)	<i>pron.</i> తన్య.
her (prox.)	<i>pron.</i> తనా.
her (dist.)	<i>pron.</i> తాన.
herd	<i>n.</i> మందా.
herd (tethered together)	<i>n.</i> ధావాన్.
herdsman	<i>n.</i> డోర్గుల్.
herdswoman	<i>n.</i> డోర్గు, <i>see:</i> డోర్గుల్.
here	<i>adv.</i> ఇగ్గ.
here and there	<i>advl.</i> కబుక్- కిబుక్;
	<i>advl.</i> హిక్కు-హాక్కు, <i>see:</i> హిక్కు.
here (take this)	<i>vt.</i> ఇద్దే.
hereditary musicians of Gonds	<i>n.</i> పటాడి.
hesitation	<i>n.</i> అన్యాన్.
hiccup	<i>vi.</i> యెక్కు- కీ- .
hide	<i>vi.</i> మక్క-
hide (from harm)	<i>vt.</i> చిప్పు- కీ- .
hide one self	<i>vi.</i> కుప్పు- మా- .
hide (skin)	<i>n.</i> తోల్.
hide (something)	<i>vt.</i> మకీ-సీ-, <i>see:</i> మక్క- .
high	<i>adj.</i> డెబాల్.
high place	<i>n.</i> బోగ్గూ.
high shelves	<i>n.</i> ఆటీరా.
hill	<i>n.</i> గుట్ట.
his own (dist.)	<i>pron.</i> తన్య.
his (prox.)	<i>pron.</i> వేన.
his (dist.)	<i>pron.</i> వోన.
hit	<i>vt.</i> లెప్పి- కీ- (1).
hit (accidentally)	<i>vt.</i> లాగ్- .
hit against	<i>vi.</i> అట్టు- మా- .
hither	<i>adv.</i> హిక్కు.
hive	<i>n.</i> పెరా బీక్కు;
	<i>n.</i> బెరాల్.
hives (itchy skin)	<i>n.</i> తోల- పుడీ.
hoe	<i>vt.</i> కొట్ట-
hoist	<i>vt.</i> చడి- కీ- .
hold	<i>vt.</i> పీ-
hold between teeth	<i>vt.</i> కచ్-
hole	<i>n.</i> గద్ది.

hole (in tree) <i>n.</i>	డోబ్రా (1); <i>n.</i> బుల్ల.
holi <i>n.</i>	సిమూ.
hollow <i>adv.</i>	ఫీక్టాల్.
hollow space <i>n.</i>	డోబ్రా (1).
holy place <i>n.</i>	పెన్-గడా, <i>see:</i> పెన్.
home <i>n.</i>	రోన్.
honey <i>n.</i>	కాడల్-నియ్, <i>see:</i> కాడల్.
honeycomb <i>n.</i>	పెరా బోక్కు; <i>n.</i> బెరాల్.
honey-comb (part of) <i>n.</i>	నియ్ గడ్డా; <i>n.</i> పూరీ; <i>n.</i> యేరీ.
honour <i>n.</i>	మాన్;
	<i>vt.</i> మాన్-మర్యాద-కీ-, <i>see:</i> మాన్;
	<i>vt.</i> మాన్-పాన్ తుంగ్-, <i>see:</i> మాన్.
hood of cobra <i>n.</i>	ఫడ్.
hoof <i>n.</i>	కూరీ.
hop <i>vi.</i>	డయ్యు-.
hope <i>vi.</i>	ఆశా-కీ-.
horizontal beam <i>n.</i>	బోడా ₁ (2); <i>n.</i> సుడా ₁ .
horn <i>n.</i>	కోర్.
horn (to blow) <i>n.</i>	తుర్ఱ.
hornet <i>n.</i>	కుమ్మై ₂ .
horse <i>n.</i>	బోడా ₁ (1).
horse (kind of) <i>n.</i>	కోడమావ్.
horse (miniature, idol) <i>n.</i>	బోడా ₁ (3).
horse-shaped beam <i>n.</i>	బోడా ₁ (2).
hot <i>adj.</i>	కాస్తు, <i>see:</i> కాన్-.
hot (become) <i>vi.</i>	కాన్-.
hot coals <i>n.</i>	జార్.
hot season <i>n.</i>	ఉన్నైడా; <i>n.</i> డోకాలూం;
	<i>n.</i> యెద్ది-గాలుం, <i>see:</i> యెద్ది.

hot water pot <i>n.</i>	పొంత.
hour <i>n.</i>	ఘుంటా; n. ఘుట్టా.
hours (time) <i>advl.</i>	నేక్-నెకె, <i>see:</i> నేక్-.
house <i>n.</i>	రోన్.
house foundation <i>n.</i>	దర్లి.
house lizard <i>n.</i>	కుదూర్ డొక్కు, <i>see:</i> డొక్కు.
house (multiple levels) <i>n.</i>	మాడీ.
house (part of) <i>n.</i>	ముండేల్; <i>n.</i> మేడా.
how? <i>advl.</i>	బహాన్.
how many? <i>pron.</i>	బచ్చోంగ్.
how many? (nm.) <i>pron.</i>	బచ్చే.
how many?(m.) <i>pron.</i>	బచ్చీర్.
how much? <i>pron.</i>	బచ్చోర్.
how so? <i>adv.</i>	ఇహిన్ బహాన్, <i>see:</i> ఇహిన్.
hum <i>vi.</i>	రోంష్ట-
hump <i>n.</i>	కేండేర్.
hundred <i>num.</i>	సూర్;
	num. రాసి.
hunger <i>n.</i>	కరూ.
hunger strikes — <i>—</i>	కర్ వస్తా, <i>see:</i> కరూ.
hunt (game) <i>vt.</i>	సికార్-కర్న్-, <i>see:</i> కర్న్-.
hunt (work) <i>vi.</i>	సికార్-కీ-, <i>see:</i> సికార్.
hunting <i>n.</i>	సికార్.
hurriedly <i>adv.</i>	లహ్సు-
hurriedly (work not done well) <i>adv.</i>	తట్టొడ్-మజ్జొడ్.
hurt <i>int.</i>	అయ్యా;
	<i>vi.</i> నో-.
husband <i>n.</i>	మాడ్ను.
husband and wife <i>n.</i>	ఆడ్మాడ్ను.
husband's brother's son <i>n.</i>	మూరే మర్లి.
husband's mother <i>n.</i>	పోరాడ్.
husk <i>n.</i>	పొత్త.
hut <i>n.</i>	గుడ్ను.

I

I	<i>pron.</i> నన్న.
ice	<i>n.</i> కల్- బండా.
idea	<i>n.</i> వాట్.
idle (person)	<i>n.</i> లండీ.
idol (horse)	<i>n.</i> ఖోడా ₁ (3).
if	<i>corr.</i> ఎకంద;
	<i>corr.</i> జర్;
	<i>corr.</i> జీ;
	<i>corr.</i> తే.
ignite	<i>vi.</i> పొత్.
iguana	<i>n.</i> ఉరూ.
immediately	<i>adv.</i> వెయ్య.
immersed (to be)	<i>vi.</i> ముడ్.
important	<i>adj.</i> కామ్, <i>see:</i> కాం;
	<i>adjl.</i> ఖాన్.
important (m.)	<i>adj.</i> పెర్స్‌ర్, <i>see:</i> పెర్న.
imprint (foot)	<i>n.</i> కొజ్జి.
imprint (thumb)	<i>n.</i> అహ్మ్- ₂ .
impure (liquid)	<i>adj.</i> పాతుర్.
in	<i>adv-ppn.</i> రొప్ప.
in earlier times	<i>advl.</i> తోల్ల్-జమానాతే,
	<i>see:</i> తోల్ల్.
in front of	<i>adv-ppn.</i> మున్న.
in measured steps	<i>advl.</i> జోక్క.
in order that	<i>ppnl.</i> సాటి.
in order to	<i>ppnl.</i> లాసి.
in that way	<i>advl.</i> అహన్;
	<i>advl.</i> దహన్.
in the manner	<i>clitic.</i> ఆవ్.
in the middle (of)	<i>adv-ppn.</i> నడ్డుం.
in the morning	<i>advl.</i> సర్క.
in this way	<i>advl.</i> ఇహిన్.
in vain (to be)	<i>vi.</i> బాహ్య- మా-
inauguration	<i>n.</i> నెంగ్కుక్, <i>see:</i> నెంగ్-
in-between	<i>adv-ppn.</i> నడ్డుం.
incise	<i>vt.</i> చీరీ- కీ-.
increase	<i>vi.</i> బద్ద-మా-, <i>see:</i> బద్ది- కీ-;
	<i>vt.</i> బద్ది- కీ-.
index finger	<i>n.</i> తోహ్యాల్ బోట్.
Indian cuckoo	<i>n.</i> కుక్కు కుమ్మి (పిట్టె).
Indian horse-radish tree	<i>n.</i> ముల్లె (మర్రా).

infest (fruit or wound)	<i>vi.</i> పుడీ-
inhale	<i>vt.</i> మూస్క్-
injection	<i>n.</i> సుయ్.
ink	<i>n.</i> సాయు.
inner room	<i>n.</i> బీడా.
insect	<i>n.</i> పుడీ.
insect bites	<i>n.</i> పొట్టుడి (పోడ్-కుడీ) (2), <i>see:</i> పోడ్.
insect (kind of)	<i>n.</i> కారి- పెత్తె;
	<i>n.</i> గొర్ పుడీ;
	<i>n.</i> చిరాల్ ₂ ;
	<i>n.</i> చిరాల్;
	<i>n.</i> తీకూర్;
	<i>n.</i> హిర్దూ.
insect rust on plants	<i>n.</i> మాసి.
insert	<i>vt.</i> దుర్న-
inside	<i>adv-ppn.</i> రొప్పె.
inside (go)	<i>vi.</i> పొద-
insides	<i>n.</i> పొదూర్.
insipid	<i>adj.</i> చష్టి.
instance	<i>n.</i> వకుత్ (వక్క).
instrument (kind of)	<i>n.</i> సులూడీ.
instrument string	<i>n.</i> తార్ (3).
instrument (to play)	<i>vc.</i> నేకూన్-, <i>see:</i> నేక్-
insufficient to wear (be)	<i>vi.</i> ఆకూడ్- ఆ-
interest rate	<i>n.</i> దీడి.
internal organ (kind of)	<i>n.</i> గుండూర్ కాయ.
intestine	<i>n.</i> కెంబ్యూ.
iron	<i>n.</i> కచ్చి.
iron frying pan	<i>n.</i> తావీ.
iron spike	<i>n.</i> ఆరూ.
iron-nail	<i>n.</i> మోలూ.
irritate	<i>vi.</i> బొక్-
is necessary	<i>adj.</i> పష్టా.
is (there)	<i>vi.</i> మంత.
it is pleasing	<i>vi.</i> మందే-వా-, <i>see:</i> మందే.
it (prox.)	<i>pron.</i> ఇద్.
it (dist.)	<i>pron.</i> అద్.
itch	<i>n.</i> కరూజ్;
	<i>n.</i> గోకూడ్;

its (prox.)

ladle

vi. చేహా- .
its (prox.) pron. తేనా.

its (dist.) pron. తాన.

J

jab (accidentally) vt. గండ్- .
jagged adj. కీడింగ్- గోడింగ్.
jaggery n. బేలీ.
jamun tree n. లేండీ (మర్కా).
jaw n. దాడా.
join vi. చివ్ టుండ్- ;
vt. కట్- (2);
vt. జోడ్- కీ- .
joint (in bamboo) n. గన్న.
joint (of limb) n. కిల్చ.

jokes vi. చేహా- .
jug n. తాలి.
jump vi. డెహ్గ్- (1);
vi. ఫయ్- .
jungle n. ఖేడా.
jungle cat n. ఖడ్యాల్.
jungle fly (big) n. డాన్.
jungle fowl (kind of) n. సుయ్- కొర్.

K

keep vt. ఇర్- .
keep person forcibly vt. కోండీ- కీ- (2).
keep watch vt. కేప్- .
kernel of chironji fruit n. యొంజే.
key n. కుణ్ణ.
kick (a) n. లాత.
kick (to) vt. సినాగ్రి- కీ- .
kill vt. కతమ్- కీ- ;
vt. జవ్గ్- ;
vt. మొయ్- .
kind n. జాతి;
n. తీర్.
kindness n. మాయా.
king n. రాజుల్.
kiss vt. బుర్- .
kitchen n. అట్ట్వ్యల్ కోనా, see: కోనా.
kite n. పతంగ్.
kite (bird) n. గందాల్.

knead vt. పిస్క్- .
knee n. టొంగ్, see: టొంగీ.
kneecap n. టొంగీ.
knife (long) n. జమియా.
knife (small) n. చాకూ.
knife (large) n. రూసీ.
knock out vt. సంహ్- .
knot n. గట్టి.
knot (in wood) n. గన్న.
know vt. పుండ్- .
knowledge n. తావుక్;
n. వోడ్క్.
known (to be) vi. కరే- మా- ;
vi. వోడ్క్- మా- , see: వోడ్క్.
Kolam man n. పుజారి.
koyal (kind of bird) n. పిర్చిహౌ (పిట్ట).

L

lacker n. లక్క.
ladder n. కేస్సూడ్ (సీడి).
ladder (part of) n. పేఫ్.

ladies n. బాయిక్, see: బాయ్గ్.
ladies-finger n. భేండీ.
ladle n. పడీ;

	<i>n.</i> సుక్కుడు.
Lambadi (m.)	<i>n.</i> లబానాల్.
Lambadi (f.)	<i>n.</i> లబానే, <i>see:</i> లబానాల్.
lame	<i>adj.</i> లేంగ్గాల్.
lame person (m.)	<i>n.</i> కూటాల్, <i>see:</i> కూట్-.
lame person (f.)	<i>n.</i> కూటి, <i>see:</i> కూట్-.
lamp (earthen, oil)	<i>n.</i> దీవా.
lamp (kerosene)	<i>n.</i> చిమిన్;
	<i>n.</i> డెవ్వీ.
lampstand	<i>n.</i> జల్గురు;
	<i>n.</i> దీనోడు.
language (in pl.)	<i>n.</i> గోప్పా.
lap	<i>n.</i> మూండె.
large bag	<i>n.</i> పోతే.
large basket	<i>n.</i> బిహ్వా.
large drum	<i>n.</i> ధోల్.
large earthen vessel	<i>n.</i> పోరా.
large forest	<i>n.</i> పొందీ (1).
large green fly	<i>n.</i> కచ్చి-వీసి, <i>see:</i> కచ్చి.
large slab of stone	<i>n.</i> చాపా బండా.
lash	<i>v.</i> దొహ.
last	<i>adj.</i> సేష్ట;
	<i>vi.</i> తగ్గ-
last daughter	<i>n.</i> సేష్టతు, <i>see:</i> సేష్ట.
last meal with guests	<i>n.</i> పొహూన్చార్.
last son	<i>n.</i> సేష్టతోర్, <i>see:</i> సేష్ట.
last year	<i>adj.</i> నీరే.
late (to be)	<i>vi.</i> ఉస్సీర్-కీ-;
	<i>vi.</i> కోరూం-కీ-, <i>see:</i> కోరూం.
lateness	<i>n.</i> కోరూం.
laugh	<i>vt.</i> కవ్-
launder	<i>vt.</i> సుక్-
lawyer	<i>n.</i> వకీలు.
lay down (offering)	<i>vt.</i> విదూర్గు-.
lay (eggs)	<i>vt.</i> దొన్-
lazy	<i>adj.</i> ముండె;
	<i>adj.</i> లెండాల్.
lazy man	<i>n.</i> అంగున్ కాప్టాల్;
	<i>n.</i> అజ్రాస్యాల్.
lazy (person)	<i>n.</i> లండీ.
lead	<i>vc.</i> తాకూన్-, <i>see:</i> తాక్-.
leaf	<i>n.</i> ఆకి.
leaf cup	<i>n.</i> ఉప్పు.
leaf for smoking	<i>n.</i> చుట్టూ-ఆకి, <i>see:</i> చుట్టూ.
leaf hat	<i>n.</i> మోర.

leaf plate	<i>n.</i> కూడీ.
leak (slowly)	<i>vi.</i> వడ్-
leak (with force)	<i>vi.</i> వాజ్-
lean against	<i>vi.</i> అణ్ణ-
lean on	<i>vi.</i> జీక-సీ-
lean on stick	<i>vt.</i> ఉప్పు-
lean (thin)	<i>adj.</i> సప్పువ్.
lean to	<i>n.</i> ముంగూర్.
leap	<i>vi.</i> డయ్-
learn	<i>vt.</i> కరీ-
leash	<i>n.</i> సడ్డా.
leather rope or strap	<i>n.</i> వారీ.
leave	<i>vt.</i> సుట్టి-కీ-.
leech	<i>n.</i> నారి (నారూ).
left	<i>adjl.</i> డెమ్ము.
left (hand)	<i>n.</i> డెమ్ము కెయ్యద్, <i>see:</i> డెమ్ము.
left (side)	<i>adj.</i> డెమ్ము కాక్, <i>see:</i> డెమ్ము.
leg	<i>n.</i> కాల్.
leg of bed	<i>n.</i> రావా.
lemon tree	<i>n.</i> బిజ్జారీ (మర్లా); <i>n.</i> లింబూ (మర్లా); <i>n.</i> సుయ్ లింబూ (మర్లా).
lentil (kind of)	<i>n.</i> తూరింగ్.
leopard	<i>n.</i> చీత్డ్.
lick	<i>vt.</i> నాక్-
lid	<i>n.</i> ముచ్చడ్.
lie (a)	<i>n.</i> లబాడ్.
lie down	<i>vi.</i> పట్-
lie in coils	<i>vi.</i> గీడీ-పొ-
life	<i>n.</i> ఆవూక్.
lift	<i>vt.</i> తాహ్వా-
light (fire)	<i>vc.</i> నిరూన్-, <i>see:</i> నిరూ-; <i>vc.</i> పొతూన్-, <i>see:</i> పొత్-
	<i>vi.</i> నిరూ-;
	<i>vi.</i> పొత్-
light (from source)	<i>n.</i> వేడ్చు.
light (in the)	<i>adv.</i> కడ్యెడ్చు.
light (weight)	<i>adj.</i> హల్గుల్;
	<i>adjl.</i> హల్గు.
lighter	<i>n.</i> జక్కుక్.
lightning	<i>n.</i> మిడ్డువల్.
like	<i>clitic.</i> ఆప్;
	<i>ppnl.</i> దాత్.
like . . . like . . . (prox.)	<i>advl.</i> దిహాన్ . . . ఇహాన్ . . .

like . . . like . . . (dist.)

lungs

like . . . like . . . (dist.)	<i>advl.</i> దహన్ . . .		lock	<i>n.</i> కుష్టి-డబ్బా, <i>see:</i> కుష్టి.
	అహన్ . . ., <i>see:</i> దహన్.		lodging of bridegroom's party	<i>n.</i> జానూసా.
like that	<i>adjl.</i> అదేన్ మొడి.		loft	<i>n.</i> ఆటీరా.
like this	<i>adjl.</i> ఇదేన్ మొడి.		log	<i>n.</i> భోడ్; <i>n.</i> నాట్.
like this (type)	<i>adjl.</i> ఈతాల్.		long	<i>adj.</i> లంబ్; <i>adjl.</i> లాం.
liking	<i>adj.</i> కుస్తి.		long basket	<i>n.</i> హరా.
limp	<i>vi.</i> కూట్.		long festival	<i>n.</i> స్వద్.
line	<i>n.</i> కీర్; <i>n.</i> గీతే; <i>n.</i> పర్మడా.		long section of a field	<i>n.</i> వోరి.
line (in a)	<i>n.</i> సార్టి.		long time ago	<i>advl.</i> తోల్లెతా-జమానాతే, <i>see:</i> జమానా.
lion	<i>n.</i> చిహ్ని.		look (a)	<i>n.</i> నద్దూర్.
lip	<i>n.</i> సీట్లీ.		look at	<i>vt.</i> సూడ్.
liquor (kind of)	<i>n.</i> తాడి-కల్, <i>see:</i> తాడి (మర్మా); <i>n.</i> సీందీ-కల్, <i>see:</i> సీందీ (మర్మా); <i>n.</i> హిరుక్-కల్, <i>see:</i> హిరుక్ (మర్మా).		look (to)	<i>vt.</i> నద్దూర్-కీ-, <i>see:</i> నద్దూర్.
liquor maker	<i>n.</i> కలాడీ, <i>see:</i> కల్.		loop of snare	<i>n.</i> వేసు.
liquor (generic)	<i>n.</i> కల్.		loose (of rope)	<i>vi.</i> రేంగ్.
litter	<i>n.</i> కచ్చు-కాడి; <i>n.</i> బురుక.		loosen (something)	<i>vt.</i> డెల్లుల్-కీ-.
little	<i>adv.</i> జర్-జర్.		loot	<i>vt.</i> లూటి-కీ-.
little finger	<i>n.</i> చిచ్చాల్ వడ్డెన్.		loser	<i>n.</i> లంగాల్, <i>see:</i> లంగ్.
little girl	<i>n.</i> బుచ్చి ² .		loss	<i>n.</i> భూడ్-మూ-.
little while	<i>adv.</i> జులుక్.		loss (make a)	<i>vi.</i> దుబ్బే-మూ- (2), <i>see:</i> దుబ్బీ-కీ-.
live	<i>vi.</i> జిన్నానీ-కీ-; <i>vi.</i> నాందే-మూ-; <i>vi.</i> మంద్-; <i>vi.</i> రహో-మూ-.		lotion	<i>n.</i> మత్.
liver	<i>n.</i> తడ్డాకీ.		loudly	<i>advl.</i> జోర్రె.
living things	<i>n.</i> జివ్వాన్.		louse	<i>n.</i> పురిగ్; <i>n.</i> సీర్ ² .
lizard (household)	<i>n.</i> కుదూర్ డోక్కు, <i>see:</i> డోక్కు.		love	<i>n.</i> మాయ్; <i>n.</i> లాడ్;
lizard (snake-like)	<i>n.</i> తరాన్ డోక్కు, <i>see:</i> డోక్కు.			<i>vt.</i> లాడ్-కీ-, <i>see:</i> లాడ్.
lizard (generic)	<i>n.</i> డోక్కు.		lovely	<i>adj.</i> సార్త్.
load	<i>vt.</i> వేజ్జె-వాట్.		lover (m.)	<i>n.</i> లాడాల్, <i>see:</i> లాడ్.
loan	<i>n.</i> కర్జు; <i>n.</i> బ్రాకీ.		lover (f.)	<i>n.</i> లాడీ, <i>see:</i> లాడ్.
lobe of ear	<i>n.</i> గుబ్బె.		low tone	<i>adv.</i> కుసాయ్.
local cigarette	<i>n.</i> బీడీ.		lower	<i>vt.</i> రెహో-.
			lower abdomen	<i>n.</i> దాద్రా.
			luck	<i>n.</i> తక్కిర్; <i>n.</i> ననీద్.
			lunch	<i>n.</i> నెహాలీ.
			lungs	<i>n.</i> పొప్పోన్.

M

mad person (m.) *n.* పిస్చాల్, *see:* పిసంగ్.
 mad person (f.) *n.* పిస్సు, *see:* పిసంగ్.
 made (to be) *vi.* మాన్-.
 madness *n.* పిసంగ్.
 mahua flowers *n.* డుమ్మురా (2).
 mahua fruit *n.* గారా.
 main *adjl.* ఖాన్.
 main beam *n.* ఆడై.
 maize *n.* మక్కుంగ్.
 maize (flower) *n.* ర్ములా.
 make a way *vt.* సరి-కీ-, *see:* సర్-.
 make fun of *vt.* డవ్వారింగ్-కీ-.
 make hot *vc.* కాసున్-, *see:* కాస్-.
 make jokes (during marriage) *vi.* చేహ్మా-.
 make known *vt.* ఇత్తాల్ కీ-.
 make ready *vt.* గడ్డు-కీ-;
 vt. తయార్-కీ-;
 vt. నివీ-కీ-, *see:* నివ్వే-మా-.
 make rope *vt.* నోట్-.
 make use of *vt.* కామున్ రొప్పు యేత్-,
 see: కాం;
 vt. పాయ్ద యేత్-, *see:* పాయ్ద;
 vt. లాపీ-కీ-.
 make wet *vt.* నహ్-.
 male (animal) *adj.* గోహ్ల్.
 man *n.* మయ్నల్.
 man and woman *n.* వెయ్యె-మయ్నల్,
 see: వెయ్యె.
 man from there *n.* అగాటోర్, *see:* అగ్.
 man of Harijan caste *n.* చండ్గౌల్.
 man (old) *n.* మాతుల్.
 man or boy (with contempt) *n.* ల్కాల్.
 man who is always with ladies *n.* వెయ్యె-
 జుబ్బాల్ (1), *see:* వెయ్యె.
 man who tends buffaloes *n.* మన్గుయాల్.
 man who tends cattle *n.* ధోర్గౌల్.
 man who tends goats and sheep *n.*
 సెడ్గుయాల్.
 man with female complexion *n.* వెయ్యె-
 జుబ్బాల్ (2), *see:* వెయ్యె.
 mango tree *n.* మర్గ్ (మర్లా).

manner *n.* రీటీ.
 manure *n.* ఖాత్.
 manure basket *n.* ఖడ్డ టూటీ.
 many *adjl.* డాటీ;
 adjl. బయ్ (బై).
 many coloured *adj.* రంగ్-రంగ్గూ,
 see: రంగ్.
 margosa (kind of tree) *n.* కష్టి లిం (మర్లా).
 mark *n.* టిక్కా;
 n. బోట.
 market *n.* జత్తా;
 n. హటుం.
 marking nut tree *n.* కొహ్గు (మర్లా).
 marks *n.* పర్గూడా.
 marriage ceremony *n.* మర్గ్గింగ్.
 marriage (day after) *n.* అయిన.
 marriage function (kind of) *n.* ఖాజే,
 న. వేర్మాయా.
 marriage jokes *vi.* చేహ్మా-.
 marriage (second) *n.* పాట.
 mask *n.* మెక్కట.
 mask (religious) *n.* కోడల్.
 massage to relieve pain *vt.* చురీ-కీ-.
 mat *n.* చాప్లా.
 match *n.* కర్నసి.
 matchbox *n.* కిన్-డబీ, *see:* కిన్.
 matchstick *n.* కిన్-కోలా, *see:* కిన్.
 materials *n.* సామన్.
 maternal grandfather *n.* అక్కు.
 matter *n.* గోహ్.
 matting *n.* టూటీ (1).
 matting (of bamboo) *n.* పిడ్పి.
 mature (nm.) *n.* ముర్గు, *see:* ముర్-.
 mature (m.) *n.* ముర్తోర్, *see:* ముర్-.
 meadow *n.* పల్లా.
 meal *n.* జేవి;
 n. నెహోలీ.
 meal (big) *n.* జేవున్, *see:* జేవి.
 meaning *n.* అర్థ.
 meanwhile *adv.* అచ్చెం రొప్పు, *see:* అచ్చెర్.
 measure *n.* ఖండీ;

measure (a kind of)

n. నాడే;
vt. కష్ట-.

measure (a kind of) n. రాడ్యూ₂.

measure (medium, tall) n. అధీ.

measure (small) n. చిట్ట.

measure (large) n. పాయలి;
n. సోరాయు.

measurement n. గత్తా.

measuring stick n. బేత్ బెడ్డె.

meat n. సవ్యి.

meat (piece) n. భాండూం.

mediator of marriage n. సుర్వెర్హాల్.

medicinal creeper n. వాగ్చెయ్యు (పేలి).

medicine n. మత్త.

medicine man n. భక్తల్.

meet vi. బేట- మా- ;
vt. కట- .

melt vi. అర్చ- ;
vi. ఉర్గి- మా- .

member of household (m.) n. రోతోర్,
see: రోన్.

member of household (f.) n. రోత, see: రోన్.

memory n. యాది.

mend vt. సుద్రి- కీ- .

menstruation n. లభ్.

menstruation (room) n. కొటూడీ (1).

metal collar (agr. implement) n. విడ్యా.

metal pitcher n. రాగ్రి.

midday (at) advl. దుపారి.

middle (in the) adv-ppn. నడ్డుం.

middle (occurrence) adj. నట్టే.

midnight n. అద్వముద్- రాత్రై.

midwife n. సోనీ- వోతాడ్.

milk n. పాల్;
vt. పాల్ పీర్- , see: పీర్- .

millet n. జొన్న.

millet heads fed to animals n. కూటార్.

mind n. డోకా.

mine pron. నావ.

mirror n. ఆర్మ.

mistake n. చుక్కు.

mix vt. మిస్టు- కీ- .

mole n. మొల్లె.

mole (on skin) n. కుర్చుం.

money n. కొత్తంగ్, see: కొత్త;

mother in law

n. పెయసా;
n. రుప్యంగ్, see: రుప్య.

money collection n. హుండీ₂.

mongoose n. ముగూన్.

monkey (black-faced) n. గడ్డి.

monsoon n. పిర్-గాలుం, see: పిర్;
n. ముసూర్.

monsoon (start of) n. మిరూగ్.

month n. మహినా.

month 01 (March-April) n. ఘేత్.

month 02 (April-May) n. భావేయ్.

month 03 (May-June) n. బుడ్- భావేయ్.

month 04 (June-July) n. ఆకాడే.

month 05 (July-August) n. పోరా.

month 06 (August-September) n. అకుర్కుక్.

month 07 (September-October) n. దివాడే.

month 08 (October-November) n. కార్రి.

month 09 (November-December) n. సట్టి.

month 10 (December-January) n. పూని.

month 11 (January-February) n. మహో.

month 12 (February-March) n. ధూరాడై.

monthly period n. లబ్.

moon n. జంగో;
n. నెలేంజ్ (లెలేంజ్).

moon (appeared) vi. నెలేంజ్ తెప్పు,
see: తోహ- .

moon (full) n. పునాక్.

moon (new) advl. అవుసున్ నేటి,
see: ఆవున్;
n. ఆవున్.

moong dhal (kind of lentil) n. పెసెల్గ్.

moonlight adv. కడ్డెండ్చు.

more adjl. జాస్తా.

morning n. జావాడ్- పోడ్డి.

morning (in the) advl. సక్కి.

morsel n. గాన్.

mortar n. చహ్మ.

mosquito n. నుల్లె.

moss n. జప్పు.

mother n. అవ్యల్₁;
n. బెయ్.

mother and father n. బెయ్-బాబాల్,
see: బెయ్.

mother god n. అవ్యల్₂.

mother in law n. పోరాడ్.

mother's brother

mother's brother *n.* మామల్.
 mother's brother's daughter *n.* మూర్
 మర్నుడాడ్.
 mother's brother's wife *n.* ఆతీ.
 mother's elder sister *n.* పేరి.
 mother's elder sister's husband *n.* పేపి.
 mother's mother *n.* కాక్కి.
 mother's sister *n.* చుడూర్ బెయే,
 see: చుడూర్.
 mother's younger brother *n.* కాకాల్.
 mother's younger sister *n.* కాకీ,
 see: కాకాల్;
 n. యాయాల్.
 mother's younger sister's husband *n.*
 కాకాల్.
 mount *vt.* తెగ్-.
 mountain *n.* మెట్టా.
 mountain path *n.* ధడీ.
 mouse *n.* చిక్కాల్.
 moustache *n.* మీనుల్గై, *see:* మీనుల్.
 mouth *n.* తొడ్డి.
 much *adjl.* డాట్;
 adjl. బయ్ (బై).
 much later *n.* తాన్ పిర్చై.
 mucus (dry, in nose) *n.* కింటాయා.
 mucus (of nose) *n.* స్నేహిం.
 mud (dry) *n.* తొడ్డి.
 mud (liquid) *n.* డెఫ్ట్టా.

new moon

mud (wet) *n.* చిక్కా.
 muddy (almost) *adj.* పద్గా².
 murder *vt.* మొయ్-.
 muscle *n.* పన్నె¹.
 mushroom (sg.) *n.* గుహ్యా.
 mushroom (pl.) *n.* గుహ్యా, *see:* గుహ్యా.
 musical instrument (kind of) *n.* కర్కాత్;
 n. కీక్కి;
 n. చోండ్గా²;
 n. జత్తుర్ది;
 n. టొహాటుడి;
 n. దావ్;
 n. బోంగా.
 musical instrument (kind of, woodwind) *n.*
 పేప్.
 musical instrument (part of) *n.* పహ్రా
 (టహ్రా);
 n. వారీ.
 musicians of Gonds *n.* పటాడి.
 Muslims *n.* తుడ్గాల్.
 mustard seed *n.* తీక్క్యా;
 n. మోవేర.
 mute (m.) *adjl.* మూకా.
 mute (f.) *adjl.* మూకే, *see:* మూకా.
 muzzle *n.* మున్గై.
 my *pron.* నావ.

N

nail (finger) *n.* తిడీంజ్.
 nail (metal) *n.* కీడా.
 name *n.* పొరీల్.
 naming ceremony *n.* పౌచ్చీ.
 nape of the neck *n.* గర్దాన్.
 navel *n.* ముడ్.
 near *adv-ppn.* కరుం.
 necessary (to be) *vt.* లాగ్-.
 necklace *n.* దుమ్మై;
 n. పోతీ.
 necklace (long) *n.* చీతాకి.
 necklace pendant *n.* పుస్తా.
 needed *adj.* పష్టా.

needle *n.* సుయ్.
 neem tree *n.* లీం (ముర్గా).
 neighbour *n.* రోత్-కారూమోగ్గ, *see:* రోన్.
 neighbourhood *n.* పడ్డా.
 neighbours *n.* కరూమునేర.
 nest *n.* గూడా.
 nest (bees) *n.* కాడల్.
 nest (for chickens) *n.* కొర్-గూడా.
 nest (hole in tree) *n.* బుల్ల.
 net bag *n.* సిక్కా.
 net (large, round) *n.* వాగుడ.
 never *advl.* బన్కున్-సెల్లై, *see:* బన్కు.
 new moon *advl.* అవుసున్ నేటి, *see:* ఆపున్;

new (nm.)

- n. ఆపున్.
 new (nm.) adj. పూనా.
 new (m.) adj. పూనోర్, see: పూనా.
 newborn (m.) n. మొడ్డల్, see: మొడ్డ.
 newborn (f.) n. మొడ్డి, see: మొడ్డ.
 news n. ఖయపత్తి;
 n. గొప్పా.
 next pron. దుస్తో.
 niche in wall n. కొనేడా.
 night-blind adj. అంద్రియాల్;
 adj. అచంద్రల్.
 nipple n. బొం.
 nit n. సీర్₂.
 no more! adj. ఆయర్.
 nobody (nm.) pron. బద్దే-సెల్లో, see: బద్ద.
 nobody (m.) pron. బోరే-సెల్లో, see: బోర్.
 noise n. గల్బలా;
 n. లోల్లి.
 noise (make a) vi. లోల్లి-కీ-, see: లోల్లి.
 noise (much) advl. వాజ-గాజతే.
 noise-making stick (big) n. టాపూర్ (1).
 noise-making stick (small) n. లిక్కి.
 noodles n. సేవ్యంగ్.

older sister's husband

- noose n. పాస.
 normal adj. సాధ్రాల్.
 north advl. కాల్-వడ్డా, see: కాల్;
 n. ఖాలాన్.
 nose n. మొనోర్.
 nose mucus (dry) n. చిప్పి.
 nose mucus (wet) n. స్వేచ్ఛ.
 nose ring n. ముకేరా.
 nose stud n. నత్తి.
 not be (to) vi. సిల్లే(సెల్లో).
 not needed adj. వట్టియ్.
 nothing at all advl. బతయ్-సెల్లో, see: బతల్.
 nothing (nm.) pron. బద్దే-సెల్లో, see: బద్ద.
 now adv. ఇచ్చే.
 now (emph.) adv. ఇంకే.
 nowhere advl. బగ్గన్-సెల్లో, see: బగ్గ.
 numb (become) vi. ఆక్షే-మా-₂;
 vt. సంజ్ఞ-.
 numbness n. సిరుం.
 nozzle vt. బుర్-;
 vt. మూన్గ్-.

O

- oath n. ఆడా;
 vi. ఆడా-పి-, see: ఆడా.
 oblique-leaved jujube n. సూరే (మర్మా).
 obstinacy n. హాట్.
 obstruction n. పాడీ₁.
 obtained (to be) vi. పావే- మా- .
 occur to mind vi. తడీ- .
 occurrence n. జీక.
 O'clock advl. నేక-నెక, see: నేక- .
 of that kind (nm.) adj. ఆతాల్.
 of that kind (m.) adj. ఆతోర్.
 of this kind (nm.) adjl. ఈతాల్.
 of this kind (nm., pl.) adj. ఈతాంగ్.
 of this kind (m.) adj. ఈతోర్.
 of what kind? (nm.) pron. భాతాల్.
 of what kind? (m.) pron. భాతోర్.
 offering (bowl with food) n. బుర్గ్ (2).
 office n. కచ్చురి.

- oh! int. అబ్బా.
 oil n. నియ్.
 oil cake n. పీచి.
 oil prepared out of fat n. కొడ్డొంజ్ నియ్,
 see: కొడ్డొంజ్.
 oil tin n. పీపా.
 okra n. భెండీ.
 old adj. పడానా.
 old age n. వెడీల్పాన్, see: వెడీల్.
 old man adj. తొత్తోర్;
 n. పడానోర్, see: పడానా;
 n. మాతుల్;
 n. వెడీల్.
 old (of cattle) adj. డోగ్.
 old woman n. తొత్త, see: తొత్తోర్;
 n. మాతరి, see: మాతుల్.
 older man adj. పెరోర్, see: పెరాన్.
 older sister's husband n. భాటో.

older woman *adj.* పెర్చా.
 oleander *n.* ఫున్జుర్ (మర్కు).
 on *adv-ppn.* పోర్లో.
 on behalf of *adv.* లాసి;
 adv. వాసి.
 on foot *adv.* కాల్గునే, *see:* కాల్.
 on four sides *adv.* నాలుంగ్ కాక్, *see:* కాక్.
 on that day *adv.* అంటీ.
 on the left hand *adv.* డెమ్యూ కెయ్దే,
 see: డెమ్యూ.
 on the left hand side *adv.* డెమ్యూ కాక్,
 see: డెమ్యూ.
 on the right hand *adv.* తినాన్ కెయ్దే,
 see: తినాన్.
 on the right hand side *adv.* తినాన్ కాక్,
 see: తినాన్.
 on what day *adv.* బంటి.
 once *adv.* ఉంది జోక.
 once again *advl.* ఉండే-మర్ల, *see:* ఉండే.
 one and a quarter ($1\frac{1}{4}$) fraction *num.* సవ్వా.
 one (nm.) *num.* ఉంది.
 one (m.) *num.* ఎరీర్.

onion *n.* ఉల్లి.
 only *attr.* సెరివ్.
 open *adjl.* ఇబ్లో;
 vt. ఉగడీ-కీ-;
 vt. తెరీ-.
 orange *n.* సంతార్.
 orchard *n.* గుబ్బ.
 ornament *n.* ఖడ్డ.
 ornamental belt *n.* కర్హీడా.
 orphan (female) *n.* పోసటి పోరి, *see:* పోసటి
 పోరల్.
 orphan (male) *n.* పోసటి పోరల్.
 ouch! *int.* అయ్యా.
 our (sg.) *pron.* మావ.
 our (pl.) *pron.* మావంగ్, *see:* మావ.
 outside *adv-ppn.* బహ్సా.
 outstanding *n.* కర్జ్;
 n. బాకీ.
 overflow *vi.* పోజ్-.
 owl *n.* గుబూడ్.
 owner *n.* మాల్గుల్.

P

'paan' leaf *n.* వీడా-ఆకి, *see:* వీడా (మర్కు).
 'paan' tree *n.* వీడా (మర్కు).
 pad (for bullock) *n.* జోతా.
 padding (cotton) *n.* రుయ్.
 paddy (sg.) *n.* వంజి.
 paddy (pl.) *n.* వంజింగ్, *see:* వంజి.
 pail *n.* తాలి.
 pain *n.* దంచ్యాల్ (1);
 n. నోంతా.
 palace *n.* రాష్ట-వాడా.
 palanquin *n.* పాల్కు.
 palm liquor *n.* తాడి-కల్, *see:* తాడి
 (మర్కు).
 palm of hand *n.* అస్తూరీ-కెయ్;
 n. తడ్-కెయ్.
 pan *n.* కచ్చుడ్.
 pant (to) *vi.* నేన్చు-.
 panther *n.* పోంచితాల్.
 papaya tree *n.* పొప్పుయ్ (మర్కు).

parcel *n.* గట్టి.
 parch (grain) *vc.* పిడూన్-, *see:* పిడ్-.
 parched grain *n.* లహంగ్;
 n. హూడాంగ్.
 Pardhan *n.* పటాడి.
 parents *n.* అవ్యల్-బాబ్, *see:* అవ్యల్;
 n. బెయ్-బాబ్ల, *see:* బెయ్.
 parrot (big) *n.* రాష్టాల్.
 parrot (generic) *n.* రాగో.
 parrot (small) *n.* డెగ్గల్.
 part *n.* ఈసో.
 partially ripe fruit *n.* డుమ్మేరా (1).
 particles (fine) *n.* బుక్కు.
 partition *n.* గూర్చ.
 partridge (kind of) *n.* కక్కాంజ్.
 past *adj.* తొత్తోర్.
 pat on back *vi.* చోప్పి-కీ-.
 path *n.* సరి.
 peacock *n.* మల్.

peacock feather belt

peacock feather belt *n.* మల్-పట్టా,
see: మల్.

pearl *n.* మూత్రి.

peel *vt.* వేడూ- సీ-.

peeled (be) *vi.* వేడూంగ్-.

peepal tree *n.* ఆలీ (మర్మా).

peg *n.* కిరుటీ;
n. చీలా.

peg at side of yoke *n.* సివోడా.

peg (for snares) *n.* ట్యూ.

peg of stringed instrument *n.* కోలా (2).

pen *n.* పొంటిన్.

pencil *n.* కెట్టే-పొంటిన్, *see:* పొంటిన్.

pendant *n.* పుస్తి.

penis *n.* చూచ్.

people *n.* జన్మ.

people (pl.) *n.* లోకూర్.

period *n.* జమూనా;
n. లభ్.

perseverance *n.* హాట్.

person threatening to hit *n.* దంచ్యాల్ (2).

pesticide *n.* మర్ల.

pesticide pump *n.* మర్ల-డబ్బా, *see:* మర్ల.

pestle (stone) *n.* రోబెకాల్.

pestle (wooden) *n.* రోకాల్.

petticoat *n.* గెద్డా.

phratry *n.* సగ్గా.

pick up *vt.* ఏర్-.

pick vegetables leaves *vt.* కీచ్-.

pickles *n.* రాయ్యా.

piece *n.* ఈసా;
n. టుక్కీ.

piece of chalk *n.* లేక్కన్-కోలా, *see:* కోలా.

pierce (accidentally) *vt.* గండ్-.

pierce (for a tattoo) *vt.* కోహ్కు-₂ (2).

pierce (gore) *vt.* కోహ్కు-₂ (1).

pierce (poke) *vt.* కోత్-.

pig *n.* పద్ది.

pigeon *n.* పారేవా (పిట్ట).

pigeon hawk *n.* పురాడ్-దెగ్గో (పిట్టో),
see: పురాడ్ (పిట్టో).

pigeon (kind of) *n.* పోనడ్.

pill *n.* గోలి.

pincers *n.* చిప్పూ.

pinch *vt.* కిస్కు-.

plough (part of)

pink powder *n.* గుల్ఫ్యూల్.

pinky *n.* చిచాల్- బోట్టా.

pins and needles *n.* సిరుం.

pip (of fruit) *n.* పెడ్.

pip (of mango) *n.* టోయా.

pipe (for liquid) *n.* గొట్టా.

pipe (smoking) *n.* చుట్టా.

pit *n.* డెడ్డు.

pitcher *n.* కూజూ.

place (a) *n.* జాగ.

place for ceremony *n.* ఖడా.

place for worship *n.* పేన్-కోఘ్యా,
see: కోఘ్యా.

place things in disordered manner *vt.* రికా బాకా ఇర్-, *see:* రికాం.

place (to) *vt.* ఉర్చు-.

place (to this) *adv.* హిక్కు.

place where a god lives *n.* మూందీ (2).

plain *n.* పల్లా.

plait (hair) *n.* చెర్చుండా.

plane (tool) *n.* కర్కిడా.

plank *n.* పాటి.

planning *n.* కార్యాయి.

plant *vt.* ఉర్చు-;
vt. మున్ని-కీ-.

plant (kind of) *n.* జండా పుబార్;
n. నెర్చిండా.

plantain *n.* కేరె.

plantain tree *n.* కేరె (మర్మా), *see:* కేరె.

plaster *vt.* మాచ్-.

plate *n.* దెడే.

plate containing coins *n.* ఆర్తి.

plate (for eating) *n.* ధడియా.

plate (weighing scales) *n.* తాగ్గి.

plate (large) *n.* పరాత్.

platform for weddings *n.* బోవ్ల.

play *vi, vt.* కర్చు-.

play acting *n.* కెల్.

play (instrument) *vc.* నేకూన్-, *see:* నేక్-.

pleasure *n.* మందే.

plough (a) *n.* నాయబ్జాల్.

plough harness (part of) *n.* జోతా.

plough (part of) *n.* కూయసా;
n. పాలె;
n. సివోడా.

plough (to)

plough (to) *vt.* ఉడ్-₂.
 plough (generic) *n.* సెర్.
 pluck *vt.* కొయ్-.
 plug *vt.* ముహ్-.
 plum (wild) *n.* రేబూ.
 plump *adj.* డోబ్బల్.
 pocket *n.* కీసా.
 pod (of bean) *n.* సేబూ.
 point *n.* కొడ్డి.
 point (in game) *n.* పడీ₂.
 point out *vt.* తోహ్-.
 point where stem joins fruit *n.* టోడ్డా.
 pointer (scales) *n.* కాటా₂(1).
 pointing finger *n.* తోహ్ల్ బోట్లా.
 poison *n.* ఏక.
 poke *vt.* కొట్-.
 pole (for clothes to dry on) *n.* డాబడ్.
 pole (ritual) *n.* కాట.
 pole (vertical) *n.* డెరీ.
 polish *n.* లక్క;
 vi. చమ్ము-మా-, *see:* చమ్ము-కీ-;
 vt. చమ్ము-కీ-.
 ponder *vi.* నోసి-కీ-.
 pop (grain) *vi.* పిడ్-.
 porch *n.* వోటా.
 porcupine *n.* సుయ్-పది.
 porridge (kind of) *n.* అయిన జావ,
 see: అయిన;
 n. జావ.
 pot (clay, large) *n.* బుడ్డి.
 pot (clay, small) *n.* ఖుండి.
 pot (cooking) *n.* గంజ్.
 pot holder *n.* చుమ్ముర్.
 pot (large, for heating water) *n.* పాంత.
 pot (metal, for water) *n.* గడ్డలా.
 pot (metal, rounded) *n.* కుర్చ్.
 potato *n.* అలూ.
 potion *n.* మత్.
 potter *n.* కుమ్ముల్.
 potter's wife — కుమ్మై, *see:* కుమ్ముల్₁.
 pouch *n.* వోటి.
 pound *vt.* ఉన్-;
 vt. వాటి-కీ-.
 pound (in mortar) *vt.* కొహ్గై-₁(1).
 pour out *vt.* వెండి-.

pulses (kind of)

powder (from worms) *n.* మాడీ.
 powder (red) *n.* కుక్కు.
 powder (red and pink) *n.* కుక్కు గుల్వుల్,
 see: కుక్కు.
 power *n.* కరెంట్.
 pregnant stomach *n.* పీర్.
 pre-marriage ceremony *n.* ఊటెడ.
 prepare *vt.* తయార్-కీ-;
 vt. నివ్వ-కీ-, *see:* నివ్వ-మా-;
 vt. సమ్మి-కీ-.
 press *vt.* అద్ధ-.
 press (with great force) *vt.* దాబీ-కీ-.
 previous *adjl.* తోల్లే.
 pre-wedding tradition *n.* సగుణ.
 prick *vc.* కొటూన్-, *see:* కొట-.
 prick (accidentally) *vt.* గండ-.
 pricking *n.* సిరుం.
 priest *n.* కటోడాల్;
 n. దేవారీ.
 priest's wife *n.* కటోడె, *see:* కటోడాల.
 procure *vc.* పుటూన్-, *see:* పుట్-.
 prod *n.* చాబుక్క.
 prodding stick *n.* తుత్తారి-బెడ్డె, *see:* బెడ్డె.
 produce (cultivated) *n.* మాల్.
 profit *n.* పాయ్ద.
 progress (be in) *vi.* తాక్-.
 proliferate *vi.* పుడీ-.
 proper *adj.* చోకొట్, *see:* చోకొట.
 proper (be) *vi.* జోడే-మా-.
 prostrate oneself *vi.* కల్గు-లర్-₁, *see:* కాల.
 protect *vt.* చిప్పు-కీ-.
 provisions *n.* చందీ.
 pubic hair (pl.) *n.* సెట్టంగ్.
 pull *vt.* ఉమ్-.
 pull along *vt.* యెరీ-.
 pull down *vt.* వీస్క్రు-.
 pull faces *vt.* మారున్-.
 pull out *vt.* తెర్-.
 pull up *vt.* చడి-కీ-.
 pullet *n.* కొర్-పోంజ్, *see:* కొర్;
 n. తలూర్ కొర్.
 pulley (on well) pull *n.* గిర్గై.
 pulse (kind of) *n.* తూరింగ్.
 pulses *n.* డారి.
 pulses (kind of) *n.* పెసెల్గై.

pump (for pesticides)

pump (for pesticides)	<i>n.</i> మర్ల-డబ్బా,
	<i>see:</i> మర్ల.
pumpkin	<i>n.</i> కొట్టూ.
pus	<i>n.</i> కూలూం.
push	<i>vt.</i> డగ్గి-కీ-.
push in	<i>vt.</i> దుర్క-.
push over	<i>vc.</i> కూడూన్- , <i>see:</i> కూడ్-.
push (with fingers)	<i>vt.</i> అహ్వా- 1.
pustule	<i>n.</i> పోణ్డ.
put	<i>vt.</i> ఇర్-.
put down	<i>vt.</i> దొన్-.
put hands together	<i>vi.</i> ముజ్జా-కీ- (2).
put in	<i>vt.</i> నేప్పా- .

ready (get)

put on	<i>vt.</i> పోండ్- ; <i>vt.</i> లావీ-కీ-.
put on eye colour	<i>vi.</i> కాజూడి దొన్- , <i>see:</i> కాజూడి.
put (seed)	<i>vt.</i> ఉర్చ-.
put sitting	<i>vc.</i> ఉపున్-.
put standing	<i>vc.</i> నిత్తూన్- , <i>see:</i> నిత్త- ; <i>vc.</i> నిపూన్- (1), <i>see:</i> నివ్- ; <i>vc.</i> నిలూన్- , <i>see:</i> నిల్-.
put to sleep	<i>vc.</i> మీండూన్- , <i>see:</i> మీండ్- .
python	<i>n.</i> మాసూల్.

Q

quail	<i>n.</i> ఊతీ.
quarrel	<i>n.</i> జగడ; <i>vc.</i> తెరూన్- ; <i>vi.</i> గుద్- .
quarter	<i>adjl.</i> పుడెమ్న.
queen	<i>n.</i> వేలాడ్.
quench thirst (become)	<i>vi.</i> ఆర్- .
question	<i>vt.</i> పూసి-కీ- .
quickly	<i>adv.</i> వెయ్యి;

quiet	<i>adj.</i> దబ్;
quilt	<i>n.</i> బోంతా.
quit	<i>vt.</i> సుట్టి-కీ- .
quiver	<i>n.</i> గొట్టా.

R

rabbit	<i>n.</i> మొల్లోల్.
race	<i>n.</i> ఖాందాన్.
racket	<i>n.</i> గల్బలా.
racket (a)	<i>n.</i> లోల్లి.
racket (make a)	<i>vi.</i> లోల్లి-కీ- , <i>see:</i> లోల్లి.
rafter	<i>n.</i> వాసా.
rain	<i>n.</i> పిర్.
rain drop	<i>n.</i> టీమ్సు.
rainbow	<i>n.</i> కమర్-పట్టా.
rainwater	<i>n.</i> పిర్-యేర్, <i>see:</i> పిర్.
rainy season	<i>n.</i> పిర్-గాలుం , <i>see:</i> పిర్.
raise	<i>vc.</i> తేదూన్- , <i>see:</i> తేద్- ; <i>vc.</i> నిపూన్- (1), <i>see:</i> నివ్- ; <i>vt.</i> తాప్పా- ; <i>vt.</i> పోసి-కీ- .

raise position	<i>vt.</i> తప్పా- .
rake	<i>n.</i> దాతడ.
ram	<i>n.</i> యెడ్డు.
rash (skin)	<i>n.</i> తోల-పుడీ.
rat	<i>n.</i> యెల్లి.
rat (kind of large)	<i>n.</i> మూసీ.
rate	<i>n.</i> దీడి.
raw	<i>adj.</i> పహ్యా (2).
ray tree	<i>n.</i> పాలూండీ (మర్మా).
razor	<i>n.</i> మయ్యా.
reach	<i>vi.</i> పోంచే- మా- ; <i>vt.</i> అంద్- ;
	<i>vt.</i> యెవ్- .
read	<i>vt.</i> వాచీ-కీ- .
ready (get)	<i>vi.</i> తెగ్గోర్.

ready (to be)

ready (to be) *vi.* తయార్-తె-,
see: తయార్-కీ-;
vi. నివ్వే-మా-;
vi. సన్వే-మా-, *see:* సన్వి-కీ-.
reap *vt.* కొయ్-.
rear (of bird) *n.* బుద్ధా.
receptacle (of joined hands) *n.* కొడ్డు.
recognize *vt.* ముట్-;
vt. వోడ్జైర్-, *see:* వోడ్జై.
recognized (to be) *vi.* వోడ్జై-మా-,
see: వోడ్జై.
recollection *n.* యాది.
recurring time *advl.* వచ్చున్-వచ్చు, *see:* వచ్చుత్ (వక్క).
red *adj.* రగ్గాల్.
red-faced monkey *n.* కోవ్.
reduced to ashes (to be) *vi.*
 దుబ్బు-దుబ్బు-తె-.
refuse (rubbish) *n.* వియ్యర్.
region *n.* పట్టి.
relationship *n.* సోయ్యల్కి (సోరిక్).
release *vt.* సుట్టి-కీ-.
religious observances (pl.) *n.*
 ఆచార్-విచార్.
remain (to) *vi.* దక్క-.
re-marriage *n.* పాట.
remember *vi.* హాతు-కీ-, *see:* హాతు;
vt. వోడ్జైర్-, *see:* వోడ్జై.
remembrance *n.* హాతు.
remove *vt.* తెండ్-;
vt. వోర్పి-కీ-.
remove misunderstanding *vt.* సమీక్ష-కీ- (2).
repent *vi.* చుక్కచుక్కే-మా-;
vi. జోప్పు-మా- (ముఖారే-మా-).
replete (to be) *vi.* పంచ్-.
reportative ('it is said') *clitic.* అల్లే;
clitic. బెర్రే.
request *vt.* తల్గై-.
resemblance *ppnl.* దాతీ.
respect *n.* మాన్.
respectful (to be) *vi.* మానే-మా-, *see:* మాన్.
rest *n.* జోపు;
vi. రో-.
restrict *vt.* కోండీ-కీ- (1).
return *vc.* మలుస్-; *see:* మల్-;

roam

vi. మల్-.
revile *vt.* రాంగ్-.
revive to life *vt.* తెప్పా- (2).
rheum of eye (dry) *n.* చిప్పి.
rib cage *n.* భర్జాడీ.
rice (bolied) *n.* గాటో.
rice (ceremonial) *n.* అక్కిదాంగ్.
rice (scraps) *n.* పస్సర.
rice (uncooked) *n.* పెర్క.
rich man *n.* ధనవాన్.
riddle *n.* పెందో.
right *adj.* తిన్నా.
right away *adv.* వెయ్యు.
right (hand) *adj.* తిన్నా కెయదే,
see: తిన్నా.
right now *adv.* ఇంకే.
right (side) *adj.* తిన్నా కాక్, *see:* తిన్నా.
rim *n.* వేట.
ring *n.* టిక్కా ముద్ద, *see:* టిక్కా;
n. ముద్ద.
ring finger *n.* ముద్దబోట్టా, *see:* ముద్ద.
ring-worm *n.* చిరాల్.
ripe fruit *n.* పండి, *see:* పండ్-.
ripen *vi.* పండ్-;
vi. ముర్-.
rise *vi.* తేద్-;
vi. దహ్మా-;
vi. నివ్-.
rise (stand) *vi.* నిల్-.
rise (sun) *vi, vt.* పెసి-.
ritual bamboo pole *n.* కాటీ.
ritual bath *n.* ఆజుడటాన్.
ritual food server *n.* గడ్యాల్.
ritual (kind of) *n.* సగూడ్.
ritual offering *n.* బుర్గుక్ (2).
ritual song *n.* దేనా.
ritual song and dance *n.* డండారి.
ritual stick *n.* చహూర్.
river (deep part) *n.* ధడీ.
river (small) *n.* సీల్గ్.
river (medium) *n.* కుడెడ్.
river (large) *n.* గంగా.
rivulet *n.* సీల్గ్.
road *n.* సరి.
roam *vi.* వెలీ-.

roar	vi. డుక్కే- మా- .
roast	vt. బోడ్ను- .
rob	vt. లూట్- కీ- .
rock	n. బండా.
rock (big)	n. కొబాల్ బండా.
rock (kind of)	n. చీచరా- బండా.
rock pigeon	n. పారేవా (పిట్ట).
rod (thick)	n. సోటూ.
rod (threshing)	n. కొట్టెల.
rod (medium)	n. బడ్డు.
roll over	vi. కూడ్న- .
roll up	vt. గుండీ- కీ- .
rolled up (to be)	vi. గుండై- మా-, see: గుండీ- కీ- .
roller (bird)	n. టవ్వె (పిట్ట).
roof	n. చత్తీ; n. ధాబా; n. ముంగూర్.
roof (part of)	n. ముడా.
room	n. కొటూడీ (1); n. కోడా; n. కోనా; n. ఖోలీ; n. హర్షా.
room (inner)	n. భీడా.
rooster	n. గోర్గి.
root	n. నీర్చి.
root (kind of)	n. మాటీ.
rope	n. నోడె.

rope (for bullocks)	n. సడ్డా ₃ .
rope (for tying cattle)	n. దామ్ము.
rope (leather)	n. వార్తి.
rope (thin)	n. సుత్తీ.
rope (to make)	vt. నోట్- .
rosella	n. అంబడి.
rot	vi. సడై- మా- .
rotten	vi. కడి- .
round	adj. గుండ్రాల్; adj. గోల్యాల్, see: గోల్; adjl. గోల్.
round and round	advl. గర్- గర్.
rouse from sleep	vt. తెహ్మా- (1).
row	n. సార్టి.
row of bulls for threshing paddy	n. పాతీ.
rub ‘pan’ in palm	vt. మొటీ- కీ- .
rub with hands	vt. గనీ- కీ- .
rubbish	n. కచ్చా- కాడి; n. బురుక; n. వియ్యార్.
ruminant	vi. రొహ్గు- .
run	vi. వీత్త- ; vi. సడ్- .
run away	vi. సోడీ- .
Rupee	n. రుప్య.
rushed	adv. లహ్గు- .
rust	vi. జంగ్- వీ- .
rust (on plants)	n. నూసి.

S

sack	n. తయ్యా; n. పోతే.
sacred spear head	n. సల్లే.
sacred thread worn around waist	n. గొందా.
sacred Tulsa tree	n. తుల్సి (మర్మా).
sacrificer (of humans)	n. హాండూర్.
sacrificial animals	n. సుజారాంగ్.
saddle	n. ఖోగ్గి.
sag	vi. వేదాల్- ఆ- .
saj tree	n. మర్రు (మర్మా).
saliva	n. జోలీ.
salt	n. సోవోర్.

salute	vi. ముజ్జూ- కీ- (1).
salvation	n. పిస్టాడ్, see: పిస్- .
samba (m.)	n. డగార్.
sand	n. ఉన్నె.
sandal	n. చెప్పుల్;
	n. సెర్పుం.
sanva corn	n. సామూ.
sap	n. సెవ్వీర్.
sapling	n. పోర్గు.
sapota tree	n. సపోట (మర్మా).
sari	n. దిక్కి.
sari (part of)	n. ర్ములా ₁ .

satisfied (to be)

satisfied (to be) *vi.* పంచ్- .
 Saturday *n.* సన్యార్ .
 savage *adj.* బహీతాడ్యాల్ .
 save *vc.* దక్కున్- ;
vc. పిసున్- , *see:* పిన్- .
 saved (to be) *vi.* పిన్- .
 saving *n.* పిస్యైడ్ , *see:* పిన్- .
 say *ppt.* ఇత్తెక్ ;
vt. ఇన్- ;
vt. ఇన్- .
 scab *n.* కిష్టు .
 scaly pangolin *n.* ఉరూం .
 scar *n.* ఘూవ్ .
 scare away *vt.* వెర్-కీ- , *see:* వెర్ .
 scarecrow *n.* బుజ్జెడ్మా .
 scatter *vt.* వాట్- .
 scatter (food) *vt.* విదూర్గ్- .
 scatter (seed) *vt.* రీక్- .
 scattered (be) *vi.* రీకా బాకా ఆ- , *see:* రికాం .
 school *n.* సాడ .
 scissors *n.* కట్లెరా .
 scold *vt.* రాంగ్- .
 scoop *vt.* తోర్- .
 scorpion *n.* మిచ్చు .
 scorpion (red) *n.* పండి మిచ్చు , *see:* మిచ్చు .
 scrape *vi.* కొరీ- 1;
vt. తన్గ్- ;
vt. రగ్గి-కీ- .
 scrape off *vt.* కూచ్- .
 scrape up *vt.* ఉడ్డు- .
 scraps *n.* పస్పర .
 scratch *vt.* తాడ్గ్- .
 scream *vi.* కిల్లు- .
 screen (bamboo) *n.* టాటీ (1).
 screw *vt.* పీడ్చి- .
 scruff *vi.* కొరీ- 1.
 search and find *vc.* పుటున్- , *see:* పుట్- .
 search for *vt.* మహ్న్- .
 season *n.* గాలుం .
 season (curry) *vt.* పొయున్ .
 seasoned vegetables *n.* కుస్తి .
 seat *n.* కుత్తుల్ ;
vc. ఉదున్- , *see:* ఉద్- ;
vc. ఉపున్- .
 second *pron.* దుస్తో .

share

second finger *n.* ముద్ద బోట్టూ , *see:* ముద్ద .
 secretion (dry) *n.* చీష్టు .
 secretly *adv.* కుసాయ్ .
 section of field *n.* వోపా .
 section of town *n.* వడ్డా .
 see *vt.* సూడ్- .
 seed drill *n.* తిప్పువు .
 seed drill (horizontal part of) *n.* భోడ్సు 1 .
 seed drill (part of) *n.* కొయ్యా .
 seed (for sowing) *n.* విజ్ఞూ .
 seed (of fruit) *n.* పెడ్చే .
 seed (of 'mahka' fruit) *n.* కొద్దంగ్ .
 seed (of mango) *n.* టోయూ .
 seed (of sesame) *n.* నూంగ్ .
 seed (of tamarind) *n.* చీచోకా .
 seeder *n.* దోర్సు .
 seeds (cooked) *n.* గుర్గి .
 seem *vi.* దిన్- .
 seize *vt.* పీ- .
 sell *vt.* వోమ్- .
 send *vt.* రోహ్- .
 separate *adjl.* వేర్గో (వేగోరా);
adjl. వేగ్-వేర్గో , *see:* వేర్గో (వేగోరా);
vt. పాకీ-కీ- .
 separated (to be) *vi.* పాకే-మా- ,
see: పాకీ-కీ- .
 servant *n.* గడ్యాల్ .
 service *n.* నావ్యురి .
 sesame seeds *n.* నూంగ్ .
 set a trap (to) *vt.* మాండి- కీ- .
 set (of sun) *vi.* డుబే-మా- (1), *see:* డుబీ- కీ- .
 set (sun). go away *vi.* నోడ్డీ- .
 set up *vt.* ఉర్సు- .
 settle *vt.* పక్కా- కీ- .
 seven (nm.) *num.* యేడూంగ్ .
 seven (m.) *num.* యేడ్చీర్ , *see:* యేడూంగ్ .
 sew *vt.* కొట్- .
 shade *n.* దడ్చై .
 shadow *n.* సాఫ్ట్ .
 shaft (of tool) *n.* డాండ .
 shake *vi.* మెల్లి- ;
vi. మెలూన్- , *see:* మెల్లి- ;
vt. హల్లి- కీ- .
 shake off *vt.* రుచ్చీ- కీ- .
 share *vt.* తూన్- .

sharp *adj.* సుయ్యల్.

sharp (to be) *vi.* పోడ్-.

sharpen *vt.* ముస్తి.

sharpen (an instrument) *vt.* సుధీ-కీ-.

sharpening stone *n.* మెసెల్-బండా,
see: ముస్తి-.

sharpness *n.* పదా²-1.

shave *vt.* కొరి-2.

shaven-headed *adj.* బోడీ.

she (prox.) *pron.* ఇద్.

she (dist.) *pron.* అద్.

shed (for animals) *n.* కొట్టా.

shed (for goats) *n.* కొట్టాడి (2).

sheep *n.* భోడ్చై.

shell *n.* సీపి.

shell of chironji *n.* సీట్.

shell (of crab) *n.* టోక్కె (2).

shell of mahua flower *n.* కావ్.

shell (to) *vt.* వోడూ-సీ-.

shelter *n.* అడాం;
 n. మండా.

shepherd (m.) *n.* గోల్లల్.

shepherd (f.) *n.* గోల్లె, *see:* గోల్లల్.

shift *vi.* సర్గై-మా-.

shine *vc.* మిట్టి-;
 vi. చమ్ము-మా-, *see:* చమ్ము-కీ-;
 vt. చమ్ము-కీ-.

shining *adv.* రుగ్గాం-రుగ్గాం.

shining brightly (beam of light) *adv.*
 టచ్చాంతా.

shining dimly (beam of light) *adv.*
 టచ్చాయో.

shirt *n.* ఆంగే.

shocked *vi.* ధక్కె-అ-.

shoot *n.* మొడ్డొకా.

shop *n.* దుకాన్.

short *adj.* ఆకూడ్.

short (height) *adj.* టుప్పు.

short (length) *adj.* లాండీ.

short pants *n.* చోరా.

short steps *advl.* రుములుక్కే.

shorts *n.* చోరా.

shoulder *n.* సెట్టూ;
 vt. కాంష్ట-.

shoulder bag *n.* రొమారీ.

shout *vi.* కల్లా-కీ-;
 vi. హోక-సీ-.

shove *vt.* అహ్ము-1.

show *vt.* తొహ్మా-.

shrimp *n.* జత్తే.

shrine *n.* పేన్-గడా, *see:* పేన్.

shrink (as in cloth) *vi.* ఆక్కె-మా-1.

shrink (cheeks) *vi.* లొటోస్-పోంద్-.

shriveled up *vi.* చుయ్య-ముయ్య-ఆ-.

shrub *n.* జూడ్;

n. పొదేలా.

shudder *n.* రుడ్డా;

vi. రుడ్డా సీ-, *see:* రుడ్డా.

shut *vt.* కెహ్మా-.

shy (be) *vi.* లజ్జె-మా.

sickle *n.* సెట్టిడ్.

sickle (small) *n.* కుర్చు.

side *n.* కాక్;

n. బాణ్.

side of drum *n.* ఛాటీ.

sieve *n.* గార్చి;

n. చాడ్చి;

vt. గార్చి-కీ-, *see:* గార్చి.

sift *vt.* తీర్చు-.

signet ring *n.* టిక్కా ముద్ద, *see:* టిక్కా.

silent *adj.* దబ్బ.

silent (be) *vi.* కున్సమూన్ మున్-.

silk-cotton tree *n.* దూదీ (మర్ఱా);
 n. వెల్గు (మర్ఱా).

silver *n.* కూరా.

silver neck ornament *n.* సరీ.

silverfish *n.* కిరక్.

similar (be) *vi.* జోడే-మా-.

similar to that *adjl.* అదేన్ మోడై.

similar to this *adjl.* ఇదేన్ మోడై.

since *adv-ppn.* పుజ్జ (పెఱ్జె).

sing *vt.* వార్-

sink *vi.* దుబే-మా- (1), *see:* దుబీ-కీ-;
 vi. వోదాల్-అ-;
 vt. దుబీ-కీ-.

sink down *vi.* గవ్ ముడుంగ్-, *see:* గవ్
 (గప్పు).

sister (younger) *n.* సేలడ్.

sister's daughter *n.* సడ్-మియాడ్, *see:* సడ్.

sister's son *n.* సడ్-మరీ, *see:* సడ్.

sit	<i>vt.</i> ఉద్ది- .
six (nm.)	<i>num.</i> సారుంగ్.
six (m.)	<i>num.</i> సార్యేర్, <i>see:</i> సారుంగ్.
sixty-eight	<i>num.</i> అడుపాట.
skin	<i>n.</i> తోల్.
skin (of fruit or animals)	<i>n.</i> పొట.
sky	<i>n.</i> హబర్.
slap	<i>vt.</i> తాప్పా- పొ- .
slate	<i>n.</i> పాటీ.
sleep	<i>n.</i> జోపు; <i>n.</i> ర్మావ్; <i>vi.</i> నరుమ్- ; <i>vi.</i> పట్- ; <i>vi.</i> మిండ్- .
sleep (make to)	<i>vc.</i> మిండూన్- , <i>see:</i> మిండ్- .
slender	<i>adj.</i> బారిక్.
slide	<i>vi.</i> భిసుడ్క్- .
slime (in water, or on stone)	<i>n.</i> జప్పు.
slingshot	<i>n.</i> గుప్పుడ్.
slip	<i>vi.</i> ఘ్ర్మ్-మా- ; <i>vi.</i> భిసుడ్క్- .
slough of snake	<i>n.</i> కోస్తి.
slowly	<i>advl.</i> జోక్కు; <i>advl.</i> నేహార్.
smack (lips)	<i>vt.</i> చుహ్మ్- .
small	<i>adj.</i> చుడూర్.
small basket	<i>n.</i> సుఫై.
small bee-hive	<i>n.</i> మెన్.
small copper coin	<i>n.</i> వెట్టా.
small drum	<i>n.</i> గుమ్మెలా; <i>n.</i> డోల్కు, <i>see:</i> డోల్; <i>n.</i> ఘర్లా.
small earthen pot	<i>n.</i> టోవీ.
small louse	<i>n.</i> కారే.
small mouse	<i>n.</i> సూప్.
small piece of cloth	<i>n.</i> గిందా.
small spoon	<i>n.</i> ఘడీ.
small stone	<i>n.</i> ఖడ్కా.
small tree	<i>n.</i> పొదెలా.
small village	<i>n.</i> గూడ.
smallest	<i>adj.</i> ఇస్తుగుండి.
smear	<i>vt.</i> మాచ్- .
smear floor with cow dung solution	<i>vt.</i> ఉన్న-2.

smear (vermillion)	<i>vt.</i> మిటున్- .
smell	<i>n.</i> పూడీ; <i>n.</i> వాన్;
	<i>vt.</i> వాన్ యెత్త-, <i>see:</i> వాన్.
smoke	<i>n.</i> పోయా, <i>see:</i> పోయ్- 1.
smoke (cigarette)	<i>vi, vt.</i> ఉన్న- .
smoke (fire)	<i>vi.</i> పోయ్- 1.
snail	<i>n.</i> కొండ బుడ్కుం; <i>n.</i> బుడ్కుం.
snake	<i>n.</i> తరాన్.
snake (cast skin)	<i>n.</i> కోస్తి.
snake (cobra's hood)	<i>n.</i> ఘడ్.
snake God	<i>n.</i> నాగోబాల్.
snake (kind of)	<i>n.</i> కట్టియాల్ (తరాన్); <i>n.</i> దుర్నాగి; <i>n.</i> నాగ్- తరాన్; <i>n.</i> పరాడ్ (తరాన్); <i>n.</i> పొర్కు (తరాన్); <i>n.</i> మరకొండల్ (తరాన్); <i>n.</i> మాలుండీ (తరాన్); <i>n.</i> మాసూల్; <i>n.</i> సెరీ (తరాన్).
snake lizard	<i>n.</i> తరాన్ డోక్కు, <i>see:</i> డోక్కు.
snap (a rope)	<i>vc.</i> నమీన్- , <i>see:</i> నమ్- ; <i>vi.</i> నమ్- .
snap (break)	<i>vt.</i> ఉరున్- .
snap fingers	<i>vi.</i> చిట్టు-కీ- .
snatch away	<i>vt.</i> ఉండ్- .
sneeze	<i>n.</i> సగూన్; <i>vi.</i> తుహ్మ్- .
sniff	<i>vt.</i> మూన్గు- .
sniffle	<i>vi.</i> సీర్కున్-కీ- .
snooze	<i>n.</i> జోపు.
snore	<i>vi.</i> ముఢీ- .
snuff	<i>n.</i> నెన్ 1.
soaked (to be)	<i>vi.</i> నాంద్- .
socket of tooth	<i>n.</i> హిర్ధా.
(so)ever	<i>attr.</i> -తేరీ.
soft	<i>adj.</i> నరుమ్.
soft spot (on head)	<i>n.</i> టారో.
soil clothes	<i>vt.</i> గోహ్ము-కీ- .
soil (dark)	<i>n.</i> కానార్ తోడీ.
soiled (become)	<i>vi.</i> గోహ్ము- మా- .
sole of foot	<i>n.</i> అస్తూరీ-కాల్, <i>see:</i> అస్తూరీ- కెంచ్;

n. తడ్-కాల్, *see:* తడ్-కెయ్.
 solid adj. సబుద్.
 solve riddle vt. పున్-.
 some adjl. ధోడ్.
 somebody (nm.) pron. బద్, *see:* బద్.
 somebody (m.) pron. బోరే, *see:* బోర్.
 something advl. బతయ్, *see:* బతల్.
 something (nm.) pron. బద్దే, *see:* బద్.
 sometimes advl. బస్వున్, *see:* బస్వు;
 advl. బస్వు-బస్వు, *see:* బస్వు.
 somewhere advl. బగ్గన్, *see:* బగ్గ.
 son n. ఏడాల్;
 n. మర్లి.
 song n. పాట₁.
 son-in-law n. సడే.
 sons and daughters n. మర్లి-మియాడ్,
 see: మర్లి.
 son's or daughter's mother-in-law n.
 పార్యాడ్.
 son's wife n. కోరీయాడ్.
 sore (swollen) n. దదూల్.
 sore (wound) n. పున్.
 sorrow n. ఫూర్.
 sort n. జూతి;
 n. తీర్.
 sound (a) n. ఆవాజ్.
 sound (make) vi. నేక్-.
 sound (of drum) n. సడాంగ్.
 soup n. సిత్త జొమ్మా.
 sour (bad) adj. సవ్వా, *see:* సవ్-.
 sour (to be) vi. సవ్-₁, *see:* సవ్-.
 sour (to make) vi. సవ్-₂.
 south n. తల్లు-వడ్డా, *see:* తల్ల;
 n. తెల్లబౌడ్.
 sow (by handful) vt. రిక్-.
 sow (scatter) vt. వాట్-.
 sow seed vt. విజ్ఞా వాట్-, *see:* విజ్ఞా.
 sow (with seed drill) vt. యెద్-.
 span n. బిత్తి.
 spare (to) vt. మయ్యాన్- (1).
 spared (to be) vi. పిన్-.
 spark n. జార్;
 n. మిస్చాల్.
 sparrow n. కొట్టు-పిట్టే.
 speak vt. వడ్చు-.

spear n. గొర్గు.
 spider n. గొపెరా.
 spill vi. తూర్-.
 spill (to) vc. తుహ్యా-, *see:* తూర్-.
 spilt (be) vi. రుల్గు-;
 vi. తోడ్-.
 spine n. కెరి.
 spinster n. కరున్కువరి.
 spirit n. వడీ.
 spirit (malevolent) n. వాగాటీ.
 spirit (of death) n. యెం.
 spit vi. ఉన్గు-.
 spit out vt. ఉడీ-.
 spittle n. ఉచ్చ.
 splash vi. మిర్-.
 splash (sprinkle) vi. సిడ్గు-.
 spleen n. కట్.
 splint n. చీపా.
 splinter n. సిందేర్.
 split vc. పెయుస్-₁, *see:* పెయ్-.
 split (to be) vi. పెయ్-₂.
 split up (divide) vt. ఈసాంగ్-వాట్-,
 see: ఈసా.
 split (wood) vt. నెట్టు-.
 spoil vt. ఖరాబ్-క్కె-, *see:* ఖరాబ్.
 spoilt (to be) vi. ఖరాబ్-ఆ-, *see:* ఖరాబ్.
 spoilt (become) vi. సడే-మా-.
 spoilt (to be) vi. పాడ్-ఆ-.
 spoke of wheel (thick) n. అర్-కుట్ట.
 spoke of wheel (thin) n. కాడీ₂.
 sponge gourd n. టోట్గు.
 spoon n. చమ్మ.
 spoon (ladle) n. సుకూడ్.
 spoon out (to) vt. తావ్-.
 spot n. టిప్పు.
 spot on forehead n. టిళ్ల;
 n. బోర్.
 spot on skin (mole) n. కుర్గుం.
 spot (swollen) n. దదూల్.
 spouse's elder sister n. తజ్జీ.
 spouse's younger sister n. బియే.
 spread (divide) vt. పాకి-కీ-.
 spread manure vi. ఖాత్ వాట్-, *see:* ఖాత్.
 spread news vt. ఖయ్యపత్తు-నీ-₁,
 see: ఖయ్యపత్తు.

spread out (on the ground)

spread out (on the ground) *vt.* పర్చి-కీ.
 spread out (something flat) *vt.* తార్చి- .
 spread out (stretch) *vi.* సాంగ్- .
 spread (to be) *vi.* పర్చి-మా, *see:* పర్చి-కీ;
vi. ఫాకే-మా-, *see:* ఫాకి-కీ- .
 spring (of water) *n.* జల.
 spring up *vi.* బుడ్కు- .
 sprinkle (food) *vt.* విదూర్కు- .
 sprinkle (liquid) *vi.* సింకు- .
 sprout (abundant) *vi.* మీయ- .
 sprout (germinate) *vt.* కొడ్కు- .
 squeeze (in hands) *vt.* పిస్కు- .
 squeeze out *vt.* పీర్- .
 squeeze (press) *vt.* అద్య- .
 squeeze (through) *vi.* కడ్- .
 squirrel *n.* వెర్చు.
 stab *vc.* కొటున్- , *see:* కొట్- .
 stab (accidentally) *vt.* గండ్- .
 stacked *adv.* సింపోర్ .
 stair *n.* గర్జి.
 stalk *n.* డెండ్;
n. మురొల్.
 stand (stop) *vi.* ఆగ్- .
 stand (to) *vi.* నిల్- .
 stand (up) *vi.* నిప్- .
 standing (to be) *vt.* నిత్- .
 standing (to put) *vc.* నిలున్- , *see:* నిల్- .
 star *n.* సుక్కుం.
 start *vt.* ఉగడ్-కీ- ;
vt. లాగ్- ;
vt. సురూ-కీ- .
 start a fire *vi.* మాన్- .
 start of rainy season (in June) *n.* మిరుగ్ .
 stay *vi.* మంద్- ;
vi. రో- మా- .
 steal *vt.* కల్- ;
vt. లూటి-కీ- ;
vt. వోర్చి-కీ- .
 steel *n.* కచ్చి.
 steel (for flint) *n.* కచ్చి-టుక్క, *see:* కచ్చి.
 steel tip of plough *n.* కూయసా.
 steel (with flint) *n.* జక్కుక్క.
 steep downward slope *n.* ఉతార్ .
 steep upward slope *n.* ధాం.
 stem *n.* ముడ్కా.

stop (wait)

stem joining point *n.* టోడ్కు.
 step *n.* పాయిరీ.
 step (of ladder) *n.* హెవ్.
 step-mother *n.* సీర్యూడ్- అవ్యాల్.
 steps *n.* కేసుగ్రూడ్ (సీడి).
 stick (attach) *vi.* చిప్ టుండ్- ;
vi. టుండ్- .
 stick (bamboo) *n.* బెడ్డ.
 stick (cane) *n.* చెడీ.
 stick (firewood) *n.* కట్ట.
 stick (for measuring) *n.* బేత్ బెడ్డ.
 stick (multi-purpose) *n.* దాపి-బెడ్డ,
see: బెడ్డ.
 stick (noise-making, to frighten animals
 away) *n.* టాపూర్ (1);
n. లిక్కి.
 stick (short) *n.* కోలా (1).
 stick (thick) *n.* నోటా.
 stick (threshing) *n.* కొట్టెల.
 stick twisted in rope *n.* కడ్క.
 stick (with spike) *n.* ఆరూ-బెడ్డ,
see: ఆరూ;
n. తుత్తారి-బెడ్డ, *see:* బెడ్డ.
 stick (medium) *n.* బడ్డ.
 stiff *adj.* సబుడ్.
 stilt *n.* భోడ్మ.
 sting *vt.* కన్కు- .
 stolen *adj.* కల్రా, *see:* కల్- .
 stomach *n.* పెట్టి.
 stomach (pregnant) *n.* పీర్.
 stone *n.* బండా.
 stone (for grinding) *n.* జత్త.
 stone (for sharpening) *n.* మెసెల్-బండా,
see: మెసీ- .
 stone (of fruit) *n.* టోక్కీ (3).
 stone of fruit *n.* టోయా;
n. పెడ్.
 stone (pestle) *n.* రొబేకాల్.
 stool *n.* స్టూల్.
 stoop *vi.* ముడ్ని- .
 stop (cause to) *vc.* నిపూన్- (2),
see: నిప్- .
 stop (moving) *vt.* ఆపూన్- .
 stop (stand) *vi.* ఆగ్- .
 stop (wait) *vi.* దీరా- .

stopper *n.* ముచ్చడ్.

store area above rafters *n.* ఆటర్రా.

stork *n.* టొబాల్ (పిట్ట), *see:* టొబాల్;

n. మీన్ టొబాల్ (పిట్ట).

storm *n.* ధుండాడ్.

story *n.* వేసూడి.

straight *adv.* నెం.

straight (down) *adjl.* కసూం.

strain *vt.* గారీ-కీ-, *see:* గారీ.

strainer *n.* గారీ.

strangle *vt.* ఆటి-పా-.

strap (leather) *n.* వార్తి.

straw *n.* పీరి.

stream (small) *n.* సీల్గ్రా.

stream (large) *n.* కుడ్డ.

stretch (for something) *vi.* చాహ్-.

stretch (oneself) *vt.* మొక్కో-కీ-.

stretch (something) *vi.* సౌంగ్-.

strike *vt.* పా-.

strike target *vt.* ఉడ్డి-కీ-, *see:* ఉడ్డి-.

strike with fist *vt.* కుచ్చి కీ-.

string *n.* సుత్త.

string (beads, flowers) *vt.* కాచ్-.

string (of musical instrument) *n.* వారీ.

stringed instrument (kind of) *n.* కర్కూట్;

n. కీకీ;

n. జత్తూర్.

stringed instrument (part of) *n.* కోలా (2);

n. ఖూజూ.

strip (of bamboo) *n.* పక్క్.

strip (remove) *vt.* వోర్చు-కీ-.

strip (scrape) *vt.* కూచ్-.

stripe *n.* గీత్.

stroke *n.* ధన్గ్.

stroll *vi.* వెల్-.

strong *adj.* ఘుట్;

adj. సబుడ్;

adjl. మజ్జువుత్.

strongly *advl.* జోర్తె.

stubble *n.* కుట్టా.

stuck (be) *vi.* టుండ్-.

stumble *vi.* కొద్దు-పా-.

such a *adjl.* ఈతాల్.

suck *vt.* ఉత్త-;

vt. చుప్పు-;

vt. తుత్త-.

suddenly *advl.* గచ్చు.

suffice *vi.* పురే-మా-.

sufficient *adjl.* పుర్తా.

sufficient (enough) *adj.* ఆయర్.

sufficient (it is) *adjl.* ఆంత, *see:* ఆ-.

sugar *n.* సాకుర్.

sugar (brown) *n.* భేరీ.

sugar cane *n.* ఊచ్ దేండ్, *see:* ఊచ్.

suitable (be) *vi.* జోడ్-మా-.

summer *n.* ఉన్నొడా;

n. డోకాలూం;

n. యెద్ది-గాలుం, *see:* యెద్ది.

summon *vt.* కేయ్-.

sun *n.* పోడ్.

sun rise (time of) *n.* దిర్మాన్ పోడ్.

Sunday *n.* అయ్య వార్.

sunlight *n.* యెద్ది.

sunrise *n.* పోడ్-పెసినాల్, *see:* పోడ్.

supper *n.* నెహోలీ.

supplies *n.* చందీ.

surname *n.* పాడీ₂.

surprised (be) *vi.* కుదుర్కునే- ఆ-.

surrounding *adv.* నాలుంగ్ కాక్, *see:* కాక్;

adv-ppn. సిర్మాట్.

survive (to) *vi.* దక్-;

vi. పిన్-.

swallow *vt.* మింగ్-.

swaying while dancing *n.* రుల్గ్.

sweat *n.* ఉక్క్.

sweat (to) *vi.* ఉక్కే-మా-, *see:* ఉక్కే.

sweep *vt.* సీయ్-.

sweet *adj.* గోడ్.

sweet (kind of) *n.* డెబ్బా;

n. పురున సోరీ;

n. యెస్సార్.

sweet (taste) *vi.* మీనూంగ్-.

swell *vi.* తోయ్-.

swim (animals) *vi.* పోహ్- మా-.

swim (humans) *vi.* నడ్-.

swing *vi.* రుబూలే- మా-;

vi. లోమ్-మా-, *see:* లోమ్-కీ-;

vt. ఉంగ్-;

vt. లోమ్-కీ-.

swing (a) *n.* ఉక్కు.

swing cradle *vt.* ఉట్ట- .
 swollen area *n.* పొక్క- .
 swoon *vi.* చక్కగొర్రె- వా- .
 sword *n.* కచ్చి;

n. జమియా;
n. తల్యార్ .
 sword (part of) *n.* కాష్టా.

T

table *n.* టీబల్;
n. బెంది;
n. మేజ్.
 tablet *n.* గోలి.
 tablet (kind of) *n.* ఇంగుమ్.
 tail *n.* తోకోర్ .
 tail (of bird) *n.* బుడ్లా.
 tailor *n.* సిపి.
 take *vt.* యేత్- .
 take (and go) *vt.* వే- .
 take away *vt.* అరీ- సొన్న- .
 take care of *vt.* రాకీ- కీ- .
 take fright *vi.* వెరే - పీ- , *see:* వెరే.
 take oath *vi.* అడా- పీ- , *see:* అడా.
 take off clothing *vc.* కుడూన్- .
 take on shoulder *vt.* యొత్త- .
 take out *vt.* తెండ్- .
 take out (everything) *vt.* రికాం- కీ- ,
see: రికాం.
 take place *vt.* ఉద్దీ- .
 take pleasure *vi.* మందే- పీ- , *see:* మందే.
 take root *vi.* నేండ్- .
 take this *vt.* ఇద్ది.
 take to lap *vt.* యుత్త- .
 take with *vt.* అరీ- సొన్న- .
 tale *n.* వేసూడి.
 talk *vt.* వడ్డు- .
 talkative *adj.* తోయుటల్.
 tall *adj.* డెబాల్.
 tallest *adj.* టోబాల్.
 tamarind seed *n.* చీచోక్ .
 tamarind tree *n.* సిత్త (మర్ఱ).
 tambourine-shaped drum *n.* డప్ .
 tanner *n.* మాగ్గి.
 taste *n.* సువ్యాద్ .
 taste sweet *vi.* మినూంగ్- .
 tasteless *adj.* చప్పి.

tattoo *n.* సింగార్ .
 tattoo (pierce) *vt.* కొహ్ము- 2 (2).
 tea *n.* చెహా.
 teach *vc.* కరూన్- , *see:* కరీ- .
 teacher *n.* మస్తరల్.
 teak tree *n.* తేక (మర్ఱ).
 tear *vt.* సరి- కీ- , *see:* సర్- .
 tear (to) *vc.* సరూన్- , *see:* సర్- .
 teardrop *n.* కాడెల్.
 tease *vt.* చేడి- కీ- ;
vt. మారున్- .
 tell *vt.* వెహ్మా- .
 tell a lie *vi.* లబాడ్ వడ్డు- , *see:* లబాడ్ .
 temple *n.* గుడి;
n. మటం.
 ten *num.* దహా.
 tender *adj.* కొడ్కెలా;
adj. పహ్ను (2).
 tender leaf *n.* పాలూ.
 term of abuse for women or animals *n.*
 రాండే (2).
 testes *n.* హండంగ్ .
 testicles *n.* హండంగ్ .
 than *clitic.* -తేర్ (1).
 that *pron.* కీ.
 that day *n.* అంటిత్ రోజ్ .
 that (m., dist.) *pron.* వోర్ .
 that many (m.) *pron.* అచ్చ్యుర్ .
 that many/much (nm.) *pron.* అచ్చుర్ .
 that (nm.) *pron.* అద్ .
 the one... the other *pron.* బోర్ . . . బోర్ . . . ,
see: బోర్ .
 their own *pron.* తమ్య .
 their (prox.) *pron.* వీర , *see:* వీర .
 their (dist.) *pron.* ఉర , *see:* ఉర .
 themselves *pron.* తమ్ము- తమ్ముక్ .
 then *adv.* అన్ను .

then (after)

then (after) *advl.* మర్ల (2).
 there *adv-ppn.* అగ్గ.
 there (from) *advl.* హంద, *see:* హక్కు.
 there (to) *n.* హక్కు.
 therefore *attr.* ఇంజెర్;
corr. అదేన్ లాసి, *see:* అద్;
corr. ఇదేన్ లాసి, *see:* ఇద్.
 these (nm., prox.) *pron.* ఇవ్.
 these (m.) *pron.* ఇవ్వీర్, *see:* ఇవ్;
pron. వీర్.
 they (m., prox.) *pron.* వీర్.
 they (m., dist.) *pron.* ఊర్.
 they (nm., dist.) *pron.* అవ్.
 thick (fat) *adj.* టోసూర్.
 thick (flat things) *adj.* దల్;
adj. రత్.
 thick (of forest) *adj.* రుమునూర్.
 thief *n.* కల్లు, *see:* కల్లీ-.
 thieve *vt.* లూటి-కీ-.
 thigh *n.* మాండి;
n. రొండి.
 thin (flat things) *adj.* పత్తో.
 thin (in radius) *adj.* బారిక్.
 thin (lean) *adj.* సప్పుర్.
 thin (liquid) *adj.* పాతుర్.
 think *vi.* తడ్డి-;
vi. నోంచ్-కీ-.
 think over *vi.* నోస్తి-కీ-.
 think poorly of *n.* కీవ్.
 thinking *n.* నోసాన్ (1).
 third *adj.* తిస్తో.
 thirsty (be) *vi.* వట్టు-.
 thirteen *num.* ముద్దా.
 this (m., prox.) *pron.* వేర్.
 this many (m.) *pron.* ఇచ్చీర్.
 this many/much (nm.) *pron.* ఇచ్చుర్.
 this (n) *pron.* ఇద్.
 this year *adv.* ఇయండ్.
 thistle *n.* కోర్.
 thither *n.* హక్కు.
 thorn *n.* సాప్.
 thorn bush *n.* కోడా సాప్.
 thorn(s) *n.* చాప్పు-.
 those (nm.) *pron.* అవ్.
 those (m.) *pron.* ఊర్.

time (occurrence)

thought *n.* చుక్కు మాంది, *see:* మాంది;
n. హిక్కాత్.
 thread *n.* నూల్.
 thread a needle *vt.* కడ్-.
 thread on a screw *n.* కిరెట్కు.
 threaten *vc.* వెరూన్-, *see:* వెరీ-.
 three days from now *adv.* పిర్ను.
 three (nm.) *num.* మూంద్.
 three times *adv.* మూంద్ జోకంగ్, *see:* జోక.
 three (m.) *pron.* ముప్పీర్, *see:* మూంద్.
 thresh (lightly) *vt.* రుబ్బి-కీ-.
 thresh (with bullocks) *vt.* విన్-.
 threshing floor *n.* ఖడ్.
 threshing stick *n.* కొట్టెల.
 threshold *n.* వేటా.
 throat *n.* ఘోటీ.
 throw *vt.* ఫీకీ-కీ-;
vt. సురూన్-.
 throw (scatter) *vt.* వాట-.
 thrust *vt.* దుర్ను-.
 thumb *n.* పెర్మ బోట్టు, *see:* పెర్మ.
 thumb imprint *n.* అహ్వా-2.
 thunder *vi.* గర్జ-మా-.
 thunderbolt *n.* తీజ్-భీజ్.
 Thursday *n.* బస్తుర్ వార్.
 thus (that way) *advl.* అహన్;
advl. దహన్.
 thus (this way) *advl.* ఇహిన్.
 tick (black, small) *n.* గేచూడి.
 tick (white, large) *n.* ఉడూం.
 tickle *n.* గుల్గుల్;
vt. కూత్తి-కీ-, *see:* కూత్తి;
vt. గుల్గుల్-కీ-, *see:* గుల్గుల్.
 tidy (to) *vt.* మాండి-కీ-.
 tie down *vt.* ఆల్రీ-కీ-2.
 tie (to) *vt.* దొహ్మా-.
 tie together *v.* దొహ్మా.
 tiger *n.* ఖడ్యాల్;
n. డువాల్;
n. బుర్గుల్.
 tiger (young) *n.* బీబాల్.
 tight *adj.* బిర్.
 tile *n.* పెండ్కు.
 time (instance) *n.* వకుత్ (వక్క).
 time (occurrence) *n.* జోక.

time (of day)

time (of day) *n.* మట్టగ్రా.
 time of sun rise *n.* దిర్ఘాన్ పోడ్డ.
 time (turn to play) *n.* డావ్.
 time (years earlier) *n.* జమూనా.
 tin (for cooking oil) *n.* పీపా.
 tingling *n.* సిరుం.
 tip (of plough) *n.* కూయసా.
 tip over *vi.* ముడ్-.
 tired (to be) *vi.* అవీ-;
 vi. కట్టేడే- మూ-;
 vi. హాట్టే- మూ- .
 to be *vi.* మంద్-.
 to be (by nature) *vi.* ఆ- .
 to climb up *vt.* తెర్ర- .
 to cover a house *vt.* వేన్- .
 to stay *gerund.* మన్మాడ్, *see:* మంద్- .
 to there *n.* హక్కు.
 toad (small, brown) *n.* నన్-పన్నె, *see:* నన్₂.
 tobacco *n.* తమ్ముక్- ఆకి.
 to.belch *vi.* డెర్కు-కీ-, *see:* డెర్కు.
 to.chew.cud *vi.* రీహ్గు- పొ- .
 today *adv.* నేండ్.
 toddy-tapper *n.* కలాడీ, *see:* కల్.
 toenail *n.* తెడీంజ్.
 toilet (to go) *vi.* మయ్యాన్- నొం- .
 tomato *n.* బీబీ.
 tomb *n.* వీచ.
 tomorrow *adv.* నాడీ.
 tone *n.* లేంగ్.
 tongs *n.* చిప్పా.
 tongue *n.* వెంజెర్.
 tonsils *vi.* తొడ్డింగ్-వా-, *see:* తొడ్డి.
 too many *adjl.* జూస్తా.
 too much *adjl.* జూస్తా.
 tool (agricultural) *n.* డప్రా.
 tool (for carving) *n.* బార్చ్చ.
 tool (for carving, large) *n.* నిల్లో బార్చ్చ,
 see: బార్చ్చ.
 tool (for carving, small) *n.* కెయ్ బార్చ్చ,
 see: బార్చ్చ.
 tool (for gathering soil) *n.* ఫోరా.
 tooth *n.* పల్ల₁.
 topple over *vi.* కూడ్- .
 torn *adj.* సర్టా, *see:* సర్- .
 torn (to be) *vi.* సర్- .

tree (kind of)

tornado *n.* మాట్యాల్.
 tortoise *n.* కానో;
 n. తోల్;
 n. మినోడాల్.
 touch *vt.* ఇట్- .
 towel *n.* తువాల్.
 town *n.* నగుర్.
 toy *n.* బొమ్మ.
 track *n.* పర్గుడ్.
 train up *vt.* పోసీ-కీ- .
 trample *vt.* జార్- ;
 vt. దివ్య- .
 transfer liquid *vt.* తోర్- .
 transplant *vt.* వియ్- .
 transplanting *n.* ఉర్మివాల్.
 trap (bird, small animals) *n.* పాస.
 trap (fish) *n.* దుహ్గా;
 n. పాడీ₁.
 trap (net) *n.* వాగుడ్.
 trap (rodent) *n.* డప్రా.
 trap (small animals) *n.* చందీడ్.
 trash *n.* కచ్చా- కాడి;
 n. బురుక.
 tread down *vt.* దివ్య- .
 tread on *vt.* జార్- .
 tree *n.* మర్రా.
 tree (kind of) *n.* ఆలీ (మర్రా);
 n. ఇర్పు (మర్రా);
 n. ఉనీర్పా (మర్రా);
 n. కయూర్ (మర్రా);
 n. కష్టా (మర్రా);
 n. కవ్వి లిం (మర్రా);
 n. కుమూడ్ (మర్రా);
 n. కేరె (మర్రా), *see:* కేరె;
 n. కేస్టా (మర్రా);
 n. కొహ్గు (మర్రా);
 n. గుంజె (మర్రా);
 n. గోడ్ లిం (మర్రా), *see:* గోడ్;
 n. ఘన్నెర్ (మర్రా);
 n. చిలట్ (మర్రా);
 n. జామ్ (మర్రా);
 n. టహ్గు (మర్రా);
 n. డోడెర (మర్రా);
 n. తాడి (మర్రా);
 n. తుమ్మా (మర్రా);

n. తుప్పి (మర్ఱా);
n. తుల్చి (మర్ఱా);
n. తేక (మర్ఱా);
n. తోయా (మర్ఱా);
n. దూదీ (మర్ఱా);
n. ధోబే (మర్ఱా);
n. నారేల్ (మర్ఱా), *see:* నారేల్;
n. నెల్లి (మర్ఱా);
n. పాక్కి (మర్ఱా);
n. పాలూండీ (మర్ఱా);
n. పీంజ్ (మర్ఱా);
n. పొప్పుయ్ (మర్ఱా);
n. పొర్కై (మర్ఱా);
n. పొలేసా (మర్ఱా);
n. బాబూర్ (మర్ఱా);
n. బాబ్జై (మర్ఱా);
n. బిజ్జారీ (మర్ఱా);
n. బిబూత్ (మర్ఱా);
n. బెరూలీ (మర్ఱా);
n. మంగీ (మర్ఱా);
n. మర్గా (మర్ఱా);
n. మర్క (మర్ఱా);
n. మహ్నా (మర్ఱా);
n. మినోడా (మర్ఱా);
n. ముర్ (మర్ఱా);
n. ముల్లీ (మర్ఱా);
n. రోమీ (మర్ఱా);
n. లింబూ (మర్ఱా);
n. లీం (మర్ఱా);
n. లేండీ (మర్ఱా);
n. లేండ్యై (మర్ఱా);
n. వడ్ (మర్ఱా);
n. వీడా (మర్ఱా);
n. వెజర్ (మర్ఱా);
n. వెడ్యూ (మర్ఱా);
n. వెల్లీగై (మర్ఱా);
n. సంతార్ (మర్ఱా);
n. సపోట (మర్ఱా);
n. సాలే (మర్ఱా);
n. సావరి (మర్ఱా);
n. సితుపుడ్ (మర్ఱా);
n. సితులీ (మర్ఱా);
n. సిత్తు (మర్ఱా);
n. సీందీ (మర్ఱా);
n. సుయ్ లింబూ (మర్ఱా);

n. సూర్ (మర్ఱా);
n. సెరూలీ (మర్ఱా);
n. సెర్గై (మర్ఱా);
n. హిరుక్ (మర్ఱా);
n. హిరోడా (మర్ఱా);
n. హిర్దూలీ (మర్ఱా).
tree stump n. కుట్టా.
tree trunk n. మొద్ద.
trees (collection of) n. గుబ్బ.
trench n. నాల్లి.
trigger of gun n. భోడా₂.
trouble maker n. గాడాయి₁.
troubled (to be) vi. పుహ్మా-₁.
trough n. వోడా.
true adj. ఖరాల్.
trunk (of body) n. డెండ్చై.
trunk (of tree) n. మొద్ద.
trustworthy adj. భరోస.
trustworthy (man) n. భరోసతోర్,
see: భరోస.
truth (in question) n. కరలే- కీ- కరల్.
try vt. కోసిన్- కీ- .
tuck in vt. భోటీ- కీ- (2).
Tuesday n. మంగూర్ వార్.
tuft n. జుట్టి (2).
tumbler n. తాలీ.
tune n. పాట₁.
turban n. పట్టు;
n. పాగోట్టా;
n. రుమాల్.
turmeric n. కమ్చు.
turn vi. తిరీ- .
turn (cause to) vc. తిరూన్, *see:* తిరీ- .
turn over vi. మిడుంగ్- ;
vi. మిడూన్-, *see:* మిడుంగ్- .
tusk n. పల్ల₁.
twenty num. ఖండీ.
twig n. కాంటీ.
twin (boy) n. యేమల్.
twin (boys) n. యేమలిర్, *see:* యేమల్.
twin (girl) n. యేమే, *see:* యేమల్.
twin (girls) n. యేమెక్, *see:* యేమల్.
twins (boy and girl) n. యేమల్-యేమే,
see: యేమల్.
twist vt. అటూ- పొ- ;

twist someone's arm or skin

very tired (become)

vt. నేట్-.	two (nm.) num. రండ్.
twist someone's arm or skin vt. ముర్గుడీ-కీ- (2).	two (m.) pron. ఇవ్వేర్, see: ఇవ్.
two headed snake n. మాలుండీ (తరాన్).	

U

udder n. వోపూ.	upper arm bracelet n. దండ్-బడై,
umbrella n. సత్త.	see: దండ్.
uncle n. మామల్.	uproot (many things) vt. కన్-కన్-తెర్-,
uncontrollable (of animals) adj. సిర్డ్యాల్.	see: తెర్-.
uncover vt. వేడూ-సీ-.	uproot (with force) vt. కన్న-తెర్-,
uncovered head n. దుమూల్.	see: తెర్-.
under adv-ppn. బూడ్.	uproot (generic) vt. తెర్-.
underground water n. జల్.	urad dhal (kind of lentil) n. పుడ్చాల్.
undershirt n. రొప్పొడా బనిన్, see: రొప్పొ.	urinate vt. ఉండ్గు-.
understood (to be) vi. కరే-మా- ; vi. సష్టే-మా- .	urine n. ఊల్.
unless ppnl. మొచ్చుక్.	urine (of cow) n. పాల్ గొమ్మ.
unnecessary adj. వట్టియ్.	use n. ఉప్యోగి;
unripe adj. కొడ్కెలా; adj. చిలల్.	n. పాయీద.
unripe fruit n. కాయ.	used for (to be) vt. కాం అర్- , see: కాం;
until clitic. వేరి; ppnl. యెవ్వుల్.	vt. కాం సీ-, see: కాం;
up to clitic. వేరి; ppnl. యెవ్వుల్.	vt. కాం వా-, see: కాం.
upbringing n. పత్సార్.	useful adj. కామ్మ, see: కాం.
upon adv-ppn. పోర్.	useful (to be) vi. పాయీదతే అర్- , see: పాయీద.

upper arm bracelet n. దండ్-బడై,
see: దండ్.
uproot (many things) vt. కన్-కన్-తెర్- ,
see: తెర్-.
uproot (with force) vt. కన్న-తెర్- ,
see: తెర్-.
uproot (generic) vt. తెర్- .
urad dhal (kind of lentil) n. పుడ్చాల్.
urinate vt. ఉండ్గు- .
urine n. ఊల్.
urine (of cow) n. పాల్ గొమ్మ.
use n. ఉప్యోగి;
n. పాయీద.
used for (to be) vt. కాం అర్- , see: కాం;
vt. కాం సీ-, see: కాం;
vt. కాం వా-, see: కాం.
useful adj. కామ్మ, see: కాం.
useful (to be) vi. పాయీదతే అర్- ,
see: పాయీద.
uvula n. పాప్ల.

V

vagabond n. లంగాల్, see: లంగ్.	n. వెట్లు;
vagina n. పూడ్.	n. సత్త.
vain (to be in) vi. బాహ్య- మా- .	vermillion and pink powder n. కుక్కు
valley n. కోరీ ₁ ;	గుల్ఫుల్, see: కుక్కు.
n. లౌదీ.	vermillion powder n. కుక్కు.
vegetable (kind of) n. టోండీ;	vertical pole n. ముండేల్.
n. టోండ్లు.	very adjl. ఇంట;
vegetable plot n. వేడ్చా.	adjl. బయ్య (బై);
vegetables n. సాపంగ్- మిర్చంగ్.	advl. వెల్లె.
vein n. సీరా.	very cold adj. కిన్నుతా.
verandah n. వేటా;	very tired (become) vi. రుక్కు- మా- .

n. వెట్లు;
n. సత్త.
vermillion and pink powder n. కుక్కు
గుల్ఫుల్, see: కుక్కు.
vermillion powder n. కుక్కు.
vertical pole n. ముండేల్.
very adjl. ఇంట;
adjl. బయ్య (బై);
advl. వెల్లె.
very cold adj. కిన్నుతా.
very tired (become) vi. రుక్కు- మా- .

vessel (bowl-shaped, metal) *n.* టాటా.
 vessel (earthen) *n.* బుడ్డి.
 vessel (earthen, large) *n.* నోరా.
 vessel (kind of, bronze) *n.* రూరీ.
 vessel (large, metal, for water) *n.* బిందే.
 vessel (metal, for water) *n.* గడ్డలా.
 vest *n.* రొప్పొడా బనిన్, *see:* రొప్పొ.
 village *n.* నార్.
 village priest *n.* దేవారీ.

village to village (from) *advl.* నార్-నాట్ (-
 నాట్న), *see:* నార్.
 villager (nm.) *n.* నాట్, *see:* నార్.
 villager (m.) *n.* నాట్నైర్, *see:* నార్.
 voice *n.* లేంగ్.
 voice disappointment *n.* చుక్-చుకె- మా- .
 vomit *vi.* కక్-.
 vulture *n.* ధోకూం;
n. రాయాల్.

W

waist *n.* నడ్డి.
 waist belt *n.* నడ్డి-పట్టా, *see:* నడ్డి.
 wait *vi.* దీరా- .
 wait for *vt.* సరి-సూడ్-, *see:* సరి.
 wait (guard) *vt.* కేప్- .
 wakefulness *n.* చేవ్.
 waken *vt.* పాలాన్-కీ- .
 walk *vi.* తాక్- .
 wall *n.* గూర్చి;
n. వెల్చాం.
 wall (cement) *n.* గోడా.
 wander *vi.* వెల్లి- .
 wanderer *n.* లంగాల్, *see:* లంగ్.
 want of money *n.* కమ్మి.
 want (to) *vi.* వన్- .
 wares (cultivated) *n.* మాల్.
 warm *adj.* కాస్తు, *see:* కాన్- .
 warm oneself *vi.* సేకే- మా- .
 warn (to) *vt.* వెరే-కీ-, *see:* వెరే.
 wash *vi.*, *vt.* యేర్-తుంగ్- , *see:* యేర్;
vt. నీర్- .
 wash away *vi.* పోట్- .
 washerman *n.* వర్షాల్.
 washerwoman *n.* వర్షే, *see:* వర్షాల్.
 waste *n.* కచ్చా- కాడి;
n. బురుక.
 watch *n.* ఘుమీ.
 watch over *vt.* రాకీ- కీ- .
 watching (crops) *n.* జాగ్రి.
 watchman *n.* కోత్తాల్.
 watchman's wife *n.* కోత్తే, *see:* కోత్తాల్.

water *n.* యేర్.
 water (clean) *n.* తికల్ యేర్.
 water for cooking *vc.* అట్టుల్ యేర్,
see: అత్- .
 water mixed with chaff *n.* దొహూన్ (1).
 water pot (for heating) *n.* పాంత.
 water snail *n.* కొండ బుడూం.
 water (stream) *n.* జల్.
 watermelon *n.* కర్మాజి;
n. కర్మాథ్.
 water-snake *n.* పోర్కు (తరాన్).
 watery *adj.* పాతూర్.
 way *n.* రీతి.
 we (excl.) *pron.* మరట.
 we (incl.) *pron.* మొమొత్.
 weak (become) *vi.* తగ్గేర్.
 weak (dilute) *adj.* పాతూర్.
 wealth *n.* ధన్.
 wear *vt.* కెర్- ;
vt. పోండ్- .
 wear out *vi.* అర్- ;
vi. వీనీ- .
 wear well *vi.* తగ్గ- .
 wearied (be) *vi.* టక్కు- మా- .
 weave *vt.* సరి- .
 weaver caste *n.* కోరీ (కోలీ)₂.
 weaver (m.) *n.* సాలేవాడాల్.
 weaver (f.) *n.* సాలేవాడే, *see:* సాలేవాడాల్.
 web (spider) *n.* తార్ (2).
 webbing for bed *n.* నుల్గు.

wedding gift from groom's family

winnow

wedding gift from groom's family	<i>n.</i>	whisker	<i>n.</i> మీసల్.
పారింగ్-బోడ్షింగ్.		whisper	<i>vi.</i> కున్-కున్-వడ్చు-
wedding party	<i>n.</i> పార్ట్.	whistle	<i>n.</i> సీసీ.
wedding platform	<i>n.</i> బోవల.	white	<i>adj.</i> దప్పాల్.
Wednesday	<i>n.</i> బుద్యార్.	white ant	<i>n.</i> ఉధి.
weed	<i>n.</i> రోండా;	who? (m.pl.)	<i>pron.</i> బూర్.
	<i>vt.</i> కుర్చీ-కీ-, <i>see:</i> కుర్వ.	who? (nm.)	<i>pron.</i> బద్.
weep	<i>vi.</i> ఆణ్-	who? (n.pl)	<i>pron.</i> బవ్.
weevil	<i>n.</i> నూసి.	who? (m.)	<i>pron.</i> బోర్.
weigh	<i>vt.</i> జోకీ-కీ-	whole	<i>adjl.</i> పూరొ;
weighing stone	<i>n.</i> పాస్తి.		<i>post.</i> రుడూన్.
well	<i>adv.</i> సార్ది;	whose? (nm.)	<i>pron.</i> బదెన.
	<i>advl, adjl.</i> చోకొట.	whose? (m.)	<i>pron.</i> బోన.
well (to be)	<i>vi.</i> సుదై-మా-	why?	<i>advl.</i> భారి.
well (water)	<i>n.</i> కుహి.	wick	<i>n.</i> వాతి.
west	<i>n.</i> పురాయాంగ్.	widow	<i>n.</i> రాండే (1).
wet	<i>adj.</i> కిన్నాన్;	wife and husband	<i>n.</i> ఆణమాడ్చు.
	<i>adj.</i> పశ్చా (1);	wife of cobbler	<i>n.</i> చంబారే, <i>see:</i> చంబారాల్.
	<i>vt.</i> పుహ్యా-2.	wife (sg.)	<i>n.</i> బాయ్యు;
wet (become)	<i>vi.</i> నాంద్-		<i>n.</i> వెయ్యెను.
	<i>vi.</i> పుర్చ-	wife (pl.)	<i>n.</i> బాయుక్, <i>see:</i> బాయ్యు.
wet (soil)	<i>adj.</i> పద్మా2.	wife's elder sister	<i>n.</i> తళ్లోరాడ్.
what?	<i>pron.</i> బత;	wife's mother	<i>n.</i> పోరాడ్.
	<i>pron.</i> బతల్.	wife's sister's husband	<i>n.</i> సగ్గాల్.
what? (n.pl)	<i>pron.</i> బవ్.	wife's younger brother	<i>n.</i> సెర్న్చుడు కోకో,
whatever	<i>pron.</i> బత్తంగ్-పుత్తింగ్.		<i>see:</i> కోకో;
wheat (pl.)	<i>n.</i> గోహ్య.		<i>n.</i> సెర్న్చుడు.
wheel	<i>n.</i> గారే.	wife's younger sister	<i>n.</i> సెర్న్చుడాడ్,
wheel rim	<i>n.</i> వేట.		<i>see:</i> సెర్న్చుడు.
when	<i>adv.</i> బంటి.	wild	<i>adj.</i> సిర్డ్యాల్.
when?	<i>adv.</i> బస్సు.	wild boar	<i>n.</i> కోరాల్.
whenever	<i>adv.</i> కద్ది.	wild buffalo	<i>n.</i> బీడ-హార్చు.
where?	<i>adv.</i> బగ్గ;	wild horse	<i>n.</i> కోడమావ్.
	<i>adv.</i> బేంద్, <i>see:</i> బేకె.	wild man	<i>adj.</i> బహితాడ్యాల్.
where? whither?	<i>adv.</i> బేకె.	wild pigeon	<i>n.</i> పోనడ్.
whether	<i>pron.</i> కీ.	wild plum	<i>n.</i> రేజూ.
which colour?	<i>pron.</i> బదుంగ్ (బద్ రంగ్),	wild sheep	<i>n.</i> ఛేడ్స్కు.
	<i>see:</i> బద్.	wilderness	<i>n.</i> పడిద్.
which? (m.pl.)	<i>pron.</i> బూర్.	win	<i>vt.</i> మెయ్-
which? (nm.)	<i>pron.</i> బద్.	wind	<i>n.</i> వడీ.
which? (n.pl)	<i>pron.</i> బవ్.	wind instrument (kind of)	<i>n.</i> బోంగా.
which? (m.)	<i>pron.</i> బోర్.	winding mechanism on well	<i>n.</i> గిర్చు.
whip	<i>n.</i> చాట.	winemaker	<i>n.</i> కలాడ్చి, <i>see:</i> కల్.
whirlpool	<i>n.</i> భోవ్తి.	wing	<i>n.</i> మారేల్.
whirlwind	<i>n.</i> మాట్యాల్.	winnow	<i>vt.</i> తూడూన్-, <i>see:</i> తూడ్-.

winnowing basket

winnowing basket *n.* నీటి.
 winnowing basket (small) *n.* సూప్లి.
 winter *n.* పీని-గాలుం, *see:* పీని.
 wipe away *vt.* ఉసుమ్చు-.
 wire *n.* తార్ (1).
 wire (fencing) *n.* పెన్చింగ్ తార్, *see:* తార్.
 wisdom *n.* అక్కలీ.
 witch-doctor *n.* పోదే.
 with *ppnl.* -తోడు.
 with force *advl.* జోర్రె.
 with great pleasure *advl.* ఆనంద్యు- ఆనంద్.
 with much noise *advl.* వాజు-గాజుతే.
 with that *adv.* ఆహు.
 with this *adv.* ఈహు.
 with which? *pron.* బాహే.
 wither *vi.* రుద్దే-మూ-.
 without *ppnl.* ముచ్చుక్క.
 wives *n.* బాయిక్, *see:* బాయోగ్.
 wolf *n.* గుస్తాల్;
 n. తడెంజాల్.
 woman *n.* వెయ్యె;
 n. వేతాడ్.
 woman and man *n.* వెయ్యె-మయ్నల్,
 see: వెయ్యె.
 woman of Harijan caste *n.* చండ్గ్,
 see: చండ్గ్ల్.
 woman (old) *n.* మాతరి, *see:* మాత్రల్.
 woman who tends cattle *n.* డోర్గ్,
 see: డోర్గ్ల్.
 woman's underskirt *n.* గెగ్గా.
 womb *n.* పీర్.
 wonderful *adj.* సార్దే.
 wood chips *n.* చెక్కుంగ్.
 wood from fire *n.* విస్తుడ్.

yoke (part of)

wood plane (tool) *n.* కర్కిడా.
 wooden beam (cross) *n.* దులాల్.
 wooden beam (main) *n.* ఆడే.
 wooden peg used for snares *n.* టేడ్స్.
 wooden pestle *n.* రోకాల్.
 wooden tub *n.* డొపూన్ (2).
 wood-pecker *n.* టోక్కువాడే (పిట్టె).
 woodwind instrument *n.* పేప్.
 woodworm *n.* కట్టనూసి.
 wool (from tree) *n.* దూదీ.
 word *n.* గోప్పా.
 work *n.* కాం;
 n. కాం-దందా, *see:* కాం;
 n. దందా;
 n. భూతీ.
 work hard *vi.* దుక్-లావీ-కీ-.
 worker (m.) *n.* భూయుతాల్.
 worker (f.) *n.* భూయుతే, *see:* భూయుతాల్.
 worm *n.* పుడీ.
 worm (glow) *n.* మాంజూ-పుడీ.
 worry *n.* ఘోర్.
 worship (act of) *n.* పూజ.
 worship (to) *vi.* కల్గ్-కేర్, *see:* కాల్.
 worthless (person) *n.* డండూల్,
 see: డండుగ్.
 wound (infected) *n.* పున్.
 wrap *vt.* గుండీ-కీ-.
 wrapped (to be) *vi.* గుండే-మూ-,
 see: గుండీ-కీ-.
 wreath *n.* దండెడ.
 wring (clothes) *vt.* పీర్-.
 wring neck of animal *vt.* ముర్దుడీ-కీ- (1).
 write *vt.* లహి-కీ-.

Y

yam *n.* నోస్క్.
 yard *n.* వేడా.
 yawn (a) *n.* వయ్యాక్.
 yawn (to) *vi.* వయ్యాక్-సీ-, *see:* వయ్యాక్.
 year *n.* సాల్.
 year before last *adj.* పరెండా.
 yearly *advl.* సాలీ.

yellow *adj.* కమ్మురీయల్, *see:* కమ్ము;
 adj. భోడాల్.
 yes *int.* హో (హో, హో).
 yesterday *adj.* నిన్న.
 yesterday's water *n.* సీడో యేర్.
 yoke (for oxen) *n.* జూవ్.
 yoke (part of) *n.* సివోడా.

you	<i>pron.</i> మిర్త.
you (s.)	<i>pron.</i> నిమ్మ.
you (pl.)	<i>pron.</i> నిమ్మత్, <i>see:</i> నిమ్మ.
young	<i>adj.</i> కోడ్కెల్లా.
young fowl	<i>n.</i> కోర్-పోరి, <i>see:</i> కోర్.
young girls	<i>n.</i> సేలడ్-మియాడ్, <i>see:</i> సేలడ్.
young (goat or sheep, m.)	<i>n.</i> బోకూడ్ పిల్లా.
young hen (with chicks)	<i>n.</i> తలూర్ కోర్.
young hen (without chicks)	<i>n.</i> కోర్-పోంజ్, <i>see:</i> కోర్.
young man	<i>n.</i> డియోర్.
young of animal	<i>n.</i> పిల్లా.
young (of animal)	<i>n.</i> పోరి.
young of buffalo (f.)	<i>n.</i> దుడ్డె.
young of goat or sheep (f.)	<i>n.</i> పాటూం పోరి.

young tiger	<i>n.</i> బీబాట.
young tree	<i>n.</i> పోర్గై.
young woman	<i>n.</i> డియా, <i>see:</i> డియోర్.
younger brother	<i>n.</i> కోకో; <i>n.</i> తమ్ముర్.
younger brother's wife	<i>n.</i> తమ్మున్-కొరీయాడ్, <i>see:</i> తమ్ముర్; <i>n.</i> సెర్చాడ్.
younger sister	<i>n.</i> సేలడ్.
younger sister's husband	<i>n.</i> సదే.
youngest brother	<i>n.</i> సెఫ్టులోర్, <i>see:</i> సెఫ్టు.
youngest sister	<i>n.</i> సెఫ్టుత, <i>see:</i> సెఫ్టు.
your (sg.)	<i>pron.</i> నీవ.
your (pl.)	<i>pron.</i> మీవ.

Z

zero	<i>num.</i> సున్న.
zigzag	<i>adj.</i> కీడింగ్-గోడింగ్.

Numbers

00	<i>num.</i> సున్న.	19	<i>num.</i> ఎక్కూన్నిస్.
01	<i>num.</i> ఉంది.	20	<i>num.</i> వీసా.
02	<i>num.</i> రండ్.	21	<i>num.</i> ఎక్కు వీన్.
03	<i>num.</i> మూంద్.	22	<i>num.</i> బావీన్.
04	<i>num.</i> నాలుంగ్.	23	<i>num.</i> తేవీన్.
05	<i>num.</i> సియుంగ్.	24	<i>num.</i> చౌవీన్.
06	<i>num.</i> సారుంగ్.	25	<i>num.</i> పంచీన్.
07	<i>num.</i> యేడూంగ్.	26	<i>num.</i> సవ్వీన్.
08	<i>num.</i> ఆట్.	27	<i>num.</i> సత్తావీన్.
09	<i>num.</i> నొవ్.	28	<i>num.</i> అణ్ణావీన్.
10	<i>num.</i> దహా.	29	<i>num.</i> ఎక్కూన్ తీన్.
11	<i>num.</i> అక్కా.	30	<i>num.</i> తీన్.
12	<i>num.</i> బార.	31	<i>num.</i> ఎళ్లిన్.
13	<i>num.</i> తేరా.	32	<i>num.</i> బల్లిన్.
14	<i>num.</i> చౌవీడా.	33	<i>num.</i> తెహ్వాతీన్.
15	<i>num.</i> పంద్రా.	34	<i>num.</i> చౌవీతీన్.
16	<i>num.</i> నోలా.	35	<i>num.</i> పస్తీన్.
17	<i>num.</i> సత్తా.	36	<i>num.</i> చెవ్వాతీన్.
18	<i>num.</i> అణ్ణా.	37	<i>num.</i> సడేతీన్.

38	<i>num.</i> అడెతీన్.	71	<i>num.</i> ఎక్యుట్రీర్.
39	<i>num.</i> ఎక్కూన్ చాలీన్.	72	<i>num.</i> బ్యాపూత్రీర్.
40	<i>num.</i> చాలీన్.	73	<i>num.</i> తిరి హత్రీర్.
41	<i>num.</i> ఎక్ చాడ్.	74	<i>num.</i> చోరేహత్రీర్.
42	<i>num.</i> బేచాడ్.	75	<i>num.</i> పంచే హత్రీర్.
43	<i>num.</i> తిరేచాలీన్.	76	<i>num.</i> చే హత్రీర్.
44	<i>num.</i> చెరెచాలీన్.	77	<i>num.</i> సత్తేహత్రీర్.
45	<i>num.</i> పంచే చాలీన్.	78	<i>num.</i> అట్టేహత్రీర్.
46	<i>num.</i> చే చాలీన్.	79	<i>num.</i> ఎక్కూన్ అనీ.
47	<i>num.</i> సత్తేచాలీన్.	80	<i>num.</i> అనీ.
48	<i>num.</i> అట్టేచాలీన్.	81	<i>num.</i> ఎక్కై అనీ.
49	<i>num.</i> ఎక్కూన్ పన్నాన్.	82	<i>num.</i> బ్యాన్ని.
50	<i>num.</i> పన్నాన్.	83	<i>num.</i> తెయాన్ని.
51	<i>num.</i> ఎక్కైవాన్.	84	<i>num.</i> చోరేయాన్ని.
52	<i>num.</i> బావన్.	85	<i>num.</i> పంచే అన్ని.
53	<i>num.</i> తిరుపాన్.	86	<i>num.</i> చే అన్ని.
54	<i>num.</i> చెరుపాన్.	87	<i>num.</i> సత్యాన్ని.
55	<i>num.</i> పంచావన్.	88	<i>num.</i> అట్యాన్ని.
56	<i>num.</i> చెప్పన్.	89	<i>num.</i> ఎక్కూన్ నొవ్వద్.
57	<i>num.</i> సత్తేవాన్.	90	<i>num.</i> నొవ్వద్.
58	<i>num.</i> అట్టావన్.	91	<i>num.</i> ఎక్కై నొవ్.
59	<i>num.</i> ఎక్కూన్ సాట్.	92	<i>num.</i> బ్యానోవ్.
60	<i>num.</i> సాట్.	93	<i>num.</i> తేనోవ్.
61	<i>num.</i> ఎక్ సాట్.	94	<i>num.</i> చోరే నొవ్.
62	<i>num.</i> బాసాట్.	95	<i>num.</i> పంచానోవ్.
63	<i>num.</i> తిరుసాట్.	96	<i>num.</i> ధానోవ్.
64	<i>num.</i> చోరు సాట్.	97	<i>num.</i> సత్యానోవ్.
65	<i>num.</i> పంచే సాట్.	98	<i>num.</i> అట్యానోవ్.
66	<i>num.</i> చే సాట్.	99	<i>num.</i> నొవ్యానోవ్.
67	<i>num.</i> సత్తేసాట్.	100	<i>num.</i> నూర్.
68	<i>num.</i> అట్టేసాట్.	1000	<i>num.</i> హబార్.
69	<i>num.</i> ఎక్కూన్ సత్తుర్.		
70	<i>num.</i> సత్తుర్.		

Total number of entries: 3448

లు

అంగడి	<i>n.</i> హోటుం.	అతని	<i>pron.</i> వోన.
అంగి	<i>n.</i> ఆంగీ.	అతను	<i>pron.</i> వోర్.
అంటే	<i>ppt.</i> ఇత్తెకే.	అతిజిహ్వ	<i>n.</i> పాపీ ₁ .
అంట్లు	<i>n.</i> పసుర.	అత్తమ్యు	<i>n.</i> ఆతీ;
అంతే	<i>pron.</i> అచోవర్.		<i>n.</i> పోరాడ్.
అందం	<i>n.</i> నోబా.	అదృష్టం	<i>n.</i> తక్కీర్.
అందంగ	<i>adj.</i> నోబాతా, <i>see:</i> నోబా.	అద్దము	<i>n.</i> ఆర్మ.
అందడము	<i>vt.</i> అంద్ - .	అనెందం	<i>adj.</i> కుణై.
అందము	<i>adj.</i> అస్తీ.	అనుమానం	<i>n.</i> అన్యాన్.
అందమైన	<i>adj.</i> అన్యాల్;	అనుములు	<i>n.</i> జాటా.
	<i>adj.</i> చోకొట్లు, <i>see:</i> చోకొట్.	అనేక రకాలు	— తీర్-తీర్పునా, <i>see:</i> తీర్.
అందరి కంటే చిన్నవాడు	<i>adj.</i> ఇస్తుగుండి.	అన్న	<i>n.</i> దాదల్.
అందరు	<i>pron.</i> సమీర్, <i>see:</i> సమీ.	అన్నం కలిపే కట్ట	<i>n.</i> సుకూడ్.
అందె	<i>n.</i> పాంజోల్.	అన్నము	<i>n.</i> గాటో.
అంబలి	<i>n.</i> జావ.	అన్ని	<i>pron.</i> సమీ.
అకస్మితుగ	<i>advl.</i> గచ్చే.	అన్ను	<i>vt.</i> ఇన్ - .
అక్కు	<i>n.</i> తక్కు;	అప్పు	<i>n.</i> కర్జు;
	<i>n.</i> బాయి.		<i>n.</i> దీడీ;
అక్కు కొడుకు	<i>n.</i> సడే-మరీ, <i>see:</i> సడే.		<i>n.</i> బాకీ.
అక్కుడ	<i>adv-ppn.</i> అగ్గ;	అప్పుడు	<i>adv.</i> అన్గై.
	<i>n.</i> హాక్కె.	అబద్ధము	<i>n.</i> లబాడ్.
అక్కుడనుండి	<i>n.</i> అగటల్.	అబ్బా	<i>int.</i> అబ్బా.
అక్కుడివారు	<i>n.</i> హందూర్.	అమ్ముమ్యు	<i>n.</i> కాంకో.
అక్కురకురాని	<i>adj.</i> వట్టియ్.	అమ్మై	<i>n.</i> అప్పుల్ ₁ .
అక్కులు	<i>n.</i> బాయిక్, <i>see:</i> బాయో.	అమ్ముడం	<i>vt.</i> వోమే - .
అక్కరము	<i>n.</i> ఆకడ;	అయ్యు	<i>int.</i> అయ్యు.
	<i>n.</i> గీతో.	అరక	<i>n.</i> సేర్.
అగ్గి	<i>n.</i> కిన్;	అరటి	<i>n.</i> కేరె.
	<i>n.</i> తడ్డె.	అరటి (చెట్టు)	<i>n.</i> కేరె (మర్రా), <i>see:</i> కేరె.
అగ్గి పెట్టె	<i>n.</i> కిన్-డబీచ్, <i>see:</i> కిన్.	అర్థము	<i>n.</i> అర్త.
అటుకు	<i>n.</i> ఆటేరా.	అర్థరాత్రి	<i>n.</i> అద్దమద్-రాత్రె.
అటుకులు	<i>n.</i> హూడాంగ్.	అలం గడ్డ	<i>n.</i> అలం.
అటువంటిది	<i>adj.</i> ఆతాల్.	అలవాటు	<i>n.</i> అలవాట్.
అడముగా	<i>adv.</i> అడ్డం.	అలాంటిది	<i>adjl.</i> అదెన్ మెడి.
అడవి	<i>n.</i> భేడా.	అలిసి పోవడము	<i>vi.</i> హాట్టే-మా-
అడవి బరె	<i>n.</i> భేడ- హార్చై.	అలోచించుట	<i>n.</i> నొసానీ(1);
అడుక్కునేవాడు	<i>n.</i> బిచ్చగాండల్.		<i>vi.</i> నోంచ- కీ- .
అడుగుట	<i>vt.</i> తల్గై- .	అల్లనేరడు (చెట్టు)	<i>n.</i> లేండీ (మర్రా).

అల్లరి n. లోల్లి.
 అల్లరి చెయుట vi. లోల్లి-కీ-, see: లోల్లి.
 అల్లుడు n. సదే.
 అవసరమైన adjl. ఖూన్.

అవి pron. అవ్.
 అవ్యండి — ఆష్ట.

ఏ

ఆంధ్ర n. ఆంధ్రా.
 ఆకలి n. కరూ.
 ఆకాశము n. హబర్.
 ఆకు n. ఆకీ;
 n. పాలా.
 ఆకుపచ్చ adj. చిలల్.
 ఆగింది vi. ఆగ్-.
 ఆగు vi. దీరా-.
 ఆచార్యుడు n. ముస్తరల్.
 ఆట n. కర్నసీ;
 n. కేల్.
 ఆడ దూడు n. పడ్డ.
 ఆడది adjl. టొట్టె;
 n. వెట్టె.
 ఆడుట vi, vt. కర్చ్-.
 ఆతులు n. సేట్యంగ్.
 ఆదివారము n. అయ్య వార్.
 ఆనాద ఆడ పీల్ల న. పోసటి పోరి, see: పోసటి పోరల్.
 ఆనాద పీల్లవాడు n. పోసటి పోరల్.
 ఆపడము vt. ఆపూన్-.

ఆపీసు n. కచ్చరి.
 ఆమెది pron. తాన.
 ఆయుధం n. దండ్.
 ఆరివొయింది vi. పీర్-.
 ఆరు num. సారుంగ్.
 ఆరుగురు num. సారీర్య, see: సారుంగ్.
 ఆరువది num. సమ్మిన్.
 ఆలస్యం n. కోరూం.
 ఆలు గడ్డ n. ఆలూ.
 ఆలు చిప్పు n. సీపి.
 ఆలుగు (చెపు) n. కుహ్చు (మీన్).
 ఆల్మారి n. ఆల్మారి.
 ఆవలించు n. వయ్యాక్.
 ఆవలు n. మోవేర.
 ఆవు n. మూరా.
 ఆవు మూత్రము n. పాల్ గొమ్మి.
 ఆవులు n. పియాంగ్-కాల్చ్, see: పియ్.
 ఆపాడం (జూల్) n. ఆకాడి (-మహినా), see:
 ఆకాడి.
 ఆహారము n. గాటో.

ఇ

ఇంక advl. మర్క (1).
 ఇంగువ n. ఇంగుమ్.
 ఇంటీపురు n. పాడీ.
 ఇంత pron. ఇచ్చోర్.
 ఇంద్రధనుస్స n. కమరీ-పట్టా.
 ఇక్కడ adv. ఇగ్గే.
 ఇక్కడి నుండి n. ఇగ్గెటల్, see: ఇగ్గె.
 ఇటు adv. హిక్కె.
 ఇటుక n. ఇట్టే.

ఇటునుండి advl. హిందల్ (హిందక్), see:
 హిందా.
 ఇటువంటిది adjl. ఈతాల్.
 ఇతడు pron. వేర్.
 ఇతని pron. వేన.
 ఇత్తడి adj. పిత్తుడ్.
 ఇత్తడితే చేసిన దీపముల సమూహము n.
 జల్గుర.
 ఇది pron. ఇద్.
 ఇనుప పెనం n. కచ్చి-తావి.

ఇనుము

ఇనుము	<i>n.</i> కచ్చి.
ఇప్ప (చెట్టు)	<i>n.</i> ఇర్ప (మర్మ); <i>n.</i> హిరుక్ (మర్మ).
ఇప్ప పూలు	<i>n.</i> ఇరుక్, <i>see:</i> హిరుక్ (మర్మ).
ఇప్పపువ్వ	<i>n.</i> దుమ్మైరా (1).
ఇప్పడు	<i>adv.</i> ఇటే.
ఇప్పడె	<i>adv.</i> ఇంకే.
ఇరువది	<i>num.</i> ఖండీ.
ఇరువై	<i>num.</i> వీసా.
ఇర్న	<i>n.</i> ఆస్త్రుడ్.

ఉదెకొమ్ము

ఇలాంటిది	<i>adjl.</i> ఇదేన్ మోడి.
ఇల్లు	<i>n.</i> రోన్.
ఇల్లు చుట్టుస్థలము	<i>n.</i> డిడ్డి.
ఇవి	<i>pron.</i> ఇవ్.
ఇవ్వాల	<i>adv.</i> నేండ్.
ఇవ్వు	<i>vt.</i> సీ-.
ఇపుట	<i>vt.</i> నోర్-.
ఇపురాయి	<i>n.</i> జత్త.

ఈ

ఈ సంవత్సరము	<i>adv.</i> ఇయండ్.
ఈక	<i>n.</i> బూరా.
ఈగ	<i>n.</i> వీసీ.
ఈత	<i>vi.</i> నడీ-.

ఈత (చెట్టు)	<i>n.</i> సీందీ (మర్మ).
ఈమెది	<i>pron.</i> తేనా.

ఉ

ఉంగరము	<i>n.</i> ముద్ద.
ఉంచు	<i>vt.</i> ఇర్ప-.
ఉండు	<i>v.</i> మన్న.
ఉచ్చ	<i>n.</i> ఊల్.
ఉట్టి	<i>n.</i> సిక్కు.
ఉడికింది	<i>vc.</i> వేయున్-, <i>see:</i> వే-.
ఉడుకుట	<i>vi.</i> వే-.
ఉడుత	<i>n.</i> వెర్గ.
ఉతుకు	<i>vt.</i> సుక్-
ఉద్దేర	<i>n.</i> ఉదార్.
ఉద్వాహం	<i>n.</i> జన్మ.
ఉద్వీగము	<i>n.</i> నావ్గృరి.
ఉన్నది	<i>vi.</i> మంత.
ఉపయాగం	<i>n.</i> ఉప్పోగ్.

ఉపాయము	<i>n.</i> వాట్- ; <i>n.</i> హిక్కాట్.
ఉపు	<i>n.</i> సొవోర్.
ఉబుడము	<i>n.</i> పోక్కు ; <i>vi.</i> తోయ్-.
ఉమ్ము	<i>n.</i> ఉచ్చ.
ఉయ్యాల	<i>n.</i> ఉక్కడ.
ఉర్కుట	<i>vi.</i> వీత్-.
ఉల్లిగడ్డ	<i>n.</i> ఉల్లి.
ఉప్పమెన	<i>adj.</i> కాస్త, <i>see:</i> కాన్-.
ఉస్సిరి (చెట్టు)	<i>n.</i> నెల్లి (మర్మ).
ఉసుల్లు	<i>n.</i> ఈసుల్.

ఉ

ఉదెకొమ్ము	<i>n.</i> తుర్రా.
-----------	-------------------

ఎ

ఎండ	<i>n.</i> యెద్ది.
ఎండకాలం	<i>n.</i> ఉన్నోడ్డా;
	<i>n.</i> దొకాలూం;
	<i>n.</i> యెద్ది-గాలుం, <i>see:</i> యెద్ది.
ఎండిపోవడము	<i>vi.</i> అట్- మా- .
ఎండ్కాయ	<i>n.</i> భేక్క.
ఎంత	<i>pron.</i> బచ్చర్.
ఎందరు	<i>pron.</i> బచ్చీర్.
ఎందుకు	<i>advl.</i> బారి.
ఎక్కుడ	<i>adv.</i> బగ్గ.
ఎక్కుడం	<i>vt.</i> వర్ణ- .
ఎక్కుడైనా	<i>advl.</i> బగ్గన్, <i>see:</i> బగ్గ.
ఎక్కిళ్ళు	<i>vi.</i> యెక్కి- కీ- .
ఎక్కువ	<i>adjl.</i> జ్ఞాస్తా;
	<i>advl.</i> వెల్లె.
ఎగిరింది	<i>vi.</i> పరీ- .
ఎడమ	<i>adjl.</i> డెమ్ము.
ఎత్తు	<i>adj.</i> టొబొల్;
	<i>adj.</i> డెబొల్.
ఎధు	<i>n.</i> కోండ.
ఎధులబండి	<i>n.</i> కాసూర్.
ఎనిమిది	<i>num.</i> అన్;
	<i>num.</i> ఆట్.

ఎనుబది	<i>num.</i> అన్నిస్.
ఎన్బై	<i>num.</i> అన్.
ఎన్న	<i>pron.</i> బచ్చంగ్;
	<i>pron.</i> బచ్చే.
ఎప్పుడు	<i>adv.</i> బంటి;
	<i>adv.</i> బన్నె.
ఎప్పుడైనా	<i>adv.</i> కద్దీ.
ఎరుపు	<i>adj.</i> రగ్గాల్.
ఎరువు	<i>n.</i> గొవూర్.
ఎర్రటి తేలు	<i>n.</i> పండి మిచ్చు, <i>see:</i> మిచ్చు.
ఎర్రటి పేగు	<i>n.</i> పేండా పొదూర్, <i>see:</i> పొదూర్.
ఎలుండి	<i>adv.</i> మన్నె;
	<i>n.</i> తాన్ పిర్చై.
ఎలుక	<i>n.</i> యెల్లి.
ఎలుగుబంటి	<i>n.</i> యెష్ట్.
ఎల్లడం	<i>vi, vt.</i> పెసే- .
ఎల్లపాయ	<i>n.</i> లసూన్.
ఎపరిది	<i>pron.</i> బోన.
ఎపరు	<i>pron.</i> బూర్;
	<i>pron.</i> బోర్.
ఎపరో ఒకరు	<i>pron.</i> బద్దే, <i>see:</i> బద్ద;
	<i>pron.</i> బోరే, <i>see:</i> బోర్.

ఏ

ఏడు	<i>num.</i> యేడూంగ్.
ఏడ్చుట	<i>vi.</i> ఆడ్- .
ఏదుపండి	<i>n.</i> సుయ్- పది.
ఏదో ఒకటి	<i>advl.</i> బతయ్, <i>see:</i> బతల్.

ఏనుగు	<i>n.</i> యేనీ.
ఏమి లేదు	<i>advl.</i> బతయ్-సెల్లె, <i>see:</i> బతల్.
ఏమిటి	<i>pron.</i> బతల్.

ఇ

ఇదు	<i>num.</i> సియుంగ్.
ఇదుగురు	<i>pron.</i> సియ్యీర్, <i>see:</i> సియుంగ్.

ఒ

బంట	<i>n.</i> ఉట్టాడ్.
బకబి	<i>num.</i> ఉంది.
బక్క దాని మీద బకటి	<i>adv.</i> సిడోపోరో.
బక్క సారి	<i>adv.</i> ఉంది జోక.
బక్కతను	<i>advl.</i> వోరోయ్, <i>see:</i> వోరోనయ్.

బక్కతనే	<i>advl.</i> వోరోనయ్.
బడెనెల	<i>n.</i> గుప్పుగ్.
బడ్డు	<i>n.</i> దర్డీ.
బచ్చుకోవడం	<i>vt.</i> కబ్బె- మా-.

ఓ

ఒకారము — ఊయిల.

ఔ

ఔటు	<i>n.</i> పట్టాక్.
ఔసాలోడు	<i>n.</i> సొనారాల్.

క

కంక	<i>n.</i> కుర్రా.
కంకి	<i>n.</i> సెన్.
కంటిషైల	<i>n.</i> చిప్పీ.
కంరమణి	<i>n.</i> గుడుజొ.
కంరము	<i>n.</i> లెంగ్.
కండరము	<i>n.</i> పన్నె_1.
కందులు	<i>n.</i> తూరింగ్.
కట్టు	<i>v.</i> దొహా.
కట్టుకోవడము	<i>vt.</i> పోండ్-.
కట్టెలమోపు	<i>vt.</i> వేజ్జె- వాట్-.
కట్టీ	<i>n.</i> కట్టీ;
	<i>n.</i> కెయ్యా;
	<i>n.</i> మెద్ద.
కడియం	<i>n.</i> మాయ్.
కడుగుట	<i>vt.</i> నోర్-.
కడుపు	<i>n.</i> పెట్టీ.
కతిరించుట	<i>vt.</i> కాత్తీ- కీ-.

కత్తి	<i>n.</i> చాకూ;
	<i>n.</i> జమియా;
	<i>n.</i> రూసీ.
కత్తెర	<i>n.</i> కత్తెరా.
కథ	<i>n.</i> వేసూడి.
కన్నిళు	<i>n.</i> కాడేల్.
కన్ను	<i>n.</i> కడ్.
కన్ను గుబ	<i>n.</i> గార్.
కన్ను బొమ్మ	<i>n.</i> కడ్-కొండా, <i>see:</i> కడ్.
కన్ను రెప్ప	<i>n.</i> మిందీ.
కప్ప	<i>n.</i> పెన్నె.
కప్పుట	<i>vt.</i> ముచ్- ;
	<i>vt.</i> వేన్-.
కబురు	<i>n.</i> ఖయీపట్.
కమ్మీ	<i>n.</i> చాట్.
కమ్ముల (పిట్ట)	<i>n.</i> కక్కాజ్ (పిట్ట).
కమ్మరి	<i>n.</i> ఖాతి.

కరక్కాయ	<i>n.</i> హారోడా (మర్మా).
కర్చులు	<i>n.</i> కర్చ.
కర్మము	<i>n.</i> కెప్పు.
కర్మజూ	<i>n.</i> కర్మజ్జు.
కర్కుకాండ	— కారునే.
కల	<i>vi.</i> కంట్చు-.
కలము	<i>n.</i> పొంటిన్.
కలుపు	<i>n.</i> రోండా.
కలుసుట	<i>vi.</i> బేటో- మా-.
కల్పిడము	<i>vt.</i> మిన్నీ-కీ-.
కప్పం	<i>adj.</i> కటీన్;
	<i>n.</i> తక్కీబ్.
కాకర కాయ	<i>n.</i> కారేలా.
కాకాయ్య	<i>n.</i> కాకాల్.
కాకి	<i>n.</i> కాకడ్.
కాటుక	<i>n.</i> కాజ్జాడై.
కాయ	<i>n.</i> కాయ.
కాయడం	<i>vi.</i> సాద్-.
కారము	<i>n.</i> తడాకీ.
కార్త్రికం	<i>n.</i> కార్త్రి (- మహినా).
కార్యము	<i>n.</i> కార్యాయి.
కార్యలయము	<i>n.</i> కచ్చురి.
కాలు దెబ్బ	<i>n.</i> లాత.
కాళ్ళు	<i>n.</i> కాల్.
కావలివాడు	<i>n.</i> కోత్తాల్.
కీచురాయా	<i>n.</i> చిర్మాల్.
కీలు బోక్క	<i>n.</i> గొయిట బోక్క.
కుంకుమ	<i>n.</i> కుక్కా.
కుంటి	<i>n.</i> కూటి, <i>see:</i> కూట్-.
కుంటివాడు	<i>adj.</i> లేంగ్గాల్.
కుండ	<i>n.</i> కుర్చ్చు;
	<i>n.</i> బుడ్డీ.
కుండలు	<i>n.</i> కోప్పా.
కుందేలు	<i>n.</i> మెల్లోల్.
కుక్క	<i>n.</i> సెయ్య.
కుట్టు	<i>vt.</i> కోట్-.
కుడీ	<i>adjl.</i> తిన్నా.
కుడిచేతితో	<i>adj.</i> తిన్నా కెయదే, <i>see:</i> తిన్నా.
కుడుక	<i>n.</i> భోబ్రే.
కుతంతుం	<i>n.</i> డప్పా.
కుప్ప	<i>n.</i> కుప్ప.
కుమారుడు	<i>n.</i> కాండి;
	<i>n.</i> మర్రి.
కుమారులు	<i>n.</i> పేకూర్;
	<i>n.</i> పేకూర్-వేకూర్, <i>see:</i> పేకూర్.

కుమ్మురివాడు	<i>n.</i> కుమ్ముల్.
కురువ	<i>adj.</i> లాండీ.
కురిపు	<i>n.</i> కురిపు.
కుర్చు	<i>n.</i> కుర్చు.
కులము	<i>n.</i> జాతి.
కులము పేరు	<i>adj.</i> తోయుటల్.
కుళివాడు	<i>n.</i> భూయితాల్.
కూడ	<i>attr.</i> తేర్;
	<i>attr.</i> బీ.
కూతురు	<i>n.</i> వేడి, <i>see:</i> పేడాల్;
	<i>n.</i> మియాడ్.
కూర	<i>n.</i> కుస్తి.
కూరగాయలు	<i>n.</i> సాపంగ్- మిర్చంగ్.
కూరోపు	<i>vt.</i> ఉద్ద-.
కూళిపోయిన	<i>vi.</i> రెప్పు- మా-.
కూళ్ళ	<i>n.</i> భూతి.
కృష్ణ జింక	<i>n.</i> కుర్క.
కొంగ	<i>n.</i> మీన్ టొబాల్ (పిట్ట).
కొంగు	<i>n.</i> సెట్ట- సెవ్.
కొంచెం నలుపైన	<i>adj.</i> మస్తాల్ (2).
కొండ	<i>n.</i> గుట్ట.
కొండనాలుక	<i>n.</i> సుర్పాప్.
కొంత	<i>advl.</i> ఇచ్చుక్.
కొచ్చగా	<i>adj.</i> సుయ్యల్.
కొట్టము	<i>n.</i> కొట్టు.
కొట్టు	<i>vt.</i> పా-.
కొడచిలువ	<i>n.</i> మాసూల్.
కొడవలి	<i>n.</i> సెట్టెడ్.
కొడుకు	<i>n.</i> పేడాల్.
కొత్తిరి	<i>n.</i> సమ్మార్.
కొదిగ్, కొదిగ	<i>adv.</i> జర్- జర్.
కొబ్బరి (చెట్టు)	<i>n.</i> నారేల్ (మర్మా), <i>see:</i> నారేల్.
కొబ్బరికాయ	<i>n.</i> నారేల్.
కొమ్ము	<i>n.</i> కాంతీ;
	<i>n.</i> ఖాండా.
కొమ్ములు	<i>n.</i> కొరాల్;
	<i>n.</i> కోర్.
కొయ్య	<i>n.</i> కుట్టా.
కొరకు	<i>conj.</i> -కాంత్స్;
	<i>ppnl.</i> లాని;
	<i>ppnl.</i> సాటి.
కొలామి (జాతి పేరు)	<i>n.</i> పుజారి.
కోకిల	<i>n.</i> పిర్చిపెశా (పిట్ట).
కోటి	<i>n.</i> టాక.
కోడపిల్ల	<i>n.</i> పోరి.

కోడి	<i>n.</i> కొర్.
కోడిపిల్ల	<i>n.</i> కొర్-పోరి, <i>see:</i> కొర్.
కోడిపుంజు	<i>n.</i> గోగీ.
కోతి	<i>n.</i> కోవె.
కోన	<i>n.</i> కోడి.
కోపంగల	<i>adj.</i> నీర్ద్యాల్.
కోపవడాడము	<i>vi.</i> సోజున్-వా-, <i>see:</i> సోజు.
కోపము	<i>n.</i> సోజు.

కోమలోడు	<i>n.</i> కోమ్మి.
కోయ్యడం	<i>vt.</i> కోయ్యే-
కోళ్గుగూడు	<i>n.</i> కొర్-గూడా.
కొగిలీంచుట	<i>vt.</i> చీప్పు-కీ-
క్రింద	<i>adv-ppn.</i> బూడ్.
క్రిత్త	<i>adj.</i> పూనా.

ఖ

ఖరము	<i>n.</i> కెయ్య.
ఖర్షారము	— ఖజుర్;

n. ఉచ్చారి.

గ

గంగాళము	<i>n.</i> గంగార్.
గంజ	<i>n.</i> గంజ్.
గంట	<i>n.</i> కసాటీ;
	<i>n.</i> చీర్మా;
	<i>n.</i> సిర్మా.
గంప	<i>n.</i> టోఫీ.
గజ్జ గజ్జ వణికిందు	<i>vi.</i> తర- తర- ఆ- .
గజ్జి	<i>n.</i> కరూజ్;
	<i>n.</i> గోకూడ్.
గజై	<i>n.</i> గార్.
గట్టగ	<i>adj.</i> సబుడ్;
	<i>adjl.</i> మజ్జాత్.
గడియారము	<i>n.</i> ముడి.
గడ్డ (దుంప)	<i>n.</i> మూటీ.
గడ్డపార	<i>n.</i> సబ్బాల్.
గడ్డము	<i>n.</i> దాడీ.
గడ్డె	<i>n.</i> జాడి.
గతి సంవత్సరము	<i>adj.</i> నీర్.
గది	<i>n.</i> కోడా;
	<i>n.</i> కోనా;
	<i>n.</i> భోలీ;
	<i>n.</i> బీడా;
	<i>n.</i> హర్షా.
గది, ఖాళీ పుదేశం	<i>n.</i> కొటూడీ (1).
గద్వభాగము	<i>n.</i> తాడ్వా.

గబ్బిలము	<i>n.</i> కుస్కువీడీ.
గమ్మగ	<i>adj.</i> దచ్.
గర్భము	<i>n.</i> పీర్.
గల్క తడక	<i>n.</i> జోపా.
గాజు	<i>n.</i> గాజ్జ్.
గాడిద	<i>n.</i> గాదీ.
గారెలు	<i>n.</i> గార్గు.
గాలి	<i>n.</i> వడీ.
గాలి పటం	<i>n.</i> పతంగ్.
గాలి వాన	<i>n.</i> ధుందాడ్.
గింజ	<i>n.</i> దాన;
	<i>n.</i> పెడే.
గిచ్చట	<i>vt.</i> కిన్క్-.
గిన్నె	<i>n.</i> భోజ్.
గుంజ	<i>n.</i> డెరీ;
	<i>n.</i> మేడా;
	<i>n.</i> వాసా.
గుండు	<i>n.</i> గోలా, <i>see:</i> గోల్.
గుట్ట	<i>n.</i> మెట్టా.
గుడ్డినె	<i>n.</i> గుడ్డెన్.
గుడ్డి	<i>adj.</i> గుడ్డె.
గుద్ద	<i>n.</i> ఖిడ్డె;
	<i>n.</i> పెండా.
గుమికూడారు	<i>vi.</i> మీర్-మా-, <i>see:</i> మీరి-కీ-.
గుమ్మడి కాయ	<i>n.</i> కోమ్మా.

గుమ్మ	<i>n.</i> డాలా;
	<i>n.</i> దుల్ల;
	<i>n.</i> సిబ్బి.
గురువారము	<i>n.</i> బస్తూర్ వార్.
గుర్తు చేసాను	<i>vi.</i> వోడ్క్-మా-, <i>see:</i> వోడ్క్.
గురుము	<i>n.</i> భోడా ₁ (1).
గుల్ల	<i>n.</i> టోప్పీ.
గుహ	<i>n.</i> భూయారీ.
గుటె	<i>n.</i> కొట్టెల.
గుడెము	<i>n.</i> గూడ.
గుడ్డగుబ్బ	<i>n.</i> గుబూడ్.
గునివాడు	<i>n.</i> గునాల్.
గుబా	<i>n.</i> గుబ్బె.
గెలింది	<i>vt.</i> మెయ్-
గొంగాళి	<i>n.</i> గమ్మి.
గొంతుక	<i>n.</i> గుడుబూ.
గొడవ	<i>n.</i> జగడ.
గొడుగు	<i>n.</i> సత్తి.
గొడ్డలి	<i>n.</i> మర్న.

గొడ్డుకారము	<i>n.</i> మిర్యుత్.
గొల్లవాడు	<i>n.</i> గొల్లల్.
గొల్లు	<i>n.</i> సాక్కి.
గొండి	<i>adjl.</i> కోయూ.
గొండి భాష	<i>n.</i> కోయంగ్.
గొకుట	<i>vt.</i> తాడ్క్-
గొదుమలు	<i>n.</i> గుహ్యా.
గొరి	<i>n.</i> వీచ్.
గొరు	<i>n.</i> తిడీంజ్.
గోరంక	<i>n.</i> పూర్ణ (పిట్టె).
గోళి	<i>n.</i> గోలి.
గోసాయి	<i>n.</i> గుసాడీ.
గ్రాధు	<i>n.</i> గందాల్.
గ్రామ పెద్ద మనిషి	<i>n.</i> పాట్లాల్.
గ్రామదేవత	<i>n.</i> ఆకి-పేన్, <i>see:</i> ఆకి.
గ్రామము	<i>n.</i> నార్.
గ్రుడ్డు	<i>n.</i> మేంజ్.
గ్రుడ్డు	<i>n.</i> మేన్గ్, <i>see:</i> మేంజ్.

చ

చంక	<i>n.</i> కూత్తి.
చంద్రుడు	<i>n.</i> జంగో;
	<i>n.</i> నెలేంజ్ (లెలేంజ్).
చంపు	<i>vt.</i> జవ్వు-
చంపుట	<i>vt.</i> కతమ్-కీ-
చక్కం	<i>n.</i> గారే.
చదవడము	<i>vt.</i> వాచీ-కీ-
చప్పగా	<i>adj.</i> చప్పి.
చప్పనైన	<i>adj.</i> చప్పి.
చమటకాయ	— ఎర్చ.
చర్మము	<i>n.</i> తోల్.
చలి	<i>n.</i> పీని.
చలికాలము	<i>n.</i> పీని-గాలుం, <i>see:</i> పీని.
చలిమంటవేసేచేటు	<i>n.</i> డోబ్బా (2).
చల్ల	<i>adj.</i> కిన్నాన్.
చల్లటి	<i>adj.</i> కిన్నితా.
చల్లటి (నీరు)	<i>adjl.</i> మురుంగ్త.
చల్లబడింది	<i>vi.</i> సితూర్-ఆ-
చల్లరింది	<i>vi.</i> ఆర్-
చాట	<i>n.</i> సేత్తి.
చాతి	<i>n.</i> అరీల్;

చాతి	<i>n.</i> సొత్తి.
చాలా ఎక్కువ	<i>adjl.</i> ఖూబ్.
చాలు	<i>adj.</i> ఆయర్;
	<i>adjl.</i> ఆంత, <i>see:</i> ఆ-
చావడం	<i>vi.</i> సా-
చింత (చెట్టు)	<i>n.</i> సిత్త (మర్లా).
చిక్కి పోవడము	<i>vi.</i> లొటోన్-సొంద్-
చిక్కుడు	<i>n.</i> కోరీ.
చిక్కుడు కాయలు	<i>n.</i> కోరీ-సబ్బాంగ్, <i>see:</i> కోరీ.
చిట్టెలుక	<i>n.</i> సూప్.
చినుకులు వచ్చుట	<i>vi.</i> సిడ్క్-
చిన్న ఆడపాప	<i>n.</i> మొడ్డె, <i>see:</i> మొడ్డ.
చిన్న ఊరు	<i>n.</i> గూడ.
చిన్న ఎద్దుల బండి	<i>n.</i> చెక్కా.
చిన్న గంప	<i>n.</i> అంచె;
	<i>n.</i> సుప్పె.
చిన్న బండలు	<i>n.</i> ఖడాక్.
చిన్నచాట	<i>n.</i> సూఫ్పి.
చిన్నది	<i>adj.</i> చుడూర్.
చిన్ననాన్న	<i>n.</i> కాకాల్.

చిన్నమొగపాప n. మొడ్డల్, see: మొడ్డ.
 చిన్నమ్మ న. కాకీ, see: కాకాల్;
 n. యాయాల్;
 n. యాయాల్.
 చిన్నరోట్టె n. గోచీ.
 చిన్నవాగు n. సీల్గు.
 చిరుత పులి n. బీబాట్.
 చిలుక n. రాగో.
 చివరి adj. ఆకీరి.
 చీకటి n. సికాటి.
 చీపురు n. కయ్యెన్.
 చీమ n. పెత్తె.
 చీమిడి n. స్మేడ్.
 చీర n. కప్పి;
 n. దిక్కి.
 చీలమండ n. మెయిట్టి.
 చుక్క న. టిప్పాగ్.
 చుక్కలు n. సుక్కగ్ం.
 చుట్టు n. చుమ్మార్.
 చుట్టుము n. వెర్రల్.
 చుట్టు adv-ppn. సిర్యాత్.
 చూచుట vt. సూడ్- .
 చూపుము vt. తోహ్- .
 చెంప n. కోర్చ్.
 చెక్క న. పాటి.
 చెక్కలు n. చెక్కగ్ం.
 చెట్లు n. మర్లా.
 చెడ్డిపోయింది vi. పాడ్- ఆ- .
 చెడు adj. వాయిట్;
 adjl. ఖురాబ్.
 చెడుగుపాము n. మరకొండల్ (తరాన్).
 చెత్త చెదరము n. కఢ్చా- కాడి.

చెప్పండి vt. వెహ్- .
 చెప్పడము vt. పున్- .
 చెప్పలు n. సెర్పగ్ం.
 చెమట n. ణడ్డె.
 చెమ్మి n. చమ్మి.
 చెయుట vt. కీ- ;
 vt. తుంగ్- .
 చెరువు n. తడాయా.
 చెల్లె n. సడే-మర్లీ, see: సడే;
 n. సీలడ్.
 చెవి n. కెవ్చీ.
 చెవిటిరాలు adj. బెప్పొ, see: బెప్పొయాల్.
 చెవిటివాడు adj. బెప్పొయాల్.
 చెవీలోని జీబిలి n. కోర్- కల్.
 చెవులు n. కెవ్గ్, see: కెవ్చీ.
 చేతిగుడ్డ n. దస్తి.
 చేతు n. కెయ్.
 చేదు adj. కెయ్యాల్, see: కెయ్- .
 చేను n. వాపూర్.
 చేప n. నారీ (మీన్);
 n. బోట్టె;
 n. మీన్.
 చేప పెరు n. మలంజీ (మీన్);
 n. విచ్చాడ్ (మీన్).
 చేపలు పట్టవాళ్ళు n. డిపుల్.
 చేరడము vi. పోంచే- మా- .
 చోక్క n. ఆంగ్రె.
 చోచ్చుట vi. నేంగ్- .
 చోప్ప n. కడ్డాబ్.
 చోరడము vi. కుప్పొ- మా- .

చ

ధాయ n. చెహ్.

జ

జంటచేయుట vt. జోడీ- కీ- .
 జంతువుల (గడ్డి) n. చారో.

జంతువులు n. జన్యార్;
 n. జిప్పాన్.

జగదం	<i>n.</i> వట్టా.
జడ	<i>n.</i> చెర్చిండా;
	<i>n.</i> జూడా.
జన్మించుట	<i>n.</i> పుట్టావ్, <i>see:</i> పుట్ట-
జము చెయడము	<i>vt.</i> మీరి-కీ-
జమ్మి (చెట్టు)	<i>n.</i> దొడెర (మర్మా).
జలము	<i>n.</i> జల్.
జవాబు	<i>n.</i> జవాబ్.
జాగరణ	<i>n.</i> జాగ్రి.
జాతి పేరు	— వోందల్.
జాము (చెట్టు)	<i>n.</i> జామ్ (మర్మా).
జింక	<i>n.</i> గోర్జే;
	<i>n.</i> బోడ్సై.
జీడి	<i>vt.</i> కొహ్క్రై-1 (1).
జీడి (చెట్టు)	<i>n.</i> కొహ్క్రై (మర్మా).
జీల్లెడు (చెట్టు)	<i>n.</i> పాలూండీ (మర్మా).
జుట్టు	<i>n.</i> జుట్టి (1).

జరుమన	<i>n.</i> డాండ్.
జెండా	<i>n.</i> జెండా.
జెరిపోతుపాము	<i>n.</i> సేరీ (తరాన్).
జెరి	<i>n.</i> తీరూనీ.
జెల్లా	<i>n.</i> కట్టూడీ (మీన్);
	<i>n.</i> కొట్టుల్ (మీన్).
జెబు	<i>n.</i> కీసో.
జోతై	<i>n.</i> జోతా.
జొన్నలు	<i>n.</i> జొన్న.
జోరుగా	<i>advl.</i> జోర్రె.
జ్ఞాపకం	<i>n.</i> యాది;
	<i>n.</i> వోడ్సై.
జ్ఞాపకము	<i>n.</i> హాతు.
జ్ఞాపకము చెయుట	<i>vi.</i> హాతు-కీ-, <i>see:</i> హాతు.
జ్వరము	<i>n.</i> యెడ్జ్.

ట

టమాట	<i>n.</i> బోర్జీ.
టిక్కా (బోట్టు)	<i>n.</i> టిక్కా.
టేకు (చెట్టు)	<i>n.</i> తేక (మర్మా).

టోపి *n.* టోపి.

డ

డంక	<i>n.</i> తుడూం.
డప్పు	<i>n.</i> డాప్.
డబ్బా	<i>n.</i> డబ్బా;
	<i>n.</i> పీపా.

డబ్బులు *n.* కొత్తంగ్, *see:* కొత్త.

డేగపిట్

n. దేగో.

డె

డమురు *n.* డహ్క్రై.

త

తండ్రి	<i>n.</i> బాబాల్;	<i>vt.</i> యేత్త-.
	<i>n.</i> బాబీ.	
తక్కువ	<i>n.</i> కమ్మి.	తుక్కు <i>n.</i> బురుక.
తగిలింది	<i>vt.</i> లాగ్-	తున్ని (చెట్టు) <i>n.</i> తున్ని (మర్మా).
తడక	<i>n.</i> టాటీ (1); <i>n.</i> పిడ్డ.	తుపాకి <i>n.</i> భాండే.
తడకలు	<i>n.</i> గూరే.	తుమ్ము (చెట్టు) <i>n.</i> తుమ్ము (మర్మా).
తడుచుట	<i>vi.</i> పూర్-	తుమ్ము <i>n.</i> సగూన్.
తనుగు	<i>n.</i> దాఫ్ని.	తుమ్మెద <i>n.</i> కాడల్-వీసీ, <i>see:</i> కాడల్;
తపాలము	<i>n.</i> టార్చి.	<i>n.</i> సుర్యే.
తమ్ముడు	<i>n.</i> కోకో; <i>n.</i> తమ్ముర్.	తుల్సి (చెట్టు) <i>n.</i> తుల్సి (మర్మా).
తమ్ముని భార్య	<i>n.</i> తమ్మున్-కొరీయాడ్,	తువాల <i>n.</i> తువాల్.
	<i>see:</i> తమ్ముర్.	తువాలు <i>n.</i> సేలా.
తయారైనది	<i>vi.</i> నిష్టి-మా-	తూర్పు దిక్కు <i>n.</i> సిడాయాంగ్.
తరాజు	<i>n.</i> తాగ్గి.	తెచ్చుట <i>vt.</i> తర్-
తర్వాత	<i>adv.</i> మెంజే; <i>advl.</i> మర్ల (2).	తెర్చుట <i>vt.</i> తెర్-
తల	<i>n.</i> తల్ల.	తెలియడం <i>n.</i> రావుక్.
తలుపు	<i>n.</i> కావడ్.	తెలుపు <i>adj.</i> దహాల్.
తల్లి	<i>n.</i> అవ్వల్.	తెలుసు <i>vi.</i> కర్-
తవ్వ	<i>n.</i> సోరా; <i>n.</i> సోరాయ్.	తెల్ల వెంట్లుకలు <i>vi.</i> పిడ్చు-
తవ్వడం	<i>vt.</i> కాచ్-	తేనెటీగ <i>n.</i> కాడల్-వీసీ, <i>see:</i> కాడల్.
తాంబేలు	<i>n.</i> కాసో; <i>n.</i> మినేడాల్.	తేనెతట్టు <i>n.</i> కాడల్;
తాటి (చెట్టు)	<i>n.</i> తాడి (మర్మా).	<i>n.</i> పూరీ;
తాతయ్య	<i>n.</i> అక్కు.	<i>vt.</i> యెరీ-
తాతా(నాయన తండ్రి..)	<i>n.</i> తాడీ.	తేనెపట్టు <i>n.</i> బెరాల్.
తాలము	<i>n.</i> కుస్తి-డబ్బా, <i>see:</i> కుస్తి.	తేనేరు <i>n.</i> చెప్పా.
తాలము చేయి	<i>n.</i> కుస్తి.	తేన్ను <i>n.</i> డెర్గు.
తాలింపువేయు	<i>vt.</i> పౌయూన్.	తేలు <i>n.</i> మిచ్చు.
తెనుట	<i>vt.</i> తెన్-	తేండ <i>n.</i> డొక్కు.
తియటి	<i>adj.</i> గోడ్.	తేందర <i>adv.</i> లహ్సు.
తియ్యడము	<i>vt.</i> తెండ్-	తేందరగా <i>adv.</i> వెయ్యు.
	<i>vt.</i> పీర్-	తేడ <i>n.</i> రొండి.
తిర్మిన్ చెట్టు	<i>n.</i> వెడ్డు (మర్మా).	తేడిమె <i>n.</i> టోడ్డు.
తీగ	<i>vi.</i> వెల్-	తేడుక్కుంది <i>vt.</i> కెర్-
తీసుకపోవడం	<i>vt.</i> వో-	తేమ్మిది <i>num.</i> నొవ్.
తీసుకో	<i>vt.</i> ఇద్దే;	తీక <i>n.</i> తోకోర్.
		తీట <i>n.</i> వాడీ.
		తీటి <i>post.</i> -తర్లో.
		తీడు <i>ppnl.</i> -తోడ్డె.
		తీడేలు <i>n.</i> గుస్తాల్;
		<i>n.</i> తడెంజాల్.
		తీలు <i>n.</i> తోల్.

త్రాగు	<i>vi, vt.</i> ఉన్న- ; <i>vt.</i> ఉండున, <i>see:</i> ఉన్న- .
త్రాడు	<i>n.</i> నోడే.
త్రాను	<i>n.</i> తాగ్గె.

తోక్కుబండ *n.* తోక్కుడ్- బండా.
త్వరగా *advl.* సెప్పు.

ర

దండ	<i>n.</i> దండెడ.
దండెము	<i>n.</i> డాజడ్.
దంతము	<i>n.</i> దాడ్చా.
దంతాలు	<i>n.</i> పల్ల ₁ .
దంతే (చెట్టు)	<i>n.</i> బాబూర్ (ముల్లా).
దగ్గర	<i>adv-ppn.</i> కరుం.
దగ్గరవారు	<i>n.</i> కరూమ్సెన్ర.
దగ్గు	<i>vi.</i> కోక్కా- కీ- .
దట్టి	<i>n.</i> పట్టా.
దడ్డు	— జామి; <i>n.</i> వెల్యాం.
దయ్యం	<i>n.</i> భోరాడీ.
దరము	<i>n.</i> నూల్.
దరి	<i>n.</i> సీపి.
దస్తై	<i>n.</i> దస్తై.
దాకా	<i>clitic.</i> వేరి.
దాచుట	<i>vt.</i> మక్కి- సీ- , <i>see:</i> మక్క- .
దాత	<i>n.</i> దని.
దారి	<i>n.</i> రిటీ;
	<i>n.</i> సరి.
దాసి	<i>n.</i> సోనీ- వేతాడ్.
దాహం	<i>vi.</i> వట్టు- .
దించు	<i>vt.</i> రెహ్మా-
దిగు	<i>vi.</i> రెయ్య- .
దినము	<i>n.</i> దివోన్.
దినాలు	— కారున్.
దీని కొరకు	<i>corr.</i> ఇదేన్ లాసి, <i>see:</i> ఇద్.
దీపము	<i>n.</i> చిమ్మి;
	<i>n.</i> దీపా.
దీపము స్థాండు	<i>n.</i> దీసోడ.
దుకాణము	<i>n.</i> దుకాన్.
దునుకు	<i>vi.</i> డెవ్వు- (1).
దుప్పి	<i>n.</i> కోడమావ్;

దుమ్ము	<i>n.</i> దుమ్ము;
దువ్వెన	<i>n.</i> దుబ్బు;
దూడు	<i>n.</i> దుబ్బు.
దూరము	<i>adjl.</i> లంగ్.
దూల గోండి	<i>n.</i> సిరులీ.
దూలము	<i>n.</i> జోతాడు;
	<i>n.</i> దులాల్.
దూళి	<i>n.</i> దుర్రూ.
దృష్టి	<i>n.</i> నద్దూర్.
దేవ ప్రతిమ	<i>n.</i> సల్లె.
దేవుడు	<i>n.</i> వేన్;
	<i>n.</i> మన్సమా- వేన్.
దేవుని పేరు	<i>n.</i> యేత్స్మా;
	<i>n.</i> సత్త్వప్సన్.
దేవుని స్థలము	<i>n.</i> పేన్- గడ్డా, <i>see:</i> పేన్.
దేశదిమ్మురి	<i>n.</i> లంగాల్, <i>see:</i> లంగ్.
దొంగ	<i>n.</i> కల్లె, <i>see:</i> కల్-
దొంగిలించుట	<i>vt.</i> లూటి- కీ- .
దొండకాయ	<i>n.</i> టోండ్రీ.
దొడ్డు	<i>adj.</i> టొసూర్;
	<i>adj.</i> డొబ్బుల్.
దొరక పట్టుట	<i>vt.</i> సోట్టి- కీ- .
దోమ	<i>n.</i> నుల్లె.
దోవతి	<i>n.</i> దోత్తె.
దోసుకాయ	<i>n.</i> కాక్కె;
	<i>n.</i> కుబ్బె;
	<i>n.</i> తేర్మా.

రు

ధనము *n.* ధన్.
ధనము గలవాడు *n.* ధనవాన్.
ధాన్యంలో కన్ను — మాతెర.
దైర్యము *n.* ధిర్య;
n. హిమ్మాత్.

ద్వనించే కట్టేగంట *n.* టాపూర్ (1).
ద్వనించ్చె ఇత్తడిగంట *n.* డుడ్కు.
ద్వనినించ్చె బొంబు వాయిద్యం *n.*
టోహాటుడి.

ను

నక్క *n.* కోయుల్.
నక్కతం *n.* సుక్కాం.
నడుచుట *vi.* తాక్-.
నడుపు *vt.* పూడ్- .
నడుము *n.* నడీ.
నడ్క *adv-ppn.* నడ్డుం.
నది (గంగా) *n.* గంగా.
నమస్కారాలు *vi.* ముజ్జా-కీ- (1).
నమ్మకం *adj.* భరోస.
నరము *n.* సీరా.
నరహంతకులు *n.* హండూర్.
నలుపు *adjl.* కారీ.
నలుపుగ *adj.* కారియాల్, *see:* కారీ.
నలుబ్బె *num.* దాలీన్.
నల్ల చేప *n.* మడ్డాంజ్ (మడ్డాన్).
నల్ల చేపలు *n.* మడ్డాన్స్కు, *see:* మడ్డాంజ్ (మడ్డాన్).
నల్ల మట్టి *n.* కానార్ తోడీ.
నల్లగా *adj.* మస్తాల్ (1).
నల్లచీమ *n.* కారి-పెత్తె.
నల్లపిట్ట *n.* ఊసీ (పిట్ట).
నల్లపూసల మంగల సూత్రం *n.* పోతీ.
నప్పు *vt.* కవ్- .
నప్పుట *vc.* కపూన్- .
నప్పువోయిండు *n.* భూడే- మా- .
నాగలి *n.* నాయుబాల్.
నాగలికి అనుకోని ఉండే కట్టే *n.* పాలె.
నాగు దేవుని పేరు *n.* నాగోబాల్.
నాగుపాము *n.* నాగ్- తరాన్.
నాది *pron.* నావ.

నానమ్మ *n.* ఆజీ.
నారింజ *n.* సంతార్.
నారిజ చెట్టు *n.* సంతార్ (మర్మా).
నాలుక *n.* వెంజేర్.
నాలుగు *num.* నాలుంగ్.
నిచ్చెన *n.* కేస్మూడ్ (సీడి).
నిచ్చెన మధ్యనవున్న చెక్క *n.* పేణ్.
నిజం *adj.* ఖరాల్.
నిజనముగ *adv.* నెం.
నిజము — కరల్.
నిద్ర *n.* జోపు;
vi. కూర్క్- .
నిద్రపో *vi.* నరుమ్- .
నిన్న *adj.* నిన్నె.
నిప్పు *n.* తడ్డె.
నిమ్మ (చెట్టు) *n.* బీజ్జారీ (మర్మా);
n. లింబూ (మర్మా);
n. సుయ్ లింబూ (మర్మా).
నిల్చుండు *vi.* నిల్- .
నీటి ప్రవాహము — హాల్వ.
నీటిగ *adjl.* సుద్దో;
n. పల్లూ.
నీడ *n.* దడ్డె;
n. సాఫ్టీ.
నీది *pron.* నీవ.
నీరు *n.* యీర.
నీలి *adj.* పిష్టాల్.
నీలి రంగు *adj.* నీడాల్.
నీళ్ళరెపు — పాన్ఫూట.
నీళ్ళు కాగించేకుండ *n.* పాంత.

నీపు	<i>pron.</i> నిమ్ము.
నుదురు	<i>n.</i> కష్టర్.
నుపులు	<i>n.</i> నూంగ్.
నుప్యులపొడి	<i>n.</i> యెస్ట్సుఱ్.
నూనే	<i>n.</i> నియ్.
నూసి	<i>n.</i> నూసి.
నృత్య బ్యందము	<i>n.</i> డండారి.
నృత్యం	<i>vi.</i> యెంద్-.
నృత్యదేవత పేరు	<i>n.</i> కోడల్.
నృత్యము	<i>n.</i> డెమ్మ.
నృత్యవాయిద్య వస్తువు	<i>n.</i> వెట్ట.
నెమలి	<i>n.</i> మల్.

నెయ్య	<i>n.</i> పాల్-నియ్, <i>see:</i> పాల్.
నెల	<i>n.</i> మహినా.
నేతపనివారు	<i>n.</i> సాలేవాడాల్.
నేను	<i>pron.</i> నన్న.
నేర్చుకో	<i>vt.</i> కరీ-.
నైపేద్యము	<i>n.</i> నివోద్.
నోపు	<i>n.</i> నోంతా.
నోరు	<i>n.</i> తొడ్డి.
నోక	<i>n.</i> రూక్;
	<i>n.</i> వోడా.
న్యాయవాది	<i>n.</i> వకీలు.

ప

పంచదార(చక్కెర)	<i>n.</i> సాకుర్.
పంజరము	<i>n.</i> పింజూ.
పండబెట్టుట	<i>vc.</i> మిండూన్-, <i>see:</i> మిండ్-.
పండుక్	<i>vi.</i> మిండ్-.
పండుగ	<i>n.</i> సన్.
పండుగ పేరు	<i>n.</i> ఆకాడి.
పంది	<i>n.</i> పద్ధి.
పందికొక్కు	<i>n.</i> ఫూసీ.
పందిరి	<i>n.</i> మండా.
పంపుము	— రొహా.
పక్కి	<i>n.</i> పిట్టే.
పక్కిగూడు	<i>n.</i> గూడా.
పక్కిపేరు	— చాచ్గోయిందల్;
	— చోర్చోర్ పిట్టే;
	— మల్సుడుం;
	— రాయిసిడిమాటో;
	<i>n.</i> కప్పు (పిట్టే).
పగలంత	<i>advl.</i> పీయాల్-పోడ్డు, <i>see:</i> పీయాల్.
పగలు	<i>adj.</i> పీయాల్.
పగలింది	<i>vi.</i> వోర్-.
పగ్గము	— కస్తా.
పచ్చడి	<i>n.</i> రాయ్యూ.
పచ్చబోట్టు	<i>n.</i> సింగార్.
పచ్చిది	<i>adj.</i> పహ్ను (1).
పట్టు	<i>vt.</i> పీ-.
పట్టుం	<i>n.</i> నగూర్.
పడమీర	<i>n.</i> ఫరాయాంగ్.

పడ్డది	— అర్తి.
పడ్డాడు	— అర్తోర్.
పత్తి	<i>n.</i> కాపున్.
పత్తి దూది	<i>n.</i> రుయ్.
పద	<i>vi.</i> దా-.
పదకొండు	<i>num.</i> అక్కా.
పదమూడు	<i>num.</i> ముద్దా.
పదహారు	<i>num.</i> సుట్టూ;
	<i>num.</i> నోలూ.
పది	<i>num.</i> దహా.
పదిహాడు	— రేబు;
	<i>num.</i> సత్తా.
పదిహాను	<i>num.</i> పంత్రా;
	<i>num.</i> సీప.
పదునెనిమిది	— అప్పా.
పని	<i>n.</i> కాం.
పని ఆశ్చర్యాగ చేయుట	<i>adv.</i> తట్టొడ్- మట్టొడ్.
పన్నుండు	<i>num.</i> పారండు;
	<i>num.</i> బార.
పస్స	<i>n.</i> డారి.
పరి శుభ్రపరుచుట	<i>vt.</i> సాప్-సాపాయ్-కీ-, <i>see:</i> సాప్-కీ-.
పరికి (చెట్టు)	<i>n.</i> పొర్కు (మర్కా).
పరిచయం చేయుట	<i>vt.</i> పూసి-కీ-.
పరిచయము	<i>n.</i> వోడ్కు.
పలక	<i>n.</i> పాటి.
పలుగు	<i>n.</i> పాస్.
పల్లం	<i>n.</i> కోరీ_1.

పల్లెము

పల్లెము	<i>n.</i> ధడియా.
పశుపు	<i>n.</i> డోరియల్.
పశుపుల కాపరి	<i>n.</i> గాయ్కూ.
పశుపుల పాక	<i>n.</i> డొఢీ.
పశుపులపాక	<i>n.</i> కొట్టూ.
పశుపులు మెపువాడు	<i>n.</i> డోర్కాల్.
పసుపు	<i>n.</i> కమ్కూ.
పాట	<i>n.</i> పాట ₁ .
పాటు (2వ పెండ్లి)	<i>n.</i> పాట.
పారశాల	<i>n.</i> సౌడ.
పాడుట	<i>vt.</i> వార్-
పాతది	<i>adj.</i> పడానా.
పాన్ గోబే	<i>n.</i> పాన్ గోబే, <i>see:</i> గోబే.
పాపము	— పాప.
పాము	<i>n.</i> తరాన్;
	<i>n.</i> దుర్నాగి.
పాము పోట్ట	<i>n.</i> పుత్రీ.
పార	<i>n.</i> కోరా ₁ .
పారా	<i>n.</i> భోరా.
పాలపిట్ట	<i>n.</i> టప్పె (పిట్ట).
పాలు	<i>n.</i> పాలీ.
పాలు తియ్యడము	<i>vt.</i> పాల్ పీర్-
పాపురము	<i>n.</i> పారేవా (పిట్ట).
పాసిపోవడము	<i>vi.</i> సవ్-
పిండి	<i>n.</i> పిండి.
పిండి కల్పుట	<i>vt.</i> పిస్క్-
పిండి (పోడర్)	<i>n.</i> బుక్కి.
పిచ్చితనము	<i>n.</i> పిసంగ్.
పిచ్చివాడు	<i>n.</i> పిసాల్, <i>see:</i> పిసంగ్.
పిచ్చుక	<i>n.</i> కొట్టు-పిట్ట.
పిట్టల గుంపు	<i>n.</i> కర్మ.
పిట్ట	<i>n.</i> చూన్.
పిడక	<i>n.</i> గొమ్మూరా.
పిడికిలి	<i>n.</i> ముట్టీ (1).
పిడుగు	<i>n.</i> తీట్-బీజ్.
పిర్	<i>n.</i> కూలా.
పిలుపు	<i>vt.</i> కేయ్-
పిల్ల	<i>n.</i> పిల్లా.
పిల్లవాడు	<i>n.</i> కాండి.
పిల్లి	<i>n.</i> వెర్కూడ్.
పినోడు	<i>n.</i> పిసాల్, <i>see:</i> పిసంగ్.
పీకు	<i>num.</i> తేరా;
	<i>vt.</i> తెర్-
పీట	<i>n.</i> కుత్తూల్.
పుండు	<i>n.</i> పున్.

పద్ధ నాన్న

పుక్కము	<i>adj.</i> పుక్కిట.
పుచ్చ కాయ	<i>n.</i> కర్మాజు.
పుటుక	<i>n.</i> జన్మ.
పుట్టులు	<i>n.</i> మురై.
పురుగు	<i>n.</i> గొర్రె పుడీ;
	<i>n.</i> పుడీ.
పురుడు	<i>n.</i> పాచ్చ.
పులి	<i>n.</i> దువాల్;
	<i>n.</i> బుర్గాల్.
పులుసు	<i>n.</i> సిత్త జొమ్ము.
పుల్ల	<i>n.</i> కోలా (1).
పువ్వులు	<i>n.</i> పుబార్.
పుష్యం	<i>n.</i> పూన్ (- మహినా).
పుస్తకం	<i>n.</i> పుస్తక్.
పూకు	<i>n.</i> పూడే.
పూజ	<i>n.</i> పూజ.
పూజ ముంత	<i>n.</i> రుమ్రీ.
పూజారి	<i>n.</i> దేవారీ;
	<i>n.</i> భక్తల్.
పూరేడుపిట్ట	<i>n.</i> ఊతీ.
పూర్ణిమ	<i>n.</i> పునాక్.
పూర్తి	<i>adjl.</i> పూర్ణి.
పూర్తిగ	<i>adv.</i> చచ్చేల;
	<i>vt.</i> పూర్ణి-క్క-, <i>see:</i> పూర్ణి.
పూర్యం	<i>adjl.</i> తోల్లే.
పూర్యము	<i>advl.</i> తోల్లే-జమానాతే, <i>see:</i> తోల్లే.
పూర్ణీకులు	<i>n.</i> తాదో-బాబాల్, <i>see:</i> తాదో;
	<i>n.</i> తోత్తూర్, <i>see:</i> తోత్తోర్.
పూల గోబే	<i>n.</i> పుబార్ గోబే, <i>see:</i> గోబే.
పూలదండ	— పుబాంక్ న హర్.
పూస్తుంది	<i>vi.</i> పోయ్- 2.
పెంకటీల్లు	<i>n.</i> పీడ్డు.
పెంచడము	<i>vt.</i> రాకీ- కీ-
పెంజెరపాము	— రక్కపింజోర్.
పెండ్లి	<i>n.</i> లగి) ఠగ్.
పెండ్లికూతురు	<i>n.</i> నేవ్లి, <i>see:</i> నేవాల్.
పెండ్లికొడుకు	<i>n.</i> నేవాల్.
పెండ్లిలు	<i>n.</i> మర్మింగ్.
పెంపకం	<i>n.</i> పత్సార్.
పెట్టుకోవడము	<i>vt.</i> లావీ- కీ-
పెడ్డ పార్కు చేప	<i>n.</i> సెర్కూ సీట్ (మీన్).
పెదవి	<i>n.</i> సిఫ్ల.
పెద్ద	<i>adj.</i> డగూర్.
పెద్ద తేన	<i>n.</i> పెరా బొక్కీ.
పెద్ద నాన్న	<i>n.</i> పెపి.

పెద్దది	<i>adj.</i> పెర్నా.
పెద్దమ్మ	<i>n.</i> పేరి.
పెద్దవారు	<i>adj.</i> పెర్నోర్, <i>see:</i> పెర్నా.
పెనం	<i>n.</i> తావా.
పెనము	<i>n.</i> తావీ.
పెన్సిల్	<i>n.</i> కెట్టే-పొంటిన్, <i>see:</i> పొంటిన్.
పెరడు	<i>n.</i> వేడ్డా.
పెరుగు	<i>n.</i> దహీ.
పెసలు	<i>n.</i> పెసెల్గ్రై.
పేగు	<i>n.</i> పొదూర్.
పేడ	<i>n.</i> సుడాపీ.
పేడ కుపు	<i>n.</i> లెండ.
పేడతీసే గంప	— సుడాపీ సిత్తి.
పేరు	<i>n.</i> పొరోల్.
పేలుక	<i>n.</i> గిందా.
పై నుండి	<i>adv.</i> పొరోడల్, <i>see:</i> పొరో.
పైకప్పులేని ఇల్లు	— టూటర్.
పైన	<i>adv-ppn.</i> పొరో.
పైసలు	<i>n.</i> కొత్త.
పోగ	<i>n.</i> పోయా, <i>see:</i> పోయ్- 1.
పోట్టుతో ఉన్నది	— గాజ్చిమంత.
పోట్టె	<i>adj.</i> టుప్పిన్.
పోట్టు	<i>n.</i> పొట్.
పోడుపు కథ	<i>n.</i> పెందో.

పోడుపు	<i>adjl.</i> లాం.
పోమ్మ	<i>vi.</i> పొన్- .
పోయ్	<i>n.</i> పొదేల్.
పొర్కై	<i>n.</i> పొదేలా.
పొల్లెల్	<i>n.</i> పురున్ సారీ.
పో	<i>vi.</i> పొన్- .
పోచమ్మ	<i>n.</i> ఆకి-పొన్, <i>see:</i> ఆకి.
పోచమ్మ దేవత	<i>n.</i> అవ్యల్ ₂ .
పోయింది	<i>vi.</i> పోణీ- .
ప్రక్కు	— వోర్గై;
	<i>adv-ppn.</i> మరూం.
ప్రజలు	<i>n.</i> జన్గై;
	<i>n.</i> మాంది;
	<i>n.</i> లోకూర్.
ప్రతి సంవత్సరము	<i>advl.</i> సాలీ.
ప్రదాన్ (కులంపేరు)	<i>n.</i> పట్టాడి.
ప్రపంచము	— దున్య.
ప్రయత్నము చేయుట	<i>vt.</i> కోసిన్-కీ- .
ప్రారంభించు	<i>vt.</i> సురూ-కీ- .
ప్రీము	<i>n.</i> లాడ్.
ప్రీము చూపడం	<i>vt.</i> లాడ్-కీ-, <i>see:</i> లాడ్.
ప్రోద్దున	<i>advl.</i> సక్కే.
ప్రోద్దునే	<i>advl.</i> సక్కేన్.

బ

బంక	<i>n.</i> సెవ్య్యర్.
బంగారము	— సోనే.
బంగారు గుండ్లు	— ముడింగ్.
బంగ్గా	<i>n.</i> మూడీ.
బంజార మనిషి	<i>n.</i> లబానాల్.
బండ	<i>n.</i> బండ్ఱా.
బంతి	<i>n.</i> చెండు.
బంతి పుప్పులు	<i>n.</i> జెండా పుహ్సర్.
బంధువులు	<i>n.</i> కుటుమ్మాల్.
బట్టాని	— వట్టిడ.
బట్ట	<i>n.</i> కప్పి.
బట్టతలగల	<i>adj.</i> బోడ్గౌల్, <i>see:</i> బోడీ.
బట్టలు	<i>n.</i> పాజ్డెన్.
బడ్డి	<i>n.</i> సాడ.
బయట	<i>adv-ppn.</i> బహ్సై.
బరై	<i>n.</i> హార్సై.

బరెబోక్కు	<i>n.</i> దుడ్డె.
బరెలు	<i>n.</i> పియాంగ్-కాల్గై, <i>see:</i> పియ్య.
బరెలు మెప్పొవాడు	<i>n.</i> మన్స్కుయాల్.
బలము	— లగు.
బల్ల	<i>n.</i> టేబల్;
	<i>n.</i> బేంచి;
	<i>n.</i> మేజ్.
బల్లి	<i>n.</i> కుదూర్ డొక్కై, <i>see:</i> డొక్కై.
బల్లెము	<i>n.</i> గొర్గై.
బాలిక	<i>n.</i> పేడి, <i>see:</i> పేడాల్.
బాట	<i>n.</i> సరి.
బాటసారి	<i>vi.</i> సరి-తాక్- , <i>see:</i> సరి.
బాణం	<i>n.</i> కోలా (3);
	<i>n.</i> గుంతి-కోలా, <i>see:</i> గుంతి.
బాణము	<i>n.</i> బాన్.
బార్లీ	<i>n.</i> జవ్-గొవ్గై.

బాలుడు	<i>n.</i> కాండి;
	<i>n.</i> పేడాల్.
బావ	<i>n.</i> భాట్.
బావి	<i>n.</i> కుహి.
బిందె	<i>n.</i> గర్మ.
బిందెలుపెట్టె బల్ల — గడించ.	
బిడ్డ కుమారుడు మన్మిడు	<i>n.</i> తజ్జమరీ.
బిడ్డ కూతురు మన్మరాలు	<i>n.</i> తజ్జమియాడ్,
	<i>see:</i> తజ్జమరీ.
బియ్యము	<i>n.</i> పెర్క.
బీడీలు	<i>n.</i> బీడీ.
బీరకాయ	<i>n.</i> టోట్టగ్.
బుడ్డ పరక	<i>n.</i> టెప్పి (మీన్).
బుధవారము	<i>n.</i> బుద్ధవ్.
బురద	<i>n.</i> చిక్కా;
	<i>n.</i> డెప్పూ.
బురు (చెట్టు)	— గుముల్ మర్గా.
బుస్టి	— బూస్.
బూడీద	<i>n.</i> నీర్.
బూరె	<i>n.</i> పురున్ సారీ.

బెండా కాయ	<i>n.</i> భేండీ.
బెదురు	<i>n.</i> బుజ్జెడా.
బెల్లం	<i>n.</i> భేలీ.
బేరెలు	<i>n.</i> బేరె.
బొంతపురుగు	<i>n.</i> నూడీ.
బొంద	<i>n.</i> డొడ్డో.
బొంద పెట్టుట	<i>vt.</i> మీన్-
బొకేనా	<i>n.</i> పొస్తు.
బొక్క	<i>n.</i> బొక్క.
బొగు	<i>n.</i> కోర్గ.
బొట్టు	<i>n.</i> బొటీ.
బొడ్డు	<i>n.</i> మొడ్డ.
బొహ్యాయి (చెట్టు)	<i>n.</i> పొప్పయ్ (మర్గా).
బొమ్మై	<i>n.</i> బొమ్మై.
బొమ్మజెముడు	<i>n.</i> కోడా సాప్.
బొర్గలవాడు	— డెబ్గుల్.
బోడిగుండు	<i>adj.</i> బోడీ.
బ్రతికింది	— పిన్సతా.
బ్రహ్మానుడు	<i>n.</i> బోమ్మల్.

భ

భయపడుట	<i>vi.</i> కుదుర్కునే- ఆ-
భయము	<i>n.</i> వెరే.
భర్త	<i>n.</i> మాడ్సి.
భల్లూకము	<i>n.</i> యెడ్డ.
భాగము	<i>n.</i> ఈసో.
భాగలు చేయుట	<i>vt.</i> ఈసాంగ్-వాట్-, <i>see:</i> ఈసా.

భార్య	<i>n.</i> బాయోగ్;
	<i>n.</i> వెయ్యె.
భార్య భర్త	<i>n.</i> ఆడ్చమాడ్సి.
భీము దేవుడు	<i>n.</i> భీమాల్.
భజము	<i>n.</i> సెట్టా.
భూమిలో ధాన్యం ఉంచుసొరంగం	— ప్రమ్.

మ

మంగల సూత్రం	<i>n.</i> పుస్తి.
మంగలి	<i>n.</i> డాండీయ.
మంగలోడు	<i>n.</i> మంగాలీ.
మంగలోన కత్తి	<i>n.</i> మయ్యా.
మంగళవారము	<i>n.</i> మంగుర్ వార్.
మంచము	<i>n.</i> కటూల్.
మంచిగ	<i>advl, adjl.</i> చోకొట్.
మండుట	<i>vi.</i> పొత్తీ-

మండుతుంది	— పొత్తుంత.
మంత్రగాడు	<i>n.</i> సోదే.
మంద	<i>n.</i> మందా.
మందిరం	<i>n.</i> గుడి;
	<i>n.</i> మటం.
మందు	<i>n.</i> మతీ.
మక్కలు	<i>n.</i> మక్కుంగ్.
మట్టి	<i>n.</i> తోడీ.

మట్టి పల్లెము	<i>n.</i> వేరీ.	మిగులుతుంది	— మెయంత.
మడుగు	<i>n.</i> డోఫో.	మినుగురు పురుగు	<i>n.</i> మాంజా-పుడీ.
మణిపూసు	<i>n.</i> మణీ.	మినుములు	<i>n.</i> పుడ్మాల్.
మద్ది (చెట్టు)	<i>n.</i> మర్ద్ (మర్లా).	మీగడ	<i>n.</i> వేండి;
మద్యవాడు	<i>adj.</i> నట్టే.		<i>n.</i> హండీ.
మద్యానం	<i>advl.</i> పోదెక్.	మీద	<i>adv-ppn.</i> పోర్లే.
మద్యాహ్నం	<i>advl.</i> దుషారి.	మీది	<i>pron.</i> మీవ.
మనది	<i>pron.</i> మావ;	మీరు	<i>pron.</i> నిమ్మై;
	<i>pron.</i> మావంగ్, <i>see:</i> మావ.		<i>pron.</i> మిరట్.
మనము	<i>pron.</i> మరట్.	మీసము	<i>n.</i> మీసల్.
మనిషి	<i>n.</i> మయ్యనల్.	మీసాలు	<i>n.</i> మీసల్గ్, <i>see:</i> మీసల్.
మనుస్ని	<i>n.</i> డోకా.	ముంగీసు	<i>n.</i> ముగున్.
మరదలు	<i>n.</i> సెర్న్ డాడ్, <i>see:</i> సెర్న్ డు.	ముంజేయి	<i>n.</i> టొంగీ.
మరది	<i>n.</i> సెర్న్ డు.	ముంత	<i>n.</i> తాలి.
మరల	<i>attr.</i> ఉండే.	ముందర	<i>adv-ppn.</i> ముస్నై.
మరిణించాడు	<i>adj.</i> సాతోర్, <i>see:</i> సా-	ముక్కు	<i>n.</i> టుక్కే.
మరుగు దోఢ్లు	<i>vi.</i> పేల్గై-	ముక్కు	<i>n.</i> మెమ్మోర్.
మర్దలు	<i>n.</i> బియ్.	ముక్కు పుడక	<i>n.</i> ముక్కేరా.
మర్ది	<i>n.</i> సెర్న్ డు కోక్, <i>see:</i> కోక్.	ముక్కు పుడక	<i>n.</i> లఘ్యా.
మర్యాద	<i>n.</i> మాన్.	ముబ్బు వ్యక్తి	— మొక్కల్.
మర్లి చెట్టు	<i>n.</i> వడ్ (మర్లా).	ముగ్గురు	<i>pron.</i> మువ్వీర్, <i>see:</i> మూంద్.
మర్వడం	<i>vt.</i> మరుంగ్-	ముట్టుట	<i>vt.</i> ఇట్-
మల్పు	<i>vi.</i> మల్-	ముట్టుడు	— విరాడ్.
మళ్ళీ	<i>advl.</i> మర్ల (1).	ముడ్డి	<i>n.</i> గట్టి.
మాంసపు	ముక్కు <i>n.</i> భూండూం.	ముద్ద	<i>n.</i> బుక్కా.
మాంసము	<i>n.</i> సవ్యి.	ముద్దు	<i>vt.</i> బుర్-
మాఘుం	<i>n.</i> మహో (- మహీనా).	ముపై	<i>num.</i> తీవ్.
మాటలు	<i>n.</i> గోహై.	ముప్పది	— మున్నిస్.
మాట్లాడు	<i>vt.</i> వడ్గై-	ముర్కి	<i>adj.</i> మహోల్ (1).
మాడింది	<i>vi.</i> మడూ-	ముల్ల పొద	<i>n.</i> కోర్ల.
మాడిపోని	<i>vi.</i> కరు-	ముల్లు	<i>n.</i> సాప్.
మాదిగ	<i>n.</i> మాద్ది.	ముసలమ్మ	<i>n.</i> మాతరి, <i>see:</i> మాత్రల్.
మానిక	<i>n.</i> అద్ది;	ముసలయ్య	<i>adj.</i> తోత్తోర్.
	<i>n.</i> పాయ్లి.	ముసలి పశువు	<i>adj.</i> డొగ్గి.
మామ	<i>n.</i> మామల్.	ముసలివాడు	<i>n.</i> మాత్రల్.
మామయ్	<i>n.</i> మూరీయాల్.	ముసలివారు	<i>n.</i> వెడీల్.
మామిడి కాయ తొక్కు	— మర్గు బేలంగ్.	ముస్కు	<i>n.</i> ముస్కు.
మామిడి (చెట్టు)	<i>n.</i> మర్గు (మర్లా).	ముస్సింవాడు	<i>n.</i> తుడ్మాల్.
మార్గశిర (డైసెంబర్)	<i>n.</i> సుట్టె (- మహీనా).	ముగవాడు	<i>adjl.</i> మూకా.
మార్గశిరమాసం	<i>n.</i> బుడ్ - భావేయ్	మూడు	<i>num.</i> మూంద్.
	(- మహీనా).	మూత	<i>n.</i> ముచ్చడ్.
మింగుట	<i>vt.</i> మింగ్-	మూతము	<i>n.</i> ఊల్.
		మూయుట	<i>vt.</i> కెప్పా-
		మూల	<i>n.</i> కొడ్డి;
			<i>n.</i> కోన్;

	<i>n.</i> కోస్తూ.
మెడ	<i>n.</i> ఫెటీ.
మెడకంటె	<i>n.</i> సరీ.
మెత్తగ	<i>adj.</i> నరుమ్.
మెదడు	<i>n.</i> మెదూర్.
మెరుసుట	<i>adj.</i> మిచ్చుక్- ముచ్చుక్.
మెరుస్తుంది	<i>vc.</i> మిచ్చు-
మెల్లగా	<i>advl.</i> జోకే;
	<i>advl.</i> నేహోర్.
మెళుకువ	<i>n.</i> చేవ్.
మేక	<i>n.</i> హారే.
మేక పిల్ల	<i>n.</i> పాటూం పోరి.
మేకపోతు	<i>n.</i> బోకుడ్.
మేకపోతు (పిల్ల)	<i>n.</i> బోకూడ్ పిల్లా.
మేకలు	<i>n.</i> పియాంగ్-కాల్గ్, <i>see:</i> పియ్.
మేకలు మెపువాడు	<i>n.</i> సేడ్క్రూయాల్.
మేఘం	<i>n.</i> టపో.
మేడి (చెట్టు)	<i>n.</i> తోయా (మర్మా).
మేన మామ కూతురు	<i>n.</i> సబో, <i>see:</i> సబీ.
మేన మామ కొడుకు	<i>n.</i> సబీ.
మేము	<i>pron.</i> మొమెత్.
మేల్కైని	<i>adjl.</i> చేతో.

మైల	<i>n.</i> మాచ్.
మొండి	<i>adj.</i> లాండీ.
మొండితనం	<i>adj.</i> ముండి.
మొండిషైకరి	<i>adj.</i> లెండాల్.
మొక్క	<i>n.</i> మొరొల్.
మొబం	<i>n.</i> మొక్కోం.
మొత్తము	<i>pron.</i> సమ్మి.
మొదలు	<i>adv-ppn.</i> పీహాలే;
	<i>n.</i> మొదోల్.
మొద్దు	<i>n.</i> మొద్ద.
మొర్రిచెట్టు	<i>n.</i> సెర్గ్ (మర్మా).
మొలత్తాడు	<i>n.</i> గొందా.
మొల్చింది	— పీరుత.
మొల్లలు	<i>n.</i> కీడా.
మొసలి	<i>n.</i> మగూర్.
మోకాలి-కీలు	<i>n.</i> టొంగ్రా, <i>see:</i> టొంగీ.
మోకాలు	<i>n.</i> టొంగ్రా, <i>see:</i> టొంగీ.
మోటర్ స్కిల్	— పట్టుటి.
మోదుగు (చెట్టు)	<i>n.</i> ముర్ (మర్మా).
మోసం చేయుట	<i>vt.</i> పనీ-కీ-.

య

యజమాని	<i>n.</i> మాల్గూల్.
యత్త	<i>n.</i> జత్తా.
యబది	— సహిష్ణ.
యబై	<i>num.</i> పన్నాస్.
యబై ఎనిమిది	<i>num.</i> అట్టావన్.

యుద్ధము	— లడాయి.
యువకుడు	<i>n.</i> డియోర్.
యువతి	<i>n.</i> డియా, <i>see:</i> డియోర్.

రంగు	<i>n.</i> రంగ్.
రంగు రంగుల	<i>adj.</i> రంగ్-రంగ్గూ, <i>see:</i> రంగ్.
రంద్రము	<i>n.</i> గద్ది.
రకాలు	<i>n.</i> తీర్.
రక్తము	<i>n.</i> నెత్తుమ్.
రచ్చబండ	<i>n.</i> రొబేకాల్.
రమ్ము	— వర.
రవిక	<i>n.</i> జాంపర్.

రాగము	<i>n.</i> లేంగ్.
రాగి	<i>n.</i> తమ్ము.
రాజు	<i>n.</i> రాజూల్.
రాజ్యము	<i>n.</i> రాజ్జు- వాడా.
రాణి	<i>n.</i> వేలాడ్.
రాత్రి	<i>adv.</i> నర్గ్;
	<i>n.</i> సికాటి.
రాత్రి కావలి	<i>n.</i> జూగ్గి.

రాబందూ	<i>n.</i> డోకూం;
	<i>n.</i> రాయాల్.
రామ చిలుక	<i>n.</i> డెగల్;
	<i>n.</i> రావ్వాల్.
రావాలి	<i>vi.</i> వా-
రావి (చెట్టు)	<i>n.</i> ఆలీ (ముర్రా); <i>n.</i> బెరూలీ (ముర్రా).
రుచి	<i>n.</i> సవ్వాద్.
రుతుపవనం	<i>n.</i> ముసూర్.
రుబ్బరాయి	<i>n.</i> రొబేకాల్.
రుమడ	<i>n.</i> రుమ్మ.
రుమాలులేనివాడు	<i>n.</i> డుమాల్.
రుమ్మలు	<i>n.</i> పట్టు; <i>n.</i> పాగోట్టా; <i>n.</i> రుమాల్.
రూపాయి	<i>n.</i> రుప్య.
రూపాలు	<i>n.</i> పెయ్యసా; <i>n.</i> రుప్యంగ్, <i>see:</i> రుప్య.
రెండు	<i>num.</i> రండ్.

రెండుతలలపాము	<i>n.</i> మాలుండీ (తరాస్).
రెండున్నర	— అడిచ్.
రెక్క	<i>n.</i> మారేల్.
రేకులు	— పత్రంగ్.
రేగు పండు	<i>n.</i> రేజొ.
రేచీకటి ఆయన	<i>adj.</i> అచండ్లు.
రేసు	<i>adv.</i> నాణీ.
రోటై	<i>n.</i> సారీ.
రోటై ముక్కలు బెల్లం	<i>n.</i> మలేద.
రోమ్ము	<i>n.</i> అరీల్; <i>n.</i> బొం.
రోయ్	<i>n.</i> జత్తే.
రోకలి	<i>n.</i> రొకాల్.
రోగము	— దుఖ్.
రోజు	<i>n.</i> దియ్యు;
	<i>n.</i> రోజ్.
రోమము	<i>n.</i> బూరా.
రోలు	<i>n.</i> చహీగ్.

ల

లక్క	<i>n.</i> లక్క.
లక్క	<i>num.</i> వాలకి.
లగ్గము	<i>n.</i> లగ్గింగ్.
లెక్క	<i>n.</i> ఇనోబ్; <i>vt.</i> లెక్క-.
లెక్కించుట	<i>vt.</i> కహ్యా-.
లెమ్ము	<i>vi.</i> తేద్-.
లేగ	<i>n.</i> పియ్య.

లేతగ	<i>adj.</i> కొడ్డేకేలా.
లేపు	<i>vt.</i> తెహ్హా- (1).
లైయిన్	<i>n.</i> గీతో.
లోతు	<i>adjl.</i> కసూం;
	<i>adjl.</i> భోల్.
లోపల	<i>adv-ppn.</i> రొపో.

వంకరటింకర	<i>adj.</i> కీడింగ్- గోడింగ్.
వంకాయ	<i>n.</i> సాప.
వంగింది	<i>vi.</i> వరీ-.
వంటగది	<i>n.</i> అట్టుల్ కోనా, <i>see:</i> కోనా.
వంటచెరకు	<i>n.</i> యొద్దా కట్టె.
వంటశాల	<i>n.</i> అట్టుల్ రోన్, <i>see:</i> అట్టు-.
వండుట	<i>vt.</i> అట్టు-.
వంద	<i>num.</i> నూర్;

వ

వందనలు	<i>num.</i> రాసి.
వట్టి	<i>adj.</i> లంగ్యాల్, <i>see:</i> లబ్.
వట్టిగా	— వట్టియె.
వట్టిపెట్టె	<i>n.</i> టోక్కు వాడే (పిట్టె).
వట్టి	<i>n.</i> వాతి.
వదిన	<i>n.</i> అజే;
	<i>n.</i> తష్టే.

వద్దు — డాండె.
 వదువరాలు *n.* రాండే (1).
 వదువరులకు రానీ పసుపు పిండి *n.* ఊటెడ.
 వదువు *n.* నోవ్రి, *see:* నోవ్రాల్.
 వయస్సు — ఉమర్.
 వరకు *ppnl.* యొవ్వుల్.
 వరడు *n.* నోవ్రాల్.
 వరద *n.* ఊస.
 వరి *n.* వంజి;
 n. వంజింగ్, *see:* వంజి.
 వరిగడ్డ *n.* పీరికుప్పు, *see:* పీరి.
 వరుసగ *n.* సార్ట్.
 వరకాలము *n.* పీర్-గాలుం, *see:* పీర్.
 వర్షము *n.* పీర్.
 వల్ల *n.* వాగుడ్.
 వసారా *n.* వోల్రి.
 వాగు *n.* కుడెడ్.
 వాన *n.* పీర్.
 వానపాము *n.* నడ్యంజ్.
 వానపురుగు — కేస్టపుడి.
 వాయిద్య వస్తువు హెరు *n.* గుమేలా.
 వారిది *pron.* ఊర, *see:* ఊర్.
 వారు *pron.* ఊర్.
 వార్త *n.* ఖయ్యపత్తి.
 వార్త చెప్పట *vt.* ఖయ్యపత్తి-సీ-, *see:*
 ఖయ్యపత్తి.
 వార్న *n.* వార్టీ.
 వాసన *n.* ఘూడీ;
 n. వాన్.
 వాసము *n.* వాసా.
 వాస్తవమెన *n.* కరలే-కీ-కరల్.
 విడిది గృహము *n.* జానూసా.
 విడువు *vt.* సుట్టి-కీ- .
 విత్తనము *n.* విజ్ఞా.
 విధ్యత్తు *n.* కరెంట్.
 విను *vt.* కేంజ్- .
 విమానం *n.* కర్కోడా.
 వియ్యంకు ఆమె *n.* పార్యాడ్.

వియ్యంకుడు *n.* పారీ.
 వియ్యంకురాలు *n.* పార్యాక్.
 విల్లు *n.* గుంతి.
 విత్తాంతి *vi.* రో- .
 విత్తాంతి (చెట్టు) *n.* రోమీ (మర్మా).
 విపము *n.* విక.
 విసురుట *vt.* వాట- .
 విస్తరి (అకులు) *n.* కూడీ.
 విస్తుడము *vt.* ఫీకీ-కీ- .
 వీరిది *pron.* వీర, *see:* వీర్.
 వీరు *pron.* వీర్.
 వెంటుకలు *n.* కెల్.
 వెండి *n.* కూరా.
 వెడల్పు *n.* రూంద్.
 వెతుక్క *vt.* మహ్మా- .
 వెదురు *n.* వెద్దూర్.
 వెదురు బద్ద *n.* పక్కి- .
 వెదురుకంక *n.* రాన్జీ.
 వెదురుబొంగు *n.* లాటీ.
 వెనుక *adv-ppn.* పజ్జ (పెజ్జె).
 వెనుక భాగము *n.* సిల్పి- .
 వెయ్యి *num.* బాద్ర;
 num. పాజార్.
 వెలుతురు *n.* వేడ్చ్.
 వేట *n.* సికార్.
 వేడి *vi.* కాన్- .
 వేణువు *n.* సులూడీ.
 వేప (చెట్టు) *n.* కప్పి లిం (మర్మా);
 n. లిం (మర్మా).
 వేయుము *vt.* వాట- .
 వేర్దు *n.* సీరీ.
 వైపు *n.* బాజ్.
 వైశాఖము *n.* భావేయ్ (- మహినా).
 వ్యవసాయం *n.* ఫేతి (- బాడీ).
 వ్యవసాయము చేయువాడు *n.* కున్ఱి.
 ప్రాయుము *vt.* లోహి-కీ- .
 ప్రేలు *n.* బోట్టా.

శ

శనివారము *n.* సన్వార్.
 శబ్దము *n.* ఆవాజ్;

vi. రోంజ్- .
 శబ్దపరుచు *vc.* సాప్-కీ- .

శరీర వెనుక భాగము *n.* డెండీగ్.
శరీరము *n.* మేందీల్.
శవము *n.* కూర్.
శిన్నుము కింద రెండు కోలిలు *n.* పాండంగ్.
శుక్కవారము *n.* సుకీర్ వార్.

శుభ్రమైన నీరు *n.* తికల్ యెర్.
శెనగలు *n.* సడాయి.
శ్రావణం *n.* పోరా (- మహినా).
శ్రీ మంతుడు — సావు.

ష

షికారి వస్తువు *n.* చందోడా.

స

సంచి *n.* చంచి;
n. తయ్యా.
సంతోషం *advl.* ఆనంద్యై - ఆనంద్.
సంపత్తము *n.* సాల్.
సగము *adjl.* అర్దీ.
సజ్జనుడు — సాదు.
సడకుడు *n.* సగ్గాల్.
సన్న జిమ్మె *n.* రుద్దే (మీన్).
సన్నము *adj.* సప్పువ్.
సన్నాయి *n.* పీట్;
n. బోంగా.
సపోట (చెట్టు) *n.* సపోట (మర్లా).
సముద్రము — సమూర్.
సరాతము *n.* కచ్చుడ్.
సలహో *n.* సొసానీ (2).
సల్ల *vt.* కోరొవ్.
సవురము *n.* చపూర్.
సహాయం — ఆసర.
సహాయంగ *n.* సోప్తి.
సాక్షము — పురవ్.
సాయంత్రం *adv.* నుల్స.
సారాయి *n.* కల్.
సాలెగూడు *n.* తార్ (2).
సాలపురుగు *n.* గోవరా.
సింగారం *n.* సింగార్.
సింహం *n.* చిహ్ని.
సిగ్గుపడుట *vi.* లజ్జె- మా.
సితాఫలం (చెట్టు) *n.* సితపడ్ (మర్లా).

సిల్పం — సిల్పం.
సీతాకోక చిలుక — సుర్పాష్టై.
సీమ చింత *n.* హారూలీ (మర్లా).
సీసా *n.* సీన్.
సుఖము — సుక్.
సుడి *n.* భోర్.
సుతై *n.* సుతై.
సున్న *num.* సున్న.
సున్నము — చున్న.
సూక్ష్మమైన — సుర్కై.
సూర్యుడు *n.* పోడ్డి.
సైకిలు *n.* సెయ్యికల్.
సౌల్లు *n.* జోల్.
సోమర కాకి *n.* కుక్కు కుమ్మి (పిట్ట).
సోమవారము *n.* సోమర్.
సోరకాయ — పుర్గా;
n. పుర్గా.
సూల్ *n.* సూల్.
స్టై *n.* ప్లెటాడ్.
స్తులు, పురుషులు *n.* వెయ్యె-మయ్యనల్, *see:*
వెయ్యె.
స్తులము *n.* జాగ.
స్టోనం చేయుబండ — పాటబండా.
స్టోనము గది *n.* ఆజ్జదుడీ.
స్టోనము చేయించుట *vt.* మిహ్- .
స్నేహితుడు *n.* సోష్టుల్, సోష్టు, *see:* సోప్తి.

హ

హర్షని
హర్ష

— పేటి.
n. సిహూ.

Total number of entries: 1366

अ

अँगूठा	<i>n.</i> पेर्सा बोट्टा, <i>see:</i> पेर्सा.	अट्ठानवे	<i>num.</i> अस्यानोव.
अँगूठी	<i>n.</i> मुद्र.	अट्ठावन	<i>num.</i> अट्थावन.
अँधेर	<i>adj.l.</i> आताप.	अट्ठासी	<i>num.</i> अस्यान्सी.
अंडा	<i>n.</i> मेंज.	अठहतर	<i>num.</i> अट्हेहतर.
अडे	<i>n.</i> मेस्क, <i>see:</i> मेंज.	अठारह	<i>num.</i> अट्टा.
अंत मे	<i>adj.</i> आकीरि.	अड्तालीस	<i>num.</i> अट्टैचालीस.
अंधकार	<i>n.</i> सिकाटि.	अड्तीस	<i>num.</i> अड्तीस.
अंथा	<i>adj.</i> गुड्हि.	अड्सठ	<i>num.</i> अट्टेसात;
अंबर	<i>n.</i> हाबर.		<i>num.</i> अड्साट.
अकेला	<i>advl.</i> वोरोनय.	अड्डा	<i>n.</i> जाग.
अकेली	<i>advl.</i> वोरोय, <i>see:</i> वोरोनय.	अतः	<i>attr.</i> इंजेर.
अगर	<i>corr.</i> ऐकंद;	अधर	<i>n.</i> सिव्ली.
	<i>corr.</i> जर;	अध्यापक	<i>n.</i> मस्तरल.
	<i>corr.</i> जो;	अरे!	<i>int.</i> अब्बा.
	<i>corr.</i> ते.	अलग	<i>adjl.</i> वेग्रो (वेगोरा);
अचानक	<i>advl.</i> गच्छे.		<i>adjl.</i> वेग-वेग्रो, <i>see:</i> वेग्रो (वेगोरा).
अच्छा	<i>adj.</i> अस्ली;	असि	<i>n.</i> तल्वार.
	<i>adj.</i> अस्साल;	अस्थि	<i>n.</i> बोक्क.
	<i>adjl.</i> सुद्धो;	अस्सी	<i>num.</i> असी.
	<i>advl, adjl.</i> चोकोट.		
अजगर	<i>n.</i> मासूल.		
अट्ठाईस	<i>num.</i> अट्थावीस.		

आ

आँख	<i>n.</i> कड.	आदमी	<i>n.</i> मन्नल.
आँगन	<i>n.</i> रच्चा.	आदि रात	<i>n.</i> अद्दद-राते.
आँसू	<i>n.</i> काडेल.	आधा	<i>adjl.</i> अर्दी.
आग	<i>n.</i> किस;	आना	<i>vi.</i> वा-.
	<i>n.</i> तड्डि.	आराधना	<i>n.</i> पूज.
आज	<i>adv.</i> नेड.	आलसी	<i>adj.</i> लैंडाल.
आटा	<i>n.</i> पिंडि.	आलू	<i>n.</i> आलू.
आठ	<i>num.</i> आट.	आवाज	<i>n.</i> आवाज.
आड	<i>n.</i> अडां.		
आदत	<i>n.</i> अलवाट.		

इ

इंद्र-धनुष	<i>n.</i> कमर-पट्टा.
इकतालीस	<i>num.</i> एक चाड़.
इकतीस	<i>num.</i> एक्तीस.
इक्सठ	<i>num.</i> एक साट.
इकहत्तर	<i>num.</i> एक्यत्तर.
इक्कीस	<i>num.</i> एक्के वीस.

इक्यानवे	<i>num.</i> ऐक्या नोव.
इक्यावन	<i>num.</i> ऐक्केवान.
इक्यासी	<i>num.</i> ऐक्के अन्सी.
इस तरह	<i>adjl.</i> इदेन मोडि.
इस लिये	<i>corr.</i> इदेन लासि, <i>see:</i> इद.

ई

ईक	<i>n.</i> ऊच डेंडे, <i>see:</i> ऊच.
ईश्वर	<i>n.</i> पेन.

उ

उँगली	<i>n.</i> बोट्टा.
उछलना	<i>vi.</i> डैट्क- (1);
	<i>vi.</i> ढय-.
उडना	<i>vi.</i> परी-.
उत्तरना	<i>vi.</i> रेय-.
उत्तर	<i>n.</i> जवाब.
उत्तर देना	<i>vt.</i> जवाब-सी-, <i>see:</i> जवाब.
उद्धर	<i>n.</i> हक्के.
उद्यान	<i>n.</i> वाडी.
उनचास	<i>num.</i> ऐक्कून पन्नास.
उनतालीस	<i>num.</i> ऐक्कून चालीस.
उनतीस	<i>num.</i> ऐक्कून तीस.
उनसठ	<i>num.</i> ऐक्कून साट.

उनहत्तर	<i>num.</i> ऐक्कून सत्तर.
उन्नीस	<i>num.</i> ऐक्कूनिस.
उन्नासी	<i>num.</i> ऐक्कून अन्सी.
उपकार	<i>n.</i> माया.
उभारना	<i>vc.</i> तेदूस-, <i>see:</i> तेद-;
	<i>vc.</i> निपूस- (1), <i>see:</i> निप-;
	<i>vt.</i> ताह-
उमडना	<i>vi.</i> जमे-मा-, <i>see:</i> जम-की-;
	<i>vi.</i> रह-;
	<i>vt.</i> जम-की-.
उस तरह	<i>adjl.</i> अदेन मोडि.
उस लिये	<i>corr.</i> अदेन लासि, <i>see:</i> अद.

ऊ

ऊँघना	<i>vi.</i> कूर्क-.
ऊँट	<i>n.</i> उटाड.

ॐटकटारा *n.* कोर्टे.

ऋ

ऋतु

n. गालुं.

|

ए

एक मात्र

n. अस्तूरी-काल, *see:* अस्तूरी-केय.

एडी

n. डाका.

ऐ

ऐठना

vt. आटा-पा-;*vt.* मुर्गुडी-की- (2).

ओ

ओर

n. काक;*n.* कोन.

ओला

n. गार-बंडा, *see:* गार.

औ

और

attr. उंडे;*conj.* अनि.

औरत

n. वोताड.

क

कंधा

n. सेद्वा.

कंबल

n. पासोडी.

कचरा

n. कच्छा-काडि.

कटु

adj. केयमूल, *see:* केय-.

कठिनता

n. तक्लीब.

कठ्ठा

adj. केयमूल, *see:* केय-.

कडवाहट

adj. केयमूल, *see:* केय-.

कन्या

n. करुन्कुवरि.

कपडा

n. कप्पिड़;*n.* गिंदा;*n.* पाङ्डुड.

कबूतर

n. पारेवा (पिट्टे);*n.* पोनड.

कबूलना

vt. कब्ले-मा-.

कमर

n. नडी.

कमरा

n. कोटूडी (1);

n. कोडा;	n. खेति-कीयल, <i>see:</i> खेति (-बाडी).
n. कोना;	n. चिक्ला.
n. खोली;	n. पुडी.
n. बीडा;	n. कुहि.
n. हर्रा.	adjl. थोडो.
कमाना	vt. कम्मय-की-.
कर्ज	n. कर्ज़;
	n. बाकी.
कर्सी	n. कुर्सि.
कलसा	n. कूजा.
कहना	vt. इन-;
	vt. इन-.
कहानी	n. वेसूडि.
काँट	n. साप.
काटना	vt. अस्क-;
	vt. कात्री-की-.
कान	n. केव्वी.
काफी	adj. आयर;
	adjl. पुर्ता.
काम	n. कां;
	n. कां-दंदा, <i>see:</i> कां;
	n. दंदा.
काला	adj. कारियाल, <i>see:</i> कारी;
	adjl. कारी.
किताब	n. पुस्तक.
किरच	n. सिंदेर.
किसान	n. कुन्बी;
	कीचड़
	कीड़ा
	कुआँ
	कुछ
	कुटिल
	कुत्ता
	कुम्हार
	कूटना
	के आसपास
	के पीछे
	के बाहर
	के बिना
	के लिए
	केला
	कैंची
	कोडा
	कोना
	कोमल
	कौवा
	क्योंकि
	क्रोध

ख

खडा हो	vi. निल-.	खाली	adjl. रिकां.
खरपतवार	n. रोंडा.	खिला	vt. तिह-.
खरा	adj. भरोस.	र्खिना	vt. उम-;
खसम खाना	vi. आडा-पि-, <i>see:</i> आडा.	खीरा	vt. ऊंद-.
खत्म होना	vi. चिल्के-आ-;	खुश	n. काकडे;
	vi. मार-.		n. कुब्रे.
खबर	n. खण्डपत.	खेत	adj. कुसाल, <i>see:</i> कुसी;
खून	n. नेतूर.		n. गम्मत.
खासना	vi. काक्ला-की-.	खेती	n. खेति (-बाडी).
खाद	n. खात.	खेलना	vi, vt. कर्स-.
खाना, खिलना	vt. जेवि-की-, <i>see:</i> जेवि;	खोखला	adv. फोक्राल.
	vt. तिन-.	खोदना	vt. काच-.
खाल	n. तोल.		

खोलना	<i>vt.</i> तेरी-.
खोह	<i>n.</i> भूयारी.

ग

गंदा	<i>adj.</i> मस्ताल (1).	<i>n.</i> रायाल.
गंध	<i>n.</i> घाड़ी;	<i>vt.</i> लेक-.
	<i>n.</i> वास.	<i>vi.</i> अर-.
गठरी	<i>n.</i> पैंड्या.	गिल्ली डंडा <i>n.</i> टिप्प्ली-दांडू.
गड्ढा	<i>n.</i> नाल्लि.	गुदगुदाना <i>vt.</i> कूत्ली-की-, <i>see:</i> कूत्ली.
गणना	<i>n.</i> इसोब.	गुदा <i>n.</i> खिड्डी;
गधा; गदही	<i>n.</i> गादी.	<i>n.</i> पेंडा.
गरजना	<i>vi.</i> गर्जे-मा-.	गुनगुनाना <i>vi.</i> रोंज-.
गरदन	<i>n.</i> घोटी.	गुप्त-चुप <i>adv.</i> कुसाय.
गर्त	<i>n.</i> डौड्हो.	गूँगा <i>adjl.</i> मूँका.
गस जाना	<i>vi.</i> वीस-.	गूँड <i>n.</i> भेली.
गहरा	<i>adjl.</i> खोल.	गेंद <i>n.</i> गोला, <i>see:</i> गोल;
गाँव	<i>n.</i> गूँड;	<i>n.</i> चेंडु.
	<i>n.</i> नार.	गोखरू <i>n.</i> कोडा साप.
गांठ, गठरी	<i>n.</i> गट्टि.	गोबर <i>n.</i> गोवूर.
गाना	<i>n.</i> पाट ₁ ;	गोली <i>n.</i> गोलि.
	<i>vt.</i> वार-.	ग्यारह <i>num.</i> अक्रा.
गाय	<i>n.</i> मूरा.	ग्रास <i>n.</i> गास.
गाल	<i>n.</i> कोवी.	
गिद्ध	<i>n.</i> ढोकूं;	

घ

घंटा	<i>n.</i> घंटा.	<i>n.</i> मल्वा (-जाडि);
घड़ी	<i>n.</i> घडि.	<i>n.</i> मार्वेलि (-जाडि);
घाटी	<i>n.</i> कोरी ₁ ;	<i>n.</i> सिर्पूट (-जाडि);
	<i>n.</i> लोह्डी.	<i>n.</i> सेहवा (-जाडि).
घास	<i>n.</i> किकाली (-जाडि);	घुटना <i>n.</i> टोंग्रा, <i>see:</i> टोंगी.
	<i>n.</i> कुंदा (-जाडि);	घुसना <i>vi.</i> नेंग-.
	<i>n.</i> घोनाडी (-जाडि);	घोंसला <i>n.</i> गूडा.
	<i>n.</i> चुकडा (-जाडि);	घोड़ा <i>n.</i> खोडा ₁ (1).
	<i>n.</i> जाडि;	

च

चक्र	<i>n.</i> गारे.
चट्टान	<i>n.</i> बंडा.
चढ़ना	<i>vt.</i> तर्ग-.
चप्पल	<i>n.</i> चैप्पुल;
	<i>n.</i> सेर्पू.
चबाना	<i>vt.</i> जलू-.
चमकना	<i>vc.</i> मिड्च-;
	<i>vi.</i> चम्के-मा-, <i>see:</i> चम्कि-की-;
	<i>vt.</i> चम्कि-की-.
चरना	<i>vi.</i> मेय-;
	<i>vt.</i> मेह-
चवालीस	<i>num.</i> चेरेचालीस.
चाँद	<i>n.</i> जंगो;
	<i>n.</i> नेलेंज (लेलेंज).
चाँटनी	<i>adv.</i> कड्वेड्ची.
चाँदी	<i>n.</i> कूरा.
चाटना	<i>vt.</i> नाक-.
चाय, चाय-वाय	<i>n.</i> चैहे.
चार	<i>num.</i> नालुंग;
	<i>pron.</i> नाल्वीर, <i>see:</i> नालुंग.
चालीस	<i>num.</i> चालीस.
चावल	<i>n.</i> पेरेक.
चिंतन	<i>n.</i> सोसानी (1).
चिंता	<i>n.</i> चुक्के मांदि, <i>see:</i> मांदि.
चिपकना	<i>vi.</i> चिप टुङ्ड-;
	<i>vi.</i> टुङ्ड-.
चिराक	<i>n.</i> चिम्पि;
	<i>n.</i> डिव्वे.
चीखना	<i>vi.</i> किल्ली-.

चीरना	<i>vc.</i> सरूस-, <i>see:</i> सर-;
	<i>vi.</i> सर-;
	<i>vt.</i> सरि-की-, <i>see:</i> सर-.
चुआ	<i>n.</i> येल्लि.
चुनाव	<i>n.</i> आचोनाटल, <i>see:</i> आच-.
चुभना	<i>vt.</i> गंड-.
चुराना	<i>vt.</i> कल-.
चूना	<i>vi.</i> बड-;
	<i>vi.</i> वाड-.
चूमना	<i>vt.</i> बुर-.
चूसना	<i>vt.</i> ऊत-;
	<i>vt.</i> चुहक-;
	<i>vt.</i> तुत-.
चोगा	<i>adj.</i> लंबो;
	<i>adjl.</i> लां.
चोर	<i>n.</i> कल्ले, <i>see:</i> कल-.
चोरी	<i>vt.</i> लूटि-की-.
चौंतीस	<i>num.</i> चोंतीस.
चौंसठ	<i>num.</i> चोरु साट.
चौकी	<i>n.</i> कुत्तूल.
चौकीदार	<i>n.</i> कोत्ताल.
चौदह	<i>num.</i> चौब्दा.
चौबीस	<i>num.</i> चोब्बीस.
चौरान्धे	<i>num.</i> चोरे नौव.
चौरासी	<i>num.</i> चोरेयान्सी.
चौवन	<i>num.</i> चेरुपान.
चौहत्तर	<i>num.</i> चोरेहत्तर.

छ

छड़ी	<i>n.</i> कोला (1);
	<i>n.</i> छेड़ी;
	<i>n.</i> बड़गा.
छत	<i>n.</i> चप्री;
	<i>n.</i> धाबा;
	<i>n.</i> मुंगूर.

छतीस	<i>num.</i> चैह्तीस.
छत्री	<i>n.</i> सत्री.
छप्पन	<i>num.</i> छेप्पन.
छब्बीस	<i>num.</i> सब्बीस.
छाया	<i>n.</i> दझि;
	<i>n.</i> साब्ली.

छिटकना	<i>vi.</i> रीका बाका आ-, <i>see:</i> रिकां.
छिपना, छुपना	<i>vi.</i> मक-; <i>vt.</i> चिप्रे-की-; <i>vt.</i> मुच-.
छियानवे	<i>num.</i> छानोव.
छियालीस	<i>num.</i> छे चालीस.
छियासठ	<i>num.</i> छे साट.
छियासी	<i>num.</i> छे अन्सी.
छिलना	<i>vi.</i> वोड़ंग-.
छिहतर	<i>num.</i> छे हत्तर.
छींकना	<i>vi.</i> तुहक-.

छीलना	<i>vt.</i> चेडि-की-; <i>vt.</i> वोडू-सी-.
छुरी	<i>n.</i> चाकू.
छूना	<i>vt.</i> इट-; <i>vt.</i> लाग-.
छेद	<i>n.</i> गद्दि.
छोटा	<i>adj.</i> चुडूर.
छोटा टोकरी	<i>n.</i> सुप्लै.
छौंकना	<i>vt.</i> पौयूस.

ज

जंगल	<i>n.</i> खेडा.
जंगली	<i>adj.</i> बहिताड्याल.
जंतु	<i>n.</i> जित्रास.
जड़	<i>n.</i> सीरू.
जन्म	<i>n.</i> जन्मा; <i>n.</i> पुट्वाल, <i>see:</i> पुट-.
जब	<i>adv.</i> बंटि.
जबकि	<i>adv.</i> कहीं.
जल गया	<i>vi.</i> डुंड-.
जलना	<i>vi.</i> निरू-
जलाना	<i>vc.</i> डुंडूस-, <i>see:</i> डुंड-; <i>vc.</i> निरूस-, <i>see:</i> निरू-; <i>vi.</i> करु-.
जल्दी	<i>adv.</i> वैय्ये; <i>advl.</i> सप्ते.
जल्दी-जल्दी	<i>advl.</i> वैय्य-वैय्य, <i>see:</i> वैय्ये; <i>advl.</i> सप-सप, <i>see:</i> सप्ते.
ज़ंजीर	<i>n.</i> साक्री.
जरूरी	<i>adj.</i> पहजे.
जुकाम	<i>n.</i> पीनि.

जा	<i>vi.</i> सोन-.
जाँघ	<i>n.</i> मांडि.
जाति	<i>n.</i> जाति.
जानना	<i>vi.</i> वोड़के-मा-, <i>see:</i> वोड़िक; <i>vt.</i> पुंद-
जीतना	<i>vt.</i> मैय-
जीना	<i>vi.</i> नांदे-मा-.
जीना; जिलाना	<i>vi.</i> जिनानी-की-; <i>vi.</i> रहे-मा-.
जीभ	<i>n.</i> वैंजेर.
जीवन	<i>n.</i> आवूक.
जेब	<i>n.</i> कीसा.
जोड़ना	<i>vt.</i> जोडी-की-.
जोतना	<i>vt.</i> उड- ₂ .
जोवार	<i>n.</i> जोन्न.
जौ	<i>n.</i> जव-गोहक.
ज्योति	<i>n.</i> वेडची.
ज्ञान	<i>n.</i> वोड़िक.

झ

झगड़ना	<i>vi.</i> गुद-.
झल्लाना	<i>vi.</i> कल्ला-की-;
झाँकना	<i>vi.</i> हाक-सी-.

झाइना	<i>vt.</i> सीय-.
झिंझोड़ना	<i>vi.</i> मैली-;
	<i>vi.</i> मैलूस-, <i>see:</i> मैली-;
	<i>vt.</i> हाली-की-.

झूठ, झूठा

झूठ, झूठा	<i>n.</i> लबाड़.
झौंकना	<i>vt.</i> फेकी-की-;
	<i>vt.</i> वाट-.

तब

झोरा	<i>n.</i> चंचि.
झोला	<i>n.</i> तय्या.

ट

टखना	<i>n.</i> घोट्टी.	<i>vt.</i> लोमी-की-.	
टहलना	<i>vi.</i> वेली-.	टुकड़	<i>n.</i> टुकडे.
टाँग	<i>n.</i> काल.	टोकरी	<i>n.</i> टोप्ली;
टाँगना	<i>vi.</i> लोमे-मा-, <i>see:</i> लोमी-की-;		<i>n.</i> डाला.
	<i>vt.</i> अट्की-की-;	टोपी	<i>n.</i> टोपि.
	<i>vt.</i> टांगी-की-;		

ठ

ठंडा	<i>adjl.</i> मुरुंगत.
ठुड़की	<i>n.</i> ताङ्वा.

ड

डर	<i>n.</i> वेरे.	डोलना	<i>vi.</i> झूले-मा-;
डरना	<i>vc.</i> वैरूस-, <i>see:</i> वेरी-.		<i>vt.</i> उड़-;
झुबाना	<i>vi.</i> मुड़-.		<i>vt.</i> ऊंग-.
झुबाना; झुबोना	<i>vi.</i> मुझूस-, <i>see:</i> मुड़-.		
डॉक्टर	<i>n.</i> वय्याल.		

ढ

ढकेलना	<i>vt.</i> ढगली-की-.	ढोल का आवाज़	<i>n.</i> सडांग.
ढहना	<i>vi.</i> झड़े-मा-.		
ढोना	<i>vt.</i> वो-.		

त

तक	<i>clitic.</i> वेरि.	तनी	<i>n.</i> सुत्ली.
तन	<i>n.</i> मेंदोल.	तब	<i>adv.</i> अस्के.

तव	<i>pron.</i> नीव;
	<i>pron.</i> मीव.
तह	<i>n.</i> मुष्टा.
तानना	<i>vi.</i> चाह-
तितली	<i>n.</i> सुपर्पि.
तिरपन	<i>num.</i> तिरुपान.
तिरसठ	<i>num.</i> तिरुसाट.
तिरानवे	<i>num.</i> त्रेनोव.
तिरासी	<i>num.</i> त्रैयान्सी.
तिहतर	<i>num.</i> तिरि हत्तर.
तिहाई	<i>adj.</i> तिस्रो.
तीन	<i>num.</i> मूँद;
	<i>pron.</i> मुब्बीर, <i>see:</i> मूँद.
तीर	<i>n.</i> कोला (3).

तीस	<i>num.</i> तीस.
तूफान	<i>n.</i> ऊस.
तेझ्स	<i>num.</i> तेवीस.
तेरह	<i>num.</i> तेरा.
तेरा	<i>num.</i> मुद्दा.
तेल	<i>n.</i> निय.
तैतालीस	<i>num.</i> तिरेचालीस.
तैतीस	<i>num.</i> तैहतीस.
तोड़ना	<i>vc.</i> तिवूस-, <i>see:</i> तिव-;
	<i>vc.</i> नमीस-, <i>see:</i> नम-;
	<i>vi.</i> तिव-;
	<i>vi.</i> नम-;
	<i>vt.</i> उरूस-.

थ

थकना	<i>vi.</i> अवी-.	<i>vt.</i> उडी-.
थूक	<i>n.</i> ऊच.	
थूकना	<i>vi.</i> उस्क-;	

द

दक्षिण	<i>n.</i> तल्ल-वहुा, <i>see:</i> तल्ल;	दिमाग	<i>n.</i> मेदूर.
	<i>n.</i> तैल्डाड.	दीवार	<i>n.</i> गोड.
दफनाना	<i>vt.</i> मिस-.	दुकान	<i>n.</i> दुकान.
दबाना	<i>vt.</i> अद्ध-;	दुर्बल	<i>vi.</i> तगतोर;
	<i>vt.</i> दावी-की-.		<i>vi.</i> तेगतोर.
दरवाजा	<i>n.</i> कावड.	दुर्बुद्धि	<i>adj.</i> अडमुख्याल.
दर्जी	<i>n.</i> सीपि.	दुलहन	<i>n.</i> नौत्रि, <i>see:</i> नौत्राल;
दर्पण	<i>n.</i> आर्सा.		<i>n.</i> लाडी, <i>see:</i> लाड.
दल	<i>n.</i> मंदूडी.	दुहना	<i>vt.</i> पाल पीर-, <i>see:</i> पीर-.
दस	<i>num.</i> दह.	दूध	<i>n.</i> पाल.
दहाड़ना	<i>vi.</i> डक्रे-मा-.	दूर	<i>adjl.</i> लंग;
दहेज	<i>n.</i> पारी ₁ .		<i>adjl.</i> लक.
दाँत	<i>n.</i> पल ₁ .	दूल्हा	<i>n.</i> नौत्राल;
दाहिना	<i>adjl.</i> तिन्ना.		<i>n.</i> लाडाल, <i>see:</i> लाड.
दिखाना	<i>vt.</i> तोह-	दूसरा	<i>pron.</i> दुस्रो.
दिन	<i>n.</i> दिय्य;	दृष्टि	<i>n.</i> नद्दूर.
	<i>n.</i> दिवोस;	देकना	<i>vt.</i> सूड-.
	<i>n.</i> रोज.	दो	<i>num.</i> रंड.

दौड़ना *vi.* वीत-;
vi. सड-.

ध

धन	<i>n.</i> धन.	<i>n.</i> डुड्डि;
धीरे	<i>advl.</i> जोक्रे;	<i>n.</i> दुब्ब.
	<i>advl.</i> नेहार.	<i>n.</i> वर्टाल.
धुआँ; धूआँ	<i>n.</i> पोया, <i>see:</i> पोय-.	
धूल	<i>n.</i> डुडूस;	

न

नजदीक	<i>adv-ppn.</i> करुं.	नारियल	<i>n.</i> खोब्रे;
नदी	<i>n.</i> कुडेड.		<i>n.</i> नारेल.
नपुंसक	<i>n.</i> बाख्लाल.	नाव	<i>n.</i> रूक;
नब्बे	<i>num.</i> नोब्बद.		<i>n.</i> वोडा.
नमक	<i>n.</i> सोवोर.	नाश	<i>n.</i> तुक्सान.
नमस्कार	<i>n.</i> दंडोस, <i>see:</i> दंड.	निकालना	<i>vt.</i> तैंड-.
नया	<i>adj.</i> पूना;	निगलना	<i>vt.</i> मिंग-.
	<i>adj.</i> पूनोर, <i>see:</i> पूना.	निचोड़ना	<i>vt.</i> पीर-.
नर	<i>adj.</i> गोहडाल.	निन्यानवे	<i>num.</i> नोब्बानोव.
नवासी	<i>num.</i> ऐक्कून नोब्बद.	नींद	<i>n.</i> झोप.
नहाना	<i>vi, vt.</i> येर-तुंग-, <i>see:</i> येर.	नीला	<i>adj.</i> नीडाल.
नहाना; नहलाना; नहलवाना	<i>vt.</i> मिह-	नोक	<i>n.</i> कोड्हि.
नाक	<i>n.</i> मोसोर.	नोचना	<i>vt.</i> ताड़क-;
नाका	<i>n.</i> धूरा ₁ .		<i>vt.</i> वोर्पी-की-.
नाग	<i>n.</i> नाग-तरास.	नौकरी	<i>n.</i> नाव्करि;
नाचना, नचना	<i>vi.</i> येंद-.		<i>n.</i> भूती.
नाम	<i>n.</i> पोरोल.		

प

पंख	<i>n.</i> मारेल.	<i>n.</i> कण्पे (पिट्टे);
पंगत	<i>n.</i> सार्नी.	<i>n.</i> जग्रास (पिट्टे);
पंद्रह	<i>num.</i> पंद्रा.	<i>n.</i> पिट्टे;
पकड़ना	<i>vt.</i> आंज-;	<i>n.</i> हूडे (पिट्टे).
	<i>vt.</i> झल्ली-की-;	पक्षीयों का झुंड <i>n.</i> कर्पा.
	<i>vt.</i> पी-.	पग <i>n.</i> पाग्री.
पक्षी	<i>n.</i> ऊस्री (पिट्टे);	पचपन <i>num.</i> पंचावन.

पचहत्तर	<i>num.</i> पंचे हत्तर.	<i>adj.</i> भोडाल.
पचानवे	<i>num.</i> पंचानौव.	<i>vt.</i> नोर-.
पचास	<i>num.</i> पन्नास.	<i>n.</i> मर्रि.
पचासी	<i>num.</i> पंचे अन्सी.	<i>n.</i> मियाड.
पच्चीस	<i>num.</i> पंचीस.	<i>adj.</i> डोग्गि;
पछताना	<i>vi.</i> जौहे-मा- (झूरे-मा-).	<i>adj.</i> पडाना;
पटरा	<i>n.</i> पाटि.	<i>n.</i> तोत्त, <i>see:</i> तोत्तोर;
पडोसी	<i>n.</i> रोत-कारुम्बोर, <i>see:</i> रोन.	<i>n.</i> पडानोर, <i>see:</i> पडाना.
पढ़ना	<i>vt.</i> वाची-की-.	<i>n.</i> तोकोर.
पढ़ाना	<i>vc.</i> करूस-, <i>see:</i> करी-.	<i>n.</i> सिडार्यिंग.
पतंग	<i>n.</i> पतंग.	<i>clitic.</i> -मेन्, -मेंड.
पति	<i>n.</i> माड्सो.	<i>adv.</i> चच्छोल.
पत्थर	<i>n.</i> खडाक.	<i>पेटी</i>
पत्नी	<i>n.</i> बायको;	<i>n.</i> पट्टा.
	<i>n.</i> वैय्यो.	<i>n.</i> आली (मर्रा);
पता	<i>n.</i> आकि.	<i>n.</i> इर्प (मर्रा);
पर	<i>advers.</i> बत्ति;	<i>n.</i> क्यूर (मर्रा);
	<i>advers.</i> मती.	<i>n.</i> कुमूड (मर्रा);
परवाह	<i>adv.</i> इसोब्रो.	<i>n.</i> केरे (मर्रा), <i>see:</i> केरे;
पराँठा	<i>adj.</i> गुंडाल;	<i>n.</i> केस्ला (मर्रा);
	<i>adj.</i> गाल्याल, <i>see:</i> गोल;	<i>n.</i> कोहका (मर्रा);
	<i>adjl.</i> गोल.	<i>n.</i> गुंजे (मर्रा);
पलंग	<i>n.</i> कट्टल.	<i>n.</i> चिलटी (मर्रा);
पवन	<i>n.</i> वडी.	<i>n.</i> टह्का (मर्रा);
पश्चिम	<i>n.</i> फरार्यिंग.	<i>n.</i> तुम्मा (मर्रा);
पसीना	<i>n.</i> उकडे;	<i>n.</i> तुम्पि (मर्रा);
	<i>vi.</i> उकडे-मा-, <i>see:</i> उकडे.	<i>n.</i> तुल्सि (मर्रा);
पहाड़	<i>n.</i> गुद्द.	<i>n.</i> तैक (मर्रा);
पहाड़; पहाड़ी	<i>n.</i> मैट्टा.	<i>n.</i> तोया (मर्रा);
पाँच	<i>num.</i> सियुंग;	<i>n.</i> धोबे (मर्रा);
	<i>pron.</i> सिय्वीर, <i>see:</i> सियुंग.	<i>n.</i> नेल्ली (मर्रा);
पाखाना	<i>vi.</i> पेल्क-	<i>n.</i> पाकिंड (मर्रा);
पाना	<i>vc.</i> पुट्टस-, <i>see:</i> पुट-	<i>n.</i> पालूंडी (मर्रा);
पानी	<i>n.</i> येर.	<i>n.</i> पोप्प्य (मर्रा);
पालन-पोषण	<i>n.</i> पत्पार.	<i>n.</i> पोलेसा (मर्रा);
पिघलना	<i>vi.</i> अर्ग-.	<i>n.</i> पोर्का;
पिता	<i>n.</i> बाबाल;	<i>n.</i> बाबूर (मर्रा);
	<i>n.</i> बाबो.	<i>n.</i> बाबै (मर्रा);
पीटना	<i>vt.</i> पा-.	<i>n.</i> बिबूत (मर्रा);
पीठ	<i>n.</i> ढोंडकी.	<i>n.</i> बेरुली (मर्रा);
पीतल	<i>adj.</i> पितुड.	<i>n.</i> मंगी (मर्रा);
पीना	<i>vt.</i> उंडन, <i>see:</i> उन-.	<i>n.</i> मर्का (मर्रा);
पीना, पिलना	<i>vi, vt.</i> उन-.	<i>n.</i> मर्द (मर्रा);
पीला	<i>adj.</i> कन्कूरीयल, <i>see:</i> कम्क;	<i>n.</i> मर्रा;
	<i>adj.</i> पिब्डाल;	<i>n.</i> महका (मर्रा);

n. मुर (मरी); n. रौमी (मरा); n. लेंडी (मरी); n. वैडूर (मरी); n. वैद्युता (मरी); n. साले (मरी); n. सावरि (मरी); n. सितूली (मरी); n. सित्त (मरी); n. सींदी (मरी); n. सूरे (मरी); n. सैकी (मरी); n. हिरुक (मरी); n. हिरोडा (मरी). पेश adv-ppn. मुन्ने.	पेंतालीस पेंतीस पेंसठ पैसा पौँछना प्यार प्रकार प्रत्येक प्रभात प्रयोग	num. पंचे चालीस. num. पस्तीस. num. पंचे साट. n. कोत्तंग, <i>see:</i> कौत्त; n. पेयसा; n. रूप्यंग, <i>see:</i> रूप्य. vt. उसुम-. n. माय्या; n. लाड. n. तीर. <i>clitic.</i> हर. n. पल् ₂ . n. उप्योग.
--	--	--

फ

फंदा फसल फिर फुसफुसाना फूल	n. डप्का. n. माल. advl. मर्ल (1). vi. कुस-कुस-वड्क-. n. पुडार.	फूलना फैलना	vi. पोय- ₂ ; vi. बार-वा-. vt. पग्गी-की.
--	--	----------------	--

ब

बँटवारा बंदर बंबू बकरा बकरी बच गया बचना बचा बड़ बड़ा बढ़इ बढ़ना	n. वाटनी. n. कोवे. n. रान्जी; n. वैद्युर. n. बोकुड़. n. हेरै. vi. दक-. vi. पिस-. vc. पिसूस-, <i>see:</i> पिस-; vt. मय्यूस- (1). adj. डगूर. adj. पेसा; adj. पेसोर, <i>see:</i> पेसा. n. वाडे. vi. बडे-मा-, <i>see:</i> बडी-की-;	बत्तीस बद बदलना बन गया बयालीस बयासी बरतन बरामदा बहतर बहन, बहिन बहना	vt. बडी-की-. num. बत्तीस. <i>adj.</i> वायिट. vi. बदले-मा-, <i>see:</i> बद्लि-की-; vt. बद्लि-की-. vi. मान-. num. बेचाड. num. ब्यान्सी. n. गंज; n. बिंदे. n. वोस्ती; n. सप्री. num. ब्याहत्तर. n. सेलड. vi. पोड-.-.
--	--	---	---

बहरा	<i>adj.</i> बैहियाल;	बालक	<i>n.</i> कांडि;
	<i>adj.</i> बैही, <i>see:</i> बैहियाल.		<i>n.</i> पेड़ाल;
बहार	<i>n.</i> सोबा.		<i>n.</i> मोहुल, <i>see:</i> मोड.
बहुत	<i>adjl.</i> खूब;	बालटी	<i>n.</i> पोहा.
	<i>adjl.</i> जास्ता;	बालू	<i>n.</i> उस्के.
	<i>adjl.</i> डाट;	बावन	<i>num.</i> बावन.
	<i>adjl.</i> बय (बै);	बासठ	<i>num.</i> बासाट.
	<i>advl.</i> वैल्ले.	बिखेरना	<i>vt.</i> रीका बाका इर-, <i>see:</i> रिकां.
बाँसुरी	<i>n.</i> गोट्टा;	बिगड़ना	<i>vt.</i> खराब-की-, <i>see:</i> खराब.
	<i>n.</i> चुट्टा.	बिच्छू	<i>n.</i> मिञ्चो.
बाईस	<i>num.</i> बाविस.	बियाबान	<i>n.</i> पडिद.
बाघ	<i>n.</i> डुवाल;	बिलकुल	<i>clitic.</i> पडिंग.
	<i>n.</i> बकाल.	बीज	<i>n.</i> गुणी;
बाझी	<i>n.</i> चिल्कोलाटी.		<i>n.</i> विज्जा.
बात करना	<i>vt.</i> वडक-.	बीजना	<i>vt.</i> येद-.
बाद	<i>adv.</i> मंजे.	बीस	<i>num.</i> वीसा.
बाद मे	<i>advl.</i> मर्ल (2).	बुखार	<i>n.</i> येडिक.
बादल	<i>n.</i> टेप्पा.	बुद्धापा	<i>n.</i> वेडील्पान, <i>see:</i> वेडील.
बानवे	<i>num.</i> व्यानोव.	बुद्धि	<i>n.</i> अक्काल.
बायाँ	<i>n.</i> माठ्याल.	बुनना	<i>vt.</i> सरि-.
बार, बारा	<i>n.</i> घट्का;	बुरा	<i>adjl.</i> खराब.
	<i>n.</i> जोक;	बुलाना	<i>vt.</i> केय-.
	<i>n.</i> डाव;	बेचना	<i>vt.</i> वोम-.
	<i>n.</i> वकुत (वक्त).	बैठना	<i>vt.</i> उद-.
बारह	<i>num.</i> बार.	बोलना	<i>vt.</i> वेह-.
बारिश	<i>n.</i> पिर.		
बाल	<i>n.</i> कैल.		

भ

भर	<i>n.</i> निह-.		<i>attr.</i> बी;
भरमाना	<i>vt.</i> पसी-की-.		<i>clitic.</i> आयि.
भाँडा	<i>n.</i> कुर्वी;	भूख	<i>n.</i> करू.
	<i>n.</i> खुंडि;	भूत	<i>n.</i> वागाटी.
	<i>n.</i> गडोला.	भूनना	<i>vt.</i> बोड्स-.
भाग	<i>n.</i> ईसा;	भूलना	<i>vi.</i> भूले-मा-;
	<i>n.</i> पट्टि.		<i>vt.</i> मरुग-.
भाला	<i>n.</i> गोर्का.	भेजना, भिजाना	<i>vt.</i> रोह-.
भालू	<i>n.</i> येड्ज.	भेडिया	<i>n.</i> गुस्ताल;
भाषा	<i>n.</i> गोहिट.		<i>n.</i> तडेंजाल.
भिंडी	<i>n.</i> भेंडी.	भैंस	<i>n.</i> हेम्मी.
भिंगोना	<i>vt.</i> पुह-2.	भोर	<i>n.</i> पोड्द-पेसिनाल, <i>see:</i> पोड्द.
भी	<i>attr.</i> तेर;	भौंकना	<i>vi.</i> मुहच-.

म

मंगलसूत्रा	<i>n.</i> पोती.	मिठाई	<i>adj.</i> गोड़.
मंदिर	<i>n.</i> गुड़ि;	मिलना	<i>vi.</i> बेटे-मा-;
	<i>n.</i> मटं.		<i>vt.</i> कट-.
मकर	<i>n.</i> मग्गर.	मिलाना	<i>vt.</i> मिस्डी-की-.
मकान	<i>n.</i> माड़ी;	मीचना	<i>vt.</i> कैह-
	<i>n.</i> रोन.	मुक्ति	<i>n.</i> पिस्माड, <i>see:</i> पिस-.
मक्खन	<i>n.</i> वोंडि;	मुख	<i>n.</i> मोक्कों.
	<i>n.</i> हुंडी ₁ .	मुट्ठ	<i>n.</i> मुट्टी (1).
मछली	<i>n.</i> बोटे;	मुडना	<i>vc.</i> तिरुस, <i>see:</i> तिरी-;
	<i>n.</i> मलंज (मीन);		<i>vi.</i> तिरी-.
	<i>n.</i> मीन.	मुरदा मुर्दा	<i>n.</i> कूर.
मछुआ	<i>n.</i> डिव्रल;	मुर्गा	<i>n.</i> गौगडी.
	<i>n.</i> भोयाल.	मुशिकल	<i>adj.</i> कटिन.
मजबूत	<i>adjl.</i> मज्बूत.	मूँडना	<i>vt.</i> कोरी- ₂ .
मतलब	<i>n.</i> अर्त.	मृत	<i>adj.</i> सातोर, <i>see:</i> सा-.
मरना	<i>vi.</i> सा-.	मैঁঢক	<i>n.</i> पैন्ने.
मरोडना	<i>vi.</i> वरी-;	मেঁজ	<i>n.</i> टेबल;
	<i>vt.</i> बागी-की-.		<i>n.</i> बेचि;
मशाल	<i>n.</i> विस्कूड.		<i>n.</i> मेज.
महत्त्वपूर्ण	<i>adj.</i> कास्त्र, <i>see:</i> कां;	मेला	<i>n.</i> जत्रा.
	<i>adjl.</i> खास.	मोटा	<i>adj.</i> टोसूर;
महीना	<i>n.</i> महिना.		<i>adj.</i> डोब्बल;
माँ	<i>n.</i> बैये.		<i>adj.</i> दल;
माथा	<i>n.</i> कण्पर.		<i>adj.</i> रट.
मारना	<i>vt.</i> कतम-की-;	मोती	<i>n.</i> मोती.
	<i>vt.</i> जब्क-.		
मिट्टी	<i>n.</i> तोड़ी.		

य

यद्यपि	<i>corr.</i> तेर.	याद करना	<i>vi.</i> हेतु-की-, <i>see:</i> हेतु.
यह	<i>pron.</i> वेर.		
याद	<i>n.</i> यादि.		

र

रविवार	<i>n.</i> अय्यत वार.	रुखा	<i>n.</i> पल्ला.
रसोइया	<i>vc.</i> अट्टवल येर, <i>see:</i> अट-	रेंगना	<i>vi.</i> नौड़िक-
रसोई	<i>n.</i> अट्टवल कोना, <i>see:</i> कोना.	रोकना	<i>vi.</i> आग-;
रस्सी	<i>n.</i> नोडै.	रोज़	<i>vt.</i> आपूस-.
राई	<i>n.</i> तीक्या;	रोटी	<i>adv.</i> रोजी, <i>see:</i> रोज.
	<i>n.</i> मोवेर.	रोना	<i>n.</i> गोची;
राजा	<i>n.</i> राजाल.	रोपना	<i>n.</i> सारी.
रानी	<i>n.</i> वेलाड.		<i>vi.</i> आड-.
राह	<i>n.</i> रीती.		<i>vt.</i> उर्स-
रुच	<i>adj.</i> कुसी.		<i>vt.</i> घुसी-की-.
रुपया	<i>n.</i> रुप्प्य.		
रुई	<i>n.</i> कापुस.		

ल

लँगड़ा	<i>adj.</i> लेंगडाल.	लाना	<i>vt.</i> अरी-वा-, <i>see:</i> अरी-सोन्द-;
लँगड़ाना	<i>vi.</i> कूट-.		<i>vt.</i> तर-
लगना	<i>vi.</i> वस-.	लाल	<i>adj.</i> रग्गाल.
लगाना	<i>vt.</i> दोह-	लाश	<i>n.</i> सानल.
	<i>vt.</i> लैप्टि-की- (1).	लिए	<i>ppnl.</i> लासि;
लगाम	<i>n.</i> लगं.		<i>ppnl.</i> साटि.
लटकना	<i>vi.</i> दोंग-दिंग-आ-.	लिखना	<i>vt.</i> लैहि-की-.
लट्ठा	<i>n.</i> जोताड;	लिपटना	<i>vt.</i> गुंडी-की-.
	<i>n.</i> वासा.	लीक	<i>n.</i> कीर;
लड़क	<i>n.</i> पेड़ि, <i>see:</i> पेडाल;		<i>n.</i> गीतो.
	<i>n.</i> मोडू, <i>see:</i> मोड.	लोग	<i>n.</i> जन्क.
लड़ना	<i>vc.</i> तैरूस-.	लोहा	<i>n.</i> कञ्चि.
लता	<i>n.</i> वेलि.	लोहार	<i>n.</i> खाति.
लाज	<i>n.</i> मान.	लौटना	<i>vc.</i> मलूस-, <i>see:</i> मल-;
लात	<i>n.</i> लात.		<i>vi.</i> मल-.
लादना	<i>vt.</i> वोज्जे-वाट-.		

व

वंशी	<i>n.</i> पोव्वा.	विनोद	<i>n.</i> मंदे.
वहा	<i>adv-ppn.</i> अगग.	विष	<i>n.</i> विक.
विधवा	<i>n.</i> रांडे (1).		

श

शहद	<i>n.</i> काडल-निय, <i>see:</i> काडल.		शुरु करना <i>vt.</i> सुरू-की-.
शहर	<i>n.</i> नगर.	शुरू	<i>n.</i> मोदोल.
शिकायत	<i>n.</i> पिरादि.		

स

सँजोना	<i>vt.</i> मांडि-की-.	सिंह, शेर	<i>n.</i> चिहो.
सँवारना	<i>vt.</i> सत्रि-की-.	सिक्का	<i>n.</i> कोत्त;
संटूक	<i>n.</i> अरील;		<i>n.</i> बिल्ल.
	<i>n.</i> साती.	सितारा	<i>n.</i> सुक्कू.
संबंध	<i>n.</i> सोयीक (सोरिक).	सिर	<i>n.</i> तल्ल.
सघन	<i>adj.</i> झुन्जूर.	सीग	<i>n.</i> कोर.
सच्चा	<i>adj.</i> खराल.	सीखना, सिखाना	<i>vt.</i> करी-.
सङ्क	<i>n.</i> सरि.	सीठी	<i>n.</i> सीस्ती.
सतहतर	<i>num.</i> सत्तेहत्तर.	सीढ़ी	<i>n.</i> केस्कूड (सीडि).
सत्तर	<i>num.</i> सत्तर.	सीधा	<i>adv.</i> नैं.
सताईस	<i>num.</i> सत्तावीस.	सुंदर; सुंदरता	<i>adj.</i> सोबाता, <i>see:</i> सोबा.
सतानवे	<i>num.</i> सत्यानोव.	सुअर	<i>n.</i> पह्दि.
सतावन	<i>num.</i> सत्तेवान.	सुनार	<i>n.</i> सोनाराल.
सतासी	<i>num.</i> सत्यान्सी.	सुँधना	<i>vt.</i> वास येत-, <i>see:</i> वास.
सत्रह	<i>num.</i> सत्रा.	सूख	<i>adj.</i> वत्ता, <i>see:</i> वत-.
सफेद	<i>adj.</i> द्वाल.	सूखना	<i>vc.</i> पिडूस-, <i>see:</i> पिड-.
सब	<i>pron.</i> सम्मिदि;	सूजना	<i>vi.</i> तोय-.
	<i>pron.</i> सम्मिर, <i>see:</i> सम्मि.	सूरज	<i>n.</i> पोड्द.
सरसठ	<i>num.</i> सत्तेसाट.	सैंतालीस	<i>num.</i> सत्तेचालीस.
सलाह	<i>n.</i> सोसानी (2).	सैंतीस	<i>num.</i> सडेतीस.
समुर	<i>n.</i> मूरीयाल.	सोचना	<i>vi.</i> तडी-;
साँड	<i>n.</i> कोंद.		<i>vi.</i> सोंच-की-.
साँप	<i>n.</i> तरास;	सोना	<i>vi.</i> नरुम-;
	<i>n.</i> सेरी (तरास).		<i>vi.</i> मिंड-.
साठ	<i>num.</i> साट.	सोलह	<i>num.</i> सोला.
सात	<i>num.</i> येडूग.	स्कूल	<i>n.</i> साड.
सान	<i>n.</i> जत्त.	स्तन	<i>n.</i> दूदो.
सामान	<i>n.</i> सामन.	स्याही	<i>n.</i> सायि.
सारा	<i>post.</i> झडून.	स्वाद	<i>n.</i> सब्बाद.
साल	<i>n.</i> साल.		
साहस	<i>n.</i> हिम्मात.		

ह

हँसना	<i>vt.</i> कव-.	हाँ	<i>n.</i> सेर.
हँसिया	<i>n.</i> सेटेड.	हाथ	<i>int.</i> हा (हे, हौ).
हत्या	<i>vt.</i> मोय-.	हाथी	<i>n.</i> केय.
हर साल	<i>advl.</i> साली.	हिम्मत	<i>n.</i> येनी.
हरा	<i>advl.</i> हिर्वाल.		<i>n.</i> धिर्य.
हराना	<i>vt.</i> बूड-आरुस-		
हल	<i>n.</i> नायड़ाल;		

Total number of entries: 731

1. The physical universe

1.1. Sky

పోబర్ *n.* sky. *Tel:* తొకాశము. *Hin:* अंबर.

1.1.1. Objects in the sky

1.1.1.1. Sun

ఉద్ధవే-మూ- *vi.* to dawn.

దండ్యై *n.* shade. *Tel:* నీడ. *Hin:* छाया.

దిర్మాన్ పోద్దు *n.* the time of sun rise.

పల్ల₂ *n.* dawn. *Hin:* प्रभात.

పల్ల వీయ్ *vi.* to dawn.

పోద్దు *n.* sun. *Tel:* సూర్యుడు. *Hin:* सूरज.

పోద్దు-పెసినాల్ *n.* daybreak, sunrise.
Hin: भोर.

భాయ్-భాయ్-ఏ- *vi.* to dawn.

యెద్ది *n.* sunlight. *Tel:* ఎండ.

సాఫ్టీ *n.* shadow. *Tel:* నీడ. *Hin:* छाया.

పోద్దీ- *vi.* to set (sun), go away,
disappear, run away.
Tel: పోయింది.

1.1.1.2. Moon

ఆపున్ *n.* new moon.

ఆపుసున్ నేటి *advl.* on the day of the
new moon.

జంగ్గో *n.* moon. *Tel:* చంద్రుడు. *Hin:* चाँद.

నెల్లోంజ్ తోహ్తూ *vi.* the moon appeared.

నెల్లోంజ్ (లెల్లోంజ్) *n.* moon. *Tel:* చంద్రుడు.
Hin: चाँद.

పునాక్ *n.* full moon. *Tel:* పుర్ణిమ.

1.1.1.3. Star

సుక్కుం *n.* star. *Tel:* చుక్కులు; నక్షత్రం.

Hin: सितारा.

1.1.3. Weather

దడుబు- *vi.* to be cold (of weather),
when the heat recedes.

1.1.3.1. Wind

తూర్పు- *vi.* to blow away.

మాట్యాల్ *n.* whirlwind, tornado.
Hin: बायाँ.

వాయ్ *n.* wind, air, spirit. *Tel:* గాయి.
Hin: पवन.

1.1.3.1.1. Blow air

రుండ్పు- *vt.* to fan air (for a fire, or to
cool someone or thing).

రేన్జు- *vi.* to fan.

1.1.3.2. Cloud

టప్పు *n.* cloud. *Tel:* మేఘం. *Hin:* बादल.

1.1.3.3. Rain

కమర్-పట్టూ *n.* rainbow.

Tel: ఇంద్రధనుస్సు. *Hin:* इंद्र-धनुष.

టేము *n.* rain drop.

పిర్ *n.* rain. *Tel:* వర్షము; వాన.
Hin: बारिश.

పిర్-గాలుం *n.* the rainy season,
monsoon. *Tel:* వర్షకాలము.

పిర్-యేర్ *n.* rainwater.

మచ్ *n.* dew.

మిరూగ్ *n.* start of rainy season (in
June).

ముసూర్ *n.* monsoon. *Tel:* రుతుపవనం.

సత్తీ *n.* umbrella. *Tel:* గొడుగు. *Hin:* छत्री.

1.1.3.4. Snow, ice

కల్-బండూ *n.* hail stone.

గార్-బండూ *n.* hail. *Hin:* ओला.

1.1.3.5. Storm

దుండాడ్ *n.* storm. *Tel:* గాలి వాన. *Hin:* गड़ा.

1.1.3.6. Lightning, thunder

గర్జే-మూ- *vi.* to thunder. *Hin:* गरजना.

తీజ్-బీజ్ *n.* thunderbolt. *Tel:* పీడుగు.

మిచ్చుక్-ముచ్చుక్ *adj.* flashing.

Tel: మెరుసుట.

మించ్చు- *vc.* flash of light (as in lightning, or glow worms).

Tel: మెరుసుంది. *Hin:* चमकना.

మించ్చువల్ *n.* lightning.

1.1.3.7. Flood

ఊసు *n.* flood. *Tel:* వరద. *Hin:* तूफान.

1.2. World

1.2.1. Land

నేరీ *n.* ground.

1.2.1.1. Mountain

ఉత్థార్ *n.* mountain path, steep downward slope.

గుట్ట *n.* hill. *Tel:* కొండ. *Hin:* पहाड़.

దుండీ *n.* mountain path, steep upward slope.

మెట్టు *n.* mountain. *Tel:* గుట్ట. *Hin:* पहाड़; पहाड़ी.

1.2.1.3. Plain, plateau

పల్లు *n.* plain, meadow, cleaned-up place. *Tel:* నీటిగ. *Hin:* रुखा.

వాపూర్ *n.* field. *Tel:* చేను. *Hin:* खेत.

1.2.1.4. Valley

కోరీ₁ *n.* valley. *Tel:* పల్లు. *Hin:* घाटी.

లోద్దీ *n.* valley. *Hin:* घाटी.

1.2.1.5. Underground

కుపో *n.* well. *Tel:* బావి. *Hin:* कुआँ.

గద్ది *n.* hole. *Tel:* రందుము. *Hin:* छेद.

డైణ్ *n.* pit. *Tel:* బొంద. *Hin:* गर्त.

నాల్లి *n.* ditch, trench. *Hin:* गड़ा.

భూయారీ *n.* cave. *Tel:* గుహ. *Hin:* खोह.

1.2.1.6. Ecosystem

ఖీడా *n.* jungle, forest. *Tel:* అడవి.

Hin: जंगल.

పూంది *n.* 1 • large forest.

2 • place where the god 'jangubai' lives.

పడిద్ *n.* wilderness, barren area.

Hin: बियाबान.

1.2.2. Matter

కానార్ తోడీ *n.* dark (black) soil - ideal for growing cotton. *Tel:* నల్ల మట్టి.

1.2.2.1. Soil, dirt

ఉన్ను *n.* sand. *Hin:* बालू.

చిక్కా *n.* mud (often used in pl.).

Tel: బురద. *Hin:* कीचड़.

దుడూన్ *n.* dust. *Tel:* దుమ్ము. *Hin:* धूल.

దుర్రూ *n.* dust. *Tel:* దూళి. *Hin:* धूल.

డెప్పో *n.* clump of earth (as in soil).

తోడీ *n.* dry earth, ground, clay, or mud. *Tel:* మట్టి. *Hin:* मिट्टी.

దుబ్బు *n.* dust, dirt. *Tel:* దుమ్ము. *Hin:* धूल.

పద్మా₂ *adj.* wet soil, almost muddy.

బుక్కు *n.* fine particles. *Tel:* పీండి (పోడర్).

మాచ్ *n.* dirt on skin. *Tel:* మైల.

1.2.2.2. Rock

కొజాల్ బండా *n.* big rock.

బడాక్ *n.* small stone. *Tel:* చిన్న బండలు. *Hin:* पत्थर.

గర్జేట్-బండా *n.* flint stone.

చాపో బండా *n.* large slab of stone

(typically used as a place for bathing or laundry, also used as part of a trap for rats).

చీడో-బండా *n.* kind of rock (usually white, sometimes black).

బండా *n.* rock, stone. *Tel:* బండ. *Hin:* चट्टान.

1.2.2.3. Metal

కచ్చి *n.* iron, steel, sword.
Tel: ఇనుము. *Hin:* लोहा.

కచ్చి-టుక్క *n.* steel piece used with flint.

కూరా *n.* silver. *Tel:* వెండి. *Hin:* चाँदी.

జంగ్-పీ- *vi.* to rust.

పిత్తుడ్ *adj.* brass. *Tel:* ఇత్తడి. *Hin:* पीतल.

నీవ్ *n.* lead.

1.2.2.4. Mineral

హోల్డ్ *n.* salt. *Tel:* ఉప్పు. *Hin:* नमक.

1.2.2.5. Jewel

మోత్తి *n.* pearl. *Hin:* मोती.

పొరా *n.* diamond.

1.2.2.6. Solid, liquid, gas

యేర్ *n.* water. *Tel:* నీరు. *Hin:* पानी.

1.2.2.8. Oil

నియ్ *n.* oil. *Tel:* మాన్. *Hin:* तेल.

1.3. Water

అట్టూ యేర్ *n.* boiled (cooked) water.

యేర్ *n.* water. *Tel:* నీరు. *Hin:* पानी.

1.3.1. Bodies of water

కస్సు *n.* deep pool.

డొఫ్సో *n.* deep pool in a stream.
Tel: మడుగు.

1.3.1.3. River

కుడెడ్ *n.* river, large stream. *Tel:* వాగు.
Hin: नदी.

గంగా *n.* Ganges (stream in Utnur Taluk), river. *Tel:* నది (గంగా).

ఛోప్పి *n.* whirlpool. *Tel:* సుడి.

సీల్యూ *n.* brook, rivulet. *Tel:* చిన్నవాగు.

1.3.1.4. Spring, well

జల్ *n.* underground water (like a spring, or stream). *Tel:* జలము.

బుడ్జు- *vi.* to spring up, gush out.

1.3.2. Movement of water

పొపోటూ *n.* bubble.

మిర్- *vi.* to splash.

వాష్- *vi.* to leak profusely. *Hin:* चूना.

సడ్- *vi.* to run, drip. *Hin:* दौड़ना.

సిడ్జు- *vi.* to sprinkle. *Tel:* చినుకులు వచ్చుట.

1.3.2.1. Flow

పోష్- *vi.* to flow, drown, wash away, overflow. *Hin:* बहना.

1.3.2.2. Pour

తోర్- *vt.* to scoop liquid in order to transfer to a different container.

రోన్జు- *vt.* to bale out.

వడ్- *vi.* to leak. *Hin:* चूना.

వెడీ- *vt.* to pour out.

1.3.3. Wet

నహ్- *vt.* to make wet.

నాంద్- *vi.* to get wet, become wet, to be soaked.

పుహ్-2 *vt.* to wet. *Hin:* भिगोना.

పూర్- *vi.* to get wet, be wet.
Tel: తడుచుట.

1.3.3.1. Dry

ఆట్-మా- *vi.* to evaporate, to dry up (river, etc). *Tel:* ఎండిపోవడము.

వత్- *vi.* to dry up, be dry.

1.3.4. Be in water

ముడ్- *vi.* to tip over, be immersed.

Hin: कुबाना.

1.3.6. Water quality

తికల్ యేర్ *n.* clean water. *Tel:* శుష్మాన నీరు.

సీడో యేర్ *n.* yesterday's water.

1.4. Living things

ఆపూక్ *n.* life. *Hin:* जीवन.

1.5. Plant

పంటా *n.* crop, harvest.

పుజ్ఞార్ *n.* flower. *Tel:* పుష్యలు. *Hin:* फूल.

రోండా *n.* weed. *Tel:* కలుపు.

Hin: खरपतवार.

వేలి *n.* kind of creeper. *Hin:* लता.

1.5.1. Tree

శలీ (మర్ఱా) *n.* peepal tree. *Tel:* రావి (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

ఇర్పు (మర్ఱా) *n.* gul-mahua tree. *Tel:* ఇప్ప (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

ఉచ్చార్టి *n.* date palm. *Tel:* ఖర్మారము.

ఉన్నిర్ము (మర్ఱా) *n.* kind of tree (the roots of which are used for curing snake bite).

కయూర్ (మర్ఱా) *n.* kind of tree. *Hin:* पेड़.

కష్టా (మర్ఱా) *n.* kind of tree.

కష్టీ లిం (మర్ఱా) *n.* a variety of margosa the leaves and the bark of which are used in medicine. *Tel:* వేప (చెట్టు).

కుమూడ్ (మర్ఱా) *n.* gourd-bearing tree. *Hin:* पेड़.

కేర (మర్ఱా) *n.* plantain tree. *Tel:* అరటి (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

కెస్లో (మర్ఱా) *n.* kind of tree. *Hin:* पेड़.

కొహ్న్గ్ (మర్ఱా) *n.* bhilwa tree. *Tel:* జీడి (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

గుంజే (మర్ఱా) *n.* kind of tree. *Hin:* पेड़.

గుముల్ మర్ఱా *Tel:* బుర్రు (చెట్టు).

గోడ్ లిం (మర్ఱా) *n.* curry-leaf tree.

ఘన్స్వేర్ (మర్ఱా) *n.* kind of tree, oleander.

చిలటీ (మర్ఱా) *n.* kind of tree. *Hin:* पेड़.

జామ్ (మర్ఱా) *n.* guava tree. *Tel:* జామ (చెట్టు).

టహ్గ్ (మర్ఱా) *n.* behera tree. *Hin:* पेड़.

డోడెర (మర్ఱా) *n.* kind of tree. *Tel:* జమ్ము (చెట్టు).

తాడె (మర్ఱా) *n.* a very tall palm tree from which country liquor is extracted. *Tel:* తాటి (చెట్టు).

తుమ్ము (మర్ఱా) *n.* babul tree. *Tel:* తుమ్ము (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

తుమ్మి (మర్ఱా) *n.* ebony tree. *Tel:* తున్ని (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

తుల్సి (మర్ఱా) *n.* sacred Tulsa tree. *Tel:* తుల్సి (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

తేక (మర్ఱా) *n.* teak tree. *Tel:* టేకు (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

తోయా (మర్ఱా) *n.* globose fig tree. *Tel:* మేడి (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

దూది (మర్ఱా) *n.* silk-cotton tree,

దోబే (మర్ఱా) *n.* kind of tree. *Hin:* पेड़.

నారేల్ (మర్ఱా) *n.* coconut tree. *Tel:* కొబ్బరి (చెట్టు).

నెల్లీ (మర్ఱా) *n.* kind of tree. *Tel:* ఉన్నిరి (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

పాక్కి (మర్ఱా) *n.* fig tree. *Hin:* पेड़.

పాలూండీ (మర్ఱా) *n.* ray tree. *Tel:* జీల్లోడు (చెట్టు). *Hin:* पेड़.

పీంజ్ (మర్ఱా) *n.* kind of tree.

పొప్పుయ్ (మర్లా)	<i>n.</i> papaya tree.
<i>Tel:</i> బొప్పుయ్ (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.	
పొర్కు (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree. <i>Tel:</i> పరికి (చెట్టు).
పొలేసా (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree. <i>Hin:</i> పెడ.
బాబుర్ (మర్లా)	<i>n.</i> babul tree. <i>Tel:</i> దంతే (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.
బాబ్జ్ (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree. <i>Hin:</i> పెడ.
బిజ్జురీ (మర్లా)	<i>n.</i> lemon tree. <i>Tel:</i> నిమ్మ (చెట్టు).
బిబూత్ (మర్లా)	<i>n.</i> ash tree. <i>Hin:</i> పెడ.
బెరూలీ (మర్లా)	<i>n.</i> the banyan tree. <i>Tel:</i> రావి (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.
మంగి (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree. <i>Hin:</i> పెడ.
మర్గు (మర్లా)	<i>n.</i> mango tree. <i>Tel:</i> మానిడి (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.
మర్ద్ (మర్లా)	<i>n.</i> saj tree. <i>Tel:</i> మద్ది (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.
మర్లా	<i>n.</i> tree. <i>Tel:</i> చెట్టు. <i>Hin:</i> పెడ.
మహ్ను (మర్లా)	<i>n.</i> Bengal quince, 'bel' tree. <i>Tel:</i> మారేడు (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.
మినోడా (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree. <i>Hin:</i> పెడ.
ముర్ (మర్లా)	<i>n.</i> flame of the forest tree. <i>Tel:</i> మౌదుగు (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.
ముల్ల్ (మర్లా)	<i>n.</i> Indian horse-radish tree.
రోమీ (మర్లా)	<i>n.</i> tree under which people habitually rest on a journey. <i>Tel:</i> విశ్రాంతి (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.
లింబూ (మర్లా)	<i>n.</i> lemon tree. <i>Tel:</i> నిమ్మ (చెట్టు).
లీం (మర్లా)	<i>n.</i> 'neem' tree. <i>Tel:</i> వేప (చెట్టు).
లేండీ (మర్లా)	<i>n.</i> 'jamun' tree. <i>Tel:</i> అల్లనేరెడు (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.

లేండ్య్ (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree similar to eugenia jambolana.
వద్ (మర్లా)	<i>n.</i> banyan tree. <i>Tel:</i> మర్లిచెట్టు.
వెజర్ (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree. <i>Hin:</i> పెడ.
వెడ్వు (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree. <i>Tel:</i> తిర్మన చెట్టు. <i>Hin:</i> పెడ.
వెల్ల్ (మర్లా)	<i>n.</i> silk-cotton tree.
సంతార్ (మర్లా)	<i>n.</i> kind of citrus tree. <i>Tel:</i> నారిజ చెట్టు.
సపోట (మర్లా)	<i>n.</i> chickoo tree. <i>Tel:</i> సపోట (చెట్టు).
సాలే (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree especially used during marriage ceremony. <i>Hin:</i> పెడ.
సావరి (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree much used for firewood. <i>Hin:</i> పెడ.
సితపడ్ (మర్లా)	<i>n.</i> custard apple tree. <i>Tel:</i> సితాపలం (చెట్టు).
సితూలీ (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree. <i>Hin:</i> పెడ.
సిత్త (మర్లా)	<i>n.</i> tamarind tree. <i>Tel:</i> చింత (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.
సిత్రి (మర్లా)	<i>n.</i> date palm.
సీందీ (మర్లా)	<i>n.</i> kind of tree from which country liquor is make. <i>Tel:</i> ఈత (చెట్టు). <i>Hin:</i> పెడ.
సుయ్ లింబూ (మర్లా)	<i>n.</i> kind of lemon tree. <i>Tel:</i> నిమ్మ (చెట్టు).
సూరే (మర్లా)	<i>n.</i> churni tree, oblique-leaved jujube. <i>Hin:</i> పెడ.
సరూలీ (మర్లా)	<i>n.</i> kind of banyan tree without aerial roots.
సెర్గు (మర్లా)	<i>n.</i> chironji tree. <i>Tel:</i> మొరిచెట్టు. <i>Hin:</i> పెడ.

హిరుక్ (**మర్మా**) *n.* gul-mahua tree.

Tel: ఇప్పు (*చెట్టు*). *Hin:* పెడ.

హరీడా (**మర్మా**) *n.* kind of tree (fruit used for making black dye).

Tel: కరక్కాయ. *Hin:* పెడ.

హర్షూలీ (**మర్మా**) *n.* kind of tree. *Tel:* నీము చింత.

1.5.2. Bush, shrub

కాపున్ *n.* cotton. *Tel:* పత్తి. *Hin:* రుడ్.

కోడా సౌవ్ *n.* a thorn bush.

Tel: బొమ్ముజెముడు. *Hin:* గోఖరు.

జూడ్ *n.* shrub.

నెరీండా *n.* castor plant.

సిరులీ *n.* cow-itch plant. *Tel:* దూల గోది.

1.5.3. Grass, herb, vines

అంబడి *n.* rosella.

ఆలూ *n.* potato. *Tel:* ఆలు గడ్డ. *Hin:* ఆలూ.

ఉల్లి *n.* onion. *Tel:* ఉల్లిగడ్డ.

ఉచ్చ దేండే *n.* sugar cane. *Hin:* ఈక.

కయ్యుర్-జాడి *n.* kind of grass used for brooms.

కర్మాజ్ *n.* watermelon. *Tel:* కర్మాజా.

కాక్కు *n.* cucumber. *Tel:* దోసుకాయ. *Hin:* ఖీరా.

కికాలీ (-జాడి) *n.* kind of grass. *Hin:* ఘాస.

కుండా (-జాడి) *n.* kind of grass. *Hin:* ఘాస.

కుబ్బె *n.* cucumber. *Tel:* దోసుకాయ. *Hin:* ఖీరా.

కొర్టె *n.* thistle. *Tel:* ముల్ల పొద. *Hin:* కటకటారా.

కూర్రి *n.* bean. *Tel:* చిక్కుడు.

గార్కు (**జాడి**) *n.* a kind of grass.

గొల్కు *n.* corn of paddy.

గోహ్కు *n.* wheat (pl.).

గోబ్ *n.* generic word for cabbage.

ఘూనాడీ (-జాడి) *n.* kind of grass.

Hin: ఘాస.

చుక్కు (-జాడి) *n.* kind of grass. *Hin:* ఘాస.

జవ్-గోహ్కు *n.* barley (pl.). *Tel:* భార్లి. *Hin:* జౌ.

జాటూ *n.* kind of bean. *Tel:* అనుములు.

జాడి *n.* grass. *Tel:* గడ్డి. *Hin:* ఘాస.

జెండా పుబార్ *n.* kind of flower. *Tel:* బంతి పుప్పులు.

జొన్ను *n.* millet. *Tel:* జొన్నులు. *Hin:* జోవార.

తికాడీ (-జాడి) *n.* kind of grass from which scented oil is extracted.

తెర్ము (**జాడి**) *n.* kind of grass, the root of which is a fragrant bulb.

పుర్కు *n.* kind of gourd used for making dishes, spoons, bottles, musical instruments.

Tel: నీరుకాయ.

పర్క *n.* rice (pl.). *Tel:* బియ్యము. *Hin:* చావల.

బోదెలా *n.* small wild gourd.

బెండీ *n.* ladies-finger vegetable (okra). *Tel:* బెండా కాయ. *Hin:* భిండి.

బేబీ *n.* tomato. *Tel:* టమాట.

మక్కుంగ్ *n.* maize. *Tel:* మక్కులు.

మల్యు (-జాడి) *n.* kind of grass. *Hin:* ఘాస.

మార్చులీ (-జాడి) *n.* kind of grass. *Hin:* ఘాస.

రాన్జు *n.* bamboo (thin variety).

Tel: వెదురుకంక. *Hin:* బంబు.

లసూన్ *n.* garlic. *Tel:* ఎల్లపాయ.

వెద్దూర్ *n.* bamboo (thick variety).

Tel: వెదురు. *Hin:* బంబు.

సమ్మార్జ	<i>n.</i> coriander. <i>Tel:</i> కొత్తీరి.
సిర్పాట్ (-జాడి)	<i>n.</i> kind of grass. <i>Hin:</i> ఘాస.
సెడ్యూ (-జాడి)	<i>n.</i> kind of grass. <i>Hin:</i> ఘాస.
1.5.4. Moss, fungus, algae	
గుహ్న	<i>n.</i> mushroom. <i>Tel:</i> గోదుమలు.
జపీప్	<i>n.</i> kind of green slime in water or on stone, moss.
1.5.5. Parts of a plant	
ఆకి	<i>n.</i> leaf. <i>Tel:</i> ఆకు. <i>Hin:</i> పత్తా.
కడ్డావు	<i>n.</i> dried stalks of millet, etc used as fodder. <i>Tel:</i> చోప్పు.
కరియా	<i>n.</i> bud of flower.
కాంతీ	<i>n.</i> twig. <i>Tel:</i> కొమ్ము.
కాడీ₁	<i>n.</i> dried stalk (waste).
కాపీ	<i>n.</i> shell of a mahua flower.
కుర్మా	<i>n.</i> chaff.
ఖరేటా	<i>n.</i> dried stalk (used as a broom, or for firewood).
ఖాందా	<i>n.</i> branch of a tree. <i>Tel:</i> కొమ్ము.
గన్నె	<i>n.</i> knot in wood, joint between sections of bamboo.
గాబా	<i>n.</i> the hard interior of a stick or tree trunk.
ఛెడీ	<i>n.</i> cane stick. <i>Hin:</i> ఛడ్డి.
రుగా	<i>n.</i> bloom, blossom.
ర్ములా₂	<i>n.</i> the flower that stands at the top of the maize plant.
టోక్కు	<i>n.</i> 1 • eggshell. 2 • shell of crab. 3 • stone of fruit.
టోడ్డు	<i>n.</i> point where stem joins fruit. <i>Tel:</i> తోడీము.

టోయా	<i>n.</i> stone of fruit (used primarily for mangoes).
డెండ్	<i>n.</i> stalk.
తోల్	<i>n.</i> skin, hide, bark. <i>Tel:</i> తోలు; చర్యము. <i>Hin:</i> ఖాల.
దూది	<i>n.</i> wool off fruit of 'savri' tree used for fire making with 'cakmak'.
నార్	<i>n.</i> log.
పారా₁	<i>n.</i> aerial root of a banyan tree.
పాలా	<i>n.</i> tender leaf. <i>Tel:</i> ఆకు.
పీరి	<i>n.</i> straw, fodder, hay.
పెడె	<i>n.</i> seed, stone of fruit (other than mango). <i>Tel:</i> గొజ.
పొట్	<i>n.</i> skin of fruit, fish, husk. <i>Tel:</i> పొట్టు.
ముగ్గీ	<i>n.</i> bud of flower.
మొడ్డొకా	<i>n.</i> shoot of a seed.
మొద్ద	<i>n.</i> tree trunk. <i>Tel:</i> మొద్దు; కట్టే.
మొరోల్	<i>n.</i> stalk. <i>Tel:</i> మొక్క.
మొరోన్	<i>n.</i> bark for rope making.
వాగ్చెయ్యు (వేలి)	<i>n.</i> a creeper that is used in curing snake bite.
విజ్జు	<i>n.</i> seed. <i>Tel:</i> విత్తనము. <i>Hin:</i> బీజ.
సాప్	<i>n.</i> thorn. <i>Tel:</i> ముల్లు. <i>Hin:</i> కాట.
సీట్	<i>n.</i> shell of chironji.
సీర్ఱ₁	<i>n.</i> root. <i>Tel:</i> వెర్రు. <i>Hin:</i> జడ.
సన్	<i>n.</i> head of corn, jowar, etc. <i>Tel:</i> కంకి.
ఇరుక్	<i>n.</i> flowers of the gul-mahua tree (nm.pl.). <i>Tel:</i> ఇప్పు పూలు.
1.5.6. Growth of plants	
కాయ	<i>n.</i> unripe fruit. <i>Tel:</i> కాయ.
కొడ్డు-	<i>vt.</i> to sprout, bud green.

చీచే	<i>n.</i> immature, young fruit, fruit just formed after blossom.
రుడ్-మా-	<i>vi.</i> to collapse, wither, fall. <i>Hin:</i> ఢహనా.
డుమ్మురా	<i>n.</i> 1 • partially ripe fruit. <i>Tel:</i> ఇప్పుపుల్వు. 2 • mahua flowers that have just fallen down from the 'hiruk' tree.
నెండ్-	<i>vi.</i> to take root.
పండ్-	<i>vi.</i> to ripen.
పండి	<i>n.</i> ripe fruit.
పోయ్-2	<i>vi.</i> to flower. <i>Tel:</i> పూస్తుంది. <i>Hin:</i> ఫూలనా.
పోర్కు	<i>n.</i> sapling, young tree. <i>Hin:</i> పెడ.
బుచ్చి ¹	<i>n.</i> fruit of maize.
బెర్న్-	<i>vi.</i> to grow.
మియ్-	<i>vi.</i> to sprout, become abundant.
సాంగ్-	<i>vi.</i> to spread out (plants, etc.), to stretch something.
సాద్-	<i>vi.</i> to fruit. <i>Tel:</i> కాయడం.

1.6. Animal

జన్మార్

జివ్మాన్

Tel: జంతువులు. *Hin:* జంతు.

ధోర్యమూర్

1.6.1. Types of animals

1.6.1.1. Mammal

కుస్కువీడే

mouselike mammal). *Tel:* గబ్బిలము.

1.6.1.1.1. Primate

కోవె

n. red-faced monkey. *Tel:* కోతి.

Hin: బందర.

గడ్డు

n. black-faced monkey.

మూంజ్

n. kind of monkey. *Hin:* బందర.

1.6.1.1.2. Carnivore

కోయుల్

n. fox. *Tel:* నక్క.

బడ్యుల్

n. jungle cat (panther?).

గుశ్మాల్

n. wolf. *Tel:* తోడేలు. *Hin:* భెడియా.

చిహ్నో

n. lion. *Tel:* సింహా. *Hin:* సింహ, శేర.

చిత్తడ్

n. cheetah, leopard.

డువాల్

n. tiger. *Tel:* పులి. *Hin:* బాఘ.

తడెంజాల్

n. wolf. *Tel:* తోడేలు. *Hin:* భెడియా.

నెయ్

n. dog. *Tel:* కుక్క. *Hin:* కుत్తా.

చీబాల్

n. young tiger. *Tel:* చిరుత పులి.

బుర్కుల్

n. tiger. *Tel:* పులి. *Hin:* బాఘ.

ముగున్

n. mongoose. *Tel:* ముంగీను.

యెష్ట్

n. bear. *Tel:* భల్లూకము;

ఎలుగుబంటి. *Hin:* భాల్కు.

పెర్కుడ్

n. cat. *Tel:* పీల్లి.

సోంచీతాల్

n. panther.

1.6.1.1.3. Hoofed animals

ఉట్టాడ్

n. camel. *Tel:* ఒంట. *Hin:* ఊట.

కుర్కు

n. deer. *Tel:* కృష్ణజింక.

కోడమావ్

n. wild horse. *Tel:* దుప్పు.

భోడా¹

n. 1 • horse. *Tel:* గురుము. *Hin:* ఘోడా.

2 • horizontal horse-shaped beam which sits atop a marriage pole.

3 • miniature earthenware horse used for worship.

గాదీ

n. donkey. *Tel:* గాడిద. *Hin:* గధా;

గదహి.

గోర్లు

n. deer (gazelle?). *Tel:* జింక.

నాల్

n. horseshoe.

నీడ్

n. kind of deer or antelope.

పద్ది

n. pig. *Tel:* పంది. *Hin:* సుఅర.

పియ్యు

n. calf of cow. *Tel:* లేగ; దూడ.

పియాంగ్-కాల్గు	<i>n.</i> cattle (pl.).
	<i>Tel:</i> ఆపులు; బర్లెలు; మేకలు.
బోకుడ్	<i>n.</i> male goat. <i>Tel:</i> మేకపోతు.
	<i>Hin:</i> బకరా.
బోట్స్కు	<i>n.</i> wild sheep. <i>Tel:</i> జింక.
మావ్	<i>n.</i> deer. <i>Tel:</i> దుప్పి.
మూరా	<i>n.</i> cow. <i>Tel:</i> ఆపు. <i>Hin:</i> గాయ.
యెడ్డుగు	<i>n.</i> ram.
యెనీ	<i>n.</i> elephant. <i>Tel:</i> ఏనుగు. <i>Hin:</i> హాథీ.
హార్టు	<i>n.</i> buffalo. <i>Tel:</i> బర్లె. <i>Hin:</i> భేస.
హార్లె	<i>n.</i> goat. <i>Tel:</i> మేక. <i>Hin:</i> బకరి.
1.6.1.1.4. Rodent	
మూసీ	<i>n.</i> bandicoot, large rat.
	<i>Tel:</i> పందికొక్కు.
చిక్కాల్	<i>n.</i> mouse.
యెల్లి	<i>n.</i> rat. <i>Tel:</i> ఎలుక. <i>Hin:</i> చుఅా.
వెర్చు	<i>n.</i> squirrel. <i>Tel:</i> ఉడుత.
సుయ్య-పది	<i>n.</i> porcupine. <i>Tel:</i> ఏదుపంది.
సుప్ప	<i>n.</i> small mouse. <i>Tel:</i> చిట్టెలుక.
1.6.1.1.6. Anteater, aardvark	
ఉరూం	<i>n.</i> scaly pangolin, iguana, ant-eater.
1.6.1.2. Bird	
ఊతీ	<i>n.</i> quail. <i>Tel:</i> పూరేడుపెట్ల.
ఊనీ (పిట్టె)	<i>n.</i> kind of bird. <i>Tel:</i> నల్లపెట్ల.
	<i>Hin:</i> పక్షి.
కక్కాంజ్	<i>n.</i> kind of partridge.
కక్కాజ్ (పిట్టె)	<i>n.</i> kind of bird. <i>Tel:</i> కష్టుల (పెట్ల).
కప్పు (పిట్టె)	<i>n.</i> kind of bird. <i>Tel:</i> పక్షిపరు.
	<i>Hin:</i> పక్షి.
కాక్డు	<i>n.</i> crow. <i>Tel:</i> కాకె. <i>Hin:</i> కాయా.
కుక్కు కుమ్ము (పిట్టె)	<i>n.</i> Indian cuckoo.
	<i>Tel:</i> నోమరకాకె.

కొట్టు-పిట్టె	<i>n.</i> sparrow. <i>Tel:</i> పిచ్చుక.
కోర్	<i>n.</i> hen, fowl. <i>Tel:</i> కోడై.
గందాల్	<i>n.</i> kite (bird). <i>Tel:</i> రద్ద.
గుబూడ్	<i>n.</i> owl. <i>Tel:</i> గూడ్లగుబ్బ.
గోద్దు	<i>n.</i> rooster. <i>Tel:</i> కోడిపుంజు. <i>Hin:</i> ముగ్గా.
గోపూరా (పిట్టె)	<i>n.</i> common bird.
జగ్గాన్ (పిట్టె)	<i>n.</i> kind of bird. <i>Hin:</i> పక్షి.
టవ్వె (పిట్టె)	<i>n.</i> Indian roller bird.
	<i>Tel:</i> పాలపెట్ల.
టీట్లీ (పిట్టె)	<i>n.</i> crane bird.
టోక్కు వాడ్ (పిట్టె)	<i>n.</i> wood-pecker.
	<i>Tel:</i> వడ్డపెట్ల.
డెగ్గల్	<i>n.</i> parrot. <i>Tel:</i> రామ చిలుక.
ధోక్కాం	<i>n.</i> vulture. <i>Tel:</i> రాబందూ. <i>Hin:</i> గిఢ.
దేగో	<i>n.</i> eagle, hawk. <i>Tel:</i> దేగపెట్ల.
పారేవా (పిట్టె)	<i>n.</i> rock pigeon, homing pigeon. <i>Tel:</i> పాపురము. <i>Hin:</i> కబూతర.
పిట్టె	<i>n.</i> bird. <i>Tel:</i> పుక్కి. <i>Hin:</i> పక్షి.
పిట్టె-పురాడ్	<i>n.</i> the birds (generic term meaning all the birds).
పిర్చుహూ (పిట్టె)	<i>n.</i> koyal (kind of bird).
	<i>Tel:</i> కోకిల.
పురాడ్ (పిట్టె)	<i>n.</i> bronze-winged dove.
పురాడ్-దేగో (పిట్టె)	<i>n.</i> pigeon hawk.
పోనడ్	<i>n.</i> kind of pigeon that lives in the forest. <i>Hin:</i> కబూతర.
మల్	<i>n.</i> peacock. <i>Tel:</i> నెమలి.
మీన్ టోంజాల్ (పిట్టె)	<i>n.</i> stork. <i>Tel:</i> కొంగ.
రాగ్గు	<i>n.</i> parrot. <i>Tel:</i> చిలుక.
రాయాల్	<i>n.</i> vulture. <i>Tel:</i> రాబందూ.
	<i>Hin:</i> గిఢ.
రాష్ట్రాల్	<i>n.</i> parrot. <i>Tel:</i> రామ చిలుక.
సుయ్య-కోర్	<i>n.</i> kind of jungle fowl.

పూడె (పిట్ట) *n.* kind of bird. *Tel:* గోరెంక.
Hin: పక్షి.

1.6.1.3. Reptile

1.6.1.3.1. Snake

కట్టియాల్ (తరాన్) *n.* kind of snake with stripes over the body.

తరాన్ *n.* snake. *Tel:* పాము. *Hin:* సాఁప.

దుర్నాగి *n.* kind of snake.

Tel: చిన్న శరీరముగల
 విషపూరితమైన పాము.

నాగ్-తరాన్ *n.* cobra snake.

Tel: నాగుపాము. *Hin:* నాగ.

పరాడ్ (తరాన్) *n.* kind of snake with spots on its body.

పొర్కు (తరాన్) *n.* water-snake.

మరకొండల్ (తరాన్) *n.* kind of snake that lives in trees.
Tel: చెడుగుపాము.

మాలుండీ (తరాన్) *n.* two headed snake.
Tel: రెండుతలలపాము.

మాసూల్ *n.* python. *Tel:* కొడచిలువ.
Hin: అజగర.

సరీ (తరాన్) *n.* kind of snake.
Tel: జెరిపోతుపాము. *Hin:* సాఁప.

1.6.1.3.2. Lizard

ఉర్యాం *n.* scaly pangolin, iguana, ant-eater.

డొక్కు *n.* lizard. *Tel:* తొండ.

కుదూర్ డొక్కు *n.* house lizard (usually found within houses). *Tel:* బల్లి.

తరాన్ డొక్కు *n.* snake-like lizard (usually found outdoors, under stones, logs etc.).

నెయ్ నొడొంజ్ *n.* chameleon.

1.6.1.3.3. Turtle

కాసో *n.* tortoise. *Tel:* తాంబేలు.

తోల్ *n.* tortoise.

మినోడాల్ *n.* tortoise. *Tel:* తాంబేలు.

1.6.1.3.4. Crocodile

మగ్గార్ *n.* crocodile. *Tel:* మొసలి.

Hin: మకర.

1.6.1.4. Amphibian

నన్-పన్ను *n.* kind of small brown toad.

పన్ను *n.* frog. *Tel:* కప్పు. *Hin:* మెండక.

1.6.1.5. Fish

కట్టూడీ (మీన్) *n.* kind of fish. *Tel:* జెల్లా.

కుహ్చు (మీన్) *n.* kind of fish. *Tel:* ఆలుగు (చేప).

కొట్టుల్ (మీన్) *n.* kind of fish. *Tel:* జెల్లా.

జత్తు *n.* fresh-water shrimp. *Tel:* రొయ్య.

టెప్పు (మీన్) *n.* kind of fish (flat).

Tel: బుడ్డ పరక.

నారీ (మీన్) *n.* a kind of fish that has a razor-like like back. *Tel:* చేప.

పోడ్డ (మీన్) *n.* kind of fish.

బోట్ట *n.* kind of fish. *Tel:* చేప.
Hin: మఛలి.

మడ్గుంజ్ (మడ్గున్) *n.* kind of small fish (sg.). *Tel:* నల్ల చేప.

మడ్గున్ను *n.* kind of small fish (pl.).
Tel: నల్ల చేపలు.

మలంజ్ (మీన్) *n.* kind of fish. *Tel:* చేప పేరు. *Hin:* మఛలి.

మీన్ *n.* fish. *Tel:* చేప. *Hin:* మఛలి.

రుద్దే (మీన్) *n.* kind of fish. *Tel:* సన్న జిమ్ము.

విచ్చాడ్ (మీన్) *n.* a kind of fish. *Tel:* చేప పేరు.

సర్గ సీటే (మీన్) *n.* kind of fish. *Tel:* పెడ్డ
పార్గు చేప.

1.6.1.7. Insect

ఉసుల్ *n.* flying ant. *Tel:* ఉసుల్లు.

ఉడూం *n.* a white, large, tick found mainly on cattle.

ఉది *n.* white ant.

కచ్చి-వీసి *n.* large green fly.

కట్టునూసి *n.* woodworm.

కారి-పెత్తె *n.* black ant. *Tel:* నల్లచీమ.

కారే *n.* small louse.

కిట్టుగ్గుర్ *n.* cockroach.

కిరక్ *n.* silverfish, Silver-grey wingless insect found in houses feeding on book bindings and starched clothing.

కుమ్మై₂ *n.* hornet.

ఖోడా₃ *n.* grasshopper.

గేచూడీ *n.* a small black tick found on cattle, particularly buffaloes.

గొర్కే పుడీ *n.* kind of centipede (reddish brown in colour and usually found in big groups, rarely alone). *Tel:* పురుగు.

మొబేరా *n.* bumble bee.

చిరాల్₂ *n.* cricket insect.

చిర్గుల్ *n.* kind of insect. *Tel:* కీచురాయా.

ధాన్ *n.* big jungle fly.

తీకూర్ *n.* kind of fly (wasp, or hornet).

నడ్ *n.* bug.

నుల్లే *n.* mosquito. *Tel:* దోమ.

పుడీ *n.* insect, worm. *Tel:* పురుగు.
Hin: కిడా.

పుర్ము *n.* louse (lice).

పెత్తె *n.* ant. *Tel:* చీమ.

మాంజా-పుడీ *n.* glow worm.
Tel: మినుగురు పురుగు.

మిచ్చు *n.* scorpion. *Tel:* తేలు. *Hin:* బిచ్ఛు.

పండి మిచ్చు *n.* a reddish coloured scorpion. *Tel:* ఎరటి తేలు.

వీసీ *n.* fly. *Tel:* ఉగ.

సీర్కు₂ *n.* nit (white louse).

సురపాపు *n.* butterfly. *Tel:* కొండనాలుక.
Hin: తితలి.

హార్ధూం *n.* kind of insect that bites and spoils clothes.

1.6.1.8. Spider

గొపురా *n.* spider. *Tel:* సాలోపురుగు.

1.6.1.9. Small animals

కొండ బుడూగ్గుం *n.* water snail.

భోక్కు *n.* crab. *Tel:* ఎండ్రికాయ.

తీరునీ *n.* a blackish centipede. *Tel:* ఔరి.

నడ్యంజ్ *n.* earthworm. *Tel:* వానపాము.

నారీ (నారూ) *n.* leech.

బుడూగ్గుం *n.* snail.

మొల్లోల్ *n.* rabbit, hare. *Tel:* కుందేలు.

1.6.2. Parts of an animal

కుర్కు *n.* animal's thigh.

కూరీ *n.* hoof.

కెండేర *n.* hump.

కొక్కుర్ *n.* cock's comb.

కోర్ *n.* horn. *Tel:* కొమ్ములు. *Hin:* సీంగ.

కోసి *n.* slough of snake, the skin that is cast off.

తిడీంజ్ *n.* claw, nail. *Tel:* గోరు.

తోకోర్ *n.* tail. *Tel:* తోక. *Hin:* ప్షుష.

తోల్ *n.* skin, hide, bark. *Tel:* తోలు;
Hin: ఖాల.

పల్ల *n.* tooth, tusk, fang. *Tel:* దంతాలు.
Hin: दाँत.

పొట్ *n.* skin of fruit, fish, husk.
Tel: పొట్టు.

వెంజేర్ *n.* tongue. *Tel:* నాలుక. *Hin:* जीभ.

వోహూ *n.* udder.

1.6.2.1. Parts of a bird

తోడ్డి *n.* beak, mouth. *Tel:* నోరు.

బుద్లా *n.* rear, or tail of bird.

బూరా *n.* feather. *Tel:* ఈక; రోమము.

మారేల్ *n.* wing. *Tel:* రెక్క. *Hin:* पंख.

మేంజ్ *n.* egg (sg.). *Tel:* రుద్దు. *Hin:* अंडा.

1.6.2.2. Parts of a reptile

ఫడ్ *n.* hood of cobra.

1.6.2.5. Parts of small animals

టోక్క *n.* 1 • eggshell.

2 • shell of crab.

3 • stone of fruit.

1.6.3. Animal life cycle

పిల్లా *n.* young of animal. *Tel:* పిల్లలు.

పోరి *n.* young one of animal.
Tel: కోడపిల్ల.

1.6.3.1. Egg

కార్- *vt.* to hatch.

టోక్క *n.* 1 • eggshell.

2 • shell of crab.

3 • stone of fruit.

దొన్- *vt.* to lay (eggs), put down,
apply.

1.6.4. Animal actions

కాట్టా *n.* sting of the bee.

కొర్కు- *vt.* to gnaw, bite.

గీడ్-పా- *vi.* to lie in coils (snake, rope).

1.6.4.1. Animal movement

పరీ- *vi.* to fly. *Tel:* ఎగిరింది. *Hin:* उड़ना.

పోహో-మా- *vi.* to swim (animals).

లాత *n.* a kick. *Tel:* కాలు దెబ్బ. *Hin:* लात.

1.6.4.2. Animal eating

డొహూన్ *n.* 1 • water mixed with chaff,
etc given to animals for
drinking.

2 • a wooden tub for holding
water given to animals.

3 • food scraps fed to cattle.

తిహ్యా- *vt.* to feed. *Hin:* खिला.

మేయ్- *vi.* to graze. *Hin:* चरना.

మేహ్యా- *vt.* to cause to graze. *Hin:* चरना.

రొహ్మ్- *vi.* to chew cud; ruminate.

1.6.4.3. Animal sounds

కూన్- *vi.* to crow.

గురే-మా- *vi.* to growl. *Hin:* गुर्रना.

డక్కే-మా- *vi.* to roar. *Hin:* दहाडना.

నోవ్గు- *vi.* to bellow. *Hin:* रँभाना.

రోంజ్- *vi.* to hum, buzz. *Tel:* శబ్దము.
Hin: गुनगुनाना.

1.6.5. Animal homes

గూడా *n.* nest. *Tel:* పక్కిగూడు. *Hin:* घोसला.

పుత్తీ *n.* anthill. *Tel:* పాము పొట్ట.

బుల్ల *n.* hole (nest) in a tree used by a
wood-pecker or owl.

1.6.6. Animal group

కర్మ *n.* flock of birds. *Tel:* పీట్లల
గుంపు. *Hin:* पक्षीयों का झुंड.

1.6.7. Male and female animals

కుర్రా *n.* bull calf. *Tel:* కొక.

కొరాల్ *n.* wild boar. *Tel:* కొమ్ములు.

కొర్-పోరి *n.* young fowl, chicken.
Tel: కోడిపిల్ల.

కొర్-పోంజ్ *n.* pullet, young hen.

కొంద *n.* bull. *Tel:* ఎద్దు. *Hin:* साँड़.

డగ్గారీ	<i>n.</i> male samba. <i>Tel:</i> దుప్పి.
డుడ్డె	<i>n.</i> young of a buffalo. <i>Tel:</i> బరెబోక్కు.
తలూర్ కొర్	<i>n.</i> young hen, pullet.
పడ్డ	<i>n.</i> cow calf, heifer. <i>Tel:</i> అడ యాడ.
పాటూం పోరి	<i>n.</i> young of a goat or a sheep (f.). <i>Tel:</i> మేక పిల్ల.
బోకుడ్	<i>n.</i> male goat. <i>Tel:</i> మేకపోతు. <i>Hin:</i> బకరా.

బోకూడ్ పిల్లా	<i>n.</i> male young of goat or sheep. <i>Tel:</i> మేకపోతు (పిల్ల).
బోడూం	<i>n.</i> a bull dedicated to the temple to be worshipped.
యొడ్డాగై	<i>n.</i> ram.
వగ్గార్	<i>n.</i> male buffalo (m.).
హాయ్యాల్	<i>n.</i> female buffalo.

2. Person

2.1. Types of people

అగాటోర్	<i>n.</i> man from there.
అంగున్ కాప్పాల్	<i>n.</i> lazy man.
అజ్ఞరాస్యాల్	<i>n.</i> lazy man.
కాండి	<i>n.</i> boy. <i>Tel:</i> బాలుడు; కుమారుడు; పిల్లవాడు. <i>Hin:</i> బాలక.
కూటాల్	<i>n.</i> lame man, disabled, cripple.
కూటి	<i>n.</i> lame woman. <i>Tel:</i> కుంటి.
గాడ్యు ¹	<i>n.</i> an abusive word for a bad person.
గూనాల్	<i>n.</i> dwarf. <i>Tel:</i> గూనివాడు.
చుబూక్-చుబూక్	<i>n.</i> a person who habitually goes from one house to the next gossiping.
జన్క్	<i>n.</i> people (pl.). <i>Tel:</i> ప్రజలు. <i>Hin:</i> లోగ.
జాతి	<i>n.</i> caste, kind, sort. <i>Tel:</i> కులము. <i>Hin:</i> జాతి.
డండూల్	<i>n.</i> good-for-nothing person.
నాట్టు	<i>n.</i> villager (nm.).
నాట్టుర్	<i>n.</i> villager (m.).

పేడాల్	<i>n.</i> boy, son. <i>Tel:</i> కొడుకు; బాలుడు. <i>Hin:</i> బాలక.
పేడి	<i>n.</i> girl. <i>Tel:</i> కూతురు; బాలిక. <i>Hin:</i> లడక.
బహితాడ్యాల్	<i>adj.</i> wild man, savage, thug, terror. <i>Hin:</i> జంగలీ.
మయ్యనల్	<i>n.</i> man. <i>Tel:</i> మనిషి. <i>Hin:</i> ఆదమీ.
మొడ్డుల్	<i>n.</i> newborn boy. <i>Tel:</i> చిన్న మొగపాప. <i>Hin:</i> బాలక.
మొడ్డె	<i>n.</i> newborn girl. <i>Tel:</i> చిన్న ఆడపాప. <i>Hin:</i> లడక.
లండీ	<i>n.</i> idle person, lazy.
లేకాల్	<i>n.</i> man or boy (used with contempt).
వెయ్యె-జ్యాల్	<i>n.</i> 1 • a man who is always with the ladies. 2 • a man with a female complexion.
వెయ్యె-జ్యాల్	<i>n.</i> 1 • a man who is always with the ladies. 2 • a man with a female complexion.
వెర్రె	<i>n.</i> guest (f.).

వోతాడ్ *n.* woman. *Tel:* స్త్రీ. *Hin:* औरत.

సెల్దు-మియాడ్ *n.* young girls.

హాండూర్ *n.* a person who performs human sacrifices.

Tel: నరహంతకులు.

2.2. Body

మేండోల్ *n.* body. *Tel:* శరీరము. *Hin:* तन.

2.2.1. Head

కడ్ *n.* eye. *Tel:* కన్ను. *Hin:* आँख.

కడ్-కొండా *n.* eyebrow. *Tel:* కన్ను బోమ్ము.

కప్పుర్ *n.* forehead. *Tel:* నుదురు. *Hin:* माथा.

కెవ్వీ *n.* ear. *Tel:* చెవి; కళ్ళము. *Hin:* कान.

కొర్పీ *n.* cheek. *Tel:* చెంపు. *Hin:* गाल.

గ్రూన్ *n.* nape (back of the neck).

గార్ *n.* eyeball. *Tel:* కన్ను గూబ.

గుడుజ్యా *n.* adam's apple. *Tel:* గొంతుక; కంతమణి.

గుబ్బె *n.* lobe of the ear. *Tel:* గూబా.

ఘోటీ *n.* throat. *Tel:* ఘెడు. *Hin:* गरदन.

చిప్పీ *n.* dried rheum of eye, dry nose mucus, dry secretion. *Tel:* కంటిమైల.

తల్ల *n.* head. *Tel:* తల. *Hin:* सिर.

తాడ్యా *n.* chin. *Tel:* గద్యబాగము. *Hin:* ठुड़की.

తొడ్డింగ్-వా- *vi.* the tonsils (pl.) have come.

దాడా *n.* jaw. *Tel:* దంతము.

పల్ఱి *n.* tooth, tusk, fang. *Tel:* దంఛాలు. *Hin:* దాంత.

పొవ్ *n.* uvula. *Tel:* అతిజిహ్వ.

మిందీ *n.* eyelash. *Tel:* కన్ను రెప్పు.

మొక్కుం *n.* face. *Tel:* మొఖం. *Hin:* मुख.

మొనోర్ *n.* nose. *Tel:* ముక్కు. *Hin:* नाक.

పెంజేర్ *n.* tongue. *Tel:* నాటుక. *Hin:* जीभ.

పెడేర్ *n.* neck. *Hin:* कंठ.

సిఫ్టీ *n.* lip. *Tel:* పెదవి. *Hin:* अधर.

పొర్రు *n.* gum, socket of a tooth.

2.2.2. Torso

అరీల్ *n.* chest. *Tel:* రొమ్ము; ఛాతి. *Hin:* संदूक.

కూలా *n.* buttock. *Tel:* పీరు.

కేరీ *n.* spine.

బిడ్డీ *n.* anus. *Tel:* గుర్ద. *Hin:* गुदा.

డెండ్ము *n.* back, trunk. *Tel:* శరీరవెనుక భాగము. *Hin:* पीठ.

దాట్రా *n.* lower abdomen.

దూడీ *n.* breast of woman. *Hin:* सूतन.

నడీ *n.* waist, barrel (of gun). *Tel:* నడుము. *Hin:* कमर.

పీర్ *n.* pregnant stomach, (womb?). *Tel:* గర్భము.

పెట్టీ *n.* stomach. *Tel:* కడుపు.

పొండా *n.* anus. *Tel:* గుర్ద. *Hin:* गुदा.

పొప్పోన్ *n.* lungs.

బొం *n.* nipple. *Tel:* రొమ్ము.

బర్బాడీ *n.* rib cage.

మొద్దు *n.* navel, bellybutton. *Tel:* బోడ్డు.

సాతీ *n.* chest. *Tel:* ఛాతి. *Hin:* संदूक.

సుత్తీ *n.* nipple.

సిట్టా *n.* shoulder. *Tel:* భుజము. *Hin:* कंधा.

2.2.3. Arm, leg

కిలాచు *n.* joint (of limb).

కెయ్ *n.* hand. *Tel:* ఖరము; చేతు. *Hin:* हाथ.

బోట్టు *n.* finger. *Tel:* వేలు. *Hin:* उँगली.

2.2.3.1. Arm

ಅನ್ನಾರೀ-ಕೆಯ್ *n.* palm of hand.

ಕೂಲ್ಲಿ *n.* armpit. *Tel:* ಚಂಕ.

ಕೊಡ್ದೆವ್ *n.* receptacle made by joining both hands.

ಬೋಂಗೀ *n.* elbow, kneecap.
Tel: ಮುಂಜೆಯು.

ತಡ್-ಕೆಯ್ *n.* palm of hand.

ದಂಡ್ *n.* arm. *Tel:* ಆಯುಧಂ.

ಮಂಗಟ್ *n.* wrist.

ಮುಟ್ಟಿ *n.* 1 • fist. *Tel:* ಪಿಡೆಕೆಲಿ. *Hin:* ಮುಡಠ.
2 • short handle (of implement, weapon, whip etc.) that can be gripped by the fist.

2.2.3.2. Leg

ಅನ್ನಾರೀ-ಕಾಲ್ *n.* sole of foot. *Hin:* ಏಕ ಮಾತ್ರ.

ಕಾಲ್ *n.* leg. *Tel:* ಕಾಳ್ಪು. *Hin:* ಟಾಗ್.

ಗೊಯಿಟ ಬೋಕ್ಕು *n.* ankle. *Tel:* ಕೀಲು ಬೋಕ್ಕು.

ಮೆಮ್ಮೆಟ್ *n.* ankle. *Tel:* ಚೀಲಮಂಡ. *Hin:* ರೆಹನಾ.

ಬೋಂಗ್ರಾ *n.* knee. *Tel:* ಮೋಕಾಲು; ಮೋಕಾತಿ-
ಕೀಲು. *Hin:* ಘುಟನಾ.

ಡಾಕ್ *n.* heel. *Hin:* ಏಕೀ.

ತಡ್-ಕಾಲ್ *n.* sole of feet.

ಪರಾಯಾ *n.* thigh. *Hin:* ಜಾಂಘ.

ಫೋಡ್ಡಿ *n.* calf (of leg).

ಮಾಂಡಿ *n.* thigh, lap. *Hin:* ಜಾಂಘ.

2.2.3.3. Finger, toe

ಚಿದಾಲ್-ಬೋಟ್ಟಾ *n.* little finger.

ಚಿದಾಲ್ ವಡ್ವ್ಯಾ *n.* little finger.

ತಿಡೀಂಜ್ *n.* claw, nail. *Tel:* ಗೋರು.

ತೋಪ್ಪುಲ್ ಬೋಟ್ಟಾ *n.* index finger (lit. the finger that shows).

ಪರ್ನಾ ಬೋಟ್ಟಾ *n.* thumb. *Hin:* ಅಂಗೂಥಾ.

ಮುದ್ದ ಬೋಟ್ಟಾ *n.* ring finger, second finger.

2.2.4. Skin

ಕುರ್ಯಾಂ *n.* spot on skin.

ಟಿಪ್ಪಾಂ *n.* spot, blot. *Tel:* ಮಕ್ಕು.

ಮೆಲ್ಲೀ *n.* birthmark(?), mole.

2.2.5. Hair

ಕೆಲ್ *n.* hair. *Tel:* ವೆಂಟುಕಲು. *Hin:* ಬಾಲ.

ಜಾಟಿ *n.* 1 • frayed end of a rope.
Tel: ಜಾಟ್ಟು.

2 • the tuft of hair remaining after a head has been shaved.

ಉರ್ಬಿ *n.* fontanelle, the soft or weak spot on a child's head.
Tel: ತಪೋಲಮು.

ದಾಡೀ *n.* beard. *Tel:* ಗಡ್ಡಮು.

ಬುರ್ಗಾಲ್ *adj.* furry, covered with hair.

ಬೋಡ್ಗಾಲ್ *adj.* bald. *Tel:* ಬಣ್ಣತಲಗಲ.

ಮೀನೆಲ್ *n.* whisker, fin (of fish).
Tel: ಮೀಸಮು.

ಮೀನೆಲ್ಪು *n.* moustache. *Tel:* ಮೀಸಾಲು.

ಸೆಟೆಂಗ್ *n.* pubic hair (pl.). *Tel:* ಆತುಲು.

2.2.6. Bone, joint

ಬೋಕ್ಕು *n.* bone. *Tel:* ಬೋಕ್ಕು. *Hin:* ಅಸ್ಥಿ.

ಸಿಲ್ಲು *n.* backbone. *Tel:* ವೆನುಕ ಭಾಗಮು.

2.2.7. Flesh

ಪನ್ನೆ¹ *n.* muscle. *Tel:* ಕಂಡರಮು.

2.2.8. Internal organs

ಕಟ್ *n.* spleen.

ಕೆಂಜ್ಗ್ *n.* intestine.

ಗುಂಡೂರ್ ಕಾಯು *n.* internal organ.

ತಡಾಕ್ *n.* liver. *Tel:* ಕಾಳ್ಪಮು.

ಪೊದೂರ್ *n.* insides, entrails. *Tel:* ಪೆಗು.

ಪೆಂಡಾ ಪೊದೂರ್ *n.* bowels. *Tel:* ಎರುಟಿ ಪೆಗು.

మెదూర్ *n.* brain. *Tel:* మెదడు. *Hin:* దిమాగ.

సీరా *n.* vein. *Tel:* నరము.

2.2.8.1. Male organs

చూచో *n.* penis.

హండంగ్ *n.* testicles. *Tel:* శిన్న ము కింద రెండు కోలిలు.

2.2.8.2. Female organs

పీర్ *n.* pregnant stomach, (womb?).
Tel: గర్భము.

పూడే *n.* vagina. *Tel:* పూకు.

2.3. Body functions

కూళ్లీ-కీ- *vt.* to tickle. *Hin:* గుదగుదానా.

గుల్గుల్ *n.* tickle.

గుల్గుల్-కీ- *vt.* to tickle.

చాప్పా- *vi.* to stretch. *Hin:* తాననా.

మొడ్డు-కీ- *vt.* to stretch oneself.

యొష్టీ-కీ- *vi.* to hiccup. *Tel:* ఎక్కు జువు.

వయ్యుక్ *n.* yawn. *Tel:* ఏవలించు.

సిరుం *n.* 'pins and needles', numbness, tingling, prickling.

2.3.1. Functions of the eye

2.3.1.1. Weep

ఆణ- *vi.* to cry, weep. *Tel:* ఏడ్చుట. *Hin:* రోనా.

కాఢేల్ *n.* tear. *Tel:* కన్ని జు. *Hin:* ఆస్ము.

2.3.2. Functions of the ear

కొర్-కల్ *n.* earwax. *Tel:* చెవీలోని జీవిలి.

2.3.3. Functions of the nose

ఈచ్- *vt.* to blow nose.

కిపెట్టు *n.* mucus crust in nose.

మూస్సు- *vt.* to sniff, muzzle, inhale.

సగుం *n.* sneeze. *Tel:* తుమ్ము.

సీర్కునే-కీ- *vi.* to snuffle.

సేమేడ్ *n.* mucus of the nose. *Tel:* చీమిడి.

2.3.4. Functions of the mouth

కచ్- *vt.* to hold between teeth.

కన్గు- *vt.* to bite, sting.

కోక్కు-కీ- *vi.* to cough. *Tel:* దగ్గు. *Hin:* ఖొసనా.

తుహ్గు- *vi.* to sneeze. *Hin:* ఛీంకనా.

నాక్- *vt.* to lick. *Hin:* చాటనా.

పల్గునే కాత్తి-కీ- *to bite off with the teeth.*

బుర్- *vt.* to kiss, nuzzle. *Tel:* ముఢ్చు. *Hin:* చ్చుమనా.

మింగ్- *vt.* to swallow. *Tel:* మింగుట. *Hin:* నిగలనా.

వయ్యుక్-సీ- *vi.* to yawn.

2.3.4.1. Spit, saliva

ఉడీ- *vt.* to spit something out (like seeds from fruit etc.), let fall from mouth. *Hin:* థూకనా.

ఉన్గు- *vi.* to spit. *Hin:* థూకనా.

ఉచ్ *n.* spittle. *Tel:* ఉమ్ము. *Hin:* థూక.

జీల్ *n.* saliva. *Tel:* నొల్లు.

2.3.5. Functions of the heart

దడ్గై-మా- *vi.* to beat (heart).

2.3.5.1. Bleed, blood

నెత్తుర్ *n.* blood. *Tel:* రక్తము. *Hin:* ఖూన.

2.3.6. Breathe, breath

నేన్గు- *vi.* to breathe, pant.

ముడీ- *vi.* to snore.

2.3.7. Functions of the stomach

కక్- *vi.* to vomit.

కరూ *n.* hunger. *Tel:* అకలి. *Hin:* భూఖ.

ముస్సుర్ము-పీ- *vi.* to be bloated due to indigestion.

రొక్- *vi.* to be digested.

2.3.7.1. Defecate, feces

ఖూత్ *n.* manure. *Hin:* ఖాద.

పీహ్ను- *vi.* to break wind, to fart.

పీంగ్ *n.* human excrement.

పీల్కు- *vi.* to defecate. *Tel:* మరుగు దొడ్డు.
Hin: పాఖానా.

మయ్యాన్-పోం- *vi.* to go to toilet (lit. 'field').

2.3.8. Urinate, urine

ఉడ్కు- *vt.* to urinate.

ఉల్ *n.* urine. *Tel:* మూత్రము; ఉచ్చు.

వాట్సు *n.* urine. *Tel:* ఉచ్చు.

2.3.9. Sweat

ఉక్కే *n.* sweat. *Tel:* చెమట. *Hin:* పసీనా.

ఉక్కే-మా- *vi.* to sweat. *Hin:* పసీనా.

2.4. The senses

2.4.1. See

నద్దార్ *n.* a look, or glance. *Tel:* దృష్టి.
Hin: దృష్టి.

సూడ్- *vt.* to see, look at. *Tel:* చూచుట.
Hin: దైకనా.

2.4.1.1. Look

మార్కు- *vi.* to glance. *Hin:* ఝాఁకనా.

2.4.1.2. Something used to see

ఆర్ము *n.* mirror. *Tel:* అద్దము. *Hin:* దర్శన.

2.4.2. Hear

కెంబ్- *vt.* to hear. *Tel:* విను.

2.4.2.1. Sound

గల్లబలా *n.* children's noise, racket.

నాహూ-పో- *vt.* to resound.

నేక- *vi.* to sound.

లేంగ్ *n.* tone, voice. *Tel:* కంఠము;
రాగము.

వాజ-గాజతే *advl.* with much noise.

సడాంగ్ *n.* sound of a drum. *Hin:* ఢోల కా
ఆయాజ్.

2.4.2.2. Types of sounds

సీనీ *n.* whistle. *Hin:* సీఠి.

2.4.3. Taste

కెమ్- *vi.* to be bitter in taste.

కెయ్యూల్ *adj.* bitter. *Tel:* చేదు. *Hin:* కట్ట;
కఠా; కడ్వాహట.

మినూంగ్- *vi.* to taste sweet.

సవ్యాద్ *n.* taste. *Tel:* రుచ్చి. *Hin:* స్వాద.

2.4.4. Smell

ఘూఢీ *n.* smell. *Tel:* వాసన. *Hin:* గంధ.

వాస్ *n.* smell. *Tel:* వాసన. *Hin:* గంధ.

వాస యేత్- *vt.* to smell. *Hin:* స్థంగనా.

2.4.5. Sense of touch

అక్కు-మా-2 *vi.* to become numb from cold.

సిరుం *n.* 'pins and needles', numbness, tingling, prickling.

2.5. Body condition

2.5.1. Tired

అవీ- *vi.* to be tired. *Hin:* థకనా.

కట్టడ్-మా- *vi.* be exhausted, tired.

రుక్కు-మా- *vi.* to become very tired, exhausted.

టక్కు-మా- *vi.* to be wearied (as in old persons).

వీట్-దెగ్గె-మా- *vi.* to be tired out.

హాట్టు-మా- *vi.* to become tired. *Tel:* అలిసి
పోవడము.

2.5.2. Rest

రో- *vi.* to rest. *Tel:* విర్కాంతి.

2.5.4. Weak

తగ్గోర్ *vi.* to become weak. *Hin:* దుర్బల.

2.6. Healthy

మెందోల్-పీ *vi.* to get fat.

సుద్రే-మా- *vi.* to be well, healthy.

2.6.1. Sick

పడ్గొంగ్ *n.* cold (to have a cold).

2.6.1.1. Recover from sickness

మగ్- *vi.* to be healed (wound).

2.6.2. Disease

2.6.2.2. Skin disease

కూల్యాం *n.* pus.

చిరాల్ *n.* ring-worm.

తోల-పుడీ *n.* rash, hives.

పున్ *n.* sore, boil, wound. *Tel:* పుండు.

పోడ్ *n.* boil, pustule.

ఫోట్టుడి (పోడ్-కుడీ) *n.* 1 • chicken pox.
2 • insect bites.

బొక్- *vi.* to erupt, to irritate.

2.6.3. Injured

కొహ్ము⁻² *vt.* 1 • to gore.

2 • to pierce (when having a tattoo).

ఘూవ్ *n.* scar.

2.6.3.2. Poison

విక్ *n.* poison. *Tel:* విషము. *Hin:* विष.

2.6.4. Disabled

2.6.4.1. Crippled

కూటాల్ *n.* lame man, disabled, cripple.

కూటి *n.* lame woman. *Tel:* కుంటి.

లేంగ్గాల్ *adj.* lame. *Tel:* కుంటివాడు.
Hin: लॅंगड़ा.

2.6.4.3. Blind

రుడ్డి *adj.* blind. *Tel:* రుడ్డి. *Hin:* अंधा.

బదూర్-బదూర్ *adjl.* blurred.

2.6.4.5. Deaf

చెప్పాల్ *n.* deaf man.

చెప్పీ *n.* deaf woman.

చెప్పొయాల్ *adj.* deaf (m.). *Tel:* చెవిటివాడు.

Hin: बहरा.

చెప్పొ *adj.* deaf (f.). *Tel:* చెవిటిరాలు.

Hin: बहरा.

2.6.4.6. Mute

మూకా *adjl.* dumb, mute, person who cannot speak. *Tel:* మూగవాడు.

Hin: गृंगा.

2.6.4.7. Mentally disabled

పిస్సొల్ *n.* mad person (m.).

Tel: పిచ్చివాడు; పిసొడు.

పిస్సు *n.* mad person (f.).

2.6.5. Symptoms of disease

కోక్కొ-కీ- *vi.* to cough. *Tel:* దగ్గు. *Hin:* खाँसना.

తుహ్మొ- *vi.* to sneeze. *Hin:* छींकना.

2.6.5.1. Pain

అయో *int.* expression of surprise, hurt or displeasure, ouch!

తల్ల-నోంతా *n.* headache.

దంచ్యాల్ *n.* 1 • pain, ache.

2 • person threatening to hit.

నో- *vi.* to hurt.

నోంతా *n.* pain. *Tel:* నోప్పి.

2.6.5.2. Fever

యెడ్డొ *n.* fever. *Tel:* జ్వరము. *Hin:* बुखार.

2.6.5.3. Swell

తోయ్- *vi.* to swell. *Tel:* ఉప్పుడము.

Hin: सूजना.

రదూల్ *n.* spot that appears after being stung by an insect.

పొక్క *n.* swollen area. *Tel:* ఉప్పుడము.

2.6.6. Treat disease

కీప్ప *n.* scab. *Tel:* పుండుపైన ఎండిన తోలు.

చీపా *n.* splint.

దురుష్టి-కీ- *vt.* to cure a disease.

2.6.6.3. Doctor, nurse

వయ్యొయాల్ *n.* doctor. *Hin:* డాక్టర్.

2.6.6.4. Medicine

గోలి *n.* pill, tablet. *Tel:* గోళి. *Hin:* గోలి.

మంత్ *n.* medicine, lotion, potion, drug. *Tel:* మందు.

పోక్- *vi.* to apply, anoint, administer (medicine).

2.6.6.7. Traditional medicine

ఫూక్ల్ *n.* medicine man who uses traditional herbal (ayurvedic) medicines. *Tel:* పూజారి.

2.7. Life

2.7.1. Marriage

అందూన్ *n.* gift (of cattle such as cows, goats or buffaloes) for marriage usually from the bride's parents to the couple.

బూజే *n.* a function when the relatives of the bridegroom go to the bride's house for presenting her a sari before marriage.

వీవ్రాల్ *n.* bridegroom. *Tel:* వరడు; పెండ్లీకొడుకు. *Hin:* దూల్హా.

పొట్ *n.* second marriage. *Tel:* పొటు (2వ పెండ్లీ).

బాయోగ్ *n.* wife. *Tel:* భార్య. *Hin:* పత్నీ.

బాయిక్ *n.* wives, ladies. *Tel:* అక్కలు.

మర్యుంగ్ *n.* marriage ceremony.
Tel: పెండ్లీలు.

మాడ్నీ *n.* husband. *Tel:* భర్త. *Hin:* పతి.

మాయ్యు *n.* love. *Hin:* ప్యార.

లాండ్ *n.* love. *Tel:* ప్రీము. *Hin:* ప్యార.

లాండ్-కీ- *vt.* to love. *Tel:* ప్రీము చూపడం.

లాడాల్ *n.* bridegroom, lover (m.).

Hin: దూల్హా.

వెయ్యొ *n.* wife, woman. *Tel:* భార్య; ఆడది.
Hin: పత్నీ.

వేర్మాయ్యూ *n.* a function for fixing the marriage during which vermillion and an anklet will be given to the bride by the bridegroom's party.

సుర్పెర్చాల్ *n.* mediator of a marriage.

2.7.1.1. Arranging a marriage

ఆర్తి *n.* a plate with a burning oil lamp that contains copper coins, betel nuts, dried coconut kernel, etc offered at the time of settling a marriage.

జానూసా *n.* lodging of bridegroom's party. *Tel:* ఎడెది గృహము.

పారింగ్-బోడ్డింగ్ *n.* amount (clothes, etc) given to the bride's father by the bridegroom.

పొరీ *n.* dowry. *Tel:* వియ్యంకుడు.
Hin: దహేజ.

సగూడ్ *n.* a pre-wedding tradition, ritual or procedure.

2.7.1.2. Wedding

అక్కుదాంగ్ *n.* rice mixed with vermillion thrown at a wedding, or on cattle (e.g. during 'laxmi pooja') in order to bless.

ఆడ్యు-పోన్ *vi.* to go and fetch the bride for the wedding ceremony (lit. don't cry and go).

భోడ్యా *n.* 1 • horse. *Tel:* గురుము. *Hin:* ఘోడా.

2 • horizontal horse-shaped beam which sits atop a marriage pole.	
3 • miniature earthenware horse used for worship.	
చేప్పంగ్ <i>n.</i> acts of fun.	
చేప్పా- <i>vi.</i> to make jokes at a marriage.	
నొవి <i>n.</i> bride. <i>Tel:</i> వదువు; పెండ్లేకూతురు. <i>Hin:</i> దులహన.	
నొవి-నొవాల్ <i>n.</i> bride and groom, the wedding couple.	
పారా₂ <i>vt.</i> to bless (as in marriage).	
పార్యక్ <i>n.</i> the assembly in which the members of the bride's party and the bridegroom's party sit together during marriage. <i>Tel:</i> వియ్యంకురాలు.	
బోవ్ల <i>n.</i> platform for weddings.	
లగ్నింగ్ <i>n.</i> betrothal ceremony (pl.) involving a time of joking (or spoof negotiating) with the ladies in the bride's party with those in the groom's party. <i>Tel:</i> లగ్నిము; పెండ్లే.	
లాడీ <i>n.</i> bride, lover (f.). <i>Hin:</i> దులహన.	
2.7.1.3. Unmarried	
కరున్కువరి <i>n.</i> unmarried person (bachelor, spinster). <i>Hin:</i> కన్యా.	
టూడాల్ <i>n.</i> unmarried young man.	
టూడీ <i>n.</i> unmarried young girl.	
2.7.3. Birth	
జన్మ <i>n.</i> birth. <i>Tel:</i> పుటుక; ఉద్ధవం. <i>Hin:</i> జన్మ.	
నిర్మాన్-ఇ- <i>vi.</i> to be born.	
పుట్టాల్ <i>n.</i> birth. <i>Tel:</i> జన్మించుట. <i>Hin:</i> జన్మ.	

మొడ్డల్ <i>n.</i> newborn boy.
<i>Tel:</i> చిన్న మొగపాప. <i>Hin:</i> బాలక.
మొడ్డె <i>n.</i> newborn girl. <i>Tel:</i> చిన్న ఆడపాప. <i>Hin:</i> లడక.

2.7.3.1. Pregnancy

హారీ సొన్- *vi.* to elope with a man to marry another man while having a child.

2.7.3.2. Give birth

కొటూడీ *n.* 1 • room, sometimes used to refer to a side room for women in childbirth or menstruation.
Tel: గది, ఖాళీ ప్రదేశం. *Hin:* కమరా.
2 • shed for goats.

2.7.3.2.2. Help to give birth

సోనీ-వోణ్డ్ *n.* midwife, lady that attends to deliveries of babies.
Tel: దాసి.

2.7.3.4. Multiple births

యేమల్-యేమే *n.* twins (one boy, one girl).

2.7.3.5. Birth ceremony

పాచ్చ్ *n.* naming ceremony.
Tel: పురుషు.

2.7.4. Stage of life**2.7.4.1. Baby**

మొడ్డల్ *n.* newborn boy.
Tel: చిన్న మొగపాప. *Hin:* బాలక.

మొడ్డె *n.* newborn girl. *Tel:* చిన్న ఆడపాప. *Hin:* లడక.

2.7.4.1.1. Care for a baby

తీప్పా- *vt.* to feed. *Hin:* ఖిలా.

యెత్తె- *vt.* to take to lap, take on shoulder.

2.7.4.2. Child

పుకూర్ *n.* children (pl.). *Tel:* కుమారులు.

బుచ్చి² *n.* little girl.

నీలడ్-మియాడ్ *n.* young girls.

2.7.4.2.1. Rear a child

పత్సార్ *n.* upbringing. *Tel:* పెంపకం.

Hin: పాలన–పోషণ.

2.7.4.3. Youth

డియోర్ *n.* young man. *Tel:* యువకుడు.

డియా *n.* young woman. *Tel:* యువతి.

2.7.4.5. Older person

పడ్డానోర్ *n.* old man. *Hin:* పూరానా.

మాతుల్ *n.* old man. *Tel:* ముసలివాడు.

మాతరి *n.* old woman. *Tel:* ముసలమ్మ.

వెడీల్ *n.* old man. *Tel:* ముసలివారు.

వెడీలపొన్ *n.* old age. *Hin:* బుదాపా.

2.7.4.6. Grow, mature

డగుర్ ఆ- *vi.* to grow up.

ముర్- *vi.* to grow, to ripen.

ముర్దూ *n.* full grown (nm.).

2.7.5. Male, female

గోర్హోల్ *adj.* male of animals. *Hin:* నర.

టోట్ *adjl.* female of animal. *Tel:* ఆడది.

మర్లి-మియాడ్ *n.* boys and girls, sons and daughters (pl.).

2.7.5.1. Man

బాయులాల్ *n.* eunuch. *Hin:* నపుంసక.

2.7.6. Die

ముడ్డాన్- *vi.* to drown, etc. *Hin:* కుబానా; కుబోనా.

సో- *vi.* to die. *Tel:* చావడం. *Hin:* మరనా.

సోతోర్ *adj.* dead. *Tel:* మరిణించాడు.

Hin: మర్త.

2.7.6.1. Kill

ఆటి-పో- *vt.* to strangle something (the way a constricting snake kills its prey).

కత్తమ్-కీ- *vt.* to kill. *Tel:* చంపుట.

Hin: మారనా.

జవ్వు- *vt.* to kill. *Tel:* చంపు. *Hin:* మారనా.

మొయ్- *vt.* to murder, finish off.

Hin: ఫుత్యా.

2.7.6.2. Corpse

కూర్ *n.* dead body. *Tel:* శచము.

Hin: మురదా ముర్దా.

సానల్ *n.* corpse, dead man. *Hin:* లాశ.

సానే *n.* corpse (f.).

2.7.6.3. Bury

మిన్- *vt.* to bury. *Tel:* బొంద పెట్టుట.

Hin: దఫనానా.

2.7.6.4. Grave

ఏచ్ *n.* tomb, grave. *Tel:* గోరి.

2.7.6.5. Funeral

సరూప్ *n.* funeral pyre.

2.7.6.6. Mourn

సమ్ము-కీ- *vt.* 1 • to console.

2 • to remove misunderstanding.

3. Language and thought

3.1. Soul, spirit

3.1.1. Personality

భోయ్యుల్లు *adj.* talkative. *Tel:* కులము హీరు.

3.1.2. Mental state

3.1.2.2. Dazed, confused

ధక్కు-ఆ- *vi.* to be shocked (by bad news, etc.).

3.1.2.3. Lose consciousness

చక్కర్-వా- *vi.* to swoon.

తెహ- *vt.* 1 • to rouse from sleep.

Tel: లేపు.

2 • to revive to life.

3 • to build.

సంజ్ఞ- *vt.* to become numb, knock out, deadened.

3.2. Mind

డోకా *n.* mind. *Tel:* మనసు.

3.2.1. Think

తిట్టి- *vi.* to think, occur to mind to come to mind. *Hin:* సోచనా.

చుక్కు మాంది *n.* thought. *Hin:* చింతా.

వాట్- *n.* idea. *Tel:* ఉపాయము.

నొసానీ *n.* 1 • thinking. *Tel:* అలోచించుట.
Hin: చింతన.

2 • advice. *Tel:* సలహ. *Hin:* సలాహ.

నోంచ్-కీ- *vi.* to think. *Tel:* అలోచించుట.
Hin: సోచనా.

నోసీ-కీ- *vi.* to ponder, think over.

హిక్కుత్ *n.* contrivance, thought.
Tel: ఉపాయము.

3.2.1.1. Investigate

పూసి-కీ- *vt.* to question, ask.

Tel: పరిచయం తెయుట.

3.2.1.4. Imagine

కంజ్ఞు- *vi.* to dream. *Tel:* కల.

3.2.1.5. Intelligent

అక్కుల్ *n.* wisdom. *Hin:* బుద్ధి.

3.2.1.6. Stupid

అడ్డుట్టాల్ *adj.* foolish. *Hin:* దుబుఢి.

3.2.2. Learn

కరీ- *vt.* to learn. *Tel:* నేర్చుకో.

Hin: సీखనా, సిఖానా.

3.2.3. Know

తావుక్ *n.* knowledge. *Tel:* తెలియడం.

పుంద్- *vt.* to know, guess. *Hin:* జాననా.

వోడ్క్రు *n.* knowledge. *Tel:* జ్ఞాపకం;
పరిచయము. *Hin:* జ్ఞాన.

3.2.3.1. Known, unknown

కర్-మా- *vi.* to be known, understood.

Tel: తెలుసు.

వోడ్క్రు-మా- *vi.* to be known, recognized.

Tel: గుర్తు చేసాను. *Hin:* జాననా.

3.2.4. Understand

సమ్ము-మా- *vi.* to be understood.

3.2.4.1. Misunderstand

సమ్ము-కీ- *vt.* 1 • to console.

2 • to remove misunderstanding.

3.2.4.3. Meaning

అర్థ *n.* meaning. *Tel:* అర్థము.

Hin: మతలబ.

3.2.5. Opinion3.2.5.1. Believe

నెం- *vt.* to trust.

బర్సు *adj.* trustworthy. *Tel:* నమ్మకం.

Hin: ఖరా.

యెశ్చిన్ పీ- *vt.* to believe.

3.2.5.3. Agree

కష్టై-మా- *vt.* to agree. *Tel:* ఒప్పుకోవడం.

Hin: కబ్బలనా.

3.2.6. Remember

ముట్- *vt.* to recognize.

వోడ్క్రు-ఇర్- *vt.* to remember, recognize.

హతు-కీ- *vi.* to remember. *Tel:* జ్ఞాపకము

Hin: యాద కరనా.

3.2.6.1. Forget

భూలై-మా- *vi.* to forget. *Hin:* భూలనా.

మరుంగ్- *vt.* to forget. *Tel:* మర్యడం.

Hin: భూలనా.

3.2.7. Expect

3.2.7.1. Hope

ఆశా-కీ- *vi.* to hope.

ఇచ్చా-కీ- *vt.* to desire.

3.2.7.2. Disappointed

చుక్-చుకె-మా- *n.* the noise one makes when disappointed by something, or unexpectedly missing something.

3.2.8. True

కరలే-కీ-కరల్ *n.* to be true or not, to question the truth.

Tel: వాస్తవమైన.

ఖరాల్ *adj.* true. *Tel:* నిజం. *Hin:* సచ్చా.

తెన్నా *adjl.* right. *Tel:* కుడి. *Hin:* దాహినా.

3.3. Volition

3.3.2. Request

3.3.2.1. Beg

తల్కు- *vt.* to beg, ask for. *Tel:* అదుగుట.

బిచ్చెగాండల్ *n.* beggar (m.).

Tel: అదుక్కునేవాడు.

3.3.2.3. Give consent

సీ- *vt.* to give, allow (with Inf.).

Tel: ఇప్పుడు.

3.3.3. Influence

3.3.3.3. Advise

పొసానీ *n.* 1 • thinking. *Tel:* అలోచించుట.

Hin: చింతన.

2 • advice. *Tel:* సలహ. *Hin:* సలాహ.

3.3.3.8. Threaten

వెరూస్- *vc.* to frighten, threaten.

Hin: డరనా.

వెర్-కీ- *vt.* to warn, or scare away.

3.3.4. Decide, plan

ఆచ్- *vt.* to choose.

ఆచోస్టటల్ *n.* choose from these.

Hin: చునావ.

3.3.4.2. Goal

అంద్- *vt.* to reach. *Tel:* అందడము.

పోంచే-మా- *vi.* to reach. *Tel:* చేరడము.

యొవ్- *vt.* to reach.

3.3.4.5. Choose

పక్కు-కీ- *vt.* to decide, settle.

3.3.5. Willing

3.3.5.2. Stubborn

హాట్ *n.* perseverance, obstinacy.

3.4. Emotion

వన్- *vi.* to be felt, to experience (hunger, thirst, etc.), to want to. *Hin:* లగనా.

3.4.1. Positive emotions

3.4.1.1. Like, love

ఆనంద్యు-ఆనంద్ *advl.* with great pleasure. *Tel:* సంతోషం.

కుసీ *adj.* liking, happy. *Tel:* అనందం. *Hin:* రుచ.

మంద్ *n.* pleasure. *Hin:* వినోద.

మందే-వా- *vi.* it is pleasing.

మాయ్య *n.* love. *Hin:* ప్యార.

లాండ్ *n.* love. *Tel:* ప్రేమ. *Hin:* ప్యార.

లాండ్-కీ- *vt.* to love. *Tel:* ప్రేమ చూపడం.

లాడాల్ *n.* bridegroom, lover (m.).

Hin: దూల్హా.

లాడీ *n.* bride, lover (f.). *Hin:* దులహన.

3.4.1.2. Happy

కుసాల్ *adj.* happy. *Hin:* ఖుశ.

కుసీ-కుసీతే *advl.* happily.

కుసీ-గమత్చు *advl.* happily.

గమ్మెత్ *n.* happiness, fun. *Hin:* खुश.

మందే-పీ- *vi.* to take pleasure.

3.4.1.2.1. Laugh

కపూర్ణ- *vc.* to cause to laugh.

Tel: నప్పుట.

కవ్- *vt.* to laugh. *Tel:* నప్పు. *Hin:* हँसना.

మున్-మున్-కవ్- *vi.* to giggle.

3.4.1.3. Surprise

కుదుర్కునే-ఆ- *vi.* to be surprised.

Tel: భయపడుట.

3.4.2. Negative emotions

3.4.2.3. Dislike, abhor

కీవ్ *n.* disapprove.

పొన్చు- *vt.* to dislike.

3.4.2.4. Shy, timid

లష్టే-మా *vi.* to be shy, ashamed.

Tel: సిగ్గుపడుట.

3.4.2.5. Angry

నోజ్ *n.* anger. *Tel:* కోపము. *Hin:* क्रोध.

నోజ్వా- *vi.* to become angry.

Tel: కోపపడాడము.

3.4.2.7. Fear

ఎరీ- *vi.* to be afraid.

ఎరే *n.* fear. *Tel:* భయము. *Hin:* डर.

ఎరే-పీ- *vi.* to take fright.

3.4.2.7.1. Worry

ఫూర్ *n.* worry, sorrow.

3.5. Communication

3.5.1. Say

ఇత్తెక్ *ppt.* (PPt of 'to say' used to mark topic or quotation) 'if-say'.

Tel: అంటే.

ఇన్- *vt.* to say. *Tel:* అన్న. *Hin:* कहना.

ఇన్- *vt.* to say. *Hin:* कहना.

వడ్గు- *vt.* to speak, talk. *Tel:* మాట్టాడు.

Hin: बात करना.

పెహ్- *vt.* to tell. *Tel:* చెప్పండి. *Hin:* बोलना.

3.5.1.1. Voice

ఆవాజ్ *n.* sound. *Tel:* శబ్దము. *Hin:* आवाज़.

3.5.1.1.1. Shout

కల్పా-కీ- *vi.* to shout. *Hin:* झल्लाना.

కిర్పి- *vi.* to scream, cry out. *Hin:* चीखना.

లౌర్లీ *n.* noise, racket. *Tel:* అల్లరి.

3.5.1.1.2. Speak quietly

కున్-కున్-వడ్గు- *vi.* to whisper.

Hin: फुसफुसाना.

3.5.1.1.5. Silent

కున్మున్ మన్- *vi.* to be silent.

3.5.1.2. Make speech

3.5.1.2.1. Announce

ఇత్తాల్ కీ- *vt.* to announce, make known.

3.5.1.4. Speak with others

3.5.1.4.1. Call

కేయ్- *vt.* to call, summon. *Tel:* పిలుపు.

Hin: बुलाना.

తోహ్- *vt.* to show, point out.

Tel: చూపుము. *Hin:* दिखाना.

హక్కి-సీ- *vi.* to shout, call out.

Hin: झल्लाना.

3.5.1.4.2. Greet

కల్లీ- *vt.* to embrace, greet.

దండీన్ *n.* greeting. *Hin:* नमस्कार.

దండీన్ కీ- *vt.* to greet.

ముజ్జూ-కీ- *vi.* 1 • to salute. *Tel:* వందనలు;
నమస్కారాలు.

2 • to put hands together to
greet someone (not a
handshake!).

ముజ్జూ-కీ- *vi.* 1 • to salute. *Tel:* వందనలు;
నమస్కారాలు.

2 • to put hands together to greet someone (not a handshake!).

3.5.1.5. Ask

3.5.1.5.1. Answer

జవాబ్ *n.* answer. *Tel:* జవాబు. *Hin:* ఉత్తర.

జవాబ్-సీ- *vt.* to answer. *Hin:* ఉత్తర దేనా.

3.5.2. Report

అల్లో *clitic.* reportative.

బెర్లో *clitic.* reportative.

3.5.2.1. News, message

ఖ్యాపత్తు *n.* news. *Tel:* వార్త, కబురు.

Hin: ఖबار.

ఖ్యాపత్తు-సీ- *vt.* to spread news. *Tel:* వార్త చెప్పటి.

3.5.3. Language

కోయంగ్ *n.* Gondi language. *Tel:* గోండి భాష.

3.5.3.1. Word

గొప్పా *n.* word, news, matter, language (in pl.). *Tel:* మాటలు. *Hin:* భాషా.

3.5.3.3. Name of a thing

పోరోల్ *n.* name. *Tel:* పేరు. *Hin:* నామ.

3.5.4. Verbal tradition

3.5.4.1. Fable, myth

వేసూడి *n.* story, tale. *Tel:* కథ. *Hin:* కहानी.

3.5.4.3. Riddle

పున్- *vt.* to solve a riddle.

Tel: చెప్పడము.

పెంద్ *n.* riddle. *Tel:* పొడుపు కథ.

పెంద్ పుంద్- *vi.* to guess a riddle.

3.5.5. Reading and writing

3.5.5.1. Write

పొంటిన్ *n.* pen. *Tel:* కలము.

లెహో-కీ- *vt.* to write. *Tel:* ల్రాయిము.

Hin: లిఖనా.

సాయి *n.* ink. *Hin:* స్యాహీ.

3.5.5.2. Written material

పుస్తకు *n.* book. *Tel:* పుస్తకం. *Hin:* కితాబ.

3.5.5.3. Read

ఇనోట్ *n.* counting. *Tel:* లెక్క. *Hin:* గणనా.

వాచీ-కీ- *vt.* to read. *Tel:* చదవడము.

Hin: పఠనా.

3.6. Teach

కరూన్- *vc.* to teach. *Hin:* పఠనా.

3.6.2. School

లెక్కున్-కోలా *n.* piece of chalk.

సాడు *n.* school. *Tel:* బడి; పారశాల.

Hin: స్కూల.

4. Social behavior

4.1. Relationships

అగాటోర్ *n.* man from there.

సోయరీక్ (సోరిక్) *n.* relationship.

Hin: సంబంధ.

4.1.1. Friendship

సభీ *n.* friend (m.). *Tel:* మేన మాము కొడుకు.

సభీ *n.* friend (f.). *Tel:* మేన మాము కూతురు.

సోప్పు *n.* companion. *Tel:* సహాయంగ.

సోప్పుల్, సోప్పు *n.* friend. *Tel:* స్నేహితుడు.

4.1.4. Neighbor

కరూమ్సేర్ *n.* neighbours. *Tel:* దగ్గరవారు.

రోత్త-కారూమౌర్ *n.* neighbour.

Hin: పడోసీ.

వడ్డు *n.* neighbourhood, section of town, colony.

4.1.4.1. Social class

కోష్టు *n.* a Telugu caste name.
Tel: కోమట్డు.

కోరీ (కోలీ)₂ *n.* weaver caste.

చండ్గూల్ *n.* man of the Harijan caste.

చండ్గై *n.* woman of the Harijan caste.

బోహూల్ *n.* Brahmin. *Tel:* బ్రహ్మనుడు.

బోహ్ము *n.* female Brahmin.

4.1.5. Unity

హిందా *advl.* belonging to here.

4.1.6. Disunity

సర్కా *adj.* torn.

4.1.6.3. Alone

వోరోనయ్ *advl.* alone (m.). *Tel:* ఒక్కతనే.
Hin: అకెలా.

వోరోయ్ *advl.* alone (nm.). *Tel:* ఒక్కతను.
Hin: అకెలి.

4.1.8. Show affection

ఆప్రీ-కీ-₁ *vt.* to embrace.

కల్లీ- *vt.* to embrace, greet.

యెమ్మె-మా- *vi.* to embrace.

బుర్క- *vt.* to kiss, nuzzle. *Tel:* ముద్దు.
Hin: చ్చుమనా.

4.1.9. Related by kinship

అక్కు *n.* maternal grandfather.
Tel: తాతయ్.

అజే *n.* elder brother's wife. *Tel:* వదిన.

అవ్యల్₁ *n.* mother. *Tel:* తల్లి; అమ్మా.

అవ్యల్-బాబో *n.* parents, father and mother (pl.).

అజీ *n.* father's mother. *Tel:* నానమ్ము.

అతీ *n.* father's sister, mother's brother's wife. *Tel:* అత్తమ్ము.

కాకాల్ *n.* father's younger brother, mother's younger sister's husband. *Tel:* కాకాయ్;
చిన్న నాన్న.

కాకీ *n.* father's younger brother's wife, mother's younger sister. *Tel:* చిన్న మ్ము.

కాకో *n.* mother's mother.
Tel: అమ్మమ్ము.

కొరీయాడ్ *n.* son's wife, daughter-in-law.

కోకో *n.* younger brother, also used as a term or endearment (e.g. father to son). *Tel:* తమ్ముడు.

చుడూర్ బెయే *n.* mother's sister.

చుడూర్ బాబాల్ *n.* father's younger brother.

తజీరాడ్ *n.* wife's elder sister.

తమ్ముర్ *n.* younger brother.
Tel: తమ్ముడు.

తమ్మున్-కొరీయాడ్ *n.* younger brother's wife. *Tel:* తమ్ముని భార్య.

తాద్ *n.* father's father.
Tel: తాతా(నాయన తండ్రి..).

తాద్-మురీయాల్ *n.* elder brother in law.

దాదల్ *n.* elder brother. *Tel:* అన్న.

పాడీ₂ *n.* clan, surname. *Tel:* ఇంటిప్పరు.

పుత్ర్యల్ *n.* brother's son.

పుత్రీ *n.* brother's daughter.

పిపి	<i>n.</i> fathers elder brother, mother's elder sister's husband. <i>Tel:</i> పెద్ద నాన్న.
పరి	<i>n.</i> mother's elder sister, father's elder brother's wife. <i>Tel:</i> పెద్దమ్మ.
పోరాడ్	<i>n.</i> mother in law, wife's mother, husband's mother. <i>Tel:</i> అతమ్మ.
బందూ	<i>n.</i> brother (not family members).
బయే-బాబాల్	<i>n.</i> mother and father, parents.
భార్తీ	<i>n.</i> older sister's husband. <i>Tel:</i> బావ.
మర్నుడాడ్	<i>n.</i> father's sister's daughter.
మామల్	<i>n.</i> mother's brother, father's sister's husband. <i>Tel:</i> మామ.
మూర్చ మర్నుడాడ్	<i>n.</i> mother's brother's daughter.
యాయాల్	1 • <i>n.</i> mother's younger sister, father's younger brother's wife. <i>Tel:</i> చిన్న మ్మ. 2 • maternal aunt. <i>Tel:</i> చిన్న మ్మ.
సద్గాల్	<i>n.</i> wife's sister's husband. <i>Tel:</i> సడకుడు.
సడే	<i>n.</i> daughter's husband. <i>Tel:</i> అల్లుడు.
సడే-మర్తి	<i>n.</i> sister's son. <i>Tel:</i> చెల్లే, అక్క కొడుకు.
సడే-మియాడ్	<i>n.</i> sister's daughter.
సర్నుడు	<i>n.</i> wife's younger brother. <i>Tel:</i> మరది.
సర్నుడాడ్	<i>n.</i> wife's younger sister. <i>Tel:</i> మరదలు.
సర్యాడ్	<i>n.</i> younger brother's wife.

4.1.9.1. Related by birth

మర్తి-ఇవ్వీర్ *n.* father and son (pl.).

4.1.9.1.1. Grandfather, grandmother

తాదో-బాబాల్ *n.* ancestors (pl.).*Tel:* పూర్వీకులు.**తోతూర్** *n.* ancestors. *Tel:* పూర్వీకులు.

4.1.9.1.2. Father, mother

బందీ *n.* mother. *Hin:* మా.**బాబాల్** *n.* father. *Tel:* తండ్రి. *Hin:* పితా.**బాబో** *n.* father. *Tel:* తండ్రి. *Hin:* పితా.**బయే** *n.* mother. *Hin:* మా.**సేర్యాడ్-అవ్వాల్** *n.* step-mother.

4.1.9.1.3. Brother, sister

తక్కు *n.* elder sister. *Tel:* అక్క.**బాయి** *n.* elder sister. *Tel:* అక్క.**సేలడ్** *n.* younger sister. *Tel:* చెల్లే.
Hin: బహన, బహిన.**సేలడ్-ఇవ్వీర్** *n.* brother and sister.**సేష్టతోర్** *n.* youngest brother, last son.**సేష్టత** *n.* youngest sister, last daughter.

4.1.9.1.4. Son, daughter

మర్తి *n.* son. *Tel:* కుమారుడు. *Hin:* పుత్ర.**మియాడ్** *n.* daughter. *Tel:* కూతురు.*Hin:* పుత్రి.

4.1.9.1.5. Grandson, granddaughter

తజ్జమరి *n.* grandson. *Tel:* విడ్డ కుమారుడు
మన్మడు.**తజ్జమియాడ్** *n.* granddaughter. *Tel:* విడ్డ
కూతురు మన్మరాలు.

4.1.9.1.7. Cousin

మర్నుడూ *n.* male cross-cousin.

4.1.9.2. Related by marriage

తజ్జీ *n.* spouse's elder sister; elder
brother's wife (used only with

reference to second and third persons). *Tel:* వదిన.

పొర్యాడ్ *n.* son's or daughter's mother-in-law. *Tel:* వియుంకు ఆమె.

బియే *n.* spouse's younger sister. *Tel:* మృదులు.

మూర్ మరి *n.* husband's brother's son.

4.1.9.2.1. Husband, wife

ఆడ్మాడ్జ్ *n.* husband and wife. *Tel:* భార్య భర్త.

4.1.9.2.2. In-law

మూరీయాల్ *n.* father-in-law.

Tel: మామయ్. *Hin:* ससुरा.

4.1.9.3. Widow, widower

రాండే *n.* 1 • widow. *Tel:* వధవరాలు. *Hin:* विधवा.

2 • term of abuse for women or animals.

4.1.9.7. Non-relative

వెర్తల్ *n.* guest (m.). *Tel:* చుట్టము.

4.1.9.8. Family, clan

కుటుమ్మాల్ *n.* fellow clan member.

Tel: బంధువులు.

పాడీతోర్ *n.* fellow clan member (m.).

పాడీతా *n.* fellow clan member (f.).

రోతోర్ *n.* male member of household.

రోత *n.* female member of household.

సగ్గ *n.* phratry (related to the number of gods that are worshipped).

4.1.9.9. Race

ఖాండాన్ *n.* dynasty, race.

4.2. Social activity

4.2.1. Come together (form a group)

గజ్-బిజ్-మా- *vi.* to get crowded.

గోవర్దాన్ గోటాం *n.* place in the centre of a village where people meet (especially for marriages).

4.2.1.2. Encounter

కట్- *vt.* 1 • to meet. *Hin:* मिलना. 2 • to join.

బేటె-మా- *vi.* to meet. *Tel:* కలుసుట. *Hin:* मिलना.

4.2.1.4. Crowd, group

మందూడీ *n.* group. *Hin:* दल.

లోకూర్ *n.* people (pl.). *Tel:* ప్రజలు.

4.2.2. Social event

పొహూన్చార్ *n.* a big meal together before guests leave (last supper).

4.2.2.1. Ceremony

షాటిడ *n.* a pre-marriage ceremony where turmeric is applied to the bride and groom.

Tel: వధువరులకు రాస్ పసుపు పీండై.

గుసాడీ *n.* clown (in rituals, in Dandari festival). *Tel:* గోపాలు.

జెండా *n.* flag. *Tel:* జెండా.

డండారి *n.* Gond ritual song and dance. *Tel:* నృత్య బృందము.

డెమ్ము *n.* kind of dance. *Tel:* నృత్యము.

సెవోంగ్ *n.* kind of agricultural ceremony (pl.).

పంగద్ *n.* feast.

బుర్న్క *n.* 1 • harvest festival (during which freshly harvested grain is offered to the ancestors).

2 • during the 'divadi' festival a small pot of rice is prepared with a burning wick which is

placed at the door, and later fed to the animals.

యెంద్- *vi.* to dance. *Tel:* నృత్యం.
Hin: नाचना, नचना.

సవ్ *n.* festival. *Tel:* పండుగ.

సబ్బా *n.* feast, banquet.

సిమ్మా *n.* 'holi', the festival when colours are thrown. *Tel:* హోళి.

4.2.3. Music

పాటు *n.* song, tune. *Tel:* పాట. *Hin:* गाना.

4.2.3.2. Play music

ఉప్పు- *vt.* to blow (horn).

ధాటీ *n.* the side of a drum which is beaten by hand (rather than with a drumstick).

జత్తూర్ *n.* kind of stringed musical instrument.

నేకూన్- *vc.* to play (musical instrument).

4.2.3.3. Sing

వార్- *vt.* to sing. *Tel:* పాడుట. *Hin:* गाना.

4.2.3.5. Musical instrument

కర్నూట్ *n.* kind of stringed instrument.

కీకీ *n.* 3-stringed violin-like instrument played with bow.

కీలూ *n.* 1 • stick. *Tel:* పుల్ల. *Hin:* छड़ी.
2 • peg of stringed instrument.
3 • arrow. *Tel:* బాణం. *Hin:* तीर.

ఖూజూ *n.* bow of stringed instrument.

గుమ్మెలా *n.* small drum. *Tel:* వాయిద్య వస్తువు పేరు.

చడ్డు *n.* drumstick.

చొండ్గూ *n.* musical instrument.

జత్తూర్ *n.* kind of stringed musical instrument.

టొమాటుడి *n.* a musical instrument made of bamboo which is hit with a stick. *Tel:* ధ్వనినిజచ్చ బొబు వాయిద్యం.

డప్ *n.* tambourine shaped drum.
Tel: డప్పు.

డప్పూ *n.* a small double-sided drum.
Tel: డమురు.

డోల్ *n.* large drum.

డోల్టీ *n.* small drum.

తార్ *n.* 1 • wire.
2 • web of a spider.
Tel: సాలెగూడు.

3 • instrument string.

తుడూం *n.* drum. *Tel:* డంక.

తుర్లా *n.* blowing horn. *Tel:* ఊదెకొమ్ము.

పహోరా (టహోరా) *n.* finger board of musical instrument.

పీపీ *n.* kind of woodwind instrument. *Tel:* సన్నాయి.

పుల్ల *n.* small drum.

బోంగా *n.* kind of wind instrument that produces only one note for accompaniment. *Tel:* సన్నాయి.

వారీ *n.* string (of musical instrument).

వెట్టే *n.* small drum-like instrument.
Tel: నృత్యవాయిద్య వస్తువు.

సత్తీ-డోల్ *n.* kind of drum used for dances.

సులూడీ *n.* bamboo flute. *Tel:* వేణువు.

4. Social behavior

4.2.4. Dance

కొర్చి-³ *vi.* to bend while dancing.

నాయుచల్ *n.* dancer.

యెహ్వా- *vt.* to cause to dance.

4.2.5. Drama

కేల్ *n.* drama, play acting. *Tel:* అట.

4.2.6. Entertainment, recreation

కర్న్- *vi, vt.* to play. *Tel:* ఆడుట.

Hin: खेलना.

4.2.6.1. Game

పండీ² *n.* point in a game.

4.2.6.2. Sports

కర్న్సి *n.* game, match. *Tel:* అట.

చిల్స్‌గ్రైటీ *n.* kind of game. *Hin:* बाज़ी.

టీప్‌దాండూ *n.* kind of game. *Hin:* गिल्ली
डंडा.

మయ్యాస్- *vt.* 1 • to spare, cause to
remain. *Hin:* बचा.

2 • to cause to win.

మెయ్- *vt.* to win. *Tel:* గెల్చింది. *Hin:* जीतना.

4.2.7. Play, fun

బోడా⁴ *n.* stilt.

గుంతి *n.* small bow and arrow.

Tel: విల్లు.

గోలా *n.* ball. *Tel:* గుండు. *Hin:* गेंद.

చెండు *n.* ball often made out of rags.

Tel: బంతి. *Hin:* गेंद.

తోక్కుడ్-బండా *n.* a children's game.

Tel: తోక్కుబండ.

బోమ్ము *n.* toy, doll. *Tel:* బోమ్ము.

4.2.8. Humor

చేహ్వా- *vi.* to make jokes at a marriage.

డవ్యారింగ్-కీ- *vt.* to make fun of.

4.4.2.6.2. Make a mistake

4.4. Behavior

4.4.1. Do something good

4.4.1.3. Do good to

మాయా *n.* kindness. *Tel:* మాయము.

Hin: उपकार.

4.4.1.6. Self-controlled

4.4.1.6.2. Social refinement

మానే-మా- *vi.* to be respectful.

4.4.2. Do something bad

4.4.2.2. Feel evil toward

4.4.2.2.1. Think poorly of

కీవ్ *n.* disapprove.

4.4.2.2.5. Discontent

పిరాది *n.* complaint. *Hin:* शिकायत.

4.4.2.4. Speak evil of

4.4.2.4.4. Quarrel

గుద్- *vi.* to quarrel. *Hin:* झगड़ना.

4.4.2.4.9. Mock

చేడి-కీ- *vt.* to tease. *Hin:* छीलना.

మారుస్- *vt.* to tease, to pull faces.

4.4.2.5. Dishonest

4.4.2.5.1. Lie, speak untruth

లబాడ్ *n.* a lie. *Tel:* అబద్ధము. *Hin:* झूठ,
झूठा.

లబాడ్ వడ్జు- *vi.* to tell a lie.

4.4.2.5.2. Deceive

పసీ-కీ- *vt.* to deceive. *Tel:* మోసం చేయుట.

Hin: भरमाना.

లప్పుంగీ *n.* falsehood, dishonesty,
deception.

4.4.2.6. Lack self-control

4.4.2.6.2. Make a mistake

చుక్క- *vi.* 1 • to commit a mistake.

2 • to be avoidable.

చుక్కు *n.* mistake.

4.5. Prosperity, trouble

4.5.2. Trouble

జిర్-జిర్-కయ్- *vi.* to cause trouble.

తక్కిబ్ *n.* difficulty. *Tel:* కష్టం.

Hin: కఠినతా.

పుహ్-1 1 • *vt.* to harness.

2 • *vi.* to be troubled, face difficulty.

4.5.2.7. Accident

లోప్పి-కీ- *vt.* 1 • to attach, hit. *Hin:* లగానా.

2 • to dent.

4.5.3. Respond to trouble

4.5.3.1. Courage

ధిర్య *n.* courage, daring, brave.

Tel: ధైర్యము. *Hin:* హిమత.

మసూర్ *adjl.* brave.

హామ్మాత్ *n.* boldness, courage.

Tel: ధైర్యము. *Hin:* సాహస.

4.5.3.3. Avoid trouble

చుక్- *vi.* 1 • to commit a mistake.

2 • to be avoidable.

4.5.4. Respond to someone in trouble

4.5.4.4. Save from trouble

దక్కున్- *vc.* to cause to remain, save.

పిన్- *vi.* to be saved, spared, be alive, survive. *Hin:* బచనా.

పిసున్- *vc.* to save. *Hin:* బచా.

పిస్వాడ్ *n.* salvation, saving. *Hin:* ముక్తి.

సుట్టు-మా- *vi.* to escape.

4.5.4.5. Defend from danger

కేవ్- *vt.* to guard, keep watch, wait.

కోణ్ణాల్ *n.* watchman. *Tel:* కావలివాడు.

Hin: చౌకిదార.

కోణ్ణీ *n.* watchman's wife.

చిప్పు-కీ- *vt.* to hide from harm, protect (in the way a mother hen hides

her chicks under her feathers).

Tel: కొగిలించుట. *Hin:* త్చిపనా, త్చుపనా.

జాగ్రీంగ్-పీ- *vi.* to take spells of guard duty over crops.

4.5.5. Chance

తక్కిర్ *n.* luck. *Tel:* అదృష్టం.

నసీబ్ *n.* luck.

4.6. Government

4.6.1. Person in authority

పాట్లాల్ *n.* headman of village. *Tel:* రామ పెద్ద మనిషి.

పాట్లే *n.* headman's wife.

4.6.1.1. Supreme authority

రాజుల్ *n.* king. *Tel:* రాజు. *Hin:* రాజు.

4.6.1.2. King's family

వేలాడ్ *n.* queen. *Tel:* రాణి. *Hin:* రానీ.

4.6.4. Authority

4.6.4.3. Appoint, delegate

ముక్కాడ్-కీ- *vt.* to appoint.

4.6.4.5. Lead

4.6.4.5.1. Discipline, train

పోస్-కీ- *vt.* to train up (a child), raise (horses, etc.).

4.6.5. Command

4.6.5.5. Restraine

కోండీ-కీ- *vt.* 1 • to block off, or restrict.

2 • to keep a person forcibly.

4.6.8. Submit to authority

4.6.8.2. Honor

మాన్ *n.* honour, respect. *Tel:* మర్యాద.

Hin: లాజ.

మాన్-మర్యాద-కీ- *vt.* to honour.

మాన్-పాన్ తుంగ్- *vt.* to honour.

4.6.9. Region

ఆంధ్రా *n.* Andhra. *Tel:* ఆంధ్ర.

4.6.9.2. City

నగుర్ *n.* city, town. *Tel:* పట్టా^o.

Hin: शहर.

4.6.9.4. Community

కోయా *adjl.* Gond. *Tel:* గోండి.

గూడ *n.* small village, hamlet.

Tel: చిన్న ఉరు; గూడము. *Hin:* गाँव.

నార్ *n.* village. *Tel:* రామము. *Hin:* गाँव.

4.7. Law

4.7.5. Legal process

4.7.5.5. Take oath

శడ్ *n.* oath.

4.7.7. Punish

సిన్నారీ-కీ- *vt.* to kick, flog.

4.7.7.2. Fine

డాండ్ *n.* compensation. *Tel:* జరుమన.

4.7.7.3. Imprison

కోండీ-కీ- *vt.* 1 • to block off, or restrict.

2 • to keep a person forcibly.

4.8. Strife

4.8.1. Fight

జగడ *n.* fight, argument, quarrel.

Tel: గొడవ.

తెర్యాన్- *vc.* to fight, quarrel. *Hin:* लडना.

దంచ్యాల్ *n.* 1 • pain, ache.

2 • person threatening to hit.

రాండే *n.* 1 • widow. *Tel:* వధవరాలు.

Hin: विधवा.

2 • term of abuse for women or animals.

వట్టా *n.* fight. *Tel:* జగడం.

4.8.2. Defend from attack

4.8.2.4. Set free

సుట్టి-కీ- *vt.* to release, leave, quit, give up. *Tel:* ఏడువు.

4.8.3. Peace4.8.3.1. Rebuke

రాంగ్- *vt.* to abuse, scold, revile.

Tel: తెట్టుట, దూషించుట.

4.8.3.6. Repent

చుక్కచుక్క-మా- *vi.* to repent, feel sorry.

జోప్రో-మా- (**రుబూర్-మా-**) *vi.* to feel sorry, repent. *Hin:* पछताना.

4.8.4. War

4.8.4.1. Defeat

ఘూడ్-అర్యాన్- *vt.* to defeat. *Hin:* हराना.

4.8.4.3. Lose

ఘూడ్-మా- *n.* loss. *Tel:* నష్టపోయిండు.

4.8.4.7. Casualty

4.8.4.7.1. Survive

రక్- *vi.* to remain, survive, be spared. *Hin:* बच गया.

4.8.4.9. Weapon, Shoot

కౌషా *n.* end of a sword.

కోల్ప *n.* 1 • stick. *Tel:* పుల్ల. *Hin:* छडी.

2 • peg of stringed instrument.

3 • arrow. *Tel:* భాణం. *Hin:* तीर.

ఖోడ్₂ *n.* trigger of gun.

గోర్గు *n.* spear. *Tel:* బల్లెము. *Hin:* भाला.

తల్వార్ *n.* sword. *Hin:* असि.

పుక్-కీ- *vi.* to fire (gun).

భాండే *n.* gun. *Tel:* తుపాకి.

4.9. Religion

4.9.1. God

అవ్యల్₂ *n.* the mother god, smallpox goddess. *Tel:* పోచమ్మ దేవత.

ఆకె-ఎన్ *n.* one of the Gond gods, the that stays in the centre of a village. *Tel:* రామదేవత, పోచమ్మ.

కోడల్-ఎన్ *n.* one of the Gond gods.

జైతూర్ *n.* minor Gond god.

నాగోబాల్ *n.* a snake God worshipped by Gonds; a temple of this God is in Keslapur which is situated at about 30 kilometres from Utnoor. *Tel:* నాగు దేవుని పేరు.

పెర్మా పేన్ *n.* one of the Gond gods, the big god.

పేన్ *n.* god. *Tel:* దేవుడు. *Hin:* ఈశ్వర.

భీమాల్ *n.* name of one of the Gond gods. *Tel:* భీము దేవుడు.

మన్సమా-పేన్ *n.* one of the Gond gods. *Tel:* దేవుడు.

యేత్క్షు *n.* a Gond god, deity. *Tel:* దేవుని పేరు.

సత్తీపేన్ *n.* one of the gods. *Tel:* దేవుని పేరు.

4.9.3. Supernatural power

4.9.3.1. Benevolent supernatural power

4.9.3.1.2. Bless

మిటున్- *vt.* to apply (rice, or vermillion) in order to bless.

4.9.3.2. Malevolent supernatural power

భోరాడీ *n.* evil spirit. *Tel:* ధయ్యం.

యొం *n.* spirit of death.

వాగాటీ *n.* an evil spirit which stays on trees and captures animals (it is believed that the hair of an animal killed by a tiger becomes this spirit). *Hin:* భూత.

4.9.5. Practice religion

అక్కీదాంగ్ *n.* rice mixed with vermillion thrown at a wedding, or on cattle (e.g. during 'laxmi pooja') in order to bless.

కుక్కు *n.* vermillion powder (used to apply a mark on the forehead). *Tel:* కుంకుమ.

కుక్కు గుల్ఫుల్ *n.* vermillion and pink powders used for worship.

ఫోడా₁ *n.* 1 • horse. *Tel:* గురుము. *Hin:* ఘోడా.
2 • horizontal horse-shaped beam which sits atop a marriage pole.

3 • miniature earthenware horse used for worship.

గుల్ఫుల్ *n.* pink powder used for worship.

గొందా *n.* sacred thread worn around waist. *Tel:* మొలుత్తాడు.

జండా-పేన్ *n.* flag god.

దేనా *n.* ritual song.

బోట్ *n.* red spot on forehead. *Tel:* బోట్టు.

4.9.5.3. Worship

కల్పు-అర్ప- *vi.* to prostrate oneself.

కల్పు-కేర్- *vi.* to worship (by folding hands and touching forehead).

పేన్-కోష్టు *n.* corner set aside for worship.

పూజ *n.* worship. *Tel:* పూజ. *Hin:* ఆరాధనా.

సండ్ *n.* a festival which lasts for several days.

4.9.5.4. Perform religious ceremony

ఆజుడస్టాన్ *n.* ritual bath.

ఆచార్-విచార్ *n.* religious observances (pl.).

ఖూపీ *n.* ritual dance while putting a god back in place after a festival.

మలెద *n.* *Tel:* రోట్టె ముక్కలు బెల్లం.

విద్రింగ్ *n.* agricultural festival which takes place before sowing (pl.).

4.9.5.5. Make offering, sacrifice

నివీద్ *n.* food offering. *Tel:* వైవ్యము.

విదూర్చు- *vt.* to lay down (offering), scatter.

సుజారాంగ్ *n.* sacrificial animals (pl.).

4.9.7. Religious organization

4.9.7.1. Religious person

కటోడాల్ *n.* clan priest.

కటోడె *n.* priest's wife.

గడ్యాల్ *n.* servant, ritual food server.

దేవారీ *n.* village priest. *Tel:* పూజారి.

4.9.7.3. Islam

తుడ్గుల్ *n.* Muslims. *Tel:* ముస్లింహాడు.

4.9.8. Religious object, artifact

కాటీ *n.* a decorated ritual bamboo pole used during worship of the great god.

కోడల్ *n.* religious mask. *Tel:* నృత్యదేవత పీరు.

గొర్గ *n.* sacred brass ankle bell.

Tel: గజ్జె.

చపుంగ్ *n.* altar. *Tel:* బలిపీఠం.

చపూశార్ *n.* ceremonial fly-whisk with long hair or strips of cloth ties to one end (used for giving blessing). *Tel:* సహురము.

టోవీ *n.* small earthen pot which is used to make a lamp 'diva' for 'pooja'.

దుమ్మై *n.* necklace for religious purposes (c.f. prayer beads).

మొక్కోట *n.* mask.

సల్లో *n.* sacred spear head. *Tel:* దేవ ప్రతిమ.

4.9.8.2. Place of worship

గుడి *n.* temple. *Tel:* మందిరం. *Hin:* मंदिर.

రధీ *n.* place at a river where there is always water (used for immersing idols).

ప్రణ-గడ్మ *n.* holy place, place where god is kept. *Tel:* దేహనిష్టము.

మటం *n.* temple. *Tel:* మందిరం. *Hin:* मंदिर.

5. Home

5.1. Rooms of a house

ఆటేరా *n.* attic, store area above rafters of house, loft. *Tel:* అటుకు.

కొటుంగీ *n.* 1 • room, sometimes used to refer to a side room for women in childbirth or menstruation. *Tel:* గది, శ్వాళీ ప్రదేశం. *Hin:* कमरा.

2 • shed for goats.

కోడ్డా *n.* room. *Tel:* గది. *Hin:* कमरा.

కోనా *n.* room. *Tel:* గది. *Hin:* कमरा.

బోలీ *n.* room. *Tel:* గది. *Hin:* कमरा.

గర్చీ *n.* stair.

టీడా *n.* inner room. *Tel:* గది. *Hin:* कमरा.

మాడీ *n.* house (with multiple levels).
Tel: బంగ్రా. *Hin:* मकान.

రోన్ *n.* house, home. *Tel:* ఇల్లు.
Hin: मकान.

వోటూ *n.* verandah, porch, threshold, covered entrance area of a house.

వోన్న *n.* verandah. *Tel:* వసోరా.
Hin: बरामदा.

స్పీ *n.* verandah. *Hin:* बरामदा.

హార్మ *n.* room. *Tel:* గది. *Hin:* कमरा.

5.1.1. Outside of a house

అట్టుల్ రోన్ *n.* cooking house.
Tel: వంటశాల.

ఆష్టదుడీ *n.* bathroom. *Tel:* స్టూనము గది.

ఆవారా *n.* fence or compound.

గాదీ *n.* cylindrical framework of bamboo or sticks.

గొదు *n.* cement wall. *Hin:* दीवार.

జోపా *n.* compound gate. *Tel:* గల్కు తడక.

డెండ్లీ *n.* backyard. *Tel:* ఇల్లు
 చుట్టుస్థలము.

బహ్రూ *adv-ppn.* outside. *Tel:* బయట.
Hin: के बाहर.

రచ్చు *n.* courtyard. *Hin:* आँगन.

5.1.2. Personal plot, property

మాల్చుల్ *n.* head of household, owner.
Tel: యజమాని.

వెలూం *n.* compound wall or fence.
Tel: ధడీ.

వేడా *n.* yard of a house, or small plot of land near to the house for growing vegetables etc.
Tel: పెరడు.

5.1.3. Furniture

5.1.3.1. Table

టేబల్ *n.* table. *Tel:* బల్ల. *Hin:* मेज़.

5.1.3.2. Chair

షైక్స్ *n.* swing, cradle. *Tel:* ఉయ్యలు.

కుత్తూల్ *n.* bench, seat. *Tel:* పీట. *Hin:* चौकी.

కుర్చు *n.* chair. *Tel:* కుర్చు. *Hin:* कर्सी.

5.1.3.3. Bed

కటూల్ *n.* bed, cot. *Tel:* మంచము.

Hin: पलंग.

చాప్లో *n.* mat.

ఱాపా *n.* leg of a bed.

పొనోడీ *n.* blanket. *Hin:* कंबल.

బోంతా *n.* quilt.

5.1.4. Household tools

కయ్యుర్ *n.* broom. *Tel:* చీపురు.

కుణ్ణు *n.* key. *Tel:* తాలము చేయి.

కుణ్ణు-డబ్బు *n.* lock (lit. key container).
Tel: తాలము.

కేస్మూడ్ (సీడీ) *n.* ladder, steps.
Tel: నిచ్చెన. *Hin:* सीढ़ी.

గుర్గా *n.* bronze pitcher. *Tel:* బిందె.

గడ్డలా *n.* kind of small metal (steel, bronze) pot or vessel. *Hin:* भाँड़ा.

గారీ *n.* metal pitcher.

గొట్టా *n.* pipe (for liquid), quiver, cylinder. *Hin:* बाँसुरी.

చర్మ్యు *n.* brass container for liquids.

చాక్కా *n.* small knife. *Tel:* కళ్ళి. *Hin:* छुरी.

చుమ్మూర్ *n.* head pad (for carrying pots). *Tel:* చుట్టు.

రుజ్చి *n.* kind of bronze vessel.
Tel: పూజ ముంత.

టారేల్ *n.* churning stick.

డబ್ಬು	<i>n.</i> container. <i>Tel:</i> డబ್బು.
ಡಾಜಡ್	<i>n.</i> a horizontal pole used to hang clothes on while drying. <i>Tel:</i> దಂಡಮು.
ಡಾಲ್	<i>n.</i> basket. <i>Tel:</i> గుమ్మ. <i>Hin:</i> టోకరి.
ಡೀవಾ	<i>n.</i> earthen oil lamp. <i>Tel:</i> దీపము.
తಯ್ಯಾ	<i>n.</i> bag. <i>Tel:</i> సಂచ. <i>Hin:</i> ఝೋಲಾ.
తಾರ್	<i>n.</i> 1 • wire. 2 • web of a spider. <i>Tel:</i> సాలగూడು.
	3 • instrument string.
ದೀನೋಡ	<i>n.</i> lampstand. <i>Tel:</i> దీపము షైಂడು.
పక్కು	<i>n.</i> bamboo strip. <i>Tel:</i> వెదురు బద్ద.
పత్రు	<i>n.</i> blade.
పద్మ	<i>n.</i> step of a ladder. <i>Tel:</i> నిచ్చున మద్యనహన్న చెక్క.
పొప్పು	<i>n.</i> bucket. <i>Tel:</i> బోకేనా. <i>Hin:</i> బాలటి.
బుడ್ಡಿ	<i>n.</i> clay pot, earthen vessel, dish-shaped hollow. <i>Tel:</i> కుండ.
రూసೀ	<i>n.</i> large knife. <i>Tel:</i> కత్త.
సత్తి	<i>n.</i> umbrella. <i>Tel:</i> గొడుగు. <i>Hin:</i> ఛత్రి.
<hr/>	
5.1.5. Household decorations	
బుగ్గ	<i>n.</i> balloon, bulb.
<hr/>	
5.2. Food	
ಭಾಡೀ	<i>n.</i> a small grain.
<hr/>	
5.2.1. Food preparation	
ಅಟ್-	<i>vt.</i> to cook. <i>Tel:</i> వండుట.
ಅಟ్ಯುಲ್ యెರ್	<i>vc.</i> water for cooking. <i>Hin:</i> रसोइया.
ಕಾಸೂನ್-	<i>vc.</i> to make hot.
ಡೆಭ್ಬು	<i>n.</i> sweet made from water and cooked rice.
పెಡೆ-	<i>vi.</i> to be boiling hot.

పొయూన్	<i>vt.</i> to season (curry). <i>Tel:</i> తాలింపువేయు. <i>Hin:</i> ఛౌకొనా.
వే-	<i>vi.</i> to cook. <i>Tel:</i> ఉడుకుట.
వేయూన్-	<i>vc.</i> to cook. <i>Tel:</i> ఉడికెంది.
<hr/>	
5.2.1.1. Methods of cooking	
ఉన్న-1	<i>vi.</i> to boil over while cooking.
గాట్	<i>n.</i> boiled rice. <i>Tel:</i> అన్నము; శప్పరము.
పిడూన్-	<i>vc.</i> to dry, parch (grain). <i>Hin:</i> सूखना.
బోడ్న-	<i>vt.</i> to roast, fry. <i>Hin:</i> भूनना.
వప్పు-	<i>vi.</i> to boil.
వప్పు-సీ	<i>vc.</i> to boil.
వప్పు-కీ-	<i>vt.</i> to boil.
సవ్-	<i>vi.</i> to curdle, go sour. <i>Tel:</i> పాసిపోవడము.
సుర్-	<i>vt.</i> to bake.
<hr/>	
5.2.1.2. Steps in food preparation	
తెప్పు-	<i>vt.</i> to clean rice or lentils using an open-ended basket.
మిస్టీ-కీ-	<i>vt.</i> to mix. <i>Tel:</i> కల్పడము. <i>Hin:</i> मिलाना.
<hr/>	
5.2.1.2.2. Remove shell, skin	
వోడూంగ్-	<i>vi.</i> to be peeled. <i>Hin:</i> छिलना.
వోడూ-సీ-	<i>vt.</i> to peel or remove the shell or cover of food items (boiled eggs, beans, peas, corn, bananas, peanuts, etc.). <i>Hin:</i> छीलना.
<hr/>	
5.2.1.2.3. Pound in mortar and pestle	
కొహ్కు-1	<i>vt.</i> 1 • to pound (in a mortar). <i>Tel:</i> జీడి. <i>Hin:</i> कूटना.
	2 • to beat (stalks of millet wheat, etc. with a stick so that the seeds fall off).

3 • to grind into a paste.

చ్చోర్ *n.* mortar for grinding spices.
Tel: రోలు.

రొచ్చేకాల్ *n.* stone pestle. *Tel:* రచ్చబండ; రుబ్బెరాయి.

రోకాల్ *n.* wooden pestle. *Tel:* రోకలి.

వాటీ-కీ- *vt.* to pound. *Hin:* కూటనా.

5.2.1.2.4. Grind flour

జత్తు *n.* stone for grinding flour.
Tel: జప్పురాయి. *Hin:* सान.

పిండి *n.* flour. *Tel:* పిండి. *Hin:* आटा.

5.2.1.4. Cooking utensils

కచ్చుడ్ *n.* flat pan for bread making.
Tel: సరాతము.

కుర్చ్చు *n.* pot. *Tel:* కుండ. *Hin:* भाँड़ा.

కోపా *n.* earthen pot, clay vessel.
Tel: కుండలు.

ఖుండి *n.* kind of small clay pot.
Hin: भाँड़ा.

గంజ్ *n.* cooking vessel. *Tel:* గంజు.
Hin: बरतन.

గార్చు *n.* strainer, sieve.

చాడ్చు *n.* sieve.

చిష్టూ *n.* pincers, tongs.

డెళ్లు *n.* 1 • a hollow space or cavity that birds, and insects can live in.
2 • fireplace, brazier.
Tel: చలిమంటవేస్టోలు.

తావా *n.* earthen frying pan. *Tel:* పెనం.

తావీ *n.* iron frying pan. *Tel:* పెనము.

పడీ₁ *n.* ladle.

సుక్కుడ్ *n.* wooden ladle, spoon.
Tel: అన్నంకలిపేకట్టే.

5.2.1.5. Food storage

డుల్లు *n.* grain store. *Tel:* గుమ్ము.

పీపా *n.* square-shaped cooking oil tin. *Tel:* డబ్బు.

ముర్రాడీ₂ *n.* a large basket for storing paddy.

సిబ్బి *n.* large basket for storing grain made of bamboo and mud.
Tel: గుమ్ము.

5.2.1.6. Serve food

డొపో *n.* cup or bowl made of leaves.

తావ్- *vt.* to dish up, spoon out.

పడీ₁ *n.* ladle.

వేరీ *n.* bowl made of clay. *Tel:* మట్టి పల్లెము.

5.2.2. Eat

జలూ- *vt.* to chew. *Hin:* चबाना.

జేవి-కీ- *vt.* to eat, have a meal. *Hin:* खाना, खिलना.

తిన్- *vt.* to eat. *Tel:* తినుట. *Hin:* खाना, खिलना.

5.2.2.1. Meal

జేవి *n.* meal.

నెహలీ *n.* meal - breakfast, lunch or dinner.

నెప్పు *n.* eating.

5.2.2.4. Taste of food

డెర్గు *n.* belch. *Tel:* తేన్చు.

డెర్గు-కీ- *vi.* to belch.

మినూంగ్- *vi.* to taste sweet.

సవీ- *vi.* to be sour.

సప్పా *adj.* sour (bad taste).

5.2.2.5. Hungry, thirsty

కర్ వస్తా hunger strikes.

వట్టు- *vi.* to be thirsty. *Tel:* దాహం.

5.2.2.7. Drink

- ఉన్-** *vi, vt.* to drink, smoke (cigarette). *Tel:* తూరు. *Hin:* पीना, पिलना.
- ఉత్త-** *vt.* to suck. *Hin:* चूसना.
- చుప్పు-** *vt.* to suck, smack ones' lips. *Hin:* चूसना.
- తుత్త-** *vt.* to suck. *Hin:* चूसना.

5.2.2.8. Eating utensil

- కూడీ** *n.* leaf plate. *Tel:* విస్తరి(ఆకులు).
- బోజు** *n.* bowl. *Tel:* గన్నె.
- చమ్ము** *n.* spoon. *Tel:* చెమ్ము.
- తాలి** *n.* pail, jug, tumbler. *Tel:* ముంత.
- దెడ్డె** *n.* plate.
- ధడియా** *n.* plate for eating from. *Tel:* పల్లెము.
- పుడీ** *n.* small spoon.

5.2.3. Types of food

- కడీ** *n.* curry made with ground channa.
- ఫుడూం** *n.* kind of dumpling.
- గురీ** *n.* cooked (boiled) seeds or grain. *Hin:* बीज.
- ముర్రె** *n.* fried gram. *Tel:* పుట్టులు.
- హూడాంగ్** *n.* corn or grains or peas of tender and immature ears or pods of great millet which have been parched. *Tel:* అటుకులు.

5.2.3.1. Food from plants

- కారేలా** *n.* the gourd Balsam pear. *Tel:* కాకర కాయ.
- కుస్తీ** *n.* seasoned vegetables. *Tel:* కూర.
- కొర్రీ-సెబ్బాంగ్** *n.* bean pods. *Tel:* చిక్కుడు కాయలు.
- గారా** *n.* mahua fruit.

పాన్ గోబ్ *n.* cabbage (leafy). *Tel:* పాన్ గోబ్.

పుజార్ గోబ్ *n.* cauliflower. *Tel:* పూల గోబ్.

చవ్వేర *n.* kind of short green bean.

డుమ్మేరా *n.* 1 • partially ripe fruit. *Tel:* ఇప్పుపువ్వు.

2 • mahua flowers that have just fallen down from the 'hiruk' tree.

తేర్య *n.* bitter gourd (looks somewhat like a cucumber). *Tel:* దోసుకాయ.

మిర్చుట్ *n.* chilli (pounded into flakes). *Tel:* గొడ్డుకారము.

మేతీంగ్ *n.* fenugreek seeds.

సాప *n.* brinjal, egg plant. *Tel:* వంకాయ.

సెబ్బ *n.* pod (of bean, etc.).

5.2.3.1.1. Food from seeds

- కొద్దంగ్** *n.* the seeds of the 'mahka' fruit which can be eaten.
- బోబ్** *n.* inner white part of coconut. *Tel:* కుడుక. *Hin:* नारियल.
- గార్ము** *n.* a kind of cake prepared out of black gram. *Tel:* గారెలు.
- చీచోకా** *n.* seed of tamarind.
- చెప్పొ** *n.* coarse flour of millet.
- డారి** *n.* pulses. *Tel:* పప్పు.
- తీక్కు** *n.* mustard seed. *Hin:* राई.
- తూరింగ్** *n.* kind of lentil, pulse. *Tel:* కందులు.
- నారేల్** *n.* coconut. *Tel:* కొబ్బరికాయ. *Hin:* नारियल.
- మాంగ్** *n.* sesame. *Tel:* నువులు.
- పిచీ** *n.* oil cake.

పుడ్యాల్ *n.* urad dhal (kind of lentil).
Tel: మినుములు.

పురున్ సారీ *n.* kind of sweetmeat.
Tel: బూరె, పొల్లోల్.

పెసల్గ్ర్ *n.* moong dhal (kind of lentil), green gram pulse (pl.).
Tel: పెసలు.

బుయ్ సెబ్జ్ *n.* groundnut.

బూడా *n.* bread prepared with ghee.

మోవేర *n.* mustard seed. *Tel:* ఆవలు.
Hin: రాఫ్.

యెంజే *n.* kernel of chironji fruit.

యెష్టూర్ *n.* sweet preparation made by pounding 'jaggery' and sesame seeds together. *Tel:* నువ్వులపొడి.

లోంగ్ *n.* parched grain.

సడాయి *n.* the chickpea, Bengal gram, 'channa'. *Tel:* శెనగలు.

సామూ *n.* sanva corn.

సెవ్యంగ్ *n.* noodle-like food preparation made from wheat flour.

5.2.3.1.2. Food from fruit

రేజ్చొ *n.* wild plum. *Tel:* రేగు పండు.

సంతార్ *n.* orange. *Tel:* నారింజ.

5.2.3.1.3. Food from vegetables

కొప్పొ *n.* pumpkin. *Tel:* గుమ్మడి కాయ.

టోండీ *n.* tondla vegetable.
Tel: దొండకాయ.

టోట్టొ *n.* turai vegetable, sponge gourd. *Tel:* బీరకాయ.

సాపంగ్-మిర్చంగ్ *n.* vegetables (lit. eggplants-chillies).

Tel: కూరగాయలు.

5.2.3.1.4. Food from leaves

బేలీ *n.* jaggery, coarse brown sugar.
Tel: బెల్లం. *Hin:* గ్రూడ.

5.2.3.1.5. Food from roots

కమ్ము *n.* turmeric. *Tel:* పనుపు.

గడ్డొ *n.* kind of edible root.

నోస్క్ర్ *n.* yam.

మాటీ *n.* kind of edible root from the forest. *Tel:* గడ్డ (దుంప).

5.2.3.2. Food from animals

కాడల్-నియ్ *n.* honey. *Hin:* శహద.

మేంజ్ *n.* egg (sg.). *Tel:* గుడ్డు. *Hin:* అండా.

మేన్గ్ర్ *n.* egg (pl.). *Tel:* గుడ్డు. *Hin:* అండె.

5.2.3.2.1. Meat

ఖాండూం *n.* piece of flesh, chunk of meat. *Tel:* మాంసపు ముక్కు.

సవ్వీ *n.* meat. *Tel:* మాంసము.

5.2.3.2.2. Milk products

దోహొ *n.* curds. *Tel:* పెరుగు.

పాల్ *n.* milk. *Tel:* పాలు. *Hin:* దूध.

పాల్-నియ్ *n.* ghee. *Tel:* నెయ్య.

వోండి *n.* butter. *Tel:* మీగడ. *Hin:* మక్కణ.

5.2.3.3. Cooking ingredients

5.2.3.3.1. Sugar

బేలీ *n.* jaggery, coarse brown sugar.
Tel: బెల్లం. *Hin:* గ్రూడ.

సాకుర్ *n.* sugar. *Tel:* పంచదార(చక్కెర).

5.2.3.3.3. Spice

కమ్ము *n.* turmeric. *Tel:* పనుపు.

లమ్మొ *n.* cloves. *Tel:* ముక్కుపుడక.

5.2.3.3.4. Leaven

పీటూ *n.* yeast.

5.2.3.3.5. Cooking oil

కోణ్ణింజ్ నియ్ *n.* oil prepared out of fat.

5.2.3.4. Prepared food

ಅಯುನ ಜಾವ *n.* porridge which is made on the first day after marriage and given to the 'avval' goddess.

ಗೊಟ್ಟಿ *n.* kind of small round bread.
Tel: ಚಿನ್ನು ರೊಟ್ಟಿ. *Hin:* ರೋಟಿ.

ಚೂಕ್ಕು *n.* chickpea curry. *Tel:* ಪೀಠು.

ಜಾವ *n.* kind of porridge. *Tel:* ಅಂಬಲಿ.

ಪುರುಂತ ಸಾರೀ *n.* kind of sweetmeat.
Tel: ಭೂರೆ; ಪೊಲ್ಲೆಲ್.

ಸಾರೀ *n.* bread. *Tel:* ರೊಟ್ಟಿ. *Hin:* ರೋಟಿ.

5.2.3.6. Beverages

ಚೆಹ್ಮಾ *n.* tea. *Tel:* ತೆನ್ನರು; ಧಾಯ. *Hin:* ಚಾಯ, ಚಾಯ-ವಾಯ.

5.2.3.7. Alcoholic beverages

ಕಲ್ *n.* liquor, wine. *Tel:* ಸೊರಾಯು.

ತಾಡೆ-ಕಲ್ *n.* palm liquor.

ಸೀಂದೀ-ಕಲ್ *n.* kind of liquor.

ಹಿಂಡುಕ್ಕ-ಕಲ್ *n.* kind of liquor.

5.2.4. Tobacco

ಚುಟ್ಟು *n.* pipe. *Hin:* ಬಾಂಸುರಿ.

ಚುಟ್ಟು-ಏಕಿ *n.* leaf for smoking used to wrap tobacco in.

ತಮ್ಮುಕ್ಕ-ಏಕಿ *n.* tobacco leaf.

ನನ್ನ₁ *n.* snuff.

ಬೀಡೀ *n.* cigar, 'bidi', local cigarette.
Tel: ಬೀಡೀಲು.

5.2.5. Narcotic

ಗಾಂಜಾ *n.* a drug.

ವೀಡಾ-ಏಕಿ *n.* betel, 'paan' leaf.

ಹಾಸ್ಪಾ *n.* opium.

5.3. Clothing

ಕಪ್ಪಿ *n.* cloth (as in clothes to wear).
Tel: ಬಟ್ಟ; ಚೀರ. *Hin:* ಕಪಡा.

ಚೆಪ್ಪುಲ್ *n.* sandal. *Hin:* ಚಪ್ಪಲ.

ತುವಾಲ್ *n.* towel. *Tel:* ತುವಾಲ.

ದಸ್ತೀ *n.* handkerchief. *Tel:* ದಸ್ತೀ; ಚೆತಿಗುಡ್ಡ.

ನಡೀ-ಪಟ್ಟು *n.* waist belt.

ಮೊರ *n.* leaf hat.

ಲೋಹಾಂಗಾ *n.* dress.

ಸರ್ಯಾಂಗ *n.* sandal. *Tel:* ಚೆಪ್ಪುಲು. *Hin:* ಚಪ್ಪಲ.

ಸೀಲಾ *n.* hand cloth, larger than a handkerchief. *Tel:* ತುವಾಯಲು.

5.3.1. Men's clothing

ಆಂಗ್ರೆ *n.* shirt. *Tel:* ಅಂಗಿ; ವೊಕ್ಕು.

ಚೋನ್ಗಾ *n.* short pants, shorts.

ದೋತ್ತೆ *n.* 'dhoti' (cloth worn by males, wrapped around waist).
Tel: ದೋತ್ತೆ.

ಪಟ್ಟಾಗ್ನಿ *n.* turban with a 'train' of cloth at the back, worn only by men.
Tel: ರುಮ್ಮುಲು.

ಪಟ್ಟು *n.* belt. *Tel:* ದಟ್ಟಿ. *Hin:* ಪೆಟೀ.

ಪದ್ಮಾರ್ಹ *n.* end portion of a dhoti.

ಪಾಗೆಟ್ಟಾ *n.* turban with a 'train' of cloth at the back, worn only by men.
Tel: ರುಮ್ಮುಲು.

ರುಮ್ಮಾಲ್ *n.* turban. *Tel:* ರುಮ್ಮುಲು.

ರೊಪ್ಪೇಡಾ ಬನಿನ್ *n.* undershirt, vest.

5.3.2. Women's clothing

ಗೆದ್ಡಾ *n.* woman's underskirt.

ಚೋರಿ *n.* blouse.

ಮೈಲಾ₁ *n.* the free end of a woman's sari which is worn over the shoulder and wrapped around the back.

ದಿಕ್ಕಿ *n.* sari tied in such a way (between legs) that enables

ladies to work more comfortably. *Tel:* చీర.

5.3.3. Traditional clothing

టోపి *n.* hat. *Tel:* టోపి. *Hin:* టోపి.

5.3.4. Clothes for special occasions

కర్డోడా *n.* ornamental belt.

మల్-పట్టు *n.* peacock feather belt.

5.3.6. Parts of clothing

కాట్ *n.* hem of cloth.

కీసా *n.* pocket. *Tel:* జేబు. *Hin:* జెబ.

వోటీ *n.* pouch (usually for collecting cotton) formed by tucking cloth it in at the waist and folding the other half upwards.

5.3.7. Wear clothing

కుడూన్- *vc.* to take off (draped clothing).

కెర్- *vt.* to wear (not said of draped things). *Tel:* తొడుక్కుంది.

ఫోసీ-కీ- *vt.* 1 • to hang clothing, rope, or bag on something.

2 • to tuck in clothing (like the end portion of a 'sari' or 'dhoti').

పోండ్- *vt.* to put on, wear, (draped clothes such as dhoti).

Tel: కట్టుకోవడము.

5.4. Adornment

కాండ- *vt.* to string (as beads, flowers).

కొహ్కు- *vt.* 1 • to gore.

2 • to pierce (when having a tattoo).

టిక్కా *n.* forehead mark. *Tel:* టిక్కా (బోట్టు).

సింగార్ *n.* tattoo. *Tel:* సింగారం; పచ్చబోట్టు.

5.4.1. Jewelry

కంతీ *n.* silver neck ornament.

కుడ్కు *n.* ear-ring.

ఖడే *n.* ornament for arm or ankle.

గంటల్ *n.* ear-ring.

గాజీ *n.* bangle. *Tel:* గాజు.

ఘడి *n.* a watch, timepiece.

Tel: గడియారము. *Hin:* ఘడీ.

చీతాకి *n.* bead necklace (long).

చెవాల్ లి *n.* earring worn on the top of the ear (in contrast to those that hang below).

టిక్కా ముద్ద *n.* signet ring.

తాడీ *n.* ear-ring with bells.

దండ్-ఖడే *n.* upper arm bracelet.

దుమ్ము *n.* necklace for religious purposes (c.f. prayer beads).

నత్తు *n.* nose stud.

పాంజోల్ *n.* anklet (chain). *Tel:* అందె.

పుస్త *n.* pendant of necklace.

Tel: మంగల సూత్రం.

పొపూర్ *n.* bead.

పోతీ *n.* necklace of married woman.

Tel: నల్లపూరూపల మంగల సూత్రం.

Hin: మంగలసూత్రా.

బాబోబెన్ *n.* upper arm bangle.

ముడీ *n.* bead of a necklace.

Tel: మణిపూరు.

మాయ్య *n.* bangle, anklet (worn by married ladies). *Tel:* కడియం.

ముక్క *n.* nose ring. *Tel:* ముక్క పుడక.

ముద్ద *n.* ring. *Tel:* ఉంగరము. *Hin:* ఆంగూఠి.

సరీ *n.* silver neck ornament.

Tel: మెడకంటె.

సిన్నుం *n.* bracelet.

5.4.2. Cosmetics

కాజుడి *n.* eye colour. *Tel:* కాటుక.

కాజుడి దొన్- *vi.* to put on eye colour.

మెంది *n.* henna.

5.4.3. Caring for hair

ఉండ్-1 *vt.* to comb (hair).

కంగ్వ *n.* comb. *Tel:* రువ్వెన.

జూడా *n.* bunch of hair. *Tel:* జడ.

పడీయా *n.* comb (large, double-sided, used by ladies). *Tel:* రువ్వెన.

పించ్-2 *vi.* to grow grey (haired). *Tel:* తెల్ల వెంతుకలు.

బూసీ *n.* hair parting.

5.4.3.2. Plaiting hair

చెర్చిండా *n.* plait of hair. *Tel:* జడ.

5.4.3.5. Cutting hair

కత్తెరా *n.* scissors. *Tel:* కత్తెర. *Hin:* కేచి.

డాండ్యు *n.* barber. *Tel:* మంగలి.

మంగాలీ *n.* barber. *Tel:* మంగలోడు.

మయ్యా *n.* barber's razor, blade.
Tel: మంగలోన కత్తి.

5.4.3.6. Shave

కోర్-2 *vt.* to shave. *Hin:* స్కూనా.

మయ్యా *n.* barber's razor, blade.
Tel: మంగలోన కత్తి.

5.5. Fire

కిన్ *n.* fire. *Tel:* అగ్గి. *Hin:* ఆగ.

తడ్ఱై *n.* fire. *Tel:* అగ్గి; నిప్పు. *Hin:* ఆగ.

పటుకా *n.* firework. *Tel:* కౌటు.

పొత్త- *vi.* to fan into flame, light, blaze, burn. *Tel:* మండుట.

పొతున్- *vc.* to light, burn.

5.5.1. Light a fire

కిన్-డబ్బి *n.* matchbox. *Tel:* అగ్గి పెట్టు.

జక్కైక్ *n.* lighter (usually using flint and steel together).

పొలాదీ *n.* steel for firemaking.

పొలాదిత టుక్కై *n.* steel for firemaking.

మిష్టాల్ *n.* spark.

5.5.3. Extinguish a fire

పిర్- *vi.* to have gone out (a fire is extinguished, or seeds sprouted). *Tel:* ఆరపొయింది.

పిహ్- *vt.* to extinguish, (to cover?).

5.5.4. What fires do

కరు- *vi.* to be burnt. *Tel:* మాడిపోని.
Hin: జలానా.

డుండ్- *vi.* to burn. *Hin:* జల గయా.

డుండూన్- *vc.* to burn. *Hin:* జలానా.

దుబ్బు-దుబ్బు-తె- *vi.* to be completely burnt up, reduced to ashes.

నిరూ- *vi.* to burn, light. *Hin:* జలనా.

నిరూన్- *vc.* to burn, light. *Hin:* జలానా.

మడూ- *vi.* to be charred (for example food at the bottom of a cooking vessel). *Tel:* మాడింది.

పెర్న- *vt.* to brand.

సెకే-మా- *vi.* to warm oneself.

5.5.5. What fires produce

జార్ *n.* flame, spark, hot coals.

నీర్ *n.* ash. *Tel:* బూడిద.

పోయ్-1 *vi.* to smoke (fire).

పోయా *n.* smoke, fume. *Tel:* పొగ.
Hin: ధూాఁ; ధూాఁ.

విస్తుడ్ *n.* charred wood, a partly burned stick from the fireplace, or a stick still burning.

Hin: మశాల.

5.5.6. Fuel

కట్ట *n.* stick (for firewood etc.).

Tel: కట్ట.

కెయ్యా *n.* thick or long piece of firewood. *Tel:* కట్ట.

కోర్ను *n.* charcoal. *Tel:* బొగ్గు.

గొమ్మురా *n.* cow dung cake (used as a fuel for burning). *Tel:* పీడక.

యెద్దా కట్టు *n.* firewood. *Tel:* వంటచెరకు.

5.5.7. Fireplace

పొద్దేల్ *n.* fireplace. *Tel:* పొయ్యి.

5.6. Cleaning

ఉటీ-కీ- *vt.* to clean.

తన్చు- *vt.* to scrape.

వీర- *vt.* to wash (not used for washing clothes). *Tel:* కడుగుట.

రగ్గి-కీ- *vt.* to scrape.

5.6.1. Clean, dirty

ఉన్న-2 *vt.* to smear floor with cow dung solution.

గొప్పొ-కీ- *vt.* to soil clothes (by sitting in mud etc.).

గొప్పొ-మా- *vi.* to become soiled.

చమ్ము-కీ- *vt.* to shine, polish.

Hin: చమకనా.

చమ్ము-మా- *vi.* to shine, polish.

Hin: చమకనా.

సడా² *n.* cow dung mixed with water (used to keep courtyards looking clean).

సాఫ్-కీ- *vc.* to clean. *Tel:* శుభపరుచు.

సాఫ్-సాపాయ్-కీ- *vt.* to clean up. *Tel:* పరి శుభపరుచుట.

5.6.2. Bathe

మిహ్- *vt.* to bathe. *Tel:* స్వానము
చేయించుట. *Hin:* నహానా; నహలానా;
నహలవానా.

యేర్-తుంగ్- *vi, vt.* to bathe, wash.
Hin: నహానా.

5.6.4. Wash clothes

పీర్- *vt.* to wring (clothes).

వర్షై *n.* washerwoman.

సుక్- *vt.* to launder. *Tel:* ఉతుకు.

5.6.5. Sweep, rake

సీయ్- *vt.* to sweep. *Hin:* ఝాడనా.

5.6.6. Wipe, erase

ఉనుమ్- *vt.* to wipe away, dust off.
Hin: పోణనా.

5.7. Sleep

కూర్గు- *vi.* to doze. *Tel:* నిధు. *Hin:* త్యంగనా.

యూప్ *n.* sleep. *Hin:* నీంద.

నరుమ్- *vi.* to sleep. *Tel:* నిధుపో. *Hin:* సోనా.

మిండ్- *vi.* to sleep. *Tel:* పండుకో. *Hin:* సోనా.

5.7.1. Go to sleep

మిండూన్- *vc.* to put to sleep.

Tel: పండబెట్టుట.

5.7.3. Wake up

చేత్ *adjl.* awake. *Tel:* మేల్గొని.

చేవ్ *n.* wakefulness. *Tel:* మెళుకువ.

తెహ్- *vt.* 1 • to rouse from sleep.
Tel: లేపు.

2 • to revive to life.

3 • to build.

పాలాన్-కీ- *vt.* to waken.

5.9. Live, stay

జిన్నానీ-కీ- *vi.* to live. *Hin:* జీనా; జిలానా.

నాంద్-మా- *vi.* to live. *Hin:* జీనా.

రో-మా- *vi.* to live, stay. *Hin:* जीना;

जिलाना.

6. Work and occupation

6.1. Work

కాం *n.* work. *Tel:* పని. *Hin:* काम.

కాం-దండా *n.* work. *Hin:* काम.

దండా *n.* work. *Hin:* काम.

6.1.1. Worker

భూయిషాల్ *n.* worker (m.).

Tel: కుళీవాడు.

భూయితే *n.* worker (f.).

6.1.1.2. Expert

మస్తురల్ *n.* teacher. *Tel:* శచార్యుడు.

Hin: अध्यापक.

6.1.2. Method

రీతి *n.* way, manner. *Tel:* దారి. *Hin:* राह.

6.1.2.1. Try

కోనిన్-కీ- *vt.* to attempt. *Tel:* ప్రయత్నము చేయుట.

6.1.2.2. Use

ఉప్యోగ *n.* use. *Tel:* ఉపయోగం. *Hin:* प्रयोग.

కామున్ రొపో యేత్ *vt.* to make use of.

పాయీద యేత్ *vt.* to make use of.

లావీ-కీ- *vt.* to make use of, put on.

Tel: పెట్టుకోవడము.

6.1.2.2.1. Available

పావే-మా- *vi.* to be got, be obtained.

6.1.2.3. Work well

6.1.2.3.1. Work hard

దుక్-లావీ-కీ- *vi.* to work hard.

6.1.2.3.5. Power, force

జోర్ *advl.* with force, loudly, strongly, quickly. *Tel:* జోరుగా.

6.1.2.3.8. Complete, finish

చిల్కు-త్త- *vi.* to be finished (work).

Hin: खत्म होना.

మార్క- *vi.* to be finished. *Hin:* खत्म होना.

6.1.2.4. Work poorly

6.1.2.4.3. Lazy

ముండి *adj.* lazy. *Tel:* మొమండితనం.

లెండాల్ *adj.* lazy. *Tel:* మొమండిషైకరి.

Hin: आलसी.

6.1.2.5. Plan

6.1.2.5.1. Arrange an event

ముక్కాడ్-త్త- *vi.* to be arranged.

Hin: सजना.

6.1.2.6. Prepare

తయార్-కీ- *vt.* to make ready.

తయార్-త్త- *vi.* to be ready.

తెగ్గోర్ *vi.* to get ready. *Hin:* दुर्बल.

నివ్వే-మా- *vi.* to be ready. *Tel:* తయారైనది.

నివ్వీ-కీ- *vt.* to make ready.

రచ్చాక్-కీ- *vt.* to prepare. *Hin:* सँवारना.

సాప్రి-కీ- *vt.* to prepare, get ready.

Hin: सँवारना.

సాప్రే-మా- *vi.* to be ready.

6.1.3. Difficult, impossible

కటిన్ *adj.* difficult. *Tel:* కష్టం.

Hin: मुश्किल.

6.2. Agriculture

శేతి (-బ్రాం) *n.* farming. *Tel:* వ్యవసౌయం.

Hin: खेती.

గుప్ప *n.* grove, orchard, collection of cultivated trees.

చెంచీ-కీ- *vi.* to farm.

6.2.1. Growing crops

ముసీ-కీ- *vt.* to plant. *Hin:* రోపనా.

6.2.1.1. Growing grain

వంజి *n.* paddy (sg.). *Tel:* వరథ.

వంజింగ్ *n.* paddy (pl.) (used mostly in the plural form). *Tel:* వరథ.

6.2.1.3. Growing flowers

బార్-వా- *vi.* to flower. *Hin:* ఫూలనా.

వాడీ *n.* garden. *Tel:* తోట. *Hin:* తుచాన.

6.2.2. Land preparation

కీన డబ్బీ లూపీ-కీ- *vi.* to clear jungle or a field using fire.

కుర్చీ-కీ- *vt.* to weed.

వోపా *n.* section of a field.

6.2.2.2. Plow a field

ఉడ్-2 *vt.* to plough. *Hin:* జోతనా.

కాచ్-1 *vt.* to dig, bore. *Tel:* తప్పుడం. *Hin:* ఖోదనా.

వక్కార్ *n.* harrow.

వోరీ *n.* long section of a field, aisle, (when planting cotton, the field is divided into sections by planting single rows of other crops such as lentils).

6.2.2.3. Fertilize a field

ఖాత్ వాట్- *vi.* to spread manure.

మరు *n.* insecticide, pesticide.

సదాపి *n.* cow dung. *Tel:* వీడ.

6.2.3. Plant a field

ఉర్చు- *vt.* to plant, place, put, set up. *Hin:* రోపనా.

ఉర్చువాల్ *n.* transplanting.

యుద్- *vt.* to sow, (with drill, not by scattering). *Hin:* బీజనా.

వాట్- *vt.* to throw, sow, scatter.

Tel: విసురుట; వేయుము.

Hin: ఝౌకనా.

విజ్ఞా వాట్- *vt.* to sow seed.

వియ్- *vt.* to transplant.

సార్చు *n.* row, in a line. *Tel:* వరుసగ. *Hin:* పంగత.

6.2.4. Tend a field

కోళ్లాల్ *n.* watchman. *Tel:* కావలివాడు.

Hin: చౌకిదార.

కోళ్లే *n.* watchman's wife.

గుప్పుమ్ *n.* slingshot. *Tel:* ఒడిసెల.

జాగ్రి *n.* watching or guarding of crops. *Tel:* రాత్రి కావలి; జాగరణ.

టాపుర్మ *n.* 1 • stick used for making noise to frighten away animals from crops. *Tel:* ధ్వనించే కట్టెగంట. 2 • cow bell made of wood.

బుళ్జెడ్డా *n.* scarecrow. *Tel:* బెదురు.

రాకీ-కీ- *vt.* to do the gardening, to watch over, take care of (young plants etc.). *Tel:* పెంచడము.

లిక్కీ *n.* noise-making stick on snare.

6.2.4.1. Cut grass

కుర్చీ-కీ- *vt.* to weed.

కొయ్- *vt.* to cut (with sawing action), reap, pluck. *Tel:* కొయ్యడం.

సెట్టెడ్ *n.* sickle. *Tel:* కొడవలి. *Hin:* హసియా.

6.2.5. Harvest

కిచ్- *vt.* pick vegetables leaves.

కుట్టు *n.* stubble (dried stem of maize, millet, etc.), tree stump.

Tel: కొయ్య.

పాతీ *n.* row of bulls for threshing paddy.

6.2.5.2. Uproot plants

కన్ను-తెర్ *vt.* to uproot something.

6.2.5.4. Gather wild plants

పెండ్యు *n.* bundle of grass (tied together). *Hin:* गठरी.

6.2.5.5. Plant product

ఐట్లూ *n.* hemp.

మాల్ *n.* produce, cultivated goods, wares. *Hin:* फसल.

సెవ్వోర్ *n.* gum, sap. *Tel:* బంక.

6.2.6. Process harvest

కొహ్కు⁻¹ *vt.* 1 • to pound (in a mortar).

Tel: జీడి. *Hin:* कूटना.

2 • to beat (stalks of millet wheat, etc. with a stick so that the seeds fall off).

3 • to grind into a paste.

6.2.6.1. Winnow grain

సేతీ *n.* winnowing basket. *Tel:* చాట.

6.2.6.3. Thresh

ఉన్- *vt.* pound, crush.

కొట్టెల *n.* threshing stick shaped like a cricket bat. *Tel:* గూట.

ఖడ్ *n.* threshing floor, special surface for ceremony.

విన్- *vt.* to thresh (with bullocks).

సర్వు *n.* the grain that remains in the field after threshing.

6.2.6.4. Store the harvest

డీండ్యు *n.* storage basket.

6.2.7. Farm workers

కున్ని *n.* farmer. *Tel:* వ్యవసాయము చేయువాడు. *Hin:* किसान.

శేతి-కీయుల్ *n.* farmer. *Hin:* किसान.

6.2.8. Agricultural tools

అర్యా *n.* iron spike at the end of a driving stick.

అర్యా-బెడ్డె *n.* stick with an iron spike, goad.

కుర్చు *n.* cutting hook, small sickle.
Tel: కుర్చు.

కూయుసూ *n.* steel tip of plough.

కొయ్యు *n.* part of seed drill (tipun).

ఫోడు₁ *n.* log, horizontal part of seed drill to which the tubes are attached.

ఫోరా *n.* small digger, tool for gathering up soil. *Tel:* పారా.

గిఱు *n.* framework of branches used for dragging loads along the ground and for breaking in (training) young bullocks to pull a plough.

చాట్ *n.* whip. *Tel:* కమ్ము. *Hin:* कोडा.

చాడ్ *n.* funnel part of seed drill.

జోతా *n.* a pad which is tied around the neck of a bullock for plowing. *Tel:* జోత్తె.

డప్పు *n.* grass-pulling tool attached to bullocks like a plough.

తార్ *n.* 1 • wire.

2 • web of a spider.

Tel: సాలెగూడు.

3 • instrument string.

పన్నింగ్ తార్ *n.* fencing wire (usually barbed).

తిప్పున్ *n.* seed drill.

దాతుడు *n.* rake.

దోర్కు *n.* seeder.

నాయ్జాల్	<i>n.</i> plough, ploughshare. <i>Tel:</i> నాగలి. <i>Hin:</i> हल.
పాలె	<i>n.</i> stick which is attached to the plough in order to hold it at a higher level. <i>Tel:</i> నాగలికి అనుకొని ఉండే కట్టే.
పాన్	<i>n.</i> blade of agricultural implement. <i>Tel:</i> పలుగు.
బడ్డు	<i>n.</i> medium thickness stick, rod. <i>Hin:</i> छड़ी.
బెడ్డు	<i>n.</i> bamboo stick.
తుత్తారి-బెడ్డు	<i>n.</i> a spiked bamboo stick used for urging bullocks forward.
మర్-డబ్బు	<i>n.</i> back-mounted pesticide pump.
మర్చు	<i>n.</i> axe. <i>Tel:</i> గొడ్డలి.
విడ్యు	<i>n.</i> metal collar to attach the blade of an agricultural implement.
సబ్బుల్	<i>n.</i> crowbar. <i>Tel:</i> గడ్డపార.
సాఫ్తీ	<i>n.</i> part of plough harness.
సరూం	<i>n.</i> iron-pointed stick for removing mud from tools. <i>Tel:</i> కుర్చు.
సర్	<i>n.</i> complete plough system including oxen. <i>Tel:</i> అరక. <i>Hin:</i> हल.
సోటు	<i>n.</i> thick rod, stick.
6.3. Animal husbandry	
కొటూడీ	<i>n.</i> 1 • room, sometimes used to refer to a side room for women in childbirth or menstruation. <i>Tel:</i> గది, భూళీ ప్రదేశం. <i>Hin:</i> कमरा. 2 • shed for goats.
ముస్కు	<i>n.</i> animal's muzzle. <i>Tel:</i> ముస్కు.

వహ్మా-	<i>vt.</i> to give birth to (animal).
6.3.1. Domesticated animal	
ఉహ్మా-	<i>vc.</i> to cause to drink, water (animals).
డొహూన్	<i>n.</i> 1 • water mixed with chaff, etc given to animals for drinking. 2 • a wooden tub for holding water given to animals. 3 • food scraps fed to cattle.
డొహూన్	<i>n.</i> 1 • water mixed with chaff, etc given to animals for drinking. 2 • a wooden tub for holding water given to animals. 3 • food scraps fed to cattle.
ధావాన్	<i>n.</i> herd of cattle tethered together by rope.
వేసుని	<i>n.</i> halter (rope for leading or tying bullocks).
సడ్డా	<i>n.</i> leash, rope for controlling bullocks.
సివేడా	<i>n.</i> peg at side of yoke.
6.3.1.1. Cattle	
కూటూర్	<i>n.</i> millet heads fed to animals.
కొట్టు	<i>n.</i> cowshed. <i>Tel:</i> కొట్టము; పశుపులపాక.
గావాడ్	<i>n.</i> cattle shed.
గాన్	<i>n.</i> morsel, food given to cattle during festival (a small taste). <i>Hin:</i> ग्रास.
పియూంగ్-కాల్చు	<i>n.</i> cattle (pl.). <i>Tel:</i> ఆపులు; బరెలు; మేకలు.
మందా	<i>n.</i> herd, group of cattle or sheep. <i>Tel:</i> మంద.

ముర్చీ₁ *n.* cowshed.

రోహ్య- *vi.* to chew cud; ruminate.

సీర్పు *n.* cattle-bell. *Tel:* గంట.

6.3.1.4. Pig

కోర్లు *n.* wild boar. *Tel:* కొమ్ములు.

6.3.1.5. Dog

ముహ్య- *vi.* to bark. *Hin:* భౌకనా.

6.3.1.7. Beast of burden

జవ్య *n.* yoke (for oxen).

పుష్టి-₁ 1 • *vt.* to harness.

2 • *vi.* to be troubled, face difficulty.

లగం *n.* bridle. *Hin:* लगाम.

6.3.2. Tend herds in fields

కసాటీ *n.* brass animal bell. *Tel:* గంట.

కొండ-వాడు *n.* cattle section or division.

గట్టు *n.* thick (usually black) blanket, used by shepherds to shelter from rain and cold. *Tel:* గొంగాళి.

గాయ్కు *n.* cowherd. *Tel:* పశువులకాపరి.

గొల్లులు *n.* shepher (m.). *Tel:* గొల్లవాడు.

గొల్లే *n.* shepherd (f.).

ఘుంగురు *n.* small spherical animal bell usually made of brass.

చార్టు *n.* animal feed (grass, hay, etc). *Tel:* జంతువుల (గడ్డి).

చిర్ము *n.* kind of bell. *Tel:* గంట.

జీలు *n.* small cattle bell used on the necks of cattle, but also tied to the waist or ankles for ceremonial dancing.

యుమ్ము *n.* bell (often used on heads of cattle).

డుడ్కు *n.* cattle bell. *Tel:* ధ్వనిఇచ్చు ఇత్తడిగంట.

డోర్గులు *n.* man who tends cattle.

Tel: పశువులు మెపువాడు.

డోర్గు *n.* woman who tends cattle.

మన్స్యుయాలు *n.* a man who tends buffaloes. *Tel:* బరెలు మెపువాడు.

సెడ్చుయాలు *n.* a man who tends goats and sheep. *Tel:* మేకలు మెపువాడు.

6.3.3. Milk

కోర్సువు *vt.* buttermilk. *Tel:* సల్ల.

పాలు పీరు- *vt.* to milk. *Tel:* పాలు తియ్యడము. *Hin:* దుహనా.

6.3.6. Poultry raising

కారు ఉద్దు- *vt.* to hatch (eggs).

కొర్కు-గూడా *n.* chicken nest - for hens to lay and hatch their eggs.

Tel: కోళ్ళగూడు.

దొను- *vt.* to lay (eggs), put down, apply.

వోహు- 1 • *vi.* to hatch (of young bird).
2 • *vt.* to burst, break open.

6.3.6.1. Chicken

గొర్రు *n.* rooster. *Tel:* కోడిపుంజు. *Hin:* मुर्गा.

6.4. Hunt and fish

నికార్ *n.* hunting. *Tel:* వేట.

6.4.1. Hunt

నికార్-కర్ను- *vt.* to hunt (game).

బీడు₂ *n.* trigger of gun.

గుంతు *n.* small bow and arrow.

Tel: విల్లు.

తాకుస్యాలు *n.* beater (when hunting).

సగ్గి *n.* method of catching rabbits by using fire to dazzle them.

నికార్-కీ- *vi.* to hunt (work).

6.4.1.1. Track an animal

కొణ్ణి *n.* footprint.

పర్మడా *n.* track, marks, line.

6.4.2. Trap

కాచ్-1 *vt.* to dig, bore. *Tel:* తవ్వడం.

Hin: खोदना.

చందీడా *n.* kind of trap for catching small animals (rabbits, pigs, deer, etc.). *Tel:* షికారి వస్తువు.

టేడ్సు *n.* wooden peg used for snares.

డుహ్గు *n.* bamboo fish trap.

పొను *n.* loop of snare, trap, noose.

వాగుడు *n.* large round net for catching animals. *Tel:* వల్ల.

6.4.3. Hunting birds

గుల్లేర్ *n.* catapult.

6.4.4. Beekeeping

కాటూ-1 *n.* sting of the bee.

కాడల్ *n.* bee hive (nest). *Tel:* తేనెతట్టు.

కాడల్-వీసీ *n.* bee that lives in the bee hive (nest). *Tel:* తేనటీగ; తుమ్మెద.

నియ్య గడ్డా *n.* part of the honey-comb where the honey is.

పూరి *n.* part of the honey-comb where the honey is. *Tel:* తేనెతట్టు.

పెరా బోక్కు *n.* honeycomb of large bees. *Tel:* పెద్ద తేన.

బెరాల్ *n.* honeycomb of large bees. *Tel:* తేనెపట్టు.

మెన్ *n.* small bee-hive.

యేరి *n.* dry part of the honey-comb where there is no honey.

సుర్యు *n.* a kind of bee that makes its hive within hollow trees and anthills. *Tel:* తుమ్మెద.

6.4.5. Fishing

గరీ *n.* fish hook.

రూర్ *n.* fishing net.

డిపుల్ *n.* fisherman. *Tel:* చేపలు *Hin:* मछुआ.

డూటీ *n.* fish basket.

పాడీ *n.* obstruction (dam), used to trap fish.

భోయాల్ *n.* fisherman. *Hin:* मछुआ.

భోయే *n.* fisherman's wife.

లాటీ *n.* fishing rod. *Tel:* ఎదురుబోంగు.

6.4.6. Things done to animals

ఉర్-1 *vi.* to be caught (in a trap) usually by the neck.

గుతై-మా- *vi.* to be caught (in a trap) usually by a limb.

డాప్పు *n.* falling stone trap (used to kill small animals such as rats and birds). *Tel:* కుతంత్తం. *Hin:* फंदा.

పింజూ *n.* cage. *Tel:* పంజరము.

వైనీ-కీ- *vt.* to train up (a child), raise (horses, etc.).

6.5. Working with buildings

మాచ్-1 *vt.* to plaster, smear, daub.

వాడే *n.* carpenter. *Hin:* बार्फ.

6.5.1. Building6.5.1.1. Types of houses

గుడ్డెన్ *n.* hut. *Tel:* గుడిసె.

డౌడ్డి *n.* open-roofed enclosure for animals. *Tel:* పశువుల పాక.

మండా *n.* shelter. *Tel:* పందిరి.

రాజ్-వాడా *n.* palace. *Tel:* రాజ్యము.

రోన్ *n.* house, home. *Tel:* ఇల్లు. *Hin:* मकान.

6.5.2. Parts of a building

- శద్** *n.* main horizontal wooden beam to support the roof of a dwelling.
కొనెడా *n.* niche in wall.
గూర్చ *n.* wall or partition usually of mud with wooden pillars for reinforcement. *Tel:* ఇంటి చుట్టు కట్టిన తడకలు.
జీతాడ *n.* beam. *Tel:* దూలము. *Hin:* लट्ठा.
దులాల్ *n.* wooden cross beam of house. *Tel:* దూలము.
పాటి *n.* board, plank, slate. *Tel:* చెక్కు; పలక. *Hin:* पटरा.
ముండెల్ *n.* vertical pole (with a pointed end to attach the cross beam ‘patti’) used for the side of a house.
వాసో *n.* rafter, each of the sloping beams forming the framework of a roof. *Tel:* గుంజ; వాసము.
Hin: लट्ठा.
సడ్ఱా *n.* the horizontal beam(s) of wood used to hold up the eaves of a house, or shelter (such as a marriage shelter).

6.5.2.2. Roof

- చుట్టు** *n.* roof, covering. *Hin:* छत.
ధాబా *n.* roof. *Hin:* छत.
ముంగూర్ *n.* roof, lean to. *Hin:* छत.
మేడా *n.* eaves of roof. *Tel:* గుంజ.

6.5.2.4. Door

- కావడ్** *n.* door made of wood.
Tel: తలుపు. *Hin:* दरवाजा.

6.5.2.6. Foundation

- కాచ్-1** *vt.* to dig, bore. *Tel:* తవ్వడం.
Hin: खोदना.

6.5.3. Building materials

- ఇట్టు** *n.* brick. *Tel:* ఇటుక.
కీడా *n.* nail (for carpentry etc.).
Tel: మొల్లు.
చెక్కుంగ్ *n.* wood chips (pl.). *Tel:* చెక్కులు.
రుడా *n.* bamboo mat.
టాటీ *n.* 1 • bamboo matting used for walls. *Tel:* తడక.
2 • door made of bamboo matting.
డెరీ *n.* pole (vertical). *Tel:* గుంజ.
పిడ్యు *n.* tile. *Tel:* పెంకటీలు.
పిడ్చు *n.* bamboo matting. *Tel:* తడక.
మూలా *n.* iron-nail.

6.5.4. Infrastructure**6.5.4.1. Road**

- సరి** *n.* road, path. *Tel:* దారి; బాట.
Hin: सड़क.

6.5.4.2. Boundary

- దూరా** *n.* boundary. *Hin:* नाका.

6.6. Occupations

- కలాదీ** *n.* winemaker.
కుమ్ముల్ *n.* potter. *Tel:* కుమ్మురివాడు.
Hin: कुम्हार.
భాతి *n.* blacksmith. *Tel:* కమ్మరి.
Hin: लोहार.
చంబారాల్ *n.* cobbler.
డిపుల్ *n.* fisherman. *Tel:* చేపలు
 పట్టేపాళ్ళు. *Hin:* मछुआ.
ఫోయాల్ *n.* fisherman. *Hin:* मछुआ.
మాదీ *n.* tanner (person who tans animal hides). *Tel:* మాదిగ.

సీపి	<i>n.</i> tailor. <i>Tel:</i> దర్జి. <i>Hin:</i> दर्जी.
నోదే	<i>n.</i> witch-doctor. <i>Tel:</i> మంత్రగాడు.

6.6.1. Working with cloth

కడ్-	1 • <i>vi.</i> to go through narrow space. 2 • <i>vt.</i> to thread a needle.
కొట్-	<i>vt.</i> to poke, sew, pierce, hoe. <i>Tel:</i> కుట్టు.
ముల్గు	<i>n.</i> webbing for bed.
మాల్	<i>n.</i> thread. <i>Tel:</i> దరము.
వీనీ-కీ-	<i>vt.</i> to weave. <i>Hin:</i> बुनना.
సరి-	<i>vt.</i> to weave. <i>Hin:</i> बुनना.
సాలేవాడాల్	<i>n.</i> a person of the weaver caste. <i>Tel:</i> నేతపనివారు.
సాలేవాడ్	<i>n.</i> a female person of the weaver caste.
సీపి	<i>n.</i> tailor. <i>Tel:</i> దర్జి. <i>Hin:</i> दर्जी.

6.6.1.1. Cloth

గిందా	<i>n.</i> small piece of cloth. <i>Tel:</i> పెలుక. <i>Hin:</i> कपड़ा.
పోజ్డ్	<i>n.</i> cloth. <i>Tel:</i> బట్టలు. <i>Hin:</i> कपड़ा.
6.6.2. Working with minerals	
6.6.2.3. Working with metal	
కొల్యాన్-	<i>vc.</i> to forge (implements).
భూతి	<i>n.</i> blacksmith. <i>Tel:</i> కమ్మురి. <i>Hin:</i> लोहार.
డాక్టరీ	<i>n.</i> anvil. <i>Tel:</i> ధాగిలి.
పొనారాల్	<i>n.</i> goldsmith. <i>Tel:</i> చౌసాలోడు. <i>Hin:</i> सुनार.

6.6.2.4. Working with clay

కుమ్ముల్చి	<i>n.</i> potter. <i>Tel:</i> కుమ్మురివాడు. <i>Hin:</i> कुम्हार.
కుమ్ము	potter's wife.
6.6.2.7. Working with stone	

చానల్ *n.* chisel for use with rocks.**6.6.3. Working with wood**

కర్కోడా	<i>n.</i> plane. <i>Tel:</i> విమానం.
కిరెట్టు	<i>n.</i> thread on a screw.
కీకో	<i>n.</i> chisel for cutting wood.
చీర్పు	<i>n.</i> file.
పరాత్	<i>n.</i> plate (large).
పీడీ-	<i>vt.</i> to screw.
బార్చు	<i>n.</i> carving tool used primarily for on wood.

మెసెల్-బండా *n.* sharpening stone.**వాడే** *n.* carpenter. *Hin:* बढ़क.**సుత్తె** *n.* hammer. *Tel:* సుత్తె.**6.6.3.1. Lumbering****నెట్టు-** *vt.* to cut down (a tree, or grass), split (wood).**6.6.3.2. Wood****సిందెర్** *n.* splinter. *Hin:* किरच.**6.6.4. Crafts****6.6.4.2. Basket weaving****టోప్లు** *n.* basket. *Tel:* గుల్ల; గంప.
Hin: टोकरी.**సుప్పు** *n.* small basket. *Tel:* చిన్న గంప.
Hin: छोटा टोकरी.**6.6.4.3. Working with leather****చంబారాల్** *n.* cobbler.**చంబార్** *n.* wife of cobbler.**మాద్రీ** *n.* tanner (person who tans animal hides). *Tel:* మాదిగ.**రెంపో** *n.* cobbler's stand.**6.6.5. Art****నక్క** *n.* drawing.**6.6.5.1. Draw, paint****కీర్ ఉం-** *vi.* to draw a line.**గీతో ఉం-** *vi.* to draw a line.

6.6.7. Working with water

కాచ్-1 *vt.* to dig, bore. *Tel:* తవ్వడం.
Hin: खोदना.

వర్షాల్ *n.* washerman. *Hin:* धोबी.

6.6.7.2. Conveying water

కూజు *n.* pitcher. *Hin:* कलसा.

రీంగా *n.* pitcher. *Hin:* कलसा.

6.6.7.3. Controlling water

తడాయా *n.* dam. *Tel:* చెరువు.

6.7. Tool

6.7.1. Cutting tool

చానల్ *n.* chisel for use with rocks.

పోహ్స్ *n.* big chisel.

6.7.2. Pounding tool

రోకాల్ *n.* wooden pestle. *Tel:* రోకలి.

6.7.4. Carrying tool

కాప్టీ *n.* carrying yoke with slings at each end for carrying things.

6.7.7. Container

ఫుడ్ టాటీ *n.* large basket for transporting manure by bullock cart.

గంగార్ *n.* large earthen vessel.

Tel: గంగాళము.

గుర్గా *n.* bronze pitcher. *Tel:* బిందె.

టాటా *n.* vessel made of metal sheeting.

బిందె *n.* vessel. *Hin:* बरतन.

భిండా *n.* large basket.

సోరా *n.* large earthen vessel. *Tel:* తవ్వ.

హోరా *n.* long basket.

6.7.7.1. Bag

చంచి *n.* bag. *Tel:* సంచి. *Hin:* झोरा.

యొర్మారీ *n.* shoulder bag.

పోతే *n.* large bag.

సిక్కు *n.* net bag to hang things in.

Tel: కెట్టి.

6.7.8. Parts of tools

డాండ *n.* handle, shaft (of tool such as an axe, or digger).

ముట్టి *n.* 1 • fist. *Tel:* పిడికెలి. *Hin:* मुट्ठ.

2 • short handle (of implement, weapon, whip etc.) that can be gripped by the fist.

6.8. Finance

6.8.1. Have wealth

6.8.1.1. Possess

తమ్ము *pron.* their own.

6.8.1.2. Have sufficient

పురే-మా- *vi.* to suffice.

6.8.1.4. Wealthy

ధనవాన్ *n.* rich man. *Tel:* ధనము

గలవాడు.

6.8.1.5. Have insufficient

ఆకూడ్-ఏ- *vi.* to be insufficient to wear.

ఆయర్ *adj.* it is enough, (no more!).

Tel: చాలు. *Hin:* काफी.

కమ్మి *n.* deficiency, want of money.

Tel: తక్కువ.

6.8.2. Accumulate wealth

దన్ *n.* wealth (often specifically meaning 'wealth in cattle').

Tel: ధనము. *Hin:* धन.

6.8.2.2. Make profit

కమ్ముయ్-కీ- *vt.* to earn. *Hin:* कमाना.

పాయ్ద *n.* profit, use.

6.8.3. Share wealth

6.8.3.1. Give, donate

అందూన్ *n.* gift (of cattle such as cows, goats or buffaloes) for marriage

usually from the bride's parents to the couple.

అహర్ *n.* gift (of things excluding cattle, such as clothes and household items) for weddings or housewarming ceremonies.

6.8.3.4. Beggar

బెచ్చగాండే *n.* beggar (f.).

6.8.4. Financial transactions

6.8.4.1. Buy

చందీ *n.* provisions, supplies.

సామన్ *n.* goods, materials. *Hin:* సామాన.

6.8.4.2. Sell

వేమ్- *vt.* to sell. *Tel:* అమ్మడం.

Hin: బెచ్చనా.

6.8.4.7. Spend

కర్చు *n.* expenditure. *Tel:* కర్చులు.

6.8.4.8. Store, marketplace

పోటుం *n.* small fair, bazaar. *Tel:* లంగడి.

6.8.6. Money

కొత్తు *n.* coin. *Tel:* పైసలు. *Hin:* సిక్కా.

కొత్తుంగ్ *n.* money. *Tel:* డబ్బులు. *Hin:* పైసా.

పెయ్సా *n.* money. *Tel:* రూపాలు. *Hin:* పైసా.

ఫరా *n.* a small copper coin.

బీలు *n.* coin. *Hin:* సిక్కా.

రుష్యంగ్ *n.* money (pl.). *Tel:* రూపాలు.
Hin: పైసా.

వెట్టు *n.* a small copper coin.

6.8.9. Dishonest financial practices

6.8.9.1. Steal

కల్- *vt.* to steal. *Hin:* చురానా.

కల్లు *n.* thief. *Tel:* దొంగ. *Hin:* చౌర.

లూటి-కీ- *vt.* to loot, rob, steal, thieve.
Tel: దొంగిలించుట. *Hin:* చౌరి.

వోర్పి-కీ- *vt.* to remove or strip something without permission, steal. *Hin:* నొచనా.

6.8.9.5. Take by force

ఉంద్- *vt.* to snatch something away.
Hin: ఖీంచనా.

6.9. Business organization

దుకాన్ *n.* shop. *Tel:* దుకాణము. *Hin:* దుకాన.

6.9.2. Labor

భూతీ *n.* employment, work. *Tel:* కూళీ.
Hin: నౌకరి.

6.9.3. Marketing

జత్తు *n.* travelling fair, market, bazaar. *Tel:* యంత్ర. *Hin:* మెలా.

7. Physical actions

7.1. Posture

7.1.1. Stand

నిత్తున్- *vc.* to put standing.

నిల్చున్- *vc.* to put standing, to stop.

7.1.2. Sit

ఉఁడ్- *vt.* to sit, take place. *Tel:* కూర్చు.
Hin: బైఠనా.

ఉదున్- *vc.* to seat.

ఉపున్- *vc.* to seat, put sitting.

7.1.3. Lie down

పత్తు- *vi.* to lie down, sleep.

7.1.6. Lean

అల్జ్- *vi.* to lean against.

ఉప్పు- *vt.* to lean heavily on a stick as an old man does.

జీక్-నీ- *vi.* to lean on.

7.1.8. Bend down

ముడ్చు- *vi.* to stoop.

7.1.9. Move a part of the body

కోరీ-3 *vi.* to bend while dancing.

కోరా_1 *n.* folded arms (in order to cradle a baby). *Tel:* పోర.

యుల్చు *n.* swaying movement (hips) while dancing.

బాగీ-కీ- *vt.* to bend. *Hin:* మరోడనా.

వరీ- *vi.* to bend. *Tel:* వంగింది.
Hin: మరోడనా.

7.2. Move

7.2.1. Manner of movement

యుఛు *n.* shudder.

7.2.1.1. Walk

కాల్చునే *advl.* on foot.

జార్చ- *vt.* to trample, tread on.

తాక్- *vi.* to walk, be in progress.
Tel: నడుచుట.

దివ్సు- *vt.* to tread down, trample.

పాయురీ *n.* step. *Hin:* పగ.

వెలీ- *vi.* to stroll, roam, wander.
Tel: తీగ. *Hin:* టహలనా.

7.2.1.2. Run

వీత్త- *vi.* to run. *Tel:* ఉర్చుట. *Hin:* దౌడనా.

7.2.1.3. Crawl

నొడ్డు- *vi.* to crawl (on stomach).
Hin: రేగనా.

చేంగ్- *vi.* to creep, crawl.

7.2.1.4. Jump

డెహ్చు- *vi.* 1 • to jump. *Tel:* దునుకు.

Hin: తఛలనా.

2 • to bubble while boiling.

3 • to beat (as in a person's heart or pulse).

డయ్య- *vi.* to jump, leap, hop.

Hin: తఛలనా.

7.2.1.5. Move quickly

7.2.1.5.1. Move slowly

ఉమ్మ- *vt.* to pull, drag. *Hin:* ఖోచనా.

కోరి-1 *vi.* to scuff (scrape) along the ground.

యోరీ- *vt.* to drag, pull along.

Tel: తేనెతట్టు.

7.2.1.6. Move purposefully

7.2.1.6.1. Wander

లంగాల్ *n.* vagabond, wanderer, someone unable to pay back a loan, loser. *Tel:* దేశదిమ్మురి.

7.2.1.8. Walk with difficulty

కూట్- *vi.* to limp, be lame. *Hin:* లెంగడానా.

కూటాల్ *n.* lame man, disabled, cripple.

కూటి *n.* lame woman. *Tel:* కుంటి.

కోద్దు-పో- *vi.* to stumble.

7.2.1.8.1. Slip, slide

షున్న-మూ- *vi.* to slip.

భిసుాడ్చు- *vi.* to slip, slide.

7.2.2. Move in a direction

కాక్ *n.* side. *Hin:* ఓర.

కోన్ *n.* direction. *Tel:* మూల. *Hin:* ఓర.

గప్ (గప్పు) *advl.* down(wards).

సరి-తాక్- *vi.* to go along the road.

Tel: బాటసారి.

7.2.2.3. Move sideways

యులుక్కు *advl.* in short steps, dragging one's feet (in dancing).

7.2.2.4. Move up

తర్ల- *vt.* to climb. *Hin:* చఢనా.

తిర్ల- *vt.* to climb up, mount.

- ఉర్చ-** *vi.* to rise, get up, fly up.
Tel: లేమ్ము.
- దహ-** *vi.* to rise, go up (as in waves).
- నివ-** *vi.* to rise, to stand up.
- నిల-** *vi.* to stand, to rise. *Tel:* నిల్చుండు.
Hin: खड़ा हो.

7.2.2.5. Move down

- గప్పు అర్-** *vi.* to fall down.
- ధుభీ-కీ-** *vt.* to sink, drown.
- ధుబే-మా-** *vi.* 1 • to sink, drown, set (of sun).
2 • to make a loss (either on an investment, or a loan to someone).
- బూడ్-అర్-** *vi.* to fall down.
- రెయ్య-** *vi.* to descend (from a mountain), alight (from a vehicle). *Tel:* దిగు. *Hin:* उतरना.
- వొదాల్-ఇ-** *vi.* to sag (mattress, or woven surface, basket, etc.), sink.

7.2.2.6. Turn

- తిరీ-** *vi.* to turn. *Hin:* मुडना.
- తిర్మాన్** *vc.* to cause to turn. *Hin:* मुडना.
-
- గర్-గర్** *advl.* round and round.
-
- 7.2.2.8. Move back and forth**
- ఉష్ట-** *vt.* to swing a cradle. *Hin:* డోలనा.
- ఉంగ్-** *vt.* to swing. *Hin:* డోలనा.
- రుడీ-కీ-** *vt.* to shake off (dust from clothes, or fruit from tree), thresh lightly.
- రుట్టా సీ-** *vi.* to shudder (animals have to do this before they can be sacrificed).

- రుమూల్-మా-** *vi.* to swing. *Hin:* డోలనा.
- మెలీ-** *vi.* to shake. *Hin:* झिंझोडना.
- మెలూన్-** *vi.* to shake. *Hin:* झिंझोडना.
- లోమీ-కీ-** *vt.* to swing. *Hin:* టాఁగనా.
- లోమే-మా-** *vi.* to swing. *Hin:* టాఁగనా.
- పోలీ-కీ-** *vt.* to shake. *Hin:* झिंझोडना.

7.2.3. Move toward something

- అర్-** *vi.* to fall. *Hin:* गिरना.
- కున్-** *vi.* to fall, or drop (leaves, or fruit etc.).
- చడీ-కీ-** *vt.* to hoist (a flag), pull something up.

7.2.3.2. Go

- దా-** *vi.* to go. *Tel:* పద.
- పొన్-** *vi.* to go. *Tel:* పొమ్ము; పో. *Hin:* जा.

7.2.3.2.1. Come

- వా-** *vi.* to come. *Tel:* రావాలి. *Hin:* आना.

7.2.3.3. Leave7.2.3.3.1. Arrive

- పోంచే-మా-** *vi.* to reach. *Tel:* చేరడము.
- యొవ్-** *vt.* to reach.

7.2.3.4. Move in

- నేంగ్-** *vi.* to enter. *Tel:* చోచ్చుట.
- Hin:* घुसना.

7.2.3.4.1. Move out

- పెసి-** *vi., vt.* to go out, come out, bring out, emerge, rise (sun).
Tel: ఎల్లడం.

- వీయ్-** *vi.* to dawn, emerge.

7.2.3.5. Move past, over, through

- ఆవ్-** *vt.* to cross.
- వర్-** *vt.* to cross, ford, climb up/over, ascend, go up. *Tel:* ఎక్కుడం.
- సాప్పి-కీ-** *vt.* to catch up with. *Tel:* దోరక పట్టుట.

7.2.3.6. Return

మల్- *vi.* to return. *Tel:* మల్ప. *Hin:* लौटना.

7.2.5. Flee, pursue

పూడ్- *vt.* 1 • drive. *Tel:* నడుపు. 2 • to chase.

7.2.5.1. Chase away

పోడూన్- *vc.* to drive away.

7.2.6. Travel

7.2.6.1. Travel by land

అరే-కుట్ట *n.* spoke of a wheel.

కుయాల్ *n.* spoke of wheel.

7.2.6.1.1. Vehicle

కిరుటీ *n.* metal peg used on the end of the bullock cart wheel to keep the axle on.

తాకూన్- *vc.* to drive, to lead.

పూడ్- *vt.* 1 • drive. *Tel:* నడుపు. 2 • to chase.

సాటూ *n.* frame of cart.

సెయ్యకల్ *n.* bicycle. *Tel:* సెకెలు.

7.2.6.2. Travel by water

7.2.6.2.1. Boat

రూక *n.* boat. *Tel:* నోక. *Hin:* नाव.

వోడా *n.* boat, trough. *Tel:* నోక. *Hin:* नाव.

7.2.6.2.2. Swim

నడీ- *vi.* to swim (humans). *Tel:* ఈత.

7.2.6.2.3. Dive

గవ్ ముడుంగ్- *vi.* to dive down, sink down.

ముడుంగ్- *vi.* to dive.

7.2.7. Not moving

7.2.7.1. Stop moving

ఇగ్- *vi.* to stop, stand. *Tel:* ఇగింది. *Hin:* रोकना.

ఇప్పున్- *vt.* to stop. *Tel:* ఇపడము.

Hin: रोकना.

ఈర్- *vi.* to accumulate.

7.2.7.2. Stay, remain

దక్- *vi.* to remain, survive, be spared. *Hin:* बच गया.

మన్మాడ్ *gerund.* to stay.

మయ్యాన్- *vt.* 1 • to spare, cause to remain. *Hin:* बचा.

2 • to cause to win.

7.2.7.3. Wait

అన్మాన్ *n.* hesitation. *Tel:* అనుమానం.

దీరా- *vi.* to wait a while, or stop.

Tel: ఆరు.

సరి-సూడ్- *vt.* to wait for, expect (lit. to watch the road).

7.2.8. Lose your way

చుక్కె-మూ- *vi.* to get lost.

దఫ్ఫి-కీ- *vi.* to get lost.

7.2.9. Send someone

రొహ్- *vt.* to send. *Hin:* भेजना, मिजाना.

7.3. Move something

సర్కె-మూ- *vi.* to shift.

7.3.1. Carry

కాంజ్- *vt.* to shoulder, carry on shoulder.

తోచ్- *vt.* to carry on head.

వో- *vt.* to carry away, take and go. *Tel:* తీసుకోవోవడం. *Hin:* ढोना.

7.3.1.1. Throw

పుక్కి-కీ- *vt.* to throw. *Tel:* విస్పదము.

Hin: झोंकना.

వాట్- *vt.* to throw, sow, scatter.

Tel: విసురుట; వేయుము.

Hin: झोंकना.

సురూస్- *vt.* to throw, discard.

7.3.1.2. Catch

అంజ్- *vt.* to catch. *Hin:* పకడనా.

రులీ-కీ- *vt.* to catch (something) while it falls down. *Hin:* పకడనా.

హి- *vt.* to hold, seize. *Tel:* పట్టు.
Hin: పకడనా.

7.3.1.4. Knock over

రుల్గ్- *vi.* to be spilt.

తోడ్- *vi.* to be spilt.

ముడ్- *vi.* to tip over, be immersed.
Hin: కుబానా.

7.3.2. Move something in a direction

అరూస్- *vc.* to cause to fall.

7.3.2.4. Lift

డెప్- *vi.* to stand erect.

తూహా- *vt.* to raise the position something.

తాహా- *vt.* to raise, lift. *Hin:* తభారనా.

తేదూస్- *vc.* to raise, cause to rise.
Hin: తభారనా.

నిపూస్- *vc.* 1 • to raise, put standing, to make erect. *Hin:* తభారనా.
2 • to cause to stop (a moving vehicle).

7.3.2.4.1. Hang

అట్టు-కీ- *vt.* to hang. *Hin:* టాఁగనా.

కడ్- 1 • *vi.* to go through narrow space.
2 • *vt.* to thread a needle.

ఫోస్-కీ- *vt.* 1 • to hang clothing, rope, or bag on something.
2 • to tuck in clothing (like the end portion of a 'sari' or 'dhoti').

టూంగీ-కీ- *vt.* to hang meat (a sheep or goat in order cut it up into pieces). *Hin:* టాఁగనా.

దొంగ్-దింగ్-ఇ- *vi.* to dangle. *Hin:* లటకనా.

7.3.2.5. Lower something

రెహ్- *vt.* to lower. *Tel:* దించు.

7.3.2.6. Put in

దుర్గ- *vt.* to insert, push in, fit in, to thrust.

నేహా- *vt.* to put in.

7.3.2.7. Take something out of something

తూర్- *vi.* to spill, drop.

తుహా- *vc.* to cause to spill, drop.

తెండ్- *vt.* to take out, remove, draw (water). *Tel:* తియ్యడము.

Hin: నికాలనా.

తెర్- *vt.* to pull out, uproot. *Tel:* పీకు.

రికాం-కీ- *vt.* to empty out, clear out, take out everything.

7.3.2.8. Pull

ఉవ్వు- *vt.* to pull, drag. *Hin:* ఖోచనా.

కోరీ- *vi.* to scuff (scrape) along the ground.

గిర్జు *n.* winding mechanism on well.

యొరీ- *vt.* to drag, pull along.
Tel: తేనెతట్టు.

వీన్గు- *vt.* to pull down.

7.3.2.9. Push

కూడ్- *vi.* to roll over, topple over.

కూడూస్- *vc.* to push over.

గడ్డు-కీ- *vt.* to pack into a small space (too many people on a bus, or too many clothes into a trunk).

చాబుక్కు *n.* a prod or poke.

- ఉగ్గి-కీ-** *vt.* to push. *Hin:* ఢికెలనా.
- పిస్కు-** *vt.* knead, squeeze. *Tel:* పిండి కల్పుట.
- పీర్-** *vt.* to squeeze out.
Tel: తియ్యడము. *Hin:* నిచోడనా.

7.3.3. Take somewhere

- అరీ-వా-** *vt.* to bring. *Hin:* లానా.
- తర్-** *vt.* to bring. *Tel:* తెచ్చుట. *Hin:* లానా.

7.3.3.1. Take something from somewhere

- అరీ-సొస్త్-** *vt.* to take away, take with.

7.3.3.2. Return something

- మల్హాన్-** *vc.* to return, bring back.
Hin: లౌటనా.

7.3.3.5. Receive

- పుట్టుాన్-** *vc.* to get, acquire, procure, search and find.
Tel: సంపాదించుట, ఆర్థించుట.
Hin: పానా.

7.3.3.6. Distribute

- తూస్-** *vt.* to share, divide.

7.3.4. Handle something7.3.4.1. Touch

- ఇట్-** *vt.* to touch. *Tel:* ముట్టుట. *Hin:* ఛునా.
- 7.3.4.2. Pick up**

- ఎర్-** *vt.* pick up.

- యేత్-** *vt.* to take, buy, fetch. *Tel:* తిసుక్.

7.3.4.3. Put down

- ఇర్-** *vt.* to put, keep. *Tel:* ఉంచు.

7.3.4.4. Hold

- యెత్-** *vt.* to take to lap, take on shoulder.

7.3.4.5. Actions of the hand

- కరూజ్** *n.* itch. *Tel:* గజ్జి.

- కిస్కు-** *vt.* to pinch. *Tel:* గిచ్చుట.

- గస్సి-కీ-** *vt.* to rub with hands.

- గోకూడ్** *n.* itch. *Tel:* గజ్జి.

- ఘూటీ-కీ-** *vt.* to rub 'pan' in palm.

- చిట్టీ-కీ-** *vi.* to snap fingers.

- చురీ-కీ-** *vt.* to massage to relieve pain.

- చోప్పి-కీ-** *vi.* to pat on the back.

- చోవ్హా-** *vi.* to itch.

- తాండ్రు-** *vt.* to scratch. *Tel:* గోకుట.

Hin: నోచనా.

- దన్మాగ్** *n.* stroke.

7.3.5. Turn something

- మిడుంగ్-** *vi.* to turn over.

- మిడూస్-** *vi.* to turn over.

7.3.6. Open

- తెరీ-** *vt.* to open. *Tel:* తెర్చుట.
Hin: ఖోలనా.

7.3.6.1. Shut, close

- కెవ్వా-** *vt.* to shut, close. *Tel:* మూయుట.

Hin: మీచనా.

7.3.6.2. Block, dam up

- కట్టా** *n.* embankment, dam.

- కోండీ-కీ-** *vt.* 1 • to block off, or restrict.

2 • to keep a person forcibly.

- రద్ది** *n.* bank, embankment, house foundation. *Tel:* ఒడ్డు.

- ముహ్వా-** *vt.* to block, plug.

- మూర్-** *vi.* to be blocked.

7.3.7. Cover

- ముచ్-** *vt.* to cover. *Tel:* కప్పుట.
Hin: ఛిపనా, ఛుపనా.

- పేన్-** *vt.* to cover a house (e.g. with thatch, tiles, or corrugated sheets). *Tel:* కప్పుట.

7.3.8. Transportation

- కరంగాడీ** *n.* metal pin or bolt fitted to a cart to prevent the axle slipping.
- కాసుార్** *n.* bullock cart. *Tel:* ఎద్దులబండి.
- ఫోరీ** *n.* saddle.
- గార్** *n.* wheel. *Tel:* చక్కం. *Hin:* चक्र.
- చీలా** *n.* peg for keeping wheel on the axle.
- చెక్కు** *n.* small bullock cart for carrying people. *Tel:* చిన్న ఎద్దుల బండి.
- రుడ్మా కాసుార్** *n.* bullock cart with a bamboo mat covering.
- రుమూల్** *n.* decorative bullock blanket on which patterns are embroidered.
- దాపుగ్రుడ్** *n.* part of cart holding body to axle.
- సేగు** *n.* part of the chassis of a bullock cart (main length-wise piece of wood; two are required for each cart).
- పడాన్** *n.* circular part of wheel.
- వేల్** *n.* outer-most metal rim of a bullock cart wheel.

7.3.9. Keep something

7.3.9.2. Throw away

- ఉప్పు-కీ-** *vt.* to discard liquid (by pushing over container).

7.4. Arrange, organize

- మాండి-కీ-** *vt.* to arrange, tidy, set (trap).
Hin: सँजोना.

- మాన్-** *vi.* to start a fire, get a fire going.

రీకా భాకా ఇర్- *vt.* to place things in a disordered manner. *Hin:* बिखेरना.

7.4.1. Gather

- ఉడ్పు-** *vt.* to scrape up.
- కుప్పు** *n.* heap. *Tel:* కుప్పు.
- కుప్పు-కీ-** *vt.* to heap.
- జము-కీ-** *vt.* to gather. *Hin:* उमडना.
- జము-మా-** *vi.* to gather. *Hin:* उमडना.
- బూందా** *n.* collection, girls or ladies collect money from others in the village in a cloth.
- మీరి-కీ-** *vt.* to gather, collect. *Tel:* జము చెయడము.
- మీరే-మా-** *vi.* to gather. *Tel:* గుమికూడారు.
- రచ్చు-కీ-** *vt.* to heap.
- రహ్మా-** *vi.* to gather, assemble.
Hin: उमडना.
- వాట్లు** *n.* division, heap. *Hin:* बँटवारा.
- పూండీ** *n.* collection box used by religious people.

7.4.1.1. Separate, scatter

- గారీ-కీ-** *vt.* to strain, sieve, filter.
- తార్-** *vt.* to spread something out (blanket, paper, etc.).
- తీర్చు-** *vt.* to sift, removing small stones from rice.
- పర్చి-కీ** *vt.* to spread out on the ground.
Hin: फैलना.
- పర్చి-మా** *vi.* to be spread.
- పొకే-మా-** *vi.* to be spread, separated.
- రీకా భాకా ఇ-** *vi.* to be scattered.
Hin: छिटकना.
- రీక-** *vt.* to scatter.

వాట్- *vt.* to throw, sow, scatter.
Tel: విసురుట; వేయుము.
Hin: झोकना.

7.4.2. Join

కట్- *vt.* 1 • to meet. *Hin:* मिलना.
 2 • to join.

చివ్ టుండ్- *vi.* to stick, fix, join, bond, attach, glue. *Hin:* चिपकना.

టుండ్- *vi.* to stick, be stuck (to clothing). *Hin:* चिपकना.

దొహ- *vt.* to tie, attach, bind. *Hin:* लगाना.

7.4.2.4. Remove part of something

ఉరుంగ్- *vt.* to break off.

కూచ్- *vt.* to scrape off, strip.

7.4.4. Tie

ఆవీ-కీ-2 *vt.* to tie down.

కడ్వ- *n.* stick twisted in rope or string for bringing two things together (for example in tightening a drum).

గట్టి *n.* knot, bundle, clump, parcel (usually bound together in a piece of cloth). *Tel:* ముడై.
Hin: गांठ, गठरी.

7.4.4.2. Rope, string

జుట్టి *n.* 1 • frayed end of a rope.
Tel: జుట్టు.

2 • the tuft of hair remaining after a head has been shaved.

దామ్మ *n.* rope for leading or tying up cattle (halter). *Tel:* తనును.

నోడ్ *n.* rope. *Tel:* త్రాండు. *Hin:* रस्सी.

బోరె *n.* thin strip of bamboo used for tying things. *Tel:* బేరెలు.

వారీ *n.* leather rope or strap.

Tel: వార్గ.

శాక్ *n.* chain. *Tel:* గొల్పు. *Hin:* ज़ंजीर.

సుత్తు *n.* string, thin rope. *Hin:* तनी.

7.4.4.5. Wrap

గుండీ-కీ- *vt.* to wrap, roll up.

Hin: लिपटना.

7.5. Hide

కుప్పు-మా- *vi.* to enter into something to hide one self. *Tel:* చౌరడము.

మక్- *vi.* to hide. *Hin:* छिपना, छुपना.

మక్కి-సీ- *vt.* to hide something.

Tel: దాచుట.

మింజ్- *vi.* to be covered over, buried, immersed.

7.5.1. Search

మహ్ము- *vt.* to search for. *Tel:* వెతుకు.

7.5.2. Find

పుట్- *vi.* to be gotten, born, found, discovered.

7.6. Physical impact

7.6.1. Hit

అప్పు-మా- *vi.* to hit against.

ఉడీ-కీ- *vt.* to strike a target (with a bullet, stone, marble).

కుచ్చి కీ- *vt.* to strike with the fist (not necessarily 'to punch').

తాప్పొ-పొ- *vt.* to slap.

పొ- *vt.* to beat, strike. *Tel:* కొట్టు.
Hin: पीटना.

మార్ *n.* blow, beating.

లెప్పి-కీ- *vt.* 1 • to attach, hit. *Hin:* लगाना.
 2 • to dent.

లెప్పి-కీ- *vt.* 1 • to attach, hit. *Hin:* लगाना.
 2 • to dent.

7.6.5. Press

ಅಡ್ಯು- *vt.* to press, squeeze. *Hin:* ದಬಾನಾ.
ದಾರ್ಭ-ಕೀ- *vt.* to press with great force.
Hin: ದಬಾನಾ.

7.6.6. Rub

ಚಮ್ಯು-ಕೀ- *vt.* to shine, polish.
Hin: ಚಮಕನಾ.

ಚಮ್ಯು-ಮೂ- *vi.* to shine, polish.
Hin: ಚಮಕನಾ.

7.6.7. Grind

ಕೊಪ್ಪು-¹ *vt.* 1 • to pound (in a mortar).
Tel: ಜೀಡಿ. *Hin:* ಕೂಟನಾ.
 2 • to beat (stalks of millet wheat, etc. with a stick so that the seeds fall off).
 3 • to grind into a paste.

ಹೆರ್- *vt.* to grind. *Tel:* ಇಸ್ತುತ್ತ. *Hin:* ಪೀಸನಾ.

7.7. Divide into pieces

ಉಸ್ತಾಂಗ್-ವಾಟ- *vt.* to split up, divide.
Tel: ಭಾಗಲು ಚೆಯುತ್.

ಪಯ್ಯ- *vi.* to be split.

ಪಯುಂಸ- *vc.* to split.

7.7.1. Break

ಉರ್ಯಾನ್- *vt.* to break, or snap. *Hin:* ತೋಡನಾ.

ಟುಕ್ಕೆ-ಕೀ- *vt.* to break into pieces.

ತೀವ್- *vi.* to break off while cutting.
Hin: ತೋಡನಾ.

ತಿವ್ರ್ಯಾನ್- *vc.* to break off while cutting.
Hin: ತೋಡನಾ.

ನಮ್ಮ- *vi.* to break, be broken, snap a rope. *Hin:* ತೋಡನಾ.

ನರ್ಮನ್- *vc.* to break. *Hin:* ತೋಡನಾ.

ಪಿಂಡ- *vi.* to pop (grain).

ಹೋವ್- 1 *vi.* to hatch (of young bird).
 2 *vt.* to burst, break open.

ಹೋರ್- *vi.* to burst. *Tel:* ಪರಿಶಿಂದಿ.

7.7.3. Cut

ಅನ್ಯು- *vt.* to cut, carve, cut throat (as in sacrifice). *Hin:* ಕಾಟನಾ.

ಕಾತ್ತಿ-ಕೀ- *vt.* to cut with teeth or scissors.
Tel: ಕಳೆರಿಂಚುತ್. *Hin:* ಕಾಟನಾ.

ಚೀರ್-ಕೀ- *vt.* to cut open, incise.

ರಾಟ- *vt.* to cut by striking (with an axe).

7.7.4. Tear, rip

ಸರ್- *vi.* to be torn. *Hin:* ಚೀರನಾ.

ಸರ್ಯಾನ್- *vc.* to tear. *Hin:* ಚೀರನಾ.

ಸರಿ-ಕೀ- *vt.* to tear, make a way.
Hin: ಚೀರನಾ.

7.7.5. Make hole, opening

ಕೊಟ್- *vt.* to poke, sew, pierce, hoe.
Tel: ಕಟ್ಟು.

ಕೊಟ್ಯಾನ್- *vc.* to prick, stab.

ಗಂಡ್- *vt.* to pierce, prick, stab, become embedded (thorn). *Hin:* ಚುಭನಾ.

ಗಡ್ಡಿ ಅರ್ಯಾನ್- *vt.* to bore hole.

ನಾರ್- *vt.* to drill.

7.7.6. Dig

ಕಾಟ-¹ *vt.* to dig, bore. *Tel:* ತವ್ವಡ್. *Hin:* ಖೋದನಾ.

ತಾಂಡ- *vt.* to burrow.

7.7.7. Damage

ಅರ್ನ್- *vi.* to melt, dissolve, wear out.
Hin: ಪಿಗಲನಾ.

7.7.9. Destroy

ಖರ್ಬ-ಕೀ- *vt.* to spoil. *Hin:* ಬಿಗಾಡನಾ.

ಖರ್ಬ-ಏ- *vi.* to be spoiled.

ದೊ-ದೊ-ಏ- *vi.* to be completely destroyed.

ನುಕ್ಕಾನ್ *n.* destruction. *Hin:* ನಾಶ.

7.8. Repair

సుద్రీ-కీ- *vt.* to clean, mend, sharpen (an instrument).

8. States

8.1. Quantity

8.1.1. Count

ఇసోట్ *n.* counting. *Tel:* లేక్క. *Hin:* गणना.

కహ్యా- *vt.* to calculate, count, measure.
Tel: లేక్కించుట.

లెక్- *vt.* to count. *Tel:* లేక్క. *Hin:* गिनना.

8.1.1.5. Divide

పడ్మేన్ *adjl.* quarter.

పొకి-కీ- *vt.* to divide, separate, spread.

8.1.2. Number

8.1.2.1. Cardinal numbers

Refer to Numbers section on page 138

8.1.2.2. Ordinal numbers

తోల్లో *adjl.* first, previous, earlier.
Tel: పూర్వం.

దుస్తో *pron.* second, another, next.
Hin: दूसरा.

ప్రహాల్ *adv-ppn.* first, at first, earlier,
before. *Tel:* మొదలు.

8.1.2.3. Number of times

ఒంది జీక్ *adv.* once. *Tel:* ఒక్క సారి.

8.1.2.6. Fraction

అర్ధం *adjl.* half. *Tel:* సగము. *Hin:* आधा.

సవ్యా *num.* one and a quarter.

8.1.2.7. Sequence

మర్లు *advl.* 1 • again. *Tel:* ఇంక, మళ్ళు.
Hin: फिर.

2 • afterwards. *Tel:* తర్వాత. *Hin:* बाद
मे.

8.1.3. Many

ఇచ్చోర్ *pron.* this much, this many
(nm.). *Tel:* ఇంత.

ఇచ్చ్యోర్ *pron.* this many (m.).

8.1.4. More

8.1.4.2. Increase

బడీ-కీ- *vt.* to increase. *Hin:* बढ़ना.

బడే-మా- *vi.* to increase. *Hin:* बढ़ना.

8.1.5. All

తీర్-తీర్గునా all kinds of. *Tel:* అనేక
రకాలు.

సమ్మి *pron.* all, everything, everybody
(nm.). *Tel:* అన్ని; మొత్తము.

Hin: सब.

సమ్మిర్ *pron.* all, everybody (m.).

Tel: అందరు. *Hin:* सब.

హార్ *clitic.* each. *Hin:* प्रत्येक.

8.1.5.6. Only

సిరిష్ *attr.* only.

8.1.6. Whole

యుడూన్ *post.* whole. *Hin:* सारा.

8.1.6.1. Part

ఖసొ *n.* part, piece. *Tel:* భాగము.
Hin: भाग.

టుక్కు *n.* piece. *Tel:* ముక్క. *Hin:* टुकड़.

8.1.7. Much, little

అచ్చోర్ *pron.* that much, that many
(nm.). *Tel:* అంతे.

అచ్చ్యోర్ *pron.* that many (m.).

చుడూర్ *adj.* small. *Tel:* చిన్నది. *Hin:* छोटा.

జాస్తా	<i>adjl.</i> more, too much, too many. <i>Tel:</i> ఎక్కువ. <i>Hin:</i> बहुत.
డాల్ట	<i>adjl.</i> much, many. <i>Hin:</i> बहुत.
ఫోడ్	<i>adjl.</i> some. <i>Hin:</i> कुछ.
దిల్ఘర్యాల్	<i>adj.</i> generous.
పంజ్-	<i>vi.</i> to be replete, satisfied, filled, full up.
బయ్మ (బై)	<i>adjl.</i> much, many. <i>Hin:</i> बहुत.

8.1.8. Degree

-తేర్	<i>clitic.</i> 1 • than. 2 • even though (used after a past or negative conditional form).
యెవ్వల్	<i>ppnl.</i> up to, until. <i>Tel:</i> వరకు.

వేరి	<i>clitic.</i> up to, until. <i>Tel:</i> దాకా.
	<i>Hin:</i> तक.

8.1.8.1. Completely

చద్చుల	<i>adv.</i> completely. <i>Tel:</i> పూర్తిగా.
	<i>Hin:</i> पूर्णतः.

8.2. Measure

అఫ్లీ	<i>n.</i> a measure. <i>Tel:</i> మానిక.
కవ్వ-	<i>vt.</i> to calculate, count, measure. <i>Tel:</i> లేక్కించుట.
ఖండీ	1 • <i>num.</i> twenty of something (used particularly for animals). <i>Tel:</i> ఇరువది.
	2 • <i>n.</i> a measure.
గాడ్యు²	<i>n.</i> a measure.
నాడే	<i>n.</i> a measure.
బేట్ బెడ్డె	<i>n.</i> measuring stick made of bamboo.

8.2.1. Weight

జోకీ-కీ-	<i>vt.</i> to weigh.
పొస్తీ	<i>n.</i> weighing stone.

8.2.1.2. Light in weight

హల్గుల్ *adj.* light, easy.

హల్గై *adjl.* light, easy.

8.2.2. Length

కూటూ *n.* cubit (the length of one's forearm).

రూంద్ *n.* breadth. *Tel:* వెడల్పు.

8.2.2.2. Short

ఆకూడ్ *adj.* short.

టుప్పిన్ *adj.* short in height. *Tel:* పొట్టి.

లాండీ *adj.* short in length. *Tel:* మొండీ; కురుచ.

8.2.2.3. Tall

టూచ *n.* height.

టొపొల్ *adj.* tallest. *Tel:* ఎత్తు.

డెబొల్ *adj.* tall, high. *Tel:* ఎత్తు.

8.2.3. Area

గహీ *n.* measurement for the foundation of a house.

పట్టి *n.* area, region. *Hin:* भाग.

8.2.4. Volume

చిట్టీ *n.* half pound (approx.) measure.

పాయిలి *n.* measure for measuring grain. *Tel:* మానిక.

పిడ్గు *n.* handful.

బుక్కు *n.* handful (of food). *Tel:* ముద్ద.

ముట్టి-మెన్ *n.* handful.

సోరాయ్ *n.* a measure. *Tel:* తవ్వ.

8.2.4.1. Big

డగుర్ *adj.* big. *Tel:* పెద్ద. *Hin:* बड़.

పెర్సుర్ *adj.* older man, big, fat, important (m.). *Tel:* పెద్దవారు.
Hin: बड़ा.

బడ్-కీ- *vt.* to increase. *Hin:* बढ़ना.

బడే-మా- *vi.* to increase. *Hin:* బడనా.

8.2.4.4. Get smaller

ఆక్కే-మా-1 *vi.* to shrink (as in cloth).

చుయ్య-ముయ్య-ఏ- *vi.* to shrivel up.

లొటోన్-సొంద్- *vi.* to shrink (cheeks).

Tel: చిక్కు పోవడము.

8.2.4.5. Fat, thick

కొడ్డింజ్ *n.* fat.

8.2.4.6. Thin

పత్తో *adj.* thin (used for flat things).

8.2.4.7. Full

నింద్- *vi.* to be full.

8.2.4.8. Empty

లంగ్యాల్ *adj.* bare, barren. *Tel:* వట్టి.

8.2.5. Fit, size

పరున్- *vt.* to bend something around in order to fit it to something.

8.2.5.1. Tight, loose

డిల్లుల్-కీ- *vt.* to loosen something that is tight.

రెంగ్- *vi.* to come loose (rope).

8.2.5.2. Wedged in, stuck

తట్- *vi.* to get stuck (choke on food, or clothing gets caught on a protruding object).

8.3. Quality

బాతాల్ *pron.* of what kind? (nm.).

బాతోర్ *pron.* of what kind? (m.).

8.3.1. Shape

చడ్-కీ- *vt.* to mold, form, knead.

చడే-మా- *vi.* to form (e.g. cloud).

8.3.1.2. Line

కీర్ *n.* line. *Hin:* లీక.

గిత్తో *n.* line. *Tel:* అక్కరము; లైయున్.
Hin: లీక.

8.3.1.4. Horizontal

8.3.1.4.1. Vertical

నిత్- *vt.* to be standing.

8.3.1.4.2. Leaning, sloping

ఉత్తార్ *n.* mountain path, steep downward slope.

దారీ *n.* mountain path, steep upward slope.

8.3.1.5. Bent

జోడీ-కీ- *vt.* to join, fold. *Tel:* జంటచేయుట.
Hin: జోడనా.

ముడ్డున్- *vt.* to fold (a cloth).

ముష్టో *n.* fold. *Hin:* తహ.

మోట్టా-కీ- *vt.* to fold.

8.3.1.5.1. Rolled up

గుండే-మా- *vi.* to be wrapped, rolled up.

8.3.1.5.2. Twist, wring

ఆటా-పా- *vt.* to twist something.

Hin: ఎంఠనా.

గీడీ-పా- *vi.* to lie in coils (snake, rope).

నోట్- *vt.* to make rope by twisting, entwine.

పీర్- *vt.* to wring (clothes).

ముర్రుడీ-కీ- *vt.* 1 • to wring the neck of an animal.

2 • to twist someone's arm or skin. *Hin:* ఎంఠనా.

ముర్రుడీ-కీ- *vt.* 1 • to wring the neck of an animal.

2 • to twist someone's arm or skin. *Hin:* ఎంఠనా.

8.3.1.6. Round

కొర్ము-కీ- *vt.* to make into a ball.

8.3.2. Texture

8.3.2.3. Sharp

పద్మ¹ *n.* sharpness.

నోడ్- *vi.* to be sharp.

8.3.2.3.1. Pointed

కోడ్డి *n.* point, crest. *Tel:* కోన్, మూల. *Hin:* నోక.

చాహ్ను- *n.* thorn(s), fishbone(s) (same word is used for s. and pl.).

8.3.2.3.2. Sharpen

మెసీ- *vt.* to sharpen.

8.3.2.7. Furrow

తాన్ *n.* furrow dug along by the plough.

8.3.3. Light

8.3.3.1. Shine

8.3.3.1.1. Light source

చిమ్ము *n.* kerosene lamp. *Tel:* దీపము. *Hin:* చిరాక.

డెవ్వ్యు *n.* kerosene lamp. *Hin:* చిరాక.

మిచ్చుక్-ముచ్చుక్ *adj.* flashing. *Tel:* మెరుసుట.

మించ్చ- *vc.* flash of light (as in lightning, or glow worms). *Tel:* మెరుస్తుంది. *Hin:* చమకనా.

వేణ్ణు *n.* light (from fire, lamp, sun, etc.). *Tel:* వెలుతురు. *Hin:* జ్యోతి.

8.3.3.1.2. Bright

కడ్చుండ్చు *adv.* in the light, broad daylight. *Hin:* చౌండ్ని.

8.3.3.2. Dark

సికాటి *n.* darkness. *Tel:* రాత్రి, చీకటి. *Hin:* అంధకార.

8.3.3.3. Color

బద్రంగ్ (**బద్ రంగ్**) *pron.* which colour?

మస్తాల్ *adj.* 1 • dirty. *Tel:* ముర్గు; నల్లగా.

Hin: గందా.

2 • blackish. *Tel:* కొంచెం నలుపైన.

హిర్యాల్ *advl.* green. *Hin:* హరా.

8.3.3.3.6. Add color, dye

రంగ్ *n.* colour, dye. *Tel:* రంగు.

8.3.3.5. Appear

పిర్- *vi.* to have gone out (a fire is extinguished, or seeds sprouted). *Tel:* ఇరిపొయింది.

మెయాడ్-ఇ- *vi.* to disappear.

Tel: మాయము అవ్యడం.

8.3.4. Temperature

8.3.4.4. Change temperature

ఆరూస్- *vt.* to cool.

అర్- *vi.* to become cool, quench thirst. *Tel:* చల్లరింది.

ఉర్మి-మా- *vi.* to melt.

కాన్- *vi.* to heat, become hot, to be boiled. *Tel:* వేడి.

సితూర్-ఇ- *vi.* to become cool.

Tel: చల్లబడీంది.

8.3.5. Decay

కడ్చి- *vi.* to become rotten, decompose, to go off.

కడూన్- *vc.* to cause to rot.

కర్కుట్టా *n.* scraps of food left on a plate for several days (get stuck on and dry).

నూడీ *n.* the powder that is produced by woodworms in wood or weevils in food.

Tel: బొంతపురుగు.

పుడ్చి- *vi.* to proliferate, infest (insects in fruit, or wound on an animal).

వీన్- *vi.* to wear out. *Hin:* गस जाना.

సడే-మా- *vi.* to rot, decay, decompose, become spoilt.

8.3.5.1. Eaten by rust, insects

నూసి *n.* insect rust on plants, weevil.
Tel: నూసి.

8.3.5.3. Garbage

కంఢొ-కాడి *n.* rubbish, waste, litter, trash.
Tel: చెత్త చెదరము. *Hin:* कचरा.

బురుక *n.* small pieces of trash, rubbish, or waste. *Tel:* తుక్కు.

వియ్యార్ *n.* rubbish, garbage, refuse.

8.3.5.4. Preserve

రాయ్యా *n.* pickles. *Tel:* పచ్చడి.

8.3.6. Class

తీర్ *n.* kind, sort. *Tel:* రకాలు. *Hin:* प्रकार.
తీర్-తీర్చునా all kinds of. *Tel:* అనేక రకాలు.

8.3.6.2. Compare

తాగ్గి *n.* plate used in weighing scales.
Tel: తరాజు; త్రాను.

బహాన్ ... అహాన్ ... as....so....

8.3.6.2.2. Like, similar

ఆట్ *clitic.* like, in the manner.

దహన్ ... అహన్ ... *advl.* like . . . like . . .

దాట్ *ppnl.* like, resemblance.

దిహాన్ ... ఇహాన్ ... *advl.* like this.

8.3.8. Good

అణ్ణి *adj.* good. *Tel:* అందము.
Hin: अच्छा.

అస్సోల్ *adj.* good. *Tel:* అందమైన.

Hin: अच्छा.

ఓకొట్ *advl, adjl.* good, well. *Tel:* మంచిగ.
Hin: अच्छा.

సాధాల్ *adj.* good, normal, beautiful, handsome.

సుద్దో *adjl.* good, beautiful. *Tel:* నీటిగ.
Hin: अच्छा.

8.3.8.5. Important

కామ్ము *adj.* important, crucial, useful.
Hin: महत्त्वपूर्ण.

ఖూన్ *adjl.* important, main.
Tel: అవసరమైన. *Hin:* महत्त्वपूर्ण.

8.3.8.7. Suitable

జోడే-మా- *vi.* to be suitable, similar, fitting, proper.

8.3.8.9. Value

కొం అర్- *vt.* to be used (or be useful) for.

కొం వా- *vt.* to be used (or be useful) for.

పొయిదశే అర్- *vi.* to be useful.

8.3.9. Appearance

8.3.9.1. Beautiful, ugly

నోబా *n.* beauty. *Tel:* అందం. *Hin:* बहार.

నోబాతా *adj.* beautiful. *Tel:* అందంగ.

Hin: सुंदर; सुंदरता.

8.4. Time

ఘుట్టాగ్ *n.* time, hour. *Hin:* बार, बारा.

జోక్ *n.* time, occurrence. *Hin:* बार, बारा.

పకుత్తు (పక్క) *n.* instance, time. *Hin:* बार, बारा.

8.4.1. Period of time

ఘుంటూ *n.* hour. *Hin:* घंटा.

జమూనా *n.* period, time.

- దియ్య** *n.* day. *Tel:* రోజు. *Hin:* दिन.
దివోన్ *n.* day. *Tel:* దినము. *Hin:* दिन.
నేటి *clitic.* used after the name of a day.
పడింగ్ *clitic.* entirely (occurs only after the word 'narka' night).
Hin: बिलकुल.

- మహినా** *n.* month. *Tel:* నెల. *Hin:* महीना.
రోజ్ *n.* day. *Tel:* రోజు. *Hin:* दिन.
సాల్ *n.* year. *Tel:* సంవత్సరము.
Hin: साल.

8.4.1.2. Day

- పియాల్-పోడ్డ్** *advl.* all day long.
Tel: పగలంత.

- రోజ్** *adv.* daily. *Hin:* रोज़.

8.4.1.2.1. Days relative to each other

- తాన్ పిర్చు** *n.* four days from now, (or possibly even later). *Tel:* ఎఱుండి.
నాడీ *adv.* tomorrow. *Tel:* రేపు.
నిన్ను *adj.* yesterday. *Tel:* నిన్ను.
నేండ్ *adv.* today. *Tel:* ఇవ్వాల. *Hin:* आज.
పిర్చు *adv.* three days from now.

8.4.1.3. Week

8.4.1.3.1. Days of the week

- సోమర్** *n.* Monday. *Tel:* సోమవారము.
మంగుర్ వార్ *n.* Tuesday.
Tel: మంగళవారము.
బుద్ధుర్ *n.* Wednesday. *Tel:* బుధవారము.
బస్తుర్ వార్ *n.* Thursday.
Tel: గురువారము.
సుక్కిర్ వార్ *n.* Friday. *Tel:* శుక్కవారము.
సన్వార్ *n.* Saturday. *Tel:* శనివారము.
ఆయ్య వార్ *n.* Sunday. *Tel:* ఆదివారము.

8.4.1.4. Month

8.4.1.4.1. Months of the year

- చైత్** (-మహినా) *n.* month 1
(March-April).
బ్రావేంట్ (-మహినా) *n.* month 2
(April-May). *Tel:* ప్రేశాబిము.
బుడ్-బ్రావేంట్ (-మహినా) *n.* month 3
(May-June). *Tel:* మార్గశిరమాసం.
ఆకాడ్ (-మహినా) *n.* month 4
(June-July). *Tel:* ఆషాడం(జూలై).
పోరా (-మహినా) *n.* month 5
(July-August). *Tel:* శావణం.
అకుర్ప్పుక్ (-మహినా) *n.* month 6
(August-September).
దివాడ్ (-మహినా) *n.* month 7
(September-October).
కార్తి (-మహినా) *n.* month 8
(October-November). *Tel:* కార్తికం.
సట్ట (-మహినా) *n.* month 09
(November-December).
Tel: మార్గశిర(డిసెంబర్).
పూన్ (-మహినా) *n.* month 10
(December-January). *Tel:* పుష్యం.
మహో (-మహినా) *n.* month 11
(January-February). *Tel:* మాషం.
ధూరాడ్ (-మహినా) *n.* month 12
(February-March).

8.4.1.5. Season

- ఉన్నోడా** *n.* the hot season, summer.
Tel: ఎండకాలం.
గాలుం *n.* season. *Hin:* ऋतु.
ఢోకాలుం *n.* the hot season, summer.
Tel: ఎండకాలం.
పిర్-గాలుం *n.* the rainy season, monsoon. *Tel:* వర్షకాలము.

పీని-గాలుం *n.* the cold season, winter.

Tel: చలికాలము.

యెద్ది-గాలుం *n.* the hot season, summer.

Tel: ఎండకాలం.

8.4.1.6. Year

ఇయండ్ *adv.* this year. *Tel:* ఈ

సంవత్సరము.

నీరే *adj.* last year. *Tel:* గతి

సంవత్సరము.

సారీ *advl.* annually, once a year.

Tel: ప్రతిసంవత్సరము. *Hin:* हर साल.

8.4.2. Time of the day

దుషారి *advl.* at midday, in the afternoon. *Tel:* మధ్యహౌ.

8.4.2.2. Dawn

ఉజ్జ్వల్-మా- *vi.* to dawn.

దిర్ఘున్ పోద్దు *n.* the time of sun rise.

పల్ నీయ- *vi.* to dawn.

భాయ్-భాయ్-త- *vi.* to dawn.

8.4.2.3. Morning

జావాడ్-పోద్దు *n.* morning, before 9 O'clock.

సుక్కి *advl.* in the morning. *Tel:* ప్రొద్దున.

సుక్కన్ *advl.* early in the morning (emph). *Tel:* ప్రొద్దునే.

8.4.2.5. Afternoon

పోద్రెక్ *advl.* afternoon. *Tel:* మధ్యానం.

8.4.2.8. Night

నర్మ-పడింగ్ *advl.* all night long.

సికాటి *n.* darkness. *Tel:* రాత్రి; చీకటి.
Hin: अंधकार.

8.4.3. Indefinite time

అన్ను *adv.* then. *Tel:* అప్పుడు. *Hin:* तब.

బంటి *adv.* on what day? when.

Tel: ఎప్పుడు. *Hin:* जब.

ఒన్నున్ *advl.* anytime, sometimes.

మర్ల *advl.* 1 • again. *Tel:* ఇంక; మళ్ళ.

Hin: फिर.

2 • afterwards. *Tel:* తర్వాత. *Hin:* बाद

मे.

8.4.4. Telling time

8.4.4.2. Timepieces

ఫుడి *n.* a watch, timepiece.

Tel: గడియారము. *Hin:* घड़ी.

8.4.5. Relative time

అంటిత్ రోట్ *n.* that day.

తోల్లేతా-జమానాతే *advl.* at an earlier time, a long time ago.

మొదొల్ 1 • *n.* beginning. *Tel:* మొదలు.

Hin: शुरू.

2 • *adv-ppn.* earlier, before.

పర్పునే *advl.* at the same time, all at once.

హన్ను(ట) నేటి *n.* day before yesterday.

8.4.5.1. Temporal sequence

అని *conj.* and. *Hin:* और.

ఉండే *attr.* and, also. *Tel:* మరల. *Hin:* और.

8.4.5.1.3. Happen after

మంజే *adv.* after. *Tel:* తర్వాత. *Hin:* बाद.

8.4.5.2. Temporal order

8.4.5.2.1. Happen first

మొదొల్ 1 • *n.* beginning. *Tel:* మొదలు.

Hin: शुरू.

2 • *adv-ppn.* earlier, before.

8.4.5.3. Punctuality

8.4.5.3.3. Late

ఉన్నీర్-కీ- *vi.* to be late.

కోర్యాం *n.* lateness, delay. *Tel:* తలస్యం.

కోర్యాం-కీ- *vi.* to be late.

8.4.6. Aspectual time

8.4.6.1. Begin

ఉగడ్డి-కీ- *vt.* to found, begin, start, open.

దావ్ *n.* time or turn to cast or play.

Hin: బార, బారా.

మోవ్-తె- *vi.* to be founded.

లాగ్- *vt.* to touch, be necessary, start.

Tel: తగిలింది. *Hin:* ఛునా.

సురూ-కీ- *vt.* to start, begin.

Tel: పూరంబించు. *Hin:* శురు కరనా.

8.4.6.1.1. Stop, end

పూర్ణి-కీ- *vt.* to complete, finish.

Tel: పూర్తిగా.

బంద్-కీ- *vt.* to close, finish.

బంద్-తె- *vi.* to close, finish.

మహ్యా- *vt.* to finish.

8.4.6.2. Past

తోతోర్ *adj.* past, former, earlier, old man. *Tel:* ముసలయ్య.

8.4.6.3. Present

ఇంకే *adv.* right now. *Tel:* ఇప్పుడే.

ఇష్టే *adv.* now. *Tel:* ఇప్పుడు.

8.4.6.4. Future

8.4.6.4.1. Soon

వెయ్యెన్ను *adv.* immediately, right away, quickly. *Tel:* తొందరగా. *Hin:* జల్ది.

వెయ్యు-వెయ్యు *advl.* quickly. *Hin:* జల్ది-జల్ది.

సప్పు *advl.* quickly. *Tel:* త్వరగా.
Hin: జల్ది.

సప్ప-సప్ప *advl.* quickly. *Hin:* జల్ది-జల్ది.

8.4.6.4.4. Until

యొవ్వుల్ *ppnl.* up to, until. *Tel:* వరకు.

వేరి *clitic.* up to, until. *Tel:* దాకా.

Hin: తక.

8.4.6.4.5. Immediate

వెయ్యెన్ను *adv.* immediately, right away, quickly. *Tel:* తొందరగా. *Hin:* జల్ది.

8.4.6.5. Age

8.4.6.5.2. Old

తోత్తు *n.* old woman. *Hin:* పురానా.

తోల్స్-జమానాతే *advl.* in earlier or ancient times. *Tel:* పూర్వము.

8.4.6.6. Once

8.4.6.6.1. Again

ఉండే-మర్లు *advl.* once again.

8.4.6.6.2. Sometimes

బన్నె-బన్నె *advl.* sometimes.

8.4.6.6.5. Every time

కద్ది *adv.* whenever. *Tel:* ఎప్పుడైనా.
Hin: జాకి.

వక్కున్న-వక్కు *advl.* recurring time.

8.4.6.6.6. Never

బన్నెన్న-సెల్లె *advl.* never.

8.4.7. Take time

8.4.7.1. Continue, endure

తగ్గ- *vi.* to last, wear well.

8.4.7.6. Sudden

గడ్డు *advl.* suddenly. *Tel:* అకస్మితుగ.
Hin: అచానక.

8.4.8. Speed

8.4.8.1. Quick

లహ్సు *adv.* hurriedly. *Tel:* తొందర.

8.4.8.2. Slow

జోక్కు *advl.* slowly, carefully, in measured steps. *Tel:* మెల్లగా.
Hin: ధీరె.

సేహర్ *advl.* slowly. *Tel:* మెల్లగా. *Hin:* ధీరె.

8.5. Location

జాగ *n.* place. *Tel:* స్థలము. *Hin:* అడ్డా.

8.5.1. Here

ఇగ్నె *adv.* here. *Tel:* ఇక్కడ.

హాక్కు *adv.* hither, to this place.
Tel: ఇటు.

8.5.1.1. In front of

8.5.1.1.1. Behind

పజ్జు (పెజ్జె) *adv-ppn.* behind, after, since.
Tel: వెనుక. *Hin:* के पीछे.

మర్యాం *adv-ppn.* behind. *Tel:* పుక్కకు.
Hin: के पीछे.

8.5.1.2. Beside

8.5.1.2.1. Around

నాలుంగ్ కాక్ *adv.* on (all) four sides.

8.5.1.2.2. Between

-తర్స్ *post.* amongst. *Tel:* తోటి.

నద్దుం *adv-ppn.* centre in terms of location, in between, among, in the middle (of). *Tel:* నడ్డు.

8.5.1.3. On

పొర్రో *adv-ppn.* on, upon. *Tel:* పైన; మీద.

8.5.1.3.1. Under, below

బూడ్ *adv-ppn.* under, underneath.
Tel: క్షింద.

8.5.1.4. High

బోగ్గు *n.* high place.

8.5.1.5. Inside

పొద్- *vi.* to go inside, enter.

రోప్స్ *adv-ppn.* in, inside. *Tel:* లోపల.

8.5.1.6. Distance

కోన్ *n.* a distance of two miles.

బిత్తి *n.* span.

8.5.1.6.3. Near

కరుం *adv-ppn.* near. *Tel:* దగ్గర.
Hin: नजदीक.

సాప్చి-కీ- *vt.* to catch up with. *Tel:* దోరక
పట్టుట.

సాప్చి-మూ- *vi.* to be caught up to.

సిర్యూట్ *adv-ppn.* around, surrounding.
Tel: చుట్టు. *Hin:* के आसपास.

8.5.1.6.4. Far

లంగ్ *adjl.* far. *Tel:* దూరము. *Hin:* दूर.

లక్ *adjl.* far. *Hin:* दूर.

8.5.1.9. Indefinite location

అగ్గ *adv-ppn.* there. *Tel:* అక్కడ. *Hin:* वहाँ.

కబుక్-కిబుక్ *advl.* here and there.

బగ్గన్ *advl.* anywhere, somewhere.
Tel: ఎక్కడైనా.

బగ్గన్-సెల్లె *advl.* nowhere.

హాక్కు-హాక్కు *advl.* here and there.
Hin: तब्बर.

హాక్కు-హాక్కు *advl.* here and there.

8.5.2. Direction

నాలుంగ్ కాక్ *adv.* on (all) four sides.

8.5.2.1. From, to

నార్-నాట్ (-నాట్ను) *advl.* from village to village,

హంద *advl.* from there, belonging to there.

హందల్ *advl.* from there.

హందల్ (హాందక్) *advl.* from here.
Tel: ఇటునుండి.

8.5.2.3. North, south, east, west

బూలాన్ *n.* north.

తెల్బాడ్ *n.* south. *Hin:* दक्षिण.

పరాయాంగ్ *n.* west. *Tel:* పడమర.
Hin: पश्चिम.

సిద్ధాయాంగ్ *n.* east. *Tel:* తూర్పు దిక్కు.
Hin: पूरब.

8.5.2.4. Right, left

డెమ్ము *adjl.* left. *Tel:* ఎడమ.

ಡಮ్‌కెయ్‌డ్	<i>n.</i> on the left hand.
ಡಮ్‌కాక్	<i>adj.</i> on the left hand side.
తిన్‌కెయ్‌డ్	<i>adj.</i> on the right hand. <i>Tel:</i> కుడిచేతితో.
తిన్‌కాక్	<i>adj.</i> on the right hand side.
8.5.4. Vicinity	
8.5.4.1. Occupy an area	
నిహ-	<i>n.</i> to fill. <i>Hin:</i> భర.
వొష్ట-వాట-	<i>vt.</i> to load. <i>Tel:</i> కట్టలమోపు. <i>Hin:</i> లాదనా.
8.5.5. Spatial relations	
పర్కా	<i>n.</i> back. <i>Tel:</i> మెడ వెన్న భాగం. <i>Hin:</i> పీఠ.

బేందూ-హాక్కు	<i>advl.</i> from all sides.
మున్నె	<i>adv-ppn.</i> forward, before, in front of. <i>Tel:</i> ముందర. <i>Hin:</i> పేశ.
హిందక్-హిందక్	<i>advl.</i> from all sides.
8.6. Parts of things	
ఆస్కూడ్	<i>n.</i> axle. <i>Tel:</i> ఇర్చు.
కడ్	<i>n.</i> handle (round, usually attached to large cooking vessels).
కోష్టు	<i>n.</i> corner. <i>Tel:</i> మూల. <i>Hin:</i> కోనా.
రుమ్మ	<i>n.</i> handle. <i>Tel:</i> రుమడ.

9. Grammar and discourse

9.1. General words	
9.1.1. Be	
మంద్-	<i>vi.</i> to be, live, stay, continue.
9.1.1.1. Become, change state	
బధ్మి-కీ-	<i>vt.</i> to change. <i>Hin:</i> బదలనా.
బధ్మి-మా-	<i>vi.</i> to change. <i>Hin:</i> బదలనా.
మాన్-	<i>vi.</i> to be made. <i>Hin:</i> బన గయా.
సామిల్-తె-	<i>vi.</i> to change. <i>Hin:</i> బదలనా.
9.1.2. Do	
ఉయ్యార్-తె-	<i>vi.</i> to become active.
కీ-	<i>vt.</i> to do. <i>Tel:</i> చెయుట.
తుంగ్-	<i>vt.</i> to do. <i>Tel:</i> చెయుట.
9.1.2.1. Happen	
మాంది	<i>n.</i> crowd of people, big affair. <i>Tel:</i> ప్రజలు.
9.1.5. General adverbs	
అహన్	<i>advl.</i> in that way, thus.
ఇహన్	<i>advl.</i> thus, in this way.
దహన్	<i>advl.</i> thus, in that way.

9.2. Part of speech	
9.2.1. Adjectives	
అంద్రియాల్	<i>adj.</i> night-blind.
అచంద్రుల్	<i>adj.</i> night-blind. <i>Tel:</i> రేచీకటి ఆయన.
అంత	<i>adjl.</i> to be enough, sufficient, ample. <i>Tel:</i> చాలు.
అతావ్	<i>adjl.</i> dark. <i>Hin:</i> అంధేర.
అతాల్	<i>adj.</i> of that kind (nm.). <i>Tel:</i> అటువంటిది.
అతోర్	<i>adj.</i> of that kind (m.).
ఈతాంగ్	<i>adj.</i> of this kind (nm., pl.).
ఈతాల్	<i>adjl.</i> like this, such a, of this kind (nm.). <i>Tel:</i> ఇటువంటిది.
ఈతోర్	<i>adj.</i> of this kind (m.).
కన్మార్గియాల్	<i>adj.</i> yellow. <i>Hin:</i> పీలా.
కల్పు	<i>adj.</i> stolen.
కన్మాం	<i>adjl.</i> straight (down). <i>Tel:</i> లోతు.
కారీ	<i>adjl.</i> black. <i>Tel:</i> నలుపు. <i>Hin:</i> కాలా.

కారియాల్	<i>adj.</i> blackish. <i>Tel:</i> నలుపుగ. <i>Hin:</i> కాలా.
కాస్తు	<i>adj.</i> hot, warm. <i>Tel:</i> ఉష్ణమైన.
కిన్నాన్	<i>adj.</i> wet, cool. <i>Tel:</i> చల్ల.
కిన్నీశా	<i>adj.</i> very cold. <i>Tel:</i> చల్లటి.
కొడ్కెలూ	<i>adj.</i> tender, young, unripe. <i>Tel:</i> లోతుగ.
బురాట్	<i>adjl.</i> bad. <i>Tel:</i> చెడు. <i>Hin:</i> బురా.
బుల్లో	<i>adjl.</i> open.
బోల్	<i>adjl.</i> deep. <i>Tel:</i> లోతు. <i>Hin:</i> గహరా.
గుండ్రాల్	<i>adj.</i> round. <i>Hin:</i> పరాఠా.
గోండ	<i>adj.</i> sweet. <i>Tel:</i> తియటి. <i>Hin:</i> మిఠాఇ.
గోల్	<i>adjl.</i> round. <i>Hin:</i> పరాఠా.
గోల్యూల్	<i>adj.</i> round. <i>Hin:</i> పరాఠా.
ఘుట్	<i>adj.</i> hard, strong.
చిలల్	<i>adj.</i> unripe, green. <i>Tel:</i> అకుపచ్చ.
రుముస్టార్	<i>adj.</i> dense, thick (of forest). <i>Hin:</i> సఘన.
టొసూర్	<i>adj.</i> thick, fat. <i>Tel:</i> దొడ్డు. <i>Hin:</i> మోటా.
దుమాల్	<i>n.</i> uncovered head. <i>Tel:</i> రుమాలులేనివాడు.
డొగ్గి	<i>adj.</i> old (of cattle). <i>Tel:</i> ముసలి పశువు. <i>Hin:</i> పురానా.
డొబ్బుల్	<i>adj.</i> fat, plump, chubby. <i>Tel:</i> దొడ్డు. <i>Hin:</i> మోటా.
తాతో	<i>adjl.</i> fresh food or water (not used for fruit).
తిస్తో	<i>adj.</i> third. <i>Hin:</i> తిహాఇ.
దట్	<i>adj.</i> quiet, silent. <i>Tel:</i> గమ్ముగ.
దల్	<i>adj.</i> thick (used for flat things). <i>Hin:</i> మోటా.
దఱ్మాల్	<i>adj.</i> white. <i>Tel:</i> తెలుపు. <i>Hin:</i> సఫెద.

నట్టు	<i>adj.</i> middle in terms of order of occurrence. <i>Tel:</i> మధ్యవాడు.
నరుమ్	<i>adj.</i> soft. <i>Tel:</i> మెత్తగ. <i>Hin:</i> కోమల.
నన్సు₂	<i>adj.</i> brown (the colour of snuff).
నారాజ్	<i>adj.</i> displeased.
నిడాల్	<i>adj.</i> dark blue. <i>Tel:</i> నీలి రంగు. <i>Hin:</i> నీలా.
పదానా	<i>adj.</i> old. <i>Tel:</i> పొత్తది. <i>Hin:</i> పురానా.
పదాన్₂	<i>adj.</i> wet soil, almost muddy.
పరేండా	<i>adj.</i> year before last.
పహ్మా	<i>adj.</i> 1 • wet. <i>Tel:</i> పచ్చిది. 2 • raw, green, tender.
పహ్మా	<i>adj.</i> 1 • wet. <i>Tel:</i> పచ్చిది. 2 • raw, green, tender.
పొత్తూర్	<i>adj.</i> thin, dilute, watery, weak, adulterated, impure.
పియాల్	<i>adj.</i> by day. <i>Tel:</i> పగలు.
పిష్టాల్	<i>adj.</i> light blue. <i>Tel:</i> నీలి. <i>Hin:</i> పీలా.
పీని	<i>n.</i> cold. <i>Tel:</i> చలి. <i>Hin:</i> జుకామ.
పుట్టు	<i>adjl.</i> sufficient, enough, adequate. <i>Hin:</i> కాఫి.
పూనా	<i>adj.</i> new (nm.). <i>Tel:</i> కొత్త. <i>Hin:</i> నయా.
పూనీర్	<i>adj.</i> new (m.). <i>Hin:</i> నయా.
పూర్ణం	<i>adjl.</i> all, the whole. <i>Tel:</i> పూర్ణి.
బాగ్దియాల్	<i>adj.</i> curved, bent, slightly crooked.
బారిక్	<i>adj.</i> thin (used for long objects such as pipes, sticks, finger, people, but not flat objects such as paper or cloth).
బిర్	<i>adj.</i> tight.
బోడీ	<i>adj.</i> shaven-headed. <i>Tel:</i> బోడిగుండు.
బోడాల్	<i>adj.</i> yellow. <i>Hin:</i> పీలా.

మజ్వత్ *adj.* strong. *Tel:* గట్టిగ.

Hin: मजबूत्.

మురుంగీత్ *adj.* cold (water). *Tel:* చల్లటి (నీరు). *Hin:* ठंडा.

ముర్దోర్ *n.* full grown (m.).

రంగ్-రంగ్మ్ *adj.* many coloured.

Tel: రంగు రంగుల.

రణ్ల్ *adj.* red. *Tel:* ఎరుపు. *Hin:* लाल.

రట్ *adj.* thick (used for flat things).

Hin: मोटा.

రిక్షాం *adj.* empty, clear. *Hin:* खाली.

లంబ్ *adj.* long. *Hin:* चोगा.

లాం *adj.* long. *Tel:* పొడును. *Hin:* चोगा.

వత్తుా *adj.* dry, dried. *Hin:* सूख.

వాక్కాల్ *adj.* crooked, bent. *Hin:* कुटिल.

వాయిట్ *adj.* bad. *Tel:* చెడు. *Hin:* बद.

వేర్గో (వేగోరా) *adj.* separate, different.

Hin: अलग.

వేగ-వేర్గో *adj.* separate, different (emph). *Hin:* अलग.

సప్పువ్ *adj.* lean, thin. *Tel:* సన్నము.

సబుడ్ *adj.* hard, solid, durable, stiff, firm, strong. *Tel:* గట్టిగ.

సార్త్ *adj.* lovely, gorgeous, charming, wonderful,

సిర్డ్యాల్ *adj.* uncontrollable (of animals). *Tel:* కోపంగల.

సుయ్యాల్ *adj.* sharp. *Tel:* కోచ్చగా.

9.2.2. Adverbs

అంటీ *adv.* on that day.

అచ్చెడ్ రొప్పెడ్ *adv.* meanwhile.

అజ్ఞాక్ *adv.* even now.

ఇగ్గెటల్ *n.* someone (nm.) or something from here. *Tel:* ఇక్కడి నుండి.

ఇస్తోబ్బె *adv.* carefully. *Hin:* परवाह.

ఇహిన్ బహాన్ *adv.* how so?

కుసాయ్ *adv.* in a low tone, secretly.

Hin: गुप-चुप.

జటుమ్మె *adv.* carefully.

రుగ్గూం-రుగ్గూం *adv.* onomatopoeic word for glittering, (cat's eyes reflecting, stars shining).

టచ్చుంతా *adv.* shining brightly (beam of light).

టచ్చుయో *adv.* shining dimly (beam of light).

తష్టౌం-మష్టౌం *adv.* hurriedly (work not done well). *Tel:* ఏని ఆత్మాగ చేయుట.

నష్టా *adv.* earlier.

నర్క్ష్ *adv.* at night. *Tel:* రాత్రి.

నుల్స్ *adv.* during the evening, after the sun has set. *Tel:* సాయంత్రం.

నెం *adv.* straight. *Tel:* నిజనముగ. *Hin:* सीधा.

పోక్కాల్ *adv.* hollow. *Hin:* खोखला.

మన్నె *adv.* day after tomorrow. *Tel:* ఎలుండి.

సార్దీ *adv.* good, well.

హానట్-నేటి *adv.* day before yesterday.

9.2.3. Pronouns

అద్ *pron.* she, it, that (nm.).

అవ్ *pron.* they, those (nm.). *Tel:* అవి.

ఇద్ *pron.* she, it, this (n). *Tel:* ఇది.

ఇవ్ *pron.* these (nm.). *Tel:* ఇవి.

ఇవ్వీర్ *pron.* these two men.

ఔర్ *pron.* they, those (m.). *Tel:* వారు.

ఔర *pron.* their (dist.). *Tel:* వారిది.

తాను	<i>pron.</i> her, its. <i>Tel:</i> అమెది.
తేనా	<i>pron.</i> her, its. <i>Tel:</i> అమెది.
నన్ను	<i>pron.</i> I. <i>Tel:</i> నేను.
నావ	<i>pron.</i> my, mine. <i>Tel:</i> నాది.
నిమ్ము	<i>pron.</i> you (s.). <i>Tel:</i> మీరు; నీపు.
నిమ్ముట్	<i>pron.</i> you (pl.).
నీవ	<i>pron.</i> your (sg.). <i>Tel:</i> నీది. <i>Hin:</i> తథ.
మరట	<i>pron.</i> we (excl.). <i>Tel:</i> మనము.
మావ	<i>pron.</i> our (sg.). <i>Tel:</i> మనది.
మావంగ్	<i>pron.</i> our (pl.). <i>Tel:</i> మనది.
మిరట	<i>pron.</i> you. <i>Tel:</i> మీరు.
మీవ	<i>pron.</i> your (pl.). <i>Tel:</i> మీది. <i>Hin:</i> తథ.
ముహ్యీర్	<i>pron.</i> three (m.). <i>Tel:</i> ముగ్గురు. <i>Hin:</i> తీని.
మొమొట్	<i>pron.</i> we (incl.). <i>Tel:</i> మేము.
వీర్	<i>pron.</i> they, these (m.). <i>Tel:</i> వీరు.
వీర	<i>pron.</i> their (prox.). <i>Tel:</i> వీరిది.
వేన	<i>pron.</i> his (prox.). <i>Tel:</i> ఇతని.
వేర్	<i>pron.</i> he, this (m.) referring to someone near by. <i>Tel:</i> ఇతడు. <i>Hin:</i> యాడు.
వోను	<i>pron.</i> his (dist.). <i>Tel:</i> అతని.
వోర్	<i>pron.</i> he that (m.). <i>Tel:</i> అతను.

9.2.3.1. Reflexive pronouns

తన్యా-తనాయ్	<i>pron.</i> by oneself.
తమ్మా-తమ్ముక్	<i>pron.</i> reflective pronoun - themselves.
తమ్ము-తమాయ్	<i>pron.</i> by themselves.

9.2.3.2. Indefinite pronouns

బచ్చోంగ్	<i>pron.</i> how many? <i>Tel:</i> ఎన్ని.
బతయ్	<i>advl.</i> anything, something. <i>Tel:</i> ఏదో ఒకటి.

బతయ్-సెల్లె	<i>advl.</i> nothing at all. <i>Tel:</i> ఏమి లేదు.
బద్దే	<i>pron.</i> anybody (nm.) anything, somebody (nm.) something. <i>Tel:</i> ఎవరో ఒకరు.
బద్దే-సెల్లె	<i>pron.</i> nobody (nm.) nothing.
బోర్	<i>pron.</i> anybody (m.), somebody (m.). <i>Tel:</i> ఎవరో ఒకరు.
బోర్-సెల్లె	<i>pron.</i> nobody (m.).

9.2.3.3. Relative pronouns

బద్	<i>pron.</i> which ,any, who (nm.).
-----	-------------------------------------

9.2.3.4. Question words

బగ్	<i>adv.</i> where? <i>Tel:</i> ఎక్కుడు.
బచ్చోర్	<i>pron.</i> how much? <i>Tel:</i> ఎంత.
బచ్చే	<i>pron.</i> how many? (nm.). <i>Tel:</i> ఎన్ని.
బచ్యోర్	<i>pron.</i> how many?(m.). <i>Tel:</i> ఎందరు.
బత	<i>pron.</i> what?
బతల్	<i>pron.</i> what? <i>Tel:</i> ఏమిటి.
బదెన	<i>pron.</i> whose? (nm.).
బద్రంగ్ (బద్ రంగ్)	<i>pron.</i> which colour?
బవ్	<i>pron.</i> which, who, what.
బస్సు	<i>adv.</i> when? <i>Tel:</i> ఎప్పుడు.
బహాన్	<i>advl.</i> how?
బాపీ	<i>pron.</i> with which?
బారి	<i>advl.</i> why? <i>Tel:</i> ఎందుకు.
బూర్	<i>pron.</i> who? which? (m.pl.). <i>Tel:</i> ఎవరు.
బోకె	<i>adv.</i> where? whither?
బోండ్	<i>adv.</i> where?, in which side?
బోండాల్	<i>adv.</i> from where?
బోను	<i>pron.</i> whose? (m.). <i>Tel:</i> ఎవరిది.
బోర్	<i>pron.</i> who, which (m.). <i>Tel:</i> ఎవరు.

9.2.3.6. Personally

తన్ను *pron.* his own, her own.

9.2.5. Conjunctions

ఆయి *clitic.* even, also. *Hin:* మీ.

-కాఁడ్కు *conj.* because (used after a past adj.). *Tel:* కొరకు. *Hin:* క్యోకి.

9.2.6. Particles

తే *attr.* emphatic particle.

9.3. Propositions9.3.1. Event propositions9.3.1.7. Event-process

అ- *vi.* to become, happen, be (by nature).

9.3.5. Attribution9.3.5.2. Intensity of an attribute

ఇచ్చుక్క *advl.* a little. *Tel:* కొంత.

ఖూబ్ *adjl.* very. *Tel:* దాలా ఎక్కువ.
Hin: బहुत.

జర్-జర్ *adv.* a little. *Tel:* కొదిగ, కొదిగ.

జలుక్క *adv.* a little while.

ఫార్ *advl.* very, much. *Tel:* దాల.
Hin: బहुत.

బయ్య (బై) *adjl.* much, many. *Hin:* బहुत.

వెళ్లు *advl.* very. *Tel:* ఎక్కువ. *Hin:* బहुत.

9.4. Semantic constituents related to verbs9.4.3. Moods9.4.3.1. Epistemic moods9.4.3.1.1. Possible

ఏర్- *vi.* to be able.

ఫార్-కామ్యార్ *adj.* able, capable, useful.
Tel: శక్తిగల; సామర్థ్యముగల.
Hin: సామర్థీ.

9.4.3.2. Imperative9.4.3.2.2. Necessary

పణ్ణు *adj.* is necessary, needed.
Hin: ज़रूरी.

ఉగ్గ- *vt.* to touch, be necessary, start.

Tel: తగిలింది. *Hin:* छूना.

వట్టియ్ *adj.* unnecessary, not needed.

Tel: అక్కరకురాని.

9.4.3.4. Conditional sentences

ఎకంద *corr.* if. *Hin:* अगर.

జర్ *corr.* if. *Hin:* अगर.

జో *corr.* if. *Hin:* अगर.

తే *corr.* if. *Hin:* अगर.

9.4.3.5. Adverbial clauses

హేర్ *corr.* although. *Hin:* यद्यपि.

-హేర్ *clitic.* 1 • than.

2 • even though (used after a past or negative conditional form).

9.4.3.8. Seem

దిన్ *vi.* to appear, seem.

9.4.5. Affirmation

హో (హో, హోఁ) *int.* yes. *Hin:* हाँ.

9.4.5.1. Negation

నిల్లో (నెల్లో) *vi.* not to be.

9.5. Case9.5.2. Semantically similar events9.5.2.1. Collectivity9.5.2.1.1. Accompaniment

అప్ప *adv.* with that.

అప్పు *adv.* with this.

-టోడ్డు *ppnl.* with. *Tel:* తోడ్డు.

9.5.2.5. Quantity of an event

మూంద్ జోకంగ్ *adv.* three times.

9.5.2.7. Duplication

తేర్ *attr.* also. *Tel:* కూడ. *Hin:* मी.

ఓ *attr.* also, emphatic particle.

Tel: కూడ. *Hin:* मी.

9.5.3. Enabling propositions

9.5.3.6. Representative

లానీ *ppnl.* for, in order to, on behalf of. *Tel:* కోరకు. *Hin:* लिए.

సాటి *ppnl.* for, in order that, for the sake of. *Tel:* కోరకు. *Hin:* लिए.

9.6. Logical relations

9.6.1. Coordinate relations

9.6.1.5. Contrast

బత్తి *advers.* but. *Hin:* पर.

మత్తి *advers.* but. *Hin:* पर.

9.6.1.6. Dissociation

ముచ్చుక్ *ppnl.* without. *Hin:* के बिना.

9.6.2. Dependency relations

9.6.2.5. Cause, reason

బారిఛెక్ *corr.* because, (lit. 'if say why').
Hin: क्योंकि.

9.6.2.6. Result

అదేన్ లానీ *corr.* therefore. *Hin:* उस लिये.

ఇంజెర్ *attr.* therefore. *Hin:* अतः.

ఇదేన్ లానీ *corr.* therefore. *Tel:* దీని కోరకు.
Hin: इस लिये.

9.6.2.6.1. Without result

బాహ్య-మూ- *vi.* to go wrong, be in vain.

9.7. Proper nouns

గంగా *n.* Ganges (stream in Utnur Taluk), river. *Tel:* నది(గంగా).

9.7.1. Personal names

9.7.1.4. Tribal names

కోయితోర్ *n.* Gond man.

కోయితౌర్ *n.* Gond woman.

పట్టాడి *n.* the Pardhan caste, hereditary musician of Gonds. *Tel:* ప్రధాన్ (కులంపేరు).

పుజారి *n.* Kolam man. *Tel:* కొలామి(జాతి పేరు).

లబానాల్ *n.* Lambadi man. *Tel:* బంజార మనిషి.

లబాన్ *n.* Lambadi woman.